Disputationes Theologicæ.

IN INCLYTA TUBINGENSIACA.

DEMIA PUBLICE DIS-

CVTIENDAE PROS POSITAE

facobo Heerbrando, Theologia Do= Etore & Professore.

CATALOGYM SINGVLARVM DISPVTA-

Excudebat Georgius Gruppenbachius,
Anno M. D. LXXV.

CATALOGVS DISPVTATIOS num hoc libro contentarum.

De Sacrofanctæ Scripturæ Canonicæ authoritate.	Fol.
De Mosis doctrina.	34
De omnium prima, & antiquissima Religione,	4
De noua Religione seu Fide.	54
De Prouidentia diuina.	81
De Lege divina.	104
De Euangelio.	109
De Libero arbitrio.	119
De Gratia.	317
De gratuita fidei Iustificatione.	136
De Electione & Prædestinatione diuina.	191
De bonis operibus, eorum q; præmijs.	208
De Ecclesia Dei, eius q; authoritate.	214
De Catholica, & Catholicis.	224
An Ecclesia errare possit.	240
Quæ & ybi fuerit Ecclesia sub Papatu.	250
De Dissensionibus in Ecclesia.	· a 273
De ordinaria Loci Successione.	294
De Primatu Romani Pontificis.	316.
De Sacrificijs Leuiticis.	339
De Missa Pontificia.	351.
Altera de Missa Disputatio.	370.
De Ordine vel Consecratione Sacerdotali.	393-
De integri Sacramenti Cænæ Dominicæ vsu,	408,
De Sanctoruminuocatione.	419.
De Precatione.	433.
De Coniugio.	439.
De Sacerdotum coniugio & cælibatu.	449.
De Magia.	467.
De Miraculis.	480.
De Concilijs.	495.
De Scriptoribus Ecclefiasticis, seu Patribus.	505.
De Traditionibus.	537+
Contra Purgatorium.	557-
De Indulgentijs.	604.
De anno Iubileo.	617.

CLARISSIMIS

VIRIS, GENERIS NOBILITA-

TE, SAPIENTIA, VIRTVTE ET ER VEDITIONE PRAESTANTIBVS, CONSVLIBVS, ET Senatuiliberæ Imperialis Ciuitatis Memmine gensis, Dominis suis observandis,

S.

VM GENS ISRAELITICA, MI randa Dei bonitate, & stupendis miraculis in terram Chanaan, partim deletis, partim eietis veteribus colonis, introducta esset : dereliquit nihilominus Dominus in ea Philistaos, & alios nonnullos populos : non quòd meliores hi illius conuersatione futuri essent: sed

ni vigor in illis elanguesceret, & ad bellum inepti redderentur.

Longè verò maior labor, molestia, & dissicultas obietta suit è captinitate Babylonica redeuntibus, & templum Domini, ac vrbem Nchem. 4. Hierosolymam reparantibus Iudais, à vicinis gentibus, Samaritanis, Ammonitis, Moabitis, & alijs, qui consilio, & authoritate hos inuerunt: non solùm malis artibus, dolo, & fraude, sed etiam vi, armis, & incursionibus hostilibus instaurationem prohibere conantibus.

Vnde necessitate pij tum adasti, cum operi instarent, vrgerentá, illud, ita distribuerunt operas, ve vigilantiam suam, & industriam cum ope & protectione diuina coniungentes, pars iuuenum operas faceret, & pars arma gereret, quibus irruentes hostes repellerent. Neq, solum extruendis muris occupati erant, sed praterea singuli adisticantes, accincti armis, gladios & tela, ad pralia expediti, altera manu senebant, in statione quasi perpetuò ad defensionem simul, & depul-

2 fioner

fionem vis hostilis collocati, capto instabant operi. Praclarum Iudaorum facinus, omniumá, vocibus, literis, pradicatione, & imita-

tione, adeog, Ifraelitarum genere dignum.

Typus autem hac sunt, & sigura suere nostrorum temporum in Ecclesia Christi. Qua quam diuturnam, trissem, ac duram servierit servitutem plus quam Egyptiacam, & captivitatem plus quam Babylonicam, vincula legum, & traditionum humanarum, tyrannidem & carnisicinam conscientiarum inauditam, no annos tantum septuaginta, sed septingentos amplius, sub regno Antichristi Romani, cum gemitibus inenarrabilibus experta sit, notius est, quam ve verbis sit opus, quibus tamen ea consequi facile nemo poterit.

Siue enim doctrinam divinitus patefactam, & illi Sacramenta fidei sigilla addita, siue caremonias Pontificias innumeras, quibus grauata est Ecclesia, respicias: omnia ita contaminata, conspurcata, corrupta, & depravata suere, nibil serè ve integrum, syncerii, aut sanum suerit relictum: nibil servicutem tristissimam, Idolomaniam multiplicem, horrendam abominationem, quibus Ecclesia

plane fuit oppressa, videas.

Nam vi ex innumera ista multitudine vel pauca recenseamus: pro gratuita solius sidei iustissicatione per & propter Christum Mediatorem, propitiatorem vnicum, cuius gloriam turpissime obscurauerunt, sanguinem testamenti eius conculcantes, opella sua sordida, panno quenstruata comparata, Antichristi satellites, ieiunia sua non admodum ieiuna, aut sobria, preculas Idololatricas, Diuorum inuocatrices, indulgentias, peregrinationes, ordines monasticos, similes qua nugas obtruserunt. Quorum meritis se pro peccatis satisfacere, o homines vitam ex condigno mereri aternam narrauerunt. Loco sidei, qua est siducia sirma, o fundamentum cersum ac indubitatum, dubitationem ipsi, verbo Dei damnatam, Ecclesia tradiderunt, vt ex sidelibus Christianis, insideles facerent gentiles.

Pro vnico intercessore, ac opiculatore, innumeram Deorum, Dearum geurbam excogicauerunt, quos cùm in Litania sua planè Ethnica

Ethnica publice in Ecclesijs suis, singulos ordine & nominatim copellantes, calitus euocant, adg, ferendam opem eliciunt, tum quatuordecim opitulatores, fingulos certis morbis ac necessitatibus, tanquam prasides & patronos prinatim innocant. Insuper & tutelares Deos prouinciarum, certorum item munioru procuratores, inter quos officia distribuunt, conficuerunt. Quorum inuocatione, cultu, festis, ieiunijs Christiano nomini consecrati, & templa omnia plus fuere occupata , quam veri & vnius Dei Omnipotentis cultu : ne scilicet à suis maioribus, veceribus Romanis Idololatris degenerare videantur, qui singulis rebus, bonis, ac malis, morbis, & alijs quoq obscænissimis, prafecerune deos, quos festis peculiaribus, precibus, & sacrificijs coluerunt. Tandem ne quis Deorum velignotus neglectum se moleste ferret, warbeap Roma est extructum : quod postea à Pontis fice Romano in honorem D. Virginis Maria, & omnium fanctorum est consecratum: quo palam Ethnicismum introduxerunt, nominum tantum facta permutatione, sicut etiam postea omnium sanctorum feflum est institutum : ve nibil interea dicam de Psalterio Biblico, quod Idolatra Papista totum ad D. virginem Mariam, non sine detestanda blasphemia transtulerunt, sicut excusum extat.

Dignitatem, & vnitatem Christiani ordinis, quo in Baptismo à Christo instituto, ipsi inferti & initiati, Christiani etia hinc dicimur, & fumus , in sectas, & ordines varios , ac pene innumeros , Monasticos illos diuiserunt, quibus orbis Christianus & repletus et oppressus est. Qua secta omnes, & singula, à suis authoribus, contra Spiritus sancti 1. Cor. 3. interdictum, nomina acceperunt, quas recenfere longum est, Pontificis Romani creatura omnes, qui tamen cum Monialibus & sacrificulis soli spirituales dicuntur, & Deum demereri in suis speluncis, peculiari habitu notabiles, ciborum discrimine, preculis multiplicibus , superbèse iactitant , & gloriantur : ideog, quibus abundabant ipsi, alijs venditabant. Quo pratextu domos non solum viduarum (vi olim Pharifai) superstitione ista mundo fascinato, deuorarunt: sod etiam sapientibus alias, & potentibus persuaserunt, facilius,&

citius

cicius in calum post mortem subuolaturas eorum animas, qui vel sordido & pediculoso cucullo monastico induti sepelirentur. Hanc suam Monasticen Bapcismo Christiano aquiparare non sunt veriti. Quod tamen mirum vsq, adeo non est, cum & campanas bapcisare ausi fuerint. Hincá vim illis inditam senserunt, ve tinnitu, & sonicu earum, pulsata, vim tempestatum dispelli arbitrarentur.

Cænam Domini in actionem toto genere diversam mutaverunt, nempe in sacrificium verè propitiatorium pro peccatis vivorum, & mortuorum. Cuius etiam partem alteram sacrilegè contra manise-

flam Christi institutionem Laicis ademerunt.

Sed nimis foret prolixum, singulos Pontificiorum errores, verbo Dei damnatos recensere, cum plures sexcentis numerari possint, quod à nostris peculiari scripto est demonstratum. Tam facunda nulla vonquam fuit haresis. Sentinam igitur multarum haresean, errorum ac malorum esse Papatum facilè apparet.

Quid de reliquis fecibus, & sordibus Pontificijs, ceremonias puto, innumeris, quibus Ecclesia Dei quodam quasi diluuio obruta

est, & submersa, dicam?

Si quis ingrediatur templum Papisticum, videbit illudrefertu aris, in omnibus angulis extructis, exornatis imaginibus, picturis, statuis, lampadibus, candelabris, & cereis in meridie accensis. In quibus sacrificuli peculiari habitu, Iudaico, seu Leuitico, Missa suas priuatas ad expianda peccata viuorum, & mortuorum, tanquam Mediatores & ipsi inter Deum & homines constituti, & liberandas animas ex igni quodam fabuloso, purgatorium vocant, à gentilibus consicto, demurmurant, anniuersaria celebrant, vigilias item pro defunctis liberandis, submissa & lugubri voce decantant. D. virginem Mariam, matrem gratia, matrem misericordia, aduocatam, & c. & omnem exercitum cælestium magno clamore, vt olim Baalita suum Baal, inuocant. Statuas ligneas, auro, argento, vestibus q preciosis decoratas, procidentes adorant. Reliquias sanctorum, seu aliorum venerantur. Mugitu suo temploru summa, lingua vulgo ignota, sine

Gelafius Papa.

mente adito complent. Panem à se consecratum, in processionibus, pompa plane Perfica circumgestantes, vel adicula inclusum reponentes, adorandum profittuunt. Aquam, salem, herbas, palmas, ignem, cereos, placentas, poma, oleum, Chrisma, gladios etiam, & alia complura, magice, in multiplices, eosq. Spirituales vius, contrà quam à Deo sunt creata, consecrant. Certos cibos, certis temporibus, similiter & coniugium fuis confecratis, ve olim Manichai fuis electis, prohibent. Qua Sp ritus fanctus doctrinas damoniorum vocat. Peregrinationes religionis ergò ad certa loca suscipiunt, ve hoc simul stineris labore defatigati, peccata expient.

Sed quis singula enumerare posset? dies me prius deficeret, quam ceremonias einsmodi Ecclesia Pontificia recenseam. Et penè ego quoq vel recitatione harum nugarum, in quibus tamen omnis illis consistit Religio, sum defatigatus. Quarum plerag, adeo sunt inepta, insulse, ridicule, addo & impie, ve nist frontem amisissent, merito Pontificios in tanta verbi diuini luce ipsos earum pudere deberet, nedum ve in his fiduciam collocarent, cum non à Deo pracepta fint hac, sed ab eodeprobibita: & partim ab Ethnicis impijs, & Idololatris , partimà Iudais nanoluzia defumpta fint & mutuata , partim etiam à Pontificibus Romanis opinione Religionis excogitata, ne quis videretur asymbolus.

Pro quibus tamen omnibus tanquam pro focis & aris pugnant illi, nec vilos volunt agnoscere errores, quantumuis crassos. Quos qui non vident, in sacra Scriptura plane vident nibil, sed talpis sunt caciores. Que tenebra sunt regni Pontifici, plus quam Cimmeria.

An non hac captiuitas est Babylonica spiritualis Ecclesia, pijs omnibus deploranda, in qua multis seculis fuit detenta? In qua etiam oppressa, seruitutem adeo duram seruire tyrranni eam coêgerunt, ve si quis vel contrà hiscere ausus fuerit, non carceribus solum diris ac squalidis, carenis, & compedibus, sed omni crudelitatis genere eum sunt perseguti, inuocato ad hoc brachio carnali (quod illorum fuit carnifex, o in boc folo pius Dei minister) ac ferro, stamma

fune,

fune, aqua, & alijs exquisitis suppliciorum & tormentorum generibus è medio susulerunt. Vi metu pænarum multis pijs, nil nisi gemitus, & suspiria sub illis oneribus seruilibus & erroribus sint relicla: sicut Israelitis in Ægypto primum sub Pharaone, & deinde in capiiuitate Babylonica accidit.

Exod.2. Ezech. 9.

> Ex hac captivitate Pontificum Ecclesia Romana, qua Babylon ab Apostolo, & Evangelista Ioanne, interprete D. Hieronymo dicitur, Deus pater Liberatoris nostri Iesu Christi, immensa sua bonitate & clementia, propitius nos liberavit: excitato insigni Heroa, sancta memoria, Reverendo viro D. D. Martino Luthero, qui organon suit salutare, per quod Deus instauravit Ecclesiam suam, Religionem repurgavit, & lucem doctrina calestis, tenebris errorum Pontisciorum obscuratam, nitori pristino restituit, monstratis è Scriptura sacra fontibus limpidissimis.

> Pro quo summo Dei benesicio, & luce verbi Dei admiranda boc nostro seculo et mundi senesta iterum accensa, nunquam satis dignas ipsius bonitati possumus agere gratias. Neg, enim ita nobis buius tanti viri sordent nomen, scripta & merita ad omnem posteritatem memoria digna, ve Pontificijs, quorum euersis mensis nummularijs, missarum, vigiliarum, exequiarum, Indulgentiarum nundinatio-

nes istas è templo eiecit.

Hoc modo igitur, durissimo seruitutis iugo excusso, liberati ex captiuitate illa, pristinas, libertati restituti, Templum Domini, & sanctam ciuitatem Hierusalem cælestem cum Iesu,& Zorobabel re-

parare, & instaurare hactenus pro virili laboramus.

Sed quid sit? Quemadmodum Samaritani, Semijudai pagani, Philistai Azotij, Ammonita, & alia vicina gentes reparationem illam Templi, & Hierosolymorum instaurationem, quoquo modo impedire conabantur, vi, armis, proditionibus, incursionibus hostilibus, calumnijs apud Persarum Monarchas: eundem plane ad modum multa & magnanobis hattenus obijciuniur à Pontisicia collusie, qua nobis aduersatur, dissicultates. Nam accusat nos, & vario-

sum criminureos agit, blashhemat, condemnat, anathematizat, nofira omnia dicta er facta calumniatur audacter, er atrociter, in capso opere impedire, imò fundamenta euertere odio veritatis conatur,

in fædus & auxilium accieis Monarchis potentisimie.

Et quidem ante annos 40. tuba verbi Dei ex veterno, tanquam ebrij excitati Pontificij, ad subitum issum & inustratum verbi Dei splendorem attoniti, quodammodo in stuporem versi, quid dicerent, quidue responderent, in comicijs Augustanis nostra Confessione exbibita, non admodum habentes, ita ve à suus quoq riderentur salse, qui desensores Pontificia impietatis baberi volebant: ne prorsus naqu, quod dicitur, ne oranze viderentur, responsionem quandam in speciem instituerunt: sed adeo ineptam, insussam, adeo insimam & elumbem, ve recitatam, nostris obnixè copias illius sibi communicari petentibus (causa sua dissidentes pessima) magno suo cum dedecore, exhibere negauerint. Nunc verò omnibus illis in Domino quiescentibus, qui tum intersuerunt, prodit illa (si Dijs placet) absq. vila side digno teste.

Instituta sunt postea Colloquia, quibus tamen nihil est effectum, quòd Pontificij veritati cedere nollent, nec ve ipsi iudicabant, de sua dignitate, opibus, potentia es prabendis opimis periclitari. Nostri verò Dei benesicio patesatta, es agnita veritatis patrocinium desc-

rere, eamq prodere non poffent, multo verò minus abijcere.

Ventum est tandem post multos annos, cum iam vi, armis, potentia, & viribus superiores nostris essent facti, nos q in potestatem redegissent, ad Concilium: ve publico iudicio eorroneis suis dogmatibus authoritatem conciliarent, & decreta (quasi ex tripode responsa & oracula dantes) coniurati omnes, toti orbi Christiano, omnibus adoranda, pro arbitrio prascriberent, nos, nostram q doctrinam, numero & authoritate suffragiorum à Cardinalibus & Episcopis colletorum premerent, vincerent, suis q anathematismis damnarent.

Vbi essi iustas, & legicimas easá grauisimas habebamus recufandi illud causas (quod postea publico scripto sactum est) tamen Anno &c. 51. 52.

comparauimus. Verum Confessio nostra à Legatis. Illustrissimi tumo Principis nostri D. D. Christophori Ducis VV iretenbergensis piaco santa memoria, &c. exhibita, difficulter post aliquot demum menses aduentus ipseum Tridentum, à Concilio est recepta.

Post adventum nostrum, qui inopinato, & prater expettation nemipsis accidit, cum de capitibus doctrina Religionis, & prasentis temporis controversijs, qua inter nos sunt, conferre paratos nos esse significaremus, nos quoq, audiri publice peteremus: privatim Imp. Caroli V. felicis recordationis Legati (cum his enim nobis erat negocium) cognoscere cupiebant, quonam modo actionem instituendam nos iudicaremus. Aperte nulla circuitione, vel deliberatione vs., respondimus: à Concilio & iam, & antea superioribus annis adita esse decreta cum Sacrosancta Scriptura & vera filij Dei Ecclesia doctrina pugnantia, quibus nostra ste ab en damnata Religio, cuius iam in Confessione nostra Concilio oblata capita simus complexi. Itaq nos Patribus offerre optionem, vi vel ipsi nostra impugnent, si placeat: nos ea defendere paratos, vel nos ipsorum decreta impugnaturos, & errorum per Dei gratiam velle convincere, hocq, animo, & consilio nos advenisse.

Verum noutrum tum placuit Concilij Patribus, nee nos, tametsi sepius petentes, & vrgentes, audire vnquam sunt dignati, sed quast ex alto despicientes, miris & sibi vistatis artibus eluserunt. Et tum arma, qua intervenerunt, bello Principum recrudescente, Concilium solverunt.

Postea ex annorum aliquot interuallo, cùm se collegissent ex metu, quo suerant perculsi Patres, repetiuerunt, continuauerunt, & absoluerunt illud suum conciliabulum In quo errores suos Pontisicios omnes, corruptetas dostrina calestis, & multiplicem suam Idolomaniam, adeog, omnia, de quibus suprà mentionem secimus, & alia huius farina complura consirmauerunt. Non secus, ac si lux verbi Dei in Germania nunquam esset orta, qua tenebras illorum illuminare voluit: sed ha tam densa, & palpabiles, Ægyptia, & plas quam Cimmeria.

Joan. L

Cimmeria sunt tenebra, vi lucem nec adprehenderent, nec admitterent. Sed more Maiorum, doctrinam Spiritus sancti, in Prophetarum, Apostolorum, & nostra Confessione sonantem, scelerate, & per-

fide damnarunt.

Verumbas ob causas Concilio opus minimè erat, ve vel vsitata sua, impia, & verbo Dei damnata dogmata omnibus nota, quorum dudum orbis Christianus pertasus est, pratoria authoritate proponerent: vel nostra, Scriptura Sacrosancta testimonijs consentientibus optimè munita, anathematisarent. Poterat id compendio, minori negocio & sumptu sieri. Cum enim Pontisex Romanus omnia iura in scrinio sui pettoris habere singatur, & idem etiam Concilio sit superior, qui sigere & resigere leges, ac decreta pro arbitrio mutare possit, cuius vel sola voluntas pro ratione sit: nihil admodum hac pompa opus erat, nisi quòd ociosum suerit spectaculum, quo delusus est orbis Christianus tanquam coruus hians. Cum nec consessos errores, nec mores dissolutissimos emendauerint aut mutauerint.

Sed nec propser nos, ve Religionem, & fidem verè Catholicam, & Apostolicam disceremus, Concilium indicendum erat. Hanc enim ex Scriptura Canonica, in qua ipsi asini sunt ad lyram, haurire promp.

tum est.

Et quod ad rem ipsam attinet, sunt quidem inter ipsos & nos controuersia de rebus omnium grauissimis, animarum salutem perpesuam concernentibus: Verùm ea ita sunt comparata, ve propter eas nec Concilio, nec Colloquio admodum sit opus. Cum non amplius, vel ipsorummet Pontificiorum Confessione, obscura sit veritas, aut difficilis de controuersis inter nos dijudicatio, vera scilicet pars rede sentiat, ve nodum in scirpo quarere videatur, qui de illis dubitet, nedum ve propter illas Concilium cogendum videatur.

Sumamus enim, verbi gratia, causam, qua inter nos disceptatur de Cana Dominica, qua facilima est, manifesta omnibus, plana & perspicua. Incuius institucione Christus nec ipse se Deo patri obtulit, nec Discipulis pracepit, ve ipsi eum in huius celebratione ei offerrent, nedum ve hac actio Sacrificium effet verè propitiatorium pro paccatis viuorum & mortuorum. Sed nec Apostolus Paulus interpres verborum Christi, qui Ecclesia Corinthiorum tradidit, quod à Dominoin tertio calo accepit, & quid acceperit, describit, vnico verbulo, syllaba vnica, aut iota, harum rerum facit mentionem. Sed hoc sine eot vult celebrare, ve mortem Domini annuncient. Quod Christus dicit, in sui memoriam faciant. Quid in his ambiguitatis, vel obscuritatis?

De Sacrificio sanè Missa verè expiatorio, magnum est dubium, ambiguitas, obscuritas, addo & silentium magnum, imò ne gry quidem in tota sacra Scriptura veteris & noui Testamenti. Sic & de Cænæ Dominica mucilatione, quam in Concilio Constantiensi approbarunt, integrum eius vsum damnantes, publicè ipsimet confessi sunt, adeoá bac verba Actis inserere vi verttatis adacti sunt, quod Christus instituerit, & suis Discipulis administrauerit, sub verag specie panis & vini boc venerabile Sacramentum: & quòd in primisiua Ecclesia huiusmodi Sacramentum à sidelibus sub verag specie sic receptio.

Idem plane est iudicium de Sacerdotum coniugio. Nec enim obscurum, nec dubium est, coniugium non modo in genere divinitus institutum pro omnibus, qui idonei ad illud sunt creati, nec continere possint: sed etiam Deum in specie cum in veteri Testamento, in quo tamen summa in externis quoq, rebus mundicies requirebatur, tum etiam in nouo, Sacerdotes Ministros Ecclesia, Episcopos, Presbyteros, Diaconos voluisse esse coniuges, & inter virtutes eorum recensere, & requirere, ve sint honesti mariti, qui liberos habeant obedientes. Quod etiam in Ecclesia per multa secula est observatum.

Similiter & de vnius veri Dei inuocatione, per vnicu Mediatorem & intercessorem Christum Scriptura sacra est manisesta, certa, plana, perspicua. Qua omnia & singula (vt alia taceamus consimilia plurima) omnibus sunt nota, etiam idiotus, imò pueris, qui elementa tantum pietatis, vel supremis labris gustauerunt. Nec Pontificis negare audent, sed consiteri coguntur, quòd Christus ita instituit, & primitiua Ecclesia sic observanit; tamen, inquiunt, boc non obstante, à

Laicie

Concil, Constant, Seff,13.

Laicis tantummodofub specie panis suscipiatur. Quia consuetude prolege est habenda, Canones funt obsernandi. Ideo fatius est facrificulum decem fouere fcorta, quam vnicam habere honeflam coningem . Santi demortui ve interceffores & opitulatores funt inuocandi. Contrarium fentientes, funt baretici, damnati ab Ecclefia Cathe-

Hincinquisiciones haretica pravitatis, quas sequuntur exequitonesbarbarica plus quam Turcica. Hos propeer articulos excarnificane miferos Christianos exquificis, & inauditis tormentis, & suppliciorum generibus. Hinc laniena fauißima ac crudelißima. Cum quibus vero micisime agicur, in exilium eijciuntur, proscribuntur. An non hic plane diabolicus furor est? pratextu religionis Christiana & Ecclesia catholica, veros & synceros Christianos, ac filios Ecclefia Christi ita excruciare? Et quis non indicabit, tales homines ex- Rom. 1. cacatum habere sensum, atq cum propter turpes & nephandas libidines, quas impune exercent, tum propter Idololatriam multiplicem, et borrendam, qua retinent mordicus, & defendunt non folum pertinaeiter , fed etiam crudeliter, in fensum reprobum traditos?

Eo magis admiratione dignum est, quod portentosahac, ac vers bo Dei damnata dogmata Pontificia, errores craßisimi multiplices, ac palpabiles, patronos nihilominus inuenire potuerus, homines ingeniosos, literis excultos, in humilitate & religione angelorum, in his Col. 2. qua non viderunt (in facra Scriptura) incedentes, inflati fenfu carnis sua, non tenentes caput (quod est Christus Iesus, de cuius tamen nomine & societate gloriantur) sed in hypocrisi mendacium loquentes secundum doctrinas demoniorum, prohibentium nubere, & cibos. 1. Timot. 4. Qui nomis quaficis coloribus, veceres Poneificios errores pingere didicerunt, ve hoc modo lenocinijs, & verborum praftigijs fucum imperitis faciant, ac domum istam Pontificiam inclinatam, iam iama ruentem, fulcire conantur. Qui postremus est Satanæ, nibil intentatum relinquentis, conatus, quo vittatos hos & alios errores Pontificios veternosos, nomine Antiquitatis erudita, Ecclesia cathodica ti-

enlo, ac eradicionum Apostolicarum, authoritate conciliorum, Patru, Pontificum Romanorum, qui in sede Apostolica Petri sint successores commendant, palliant, venditant: magno conacu, magnas non modò nugas, sed etiam impietates, ac blasphemias extrudentes, magna subinde, & stentorea voce ingeminantes: Ecclesia, Ecclesia, Ecclesia, concilia, patres, successio ordinaria, quatanquam Gorgones caput nobis obijciunt, non secus ac olim Pontifices & Sacerdotes Iudaici ipsorum antecessores, contra Prophetas Domini: Templum Dominini, Templum Domini est. Non peribit lex à Sacerdote, & c.

Ser.7.

Interea, quia in instauratione Ecclesia, & hoc cum adversaris certamine, de manifesta & agnita veritate verbi Dei cedere nolumus nec possumus, sed forciter & strenue pergimus, nec professionem dostrina calestis abijcere volumus, andire cogimur sediciosi, perturbatores paces, & communis tranquillitatis Reipub. concitantur in nos, nostros á pios Magistratus, & auditores, non animi tantum, sed arma quoq potentum: Quòd frustra bastenus omnia nobiscum tentata sint, tot imperij comitijs, colloquijs, concilio deniq, ipso: ideo communes nos imperij bostes iudicandos, digni qui publice sumptis armis debellemur, perdamur, excindamur.

Pabricius Leodien. in Harmonia An. &c. 73. zdita.

Bona verba quaso. Qua de causa tam atrociter, et gladiatorio in not insurgitis animo? Cuius spiritus silij estis? Ecclesia ne Christi, matris benignissima? At in bac, si D. August. sidem habemus, nulli vnquam bono placuit, si vsq. ad mortem in quenquam, lices ba-

reticum, fauiatur.

Huc accedit par publica, qua data est Religioni nostra decreto totius imperij publico. An vos vestris authores estis violanda paen, & quidem contra Imperij ordines? Haccine vestra sunt ingenia
pacifica, qui alijs crimen sedicionis intentacis, immeritis? An non
boc spiritu agitamini, qui dicitur homicida, & mendacij pater? cuius opera vultis facere?

Loan.t.

At qua causa tanta crudelitatis, & rabiei? An non bac est, quòd

and manifestam, & vobismet indicibus, confessam veritatem prositemur, nec vobiscum damnare volumus? Quod turpissimam vestram, multiplicema, Idolomaniam, corruptelas verbi Dei, traditiones bumanas cum codem pugnantes, à maioribus vestris excogitatas, & paulatim in Ecclesiam inucclas, admittere, & ampletti nolumus?

Ergo ne boc à vobis tum, vestrisq agebatur colloquijs istis, tam prudenter ab Imperio instituis, ve nos abiesta veritate, vestra illa verbo Dei dogmata es sacra damnata, reciperemus? Hoe verò De-

us propitius clementer auertat, & probibeat.

Sed heus bone vir? Non nos turbarum sumus authores in Germania: sicut nec sanctissimus Propheta Helias, qui eiusdem criminis olim ab impio Idolokatra rege Ahab reus agebatur. Et quod ille tum Regirespondie, hoc ipsum vobis dictum putate: Vos, vos, inquam, Romanenses papicola, borum malorum omnium estis causa: qui cultum vni soli vero Deo debitum, mortuis hominibus, quos inuocatis, vel etiam sordidis vestris opellis, si qua tamen bona habetis, tribuitis, opera san sordidis vestris opellis, si qua tamen bona habetis, tribuitis, opera san manun vestrarum, qua secerunt digiti vestri, adorantes. Maiestatem dignitatem, es potestatem soli Christo debitam, Idolo vestro Romano prasuli desertis. Et quod Mediatoris vnici Christies est, eius si sacrifici vi vnici, semel in cruce oblati, boc vos Missa vestra, qua horribilis est prophanatio cana Dominica, est abominatio coram Deo maxima, adscribitis.

Ha Missa vestra, ving (vi cum Propheta loquar) in cælum Icr. 44.

ascenderunt super cor Deixt recordatus est Dominus harum. Nes
potest eas vierà portare, propter malitiam studiorum vestrorum, &
propter abominationes quas fecistis, & absq vila pænitentia sacère
pergitis, vos, Patres vestri, Reges vestri, & Principes vestri, in vrbibus vestris. Et saturatos vos esse panibus, bene vobis suisse, malumá,

non vidiffe, &c.cum deplorates illis Iudais vociferamini.

His vestris, inquam, Missis non Germania solum turbatun; sed Pannonia, Cyprus, Rhodus, Tunetum penitus sunt euersa, in quibus nec Missa sunt abrogata, nec vox dostrina calestis, quam prositemur, resonuit.

Illa vestra Missa, Dinorum impia & Idololatrica innocatio impurus calibatus Pontificius, & libidines vaga impunita Spiritua. lium, acerabune nobis Turcos, quiflagellum Dei fune, vificantis bas execrata vestra sacra, qua cum abrogare recusetus, Deus ipse, ve olim Hierofolymis euerfis, illorum finem, & Missas illis missas facere co. gieur, vestris facris facrilegis . Et dubium non est barbariem & crudelitatem Turcicam diumitus excitatam, ve papatus Idololatriam multiplicem puniat. Sicut etiam flatim exorto papatu, Mabometh quoq excitatus eff, incrementa sumpsit, eumq & Alcorano suo, & armis bactenus vaftauit.

Obijeitis nobis crimen nouitatis in dollrina. At vera Religio noua fit, ex biftorijs fide diguis, quibus res Pontificum Romanorum memoria prodita funt, conftat, vbi, quibus authoribus fingula ferè Paparus accepta ferenda fint, manifefte declaratur : adeo vi Ponvificia Religio, nibil aliud fit, quam centones ex varijs lacinijs dinerfarum Religionum , Indaica , Ethnica , & Pontificum variorum

80

lo

fi

decretis, male consuti.

Denig exarmati, disidia quoq nostroru, in aciem contra nos, noftramá doctrinam producune: quibus ita percurbantur, & offendupur pacifici ifli Ecclesia catholica filij, ve propeer bac negent, veram apud nos effe Dei Ecclesiam, dottrina nostram divinieus pacefallam. Quo camen aliud nibil efficiunt, quam quod seipsos sorices suo indicio prodant : quod non malam folum foueant caufam, fed etiam cu maledicis Ethnicis faciant. De quibus D. Augustinus in bac verba scri-Augustin. libr. de bie: Hoc folum illis maledicis remansie, quod conera nos dicane: Quare inter vos non confentitis? Gentiles Pagani, qui remanserunt, non babences, quod dicant contra Christi nomen , disfensionem Christiano-

Quibus. Papistæ maledicorum l'aganorum argumento contra rum Christianis obijciunt. nos ytuntur.

Hanc narrationem bistoricam Ecclesia nostrorum temporum, & mutata Religionis Papistica eius f causas, repetere breuiter & commemorare libuit: ve ad posteritatem etiam propagaretur: quo difoat illa, quam mirabiliter Dene Opt. Max. Synceram verbi fui doarmam Brinam inflaurauerit, luce noua accensa, qua nos è tenebris densisimi, borrendis erroribus, & Idolomania Papatus multiplici, ac turpisima, non solum eripuerit, sed insuper clementer hattenus miseram banc & imbellem multitudinem profitentium verbum ipsius, contra minas, vim, potentiam, tyrranidem, ac malas hostium artes, quas se-

cit irritat, confernauerit, liberauerit, protexerit.

Quod igitur vox de cælo clamat: Cecidit cecidit Babylon magna, & fasta est babitatio damoniorum, & custodia omnis Spiritus immundi, & custodia omnis volucris immunda: Exite de Babylone populus meus, & ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius non accipiatis, quoniam peruenerunt peccata eorum ad cælum, & recordatus est Dominus iniquitatum eius: hoc nobis dictum putemus, ve non solum ipsi reuelatum sugiamus Antichristum Romanum, eius facclesiam Cacolycam, sed etiam singuli pro viribus suo loco & statione acriter resistamus, eum face pugnemus. Nos in Scholis, & Ecclesia, nostris armis, stylo & voce viua eum consigamus, & coficiamus, mandato Dei, qui cultus est ipsi long è gratissimus.

Officij itaq ratione & ego adductus, cum publice materia Theologica in Schola nostra pro Disputatione mihi proponeda essent, viderem se in Schola nostra pro Disputatione mihi proponeda essent, viderem se induci artisticiosè: sed vi quoq, proscriptionibus, bonorum publicatione, tyrannide, crudelissimis se persequtionibus passim homines miseros, ad illos, tanquam canes ad vomitum, & sues ad cani volutabrum adigi & reuocari: potissimum mihi controuersias praccipuas, qua nobis sunt cum ijs, qui Romano Pontifici sunt addicti, delegi. Et quidem pracipue de ijs rebus, de quibus hattenus in Prafatione dictum est, in quibus elaborandum est mihi duxi, Disputationes institui: quò & nostri in agnita veritate confirmarentur, & si si seri posset, ex aduersaris quoq, cognitis erroribus, quidam resipiscerent, in si vam veuocati redirent. Quod sanè baud ita difficulter sieri poterat, si vem & causam homines ipsam considerarent, & non in iudicium pra-uot carnis adbiberent affettus, consiliarios pessimos, & pluris face-

rent honores, dignitates, splendorem, pompam, luxum, emolumenta, prabendas pingues, voluptates huius mundi, opes, & similia, quam aternam anima salutem. Qua causa est etiam vnica ruina omnium ferè eorum, qui à nobis egrediuntur, & desiciunt, quicquid tandem garriant, & pratexant. Quid enim quarant, ad quid aspirent anbeli, Epicuri de grege porci, apparet. Sed quis bic suror est, qua vos dementia capit? Quid enim proderit bomini, si vniuersum mundum lucretur, seipsum autem perdat, & iacturam anima faciat? Sed bot

quoq inter alia de Antichristo à Daniele pradictum est.

Vt igitur omnes, quicung qua vera sunt, discere voluerint & sequi, in conspectulabeant illa: breuisimis summas rerum maximarum comprehensas, ob oculos spectandas proponere volui hisce Disputationibus, quibus fundamenta veriusq partis bona side, cum exfacra Scriptura sontibus, tum etiam, voi opus suit, testimonijs Scriptorum Ecclesiasticorum (ne quis Antiquitatis, & veteris Ecclesianos destitui suffragijs, calumniari possit) in medium proposui: detratis, detersis coloribus Rhetoricis, & sucis, quibus pingere aduersarij errores suos consueuerunt, ve quid, aut quantum momenti veraq pars ad sua causa patrocinium habeat, ab omnibus, qui veritate delettantur, & seduci nolunt, facilè agnosci, & iudicari possit.

Deinde ve iuuentutem sidei nostra commissam, ad ista certamina cum Aduersarijs adsuefaceremus, & erudiremus, Auditoribus nostris in Schola hac suere proponenda: quo & ipsi pralia Domini, & certamina ista viderent, discerent, in sacris se exercerent, seg ad pugnas serias, & congressus in hisce velitationibus prapararent.

Et quia latius bat spargebantur, alijs q inseruiendum erat, qui in diuersis locis & regionibus auidè illa excipiunt, nobis q simul ad Disputationes ab Aduersarijs de eodem argumenti genere propostas, qua hinc inde ad nos transmittuntur, eorum q probationes respondendum erat, econtra verò nostra solidis, & sirmis argumentis munienda: hinc factum est, ve cùm veraq manu, partim nobis laborandum, partim etiam pugnandum suerit, quadam Disputationes

Dan. II.

excre-

secreuerint. Quod camen veritatis Studiosis non ingratum forè speramus, cum, quanta sieri breuitate potuit, et perspicuitate, res multas, & magnas explicare, & quantum in nobis est, graues lupos ab ouili Domini detratto vestitu ouium prodere & depellere, propositum nobis suerit.

Verum ad Magistratum quoq cura Religionis & sacrorum pertines. Qui in boc se incumbere debere pracipuè, sciat, ve subditos ad veram animi pietatem inuitet, & adducat : cum propter hunc sinem principaliter homines ad societatem sint conditi, Imperia, & Resp. constituta, populi consociati, Magistratus propositi, ve ornent glori-

am Dei.

Hunc finem omnes omnium bominum cætus, in Imperijs, Ciuieatibus, Scholis, & familijs, tanquam scopum gubernationis sua, prafixum sibi habere, & expetere debent. Ac meminerint Monarcha, Reges, Principes, Ciuitates, Doctores Ecclesia, adeog, etiam Patresfamilias omnes, boc pracipuum suum esse officium, vt puram doctrinam ad gloriam nominis Dei conservare, & propagare, ac Deo in boc obedire studeant.

Sic non solum pij Reges Iuda, Asa, Iosaphat, Hiskias, Iosias, abrogata multiplici Idolomania, qua Sacerdotum, & Pontisică summoru negligentia irrepserat, adeo vt satru quoq, Codicem sua incuria amiserint, syncerum Dei cultum in populo Iuda instaurarunt: sed etiam Monarcha gentium Nabuchdonosor, Cyrus, Darius, Arta-

xerxes edita de vno vero Deo Ifraël colendo proposuerunt.

Hunc ad finem olim à pijs nostris Maioribus, facultates plus qu'im regia sunt publice & prinatim collata, ve in Collegijs, qua ab initio Schola erant, studia dostrinarum, & inprimis sacrarum literarum colerentur & florerent, ve postea ex illis homines eruditi, & idonei ad Ecclesia gubernationem vocarentur. Vnde adhuc in illis nomina, sed ea nuda tantum absq rebus remanserunt, Lestoris, Scholastici, Praceptoris, Custodis & c. At postquam opes creuerunt, neglestis studijs, luxus in illis prophanus, & plusqua barbaricus est consequeus.

Quamob-

Quamobrem Viri generis nobilitate, sapientia, vireute, oraditione clarissimi, digna laude est Resp. vestra, cum alias multas ob causas, quas tamen cum alijs communes babet : tum verò maxime propter hoc summum & pracipuum ornamentum, Lucem, dico, ver-

bi Dei Synceri & incorrupti ifthic accenfam. Quod Deus Ope. Man. immensa sua bonitate & clementia eam visitare est dignatus . the faurum bunc cæleftium bonorum preciofisimum apud vos depone. re est dignatus, eq tenebris horrendis, erroribus, & Idolomania Pontificia detestanda, arg captinitate illa Babylonica vocanit, liberauit, & oculos mentis vestra illuminauit, ve veritatem din obscuratam, orto fole clarisimo verbi Dei, videatu, eamq, viam ad eternam falutem monstrantem sequamini, venientem ad vos Regem Regum, & Dominum gloria, obuijs, quod dicitur, vlnis, portis apertis, exceperitis, omniq pietatis fludio hospitium hallenus prabeatis. Hoc Dei donum est prastantissimum, & Rerumpub. omnium ornamentum maximum, quo etiam nihil in rebus humanis, & his terris maius po-Pfal.148.119. test contingere : ficut David quog commendat pra omnibus thefauris, auro & gemmis. Conftantia quog in semel agnita veritatis dodrina, comendanda. Tametfi .n. Satan expulsus à vobis, suo more, multis & varijs modis, facem istam verbi diuini accensam, non folum obscurare, sed etiam penitus extinguere, vi, potentia, dolis, fraude, arte, minis etiam additis, turbare verbi Ministerium, doltrinama Synceram corrumpere fit conatus : per Dei tamen gratiam Omnipocentis perseueraftis, neg eam vobis superflitibus corrumpt passi eftis quin potius extrema experiri parati.

84

99

ti

Cui

Cit

Cuma Deus Omnipotens pro sua immensa clementia, & sapientia, vna cum Religione vera, bonas quoq literas, linguarum cognitionem , ac fludia restituerit , passim , vt in alijs bene constitutis Rebuspub. ita in vestra quog Scholis apertis, fludia liberalia reflorescere caperunt. Quod sane veilissimum est, quia illic bona ingenia neceffaria doctrina imbuuntur, & fimul piecatis, & vera Dei agnitionu semina iaciuntur, & ad psus Ecclesia acomnes Reipub. partes

rectius gubernandas informantur, ac praparantur.

E Scholis enim, tanquam è fontibus, riuuli vera de Deo doctrine, optimarum artium, atq, sapientia in totum orbem Christianum longè, lateq, disfunduntur, & emanant. Seminarium sunt, prasidium pracipuum, ac officina, è quibus, tanquam ex equo Troiano, ingenia praclara, non modò ad Ecclesia Ministerium, verùm etiam ad Reip. officia varia dexterius regenda imbuuntur, instituuntur, excoluntur.

Sicut euentus feliciter admodum, & copiosè expectationi vestra respondit, plane que am superauit : quod è schola vestra alumnis, & ciuibus plurimi summi viri, prastantes sapientia, omni doctrinarum genere exculti & instructi prodierunt, qui non vestram solum Rempub. in Senatu, & Ecclesia patria vestra, sua eruditione, sapientia, & pietate praclare gubernant : sed etiam maxima cum laude, & dignitate alias Respub. in principum, adeo que Casarea Maiestatis & c. aulis, & diuersis locis, suis consiliis, sapientia, doctrina, virtute, salutariter iuuant, gubernant, ac pracipua sunt ornamenta, & prasidia. Quoru mibi multi familiariter sunt & fuerunt noti, qui suis ornamentis clarent: secutilloru nomina peculiari carmine ante multos annos sunt celebrata: Et quia interea ali quoq complures succreuerunt, iam illorum numero sunt additi, & immortalitati consecrati.

Hinc & Consules vestri, & Consulares omnes, alij & Senatores pracipui, literis sunt exculti. Omnes certè in hoc ordine (quod rarum Dei donum est, & non commendatione tantum, sed etiam admiratione dignum) vera & syncera Religioni addictos, ex side dignis hominibus constat. Unde summa quoq, in vestra Reipub. animorum coniunctio omnium ordinum, Senatorio, Ministrorum Ecclesia, ciuium, & subditorum, vnde & Religione dictam existimant, quòd non consociet tantum, sed planè colliget ac religet hominum animos vintulo omnium longè sirmissimo: quo certè nibil in rebus humanis dulcius, pulchrius, amabilius, melius, diuinius. Vnde etiam est, quòd platidos & selices Deus dat, iuxta suam promissionem, successus &

euentus.

Hinc etiam edocti, pro singulari vestra pietate, & sapientia, bona Ecclesia & ararium sacrum, non in privatos cuiusquam, neg prophanos vsus: sed ad Ministerij Ecclesiastici, schola, studiorum, ac pauperum conservationem & sustentationem conferuntur, in quem sinem inicio sunt, ve dictum est, collata.

Hinc alumnis studiorum, quos cùm isthic, tum bîc quoq in Schola nostra, atq, alibi etiam liberaliter fouetis iam longo tempore, subsidia, & stipendia sufficiunt, vt non solum vobis, vestra Reipub. Ecclesis iurisdictioni vestra subiectis, ciuium vestroru silios, vestris sumptibus educatos, prasiciatis, sed, vt suprà mentio sacta est, multis quoq

alijs Ecclesijs, & politijs opera eorum sit salutaris.

Hinc etiam in Xenodochio, Nosocomio, Padotrophio, ac confimilibus locis, miseri, inopes, senio confesti, & morbis, alijá, egentes, in bac diuturna rerum omnium caritate, maximaá, temporum dissicultate, qua prinatorum facultates, vt olim in Ægypto temporibue Ioseph, penè sunt exhausta, paternè ac omnino liberaliter rebus omnibus necessaris, panno, ac vestitu, butyro, panibus, lignis, pecunia, hebdomadatim inuantur.

Hic verus est bonorum Ecclesiasticorum vsus, quod Ecclesia

tu

primitiue testantur annales.

Hac vera sunt Rerumpub. ornamenta. Hi cultus Deo longe gratissimi. Hi labores gloria Dei, Ecclessa, & Reipub. vtilitati seruiunt. Ad qua iuuanda, & promouenda omnes omnium hominum, ac inprimis gubernatorum omnium ordinum summorum, mediocrium, & insimorum conatus, studia, & consilia, pracipue directa esse debent.

Sed quorsum bac tam prolixa de Reipub. Vestra commemoratio, viri nobiles & sapientes? Videbor fortasse ineptus quibusdă, quòd vos in faciem laudare velim: alijs, adulandi animo bac à me in prafatione recenseri.

Atqui longe alio id à me fit consilio, & vere bac à me de vobis pradicari, vestraq Repub. omnes, quibus ea familiariter nota est, intelintelligunt. Nec sine exemplo id facio. Fecit id summus Apostolus, elettum illud Dei organon D. Paulus, qui hunc in modum benè constitutas Ecclesias, earumg liberalitatem & beneficentiam erga Mi-

nistros & egenos pradicauit, imo suo quasi iure id exegit.

Nec temere, aut absa causis grauissimis id à me factum est, sed vi alijs quoq multis, adeoá omnibus longe lateá, in quorum hac manus peruenerint, posteritati quoq innotescat, minime carere (vi impij, qui gloria Dei non vident, blasphemant) optimis fructibus, quam prositemur, doctrinam: & quidem talibus, qui gloria Dei seruiant, & in omnes vita partes spargantur.

Sine enim Ecclesiam respicias, & buic annexas Scholas in regionibus, & Rebuspub. qua amplectuntur nostram Religione, sonat in eis, Deibenesicio, sana, syncera, & incorrupta Religionis vera Christiana Catholica & Orthodoxa dostrina, aliagartes & disciplina hus

mano generi villes, & falutares.

Siue Politiam consideres, optimis legibus ea est constituta, ius es iustitia administratur subditis, es ciuibus, storet paz, es tranquillitas, conservatur disciplina, publica bonestas, morum gravitas, virtutes coluntur, suntá eis constituta pramia, scelera puniuntur, nec feruntur vaga libidines aut alia slagitia impunita.

Sine Oeconomiam inspicias, coniugis sancti vinculum caste retinetur, plantula tenera pie ad veram Dei agnitionem educantur, inmentutis animis semina pietatis instillantur, ad honestatem, virtutes, labores, inprimis ad veram vnius veri Dei agnitionem, & inmocationem per Mediatorem, & intercessorem vnicum, assuesiunt.

Unde sequitur etiam in nostris Ecclesis obedientia erga Deum, Magistratum, parentes: iusticia in tota vita, sconuersatione: castitas, sine qua nemo videbit Deum. Ecquid vobis de tali Repub. Ecclesia videtur? Talem esse vestram, tales esse plurimas apud nos, in quibus vox dostrina calestis sonat, Dei benesicio nouimus, res ipsa loquitur, satis q testatur.

Hi fructus funt, hac bona, & commoda, qua ex hac nostra pro-

meniunt doctrina. Siue bac videant, siue non videant caci cacorum duces hypocrita, qui nil vident, loquuntur, cantant & pradicant, quam sigmenta humani cordis, qua Apostolo doctrinas damoniorum

appellare libuit.

Deinde, ve omnes intelligant, multas esse honestas Politias, in quibus viuunt, & ad gubernacula sedent, non idiota, aut qui ab aliorum solum dependent iudicio: sed viri graues, prudentes, genere, sapientia, virtute, iudicio, & dostrina prastantes, pietatis, honestatis, &
disciplina amantes, qui de dostrina per omnia nobiscum consentiunt.
Nec hanc cyclopicam barbariem, vita & morum dissolutionem introducere, alere, aut consirmare, aut tot esse apud nos de Religione
sententias, & opiniones, quot capita, ve Sycophanta passim, contra
propria conscientia testimonium, vociserantur, & calumniantur.

622

di

ci

E

fia

367

dif

car

un

nig

luc

que ad

Essi autem non semper optima omnibus placeant, sed sape maior pars vincat meliorem: tamen rei euidentia, & veritatis perspicuitate, qui sine affectibus iudicare voluerint, nec spe commodi, bonoru & voluptatum sunt excacati, plane conuincuntur, ve nostram vera esse agnoscant, & amplectantur Religionem, nobiscumá consentiant.

Non solum autem contra communem hostem Ancichnistum Romanum, voce, & scriptis pugnamus, quòd sciunt, sed etiam, quòd scire nolunt, in cateris dostrina partibus, & capitibus, vna est, & eadem consentiens, Vestra, Ducatus huius inclyti, multarum q aliarum Sueuicarum, & Saxonicarum Ecclesiarum, cum Schola nostra, Deo

propitio, doltrina & confessio.

Quòd enim pauci quidam sunt inquieti homines, qui pulcherrimum hunc consensum turbant: non potest hoc, nec debet etiam dostrina vera, aut pijs dostoribus, vel Ecclesis nostris fraudi esse. Cum nuquam cum rebus humanis tam benè astum sit, ve Sathan quieuerit sua Zizania inter bonum Dei semen serere. Nec desunt ambitiosa, es irrequieta ingenia, inslata opinione eruditionis singularis, es santitatis, qua destrina restè constitutam convellere, et dissidia excitare student. Interim Ecclesia Dei vera culpam aliena prastare, aut luere no potest, nec debet.

Duid si errores omnes, & falsa dogmata Pontificia Ecclesia, & inhoying, quis colligere instituerer, quis site foree sinis? Do quo argumenti genere,& alijs etiam consimilibus in hisce nostris Disputa-

tionbus diligenter egimus.

Cumá videam, viri generis nobilitate, sapientia, pietate, virtuibus q praflantes, semper hoc in more positum, ve qui aliquid lucubrationum suarum in lucem aderent, prastantibus id, & ornatisimir viris dedicando commendarent : egoq, aliorum exemplo faciendum mibi flatuissem, vestris istis eximijs virtutibus, singularia, studio conservanda, promouenda, & propaganda Religionis syncera excitatus, & impulsus: Et quod vna fit nostra & vestra Ecclesia & Schola, atq Reipub doltrina, Religio, coniunctio animorum fumma, Et Magistratus vering beneuolentia maxima: doctorumg in Ecclesia consensus pulcherrimas: Clarissimo vestro nomini inscribere librum bunc Disputationum meatum volui, ve sit, & dicat testimonium perpetuum ad omnem (si qua futura est) posteritatem consensus nostri in doctrina & Religione. Et quod ex animo & perfecto odio oderimus vering, impietatem, & Idolomaniam Poncificiam, omnes q doctrina calestis corruptelas. Et quod non temere, leuitate stulta, diffentiendistudio, aut nouitatis cupiditate, doctrinam , traditiones, caremonias, & cultus Ecclesia Pontificia Romana Baaliticos abiecerimus, sed granissimis de causis. Sicut singulis Disputationibus ordine, & perspicue sunt addita. Quas ve serena fronte accipiatis, meumá laborem, quem bono iuuandi Ecclesiam studio suscepi, aqui bonig faciatis, obnixè peto.

Christum Dominum nostrum, Ecclesia sua custodem ac prote-Horem, fontem omnis boni, toto pectore oro, ve hac summa decora, lucem verbi sui salutarem, pacem, honestam disciplinam, & Respub. qua Ecclesia & studijs hospitia tranquilla, & alia vita prasentis adminicula necessaria prabent, in hac regione, & alibi clementer tuatur: pios Magistratus, studiorum doctrina Patronos, & Eccle-

l - fia nu-

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

fianutricios clementer seruet, consilia & labores eorum santissimos adiunet, & gubernet, quo ipsi eciam à nobis grata, & mulch alijs salutaria fiant. Et sic in vera ipsius agnitione, & obedientia, salutarem eius aduentum bona conscientia expettemus, quò perpetua cum ipso fruamur selicitate, latitia & vita, Amen, Amen, Amen,

Data Tubinga anno salutis reparata 1575. die aquinostij verni.

when a come to correspond to the production reacted, such that find and defended in the find the such that the suc

Confilm Foundation of them, Firsh in fax of the more broad-Forem, fourses minico look, coro follore oros wekee huma-alcores, lucom with far faluration, recens, honofam difeiplinam, in Nofantque Bestific en fluire holing a comanilla were also vice y affinish adminicula were frequency, in the property of allowing ware wasten a part Marillonar, finition in also mad abrono, en Estab-

Facobus Heerbrand D. & Professor Academia Tubingensis.

antipomena of omnem thata temperature

Marine Street a gradienten de l'a eman

No. ... John Street Commence of the second

AD VRBEM MEMMIN. GAM ODA IACOBI FABRICII

CHEMNICENSIS.

1554.

N, quia cella tibi non propugnacula Martis, Nec belli molimina furgunt: Picta nec elatos muros oftentat imago. Et circum volitantia signa: In nullo celebris numero Memminga ferêre. Acli fint tua nomina nulla: Non æguum. lactent alif fua mænia, turres. Molibus & Sublimibus arces. Synttibi, quæ laudum præconia digna merentur. His multo potiora caducis: Qua nuis illa tamen non defint omnia. Firma Vrbs, tutante Deo, reputanda est. Sed precium legum, vel cultum Relligionis Exquiras, vel opem Medicinæ: Ista tibi numerum doctorum proferet Vna Tellus ingeniosa Virorum. Quorum de turba Ludouicus Rabus, honorem

Ettitulum Doctoris adeptus:

Monstrat, quæ Via vera salutis. Et similis fratri est Jacobo cura docere

Passi mortem & vulnera Christi, Sic facit Vngerus, sic Smelcius ore fideli:

Numinis almi Basche minister.

Nunc Argentina, Paulino numine plenus,

Qui Christum profitentur & ornant.

Nec non sumpsisti, Laurenti, munus idipsum,

Ludouieus Rabus D. iam Ecchefiæ Vlmensis Superintendens.

M. Iacobus Rabus.

Dauid Vnger. M. Ioan, Schmel-Laurentius Basch.

Talis

Talis loanacs Lange es, Michaelecatalis Ioannes Lang. Michael Laminet. Tu Laminete, lacober Calbe: Iacobus Calb. Cœleffes vrunt quorum pia pectora flamme, MAD Ne pietate indigna loquantur. An reliquos referam: quotfacra volumina legum: Norunt: rectace iustitiames Distribuunt populo: doctrina nomine clari, Moribus egregij, ore diferti? Qualis Ioannes Baptista V Veberus habetur: Ioannes Baptista VVeber D. Imp. Eximia grauitate colendus. Max. Cancellarius. Ioannes Funck D. Qualis Ioannes est Funccius: arte peritus Autor, Bartole, Balders, vestra. Melchior Heinzel Melchior Hencelius studio supereminet illo: Noë valet Meurerus eôdem. D. Noe Meurer D. Verum V Volfhardis debetur gloria magna: D.D. Vlricus In primis sed danda parenti VVolfhardus P. Vlrico, Lacheli qui fila tenacia tardat. Quein tu Bartholomæe secutus, D.D. Bartholo . mæus VVolfhard Arte Machaonia depellis corpore morbos: F. Et reficis medicamine membra. Viricus, veluti frater, de more rogatus, D D. Vlricus Præstat opem de iure elienti. VVolfhard F. Nomen Adam Zuniccerus habet: quod Apollinis herbas. Adam Zunicker Et vires quia temperat harum. Claret Cyriacus Chironis in arte V Veberus: Cyriacus VVeber Ac Michael Mendlerus eandem Michael Mendler Tractat: Quisco, suo celebrari dignus honore: Si caperet modo pagina laudes. Alexander Zang- Quid, quod Alexander quog Zangmeisterus adauges: Doctorum hunc numerum venerandum? M. Toannes Hum- Et qui præcipuum decus est, Hummelius astra: Ingenio metitur Olympi. Horum

Ho

Qu

Att

De

Qu

Na

Ers

Sic

Horum qui cuperet præconia dicere: non huie Materies, sed verba deessent.

Quinetiam reliquos inuenes numerare quiesco:
Oui rebus dant tempus honestis:

Atoriuis artis capiunt elementa magistris, In varias missi regiones.

De quorum magno spes est subiecta labore, Ornatos patriæ fore ciues.

Quod factum non est mediocri voce canendum: Te celebrem Memminga greddit.

Nance tuus sic viuit honor: titulumce perennem Cultura virtutis habebis.

Ergo, fauente Deo, tantis insistere cœptis, Dilatarece pergito famam.

Sictua perpetuo clarescent nomina. Nunquam Res est intermortua virtus.

AD E AN D E M, O D A Martini Crusij , Professoris Tubingensis.

1575 ..

A N,quia non intra tua moenia versor amoena.

Nunc, annos velut ante bis octo:

Istic nec teneram formo poliogi iuuentam

Amplius, vt tunc quinci per annos:

Non ideo meminisse tui, MEMMINGA, iuuaret:

Tanquam nil tecum amplius esset:

Non placet. In te multa mihi sunt facta benigne

Ate contigit alna Tubinga.

Nunc

in Schola Haid Sale

Fennecius.

bonhaber.

De Albanus Vvol

install, purchical

Nunc & adhue pro parte tuos informo, tot annos, Hic verbis, iftico libellis.

Ergo tuæ prolis, docta virtute decora, Nomina plura referre iuuabit.

Cheminic. Rector in Schola Halæ Saxoniz,mortuus 19. Mart. 1572.

lacobus Fabricius Fabricius melius fecillet charus: at zuo Nunc cœli fruitur meliore.

Ante ter hic ergo feptem quò duxerat annos: Hic ego pergam continuare.

Sed prius Autores, per quos bona cuncta feruntur. Sunt breuiter mihi commemorandi.

Principio Deus est. Tenebras hic depulit atras, Lucem Euangelije reduxit.

Proximus est vrbis prudens clarusch SEN ATVS, Saluificæ hujus lucis amator.

Hic, vt doctus, amat doctrinam: Euangeliocs, Vt sapiens, videt hac opus esse.

Laudatam fouet ergo Scholam corde ille paterno: Hinc petat vt maiora iuuentus:

Vt solide possit de Relligione docere: Curare & ciuilia recte.

D. Lucius à Friburg. D. Balthafarus Funccius. D. Melchior Stæbenhaber.

D. Albanus Vvolfhardus, prædicti Vlrici D. Medici frater.

In primis FR IB VR GER V S, grauis hoc facit heros: FVNCCIVS hoc prudens: studet vnum hoc,

lura sciens, linguas, res gestas, STAEBENHABERVS, Consulibus laus nulla deest his.

D. Joan. Cellarius. Hoc animo Prætor CELLARIVS, hoc ALBANVS Quinqueuir est, candoris alumnus.

Horum qui laudes meritas exponere vellet: Non huic res, sed verba deessent,

Qu'am bene habent vrbes: vbi fe, qui publica tractant, Esse patres patriæ meminerunt?

Hinc igitur furgit leges ingeniola virorum: Hinc, quos iam recitare iuuat me.

Doctores

T

H

Doctores primum Paulinos. Primus adelto, Dilectus Dauid Cunilaus. M. David Cunila. us. Ceuitin & cot Oui, Memminga, viam vite tibi monstratad aftra, Omni dexteritate fideg. Huic simili studio se Xellius, arte politus, M. Lucas Xellius. Associat, probus, & sine fraude. Ornat Ioannes Laminetus, & additus ipfi M. Ioan. Lamine-Zuntnerus, Templumic scholamics. Joan. Zuntner. Est pagis quoce prospectum bene: cura fidelis Dum regit hos Euangelicorum. Quali, Balthasarifili, bone, tu Petre Funcci, M. Petr. Funccius. M. Marcus Zang-Luces, Zangmeisterect Marce. meister. Linccius hos sequitur bonus: & stans Schyzius, arcum Ludouic. Linccius. Intentum collimat eodem. Iacobus Sagitta-Nec timet Heslinus Christi vexilla tueri: Dauid Hæselinus. Nec cedit Samuel Michaelus. Samuel Michel. Sic facit Hafnerus, sic Helias Michaelus: Ioan Hafner. M. Helias Michael. Hic Esslingensi tamen vrbe, Bærtlinusch alibi : genuit quem Bartholomæus. Bartholomæus Præco bonus, Memminga, tibi olim. Bærtelinus. Omnibus his studium par, mens his omnibus vna, Joan Laggue P. Multos lucrari tibi, Christe. aurea Eccletican Quid memorem claros, quos erudière salubri Arte Galenus Oribafiusoge D. D. Marcus Albani velutest Marcus V Volshardus: honestus. VVolfhardus... Attentus, grauis, officiolus. D. Albani.F. Nec minor est genitore bono, ratione medendi, D. D. Adamus Humanus Zuiceerus Adamus. Zuiccerus. F. Zimpertus quoch in hoc numero se Linsius offert, Zimpertus Lin-

Ingenio & vita generosus.

Lig Bipontino bene seruit.

Hoc & Ioanni genus exercetur Ebeno:

Non

fius D.

Ioan. Eben Da

Non folus fuit Hippocrates lux, vitag, felsis, M Danid Cunike. Non aliquid nostri quoch possent? Smidius, euoluens operosa volumina Baldi, Toan. Smidius D. Est nomen Doctoris adeptus. Occurrunt alij, doctrina non male culti, Laudatæ vitæ generiscp. D. Viricus Zuiccer. Viricus velut est Zuiccer, velut est Henericus D. Henricus Beffe-Besser, vrbi jura ferentes. Ioan & Lucius à Ioannes velut est, & Lucius, optima proles, Friburgero consule nati. Friburg. ลกก่องสมา Quid, quod alit plures etiam nunc alma Tybinga, Discentes magna iuuenes spe? Quorum cura viget Lango docto atch diserto. M. Ioan, Langus Quid, quot alunt aliæ quoch terræ? Quos, patriæ ciues vbi dignos passbuerint le, Danid Hafelinus. Samuel Michel Laus ipsos quoch digna sequetur. Hæc tua progenies, decus hoc, Memminga, falus hæc: His vrbes multæ tibi cedunt. Hæc Deus, eximius cp dat ornamenta Senatus: Racticolourists Poertelinus. Cui cordi est pietascy, Scholæcy. Quice scholam curat Langus, lingua dat vtrace Ioan. Langus P. antea Ecclesiæ, nuc Egregios, quando veníunt huc. Scholæ Modera-Felices, quibus est studium, cognoscere Christum: tor. Atc iquentam educere recte. ****** FT 13 Ergo tuo gaudeto bono, Memminga: Deoig v.V. officer day. Ex animo grates age toto. Pergito sic constans, sould a est hæcgloria sola: D.D. Adamins In superam reditus patriamhic est. dund Lanof Hoe Coloning days c se Biponeno bene lenot.

ru

8

te

li

d

DISPVTATIO

De Sacrosancta Canonica Scriptura aus thoritate, & interpretatione.

Quæstio.

VM facra Scriptura oraculum sit Spiritus sancti, in quo Deus se, suamég voluntatem pas tesecit, in quæstionem venit, quam illa habes at authoritatem, & vnde : Item: Num Eccles sia, eius ég authoritas superior sit Scriptura;

Propositio prima.

Sacræ Canonicæ Scripturæ nomine, non quæuis quo & Euseb. lib.3.cap.3.
rumlibet Scripta authorum intelligimus: sed Propheticos 25.35.
& Apostolicos libros, qui Canonici, & indubitati quouis
tempore ab Ecclesia Dei sunt agniti, quos certum est à

Prophetis & Apostolis Ecclesia esse traditos.

2. Faciunt enim Scriptores quidam Ecclesiastici, tres librorum ordines, quorum primus eorum est, qui proprie dicuntur Canonici & Catholici, quòd sine vlla contradis ctione omnium Ecclesiarum testimonio sint agniti & aps probati, de quibus à nemine vnquam in Ecclesia est dubis tatum, esse eos Prophetarum & Apostolorum corum, quorum nomina præferunt.

3. Ideo autem Canonici sic proprie dicti sunt, qu'od exactissima sint trutina, regula, ac gnomon (vt verbis chrysost.in 2.4d Chrysostomi vtamur) secundum quos de cæteris site sis Corinth.homil.13.

A delium,

August.lib.2.contraCrescon.Gram. cap.31,

delium, vel infidelium libere iudicamus: illos vero omno no iudicare non debemus, sicuti Augustinus loquitur, sumpta Metaphora à regula ædificantium, quod secund dum hos spiritualis Ecclesia ædificatio siat.

4. Alia sunt quædam scripta, de quorum authoribus dubitatum est, an videlicet ab ijs conscripti essent, quorum præferebant nomina, vt quæ contradictionem, non consentientibus primitiue Ecclesiæ testimonijs, passa sunt.

quæHieronymus & alíj vocant Apocrypha.

Hieronymus in Prologo Galeato, & de claris Scriptoribus,

Sapientiæ liber, Syracides, Iudith, Tobias, tertius & quartus Esdræ, Baruch, Machabæorum libri, Particula in Daniele. In Nouo Testamento, Epistola Iacobi, Iudæ, Petri posterior, secunda & tertia Ioannis, &c.

6. Alíj verò nothi, supposititíj, & adulterini iudicati, ac simpliciter repudiati & reiecti, vt Euangelium Nicos demi, Proteuangelium Iacobi, Pastor Hermæ, Euangelis

um Bartholomæi, & huius farinæ alij.

7. Diuus Augustinus non videtur per omnia hanc observare distinctionem: sed omnes istos libros, qui in Biblis habentur, alicubi Canonicos vocat: vbi generas liter vocabulo vtitur, pro sacris Scripturis. Nec tamen par rem omnibus illis authoritatem tribuit. Quosdam enim dio cit ab omnibus Ecclesis recipi, quosdam verò non ab omnibus, quos vult sobrie, hoc est, cum sudicio legi, sicuti de Machabæorum libris scribit.

8. Hieronymus verò recte hoc discrimen inter scripe euras Canonicas & sacras observat. De ludith dicit in Prefatione, quod computetur in numero sanctarum Scriptue rarum: sed in præfatione librorum Salomonis scribit: ludith, Tobiæ, & Machabæorum libros legit quidem Eccles sia, sed eos inter Canonicas Scripturas non recipit.

. E

Etibidem de Apocryphis'addit, Syracide, nempe, & Sapientia libro, Ecclesiam illos legere ad adificationem plebis, non ad authoritatem Eccleliasticorum dogmatum confirmandam.

10. Vtili igitur confilio constitutum est, vt certus esfet Canon & Regula fidei, ato librorum Canonicorum, qui folihanc authoritatem haberent, vt ex illis doctrina Relis gionis cofirmaretur, quibus nulli addi aut detrahi possunt.

11. Hic verò Canon non est initio, Concilio aliquo co: August. contra fitutus: Distincta est, inquit Augustinus, à posterior lis lib.11. cap. 5. bris, excellentia CANONICAE AVTHORITATIS Ve teris, & Noui Testamenti, QVAE APOSTOLORYM CONS FIRMATA TEMPORIBUS, per successiones Episcos porum, & propagationes Ecclesiarum, tanquam in sede quadam sublimiter constituta est, cui serviat omnis fidelis, & pius intellectus. Et idem alibi: Nece enim sine causa, ta August.lib.z. falubri vigilantia Canon Ecclesiasticus constitutus est, ad qua Crescon. Gram.lib.31. quem certi Prophetarum & Apostolorum libri pertinent, quos omnino iudicare non audemus: & secundum quos de cæteris literis, vel fidelium, vel infidelium iudicamus.

12. Quæ cum ita fe habeant, hac in parte grauissime Synodum Tridentinam peccasse judicandum est, quod pro sua libidine libros quosdam, de quorum Authoribus & authoritate semper in Ecclesia dubitatum est, quice de Divino Canone non funt : sed vt Patres quidam de nons nullis eorum scribunt, fabulas & somnia continent, in hunc ordinem collocare, eos & Ecclesia abs quilo primis tiuz Ecclesiz testimonio, obtrudere, suo quodam coms pendio, quod obscurum non est, conatisunt.

13. Habent autem Canonici libri in facra Scriptura authoritatem suam, eamig summam non ab Ecclesia aus thoritate, sed à Deo authore suo, qui per Spiritum sun sans

dum

ctum reuelauit, inspirauit, ac dictauit ea, quæ sancti Prophetæ, & Apostoli scripserunt, at this, quod ipsissima sit veritas Diuina, euentu vaticiniorum, quæ in his Scriptis continentur, miraculis & testimonijs diuinis comprobata,

14. Divinitus itacs nobis commendata est Scriptus ra Prophetica & Apostolica, confirmata cœlestibus miras culis, & testimonijs, stabilita ipsiusmet Christi, & Apos stolorum Sanctorum authoritate, corroborata denice cere tis, sirmis, & illustribus testimonijs eorum, qui oculati sur re testes eorum omnium, quæ Christus dixit, & fecit.

da Scriptura, & sacrosancta illius est Authoritas, vt nulli creaturæ de Deo, & rebus Diuinis aliter liceat cogitare, sentire, aut loqui, qu'am in illis est patesactum. Deum nes mo vidit vnquam. Filius qui est in sinu patris, ipse enarras uit nobis. Item: Sed licet nos, aut Angelus de cœlo Euans gelizet vobis, præterqu'am quod Euangelizauimus vos bis, Anathema sit.

Hilar.lib.7.de Trinis 16. In quam sententiam eleganter quog S. Hilarius scribit: Non relictus est hominum eloquis de Dei rebus alius, præterquam Dei sermo. Omnia reliqua & arcta, & conclusa, & impedita sunt, & obscura. Si quis aliis vers bis demonstrare hoc, quam quibus à Deo dictumest, vos let, aut ipse non intelligit, aut legentibus non intelligens dum relinquit.

17. Res enim illæ longe supra rationis humanæ caps tum positæ sunt, vtacie humani ingenis inuestigari non possint. Ideocp de Deo & arcana eius voluntate, nulli tus tius qu'am ipsi Deo credimus, qui hæc, & alia ad æternam nostram salutem necessaria, nobis in Scriptura sacra reues sauit. Nece temer'e aliquid de Deo dicere debemus, quod in Scriptura eius non legimus.

August. de Gen. adliteram.

18. Hac

18. Hæc immutabilem Dei voluntatem nobis pros ponit. Hic firmus est sermo Propheticus, cui nihil licet ade dere, detrahere, mutare.

10. Hi ergo libri Canonici facræ Scripturæ, fiue cres dant & amplectantur illos homines, siue non, nihilomis nus funt & manent verbum & veritas Domini in ætere

20. Hinc constat, Cardinalem Nicolaum de Chusa Epistolaz. 3. impie & blaspheme scribere, dum ait, Scripturas esse ad tempus adaptatas, & varie intellectas, ita vt vno tempore secundum currentem vniuersalem ritum exponerentur, mutato ritu iterum sententia mutaretur. Item, Mutato iudicio Ecclesia, mutatum est & Dei iudicium, Item, Non Epistola7. estlitera, quæ per Tyrannum penitus deleri posset, de El fentia Ecclesia, sed spiritus qui viuificat. Quare nec mis rum, si praxis Ecclesia vno tempore interpretatur Scrips turam vno modo, & alio tempore alio modo.

Nos verò ingens Dei beneficium agnoscamus, & grata mente amplectamur, qu'od immensa sua bonitate, Authore Spiritu fancto, certos quosdam libros à Prophes tis, Euangelistis, & Apostolis suis sanctis describi voluit. Et Ecclesiæ certam fidei normam ac regulam proponere, de qua certissimi sumus, verè esse Dei verbum ac voluntas tem, adeocp Epistolam ab ipso coelitus ad genus humanu Ephel.4. datam, ne quouis vento doctrinæ circumferremur in nes

quitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris.

Sicuti vix alia ex causa plures errores in Ecclesia am irrepserunt & inuecti funt, quam quod quidam præs cipui nominis, & authoritatis Doctores gloriati sunt, & affirmarunt, sua dogmata (delyria) ab Apostolicis viris ex traditione viuz vocis se accepisse.

23. Sic Papias Apostoli Ioannis auditor, & Discipus Euseb. hin. Eccle-

lus, A 3

fiaft.lib.s. capite

lus & seipsum, & alios decepit, quòd profiteretur, se, qua fidei sunt, ab is, qui Apostolis familiares suerunt, accepta, bene didicisse, & recte memoria mandasse. Et cogitaterit, quòd non tantum ex libris, quantum ex viua voce retulerit. Sed recte addit Eusebius de Papia, quòd dicat plurima sibi à Maiorib. tradita miracula, & nouas quassa parabolas Saluatoris, & Doctrinam incognitam, magisque fabulosam, inter que & Chyliastarum opinionem. Et tamé his ipsis, multis post se Ecclesiasticis viris erroris huius prabuisse causas, Authoritatem dogmati tantum ex vertustate tribuens, non etiam ex ratione dictorum, sicuti l'es nao, & c.

24. Turpiter Pontificia quoch cohors errat, dum Ecclesiæ authoritatem longe scripturæ Canonicæ præfert,& hanc ab illa suam habere authoritate asserit, quæ si deserat scriptura, valere eam, quantum Æsopi fabulæ. Itë. Scriptus ram sine Ecclesiæ authoritate non habere authoritatem.

25. Nece enim quia Ecclesia reiectis quibusdam libris, Scripturas quæ in Canone habentur, agnoscit & amples Ctitur: Ideo mox ijs est superior, & hæ ab illa authoritatem suam habent & accipiunt.

26, Nam etsi, quod absit, totus mundus damnaret sa cras Literas tanqua Phanaticas: tamé non inde cosequeres tur, eas à Deo non esse, aut Divina sua carere Authoritate.

27. Sicut nec ideo Deus, non est Deus, quòd impi Epicurei, in corde suo dicunt: Non est Deus.

28. Ita cũ Noah preco iustitiæ per multos annos diluuis um frustra prædiceret, mundo in sua incredustate perseues

rante, nihilominus euentus oraculi veritate comprobauit.

29. Non igitur ab Eccleliæ externo cœtu ad doctris nam argumentandum, verum elle, quicquid ille cœtus cres dit & amplectitur; multo vero minus ad Scripturam, oms

Pfalm. 13.

mis

nia scilicet scripta pro Can onicis agnoscenda, qua illi recipienda mandant, qui iam rerum potiuntur, cum nulla sire ma ratione nituntur, sed vi ac Tyrannide imperant, ac discunt: Quod volumus sanctum est.

quis autem libros integros (tam Apocryphos quam Canos nicos) cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Cas tholica legi consueuerunt, & in veteri vulgata Latina as ditione habentur, pro Sanctis & Canonicis non suscepes rit, & traditiones pradictas sciens & prudens contemples rit, Anathema sit.

31. Verum contra potius à Doctrina & Scriptura ad Ecclesiam argumentandu, illu videlicet cœtum veram esse Dei Ecclesiam in terris, qui verbum Dei, & Scripturam sas cram retinet synceram & incorruptam, in vera & genuina sententia. Sicuti August. Ecclesiam vult quæri in verbis Domini sui.

32. Nece sequitur hinc, quòd cum Ecclesia Scripturas sacras agnoscat, recipiat, & amplectatur, ideo eam his esse superiorem.

33. Quemadmodum nec testis, qui in causa Magnas tum deponit de ijs quæ vidit, audiuit, & cognouit, ideo sus perior est authoritate vel potestate illis, de quibus testatur. Nec enim res sua natura dubias & incertas suo testimonio, sua quathoritate confirmat: sed quales esse nouit, perhibis to testimonio significat, vt etiam alijs innotescant, quorum interest, ne sufficienti testimonio destituti, mala & falsa pros seratur sententia.

34. Sed nec Scriptura sacra ab Ecclesia proficiscitur primarie, & originaliter, verum a Deo per Spiritum sans cum, qui opera, & ministerio Prophetarum & Apostolos cum vsus est, quibus inspirauit ea, quæ scripserunt.

35. Et

- 35. Et sic Ecclesia ex Dei verbo, semine incorruptibis li nascitur, & non è contra. Quod videre est in primis pas rentibus, post lapsum in gratiam receptis, ædita promissios ne de semine benedicto, quod caput serpentis erat contris turum.
- 36. Esta Ecclesia sponsa Christi obsequentissima, que vocem sponsi audit obedienter, & reuerenter, nihil de suo ingenio addens, vel sua authoritate mutans, Nec sidei dos minatur.

37. Nece Scriptura supra Ecclesiam est ædificata, sed è contra potius Apostolus docet, Ecclesiam esse super fundamentum, hoc est, doctrinam Prophetarum & Apostos Iorum ædificatam.

38. Nam quod idem Apostolus Ecclesiam vocat cos lumnam & sirmamentum veritatis, nihil aliud hisce verbis vult, quam Ecclesia commendatam esse sacrorum libros rum custodiam. Atopita Ecclesia suo ministerio custos est veritatis, quam adeò sideliter custodit, vt potius de vita cedere parata sit, quam illam abnegare.

39. Porrò quòd Ecclesia suo testimonio sacræ Scripturæ libros approbat, non facit sua Authoritate ex inceretis & per se dubijs certos, qui, vt dictum est, propter reues lationem divinam sunt certissimi; sed sicuti res habet, bos na side testatur; hinc ab initio per manuum traditionem, se certa, & non interrupta tempor successione ab ipsis Prosphetis & Apostolis, quos nouerat divinitus sibi commens datos, hæc scripta & libros accepisse, & eadem side postes ris tradere.

40. Quare iam non tanta est Episcoporum Authos ritas, vtpost tam longum temporum intervallum libros, qui in primitiva Ecclesia dubij erant & incerti, vtpote de quorum Authoribus non certo constabat, Canonicos sas ciant.

. Ephel. 2.

Deut.31. Rom.3. ciant, nisi nobis certo, & indubitato probent, à Prophetis & Apostolis ese conscriptos, & sic certiora & evidentios ra eius rei testimonia habeant, qu'am primitiua Ecclesia. Aut certe necesse est illos statuere, nihil ad horum libros rum authoritatem referre, siue habeant certa testimonia. siue illis destituantur, à quibus tamen indubitatis totum

hoe negotium dependet.

Quod verò Canonicis libris certo numero res August. deconceptis, alij sunt repudiati, eius rei causam Augustini vers 1.cap.t. bis, malo quam meis exponere: Cateriautem, inquiens, homines, qui de Domini vel Apostolorum actibus aliqua scribere conati, vel ausi sunt, non tales vel suis temporibus extiterunt, ve eis fidem haberet Ecclesia, atc in Authoris tatem Canonicam Sanctorum librorum, eorum scripta reciperet. Nec solum, quia illi non tales erant, quibus nars rantibus credi oporteret, sed etiam quia scriptis suis quas dam fallaciter indiderunt, Q V AE CATHOLICA, ATS QVE APOSTOLICA REGVLA FIDEL ET SAS NA DOCTRINA CONDEMNAT.

42. Mutandi autem Scripturas potestatem, ne Apos stoli quidem sibi arrogarunt. Norant enim certum se has bere mandatum, cuius fines egredi piaculum fibi effe dus cebant, cum à suo Magistro edocti, audiuissent : Docete

eos servare omnia, quæcund præcepi vobis.

43. Etsi autem libri Canonici sacræ Scripturæ prins cipaliter, propter Authorem agnoscendi sunt : Tamen propter nostram infirmitatem non solum vtile, verumetis am necessarium est, adminicula illa testimoniorum extrins secorum colligere, de Ecclesiæ primitiuæ testificatione, traditione manuum certa successione facta, &c.

In quam sententiam D. Augustinus scripsit: Eus Contra Epistolam angelio non crederem, nisi Catholica Ecclesia me come Manich. quam

fundamenti vocant, cap.s.

Epistola 19. ad Hier lib.13.confell.cap.23.

moueret Authoritas. Qui tamen nunquam ne per febrim quidem somniauit id, quod hinc Pontifici inferre conans tur, Maiorem scilicet effe Ecclesia, qu'am sacra Scriptura

authoritatem, Et huic propter illam credi.

45. Quanti enim Doctor ille sanctus, sacras Scriptus ras fecerit, quomodo illas in summo coelestis Authoritatis culmine collocet, exiplius scriptis notum est: Non opore tet, inquiens, de tam sublimi Authoritate judicare, nece de iplo LIBRO TVO, etiamli quid ibi non lucet, quoniam submittimus ei nostrum intellectum, certumer habemus, etiamli quod clausum est aspectibus nostris, recte, veracio terce dictum effe. Sic enim honio licet iam spiritualis, & renouatus in agnitionem Dei, secundum imaginem eius qui creavit eum, factor tamen Legis esse debet, NON 1 Ve DEX.

46. Et diferte se moueri afferit Authoritate, & testis monio Catholica Ecclesia gravissimo, quo hac testificas batur, se bona fide hac Scripta ab Euangelistis, & Apostos lis accepisse, vt credat libros Euangelicos diuinitus esse traditos, & doctrinam coelestem patefactam contineri. Sie cut in præcedenti capite, eiusdem libri scribit : Multa sunt præter syncerissimam sapientiam, quæ me in Ecclesiæ gree

mio retinent, tenet consensio populorum.

August. contra Fauft, Manich. bb.28.cap.2.

47. Et alibi manifestius hanc suam explicat sententie am, inquiens: Cum cœpero Euangelium Matth. recitare, continuo dices illam narrationem non esse Matthæi. Tu mihi quid contrà lecturus es ? Aliquem forte librum Mas nichæi. Sicuti ergo ego credo, illum librum effe Manichei, quoniam ex iplo tempore, quo Manicheus viuebatin cars ne, per discipulos eius certa successione præpositorum ves strorum, ad vestra vice tempora custoditus & perductus eft. Sic & istum librum crede Matth, esse, quem ex illo tems

por,

pore, quo Matth. ipfe vixit in carne, non interrupta ferie temporum, Ecclelia certa connexionis successione vsc ad ista tempora perduxit. Et dic mihi, cui libro potius credere debeamus: Cumergo necesse sit, alterum horum librorum esse mendacem, cui nos potius censes fidem accommodas re deberes Eine, quem illa Ecclesia ab ipso Christo inchozo ta. & per Apostolos profecta, certa successionum serie vse que ad hac tempora toto terrarum orbe dilatata, ab initio traditum, & conservatum agnoscit, & approbat? An ei. quem eadem Ecclesia incognitum reprobat? Cum etiam proferatur ab hominibus, ita veracibus, vt Christum laus dent elle mentitum?

48. Loquitur itag Augustinus de vera Dei Ecclesia omnium temporum, quæ audierat Prophetas, Christum ipfum, eius & Apostolos, & viderat miracula cœlestia, quæ Propheta, Christus, & Apostoliad confirmandam doctris namistam, quæ in Propheticis & Apostolicis scriptis cons tinetur, adiderant: viderat impleta vaticinia, qua in his scriptis annunciata erant: & testificabatur se bona fide hec scripta per manus traditionem, & ordinariam successios nem à Prophetis & Apostolis ipsis accepisse. Itach excitata Ecclesia Spiritu sancto, amplectebatur & ipsa hæcscripta, & in eis hanc doctrinam : & testificabatur alis hanc esse certissimam veritatem. Horum consentientibus testimos nis se moueri significat Augustinus, vt credat hæc ipsos rum elle scripta, & coelestem veritatem.

Quod si omnino vrgeant Pontifici sententiæ ile lius verba, quod ipsorum instituto inseruire videantur, nec illam ex D. Augustino admittant interpretationem, August.lib.1. de certe Augustino non est contra Augustinum credendum, moribus Ecclesia qui hac fuit pietate, vt dicat : Deinceps nemo ex me quæs rat meam sententiam, sed potius audiamus oracula, nos

Catholicæ, cap. 7.

stras que ratiunculas Divinis submittamus afflatibus. Et quie hoc ex Euangelio Dei non legimus, ideo quomodo dis Aum sit, & quomodo velit intelligi, ipse Author viderit. Sicut ipse de alijs Patribus loquitur, & addit: Talisego fum in lectione aliorum, tales volo esse intellectores meos rum. Non enim ignoro, in tam multis meis opusculis, sicut quor in iplis Maioribus, multa effe, quæ iulto iudicio, & nulla temeritate possint reprehendi.

50. Ex hac itac facra Scriptura omnes spiritus, hoc est, Doctores & Doctrina, omnes controuersia Religios nis, & dogmata Ecclesiastica, tanquam ad Lydium lapis dem sunt examinanda, probanda, & dijudicanda. Hæc ius dex, norma, regula, & gnomon esto in omnibus iudicis Ecclesiasticis, Concilis omnibus, & Disputationibus, ato

Ad hanc toties à Deo ipso remittimur, eam audis

Colloquis, hinc enim Canonica scriptura dicitur.

re, legere, dies noctes que meditari, & hinc agnitionem Dei, timorem, ipsius fidem, doctrinam, patientiam, vitam de nich æternam petere iubemur, per Prophetam suum, die centem: Ad legem magis & ad testimonium: Quod si non dixerint secundum legem hanc, non erit eis matutina lux. Ad eande dulcissimus Saluator noster, cum inquit: Moys sen habent & Prophetas, hos audiant, &c. Quod & iple observat, cum alias in concionibus suis, & disputationis bus, quas cumSathana & Pharifæis habuit, tum etiam cum Discipulis suis probat, hoc modo fuisse Messiæ patiendu, &c. Idem à mortuis resurgens, Discipulis Emaunta euntibus, Scripturas omnes de le scriptas, enarrauit.

Hoc'a suo Præceptore edocti Apostoli, in suis concionibus & scriptis imitati, e sacra Scriptura petitis tes

stimonijs, sua dogmata confirmant.

Ad eandem scriptores quoch Ecclesiastici cum Hæres

ZG. S.

Luc. 16.

Luc. Yls.

Hæreticis congredientes, prouocant, each vtuntur. D, Aus Auguft. Epift. 48. gustinus inquit: Audi, dicit Dominus, non dicit Donatus, aut Rogatus, aut Vincentius, aut Hilarius, aut Ambrofis

us aut Augustinus, sed dicit, Dominus.

54. Et idem alibi : Ifta controuerlia ludicem quærit. August de puptis Iudicet ergo Christus, & cui rei mors eius profecerit, ipse & concupiscentia, lib.2.cap.33. dicat. Hic est, inquit, sanguis meus, qui pro multis effundis Matth. 26. tur, in remissionem peccatorum. Iudicet cum illo, & Apos Rom. 8. folus, quia & in Apostolo ipse loquitur Christus, clamat & dicit de Deo patre: Quia proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Et paulo post, &c. Iam Rom. 4. itaq Apostolus qui dixit, pro nobis omnibus traditum Christum, dicat etiam, quare sit pro nobis traditus Chris stus. Traditus est, inquit, propter delicta nostra, & resurs rexit propter iustificationem nostram.

55. Idem observatum in Concilio Niceno docenthis Hifto. Trip. lib.2.

storiæ: Verbasunt Constantini Magni Imperatoris optis cap. 5mi & Christianissimi. Euangelici enim libri sunt, & Apos stolici, antiquorum Prophetarum fanctiones, qua nos

erudiunt, quid de facra lege sapiamus. Expellentes igitur hostile certamen, ex verbis divinitus inspiratis, solutios

nem quæstionum mente percipiamus.

56. Sed quo minus hoc ab Aduersarijs impetrare poli simus, multa sibi habere videntur, propter que remoto hoc iudice, alium sibi pro suo arbitrio, magis forte clementem, ac propitium legant, summum scilicet suum Pontificem, qui omnia iura in scrinio sui pectoris habeat. Quætamen August. comra illorum omnia tendunt ad facræ Scripturæ accusationem, nicheidiscipulum, sed quæ non temerarios & superbos accusatores, verum cap. 3. diligentes & pios lectores deliderat.

57. Aunt enim, Scripturam elle imperfectam, in qua non omnia habeantur ad salutem creditu necessaria. Quod

Christus

Tons. 16.

Christus ipse affirmet, se multa adhuchabere, que dicat eis, sed non possint portare modo, Spiritum sanctum verò dis ctaturum, quod siat in Concisis, quo illa regantur. Similis

Ioan. 20. 21. ter & Apostolum testari: Non omnia esse scripta.

s,Tim.s.

58. Dictu & auditu horrendum est, Scripturas sans clas esse imperfectas. Cum omnis Scriptura divinitus in spirata, vtilis sit ad docendum, arguendum, & corripiens dum, vt sit homo Dei PERFECTVS, ad omne opus bos num instructus. Si perfecti homines, quomodo ipsa est imperfecta Ergo ne essectus præstantior sua causa:

59. Quod verò Christus Apostolis suis Spiritum sans chum promisit, qui ipsos in omnem veritatem inducat, hoc etiam præstitit in die Pentecostes. Qui tamen nihil noui, aut aliud docuit, qu'am antea audierant, nondum verò instellexerant, c'um nondum tanta accepissent Spiritus sancti dona: sed vt ibidem Saluator docet, in memoriam eis reuos cabat, & interpretabatur ea, quæ antea audierant, sed vel non intellexerant, vel eorum obliti fuerant.

Chrysoft.homil. defancto & adorando Spiritu. Concilium Tridentinum in Spiritu sancto legitimè congregatum. 60. Libet huc insignem huius loci interpretationem, ex D. Chrysostomo adscribere. Venit Montanus dicens: Spiritum sanctum habeo. Venit Manichæus, dicens: Spiritum sanctum habeo. Non suit autem manisestum. Vt igitur non plures nomine seducerentur, quoniam inuisibiliter venturus erat, dicit: Quando venerit Paracletus, Spiritus veritatis, qui à Patre procedit, ille vos memores sacie et verborum meorum, & inducet vos in omnem veritatem, non enim à seipso loquetur. Nam si quem videritis dicentem: Spiritum sanctum habeo, & non loquentem Euangelica, sed propria, is à seipso loquitur, & non est Spiritus sanctus in ipso. Sicut enim dicit de seipso: Ego à meipso non loquor, vt soluat suspicionem deceptionis, imò errorem à veritate separet: Ita vt ostendat, quinam Spiritum

Spiritum sanctum habeant, & qui non habeant, sed simus lent se habere: A me, inquit, audivistis; quid tradidi. Quando veniet inuisibilis Spiritus, mea loquetur: Si vis deritis aliquem Euangelica repetentem, profecto Spiris tum sanctum habet. Veniet enim Spiritus sanctus, vt rescordari vos saciat eorum, quæ docui. Si quis igitur eorum, qui dicuntur habere Spiritum sanctum, dicat aliquid à se ipso, & non ex Euangelijs, non credite, meam doctrinam sequimini.

61. D. quoch Augustinus affirmat, magnæ præsums ptionis esse, si quis dicat: Ista vel illa esse. Aut si quis dicere

audeat, vnde probabit?

1

62. Apostolus Ioannes negans omnia seribi posse, non de doctrina loquitur, sed de signis, quæ Christus fecit, negans singula propter multitudinem scribi posse, sicuti verba textus sunt manifesta. Sed nec opus erat singula des scribere, cum ad eundem sinem tendant vniuersa, sicuti etis am de sis, quæ solus ipse descripsit, affirmat, ad vitam æters nam cosequendam: & ad id, propter quod facta sunt, pros bandum, sufficere. Quod si hæc sufficiunt ad vitam æters nam, quid amplius requirimus. Certe imperfecta Scriptus ra non erit. Aut dicant nobis, quid amplius sit necessaris um, vel quæ sint illa, quæ Christus fecit, & quid præterea nobis, vstra hæc, quæ scripta sunt, credendum, vt aliquid amplius, & supra salutem con aquamur.

63. Quòd si maxime de doctrina quoce & concionis bus Christi loqueretur, certum est, Euangelistas non sins gulas Christi conciones, sicut nec miracula omnia descrips siffe: sed tamen ea, quæ scripta extant, ad æternam salutem

sufficere, idem Apostolus testatur.

64. Nece diuerfa, & alia ab his, quæ scripta sunt, mule to verò minus cotraria Christus Saluator, & Apostoli dos cuerunt: cuerunt: sed eadem sæpius repetiuerunt, sicuti quod in iste dem sacris literis, eadem multoties scripta sunt & repetita.

65. In hanc quoch sententiam D. Augustinus inquit: Electa funt, quæ scriberentur, quæ saluti credentium suffis cere videbantur.

66. Deinde aiunt, obscuram esse, ambiguam, dubiam, & mutam, quæ non respondeat. Ideo opus esse Patrumins terpretatione, & Conciliorum determinatione in dubis fidei.

67. Primum libenter concedimus, & fatemur obscus ram esse Scripturam impijs, & Ecclesiæ malignantium, quorum excæcata sunt corda & oculi, vt videntes non vis deant. Sicuti Apostolus quoc scribit; Qu'od si opertum est Euangelium nostrum, in his qui pereunt est opertum, in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium, vt non fulgeat ipsis illuminatio Euangelij gloriæ Christi. Ite: Animalis homo nonpercipit ea, quæ sunt Spiritus Chris sti, stultitia eft enim illi, & non potest intelligere.

In Euang. Ioan. li. 1.cap. 4. August.contra Adimant. Manich. discip.cap.12.

2.Cor.4.

r. Cor.z.

69. Et D. Cyrillus: Quamuis etiam ea, quæ perspicua funt, difficilia cognitu funt hæreticis. Et D. Augustinus: Nusquam enim invenient hoc in illa Scriptura, quam laces rare miseri, quamdiu conantur, nullo modo permittuntur intelligere.

Concedimus & hoc, multa esse in sacra Scriptura loca obscura, propter phresin & Grammaticam intricas s.Pet.vltimo. tam, sicut D. Petrus de Paulinis quoc scribit Epistolis, quod in is sint intellectu quædam difficilia, quæ indocti& instabiles deprauent, sicuti & cæteras Scripturas ad suam ipsorum perniciem.

> Hinc tamen non sequitur, facram Scripturam, elus que lententiam elle obscuram, ve ex ea nullus possit cers tus elici sensus. Aliud enim est loci alicuius Scriptura obs

Curitas

scuritas propter phrasin, & Grammaticam ignotam & obsseuram: aliud totam sacram Scripturam, eius qui sententiam esse obscuram, vt ex illa non possit certa elici sententia: ils lud prius vt libenter concedimus, ita hoc posterius pernes gamus.

71. Eaenim, quæ ad æternam nostram salutem pertis nent, & cognitu sunt necessaria, adeocs totius sacræ Scrips turæ de his sententia, clara habent, manifesta, & perspicua

in facra Scriptura testimonia.

2.

it:

n,

15

US

n,

ris

in

vt

ē:

16

12

s:

ur

12

25

S.

m

n, rs

15

Scripturæ sententia, de scopo illius, & præcipuo salutis æs ternæ negotio, & articulo, quod per & propter solum Christum, remissionem peccatorum, & vitam æternam acs Aco. 10. cipiant Omnes credentes in eum, gratis, side, quæ est oms 1. Cor. 1. 2. nium Prophetarum & Apostolorum sententia:

73. Affirmamus itacs, Scripturæ facræ sententiam, omnibus Christianis notam esse, per Spiritum sanctum, qui nouam accendit lucem in credentium cordibus, vt De: 1.Cor.2. um patrem per filium in Spiritu sancto agnoscant. Nos es nim sensum Christi habemus, & spiritum, qui ex Deo est,

accepimus, vt sciamus, quæ à Deo donata fint nobis.

74. Hinc adeo est, quod Dominus per Hieremiam Ier.31. detempore aduentus Messiæ concionatur, ac tantam sore lucem doctrinæ cœlestis, quam accensurus sit in credentis um cordibus, testatur, vt dicat: Non docebit vstra vir pros ximum suum, & vir fratrem suum, dicens: Cognosce Dos minum, omnes enim cognoscent me a minimo eorum vsq ad maximum, ait Dominus, &c. Et propitiabor iniquitati corum.

75. Tanta enim est lux verbi Dei, vt omnes eius aus ditores & Discipuli præ Scribis & Pharisæis sint Doctos res. Et omnes credentes Euangelio Christi, tanta luce illus C strantur.

strantur, vt cognoscant Deum, eiusch voluntatem, à minis mo vsep ad maximum, & totius sacræ Scripturæ sensum norint, de voluntate Dei, remissione peccatorum, & vita

æterna consequenda.

76. Sic D. Augustinus in libris de doctrina Christia na docet: Obscuritatem sacræ Scripturæ non aliunde, quam ex ignota phrasi, vel, vt ipse loquitur, signis oriri discit: & remedium monstrat, linguarum Hebrææ & Græcæ cognitionem, quæ Theologo sit necessaria. Et tamen idem ibidem addit, nihis fere ex illis obscuritatibus erui, quod non alibi planissime dictum reperiatur.

August. de doctrina Christ. lib.2. cap.9. Idem de disciplina Christiana.

77. De sententia vero sacræ Scripturæ perspicua ide itidem ibidem testatur, inquiens: In is enim, quæ A PERs TE in Scripturis posita sunt, inueniuntur omnia illa, quæ continent sidem, moresæ viuendi, spem videlicet & charistatem. Et alibi: Hoc ipsum consummatum & breuiatum, NEC OBSCVRVM Deus ipse voluit. Ideo breue, ne non vacaret legere. Ideo APERTVM, ne dicat, non licuit mihi intelligere.

Tertul. de Resur-

78. Eodem modo alii quoce Patres de Scriptura la cra perspicuitate testantur. Tertullianus: Age iam, quod ad Thessalonicenses, IPSIVS SOLIS RADIO PVA TEM SCRIPT VM ITA CLARET: qualiter accipio ent LVCIFVG AE isti scripturarum.

Chrysostomus in cap.t. Ioan.ho-mil. 1.
Idem præfat.in E-pist. ad Rom.
Idem in 2. ad Cor.
Homil. 9.
Id.in 2. ad Thest.
Homil. 3.

fta: HVIVS AVTEM DOCTRINA SOLE CLAS
RIOR EST, ATQUE ILLUSTRIOR, ideocp in ome
nes mortales propagata. Ide de D. Paulo Apostolo, eius cap
Epistolis: LINGVA SIQUIDEM ILLIVS (Pauli) SVO
PRA SOLEM EMICVIT. Et idem de codem iterum:
Semper enim, quando aliquid obscurum loquitur, seipsum
iterum interpretatur: id quod profecto & hoc loco fecit, vi

dice

dicebam, interpretans manifeste. Quid enim opus est cons cionatore ? Per nostram negligentiam necessitas ista facta eft. Quamobrem namce concione opus eft : OMNIA CLARA SVNT ET PLANA EX SCRIPTVRIS DIVINIS, QYAECVNQYE NECESSARIA SVNT MANIFESTA SVNT.

80. Ambrolius: Paulus in plerifc ita fe ipfe fuis ex Ambroflib.s. ponit fermonibus, vt is, qui tractat, nihil inueniat, quod Epift.7. adiiciat suum, ac si velit aliquid dicere, Grammatici magis,

quam Disputatoris fungatur munere.

n

2

U

16

æ

m

d

E

.

10

1,

13

ıi

d

81. His Cyrillus quoch attestatur : Sed dicet aliquis, Cyril.contra Iuquod diuina Scriptura communem omnibus, & vulgas lian.lib.7. rem, ac protritam habeat dictione, Res autem Gracorum diserte dicuntur, & abundant gratia & eloquentia ? Dicis mus igitur, quod lingua Hebræorum quidem, Prophetica dicta funt & Mofaica, VT AVTEM OMNIBVS ES SET NOT A, paruis & magnis, vtiliter familiari fermos ne commendata funt, ITA VT NVLLIVS CAPTVM TRANSCENDAT.

82. Certe quod ad controuersias, quæ hodie inter nos & Pontificios agitantur, attinet, plerace funt valde perspis cua, & in facra Scriptura determinata, ita vt omnibus cons ftet, palpabiles ab eis defendi errores, contra propriæ etis am conscientiæ testimonium, mera malitia, ne scilicet sans

cta Romana ipsorum Ecclesia errasse videatur.

83. Cuiusmodi sunt, Mutilatio cœnæ Dominicæ: & quod in sua Missa, quæ neruus est regni Pontifici, panem à se consecratum offerunt pro redemptione, & liberatione animarum, ex ficto Purgatorio, quod tamen acriter defendunt contra institutionem coenæ manifestissimam Christo factam. Similiter invocatio hominum mortuorum plusquam Ethnica, & Idolatrica. Prohibitio conius gij Sas

1. Tim . 2.

gij Sacerdotum, contra naturam, creationem divinam. & huic ordini data privilegia a Deo: Episcopus sit vnius vxo ris maritus. In his, & multis alijs consimilibus non possunt Scripturam facram obscuritatis arguere: sed mera malitia. & odio Dei ac veræ Eccleliæ, synceræce veritatis, ista pros pugnant.

84. Quod verò ambiguam esse calumniantur Scriptus ram, id certe crimen Deo, ipsi Scripture Authori, impingi tur, quali sit veterator, & inuidus, qui nolit aperte dicere, & docere, quæ ad æternam nostram salutem pertinent, Quod san'e Diaboli proprium est, qui hoc modo calumnis

ans Deum, primos parentes decepit.

Hoc modo & Spiritus fanctus veritatis Doctor arguitur, quod non sit candidus, nec bona fide miseros dos ceat homines, sed erroribus delectetur, ideog talem dedes rit Scripturam, quæ tantum materia sit litis, qualia olim Delphica oracula fuêre, flexiloqua & ambigua, ficuti etle am sphyngis Ænigmata. Quod nec quidem de viro bono honeste cogitari, nedum de Deo potest.

86. Longe honorificentius Spiritus sanctus de sua Scriptura loquitur. Dicitur enim via Dei impolluta, elos quia Dei munda, veritas, testimonium, lucerna pedum,& lumen semitarum, firmus sermo propheticus, verbum veris tatis, in quo forma sanorum verborum contineatur, oras

cula Dei.

87. Eundem ad modum sancti Patres ex ipsa sacra Scriptura de eius certitudine edocti senserunt, & scripses Iren.li. 3. cap.15. runt. Igitur ait Irenæus: Testificatio eius vera, & doctrina Apostolorum manifesta, & firma, & nihil subtrahens. Ne que alia quidem in abscondito, alia vero in manifesto dos centium, Hoc enim fictorum & prave seducentium & Hys pocritarum est molimen, quemadmodum faciunt ij, qui à Valentino funt. 88. Las

8

KO

int

ia, 101

tu

gie

re,

nt. nis

or 06

25 m

15

10

13

is

20

2

2

88. Lactantius limiliter: Num Deus, & mentis, & vos Lactant. devero cis, & linguæ artifex diserte loqui non potest ! Imo vero fumma providetia fuco carere voluit ea qua Divina funt, vt omnes intelligerent, quæ ipse omnibus loquebatur.

cultu, lib. 6.ca.21.

Sed quod omnes hæretici, & alia leuia, ac petus lantia ingenia, ad confirmandos errores, & prauas suas opiniones, Scripturæ facræ fententias detorquent, isch abutuntur, id non Scriptura, cuius, vtpote veritatis, sime plex & minime ambigua est oratio, sed hominum petulans tium vitio fit, & ingeniorum, quæ recte dicta, male intellis gendo & interpretando deprauant.

oo. Non igitur Scripturæ facræ mala ista imputanda, fed potius hominum inscitiæ, ignorantium Scripturas fas cras. Sicuti eleganter Chryfoftomus inquit: Nam hinc ins Chryfoft. præfat. numera mala nata funt, quod Scripturæ ignorantur. Hinc Romanos. erupit multa illa hærese pernities. Hinc vita dissoluta, hinc inutiles labores.

Quod san'e mirum non est, cum id alijs quo co accis dat scriptis, quæ de rebus longe inferioribus, humanæ scis licetrationi subiectis agunt. Sicuti ille inquit: Nihil tam bene dici potest, quod male narrando non queat depras uari.

92. Nec noua est hæc calumnia, aut recens, sed valde vetusta, D. Chrysostomi temporibus vsitata: sed grauiter Chrysost.in z.ad eamin hæc verba scribens, refellit: Et profecto sunt, qui dis Cor. Homil. 21. cent hoc esse peruersitatis, quod omnes, qui inter se pus gnant, illo (Paulo) vsi sunt : At hæc peruersitas non Pauli eff,ablit,sedeorum qui abutuntur: Non enim varius quils piam fuit, sed simplex & manifestus, Illi autem ad suos sens sus verba torserunt. Et quare sic scripsit, aiunt, vt det dams num! verum volentibus non ipse dedit, sed illorum insas nia, eò quod no, vt decebat, eo vsi funt. Quoniam & muns

dus hic totus, quamuis & admirabilis, & divina sapientia sit argumentum, & coli enarrant gloriam Dei, &c. Attas

men in ipso multi collapsi sunt contrarij inter se.

93. Quod igitur ad totius sacræ Scripturæ sententiam attinet, simplex ea est, vna, perpetua, per omnia sibi constans & consentiens, minimeça ambigua, sed plana ac manisesta, suauissimaça harmonia: sicuti has eius laudes Spiritus sanctus copiose, ac varie describit, per Dauidem, easca commendat, inquiens: Preceptum Domini lucidum, illuminans oculos, sapientiam præstans paruulis. Sicuti vi dere est toto Psalmo, in quo rem vnam & eandem varie is reddit modis, Rhetoricis expositionibus & alijsornas mentis.

94. Hæcperpetua Scripturæ sententia, Fidei Analos gia à Paulo dicitur, quæ non ex vno aut altero tantum los co, male intellecto, excerpenda est, & colligenda, & deins de pluribus alijs clarioribus opponenda: SED EX TOS TO ALIQYO SCRIPTO, IN QVO EX PROFESS SO MATERIA ALIQYA INTEGRE TRACTAS TVR, facta collatione aliorum quoca scriptorum Prophes ticorum & Apostolicorum, & sic ex toto sacræ Scripturæ corpore eruenda.

95. Exemplo id fiet illustrius. Disputaturus de Artis culo iustificationis coram Deo, non excerpat sententiam ex Daniele: Rédime peccata Eleemosynis, & iustitia erga pauperes: eamés opponat omnibus reliquis de hoc argus menti genere scriptis. Sed legat Epistolas Pauli ad Romas nos, Galatas, Ephesios scriptas, in quibus ex professo As postolus hanc materiam tractat, qua scilicet re homo peccator coram Dei tribunali, consequatur remissionem peccatorum, ab eis absoluatur, & iustus pronuncietur.

96. Faciat deinde collationem totius facræ Scriptus

Pfal, 119.

piauit peccata mundi, & in gratiam recipit omnes poenis tentes & credentes in eum. Sicut sonant verba Apostoli Petri: Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, res Aco. 20. missionem peccatorum accipere per nomen eius, Omnes, qui credunt in eum.

97. Hæc est Fidei Analogia, secundum quam obscus riora reliqua dicta, sunt interpretanda. Consensus enim est

totius facræ Scripturæ, & nihil pugnans,

i

٥i

IC

28

T,

1,

'n

15

15

35

34

10

50

3

4

Ż

98. Quod si alicubi occurrit locus aliquis obscurior, sile vel ex phrasi, vel ex antecedentibus, & consequentions, at consequentions, at contextu, vel ex collatione as LIORUM LOCORUM, VBI SEDES EST ILLIVS MATERIAE, INTERPRETANDUS ERIT.

99. Atchhoc modo Scripturæ sacræ interpretatio, ex ipsa Scriptura petenda & sumenda. Est enim optimus sui interpressacra Scriptura ipsa. Sicuti etiam alias dicitur, quence elle suorum verborum optimum interpretem, stem

eius esse interpretari, cuius condere legem.

biscum de Scriptura, eiuscp authoritate certamen, sed tans tum de sententia: audimus quid dicant, scimus etiam quid intelligant, nempe petendam Scriptura sacra interpretas tionem, & sententiam ab Ecclesia, vt ipsi loquuntur, hoc est, à Romano Pontifice, qui omnia habet iura in scrinio sui pectoris, eiuscp Pralatis, in ipsorum conciliabulis.

Alini ad Lyram. Ecce duo gladif hic, hoc est, Pontifex Romanus habet administrationem vtriusch gladif, Spiritualis & Politici. Psal. 8. Deus omnia subject sub pedibus Chrissi, idest Romani Pontificis: pecora campi, idest homines viuentes in hac terra: pisces maris, hoc est, animas in Purs

gatorio: volucres cœli, hoc est, animas beatorum, quas per Canonisationem Papa potest adorandas proponere.

Hosius de expresso verbo Dei.

- 102. Et de his Hosius Cardinalis scribit: Si quishabet interpretationem Romanæ Ecclesiæ, de loco aliquo Scripturæ, etiamsi nec sciat nec intelligat, an aut quomodo cum Scripturæ verbis conueniat, illum tamen habereips sissimum Dei verbum.
- 103. Nos contrà ab hostibus Scripturæ eius sententis am & interpretationem petendam negamus. Hanc enim, sicuti ex Augustino dictum est, quamdiu lacerare conautur, intelligere non permittuntur: sed vt propositum est, ex eadem, ad quam Deus in certaminibus & controuers nos ipse ablegat.

Basil.li. 2. de Bap. quæsti. 4.

104. Hoc ipsum & Patres monent, cumpræceptum, inquit D. Basilius, præcepto contrarium esse videtur, vt an gumenta considerantes, & totum tractatum legentes, sie nihil pugnans esse cognoscemus. Et quod vnicuice conues niens est, ad scopum supernæ vocationis seruemus, ad que vtrace præcepta tendunt. Et idem paulo post: Si vero præs ceptum nobis datum suerit, quomodo autem, non additi suerit, assumamus Dominum docentem: Perscrutamini Scripturas. Et imitemur Apostolos, qui ipsum Dominum interrogauerunt de interpretatione eorum, quæ ab ipso dicta suerunt: et eorum et eorum, quæ ab ipso dicta suerunt: et eorum et eorum et eorum et eorum e

August.lib. 3. de doct. Christiana, cap. 26.

Id.lib. 83. quæst. cap. 69.

Id. de peccatorum remissione, lib. 3. cap. 4.

105. D. Augustinus quoc obscuriora per apertiora interpretanda docet, & circumstantias diligenter consider randas, quæ Scripturæ sententiam illustrent. Ac inhærendum ijs, quæ in Scripturis sunt apertissima, vt ex his reuelentur obscura.

106. Etli

eredentibus sit nota: tamé interpretatio obscuriorum Scrie ptura locorum non est cuiusuis: sed peculiare Spiritus sans cii donum, quod Prophetia a Paulo, & qui eo sunt ornati, Propheta dicuntur.

alio tempore magis floret, alio minus: & interdum valde est rarum, interdum verò frequens, vt temporibus Apos

Stolorum.

er

et

Tis

do

ps

tis

m,

ns

ex

ijs

m,

arı

fic

1es

ue

æs

itű

ini

m

olo

16

0

E

ra

23

ns

rum, Saluator & Apostolus Paulus multa sunt vaticinati. & notas addiderunt, quibus Antichristus cognoscendus.

vèrum his ita constitutis, iterum obifciunt Pontificif. Quod si omnibus & singulis concedatur, Scripturas interpretandi, potestas, nullum fore litium finem, sed dissis dia & certamina in Ecclesia perpetua, monstra opinionu, & totsententias, quot capita: Nec controuersias sopitumiri, sed meram barbariem secuturam, vitam denica plane Cyclopicam, in qua nullus alterum audiat.

no. Opus itaqesse in Ecclesia certo iudice, & iudis, eio, cuius interpretatione standum sit, hoc est, Romanum Pontificem, eiusiq Concilium, quod haud dubie à Spiritu sancto regatur, audiendum, corum decretis standum, &

nemini permittendam contradicendi licentiam.

hiberet, respondit: Quid æmularis pro me? Quis tribuat, vt omnis populus prophetet, & det eis Dominus Spirie tum suum, Similiter & Apostolus: Spiritum nolite extine guere, Prophetias nolite spernere.

112. Sed hoc quoch sciendum, Spiritum sanctum non, ita alligatum ordini, & loco, vt non, vbi velit, spiret. Deus

enim personam hominis non recipit.

D 113.Quid

113. Quid igitur hic faciendum? Id quod alius Apos stolus ex eodem Spiritu fancto monet, non omni spiritus credendum, verum probandos spiritus, num ex Deosint.

114. Et quidem propter profunditatem, copiam & inexhaustam sapientiam diuinam, quæ in sacris literis has betur, variæ possunt esse eiusdem loci interpretationes. Id quod in Patrum scriptis quog est videre, quæ non quidem sunt malæ, multo minus impiæ, sed tamen non propriæ, aut genuinę omnes, cum vna sit tantum cuius ploci genuis na sententia, quæ eruenda est, & amplectenda: verum hoc religionem non perturbat.

115. Sed quod inde variæ oriri opiniones, & disidia dicuntur, id certe nec Scripturæ fit vitio, nec a Spiritusane cto, & dono interpretationis, verum ex satræ Scripturæ ignorantia, & a malo spiritu, qui Simia est Spiritus sancti: ille leuia, ambitiosa & irrequieta ingenia odio Dei, & hos minum excitat, eisc prauas opiniones instillat, vt seducam tur, qui veritatem disectam nolunt amplecti, vt salui siant.

dolendum est, sed ferendum patienter. Nec tamen ideo

Spiritus extinguendi, aut Prophetiæ spernenda.

117. Et sciendum, hanc esse fortunam Ecclesiæ omnis um temporum. Nece enim vnquam tam bene cum rebus humanis actum est, ne quidem in Ecclesia sikij Dei, Christi, aut Apostolorum temporibus, vt optata pax, tranquillis tas, & concordia floruerit, quod inimicus homo zizania serat in agro Dei.

118. Sicut ille ipse Apostolus dicto loco immediate subsicit, multos Pseudoprophetas exisse in mundu, quod

ex historia facra, & Ecclesiastica notum est.

119. Sed quod in Pontificia Ecclesia consensus suit, & aliqua pax ac tranquillitas, mirum non est. Non enim Sas, than

chan sibi aduersatur, alias quomodo regnum ipsius consis steret: Cummo fortis armatus palatium suum tenet, omnia ipsius in pace suerunt. Nectamen omnis concordia pros banda, conspirant enim & consentiunt etiam mali.

120. Cum vero iam fortior venerit Christus, ac per verbum suum eum enciat, omnibus viribus se ei opponit.

ac omnia perturbare conatur.

10

ui

nt. &

Id

m

æ, ik

20

ia

æ

i:

15

14

t.

0

121. Sed iudice opus esse aiunt in dijudicatione constrouersiarum, quia omnes de genuino Seripturæ sensu glorientur, vt sit finis litium: sicut in ciuili vita acquiescens dum est tandem sententiæ summi iudicis.

122. Verum est, opus esse iudice, nec subterfugimus cognitionem legitimam, & iudicium Ecclesiæ, nec iudis

cem Ecclesiam recusamus.

iudicem, verum ad veram filij Dei Ecclesiam, eius et cognis

tionem prouocamus.

verbo ipsius; & Spiritu sancto petit ac patitur. Et cum Propheta dicit: Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lus men semitis meis.

Dominus noster lesus Christus, qui dudum per Spiritum sanctum in Scriptura sacra omnes, quascunce etiam quie buscunce temporibus suturas controuers diremit, disus dicauit, & determinauit, antequam nascerentur.

126. Atquita nouo Iudicio, aut sententia noua opus non est, sed tantum diligenti examine, lectione, atquicollas tione sacre Scripture, que sit à veræ Ecclesiæ membris,

dono interpretationis ornatis,

D 2 127. Certius

127. Certius autem cognosci non potest, num quie dono hoc interpretationis valeat, & sit præditus, quam ex essectu & euentu, cum scilicet eiusmodi dijudicationes ad normam sacræ Scripturæ examinantur.

August. contra Lpistolam fundameati, cap.11.

Id.ibid cap.14.

128. Hæc etiam D. Augustini est sentenția, cotra Manichaos, dicentis: Et vos quor animaduertere facilime potestis, isto velamine (pollicitatione veritatis) quoslibet errores sucari posse, vt imperitorum animis, per ornatam ianuam latenter irrepant. Et idem postea ibidem: Ostende hunc esse Spiritum sanctum, & credam vera esse, etiamsi nesciam. Aut ostende vera esse, quæ dicit, & credam Spiritum sanctum esse, etiamsi nesciam. Sed tu nec hoc, nec illud vales ostendere. Nihil aliud elegisti, nisi laudare, quod cres dis, & irridere, quod credo: quòd si ego similiter secero, quid putas nobis iudicandum esse, quidue faciendum:

129. In terris itacp iudicat vera fili Dei Ecclelia, ver rum non ex suo ingenio, vt dictum est, consictis opinionis bus, dogmatibus, aut sententijs, sed secundam sacram Scris

pturam.

230. Et sic vtrunch verum est, suo modo, & si recte in telligatur, & Christum summum esse Iudicem, & Ecclesia am, (quæ sponsa est Christi, ato; materfamilias) ex Scriptu-

ris,& secundum eas pronunciantem.

131. Sie Prophetæ quoch sunt Iudices, sie Apostoli, no solum in præsentiseculo isto, cum secundum illorum Seris pta sertur sententia, sed etiam in suturo, & nouissimo sudicio sedebunt super sedes, iudicantes duodecim tribus siras el, quòd secundum illorum Scripta filius Dei sinalem die Aurus sit sententiam, & inter partes pronunciaturus. Sicut etiam sit, & facit in hoc præsenti seculo.

chrysokins. " 132. Sic quoch Chrysostomus scribit: Ne igitur mulsad Cor.homil. " torum opiniones habeamus, sed res ipsas inquiramus, presuin fine.

fertim cum habeamus omnium exactissimam trutinam, & ee gnomonem, ac regulam, diuinarum, inquam, Legum as ee sertionem. Ideo obsecro, & oro omnes vos, vt relinquatis, ee quidnam huic vel illis videatur, dech his à Scripturis hæc eo omnia inquirite, & veras diuitias discentes, eas sectemur, ee vt æterna bona assequamur.

133. Valet autem dijudicatio, & sententia, non propter ordinem, locum, gradum, vel authoritatem personas rum, multitudinem, consensum, titulum, &c. sed propter sacra Scriptura authoritatem, & testimonia eius recte ins

tellecta.

20

ie

et

ie

ıli

ıd

26

134. Sic decretum Nicenæ Synodi, de consubstantias litate silij Dei amplectimur, rectecp damnatum Arrium iudicamus, & Deo agimus gratias pro determinatione: sed non propter Synodum credimus, verum quia id e sacra Beriptura probauerunt, cum cuius consensu, perpetudid Synodi iudicium congruit.

135. Decretum verò Concili Conftantiensis, de altera parte tantum cœnæ Dominicæ Laicis porrigenda, yt ims pium & sacrilegum non recipimus, sed damnamus, quòd maniseste cum sacra Scriptura, & Christi institutione pus

gnet.

136. Sic plerace Tridentinæ Synodi decreta, qualia funt de perpetua dubitatione fidelium, de horrenda Como næ Dominicæ prophanatione in Missa impia, de Concus piscentia, quod non sit peccatum, de inuocatione mortuos rum, de Purgatorio post hanc vitam, & alia similia, eans dem ob causam damnamus.

137. Quòd vero obijciunt, summi Sacerdotis sentens Deut. 17.
tiæ acquiescendum fuisse populo Dei, secundum Dei præs
ceptum, locum id habuit in ijs, vbi secundum Legem ipsis
us pronunciauerunt, etiam in politicis, vt diserte illic addis
tur.

D 3 138. Euns

August. Epistola ro.

- Eundem ad modum D. Augustinus ad Hierony mum scribit : Ego enim fateor charitati tuæ, solis eis scris » pturarū libris, qui iam Canonici appellantur, didici hunc
- , timorem, honoremit deferre, ve nullum eorum authorem
- », scribendo aliquid errasse, firmissime credam. Alios autem
- , ita lego, vt quantalibet fanctitate, doctrinace polleant, non
- o, ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt : sed quia mihi
- » vel per illos authores Canonicos, vel probabili ratione. » quod'à vero non abhorreat, persuadere potuerunt,

August.contra Rb. 3. cap.14.

- Idem noluit Arrianos legitime damnatos Concis Max. Arrianum, lio Nicæno, eius authoritate ac præiudicio prægrauari, in hæc verba scribens : Sed nunc nec ego Nicænum, nectu debes Ariminense, tanquam præiudicaturus, proferre Co cilium. Nec ego huius authoritate, nec tu illius detineris. Scripturarum authoritatibus, non quorumcunce propris is, sed vtrift communibus testibus, res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet. Vtrict tanti ponderis molibus cedamus.
 - 140. Quod verò hoc modo nullum fore controuers fiarum finem vociferantur, sciendum est, amore pacis & concordiæ non confirmandos este, aut stabiliendos erros res. Sicuti etiam de politicis dicitur : Fiat iuftitia, & pereat mundus.
 - Nec eadem est ratio tollendi dissidia ex Ecclesia, 141. qua in politia, in qua res, de quibus controuertitur, ratio nis humanæ judicio funt fubiectæ. Et etjamfi interdumers retur, ex caufarum, circumftantiarum, & similium rerum aliarum ignorantia, & alijs de causis, ac propterea pars als tera grauetur, tamen id fit non maximo periculo, vel dame no. Etinterim quod maius est, conservatur Reipublica tranquillitas, cui multa funt codonanda, ac valet sententia propter locum, & judicis authoritatem, vt sit finis litium.

142.At

Atin Ecclesia, & iudicijs Ecclesiafticis, de doematibus fecus habet. Resenim, de quibus agitur, longe Supra rationis humanæ captum sunt positæ, & abstrusæ: Ouz Deisunt, inquit Apostolus, nemo cognouit, nisi Spis 1. Cara, ritus Dei. Animalis homo non percipit ea, quæ funt Spiris tus Dei: Stultitia illi eft, & non potest intelligere, quia spie ritualiter examinatur.

143. Et erratur in his periculolissime. Agitur enim & de gloria Dei, & hominis falute perpetua. Nec est in homis num potestate, aliquid concedere de rebus Diuinis: sed ins nitendum est verbo Dei, à quo verbo recedere, vel latum

vnguem, nephas esto.

1

144. Nec in his propter locum, personam, eius aus thoritatem vel multitudinem sententia valet: sed propter facra Scriptura authoritatem, a qua si recedatur, non tols luntur, sed augentur certamina, & mala male reconciliata, & incrustata, recrudescunt.

145. Sed hae demum ratione controversiæ Religios nis dirimuntur, & finiuntur, si altera pars, quæ sua dogmas ta Scripturæ facræ authoritate probare non poteft, victa

cedat,& Deo det gloriam.

146, Hoc autem facile non fit, cum nemo fere velit videri errasse, sed ament Sacerdotes gloriam huius mune

di,magis,quam eam,quæ coram Deo est.

147. Ideog etiam Synodi raro fælicem consequuns tur exitum, vbi res male habentes, non magis exacerbatæ, quam curatæ sint, sicuti Nazianzenus de Synodis etiam Greg. Nazian. sui temporis scribit.

ad Procop. Epiftola 42.

148. Cum igitur impij, prætextu Ecclesiæ, plerunca mos errores stabiliant, & fua authoritate prægrauent, ac prziudicijs veram damnent Religionem: ideo ad verum & summym vivorum, & mortuorum iudicem est prouos candum,

candum, qui solet etiam interdum in hoc seculo, deleta im pia parte, sententiam in sacra Scriptura antea latam, pros ferre, eam executioni demandare. Sed interim dum hoc sit, ferenda sunt, propter confessionem vera Doctrina, quaecun Deus suo consilio permittit.

149. Mirum autem videri poterat, quo consilio Pontifici tantopere à sacra Scriptura abhorreant, eam quals obscuram, ambiguam, litis materiam, &c. calumnientur,

ato Iudicem reculent.

150. Id certe alia de causa non sieri, manisestumest, quam quod videant, pleracs sua placita, & dogmata ex eas dem, non modo non posse defendi, sed omnino hoc sudice damnari.

August. contra Cresc. Gram. Doactist. lib. 4. ca. 65,

natistis scribit, Puto, inquiens, quòd facise me intelligas, non deuitanda contentionis causa, qua nulla est, cum veritas vel quaritur, vel non pro vana gloria sitigatur: Sed CAVSAE MALAE DIFFIDENTIA, VOS NOS BISCYM NOLLE CONFERRE.

Aug. de vnitate Ecclesizcap. 3.

152. Longe secus hic Pater sanctus affectus suit, & cti suis aduersarijs egit, qu'am hodie cupiat Pontificia cohorsi Auserantur, inquit, illa de medio, quæ aduersus nos invicem, non ex Diuinis Canonicis libris, sed aliunde recitas mus. Quærat fortasse aliquis, & dicat mihi, cur ergo vis ista auserri de medio, quando, etiamsi proferantur, communio tua inuicta est e Quia nolo humanis documentis, sed diuis nis oraculis sanctam Ecclesiam demonstrari. Hoc si possent aduersarij etiam, cum Augustino sentirent, loquerens tur, & idem plan'e agerent.

153. Firmum itacs maneat, & Axioma esto, vtracs mainu amplectendum: Summam este in Ecclesia Christi verblipsius, & sacrosanctæ Scripturæ authoritatem, secundum

quam

M

0

OC

Z,

ns

afi

IT,

ft,

21

cė

0

13,

2

ed

0#

cũ

SI

i-

24

ta

io

is

19

20

quam omnes controuersiæ, omnia dogmata in Ecclesia sint dijudicanda.

154. Est enim eius sententia nec obscura, nec dubia, sed plana, & manisesta pijs & credentibus Spiritu Christi donatis, etiamsi impij gloriam Domini non videant, sed sint excecati, vt in meridie palpent. Sicut Propheta quoco oseeviumo. inquit: Viæ Domini rectæ, & iusti ambulant in eis: Præuas ricatores autem corruent in eis.

Propheticis, & Apostolicis indubitatis libris continetur, certissima est regula omnium, quæ ad Religionem pertis nent. Ad quam omnia dogmata, omnes controuersiæ, oms nes traditiones Ecclesiasticæ, tanquam ad certissimam, & exactissimam Regulam omnium, sunt exigenda. Extra quam nihil, tanquam ad salutem necessarium, est recipiens dum.

156. Qu'od verò nos quoce cum in hac disputatione, tum in alijs, Patrum testimonis vtimur ad nostra consire manda, id non eam sit ob causam, quasi sentiamus, Scriptus rasacra Canonica testimonia non esse satis perspicua, aut non sufficere, ad nostram Religionem confirmandam, nisi illorum quoce accedat Authoritas: verum ne veteris Ecs

clesiætestimonio destitui videamur, sed vt planum faciamus, semper pios & doctos aliquos exs titisse, qui nobiscum sens serunt.

Habita Anno 1570.

Disputas

DISPVTATIO

De Mosis doctrina & Scriptis.

Quæstio.

Anno1567. V Trum Moses cum sua doctrina, & Scriptis, tantum ad populum Israeliticum pertinuerit.

Propositio prima.

Manifestum est ex libro, qui Exodus inscribitur, Mossen diuinitus esse excitatum, vt populum siraëliticum, misserrime à Pharaone in Ægypto afflictum, & oppressum, durissima servitute, & fornace ferrea liberaret.

2. Certum est & hoc, & ex eodem libro apparet, eum Legislatorem populi Israelitici constitutum: non quidem è suo capite, sed reuelatione diuina, cum in monte Sina, tum etiam ex adyto tabernaculi de Propitiatorio voce divuinitus ædita, edocsum, Leges populo Israelitico tulisse, & ordinationes Ecclesiasticas, Politicas, & Oeconomicas illipræscripsisse.

3. Vnde recte in suis scriptis Deum legum suarum authorem nominat, cum passim in singulis sere capitibus, his viitur verbis: Loquutus est Dominus ad Mosen, die

cens,&c.

4. Idopnon'a Mose consictum est, quò sibi suisoplegiones authoritatem apud populum rudem, & ferum concidiaret: quemadmodum Liuius de Numa Pompilio scribit, quòd nocturnos-cum Ageria dea congressus simulauerit, à qua leges se accipere commentus sit, vt facilius Roman

nis,

nis, rudi tum populo persuaderet. Cuius simile est, quod de Mahomete sertur, quod itidem ab Angelo Dei in extasi,

Leges à se scriptas, acceptas esse commentus sit.

mulauit. Deus enim illi, audiente innumera hominum mulauit. Deus enim illi, audiente innumera hominum mulatitudine, palam locutus est: lam nunc, inquit Dominus, veniam ad te in caligine nubis, vt audiat me populus los quentem ad te, & credat tibi in perpetuum.

6. Alias enim populus iste durissimæ ceruicis, & iugi impatiens, ac efferus, nunquam vincula ista Legum admis sistet, nisi certo præsens, videns, & audiens cognouisset, &

sciuisset, Deum harum Legum authorem esse.

7. Quodo doctrina Moss vere à Deo sit tradita, stus pendis miraculis, in Ægypto, & deserto æditis plurimis, confirmatum est, quorum similia nullo vnquam tempore

tot, tantag funt ædita.

00

is

m

2,

13

m

8. Verum hac ratione, quatenus Legislator Moses populi Israelitici, nihil ad nos Christianos, sed tantum ad istam gentem, cui erat datus, quice in eius leges pacto & sedere inito consenserat. Vnde crebrò addit: Hæc obsera uabitis in generationibus vestris. Item: Prophetam suscitabit ibi Dominus, illum audies.

9. Atqui Moses non solum, sicut vulgo, sed falso, exis simatum est, Legislator suit Hebræorum, verum etiam Doctor suit, est, & erit, ac Propheta populi, & Ecclesiæ

Deiomnium temporum præcipuus, & summus.

10. Vt enim primus est, & antiquissimus Prophetas rū, ita scripta quoce eius, quæ post se nobis reliquit, quæ poeus in arca propitiatorii inter res sacratissimas, tanquam Ecclesiæ thesaurum preciosissimum asseruari à summis Saccerdotibus studiosissime voluit, sons sunt totius sacre Scrippturæ Propheticæ, & Apostolicæ, ex quib. posteri omnes sua hauserunt, each illustrarunt.

E 2 11. Nam

puis fidei, & Religionis nostræ Christianæ articulis, testi monia extant satis luculenta.

12. De Deo, quod sit, quis sit, & quæ ipsius erga genus humanum voluntas, non dubitat Moses, quemadmodum multi ex Ethnicis omnibus temporibus, sicut impius ille Atheniensis Prothagoras de Deo scripturus, in hunc modum exorsus est sibrum: De Dis quidem statuere nequeo, nech an sint, nec ne: sunt enim plurima, quæ id scire probibeant, summa videlicet incertitudo, & breuis hominisvita. Quemadmodum & Simonides apud Ciceronem, qui respondit, se, quò diutius de Deo cogitet eò minus inuent re posse. Similiter Epicurei, Academici, Plinius, & alij hor rum similes multi.

13. Sed statim in principio suorum scriptorum affin mat: V num esse Deum omnipotentem, sapientem, clemen tem, bonum, qui rerum omnium creatione, mira industria ex nihilo sacta, se patesecerit. Hunc passim in omnibus su is libris, ac singulis sere capitibus loquentem, & se, suamo

voluntatem reuelantem, introducit.

14. Et in hac diuinæ essentiæ Vnitate, Personarum pluralitatem statuit: In principio, inquiens, creauit Disse enim ad verbum in Hebræo legitur) adeografierte trium Personarum mentionem facit: Dei, qui est æternus Pater, Aiya seu Verbi, per quod omnia dicendo creauerit, quod Verbum Apostolus loannes, filium Dei interpretatur: Et Spiritus sancti, qui incubuerit aquis, eas souens, omniaq viuisicans.

Vnitate, manifeste Moses confirmat, cum dicit, Deum die xisse: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem NOSTRAM. Item postea: Pluit DOMINVS (lehouah

ecti

din

um

nov

.031

ohis

Vis

qui

hos

ffir)

neni Itria

fus

ma

rum j(sie

ium

ter,

uod Et

124

ntiz

dis

netti

rah, uod quod nomen soli vero Deo competit) à Domino, de cœlo super Sodomam & Gomorram sulphur, & ignem.

nihilo, atquinter hæc hominis dignitatem, qui ad imagis nem Dei conditus est, Moses noster prolixe & ordine des scribit.

17. Ad peccatum quod attinet, mirantur huius secus li Sapientes, vnde tanta araşia, & deprauatio in homine, præstantissima & nobilissima creatura: vnde etiam relis que præsentis vitæ calamitates, mors ipsa, & mala, que quis dem vident, & sentiunt, sed causam horum tantorum mas lorum ignorant.

18. Moses vero ostendit, peccatum & lapsum primos rum parentum in culpa esse, quibus Deus ea propter vios lationem sui mandati minatus sit, & postea etiam inflixes rit, vnde malorum Ilias in natura, & genere humano est subsecuta.

que monstrat, quod à Deo propitio, dolente ruinam & insteritum creaturæ nobilisimæ, à satana impulse & euersæ, promissius sit saluator nasciturus, quem semen mulieris, hoc est, virginis silium vocat, qui est Christus, contriturus caput serpentis, vel, vt Apostolus Ioannes loquitur & insterpretatur, opera diaboli, nempe peccatum & mortem, a satana inuecta. destruxit.

20. Quod enim Rabini Iudæorum cæci, & rabioli, ac nonnulli etiam Iudaizantes hæc principaliter de serpente naturali, & non antiquo illo, diabolo scilicet per serpens tem locuto, interpretantur, & non nisi per Metonymiam ad Christuni esse referenda asserunt, puerile est, Theologis indignum, nihilogad nos, qui non Iudæorum Rabinos executos, sed Prophetas & Apostolos Moss interpretes.

E 3 audire

audire iubemur: & nequaquam permittendum, vt inlignis hac de Messia promissio omnium prima, hoc modo com

tra Spiritus sancti sententiam deprauetur.

21. Similis est corruptela, & alterius promissionis de Christo venturo, eius pregno, vbi Propheta à Deo per Mosen promittitur è medio fratru suoru, que audire subes tur, eu side agnoscere, & amplecti Messia, qui exaltandus erat in ligno, in cuius signu Moses in deserto serpente enes um exaltauerat, que qui, mandato Dei parentes, intuebans tur, salui à morsu serpente euadebant: Ita omnis, qui ab antiquo serpente morsus est, ac side Christum intuetur crus cisixum, à peccatis suis absoluitur: quò deam de quouis as lio potius Propheta, quam de Christo interpretatur, constra manisestam Spiritus sancti sententiam, Actorum 3.7.

22. De hoc præcipuo venturi & promissi Messiæob ficio & benesicio Moses plurima scripsit, quomodo etiam subinde promissio hæc sit repetita & illustrata, edocet.

23. Qu'od etiam beneficiorum Messiæ homines fide fiant participes, each sibi applicent, viuo exemplo Abrahæ proposito, idem Propheta demonstrat: Credidit, inquiens,

Abraham Deo, & imputatum est illi ad iustitiam.

24. Hæc eadem varijs sacrificiorum speciebus, sums mo sacerdote, alijsép ceremonijs, quasi typis quibusdam adumbrare voluit, quorum spectacula conciones quodam modo occulares tantarum rerum suerunt, sicut Prophetæ reliqui postea, & Apostoli sunt interpretati, in quo argumenti genere, magna quocp pars Epistolæ ad Hebræos scriptæ consumitur.

25. Cum igitur totius S. Scripturæ scopus præcipuus sit Christus, in quem Lex, & Prophetæ respiciunt, Moses autem hoc studiose in suis scriptis præstiterit: statuendum est, Mosen, non ad hoc solum excitatum este diuinitus, vt

Legiss

119

ne

de

er

es'

us

es

ns

ns

U\$

25

me

ofs

m

de

12

15,

ns

m

m

tæ

us

OS

LIS

es

m

vt

180

Legislator esset & dux populi Israelitici, sed etiam, vt sua doctrina vniuersam filis Dei Ecclesiam omnium tempos rum erudiret, eich viam ad vitam æternam consequendam monstraret. Vnde & a Christomet audiri subetur.

26. Porrò de Lege divina, eius partibus, officijs, effectu, &c. quæ altera est pars doctrinæ cœlestis, nihil attinet hocloco dicere: cum id anno præterito, peculiari ea de materia, disputatione instituta, copiosè à nobis sit expositum.

27. Nece etiam necessarium existimauimus, de relisquis Religionis nostræ capitibus atcapiticulis testimonia colligere, vipote de Sacramentis, & Sacrificiis, de Ecclesia eiusca ministris, osficio eorum, ac ordine, de oratione, crus ce, Gentium vocatione ad regnum Christi, politico Magis stratu, coniugio, eius institutione, quodop nullus hominitordo à Deo sit exclusus, mortuorum resurrectione, & vita altera verebeata, &c. de quibus omnibus, & alijs quoca Moses noster in scriptis suis testatur, nobisop suffragatur: id enimnimis hic foret prolixum.

28. Hæc autem superiora exempli causa proponere, & quasi delibare voluimus, vt intelligeretur, quase doctris næ genus Moses scriptis suis post se reliquerit. Et vt audis toribus nostris gustum aliquem ab initio enarrationis scriptorum ipsius præberemus eius doctrinæ, quam profites tur, ne inanem quis aut superuacuam nos operam in eos rum lectione sumere arbitretur: sed sontes doctrinæ cœles stis in eis contineri, each ad sidei nostræ consirmationem

pertinere, manifestum euadat.

29. Etsi verò obscuriora hæc videantur, si cum luce noui Testamenti eiusch libris conferantur, sciendum tame est, illa ipsa tim piss ad salutem suffecisse, cum ita Deum agnoscerent, sicut se, suamop voluntatem pro temporis rastiones inuolycris quibusdam tectam, in sacrificiis, & verbo reuelauit,

30. Postea subinde accesserunt Prophetarum inters pretationes, qui omnes ex his salutaribus sontibus Israël, hauserunt doctrinam cœlestem, Mosiop clarioribus reues lationibus, quas ex crebra lectione, & meditatione horum scriptorum Spiritu sancto illuminati conceperunt, mub tum lucis attulêre.

31. Lux verò plena nouo Testamento, in quo nobis

Sol justitiæ exortus est reservabatur.

32. Ex his porrò consequitur, populum Dei, Patriars chas, & post hos lsraelitas, nec legis natura, nec Mosaica observatione iustificatos: sed omnes omnino homines, quocunca tempore vixerint, aut mortui sint, vno & eos dem modo salvatos, nempe per sidem in Messiam ventus rum, sicut nos eadem side in Christum exhibitum.

33. Vna enim & eadem sonuit omnibus temporibus doctrina in Ecclesia, vna est & suit etiam ratio salutis oms nium, iuxta analogia Scriptura, quam D. Petrus de Chris sto tradit: Quòd non sit in alio quoquam salus, nec aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo nos oporteat saluos sieri. Et quòd huic Christo omnes Propheta testis monium perhibeant, remissionem peccatorum accipere

per nomen eius, omnes qui creduntin eum.

34. Postremo, hoc quocy falsissimum esse, quod nos bis impudenter à quibusdam sacræ Scripture imperitis hos minibus obsicitur, Nostram doctrinam & religionem Nos v A M esse. Qui sanè homines, quæ noua sit, quæ vetus dos ctrina, sides, seu religio, planè ignorant, suamey, inscitiam dicam, an malitiam dubito, produnt. Cum nostra, qua pros sitemur: Nos GRATIS, ex mera Dei misericordia, per & propter Christum solum, eius ex meritum vera side, each sola apprehensum, ab omnibus nostris peccatis absolui, pro iustis reputari, ac vita perpetua donari, omnium prie ma sit.

masse, à mundo condito, voce Dei in Paradiso, statim post lapsum primorum parentum ædita, ac promulgata: testis monia quoce habeat grauissima, & minime dubia in Mosse, & omnibus Prophetis. Quæsi iam in tanta Euangelij lus ce obscura sunt & operta: his operta sunt, in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes insidelium, vt non sulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi. Sed manet velas men Moss super cor eorum, quemadmodum & super cor cæcorum sudæorum in lectione Mosse & Prophetarum, quod non nisi per Christum tollitur. Qui vt id in multos rum cordibus operetur per Spiritum sanctum, supplices ab ipso precemur.

DISPVTATIO

Deomnium prima & antiquissima Religione, ex Genes. capite tertio.

Quæstio.

CV M recte Tertullianus lib. ad Praxeam scripserit, Anno 1568.

Chinc peræque aduersus vniuersas hærcseis iam præs
iudicatum esse: id esse verum quodcunce primum: id esse
adulterum quodcunce posterius: operæprecium nos factus
rosarbitrati sumus, si in tanta opinionum varietate, dissis
dijsates controuersijs horum temporum, quæ prima omnis
umin mundo suisset, post lapsum primorum nostrorum
parentum horribilem, Religio, & sic vera ates syncera, ex
sacra Scripturæ sontibus erueremus.

8

ab

ir

C

h

8

fe

CC

n

ti

n

ci

n

ti

Propositio prima.

Statuimus itacp, ipsum Dei filium eam exposuisse in par radiso primis parentibus, & Mosen antiquissimum & primum omnium scriptorem, eorum qui extant, his verbin complexum: IPSVM SEMEN MVLIERIS CONTERET CAPVT SERPENTIS.

2. Hæc verò verba varie, indefesso diaboli studio, partim sunt obscurata, partim deprauata, vt fundamentum Religionis, si non euertere posset, tamen labefactaret.

3. Iudæorum enim Rabini, cæci cæcorum duces, de

naturali tantum serpente interpretantur.

4. Etsi autem Deus verum istum & naturalem sera pentem, quo satan pro suo organo, ad decipiendam Euam abusus suerat, alloquatur, vnde etiam naturales inimicitiz inter genus humanum & serpentes: tamen ad autorem dia bolum principaliter respexit Deus, serpente prorsus nihis horum intelligente, quæ in toto isto negotio agebantur, ad diabolum directa sunt verba; vnde & Draco & Serpena antiquus in Scriptura nominatur.

5. Deinde vetus & vsitata Bibliorum versio pro IPA S V M, habet I P S A, vt ad D. Mariam virginem & matrem Saluatoris referatur. Quæ etsi laude & honore dignissima sit, tamen hæc ad ipsam minime sunt referenda. Ideoty manifesta est, & minime in Ecclesia filij Dei serenda corruptela, cum in Hebræa lingua non sæminini, sed masculin

generis articulus habeatur, I PS E, & non, I PS A,

6. Quod enim patroni istius versionis, colore quod dam quæsito, pingere volunt vsitatos errores, ipsa Maris conteret caput serpentis, scilicet mediante filio: eadem ratione de Abraham & Dauide idem dici & affirmari posset. Hor um enim ræcipue filius est & dicitur, cum his promissio

missio ista insignis sit repetita, & semen Abrahæ dicatur. & delumbis Davidis.

7. Hincorta est Mariolatria horrenda, multiplex & abominanda in regno pontificio, quod fere neglecto filio. ad matrem plerice confugerunt, perinde ac fi filius infans imperitus rerum adhuc effet, qui omnem regni adminis strationem matri commiserit: hanc totus Papatus no tana tumin angulis, sed publice in templis, magno boatu inuo carunt: Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, in hora mortis suscipe, &c. Item: Nam lex In Antidotatio & ratio docet , matre m præesse filio : Tu ergo præcipe fublimiter, & ora suppliciter, vt nos in mundi vespera, ad sempiterna perducat gaudia. Fons ineuacuabilis miseris cordiarum, vitæ & veniæ:imo ipsa misericordia & venia, nulli dans repulsam, exauditrix benignissima, hanc oras tionem supplicem clementer suscipias & exaudias, & vis cam aternam mihi tribuas. Mediatrix Dei & hominum. Salus & spes in te sperantium. Et sexcenta alia consimilia,

8. Necreprehensione caret, qu'od nostro tempore quis dam ludaizantes, insignem hanc, & omnium primam Eus angelij de Christo promissionem, quæ fundamentum est nostra Religionis Christiana, deprauare sua interpretas tione conantur, simpliciter de dissidio, quod sit generi hus mano cum serpentibus, & odio, quo sibi vitro citroco funt molesti: & tandem per anagogen, transitum'a serpente nas turali ad diabolum faciunt.

audity, nedum factu horrenda.

9. Similiter quod semen hoc mulieris non pro Chris sto, sed generaliter de posteris interpretantur, vt secundu illos, hac fit loci hujus & verborum fententia: Humanum genus, quod opprimere satan conatus sit, tandem fore sus perius.

Galat.3.

Cum eadem promissio repetatur à Domino isse plane verbis, & alligetur ad personam & familiam Abras Genef.12. hæ: IN SEMINE TVO BENEDICENTUR OM NES FAMILIAE TERRAE.

> 11. Hoc autem semen, organum illud Dei electum, per Spiritum fanctum de Christo apertis verbis interpretetur: ET SEMINI TVO, QVI EST CHRIST VS.

> Has porro corruptelas non tam humanorum in geniorum petulantia, quam ipliusmet diaboli malitia & odio saluatoris nostri Iesu Christi, adeo q salutis totius ge neris humani, factas esse, dubium non est.

> 12. Et hunc etiam vnum esse ex morsibus illis, quos sa tanam hic, mulieris femini, hoc est, Christo, ex Maria vire gine nato, infixurum effe prædictum eft, affirmare minime

dubitamus.

Promittitur itac Messias futurus liberator filius Dei,humanam naturam ex virgine affumpturus,quia mus lieris & non viri semen dicitur, qui à peccato & mortez terna, in quæ genus humanum'a diabolo erat præcipital tum, sua passione redimeret & liberaret.

Breuior autem, & ideo etiam obscurior, videtu

hæc concio, quam vt res tantas complectatur.

Verum protoplastis illis nostris parentibus, fatis fuit clara, & ex re præsenti Spiritu sancto illustrati, melius intellexerunt, quam alias homines ocioli, ebrij voluptatie bus, expertes spiritualium exercitiorum, qui res tantas obiter, quasi per transennam tantum aspiciunt.

Quod enim, quantum ad salutem ipsorum suffie ciebat, inlignem hanc promissionem intellexerint, Eua tes statur, cum primogenitum suum vocaret Cain, hocest, Thefaurus, addens: ACQVISIVI VIRVM, IPSVM

DOMINVM, IEHOVAL

18. Edl

2 8 I

18. Etsi autem pia mater errabat in circumstantia pers sonz de individuo, quem errorem postea deprehendit & agnouit, cum Cain fratricidium perpetraret: tamen haud obscure significavit, se promissionem istam intellexisse de Messia, naturam humanam assumpturo ex muliere, eamos sirma side amplexam, ex ea etiam omnem consolationem in omnis generis tentationibus, denico zeternam salutem accepisse.

19. Postea verò subinde repetita, & paulatim illustris or est reddita, addita subinde aliqua noua circumstantia.

20. Sicut Abrahæ facta est promissio ista & repetita: deinde lacob monstrata scala, & renouata promissio: ab hoc ludæ silio, vbi temporis circumstantia est addita notas bili memoriali, Ge. 49. Deinde Dauidi. Postea diserte discitur, ex virgine naseiturum esse, Esa. 7. Item locus natiuis tatis nominatur Bethlehem, Mich. 5. Modus item, quo ins gressurus erat Hierosolymā super asinam, Zach. 9. Denica & more eius, Danie. 9. Messias occidetur. Mortis genus, Psal. 21. Sepultura & resurrectio, Esa. 53. In cælos denica ascensio, Psal. 67.

21. Hæc plerace & alia consimilia, Prophetæ ex prisma hacpromissione singularibus reuelationibus Spiritus

fancti illustrati, hauserunt.

22. Cum enim semen mulieris dicatur, hominem, pros mislum illum Messiam, nasciturum, facile intellexerunt. Semen enim causa est & materia, ex qua homo nascitur. Verus igitur homo erit Messias, non spectrum, vt Manis thæi & alij delirarunt. Vnde & semen Abrahæ, Hebr.1. & de semine Dauid secundum carnem, silius Abrahæ & Dauidis rectissime, sicuti est, etiam dicitur.

23. Nech hoc folum, verum cum non viri, sed mulies ris semen dicatur venturus tum promissus Messias, miras

bili hac & peculiari phrasi admonebantur, non ex viroled tantum muliere nasciturum Messiam. Et sic ex virgis ne, quod Esaiæ hinc esse reuelatum apparet, dicenti: Ecce virgo concipiet, & pariet silium, & vocabis nomen eius Immanuel.

24. Porrò quod hoc semen mulieris, promissus hic & venturus Messias, caput serpentis contriturus esse affire matur, hæc verò, vt dicitur, prægnantia sunt verba, & res

maximas complectuntur.

25. Nam quod de serpente eius que capite dicitur, id no tam de serpente isto, tum naturali, dicitur, per quem Eua est seducta, quamad autorem principalem respicit Dominus, hoc est, ad Diabolum, qui per serpentem locutus est.

re

m

te

m

P

ce

Gu

in

no

US

te

Cit

IG

fti

Pr

26. Caput serpentis est Diaboli potentia, regnum, tys rannis, potestas, dominium, quæ sunt peccatum & mors. Nam propter peccatum genus humanum Diabolo est sub iectum, à quo captiui tenentur impœnitentes, laqueis iplis us irretiti ad omnem eius libidinem. Et propter peccatum morti etiam obnoxij, iuxta illud: Quacunca die comede ris, morte morieris.

27. Hæc conteret hoc mulieris semen, id est, Christus ex virgine homo factus, destruet opera Diaboli, peccatum & mortem. Hæc enim stipendium est peccati, & tolli non

potest, nisi ablato peccato.

28. Hoc autem noluit vi aut potentia sur absoluta, sed quia in Deo duo sunt, iustitia & misericordia, misertus est quidem generis humani, nec illos, sicut Diabolos, abiecit, sed in gratiam recipere voluit, dummodo redderetur equiualens redemptionis precium, vt iustitiæ diuinæ satissieret.

29. Cum verò omnes homines in peccato concipiane tur, & nascantur peccatores, ideò nec sibi nec alíjs mereri potus

Loan. 5. Rem. 6. pomerunt Dei gratiam aut reconciliationem, sed quecure que patiebantur, iuste propter peccata patiebantur.

30. Hic filius Dei, ipse semetipsum precium redemis ptionis obtulit, prodiens quasi ex arcana aterni Patris see de & sinu, & ex virginis Maria carne & sanguine per Spiritum sanctum sanctificatis, naturam humanam assums psit, & homo sactus est, Nobis natus, passus, crucifixus, mortuus & resuscitatus.

31. Hoe est quod hie dicitur: Et tu mordebis calcanes timeius. Vbi paucis, sed significantibus verbis, hoe ipsum, quod iam diximus, continetur, de passione, morte & resurs rectione Saluatoris. Non enim caput, sed calcaneum eius morsurus erat satan, hoe est, non permansurus erat in morte, sed vt Scriptura declarauit, tertia die ex mortuis resurs recturus.

32. Hac itaqs sua passione, morte & resurrectione, pro peccatis totius humani generis satisfecit perfectisis me, cum innocens esset, & nihil tale meritus, vtpote qui peccatum non secerat, & in cuius ore non est inuentus dos 1. Pet. a sus, pateretur pro reis & nocentibus, in locum illorum succedens, quæ non rapuerat exoluens.

33. Nec opus est repetitione, alias enim non suisset cos summatum eius sacrificium, nec persecta satisfactio, sed impersecta. Iam verò non amplius moritur, mors ilii vitra Rom. a non dominatur. Quod enim mortuus est, peccato mortus us est semel: Et vnica oblatione consummauit in sempis Heb.io. ternum sanctificatos.

34. Non folum autem pro originali peccato satisfes cit, sedetiam pro actualibus omnibus. Quia ipse redimet Psal. 29. Israel ex o m n 1 B v s iniquitatibus eius. Sanguis Iesu Chris 1. Ioan. 2. stiemundat nos ab o m n 1 B v s peccatis nostris. Ipse est 1. Ioan. 2. propitatio (non dicit pro peccato nostro, sed pro peccas

tis nostris) non nostris autem tantum, sed totius mund

peccatis.

Magna sunt hæc, quæ hactenus de Messiæ officio diximus, nec sunt vllius solius humanæ creatæ potentiæ. Nemo enim tollere potest peccatum nisi iustitia: nemo red dere vitam amissam, nisi vita ipsa, hoc est, Christus, quide se inquit: Ego sum via, veritas & vita. Et Apostolus: Christus selsus factus est nobis à Deo sapientia, iustitia, sanctificatio & redemptio.

36. Vnde etiam hunc Messiam, Deum verum esse ne cesse erat, vt res tantas essiceret. Quare & Eua, cum ex ni, mio desiderio Messia promissi, iudicaret su filium hunc esse Messiam, dicit: ACQVISIVI VIRVM, IPSVM

fu

21

qu

to!

tai

fti

pe de

m

Pe

IEHOVAH, DOMINVM.

Efa. 33. Hiere. 23.

Ioan. 14.

37. Quod Prophetæ intellexerunt, dicentes: Deus ip se veniet & saluabit nos, vocabitur nomen eius Immanw el. Item: Suscitabo Dauid germen iustum, dicit Dominus, & regnabit rex, & saciet iudicium & iustitiam in terra. Et hoc est nomen eius, quod vocabunt eum: Dominus iustitia nostra.

38. Hæc omnia contineri in hac dulcissima promib

sione, ex suprà dictis manifestum est.

39. Etsi autem non omnia statim primi parentes ita in tellexerunt, tamen, quantum opus erat ad æternam salutem, crediderunt. Et hac side in venturum Messiam, quem expectabant, se erigebant in ingentibus pauoribus & terroribus istis horrendis iræ Dei, mortis & inferni, sec per omnem vitam in omnibus suis tentationibus consolabantur. Denice hac side in promissum & venturum Messiam, & non aliter, saluati sunt.

40. Hoc eodem modo per fidem in venturum Mels simam, semen mulieris promissum, Enoch Deo placuit, &

Gene. A

vieus in cœlum translatus est. Noah fide iustus, saluatus Hiere.n. est, & non in diluuio tantum, sed etiam in morte, ad vitam aternam.

41. Hac eadem fide Abraham iustificatus est. Credidit Genes. 13.
enim Abraham Deo, & imputatum est illi ad iustitiam.
Scriptum autem est non solum propter ipsum, quod repus Rom. 4.
tatum illi sit ad iustitiam, sed & propter nos, quibus repus
tabitur credentibus.

42. Non enim suis sacrificis coram Deo iustificati sunt, autillis veniam & remissionem peccatorum merues runt: cum hæc omnia typi tantum suerint, & oculares quali conciones vnici illius & veri sacrificis Christi expias toris. Siquidem impossibile erat, sanguine hircorum aut Heb. 9. taurorum auferre peccata, quod solius est sanguinis Chris sti, loan. 1.

43. Quod enim dicuntur pro peccatis offerri, id Apos Heb. ... ftolus ad Hebræos interpretatur, de externa carnis emuns datione, & non conscientiæ coram Deo, quod ibidem solis us Christi sanguinis esse affirmat, qui per Spiritum sans clum semetipsum obtulerit immaculatum Deo, ad emuns dationem conscientiæ nostræ, ab operibus mortuis, hoc est, peccatis mortem afferentibus.

44. Nece operibus suis remissionem peccatorum, sus stitiam & vitam æternam consequebantur, qu'od essent imperfecta, & multis modis contaminata, adeò vt Propheta de illis exclamet: Omnes nostræ sustitiæ tanquam pannus Esa. 64.

45. Solius igitur Messiæ opus est & officium, tollere peccata, pro is Deo patri cœlesti sua passione & morte satisfacere, each expiare.

46. Hoc vnicum fuit expiatorium & propitiatorium factificium, pro peccatis viuorum & mortuorū, quod nūs quam repeti potest.

G 47.Blaf-

47. Blasphemus igitur & maledictus Canon est teritius, sessionis 22. Concilis Tridentini, anathemate dignus, anathemizans negantes, Missam Papisticam esse sacrificio um propitiatorium, & pro viuis & defunctis, pro peccutis, pænis, satisfactionibus, & alis necessitatibus offerrideberc.

Galat.2

- 49. Nam quemadmodum Paulus argumentatur: Si per Legem iustitia, ergo Christus gratis est mortuus: ita eodem plane modo concludere poslumus: Si Missa sacris sicium est propitiatorium pro peccatis viuorum & more tuorum, Christus gratis mortuus est, aut certe non est pere fectus saluator.
- 49. Nece enim Missa Pontificia canalis est, quo nos bis Christi merita applicantur: sed quo ipsi sibi aurum, opes & thesauros mundi applicarunt.

50. Verum fide syncera per verbum prædicatum, & Sacramentorum vsum, singuli Christum apprehendunt, & per hanc omnia eius merita & beneficia sibi applicant.

51. Hæc doctrina est, & suit omnium Prophetarum, teste Apostolorum principe, Acto. 10. HVIC (Christo) OMNES PROPHETAE TESTIMONIVM PER HIBENT, REMISSIONEM PECCATORVM ACCIPERE PER NOMEN ELVS, OMNES QVI CRED DVNT IN EVM. Non ait, OMNES, pro quibus in Missa offertur corpus & sanguis Christi. Namtale Missa scrisicium ignorauerunt Propheta & Apostoli.

52. Neg verò hæc vera, viua & viuisica sides Chris stum apprehendens, & in ipso remissionem peccatorum, iustitiam, salutem & vitam æternam, bona opera excludit, ne adsint: sed tantum à causa iustificationis. Est enim Charitas per bona opera efficax, comes individuus sidei, sed cam non præcedit, verum sequitur, non causa est sidei vel

iustis

fuft

que

am

CO

gu

tre

mi

du

Por

pr:

fer

fe

tis

tu

ne

pr

2

sustificationis, sed fructus & effectus certissime confes quens.

33. Sicutrectissime ex Spiritu fancto in Concilio, A. postolis congregatis, idem Apostolorum princeps, & sus am. & totius Concili fententiam definitiuam exponens, concludit: Nuncergo quid tentatis Deum, imponentes ius Aftor. oum super ceruicem discipulorum, quod nece nos, nece pas tres postri, portare vnquam potuimus, sed per gratiam Dox mini nostri lesu Christi credimus, nos salvari, quemadmos dum & illi.

54. lugum importabile Legem vocat, quod nemo portare possit, hoc est, nemo hominum perfecte implere: Ideog nemo per Legem, hoc est, per opera à Lege divina pracepta, vnquam sit iustificatus coram Deo, nec patres quidem aut populus Dei, durante politia Ifraëlitica.

55. Per Legem vero, eius cobservationem, non ceres monias tantim Legis intelligit, sed etiam Legem moralem, seu Decalogum, cuius operibus negat iustificatos, negat & fe & alios illis posse iustificari : & rationem addit, quod sas

tisfacere non potuerint.

56. Qua igitur re & patres & ali saluandi iustificans tur? Et quæ tandem est illa Religio, quæ fides, qua homis nes coram Deo iustificantur?

57. Respondeo non meis, sed Apostoli, & quidem principis Apostolorum, verbis: PER GRATIAM DOS MINI NOSTRI LESV CHRISTI CREDIMVS NOS SALVARI, QUEMADMODUM ET ILLI.

58. Porrò gratia gratuitum fauorem, gratuitam pecs eatorum remissionem, per & propter Christum significat, & meritis nostrorum operum opponitur ab Apostolo.

59. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptios Rom. \$. nem, quæ est in Christo lesu, quem proposuit Deus propi-

tiatorem

Ephel. z.

tiatorem per fidem in sanguine ipsius, &c. Ideo ex fide, vi secundum gratiam firma sit promissio omni semini. Item: Gratia estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis: Dei do; num est, non ex operibus, ne quis glorietur.

60. Ex his sequitur, hanc elle & fuille antiquissimam & omnium primam Religionem & fidem: quod miseri per catores, quales nos omnes fumus, fecundum communem hominum coluetudinem, in hunc mundum nati. rei simus iræ Dei, & æternæ damnationis. Nec ipsi per vlla nostra, vel aliorum sacrificia, aut qualiacung bona opera satisfa cere possimus, pro nostris peccatis, éaue expiare. Hocaus tem solius esse seminis mulieris, qui contriuit caput serpeni tis, hoc est, Messiæ tum promissi, iam vero exhibiti Salua toris nostri lesu Christi, fili Dei & hominis, qui solus & vnus sua obedientia, passione & morte, satisfecit Deo pas tri cœlesti, pro nostris peccatis. Ea omnia vnica oblatione, in cruce semel peracta, nec vnquam repetenda, expiavit, ac meritus est illa omnibus in ipsum credentibus, remissios nem peccatorum, iustitiam, salutem & vitam æternam; quæ omnia nobis donat, gratis per solam fidem, accipie enda.

do

fcit

tra

CO

po

ce

po

CU

fro

61. Hanc fidem tenuisse, hanc Religionem coluisse, & non aliam, omnes quotquot hinc à mundo saluati sunt, as firmare minime dubitamus, freti sacræ Scripturæ testimo nijs, & authoritatibus irrefragabilibus, in hac disputation ne allegatis.

62. Porrò hac doctrina, fides & Religio, alio tempor re magis, alio verò minus claruit: alio item tempore plures habuit asseclas, alio minus: quorum omnibus temporibus

multos fuisse dubium non est.

63. Etiamli enim sæpè horrendæ tenebræ sint grassa tæ in maxima mundi parte, & præcipue his nouissimis mundi mundi temporibus futurum, Christus & Apostoli prædis xerunt: tamen Deus semper sibi sua 7000. reservauit, quæ 1. Reg. 17. genua sua non slexerunt coram Baal. Et hi passim dispers si, & mundo ignoti, Deo verò, quem ipsi agnouerunt, optis mè noti, quos & præservauit, vt retento fundamento in ers rores non inducerentur, neue inducti, in illis perseueras rent, vera suerunt, & sunt Ecclesia Dei in terris.

cum igitur nos non aliam, nouam aut à nobis excogitatam, sed eandem cum omnibus sanctis Patriare chis, Prophetis & Apostolis, alijscy Ecclesiæ luminibus, qui vnquam suêre ab orbe condito, sidem, Religionem & doctrinam amplectamur, impudentia maior sit, an verò in scitia dubito, quò de Pontifici eam nouitatis accusare: constra verò à se suiscy antecessoribus, superioribus seculis execogitatam Religionem & doctrinam, à Prophetica & As postolica plus δίς, ΔΙΕ κανώμ dissonantem, cultus commens titios, addo errores absurdissimos, idolomaniam multiplis cem, & plus quàm Ethnicam, pro veteri, Catholica & As postolica, quasi totus mundus in tanta Euangelij luce cæs cus adhuc sit, iactitare & venditare, pro sua meretricia fronte, non erubescunt.

65. Sed de hac noua fide, Religione & doctrina, ab hominibus excogitata, & in Ecclesiam filis Dei introducta, sequenti Disputatione, Deo volente & iuuante, tractas bimus.

on or Marrimannen, ilke coupentoun

G ; DISPV

DISPVTATIO

De noua Religione seu Fide.

IN qua præcipui errores horrendi, & palpabiles, ac Decreta Concilij Tridentini, plena impietatis & blasphemiarum, resutantur. ful D

200

Ato :

nob

17%

741

E

14

21.4

for

ter cif

be

iu

FORMVLA IMPII IV.

PAPISTICAE RELIGIONIS, DE QVIBVS IN SE quenti hac disputatione) quod præstare coguntur omnes Profesiores, & Candidati, qui honores Magisterij & Doctorum consequi cupiunt, in Academijs omnibu Papisticis Germaniæ, Galliæ, Italiæ, &c. è Bulla S. D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ 4, super erdinatione, & promotione Doctorum, & aliorum cuiuscunq; artis, & facultatis Profesiorum de cætero observanda, ab exempiari authentico, bona side de verbo ad ver-

bum descripta.

7 GO N. Apostolicas & Ecclesiasticas tradiciones, reliquast Ceiusdem Ecclesia observationes & constitutiones, firmisime admitto & complettor. Item facram Scripturam, iuxta eum fenfum, quem tenuit & tenet fancta mater Ecclefia , cuins eff iudicare de pero fenfu, & interpretatione facrarum Scripturarum, admitto, net eam onquam , nift iuxta onanimem confensum Patrum , accipiam & interpretabor. Profiteor quoq, septem effe vere & proprie Sacramenta noua legis, à Iefu Christo Domino nostro instituta, atq ad falutem humani generis, licet non omnia, fingulis necessaria, scilicet Baprismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pænitentiam, extremam Vnctionem, Ordinem & Matrimonium , illag gratiam conferre, ex ijs Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, fine facrilegio reiterari non posse. Receptos quoq & approbatos Ecclesia Catholica ritm, in suprà dictorum omnium Sacramentorum solenni administrations, recipio, & admitto omnia & fingula, qua de peccato Originali, & in-Rifica

Rificatione in Sacrosantta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt ,amplettor & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deo verum, proprium ac propitiatorium facrificium, pro vius ac defun-Bis . Atq in fantifimo Euchariftia Sacramento effe verè, realiter & substantialiter, corpus & sanguinem , vna cum anima & divinitate Domini nofiri lefu Christi, fieriq conuerfionem totius substantia panis in corpus, & totius substantia vini in sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia Transsubstantiationem appellat. Fateor etiam fub altera tantum fpecie, totum atq integrum Christum, verumg, Sacramentum fumi. Conftanter teneo, Purgatorium effe, animasq ibi detentas fidelium suffragijs iunari. Similiter et sanctos, mà cum Christo regnantes, venerandes & inuocandos esse, eos á orationes Deo pro nobis offerre, atq eorum reliquias effe venerandas. Firmiter affero, imagines Christi, ac Deipara semper virginis, nec non aliorum sanctorum, babendas & retinendas effe, atq en debitum bonorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiaru etiam potestatem à Christo in Ecclesia reliciam fuisse, illarumá, vsum Christiano populo maxime salutarem offe affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco, Romanod Pontifici, beati Petri, Apostolorum principis, succesfori, ac Iefu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Catera item omnia à sacris Canonibus & Oecumenicis Concilijs, ac pracipue à sacrosanta Tridentina Synodo tradita, diffinita & declarata,indubitanter recipio, atq profiteor, fimulá contraria omnia, atq bereses quascung, ab Ecclesia damnatas & reiectas, & anathemati-Zatas, egopariter damno, reijcio, & anathematizo. Hanc veram, Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in prafentia fonte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & immaculatam vfq ad extremum vita spiritum constantissime, Deo adiuuante, retineri, doceri, & pradicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro, sic me Deus adiunet, & bacfanda Dei Euangelia. Nulli ergo omnino hominum lice at, hanc paginam

paginam nostra ordinationis, inhibitionis, derogationis, voluntati, statuti, decreti, & mandati, infringere, vel ei ausu temerario contra ire. Si quis autem hoc attemptare prasumpserit, indignationem omni, potentis Dei, ac beati Petri & Pauli, Apostolorum eius, se nouri incursurum. Data Roma apud S. Petrum. Anno incarnationis Deminica, 1564. Idib. Nouemb. Pontisicatus nostri anno 5.

Fa. Cardinalis Cafins.

Ca. Glorierim.

D

m

te

no

eft.

cis

CO

leI

cut

biti

gan

mit

tem

Rel tun

ca:

Por

Ro

lon

H. Cumyn.

Quæstio.

C'e profitemur, facræ Scripturæ testimonijs resutare, suam verò eisdem consirmare, nequeant, hoc agunt, vtav gumentis extraneis vndecuncæ corrasis, & emendicatis, nostram suspectam reddant. Inter alia autem, quibus ad hoc suum vtuntur institutum, nouitatis eam arguunt. Vis sum est itace, quæ hæc noua sit, & apud quos reperiatur, Religio, quærere:

Propositio prima.

Noua Religio, sicut & Dij noui, ator recentes, in sacre Scriptura, & apud omnes populos, & gentes, pessime audit. Et poena est horribilis à Deo, propter præcedentem impietatem, inprimis verò contemptum verbi, ac veritatis diuinitus patesacta, & idolatriam inslicta.

2. Voca

2. Vocamus autem nouam Religionem, Fidem, & Doctrinam, omnem illam, quæ extra, & contra facram Scripturam Propheticam, & Apostolicam, quæ fundas mentum eft, super quod Ecclesia est ædificata, (in qua etis am fola, qua vera fit, vetus, adeoco omnium prima, & ans tiquisima Religio, docetur) hominum, siue multi, siue paus ci fint vel fuerint, ingenio, & industria, quantumuis longo tempore, multisch in locis durauerit, est excogitata. Quod Tertull. aduersus Tertullianus his verbis expressit: Adulterinum est, quods Praxeain. cung posterius. Et alius: Nos noua omnia, quæ Christus virgin.lib.4. non docuit, jure damnamus. Quia fidelibus via Christus eft. Si igitur Christus non docuit, quod docemus, etiam nos id detestabile iudicamus.

3. Tales omnibus fere temporibus, plurimisce in los cis, contra vnicam illam veram, & omnium primam (de qua nuper Disputatio nobis fuit instituta) exortas, & exs cogitatas esfe, historia omnium temporum testatur.

4. Non dormit enim nec conquiescit aduersarius ils le Dei, & humani generis, Satan, fed zizania fua inter tritis cum,& semen illud bonum verbi Dei seminat.leuia & ame bitiofa excitans ingenia, quibus tanquam flabellis, & ora ganis suis abutitur. Noua spargit dogmata, & falsos coms miniscitur cultus, & in agrum Domini inuehit: Ac sedet in templo Dei homo peccati, & filius perditionis, atch effertur aduersus omnem, qui dicitur Deus, aut numen.

5. Nostri vero iam instituti non est, singulas hæreseis, Religiones, & dogmata noua ac falsa refutare: Verum tar & tumillius, quæ titulo se, & nomine Vetustatis, & Catholis ceac Apostolicæ Ecclesiæ, sed falso iactitat, & venditat, Pontificiæ scilicet, quæ vulgo, & recte, à suo capite Papa Romano, nomen est sortita, ac Papistica dicitur, & demu, longe post Apostolorum tempora, ab impostoribus inues

tab

dit.

me

De

Cra

tel

pr

far

adi

qu

erit

Ne

nen

tur

ne

ny

du

riu Ec

niu

chi

Ro

San

8

Cr:

ru

m

m

Cta est, expugnare: eius nouitatem, fallitatem, impietatem, เชิงเมืองอุทธาหต์แร, idolomaniam multiplicem, errores, hæreseb innumeras, ac blasphemias horrendas, omnibus ob oculos

spectanda proponentes.

6. Non autem, quid linguli Papistici Doctores lens serint, scripserint, aut fecerint, ipsorum more, in lucempre ducemus, tamets id iure optimo, siquide ea pro suis agnos scant, facere possemus: sed ex Concisis Tridentini Decre tis, vt plurimum, communem ipsorum Confessionem Religionem proferemus, ac firmis & perspicuis sacra Scriptura, atch Patrum alicubi testimonis, resutabimus.

7. Gloriatur cœtus iste Pontificius, de Catholica & Apostolica Ecclesia, illudir nomen plenis buccis crepate Quod Romanus Pontifex sit in ordinaria Apostolorum sede ac successione, Christi vicarius in terris, ideoir audis endum, ad hunc Ecclesiam Dei in terris alligatam, hunc qui pro capite & vniuersali Episcopo ac Doctore non agnoscat, eiusir Decreta omnia, qualiacunce tandemilla sint, sine discrimine non amplectatur, non esse membrum vera Dei Ecclesia in terris.

8. Audire mihi videor clamores Pontificis summi, & facrificulorum impiorum Iudaicorum, temporibus Hieres miæ contra Prophetam Domini vociferantium: Templit Domini, templum Domini, templum Domini. Non peris bit lex à Sacerdote, nec consilium à sapiente, nec sermo à Propheta. Sed quod tum suis illis Propheta Domini res spondit, hoc nostri aduersaris sibi quoch dictu existiment. Nostre considere in verbis mendacii, quæ vobis non pros derunt, mendaciter libare Baalim, & ire post Deos alies nos, quos ignoratis. Audite vocem meam, dicit Dominus exercituum, & ambulate in omni via, quam mandaui vos bis, & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus, & habis tabo

Wiere.7.

tabo vobiscum in loco isto. Quibus verbis Propheta oftens dit, nihil ad rem carnales iftas prærogativas facere, sed este mendacia. Hunc verò esse populum Dei, & illos veram Dei Ecclesiam, qui audiant verbum Domini, hoc est, fas cram Scripturam, & facra illa faciant, ficut in eodem capis te habetur, quæ Deus verbo suo instituit, ad hos pertinere promissionem de præsentia Dei, gubernatione Spiritus fancti, & omnia privilegia ac beneficia Ecclesia. Quems admodum & iple Saluator Ecclesiam suam describit, ins quiens: Si manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Neclanctorum filij funt, vt quidam veterum dixit, qui tes nent loca Sanctorum, sed qui exercent opera eorum. Sucs Hiero, vt habetur cessor Petriest, qui eandem cum ipso doctrinam profites Dift. 40. Can. Non tur. Sed quia scientiam repulerunt, repulit eos Dominus, ose 4. ne facerdotio fungantur ipli, & pastor, & & idolum. Hiero; Zach. 11. nymusinquit: Nec parentum, nec majorum error fequen, In Hiere, cap. 9. duseft, sed authoritas scripturarum, & Dei docentis impes rium. Nec Christus indiget Vicario, cum nusquam à sua Ecclelia ablit, ad quem eiusch verbum ipla est alligata. V niuersalem autem qui se Episcopum nominat, aut Antis chriftus eft, aut Antichrifti præcurfor, teste Gregorio Mas gno, qui & iple Romanæ fedis fuit Pontifex.

9. Huic sue nouæ Ecclesiæ, cuius caput est Pontisex Concil. Trident. Romanus, potestatem tribuunt, mutandi pro sua libidine Sess. 21 cap. 2. Cusaus.
Sacramenta divinitus instituta (quod & facit) dispensandi & statuendi, quæ suscipientium vtilitati, seu ipsorum Sas cramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locos rum varietate, magis expedire iudicat (quod Christus ignorauit.) Et ad hoc Ecclesiæ iudicium, Deus etiam suum mutatiudicium. Quid niciuxta illud: Verbum Domini manet in æternum. Et: Non addetis, nece auferetis de vers 16a. 40.

H 2 bo meo. Deut. 12.

dem subiecta Domino, & sponso suo in omnibus, ne scilis cet rebellis, adultera, domina, aut magistra, sed subdita, & obediens matrona reperiatur. Quid igitur perpetuo vocis feratur? Sancta mater Ecclesia ita sentit, docet, statuit, magisterium spiritus habens. Audiendam quidem cense osc. 2. mus, sed si vocem sponsi nobis proponat: sin minus, non

mus, sed si vocem sponsi nobis proponat: sin minus, non agnoscimus matrem, sed adulteram iudicamus: Et potius patrem dicentem audimus, & de cœlo clamantem, vt silip um audiamus. Hic porrò: Oues meæ vocem meam audi unt. Nec vera Ecclesia magisterium spiritus sibi sumit, sed ministerium. Interim se doceri patitur, & regi à Spiritu sancto per verbum reuelatum ac scriptum, nec supercisio Spiritus nous gianit dogmata.

Spiritus noua gignit dogmata.

10. Vt igitur noua est Ecclesia Papistica, ita noua, & sua quadam authoritate, quam sibi supra facram Scriptur ram arrogat, nouos quosdam Canonicos sibi facit libros, cuiusmodi sunt Tobias, Iudith, Hester, Baruch, Ecclesia sticus, Belis, Draconisca fabulæ, Susannæ historia, Macchabæorum libri duo. Insuper vulgatam æditionem, quæ plurimis in locis est vitiosa, & ab Hebræa discrepat, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, expositionibus, pro authentica vult haberi, vt nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, vel præsumat.

11. Cæterum scripta illa in Catholica Ecclesia, non sos sum in veteri Hebræorum populo, sed etiam primitiua, post Apostolos, pro Apocryphis sunt habita, quod tota antiquitatis Ecclesiastica historia testatur. Et quod ad vers sionem attinet, Patres Catholici, & Concilia, ad sontes Hobrææ in veteri, & Græcæ linguæ in nouo Testamento, motis certaminibus recurri, ideoch in Academis lingua rum istarum passim Professores conduci & soueri volues

runt.

rui

ab

Tes

fu

m

ha

te

ler

COL

M

ere

ind

ber

non

fei

ritu

ptu

inte

fore

nes,

nía

nes

con

eft

luce

Ptu

quo

runt, Verum quia aliquo modo ex ijs libris in Canonem ab eis relatis, & versione illa vulgari, quosdam suos erros respalliare se posse sperant, ne prorsus nudi pudesiant, vis sum est illis, in subsidium hanc leuem armaturam assus merc.

Etquia noua hæc Papistica Ecclesia, se errorum ac 12. hareleon ex facra Scriptura à vere Catholica convinci ins telligit, ad facraru Scripturarum accufationem (quod foe lenne hæreticis effe Irenæus author est) se isti Areopagitæ convertunt: Non omnia scripta esse, ideoch insufficientes: Multa insuper, quæ non sunt scripta, tamen recipienda & eredenda: obscuras esse & ambiguas, flexiloquas, quæ hinc inde, & in vtramer partem detorqueri possint, cereum has berenasum, literam mortuam, non respondentem, quæ non sit vox Judicis, sed materia litis, calumniantur. Penes feitagius effe interpretandi eas, quod promissionem Spis Cusanus. ritus fancti habeant, quo in Concilis suis regantur. Scris pturasergo ad tempus adaptant, & varie intelligunt, atch interpretantur: Mutato deinde iudicio Ecclelia, mutatum esse, & Dei iudicium. Deinde alios legunt Iudices & Assels fores, atop probationum principia proponunt, traditios nes, quas nomine Apostolorum venditant, Patres, Concis lia, Doctores, confensum suæ Ecclesiæ. Et supra hæc oms nía Romanum Pontificem, in cuius pectoris scrinio, oms nesthelauri sapientiæ, scientiæ, ac plenaria potestas sint res condita.

13. Vera autem Christi Ecclesia Catholica, ædisicataest supra fundamentum Prophetarum & Apostolorum, lucernam habens lucetem in loco caliginoso, sacram Scrie pturam divinitus inspiratam, quæ lumen est semitis nos stris, & præceptum Domini lucidum, illuminans oculos, squodcertissima est Fidei regula, quam audire & sequi ius

H 3 betur

ta

ru

21

10

h

C

qu

CU

ciu

gn

PO.

Ci,

diu

atio

nec

pra

tho

bus

teff

COL

rei

mei

Ap

etc.

Lactant. de vero cultu,lib.6.cap.21.

z. Cor. 4.

Chrysoft.in 2.2d Thest. Hom. 3.

Chryf.2.ad Cor. Hom.13.infi.

> Ioan. vlt. Heb.4.

Ifa. 8.

August, de doctr. Christ.

betur à Christo capite suo, eamig scrutari. Hæc Epistola Dei est ad genus humanum. Quod siest obscura, curest scripta? Aut Deus, & mentis, & vocis, & linguæ artifex (vt cum Lactantio loquar) diserte loqui non potuit, aut non voluit. Imo verò summa prouidentia carere fuco vos luitea, quæ diuina funt, vt omnes intelligerent, quæ iple omnibus loquebatur. Quod si obscura est Scriptura sacra, ns qui pereunt est obscura, in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium, ne illucesceret illis lumen Euangelij gloriæ Christi: Quibus mensa illa Domini, qua fideles ad vitam æternam pascuntur, fit in laqueum, retris butionem, & in scandalum, quorum oculi semper obscus rantur, & magis ista face, instar noctuarum, excacans tur. Pijs autem non sunt ambiguæ, sed certæ, non obscus ræ, sed planæ semitæ iustitiæ, per quas recte incedunt. Omnia clara funt, & plana ex Scripturis divinis, quæcun que necessaria sunt, manisesta sunt. Et omnium exactissis ma trutina, gnomon, & regula, divinarum legum affertio, iuxta quam omnia dogmata, controuerlias, & dubia exas minant & dijudicant. Sufficiunt ad vitam æternam cons sequendam, persectum reddunt hominem, ad omne opus, bonum instructum. Non mortua sunt litera, sed vinus & efficax Deisermo. Non mutæ, sed valde vocales, respons dentes quærentibus, de omnibus ad salutem necessaris. Ideocp ad eas remittuntur à Deo ipso. Nunquid non pos pulus à Deo suo requiret ? Pro viuis ne ad mortuos? Ad legem magis, et ad testimoniu. Quod si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux. Hinc igitur ex los corum collatione, secundum Fidei analogiam, adminiculo etiam linguarum, observata sermonis proprietate, dictori causis & occasione, sicut Augustinus quog monet, vera Scripturæ sententia eruenda, & Scripturæ sacræ interpres tatio

ratio sumenda. Nec Patres multos habemus, quod nothos rumelt, sed vnum in coelis, quem in suo verbo loquentem audimus. Et quos nobis proposuit Prophetas & Apostos los, qui vocem principis pastorum nobis afferunt, & si qui his consonant, quorum tamen non est tanta in Ecclesia aus thoritas, vesine Scripturæ testimonio illis credamus, quod necipli libi arrogant: Ego, inquit Augustinus, huius Epis August. Epist. 19. folz authoritate non teneor, quia literas Cypriani, non vt Crefc. Grammat. Canonicas habeo, sed eas ex Canonicis considero. Et lib.2.cap. 32. quodin eis diuinarum scripturarum authoritati congruit, cum laude eius accipio, quod autem non congruit, cum

eius pace respuo, &c.

14. Sic in primitiua Ecclesia cotrouersias ex sacris lites Histor. Tripas. tis dijudicatas legimus. Constantinus enim ille vere Mas lib. 2, cap. 6 gnus in Cocilio Nicæno à se indicto, Patribus Bibliapros poluit, dicens: In medio funt Euangelici libri & Apostolis ci,antiquorumice Prophetarum sanctiones, quæ nos erus diunt, quid de facra lege sapiamus. Expellentes itacs hostis certamen, ex verbis divinitus inspiratis, solutione quaes stionum mente percipiamus. Idem D. Augustinum, quo Augu. con. Maxi. tles cum hæreticis congressus est, fecisse legimus: Sed nunc Arria.li.3.cap.13. necego Nicænum, nec tu debes Ariminense, tanquam praiudicaturus, proferre Concilium. Nec ego huius aus thoritate, nec tu illius detineris: Scripturarum authoritatis bus, non quorumcuncy propris, sed vtriscy communibus teffibus, res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione cos certet, vtrice tanti ponderis molibus cedamus. Et alibi: Ista August. de Nupt. controuersia iudicem quærit. Iudicet ergo Christus, & cui & Concupilli.2. reimors eius profecerit, iple dicat: Hic est, inquit, sanguis meus, qui pro multis effunditur. Iudicet cum illo & Apostolus, quia & in Apostolo ipse loquitur Christus, etc.lamitace Apostolus qui dixit, pro nobis omnibus tras

ditum

ditum Christum, dicat etiam, quare sit pro nobis traditus Christus. Hactenus Augustinus.

August. de doctr.

Hom.o.

Chryf. 2. ad Cor. Ibid. Hom. 13.

August.lib.quo

fup.cap.28.

Ba il. libr. 2. de Bwtif.quæft.4.

Sell.s. Decreto de peccato origin.

Rom. 7.

Scripturæ quog interpretationem ex ipfaru Scis Christ.li.3. cap.26. pturarum collatione, iuxta Fidei analogiam petendam, ips simet Patres docent. Vbi enim apertius ponuntur, ibidi scendum est, quomodo in locis intelligatur obscuris. Sem per enim Paulus (secundum Chrysostomum) quando ali quid obscurum loquitur, seipsum iterum interpretatur, id quod profecto & hoc loco fecit, vt dicebam interpretam manifeste. Ideo obsecro & oro omnes vos, vt relinquatis, quid nam huic, vel illi videatur, (sic sentit Hieronymus, sic Basilius hunc locu interpretatur, sic Augustinus, &c.) dech his a Scripturis hac omnia inquirite, & veras divitiv as discentes, eas sectemur, vt æterna bona asseguamur. Per Scripturas enim divinas multo tutius ambulatur, quas ver bis translatis cum scrutari volumus, aut hoc inde exeat, quod non habet controuersiam, aut si habet, ex eaden Scriptura, vbicunce inventis & adhibitis eius testibus, ter minetur. Quod si præceptum nobis datum fuerit, Quomodo autem, non additum fuerit, assumamus Dominumdi centem: Perserutamini Scripturas, & imitemur Apostolos, qui ipsum Dominum interrogauerunt de interpretatione eorum, quæ ab ipso dicta fuerunt, & eorum, quæ ab ipso dicta funt, ex his, quæ in alio loco dicta funt, veritatem, ac falutare discamus.

> Nouus est nouæ Ecclesiæ articulus, concupiscens tiam non esse peccatum. In Baptismo enim tolli totumid, quod veram & propriam peccati rationem habet. Vbiles gem Dei damnant: Non concupisces. Et Apostolum Paus lum, qui de se renato, & baptisato affirmat : Ego carnalis fum, venundatus sub peccato. Item: Nunc autem non iam ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum, &c.

quod

qu

qu

no

ue

ft

no

21

ci

ue

qu

pa

cal

mal

ado

Ro

fia

ri,

ex

tra

Co

fto

ver

ten

que Go

int

8 Q

no

de

quod sepe ibidem repetitur. Similiter & D. Augustinum, August. de Nupt. qui asserit dimitti concupiscentiam carnis in Baptismo, & Con. non vt non lit, led vt in peccatum non imputetur. Ergo re uera, & fua natura peccatum est. Quod & alibi aperte tes Id. lib. 4. contra statur: Sicut cacitas cordis & peccatum est, quo in Deum Iulian. Pelag. non creditur, & poena peccati, qua cor superbum digna animaduerlione punitur, & causa peccati, cum aliquid cas cicordis errore committitur; ita concupiscentia carnis, ad uerlus quam bonus concupiscit spiritus, & peccatum est, quia illi inest inobedientia contra dominatum mentis: Et pæna peccati, quia reddita est meritis inobedientiæ: Et causa peccati, defectione consentientis, vel contagione nascentis. Hincapparet, Anathemate dignum elle, quod addunt: Hanc concupiscentiam, quam aliquando Apos stoluspeccatum appellat, sancta Synodus declarat, Eccles siam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellas ri, quod verè & proprie in renatis peccatum lit : fed quia expeccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, Anathema sit. Anathemata igitur erung Conciliabulo isti Deus ipse, electum Dei organum Apos stolus Paulus, D. Augustinus, qui verbi Dei, & Ecclesiæ verz fensum non est affequutus.

17. Nouum & hoc est, ac contra sacræ Scripturæ sen: Sest. 6. cap.7. tentiam, fideica analogiam, Papiltica Ecclesie figmentum, quod docent : Iustificationem non sola peccatorum remis sione constare, sed etiam sanctificatione & renouatione interioris hominis, per voluntariam susceptionem gratia, & donorum. Et lustificationem ac Iustitiam nostram esse Qualitatem in nobis, qua nos Deus vere iustos faciat, res nouans spiritu mentis nostræ, infundens tres virtutes, Fis

dem, Spem, & Charitatem.

18. Non negamus, in iustificatione nos simuletiam fans

m

qu

DE

fu

tu

n

file gle

mel

nes

ad

tal

tel

Qu

nil

fu

mi

du

chu

eiu

hoo

ing

Et

201

hal

vo

fanctificari & renouari. Nec hoc negamus, nos in iustifii catione Fidem, Spem, & Charitatem accipere. Insuperes iam affirmamus, hæc conjuncta effe, & fimul fieri: Sed hæc vnum & idem este, & hæc simul iuncta, nostram esse iustis tiam coram tribunali Dei, negamus: Cum ex facra Scrie ptura edocti, diuersa esse sciamus, lustificationem & Renor uationem. Iustitia enim nostra constat peccatorum temise sione, quam sola side in Christum consequimur, iuxta hac Scripturæ testimonia: Credidit Abraham Deo, & reputa tum est illi ad iustitiam. Ei vero qui non operatur, credenti autem in eum, qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam, secundum propositum gratiæ Dei. Sicut& Dauid dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert iustitiam fine operibus. Beati quorum remissa sunt iniquis tates, & quorum tecta funt peccata. Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accis pere per nomen eius, Omnes qui credunt in eum. Neg renouatio, neque tres ista virtutes Theologica nostra sunt coram Deo iustitia. Quia imperfecta omnia, necsas tisfaciunt legi Dei, nec iudicio eius opponi possunt, sicut Dauid inquit: Non intres in iudicium cum servo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Pfal. 142.

Pfal. 32.

Rom.3. 4.

Seff. 6. Can. 12.

19. Similiter nouum est, quod impudenter decernunt: Si quis dixerit, Fidem iustificantem nihil aliud este, quam siduciam diuinæ misericordiæ, peccata remittentis prospter Christum: vel, eam solam este siduciam, qua iustifis camur, Anathema sit. Item sequens maledictus Canon de dubitatione, quam docent & approbant: Si quis dixerit, Omni homini, ad remissionem peccatorum assequendam, necessarium este, vt credat certo, & abset vlla hæsitatione propriæ insirmitatis, & indispositionis, peccata sibi este res

milla, Anathema fit. Item : Nemini fiduciam , & certitudis Eadem Seft cap. 9. nem remissionis peccatorum suorum iactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa este, dicenda est. Sed neg illud afferendum est, oportere eos, qui vere iustificati funt, abit vlla omnino dubitatione, apud semetipsos stas tuere, se esse iustificatos, cum nullus scire valeat certitudis ne fidei, cui non potest subeste falsum, se gratiam Dei effe

confequutum, Hactenus verba Concili.

10. Horrenda hæc dictu funt, & auditu, præfertim ab flo cœtu, qui se in Spiritu sancto legitime congregatum gloriatur, quod dubitationem etiam in verè iustificatis dos ceant, & Christianæ Religionis, ac fidei fundamentum cos rellant, & evertant. Hoc autem inde accidit, quod homis nes barbari linguam Spiritus sancti non intelligunt, quid videlicet nomine Fidei veniat. Vocant enim fornicarios, Seff. 6. cap. 13. adulteros, fures, &c. fideles. Negant fidem peccatismors talibusamitti, vnde eos fidem tantum de demonum fide ins telligere, manifestum est. Sed quid hæc ad nos? Hanc nos quoquultificare negamus. Quod vero Fides iustificans, nihilaliud lit, quam fiducia misericordie Dei propter Chri stumpromissa, tota sacra Scriptura docet: Credite in Dos mino Deo vestro, & securi critis. Hoc alibi sic dicitur : Fiz 2. Par. 20. duciam habe in Domino, ex toto corde tuo: Item: Benedis Hier. 17. chus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia Hebr. 4.11. eius.ltem: Accedentem ad Deum oportet credere. Et quid hoc Credere, seu Fides sit, ille ipse author ibidem explicat, inquiens: Accedamus igitur cu fiducia ad thronum gratie. Etliquis vestrâm indiget sapietia, postulet à Deo, postulet lac. 1. autemin fide, nihil hælitans. Item : Hæc eft fiducia, quam habemus ad Deum, quia quæcunce petierimus fecundum voluntatem eius, audit nos. Et de Abraham Apostolys: Rom.4. Quicontra spemcredidit in spem, & non infirmatus est

in fide

ê

b

d

m

pe

pe

pr

re

m

tit

no Ice

wa Sc

CU

OI PI

1. Cor.1. Gal.3. Pfal.32,

Rom.3. Ephef.2.

Lloan.s.

in side, in repromissione etiam Dei no hæsitauit dissidentia, sed confortatus est side, plenissime sciens, quòd qua cunce promissi Deus, potens est & facere. Porrò hæc side seu siducia, etsi sola nunqua sit, habet enim adiuncia noti tiam omnium articulorum Symboli, & alia quoci sola ta men iustificat. Quòd ea sola promissionem gratia, & ina Christum, qui nostra est iustitia, apprehendat, eiusiquenta, & obedientiam sibi applicet, adeoce eum induat, qui nostra peccata omnia teguntur. Sicut etiam Paulus disert opera à causa iustificationis excludit, cum non vno in loca dicat, nos iustificari, absep operibus. Sentire autem, siducia am istam silialem cum peccatis conscientiam vastantibu consistere, suror est diabolicus: Nam qui peccatum facit, ex diabolo est.

21. Deinde Catholica & Apostolica Ecclesia sentit, hanc conciliabuli doctrinam de dubitatione, plenam de sperationis, videlicet: Ne quidem verè iustificatos absqvl la dubitatione apud semetipsos statuere debere, se esse iusti ficatos, plane Ethnicam effe, each fidem Catholicam dame natam. No enim queritur, quam firma sit hominis in Chris stum credentis fides: sed quam certa & firma esse debeat, et à nobis exigatur, nosci præstare debeamus. Scimus quide in hac corrupta natura, fidem non esse perfectam, caro enim perpetuo suum ingenium retinet, & ad dubitani dum de gratia, & promissione Dei sollicitat: sed hanc non docemus, multo minus approbamus, verum damnamus, ac mortificandam, eich repugnandum monemus, fidemig contra dubitationem confirmandam. Nec propter hanch dei imbecillitatem, de venia, & gratia Dei desperandu, sed cum Apostolis orandum: Domine adauge nobis fidem: & sciendum, Deum linum fumigans non extinguere. Ideoq

etifides fit infirma, tamen Christum, licet fide infirma ape prehensum, effe fortem, cuius virtus in infirmitate perficias tur. & propter hunc omnia nobis peccata, illam etiam fidei infirmitatem condonari. Quare certo, & abicy omni dus bitatione, nulla habita ratione propriæ infirmitatis & ins dispositionis, peccatorum remissionem credendam esse. Fidesenim, & falutis nostræ certitudo, non nititur nostra dionitate, virtutibus, operibus, aut qualitatibus, quæ funt res incertissimæ : sed rebus firmissimis, gratuita Dei cles mentia ac promissione, & Christi meritis atch obedientia, propter quem Deus certo promisit credentibus in eum, peccatorum remissionem, vt omnis, qui credit in eum, non pereat, fed habeat vitam æternam. Quam certa itacs eft promisio Dei, tam certa est nostra salus. Et quemadmos dum credendum est in Deum Patrem, Filium, & Spiritum fanchum: ita quoch remissio peccatorum. Quod si de ea dus bitandum est, certe articulus Symboli falsus erit: Credo res misionem peccatorum, non dubito: qui ab hac colluuie est damnatus. Et quid sibi Christi hæc volunt; Confide fili, remittuntur tibi peccata tua, fides tua te saluum fecit: Vbi manebit Paulina fidei ωλκοοφορία & σαρέκσια (vbi iplius cers titudo! Certus fum, (non dubito,) quod neg mors, &c. nos separare poterità dilectione Dei, quæ est in Christo. Item: Scio cui credidi. Et : Certus fum, quia potens est fers vare depolitum meum in illum diem. Iam fili Dei fumus. 1. Ioan.3. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, &c. Sie cutitaq fides Deogloriam tribuit clementia, veritatis, & omnipotentiæ: ita dubitatione Papistica Deus in verbo promissionis, mendacij aut impotentiæ arquitur.

22. Error est & hic Pontificiæ Ecclesiæ, qu'od negant Sess. 6. Can. 18. Tridentini Patres, Euangelion esse nudam & absolutam vitæ æternæ promissionem, sine conditione cheruatæ

I 3 Legis

Legis & mandatorum Dei. Et contrà, Anathematelin (quod est fulgur ex pelui) feriunt negantes, bona operave re mereri vitam æternam. Item: Vitam æternam, tanguam mercedem proponendam bonis operibus, & meritis fide liter reddendam. Præterea cognatus hypocriticus error est, affirmare legis impletionem iustificato esse possibilem.

23. Ignorat hic cœtus discrimen Legis & Euangeli, fed hæc duo multis modis diversa doctrinarum genera cos fundunt. Etsi autem non negemus, observationem legis,& mandatorum Dei elle necellariam, & nequaquam arbitra riam: tamen non ideo hæc duo doctrinæ cœlestis capita confundenda, vnde horribiles errores in Ecclesiam Del introducti funt. Habet enim Lex, cuius hoc est proprium, vt exigat obedientiam debitam, etiam in renatis locum, At Euangelion gratis, & absolute, per & propter solum Christum, eiusch obedientiam, omnibus in eum credents bus, fine operibus & conditione observationis mandatos rum Dei, per solam fidem in Christum mediatorem, & ex piatorem, vitam æternam promittit. Ideo ex fide, vt fecuns dum gratiam firma sit promissio omni semini. Hoc vult dis cere: Si promissio remissionis peccatorum & vitæ æternæ à conditione observatæ legis penderet, non esset firma, sed

Rom. 4.

semper de ea dubitandum, & postremo etiam desperandi esset : Quia maledictus omnis, qui non permanet in omni-Deut. 27. bus, quæ scripta sunt in libro Legis, vt faciat ea. Neminem autem perfecte hæc præftare, præterguam quod sacrælite

Pfalm. 14. ræ testantur: Non est qui faciat bonum, non vsg ad vnű. Gen. 6 8. Et: Omne figmentum cordis humani, tantum malum esta pueritia. Item: Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non justificabitur in conspectutuo omnis viuens. Nam &

omnes iustitiæ nostræ tanquam pannus menstruatæ. Et: Si dixerimus, quod peccatum non habeamus, nos ipíos les

eft B taler liber

dut

fcie

cin

ptu

Pu

nir

pta

tiqu

ritu

enin

fet,

enin

adh

fum

ton

qua

crul

tule

víu 8

eft.I

libit

2

nis (Perc Qui

Pun Chr doc

ducimus,

ducimus, & veritas in nobis non est: Etiam propriæ cons scientiz testimonio, nisi insignis quis sit hypocrita, conuine cimur. Ideo gratia & donum Dei vita æterna in facra Scrie Rom. 6. ptura dicitur.

24. Praterea nouæ Ecclesiæ error est, qu'od docet: Sess. 25. Decret. de Purgatorium quendam ignem in altero feculo effe, vbi as nime detenta, fidelium suffragijs, potissimum vero acces prabili Altaris facrificio, iuventur, iden ex facris literis, ans tiqua Patrum traditione, & facris Conciliis, Ecclesiam Spis ritu fancto edoctam.

25. Figmentum hoc non ex facris literis ortum est. Si enim ex illis ignis iste excitatus fuisset, et inde foueri pos set, quorsum opus erat Patru traditione & Concilis! Num enim Scriptura facra inualida & insufficiens ? vtick quod adhoccommentum, Non itacs ex Scriptura facra fabulos fum hunc ignem habent, fed a gentilibus Ethnicis, & Plas tonicis, adeorg fabulis Poëtarum, imo diaboloru spectris, quale Gregorio Magno minus vigilanti, nunc in glaciei crusta algere, nunc verò in balneo sudare se simulantia obetulerunt, originem sumpsit. Quod semel male receptum, víu & consuetudine, adiuuantibus diabolis, confirmatum eft.lampropter quæstum, & culinam, ne frigeat, & ne vls libi fancta, & immaculata mater ipforum (quæ meretrix est Babylonia) errasse videatur, defenditur. Quod si serio talem quendam ignem Purgatorium esse sentiunt, ex quo liberarianima misera possint, miranda est sacrifici ordis nis crudelitas, quod non vel gratis etiam animulas paus perculas suis Missis ex illo cruciatu horrendo eripiunt. Quod verò Catholicam Ecclesiam docuisse asserunt, tale Purgatoriū, iniuria atrocissima honestissima & castissime Christisponse faciunt. Nec enim statim Ecclesia Catholica doct, quod vni aut alteri, vel etiam pluribus videtur per fomnium

fomnium, & deinde alijs credendum obtruditur. Catholica Christi Ecclesia vocem sponsi sui audit, qui in cruceu clamat: Consummatum est. Ideocp latronem, qui si quisqui alius, tali Purgatorio maxime indiguisset, no in illud able gat, sed hodie, inquit, mecü eris in Paradiso, alioqui Christi sacrificium non perfectumerit. Nec sacrælitera, ni duo(vt ita dicam) loca in altero seculo esse docet. Qui cre dit in filium, habet vitam æternam, qui autem non credi silio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. El Lazarus solatio fruitur, Epulo cruciatur. Paulus quoqu Thessalonicensibus de statu mortuorum interrogatus, ni hil horum respondet, cum tamen nolit eos quicquam igno rare: sed vnumquemos reportaturum, quod gessit in con pore, & quod seminauerit messurum.

Ioan. 3.

August. Enchi. ad Laurent. cap. 110.

Epift. 19. ad Hie. De ciuit. Dei, lib. 21. cap. 26. Enchir. ad Laur. cap. 69.

De fide & operibus.cap. 16.

De peccatorum meritis & remif.
lib.1. cap.28.

Augustinus certe primus, qui (quod ego sciam) ignis Purgatorij facit mentionem, iam affirmat, non no gandum elle, animas defunctorum, pietate suorum viuen tium, releuari. Sed quia nullo Scripturæ testimonio pro bat, ideo fides non illi adhibenda, iuxta ipsius proprium præceptum lam dubitat, inquiens, post istius sane corporis mortem, vsg ad diem vltimum, si hoc temporis interuallo spiritus defunctorum eiusmodi ignem dicuntur perpeti, &c.non redarguo, quia forfican verum est. Idem alibi: Incre dibile non est. Item: Non abhorret, quantum arbitror, aru tione veritatis. Sed quid, si dicam ego, forsitan verum non est. Et: Incredibile est, ac à ratione veritatis abhorret: Quia Scriptura nihil horum habet! lam vero prorsus negat, cum scribit: Quoniam non est locus medius, vbi non sit in sup plicio, qui illo non fuerit constitutus regno. Et iterum: Nec est vllus vlli medius locus, vt possit esse nisi cum diabolo, qui non est cum Christo, Iam, quæso vos Patres conscripti, qui Scripturarum fensum & interpretationem, non nisies Patribu

ell

im

go to in au Et

Patribus (contra tamen ipforum voluntatem) petendam elle decernitis, quo in loco fidem Augustino habebimus, cum eodem de articulo, vbiagitur de neruo regni Papiltis ci, Milla felicet & Purgatorio, vnde bona huids mundi comparaltis, tam diuerla, & plane contraria scribat : An cum negat fortiter? An hoc veftris decretis repugnat, & culina officit. An cum affirmat ! Sed cur potius affirmans ti,quamneganti,præcipue,cum Scripturæ teftimonis bos nus vir hoc loco deltituatur: vbi contra Augustinum Aus bitatoribus, & in fide dubis conveniet. Sed hoc modo Milla & Vigilia pro defunctis, item Indulgentia, iaces rent, conticescerent, & plane frigerent. Pudeat vos vel tandem istarum imposturarum, si non omnem amisistis frontem.

27. Noum est, & impium, docere, bonum & vtile Sess. 25. de inuocaelle, Sanctos suppliciter inuocare, & ob beneficia à Deo ne, & reliquijs sanimpetranda, ad eorum orationes, opem, auxilium confus ctorum. gere, & hoc negantes, impie sentire. Hinc tot Di opitulas tores, tutelares, & innumeri Diui, inter quos officia certa (int distributa, ac singulis morbis, & necessitatibus, certi auxiliatores præfecti, non fecus ac olim apud Romanos Ethnicos, sicut Augustinus refert, tantum mutatis nomis nibus, eadem idolomania turpissima Romanorum vetes rum.Romæretinetur.

0

elemens.

28. Hanc verò multiplicem verè Ethnicam idolomas niam, vetus, vera Catholica, Prophetica & Apostolica Ecs della prorius ignorat, ac damnat: Abraham nos nesciuit, 16a. 63. Ilraelnos ignorat: tu Domine pater noster, à seculo nome tuum. Et faluator ipfe, cum Apostoli dicerent: Domine do: cenosorare, non docet eos Patriarchas, Prophetas, aut ali: os banctos inuocare, (quia scilicet nondum in Cœlo, sed

adhuc

Toan.16.

adhuc in limbo Patrum erant miseri) sed respondit; Sivultis orare, dicite, Pater noster, qui es in Cœlis. Et: Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Non air Meritis & intercessione Sanctorum, sicut Papista fere in omnibus suis Collectis: sed in nomine meo. Is Christu non tantum propitiationis est mediator (vt illi nugantur, & tamen hoc quoch ei adimunt per Missas suas) sed etiam intercessionis, sedet enim ad dextram patris, & interpellar pro nobis. Aduocatum habemus apud Patrem. Nec Sancti sunt nagologyasas, sed solus Deus, qui vbich præsens adest, audit nostras preces, & intelligit gemitus, quod Diui non possunt, Deus enim solus nouit corda omnium siliorum hominum. Nec vslum in tota Canonica scriptu

3.Reg.8.

Rom.8.

1. Ioan. I.

Divi non pollunt, Deus enim solus nouit corda omnium filiorum hominum. Nec vllum in tota Canonica scriptura de Sanctorum inuocatione extat mandatum, nullum exemplum. Quare hic cultus defunctorum, vel, vt rece loquar, idololatria Papistica horrenda, & abominanda, in Ecclesia Catholica Christi nullo modo ferenda est, quici quid tandem vel hic vel alibi de sua Matre Ecclesia nugen tur. Pater potius, sponsus, & maritus ab Ecclesia audien di, Mulier verò taceat, & discat in silentio. Honorandi sunt Sancti, non inuocandi, quod ignominia potiuses qu'am honor, quem ipsi non desiderant, sicut nec Angeli inuocari volunt: Gloriam meam alteri non dabo, nec laudem meam sculptilibus.

5.6

d

.

I

0

H

&vlt. Ifa. 42.

Scfs.7. Can. 18.

29. Nouum & hoc est Pontificiæ Ecclesiæ dogma, septem esse vere, & proprie sic dicta Sacramenta nouæ le gis, à Christo in nouo Testamento instituta, per que es opere operato conferatur gratia, & hæc negantes anathematizant.

30. Cum Sacramentorum institutio sit excellentie por testatis, & sic solius filij Dei, & sint ceremoniæ in nouo To stamento à Christo institutæ ipsius mandato, cum externo elemento

gratia Dei, quo cerciores reddamur de peccatorum remiles fione, quod negare sanus nemo potest Christianus. Discite nobis Sacrifices, qui tot conficitis Sacramenta, quo Christi verbo, & mandato, quo etia elemento, vestra illa, qua viimini, Confirmatio, quam dignitate supra Baptismu ipsum effertis, costet: qua etia gratia promissione habeat:

u. Ordinatio illa Sacrificulorum ad Missificandum, vnclio, rasura, & character ille indelebilis ad consecrandu magice, & facrificandum pro viuis & defunctis, nullum habet Dei mandatum in nouo Testamento, nullum Eles mentum ad hoc à Christo institutu. Nec Ordinatio certifis eathomine de peccatorum remissione: Sed Christus vocas uit, & emilit discipulos suos ad prædicandu Euangelion, & administranda Sacramenta. Paulus, & Apostoloru Eco delia via est manuum impositione in ordinatione Episco porum, hoc est , Pastoru. Ideo hoc ignauu, ociosum, & ins documhominum genus, Sacrificulorum scilicet, quod tãs tumad facrificandum confecratur, juxta illorum formatu: Nova creatura est Romani Pontificis, nouo, & ab iplis ex cogitato Sacramento initiatum, quod Deus in verbo, & Ecclesia sua non nouit. Quare dicet illis: Discedite à me omnes operarij iniquitatis: nunquam noui vos.

lege est institutum. Ali as enim Patriarchæ, & populus Dei in veteri lege omnes adulteri suissent. Et quid Adam & Euran non coniuges suère, quos Deus ipse coniunxit. Et siautem coniugi typus sit coniugi spiritualis inter Chrissum & Ecclesiam: tamen non ideo statim Sacramentum. Alias ex agricolis & vinitoribus, alisse innumeris, quibus Deus ipse pater cœlestis, & Ecclesia conferuntur, Sascramenta facietis. Nece ad hoc coniugium à Deo est ins

K 2 Stitutum,

tort

non

omi

fior

COL

tis

int

cen

cet,

tap

fano

Ber

pti

no

di

pa

pri

fuc

fy

mi

or

Te

P

friturum, vt eos, qui in coniugio verlantur, de gratia be & peccatorum remissione certificet. Quod fi omhino & cramentum, cur ab eius celebratione, facrum hocfpiring lium istorum hominum genus ; cuius proprium est Same menta tractare, excluditur : Quod etiam nouum est, no uæ illius Papisticæ Ecclesiæ & Religionis inventum& statutum contra ordinationem Dei, qui suos Sacerdon conjuges effe voluit : contra electum Del organon, qui E piscopos & Diaconos vult honestos else maritos, & com jugium esse honorabile in omnibus, & prohibicionem nu ptiarum doctrinam dæmoniorum esse pronunciat. Contra etiam Nicani Concilii, quod Euangelio aquant, decreti, Quid igitur infælix ille & impurus spiritualisimorum& castissimorum facrificulorum & fanctimonialium calibu tus, in quo misere & infæliciter cu Dei ordinatione, cres tura, & propria natura pugnant ? Quod si omnino coniu gium tam carnale, & immundum vitæ genus eft, vt fpiris tuales illi contendunt, & ne sancti illi Encratita, & Tacia ni polluantur eo, arcendi funt: curinter Sacramentant merant: Sed iuxta illorum Decreta, Statog caditig Religio, & quicquid illi volunt, fanctum eft, vel prophant. Quod mirum non est, quia potest Sanctissimus ex nihilo facere aliquid, & immutare rerum naturam.

8c6.14.cap.3.

33. Nouum est & erroneum, quod pænitentiam, qua cordis contritione, oris confessione, & operis satisfactione describunt, quæch ad plenampersectames peccatorum remissionem ex Dei institutione, consequendam saciat, in numero Sacramentorum collocant. Cum hæ eius partes, quas ipsi affingunt, partim nullum habeant in verbo Dei mandatum, partim etiam, imo nulla illarum, Elementum. Quod si per hæctria, inter quæ prorsus nulla sit Christi me diatoris mentio, plenam persectames consequimur peccas torum.

torum remissionein sergo Christus frustra mortuus est. An nonenim fanguis lefu Christi fili Dei, emundat nos ab Gal.z. omnipeccato a Hic rece homines de peccatorum remife fione dubitare docent, cum nemo fcire valeat, num fatis fit contritus, numomnia peccata cum omnibus circumstans tis in aurem facrificult infufurrauerit, cum delicta nemo Pfal. 19. intelligat, aut fatis bonorum operum fecerit.

34. Similis priorierror nouus eff quod confranter do: Seff. 14. Can. 14. cent: Pænitentes operibus satisfactionum, ieiunis videlis cet, elecmolynis & precationibus, corumo meritis, peccas

ta per lelum Christum redimere.

TV

35. Atqui hoc solius lesu Christi fili Dei opus esse, fanda Prophetica & Apoltolica, fummo cum confensu, Seriptura docer: Qui facatficium obtulit, & precium redes Heb.to. ptionis noftræ fufficiens femetipfum in cruce, vbi peccata 1.Pet.1, noftrapertulit iple in ebrore fuo, fuper lignum. Ethac vnica oblatione confummavit in æternum eos, qui fans diffeatur. Et non tantum pro culpa satisfecit, sed etiam poenas peccatorum nostroru iple sustinuit. Disciplina pas cis noftra fuper ipfum, & livore etus fanari fumus. Ideog Ifa. g. non estaliud nomen sub coelo hominibus datum, vt Petrus Actor.4. princeps Apostolorum (cuius falso se Pontifex Romanus fucceforem gloriatur) affirmat, fiue iciunia, fiue eleemos fyna, sine preces, per quod oporteat nos saluari, nisi in no. mine Chrifti, qui ideo lesus dictus est, quod populum sus uma peccatis saluum faciat. Non enim pro nostris bonis operibus Christus passus est, & mortuus, vt ea in satisfas chionem peccatorum nostrorum sanctificaret, & nos in hocopere fibi focios affumeret, fice passioni sua derogas ret. Solus enim torcular calcauit, & non vircum eo: Sed Ifa.63. pro nostris malis operibus, vtea expiaret. Traditus est Rom. 4-Propter peccata nostra. Ipse est propitiatio pro peccatis, 1.Ioh.2.

se elimite

non hostris tantum, sed totins mundi. Nechana virtum nostris operibus bonistribuit, (Siquidem omnes nostribuit, (Siquidem omnes nostribustic, tanquam pannus menstruatæ) ve per illa, median te ipsius gratia, peccata redimamus: Sed sibi soli, suegobo dientiæ hoc reservat. Et hanc suam gloriam redemptionis, & satisfactionis, nulli alteri creaturæ, vel operi concedit Quò autem ad nos, optima satisfactio est illa, quam Chistrus imponit: Vade & nosi peccare amplius, ne graviu

Johan. 5.8.

quid tibi accidatanno la tista la sudira que son est no Con

Seff.s.

-

L.Pet.L.

Matth.25.

Luc.17.

Rom.8.

Mar. 6. Inc. vlt.

36. Hinc & indulgentias Papales, plenariam omni um peccatorum remissionem, ex Bullis vanissimis, & nu gacissimis, fumos vendentes, Christiano populo minim falutares (vt Concilium statuit) sed maxime perniciola elle affirmamus. Non enim corruptibilibus auro yela gento, sed precioso sanguine aghi incontaminati & imm culati redempti sumus. Nihil ad hoc conferentibus San chorum meritis, que Ecclelia thesaurum esse comentisun ad quem Romanus Pontifex clauem habeat, eumig per la teras dispenset, Bullas scilicet nugiuendas, & pro thesaun carbones: pro quibus aurum, argentum, opes & thefauro huius mundi recepit, & pro hac sua nundinatione exhau sit. Sancti non hoc sibi arrogant: Non nobis, inquiunt, w nobis, sed nomini tuo da gloriam. Nec habent supereroga tionis opera, nihil alijs possunt concedere de suo oleo. Se agnoscut, edocti à Saluatore & suo & nostro, se esse servos inutiles: & gratuita Dei clementia se electos, vocatos, iu stificatos, sanctificatos, glorificatos.

37. Extrema vnctio ad tempus fuit vsurpata in primitiua Ecclesia, sed longe alio fine, quam Papistæ iam vivur, verum vt hoc modo, & dono miraculoso ad tempus ac piorum orationibus, valetudinem corporis consequerentur, sam verò non nisi de quorum vita est desperatum.

vngunt

fu

tit

UC

na

220

ido

dix

qu

dis

fici

114

de

cel

fu

ta:

mi

piti

tall

bri

pit

hai

per

nei

ynount: non ve valetudinem corporis confequantur fed vi moribundo per hanc facram vnctionem; & pifsimam fram milericordiam, Deus indulgeat, quicquid peccauit per vifum, auditum, olfactum, gultum, & tactum : agnos scunt sua verba Papistæ.

18. Que cum ita fe habeant, vera Christi Ecclesia fene tir duo tantum, lic vere et proprie dicta, Sacramenta in nos uo Testamento à Christo esse instituta, Baptismu, & Coes nam Domini. Sicut etiam D. August. Epist. 118. & lib. 3.

de doctrina Chrift.cap. 9. hæc duo tantum recenset.

39. Horrenda est Cona Dominica prophanatio, & Seff. 22. Can. 3. idolomania turpissima, ac abominanda, quod eam in as Gjonem plane diversam sua temeritate, & audacia plus quam diabolica, mutauerunt, Sacrificium scilicet, non laus dis tantum, vel gratiarum actionis, aut vnici Christi sacris ficii semelin cruce oblati, recommemorationem; sed Propifiatorium, quod non foli profit fumenti, verum pro viuis & defunctis, pro peccatis, poenis, fatisfactionibus, & alijs nes celliatib. offerri debeat, fecus fentictes, Anathemata esto.

40. Atqui fentit, & credit vera Christi Ecclesia, Chris Heb. 9.10. fum semel introisse in sancta, æterna redemptione inuens ta: & vnica oblatione confummaffe in æternű eos, qui fans difficantur. Item, fine fanguinis effusione, peccatorum res misionem no fieri. Et Christum in sua coma nec tale Pros pitiatorium facrificium instituisse, nec Deo Patri se ibi obs tulife, nec etiam ibi facrifici Propitiatorium ipium celes braffe, w. il. postridie factu est in cruce, vbi sacrificiu Pros pitlatorium & expiarorium pro totius mundi peccatis exs hauriendis, obrufit, & fanguinis fui effulione, nos ab omni peccato emundauit : Sed discipulis suis corpus & sanguis nemdifiribuille, iuxta verba institutionis ab Euangelis fils & Apostolis descripta? Neque pracepisse Apostolis,

Self 12.

cum

cum diceret Hoc facite, vt vel ipfi, vel ali post ipfosin En clesia, eum Deo Patri colesti, cruento, aut incruentomo do, cuius facra Scriptura prorsus nullam mentionem face offerrent: verum vt coenam hanc, quemadmodum iplein stituerat, & prior fecerat, in memoriam passionis ioline interprete Apostolo, celebrarent: Quoties manducabin panemhune & calicem bibetis, mortem Domini annum ciabitis, donec veniat. Non wult clam in Milla mulsitan & Magica verborum vi colitus se elici, aut ex substanto

C: f:

q

n

C

Di

in

D

X

tu

ni

bo

tu

ia

bo

TE

C

V

Selliga, Can

I. Cor.II.

1. Cor. to. II. panis & vini, corpus & fanguinem fuum confici. Panen enim vocat Apostolus quater, vt intelligamus Substant am panis remanere, non mutari in aliam.

21. Can. 1.

Gelafius Papa Seff. 41. Sacrifegium elt, quod fratuunt: Si quis dixerit, a Dei pracepto, vel necessitate salutis, omnes & singule Christi fideles, vtramque speciem sanctissimi Eucharista

Sacramenti sumere debere, Anathema esse.

12. Redemptor enim noster, Testamento suo, inte gram & vnam Ecclesiæ suæ cænam instituit, in qua cu pane & vino, vere & substantialiter, corpus & sanguisio sius, omnibus & singulis Ecclesia sua membris, vti cavo lentibus, distribuerentur. Nec hoc liberum', & in coin quam arbitrio reliquit mutare : Sed seuerissime pracepit vt hoc faciant, quod scilicet (vt Cyprianus interpretatu) iple prior fecit. Cum alias hominis testamentum nemo mo ter, aut superordinet. Ac in genere præceptum sit; Nih addes vel detrahes de verbo-meo. Diferre etiam de calin dixit: Bibite exhocomnes, Hocagnoscit & fateur Com stantiense Conciliabulum, attrita ab. Apostolis & prim tiua Ecclelia observatum profitetus : Et immen plus qua diabolica audacia, inquit : Hoc non obstante, quia laco rum (figutauri facra fames) Canonum autoritas, & lau dabilis & approbata Ecclelis confustindo italetune pu CUID

Seff.13.

leochabenda eft, &c. Hanc Maiorum traditionem vt fers went Tridentini Patres, & Romana Ecclesia, ideo conculs cant Christi præceptum, quemadmodum olim Pharifæi, ne Matth. 13. fancta iplorum mater alicubi erraffe videatur, quæ plus fas Marc.7. pit quamfilius, vepote iunior, & ideo etiam imprudetior, qui pericula & irreverentiam, quæ fanctissimo Sacramens to accidere poterant, barbas scilicet rusticorum, & effusios nem fanguinis, minus præuiderit. Ideo Laicos vnica specie contentos effe debere statuunt. O facrilegi hypocritæ, Scriv ba, Pharifai, cæci, & cecorum duces, qui in vnam damnas tionis & gehennæ foueam cadetis.

43. Nouum est, & recens, ac plane Ethnicum, quod infelto corporis Christi, quali in theatro, magna cum pos pa, sicutolim Persæ Deum suum ignem sacrum Orimass da candido equo, mensæ argenteæ impositum, circumues xerunt, panem à se in Deum magica incantatione cosecras tum, circumgestant, eumig miseris & male persualis homis nibus adorandum proponunt. Deinde iterum hunc fuum panaceum & miserum Deum domunculæ, quasi carceri ad hocextructo, & ben'e munito, ne Deum scilicet quis fures tur, vtolim Rachel idola patris Laban, recludunt, eumig latrie cultum, qui vni foli vero Deo debetur, huic suo idos lopanis exhibentes. Cum Sacramenta non nisi in vsu sint, ad quem divinitus funt instituta: vt cœna Domini non ad hocelt instituta, vt circumgestetur, custodiatur, vel ados retur, sed accipiatur, & comedatur. Sed hæc Artolatria crassior est, & recentior, quam quæ responsione vel refus tatione operofa & prolixiori digna sit, aut indigeat, cum velmonstraffe, sit refutasse, sicut Irenæus de crassis hæres libusloquitur.

701

hi

44 Nouum est, & omnibus seculis inauditum antea, Antoninus Ar vní chiepiscopus.

de

in

60

N

re

fo

P

d

ol

pla

ni

et

n

ri b

Z

Pd

E

vni homini immensam illam, & nullis legibus circumschi ptam potestatem cocedere, quod omnia iura in scriniosi pectoris habere celeatur: Potestate Petrus, vnctione Chris Itus, mirabilis valde, coelestium, terrestrium, & infernori dominus, vnde & triplicem gestat coronam. Hinc mande Angelis Paradili Clemens fextus, vt anima a Purgatorio penitus absolutam, in gloriam paradisi introducant, Idem Nolumus quod poena inferni sibi aliquatenus infligatu, Supra concilium est, fibiq potestatem arrogat, quam & v dulatores iplius, & hoc Tridentinum Concilium (conm Constantiense, & Basiliense) ipsi tribuunt, vt quicqui Concilium statuat, salua id semper in omnibus sedis Apo stolicæ autoritate fiat, quæ potestatem habet abrogandi, annihilandi, confirmandi, &c. Imo tantum fibi tribuit, vil fuæ, & fraternæ falutis negligens deprehendatur, & innu merabiles populos cateruatim fecum ducat ad diabolum, tamen eius culpas redarguere præsumat nullus. Quia cun ctos ipfe judicaturus, (est enim Christus) à nemine (fiw dicandus, cum sit potestate Petrus. Iuxta illud: Cumaw tem venisset Cephas (qui est Petrus) Antiochiam, in faci em ei restiti, quia reprehensibilis erat. Item: Cum vidissem, quod non recte ambularet ad veritatem Euangeli, dix Cephæ coram omnibus, &c. Bona verba Paule, nescisci quo viro tibi sit negocium. Non agnoscit Christi vicati um in terris, cui commisse sunt oues Domini pascenda, Sed forte Petrus, quia piscator fuerat, ferre potuit hanc Pauli insolentiam, Pontifex Romanus non item, quod habeat cœleste arbitrium, qui obtinet plenitudinem poto statis, & potest aliquid de nihilo facere. Vnde & transferre potest imperia mundi, quod aliquoties euersioneres gnorum, & horrenda in Imperio Germaniæ laniena, n ipsa declarauit. Esto enim, quod Petrus fuerit Romang Eo clelia

Gal. 2.

cri

(ni

hris

dat

CM:

23

tra

clesiz Episcopus, de quo non immerito multi dubitant, cui in sacra Scriptura nihis ea de re habeatur, tamen hinc non sequitur, Pontificem Romanum tantam habere potestaté. Nec Spiritus sanctus loco est alligatus. Et dispar est ratio regnorum huius mundi, & Ecclesia, qua no certa tali pers sonarum, & locorum successione constat, sed ibi est, vbi Petri & Pauli doctrina floret, qua cum a Pontificibus Romanis damnetur, certissimu est, illos cum suis assectis, nec Petri successore Christi vicarios, nec veram Dei Ecze elesiam este, sed Antichristianam colluviem.

45. Noua funt Magicæ confecrationes Chrismatis, olei cerei Paschalis, & aliarum candelarum purificationis, placentarum, herbarum, palmarum, ignis, aqua, falis, cars nium, ouorum, pomorum, & aliarum creaturarum, qualihacomnia & singula a multis damonibus obsessa tenes antur, quos suis exorcismis Magicis, ac plane diabolicis efcerese nugantur, & non in prima statim creatione fint fanctificata, vbi vidit Deus omnia, quæ fecerat, & ecce erant optima. Similiter noua funt, Vigilia, Missa pro az nimabus miseris, in ficto Purgatorio, adorationes statuas rum, Baptifinus campanarum, discrimen & prohibitio cis borum, iciunium quadragelimale, & horum indulgentia pecunis redemptæ, ordines varij, & regulæ fraterculos rumacmonialium, quorum professionem Baptismo coms parauerunt. Cum Paulus nolit, quenquam'a se aut Petro 1. Cor.3. denominari. Et alia sexcenta horrenda & abominanda in Ecclesia Papistica noua, quæ nimis foret prolixum, singus la enumerare. Quis enim Augiæ hoc stabulű, non dico ex-Purgare, sed vel summo digito sordes oes eius oftendere, aut fando memorare posset de quibus omnibus & sins gulisne gry quidem in facra Scriptura, nisi qu'od partim doctrine hominum, que verbotenus quidem habeant specis

Col.2. Mat.15. 1. Tim. 4.

D. August.

speciem sapientiæ per superstitionem, ac humilitatem anie mi, & læsionem corporis, quibus tamen frustra Deus cos latur:partim verò doctrinæ dæmoniorum, in hypocrisi los quentium mendacia. Quibus ita grauata est Écclesia, ve tolerabilior longe fuerit ludæorum conditio, qui tamen non humanis traditionibus premebantur, sed Deo servies bant sub pædagogia divinitus præscripta, quæ in adventu Christi sunt abrogata. Postea verò paulatim à Pontificis bus Romanis iudaizantibus legis Mosaica nano?naia, pars tim verò ab impis & idolatricis gentibus mutuata, partim etiam superstitione excogitata sunt, & in Ecclesiam Dei inuecta, de quo toto ceremoniarum genere Apostolus ins quit: Si mortui estis cum Christo ab elementis mudi, quid quali viuentes in mundo, decretis tenemini: &c. Quæ cum sint omnibus manifesta, tamen adhuc mordicus retinent lulus istos pupparum, & præcipuam sui cultus partemin his nænis collocant, nomine Traditionum defendentes, quas ideo tam pertinaciter vrget, ne errasse videantur, sed frustra. Nos enim ad Scripturas facras vocamur.

46. Hæcsunt, vtalia innumera taceamus, de quibus cum Romano Pontifice, eius Ecclesia noua, ac Religione contendimus: & non de Asino Palmari, eius ue vmbra. De doctrina agitur potissimum, vbi eum reum agimus, & esa cra Scriptura conuincimus idololatriæ, abominandæ ims pietatis, falsæ & corruptæ doctrinæ cœlestis, sacrilegij in Sacramentis. Quòd loco sidei, quam damnarūt, dubitatios ne doceant: Sacrameta mutauerint et prophanauerint, pro sacra Scriptura traditiones humanas, & sua placita Eccles się obtrudant. Pro Christo, opera nostra, & Pontisice Rosmanū. Pro veris & diuinitus institutis cultibus, idolomas niam multiplicem inuexerint, quam antea quidem in sua noua Ecclesia aliquot seculis observarūt; lam verò nouissis

nis

105

los

vt

en

tu

m

ei

no id

m

nt

s,

3

16

mo hoc Tridentino Concilio confirmarunt. Nec tamen interim perijt Ecclesia Dei, quæ est cætus electorum, etis amsi Pontisex Romanus cum suis Cardinalibus, Episcos pis & Monachis errasse dicantur, sicut in præcedentibus manifestissimorum & horrendorum errorum conuicti sunt, quia non sunt vera Dei Ecclesia, sed Antichristi & malignantium. Et talia sutura tempora nouissima prædischum est, quibus Antichristus sedeat in templo Dei, vt in errorem inducantur, si possibile esset, etiam electi Dei, sed nouit Dominus, qui sunt eius.

47. De his parati eramus in ipso Concilio, qui tum comissi eramus, anno à Christi nativitate 1 5 5 2. publice disferere, errores corum & decreta, ex verbo Dei refutas re, nostramice Confessionem exhibitam defendere. Quod Patribus illic congregatis, per Cæsaris Oratorem, Comis tem Hugonem'a Montfort, significari curauimus: sed frus fra nos sæpe audiri petentes, nullo dignati sunt responso: atorita tum aduentu Electoris Mauriti, Concilium folus tumest. Postea vero decretis suis publicis veterem & ves ram Religionem, Sacramenta divinitus instituta, Fidem ipsam Christianam, & omnia propemodum sacra, sicut hactenus enumerauimus, blaspheme damnauerunt, erros ressuæ Ecclesiæ nouæ horrendos & abominandos stabis lierunt. Tot enim fere in illo fuo Conciliabulo errores, hæs reseis, blasphemias euomuerunt, quot habent Canones, Capitula, & Decreta, quæ illis, non secus ac putridus & putidus caseus vermibus, scatent. Quod sane in tanta dos ctrinæ cœlestis luce mirandum est, tantum adhuc esse illos rum stuporem & cæcitatem : Sed hoc est, quod à nobis dos ceri&reformari nolunt,ne vsquam errasse videantur,mas

48. Hoc quoch, etsi nouum non sit, nouæ tamen Ecs

clesse opus est, quod sa Decreta sanguine scripta crudeliste me, viri sanguinum & dolosi Cainice exequuntur. Et propter hos nouos à se extra & contra S. Scriptura consictos, nouæ Ecclesiæ Pontificiæ, Fidei & Religionis articulos, errores, & hæreseis, vera Christi & Ecclesiæ ipsius membra viua, non solum anathematizant, sed omnis generis cruciatibus, tyrannide plus, quam Barbarica, imò Turcia ca occidunt, mactant, suspendunt, exurunt, sussociati, & alijs miris, nouis, & inauditis modis, ac supplicis exquisi tissimis, è medio tollunt.

49. Quod, quam à vera Christi Ecclesia omniss tempos rum aliens sit, ex Historijs nots est: Cum nunqua vera & Catholica Christi Ecclesia, falsam etiam, vsep ad mortems persequuta, nullis vnquam (si D. Augustino creditur) bonis in Catholica placeat, si in quenquam, licet harets cum, vsep ad mortem sauiatur. Multo amplius detestantes, si bona quorumcunca privata auferantur, quod iam in

multis locis fit à sanctis Papistis.

prophetas ex fructibus eorum cognoscendos esse doceat, & Iudæis ipsum occidere volentibus dicat: Vos ex patre diabolo estis, & desidería patris vestri vultis sacere, ille hos micida erit ab initio, & in veritate non stetit, quia veritas in eo non est: sacile iamest iudicium, quo illa noua spiritu Ecclesia, quæ cum mendacijs & erroribus innumeris, cæs des coniungit, quibus passim in pios, propter veritatis professionem sæuit, agitetur. Quæ causa etiam est, cur nos mandato Dei ab illa noua Papistica & Antichristiana Ecc clesia discesserimus, veræ autem Catholicæ Christi in toto orbe dispersæ, quam credimus, quamcip Deus nouit, nos coniunxerimus: Fugite idola, exite ab ea populus meus, & ne participes sitis delictorum eius.

August. contra Cresc. Grammat. lib.3.cap.50.

> 1.Cor. 10. Apoc. 18.

> > 51. Hac

lisis

pro

tos,

Tos.

ems

Teris

ITCIS

t,&

uilis

pos

a &

nfit

ur)

etis

tes,

in

los

at,

tre

104

ras

tu

r

tis

08

CS

0

C

61. Hæc cum ita sehabeant, nos cum Apostolo eles cho Dei organo, qui etiam Angelum de cœlo aliud affestentem Euangelium anathematizat, nouos istos Fidel Papisticæ articulos, hæreseis, Scripturæ corruptelas, & falsa dogmata Concilij Tridentini supra enumerata, Anasthemata, & damnata à vera Prophetica, & Apostolica, Catholica Christi Ecclesia, pronunciamus, quòd cum his illapugnent.

fynceram doctrinam, & Religionem, diris suo more deuos uent, serendum id ad tempus est, sed non ideo à Deo males dicti sumus, verum benedicti, ac beati, cum nobis propter Christum, eius verbum maledicant, Deus ipsis vicissim, nisi resipuerint, maledicet. Et tandem illustri suo aduentu Matthe, iustus iudex sententiam iustam, ac legitimam, iam quidem insacra Scriptura latam, publice in conspectu omnium Angelorum, ac totius mundi, promulgabit, & exequetur.

rum, Prophetis, Apostolis, sanctisca Dei Martyribus, & Consessorium, Prophetis, Apostolis, sanctisca Dei Martyribus, & Consessorium verò cum Papistis, & legitimum Concilium in hoc seculo optare magis, qu'am sperare licet. Sed conciliatione Papistica, & vera Euangelica, Apostolica, & Prophetis ca doctrina, in hac, & sutura vita, plan'e impossibilem esse siamus. Hac enim duo doctrinarum genera plus de 21/2 marcip dissentium, & tum conciliabuntur, cum Christo & Belial inter se conveniet.

54. Deus Pater liberatoris nostri Iesu Christi consersuet nos, in agnita veritate verbi sui patefacti, vsc ad extremum vitæ halitum. Et puritatem doctrinæ cælestis incorsruptam ad posteros nostros propaget, signetce legem sus amindiscipulis nostris: dolos, machinationes, vim, & tys rannidem,

rannidem, cruentacp hostium Ecclesia consilia infatuet, ac prohibeat: nec tradat animas timentium ipsum in deside ria eorum, Amen.

DISPVTATIO

De Prouidentia Diuina.

Quæstio.

Anno 1570. CV M omnibus temporibus plurimi extiterint, qui res humanas, & omnia in hoc mundo, vel casu for tuito, vel ordine tantum naturali ferri: Alij verò contrà omnia fatali necessitate, & nihil contingenter fieri sense runt: Quæstione non indignum esse visum est: An & quo modo Providentia Divina gubernentur omnia, quæsium in mundo.

Propositio prima.

Plurima habentur in facra Scriptura testimonia, quibu euidenter probatur, perpetuò Deum operi suo adesse, vi usiscare, conseruare, gubernare, curare omnia, qua siun in hocmundo.

2. Hæc enim propria Dei sunt opera, adhuc hodi omnia ista operantis. Ipse est longitudo dierum nostrori Eius ordinarione perseuerant omnia, quoniam omniast uiunt illi. Facit os hominis, mutum, surdum, cæcum, viden tem, Visitat & inebriat terram, dat panem ad vescendum Pater meus vsq modo operatur, & ego operor, &c.

3. Nech hac tantum in naturalibus facit, sed etiamin volum

Deut. 30. Pfal. 118. Exod. 4. Pfal. 64. Gen. 28. Ioan. 5. voluntaris hominum actionibus, quas regit, & inclinat, pro sua bona voluntate.

4. Nam sicut divisiones aquarum, ita cor regis in mas Pro 21.
nu Domini, quocun quo voluerit, inclinabit illud. Et quis est,
qui dixit, sieri aliquid Domino non iubente, de ore Domis
ninon egredi nec mala, nec bona;

5. Hoc iplum experientia notum eft, & teftantur ex

empla, historiæch fide dignissimæ qu'am plurimæ.

6. Admirando modo Deus Noah cum suis, & omnis generis animantibus, per integri anni spacium, in sauissio mis suctuum iactationibus, fragili naui seruauit. Panibus colitus datis, per annos quadraginta, innumeram populi multitudinem, in deserto cibauit, &c.

7. Turpissime itach errant Epicuræi, qui temere ome niainhoc mundo, & fortuito casu, sursum deorsum ferri,

arbitrantur.

et.ac

lider

, qui

for

ntra.

enles

quo

fiunt

ibus

, VV

iunt

odi

orû

den

un

nia

UD

8. Nec multo præclarius his de Deo sentiunt, qui, etsi
Deum omnia scire arbitrentur, rerum tamen omnium ads
ministrationem illi adimunt. Sicut Plinius indignum Deo, Plin. lib. a, eap. y.
& nimis molestum fore, ideo pirridendum, affirmare, ips
sumrerum humanarum curam gerere, scribit.

9. Ali vero ita ad causas secundas, Deum, eius virtus tes, & actionem alligant, vt eum semel ab initio omnibus rebus vires suas quasdam in hunc indidisse modum, vt iam pro naturæ eis inditæ ratione singula agere, & moueri

semper existiment.

10. Etli autem verum sit, Deum singulis creaturis per culiares indidisse vires, & agendi modum attribuisse: tamé non ita discessit à suo opisicio, vt architectus à domo extructa, fortunæ eam relinquens.

11. Necetiam ita alligatus est ad causas secundas, sicut Stoici, non sine horribili errore, fingunt, vt nihil absepillas

M rum

rum ministerio agere queat, aut quod necessitas, ex perpo tuo causarum complexu, in rebus dominetur, quod satum ipsi vocauerunt, cui etia Deus sit obnoxius, eog trahatur.

12. Sed ita adest, & operatur adhuc quotidie, vt liben rime vnumquodes regat ac moderetur, sua sapientia: sicu ab æterno decreuit, quid facturus sit, & ad sinem suum du sponat, procuret vniuersa, eis prospiciat, suace omnipotentia exequatur.

13. Potest etiam, quando & vbi vult, vel impedire, vel promouere secundarum causarum actiones. Imô etiam, absch illarum ministerio, sed nech hoc solum, verum pratu

illarum naturam agere.

14. Ita Deo volente Sol stat, ac sit etiam retrogradu. Stant, & in altum, muri instar, exurgunt aque maris rubi. & Iordanis. Ignis in fornace Babylonis non vrit. Sic ne vestes, nec calcei, per annos 40. quibus in deserto sunt va gati straelitæ, sunt attriti.

15. Denico, quod ad actiones hominum attinet, affin mat Propheta ex Spiritu sancto: Scio Domine, quod non est hominis via eius, nec viri, vt dirigat gressus suos Et Sav Iomon: A Domino sunt gressus viri, & quomodo dispone

homo viam suam.

16. Omnia itach, quæcunch fiunt in tota rerum natus ra, Dei Providentia fieri, statuendum est.

17. Tribuitur autem Prouidentia Deo impropris quod nihil illi sit futurum, sicut etiam nihil præteritum: sel respectu nostri sic dicitur. Et loquimur de Deo, vt possus mus, sicut etiam ipse nobis condescendit (quemadmodum Patres loquumtur) segs ad captum nostrum accommodat.

18. Est igitur Prouidentia diuina, actio Dei, qua non solium omnia cernit, & sutura nobis, præuidet, verumetis am naturas rerum à se conditas conservat, & gubernat, ac

generi

kre.to. Prouer.6. peneri humano præcipue, alijs quoch creaturis, de omnie bus rebus necessaris prospicit, bonos iuuat, ac defendit, malas verò actiones determinat, atos punit.

10. Ato ita cognationem quandam cum Præscientia Deihabet, qua res omnes nobis præteritas & futuras prof

fpicit, ac prælens intuetur.

tpu

atum

atur. iber

ficut

ndi

oten

.129 , ve

iam,

æter

dus.

rbri

net

Va

ffin

202

Sar

net

tus

rie,

fed

Tus

um

t.

Off tis

cri

20. In hoc tamen differt, quod illa, ad rerum omnium, qua intoto hoc mundo fiunt, bonarum & malarum, gus bernationem & determinationem, referatur. Sicut etiam'a Prædestinatione, quæ eorum est, quæ ipso authore erant ficienda, & sic tantum est bonorum & salvandorum, cone currente voluntate Dei.

Hinc adeo est, quod Psaltes canit : Homines & ius menta servabis Domine. Et Salvator : Non cadit capillus de capite vestro, sine voluntate patris cœlestis. Et iterum: Nonne duo passeres asse veneunt, & vnus ex his non cadit

Super terram, line voluntate patris vestri coelestis.

22. Nec obstat, quod Apostolus dicit : Nunquid cus ra Deo est, de bobus. His enim verbis non negat, Deum prorsus non curare bruta: sed vt ex immediate sequentibus apparet, hoc dicit: Non propter boues hæc dicta & scris praesle, sed propter nos.

23. Etli igitur multa fortuito accidere nobis videans tur, certum tamen est, nihil esse fortuitum in rebus humas nis, cum Dominus linguam quoce præparet & gubernet,

imominutisima quoc curet, & administret. Pro. 6. 24. Cæterum, quod ad hominum actiones attinet, dis

uerlimode illæ diuina reguntur Prouidentia.

25. Bonarum enim Deus author est, qui eas in homis nibus per Spiritum fanctum excitat, iuuat, promouet, & adfelicem perducit finem atch euentum.

26. Nam ex nobis iplis non sumus sufficientes, aliquid M

boni cogitare, quasi ex nobis: sed Deus est, qui operatur, velle scilicet bonum & perficere, vt aliqua illi a nobis fiant

grata.

27. Malarum verò actionum, Deus etli præcognitor sit, tamen author non est, cum mala nec velit, nec probet, nec iuuet, sed prohibeat, & puniat, iuxta illud: Deus non volens iniquitatem tu es, sed à voluntatis humanæ libertate, impulsore Diabolo, proficiscuntur.

28. Præuidet autem illa quoce Deus, nec impellitim pios, quos abiecit, vt secus agant, verum sustentans naturam, qualis est, & motum quidem præbet, ac sibimetipsis derelinquit, propter præcedentia peccata, iusto suo iudis

cio.

29. Et hoc est, quod Scriptura alibi vocat, traderein sensum reprobum, & desideria cordium, Spiritu sanctoau thore & interprete. Et non exaudiuit populus meus voti meam, Israel non intendit mihi: Et dimisi eos secundum de sideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis.

30. Interim tamen, ne per omnia faciant, quod cupi unt, & libidinem suam expleant, modum statuit Deus, & determinat finem, quous eos progredi velit, & quando, ac quomodo eos sit oppressurus, vt de Saneherib habetus.

31. Qu'od verò omnis actus à Deo esse dicitur, non ideo existimandum est, Deum malarum quoq actionum

effe authorem.

32. Nam etsi sustentet naturam hominis, & motum præbeat, siquidem in ipso viuimus, mouemur & sumus vi tij tamen in actu, quod defectus est, & deformitas quedam, author Deus non est, sed aliunde, videlicet à peccato accedit.

33. Nihilominus tamen Deus, per malos etiam, dum ipli sua agunt negocia, & peccant, suo quodam consilio ad ducti.

Pfal. so.

Plat. Se

A. Reside

tir.

fiant

ritor

bet.

non

ertas

t im

iplis

udis

rein

oau

n de

upi

3,8

ndo,

tur.

non

nun

tum

S'VE

am,

adi

Ai.

ducti, idquod decreuit, peragit, ac iudicia sua exequitur, bene vtens malis, & pro sua sapientia, mala in bonum sis nem convertens.

34. Imò tanta est Dei bonitas, vt malum fieri non pers mitteret, nisi maius inde bonum posset elicere, vt cum Dis uo Augustino loquamur.

35. Atce ita malis, tanquam organis suæ providentiæ & sapientiæ, vtitur, dirigens & convertens omnia, ad vos huntatis suæ sinem destinatum exequendum.

36. Hoc modo mali, ignari, prouidentiæ & iustitiæ diuinæ subseruiunt, quam nec intelligunt, nec cogitat, nec volunt:sed cæci suis affectibus, imò surore potius rapiune tur, ates à satana agitantur.

37. Sic Pilatus & Herodes conuenisse scribuntur, co & Aco. 4, tra Christum, ad peragenda omnia, quæcunce manus & consilium Domini decreuerat. Et Christum definito consilio, & præscientia Dei traditum, per manus iniquorum insteremptum, Scriptura testatur.

38. Hoc modo plures concurrunt causa, in eodem fas do, qua tamen diversimode se habent.

79. Vt venditio Ioseph non fit sine Dei voluntate, & Prouidentia diuina totum negocium gubernatur. Eande volunt fratres ipsius, similiter satan. Sed hi omnes cupit unt Ioseph perditum. Deus verò hac mala ipsorum voluntate benè vtitur, & hac occasione eum ad Principatum Ægypti promouet.

40. Sic Iob, nec sine Dei providentia, nec sine bona eius voluntate, à Chaldæis & diabolo affligitur.

41. Is itacs omissis causis secundis, recte in primam respicit, dicens: Dominus dedit, Dominus, non ait Diabos lus, abstulit.

42. Eundem ad modum Dauid, ad Ioab, de Semei dis M 3 cit: cit: Sine vt mihi maledicat, quia Dominus illi pracepit, n malediceret Dauid. Idem de passione Saluatoris nostries judicium.

43. Nec tamen sentiendum est, talia Dei organa, qui bus vittur ad exequenda sua sudicia, voluntati Dei obtem perare, eamos facere.

44. Deus enim, quid homines facere velit, vt iplior bediant, & morem gerant, verbo suo edocuit & patesecu,

45. Nece etiam isti tales, hæc in illum faciunt sinem, vi Deo obtemperent, sed, quantum in ipsis est, voluntati eius, qua in Scriptura sacra reuelauit, contumaciter repugnant, & suæ libidini inserusunt, vt maliciam suam expleant.

46. Qu'od vero meliorem ista sortiuntur exitum, il præter, & contra eorum sit propositum ac voluntatem. Vt

in eadem losephi venditione est videre.

feribendum. Sieut loseph fratribus suis dicit: Vos cogitas stis de me malum sed Dominus convertit illud in bonum.

49. Sic cum alicui ligna cedenti casu securis de manu elabitur, & proximum occiderit, etsi fortuitum hoc videz tur nobis, non tamen casu vel fortuna id accidere, sed con silio Dei factum, Scriptura testatur, non secus ac si ad mon tem manu sua eum, qui intersicitur, duceret.

49. Quod mirum videri nemini debet, cum necpali ferculus, imo ne pilus quidem, de capite nostro, sine volun

tate patris cœlestis decidat.

50. Adeundem modum nec sortes, quæ maxime vis dentur fortuitæ esse, cæce fortunæ sacra Scriptura permit tit, sed regi ac temperari eas à Domino, Spiritus sanctus to statur.

51. Addiuinam itacs Providentiam revocanda sunt omnia, illa etiam, quæ maxime fortuita nobis esse viden

Pre.16.

Exe 21. Deut. 19,

CUT.

tur. Hæcenim quoque, occulto quodam ordine diuino, reguntur.

it, vi

trieft

,quis

otem

phio

fecit.

m, vt

eius,

nant,

m, id

n. Vt

fadi

gitas

num.

nanu

idea

cons

more

pali

olun

e vi

rmits

IS to

funt

dens

52. Etsi autem homines, in patrandis suis sceleribus, divinæ subserviant Providentiæ, eiusch sunt ministri: non tamen ideo excusabiles sunt, quod in ipsis non niss malum sitconsilium & voluntas, quæ non cupit Dei servire vos luntati, sed propriæ cupiditati prauæ & noxiæ.

73. Similiter & dum peccamus, & peccatis nostris possonas nobis accersimus & cumulamus, diuina quidem ea Providentia fieri sentiendum est: sed tamen hinc adeo nuls lam meremur excusationem, vtiuste nos à Deo puniri sentiendum sit, & nobis causam omnium malorum imputare merito debeamus.

74. Sic nec fures, nec latrones (vt Zenonis seruulus perperam arbitrabatur, Magistri sato coactum se peccasse, ideocriniuste puniri) excusationem, prætextu Prouidens tiæ Dei, merentur, vtpote quorum propositum, voluntas & consilia mala sunt, & male agere student, non ad hoc dis uina coacti Prouidentia.

55. Cum verò omnia diuina Providentia fieri, & regi dicamus, quærunt homines, an, & quomodo, cum ea, hus manæ voluntatis, actionum que humanarum libertas, & restum contingentia, consistat?

56. Nam cum illa nec falli, nec inuito Deo fieri quice quam posit, ideo qu

57. Sciendu est itacp, diuinam Providentiam, rerumcy necessitatem, cum contingentia non pugnare, nec hanc ils la tolli.

18. Quod enim ad Deum, eiusce Providentiamats

fc

ie

n

8

tinet, fiunt quidem omnia necessario, & non contingenter. Nihil enim potest Deo accidere, nec falli etiam potest, aut

in fuis actionibus impediri.

59. Porro hæc Dei prouidentia, cuius ratione & res spectu omnia fiunt necessario, non affert, aut imponit no cessitatem actionibus nostris, nec mutat in voluntate ho minis modum agendi, qui adhuc in natura reliquus est, nec cogit homines, nec adimit illis delectum, & agendi liberatatem: sed sunt res, quæ rationi humanæ sunt subiectæ, su natura contingentes, & contingenter siunt, ac sua natura aliter habere poterant.

60. Aliud enim est Necessitas, aliud Coactio. Necessitas & necessarium est, quod causam habet, propter quam res mutari, vel aliter se habere non possunt, (etiamsism natura non necessariæ, sed re vera mutabiles sint, & contingentes) vel quia sic à Deo determinatæ sunt & prædictæ, vel quia sequuntur ex causis præcedentibus, quæ non mutantur, cum tamen initio mutari potuissent. Et sic im

mutabilitatem significat.

61. Quòd si quis Necessitatem pro Coactione acciperet, & intelligere vellet: hoc modo non recte, neque di diuina, neque humana voluntate diceretur, aut accipe

retur.

62. Voluntas enim, sive divina sive humana, nulla coactione, sed libere facit, quicquid facit, sive bonums ve malum, verum Dei immutabilis, nostram mutabilem

gubernat.

63. Coactio autem est, cum simpliciter externa membra, violentia quadam coguntur, prorsus non assentiente, sed omnino repugnante voluntate: aut cum metu & ters roribus franguntur & impelluntur homines, vt interduo proposita mala alterum eligat, vel agat voluntas, tames propositiones propositione

iter:

aut.

Tes

t ne

hos

nec

ber

,fua

tura

cel

uam

i fuz

One

ædi

non

im

ccis

e de

ipes

ulla

nlis

lem

ems

nte.

ters duo

per

propemodum inuita, mixtum dicitur. Et sic Coactio pro violento, & vi extorto accipitur.

64. Tale nihil fit in nobis per Prouidentiam, aut pressentiam Dei, cum voluntati hominis non afferat vim aut coactionem, sed relinquat res medias, mutabiles & contingentes, ac voluntati in rebus agendis, rationi humane subsiectis, libertatem & electionem, quæ vera causa est actios num humanarum.

65. Videt quidem Deus omnia præsens, & intuetur coram res omnes, vt siunt, omnia enim illi sunt præsentia, & nihil suturum, sicut nec præteritum: sed hac sua visione & præsentia non cogit hominem, vt hoc vel alio modo agat.

66. Sicut Medicus peritus ex inspectione vrinæ, & consideratione temperamenti, morbi, & aliarum circums stantiaris, patienti prædicit, vel mortem vel sanitatem: qua tamen prædictione, illum nec mori cogit, nec yiuere.

67. Verum, quia ex arte & Canonibus suis, rerumch experientia videt, & intelligit causas morbi, mortis & sanis tais, ideo hac prædicit. Nec propter prædictionem ses quitur euentus, qui omnino sequuturus erat, etiamsi nullus prædiceret: sed contra potius, quia videt hunc effectum ses quuturum, ideo illum prædicit.

68. Ita vir prudens videt ingenium, mores, malitiam att prauitatem alicuius, cui prædicit ille tristem euentum, qui sequuturus est manentibus is seem causis. Perit dissolus tus, non quia prudens prædixit, quia alias periturus erat, etiamsi nemo prædixisset sed ipse sibi causa est interitus, et sua ipsius propria malitia sibi exitium accersiuit.

69. Idem fere de Prouidentia Dei est iudicium, & sens tiendum. Quod enim ad hanc attinet, tam bona quam mas lafiunt quidem necessario, sed secundum suam naturam,

N

& quo

& quo ad nos in actionibus humanis, verè sunt contingentia. Præscientia enim Dei solam notitiam rerum nobis suturarum complectitur.

70. Contingens autem dicitur, quod cum fit, caufam habet, quæ secundum suam naturam aliter agere pos

terat.

71. Contingenter fieri dicitur, quod cotingenti & mu tabili fit voluntate, qualis in Deo non est, sed in homine.

72. Hæc tamen omnia arcano Dei consilio gubers

nantur, vt nihil sine eius decreto fiat.

73. Non enim affirmamus, Deum ociolum esse, rerum omnium & actionum humanarum, spectatorem, qui en suo motu & modo ferri sinat, & nihil ipse agat.

74. Sed primum, motum & actum omnibus supper ditat, sine discrimine, iuxta illud: In ipso viuimus, moue

mur & sumus.

75. Deinde bonas actiones & honestas iuuat, & pros mouet, singulari sua gratia, & auxilio Spiritus sancti.

76. Malas verò non ítidem. In his enim, quicquidell vitif, à se & ex se, suocap peccato habent homines: sed determinat eas, & metas constituit.

77. Hæ porro hominum actiones duplices sunt, qui tum ad hoc nostrum institutum. Sunt enim vel Politicæt

ciuiles, vel spirituales & Theologica,

78. Ad has quod pertinet, homo ex se, suisq viribus naturalibus eas præstare non potest, vipote, qua neque vere intelligat, quod ratio & mens in his sint ca ca: Imò illi est stultitia, & non potest intelligere. Nec vo lit etiam, quod voluntas sit auersa à Deo, qui operatur veb le & persicere.

79. Quod verò ad illas, quæ rationi sunt subles

tine

obia

rfam

Po.

mu

ne.

ers

rum

103

De

UU

101

cft

ers

IŽ

ct

10

Ė

es

ad virunce oppolitorum, ac pollent le natura sua aliter has bere.

- 80. Licet propter humanæ naturę deprauationem, ad malum pronior sit voluntas, qu'am ad bonum : sed tamen ad neutrum diuina coguntur Prouidentia.
- 81. Necessario igitur fiunt ista, si Providentiam Del consideres, sed non coacte: Necessitate immutabilitatis, sed non coactionis, verum voluntarie. Necessitatem hanc vocant consequentiæ, vel ex hypothesi, quæ non sunt simpliciter necessaria, necessitate absoluta: Sed siunt necessaria, vel propter præcedentes causas, vel dum siunt, opposistum poni prorsus est impossibile. Non potest enim res eadem simul vera esse & falsa, nam hoc implicat contradicationem, vt cum Deus videt Dauidem adulterantem, impossibile est eum videre non adulterantem. Hac autem survisione Deus non cogit Dauidem, vt adulterium committat: sed quicquid facit Dauid, liberrima sua voluntate facit, à propria sua concupiscentia illectus & victus.
- 82. Homo cum caret Spiritu sancto, non violentia quadam quali tractus, nolens facit malum, sed sua sponte, & voluntate libera.
- 83. Sed non potest hanc peruersam suam voluntatem mutare aut abijcere, maxime quod ad spiritualia attinet, sed pergit volendo & faciendo.
- 84. In ciuilibus autem actionibus, vt quod Dauid & Paris alienas rapiunt coniuges, fit hoc quidem Dei Prouis dentia, vt dictum est, nec tamen hac sua visione Deus ims pellit, vel cogit illos, vt rapiant, nec vult, sed prohibet & punit in vtrock seuerissime.
- 85. Verum vterch liberrima sua voluntate id facit. Ac potuissent non rapere, sed abstinere. Sicut Ioseph ab heris

li coniunge, à qua tamen pellicebatur, se continet. & Alexander Magnus & Scipio abstinent à captiuis add

ctis volentes, non coacti.

86. Sic futura omnia, vt nobis incerta sunt, & con tingentia: Ita certum est, quod ad Deum, qui præsensom nia videt sieri necessario, & nihil euenturum, nisi quodip se prouiderit, mixta quodammodo cum necessitate con tingentia.

87. Metuunt autem homines, hac ratione falli Pro uidentiam Dei, si non hoc, sed alio, & contrario illimo do agerent: ideoque diuina Prouidentia tolli liberto tem voluntatis, & cogi homines, vt eo agant modo, qui

agunt.

88. Verum error in hocest, quod non animaduenti, improprie de Deo dici, quod prouideat, qualiscilicet lon go tempore, antequam fiant, provideat, & sic de futura Cum (vtsupra quoch dictumest) Deo nihil sit futurum, sed præsens sit rerum omnium inspector, qua sua inspectio ne, non impellit homines, vt peccent. Necenim ideopeo cant, quia Deus videt: sed potius quia peccant, ideo Deu eos peccare videt. Qui si nollent, omnino non peccarent, sed si peccare noluerint, etiam hoc ille præsciuit. Verba funt August. de ciuitat. Dei lib. 10. cap. 10. In quam senten tiam Hieronym. in cap. 26. Ieremiæ super verba, si fortis tan audiant, & convertantur. Non potest, inquit, Maiella ti Domini conuenire, sed nostro loquitur affectu, vt homis ni liberum seruetur arbitrium, ne ex præscientia eius, qua si necessitate facere quid, vel non facere COGATVE. Non enim exeo, quod Deus scit, futurum aliquid, idcir co futurum est : sed quia futurum est, Deus nouit, quali præscius futurorum, Sicut & super Ezech, cap. 2. vbi eas dem verba Prophetæ habentur : ideoch eandem repetit fentens

et. S

adda

SC con

IIS ON

e con

i Pro

li mo

perta

oup ¿

ertüt.

t low

ture:

rum,

ctio

peci

Deus

rent, crba

teni

orlis

eftar

mis

quas

VR.

cire

iali

eas etit fententiam dicens: Loquitur hæc Deus ambigentis affestu, vt liberum hominis monstretur arbitrium, ne præscisentia suturorum mali, vel boni, immutabile faciat, quod Deus suturum nouerit. Non enim quia ille sutura cognos scit, necesse est nos sacere, quod ille præsciuit: sed quod nos propria voluntate sumus sacturi, ille nouit suturum, quasi Deus.

89. Quemadmodum nos nostra visione præsentes, neccoginus homines aliquid agentes, vt hoc vel alio mos do agant, nec fallimur etiam, siue hoc, siue illo modo agant. Nam staliter agerent, hoc ipsum quors videremus.

90. Ita Deus quoch in sua visione (licet nulla similitus doper omnia sit similis, hoc enim modo similitudo amplis us non esset, sed idem) vel Providentia no fallitur, siue hoc, siue illo, aut alio modo agamus. Na si nolit homo omnino aliquid, aut etiam aliter agere, etiam hoc Deus providet.

91. Quare Prouidentia diuina non tollitur libertas voluntatis humanæ, in actionibus rationi subjectis.

92. Cæterum hæc, quæ de diuina dicuntur Prouidens tia, non in scholis, & vmbra tantum versari debent, atca nudis speculationibus contemplanda, sed ad vsum sunt transferenda.

93. Et primum doctrina hine petenda, vt discamus, sciamus, & credamus, nihil temere, aut casu fortuito ferri, velsieri, sicut Epicurei sentiunt.

94. Sed omnia Providentia & dispensatione Dei, ideocpsemper, & in omnibus, ad ipsum Deum principalister, rerum omnium gubernatorem, respiciendum.

95. Et hoc modo fides in Deum augenda & confire manda, soelixque euentus in omnibus ab ipso petendus & expectandus.

96. Hinc quoch tentationibus medendum, quibus pi Pfal. 72.

N 3 etiam Hier. 12.

etiam sæpe in aduersis exercentur, cum vident bonismik esse, & è contra malis benè, vt dubitare incipiant, numro humanæ Deo curæ sint, & omnia regantur Dei Prouiden tia.

97. Et statuamus, illa etiam, quæ temerariovidentu ferri cursu, diuina regi Prouidentia, mirabiliter, & clands stine, qua adeo curiose nos observat & custodit, steutpo pillam oculi homo, ne ad lapidem impingamus, neue capi lus de capite nostro, sine voluntate ipsius, decidat,

os. Consolationem quoch necessariam hinc petamos in innumeris, quæ hominem circumueniunt, malis, vib curè in Dei Providentiam recumbamus, eich secure na permittamus, scientes, & omnium ipsum esse moderato rem, ac rectorem sapientissimum, & nobis patrembens gnissimum.

99. Hinc illud Pialtis: Iacta super Dominum cura tuam, & ipse te enutriet, nec dabit in perpetuum suchu tionem iusto. Et: Qui habitat in adiutorio aktisimi,&c.

positum, & consilia impediri non posse: sed ipsum conatu etiam malos hostium moderari, determinare, & ordinan, ad voluntatis suæ exquutionem, & sinemà se destinatum

& dissipabitur, loquimini verbum, & non fiet, quia nobi scum Deus. Si placuerint viæ viri Domino, etiam inimi cos conuertet ad pacem, adeo vt nec satan quicquampos sit in nos, sine permissu Dei.

102. Etsi autem verisimum sit, Deum omnia sua Pro uidentia regere & determinare: non tamen ita in eamno bis recumbendum est, vt interea, quod nostri est offici quicquam intermittamus. Hoc enim modo Deum tentam

mus.

11

r

G

b

TE

b

n

C

n

mak

mra

ziden

entur

ande

ut pu

capi

amus

vt lu

erator

benis

ura

ctw

Kc.

ei pro

natu

inarg

atum

Glion

nobi

inimi

m pol

Pro

m no

offici

ntare

Nati

103. Nam sic Deus omnia sua regit Prouidentia, vt nihilominus interea plerunce, vbicunce possunt haberi, & ad manum sunt, legitima & ordinaria media, ijs vtatur, & per hæc, liberrima tamen voluntate, & sua ordinatione, omnia exequatur.

8 ordinatos, quæuis animantia pascit, quibus etiam nos, voicung haberi possunt, cum gratiarum actione vult vti.

men animum despondeamus, sed ben'e speremus de Deo, qui vel exiguo nos alere potest, & defendere auxilio mos dico: vel si nihil rerum necessariari, aut præsidis adsit, mis rabiliter sustenare & servare, quod historia sacra testatur.

106. Sed nech, quod extremorum est alterum, & exsecess, cum audiamus, id quod Deus prouidit, omnino es venturum, ideo brutorum instar, temere in pericula ruens dum.

noftras, hoc est, totam vitam, omnes dies, horas, ac mos menta, salutem, fortunam, valetudinem, mortem denice ips sam, in manibus Dei esse, omnes et dies vitæ nostræ in lis bro Dei annotatos, antequam quicquam illorum fieret.

curiculum diuinitus assignatum, quem terminum præsterire non poterit. Quod si igitur fatalis hora diuinitus nos bis præstituta & determinata nondum adsit, nihil aduersi nobis posse contingere, sin adsit, frustra nos laborare, vt caucamus.

nus. Hunc enim fatalem terminum Deus nobis non reues lauit, sed sibi suoce consisso arcano reservauit.

Nos autem nihil præter officium vult facere, fed

fuæ singulos vocationi inseruire, & ab hac neg ad den

tram, nece ad finistramdeflectere.

mana, quæ illi subserviunt, non tollit, aut prohibet: sedin quoch libenter vtitur, ad exequutionem eorum, quæ pro vidit.

112. Interea in Deum respicere, & ab eius Prouiden tia, qua reguntur omnia, dependere nos verbo suo docuit

facientes, nosce ab ipso regi cum Propheta petamus, di centes: Scio Domine, quod non est hominis via eius, ne viri, vi ambulet, & dirigat gressus suos. Semitas tuas doce me, & dirige me in semita recta. Deduc me in semitam mandatorum tuorum, & vias tuas doce me. Lucernape dibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.

DISPVTATIO

De Lege Divina.

Propositio prima.

Anno 1565. CV M vocabulum legis sit æquiuocum, in sua significata initio distinguendum est, ne, indistinctum, pariat confusionem.

2. Significat autem nobis in facra Scriptura, vivoca bulí, lex, generaliter, doctrinam, quæ falutaria proponit & hac fignificatione generali, tam ad legem, sic nobispro prie dictam, quam ad Euangelij doctrinam, referri potes, quemadmodum in multis, scriptorum Propheticorum, & Apostolicorum, locis est videre.

3,10

E

hu

l ns

to

en

uit

ater

dis

nec

OCE

tam

per

nifi

ariat

oca

nic

Droi

telt,

1,8

3.10

yocabulo vilmur, significat legem, & libros, a Deo per Moylen tradita.

4. Specialissime tamen, plerung & fere, semper D. Paulus ad Romanos & Ephelios, in suis disputationibus de lustificatione, vbi negat nos lege instificari, de lege mos rali, decalogo scilicet, accipit.

9. Sunt & aliæ lignificationes vocabuli legis apud Paulum, præcipue in Epiltola ad Romanos scripta, Cap. 3.87.de quibus nostra disputatio non est instituta.

6. Lex itac per Moysen tradita, in tres partes vsitate & reste dividitur, videlicet, in Cæremonialem, Iudicias lem. & Moralem.

7. Cæremonialis lex est, quæ præcipit de ritibus sas crorum, tabernaculo seu templo Israelitarum, sacrificis, sas cerdotio, festis, purificationibus, immunditiei speciebus, & similibus quibus dam alis: loca, tempora, & personas dis stinguebat, quibus Deus pueritiam quasi illius populi exercer voluit, donec plenitudo temporis, quod ab ipso prosmissim erat, veniret.

8. Hæc enim Deus instituit, partim vt essent typi & vmbræ rerum futurarum, Christi videlicet promisi & venturi: partim vt essent ordinatio Ecclesiastica, qua pos pulus siraëliticus discerneretur, ab omnibus alijs gentibus, quo manifesto constaret, quænam esset vera Ecclesia Dei interris.

9. Atch hoc modo notæ fuêre veræ Ecclesiæ Dei in terris, & professionis, qua publice testabantur, se hune so lum Deum, qui se hoc modo huic populo patesecerat, as gnoscere pro vero Deo: contra verò, damnare omnes, omnium aliarum gentium cultus & religiones à sua dissentientes.

10. Cum igitur Christus esset exhibitus, & ea omnta quæ cæremoniis suerant adumbrata, adimplesset, iama spargeretur doctrina Euangelii de ipso, in totum orben terrarum, ac gentes etiam, iuxta promissiones præceden tes reciperet: manifestum est, illas vmbras euanuisse, & smisse abrogandas, quod in Concilio Apostolorum sactum legitur, Actor.15.

magistratibus, externa disciplina, poenis, & toto ordine politico tractat, quo mores honeste regerentur, & puniti sceleribus, pax ciuilis, societas, & tranquillitas publicacos servaretur, yt homines innocenter, & quiete inter se agent

tes, in ocio de Deo doceri possent.

12. Nec ad hanc formam Reipublicæ nos Christian alligati sumus, cum istæ leges suerint municipales, & voi certo populo latæ, ideoca nihil ad nos. Et Euangelion non abrogat leges ciuiles honestas, præsentis Magistratur sed de rebus longe granioribus concionatur, spiritualle bus scilicet & æternis. Interim verò præcipit, vt præsenti Magistratui, eiusca legibus obtemperemus, Roman cap.13.

13. Lex moralis est doctrina divinitus tradita, prach piens persectam obedientiam erga Deum, & charitatem erga proximum, promittens bona præstantibus, ac dam

nans omnes, qui ea non præstant.

14. Hæc comprehensa est in Decalogo, quem filis

Dei ad montem Sina promulgauit.

hominum illustres notitias, de se, suace voluntate, tamen per & propter lapsum primorum parentum, illæ sunt val de obscuratæ, ideocprepetitæ, & renovatæ in Decalogo, vt illustriores redderentur, & vt extaret testimonium aliquod

mah

iama

orben

eden

84 fm

chuz

lichs.

rdine

Initis

acor

geni

tianl

VD

non

tus:

ralis

Cen#

an.

EN

em

my

ins

b

quod Dei, has notitias, adhuc post lapsum reliquas, vere esse legem Dei.

16. Non igitur existimandum est, legem ideo latam esse, vt homines per eam iustificarentur coram Deo. Nes gatenim Apostolus in suis Epistolis ad Roman. Galat. & Ephel.scriptis, homines lege posse iustificari, & ne quidem à Deo esse legem latam, vt per eam homines iustificentur.

17. Nec tantum cæremonialibus legibus, Spiritus fanctus detrahit iustitiam, sed etiam moralibus: quod non tantum de non renatis est accipiendum, verum etiam de regeneratis, quod per opera legis moralis non iustificentur.

18. Quare error est non ferendus in Ecclesia filij Dei, dicere & sentire, Patriarchas, & eos, qui ante legem Decadogi latam vixerunt, legis naturæ, sub Moyse, & post ip sum Israëlitas, Mosaicæ, Christianos verò nouæ legis, quã Christus perfectiorem attulerit, observatione instificatos. Postea, consilia esse finxerunt pro perfectioribus, non pres cepta.

19. Perniciosior verò multo est error, sentire homis nem non solum posse legi divinæ satisfacere perfecte, sed etiam plus boni posse præstare, qu'am Deus mandauerit, qua vocant opera supererogationis.

20. Manisestum est enim, cum ex sacræ Scripturæ tes stimonijs consentientibus, sidesce analogia, tum experiens tia vniuersali, neminem suisse, este aut suturum, in hac vita mortali, præter vnicum mediatorem nostrum sesum Chrisstum, qui suis viribus persecte legi Dei satisfecerit, nec quenquam etiam hoc posse.

21. Vnde porrò consequitur, opera nostra non esse iustitiam, coram tribunali Dei, nec quenquam suis operis bus mereri vitam externam.

ta, sed obligat omnes, omnium temporum & locorum, ho mines ad obedientiam, non quidem propter Moysen, se quia est æterna & immota regulamentis divinæ, cuivus Deus omnes homines obedire, & æquum est, vt creatum

creatori obtemperet.

23. Interim tamen hoc quoquerum est, & pracipir in hac tractatione observandum: Credentes in Christim liberari, per ipsum, à damnatione legis, ita vt etsi non possint perfectam legi divinæ præstare obedientiam, nontamen ideò damnentur. Nulla enimiam damnatio his, quin Christo sunt, Rom. 9. Christus nos redemit de maledica legis. Ga.3, Item: Christus est finis seu perfectio legis, adfalutem omni credenti.

24. Et hoc modo impletur lex, quod Christus, qui persecte legi Dei satissecit, nobis donatur cum sua lustim & satissactione, qui deinde in credentibus per Spiritum sanctum est efficax, quo agitante, incipiunt etiam ipsi man data Dei sacere: sed hæcest impersecta obedientia in hat vita, persicietur autem in illa altera beata.

25. Etsi autem legi morali iustificatio adimatur, tamen non ideo existimandum est, illam esse frustra latam, habe

enim ea suos vsus, eos quarios.

26. Primum enim cohercet disciplina externa omna homines, etiam non renatos, quos vult eam præstare, & pænas irtogat transgressoribus iuxta illud: Lex est inius stis posita... Tim...

27. Ad hunc vsum pertinet & Magistratus, cuiusest officium exequi legem poenis, quibus vult eius violatores

affici.

28. Deinde lex quoquostendit, & arguit peccata, ac culat transgressores, & perterrefacit, ac damnathomines, oftensa

MOOR

n, fel

ri vut

atum

ciput

iftum

n pol

ontes

quiin

dicto

adía

up,

Ititi

itum

man

n hac

imen

nner 2, &

nius

selt

ores

act nes.

nfa

oftensa ira Dei. De quo vsu legis ide Apostolus loquitur: Per legem agnitio peccati. Virtus peccati lex. Item: Lex est subingressa, vtabundaret delictum. Hic legis vsus est spiritualis, & ad poenitentiam efficiendam requiritur.

29. Ostendit autem & arguit, hoc modo, Deus peccae ta, per legem, non vt in illis desperemus, sed vt agnitis nos stra iniustitia & damnatione, circumspiciamus, & quæras mus, quomodo à peccato & damnatione liberemur, & obs latam in Christo gratiam amplectamur.

30. Postremo legis vsus est etiam hic, quòd docet, qui cultus, quæ opera Deo placeant, quibus nostram obediens tiam & gratitudinem erga ipsum declaremus. Non enim quiduis, quod nobis videtur, Deo obtrudendum, sed ea tantum facienda, quæ ipse in verbo suo præcepit.

31. Quare etsilex minime iustificet, cora tribunali Dei, tamen non, vt Antinomi volunt, ex Ecclesia escienda est, sed retinenda, cum eius vsus magnus, & valde sit in ea nes tessarius, quemadmodum ex præcedentibus patet.

DISPVTATIO

De Euangelio.

Propositio prima.

Sleut in disputatione de lege dictumest, varia esse signis Anno 1 3 6 6. Sheata vocabuli legis: ita in hac quoch præmittere necessarium videtur, multiplicem esse vsum vocabuli Euans gelij.

2. Nam primum, & in genere, ex vocabuli etymolos
O 3. gia,

gia, significat bonum & lætum nuncium. In qua significatione non solum in sacra Scriptura, sed etiam apud Greco

Scriptores ethnicos vlitatum eft.

3. Deinde in Ecclesia fili Dei, nomen Euangelijacci pitur pro libro alicuius Euangelistæ, qui non solum historiam vitæ & doctrinæ Christi, per, & propter quem, letum illud nuncium, de reconciliatione cum Deo patre cœlesi, nobis contigit, sed etiam alias conciones, veram sententi am legis explicantes, descripsit. Vnde dicitur Euangelium Matthæi, Ioannis, &c. Atquita scripta Euangelistarum & Apostolorum complectitur.

ir

m

lo

n

ra

m

C

bo

ta

m

fo

ip

P

4. Vulgo etiam, non solum pro toto libro, sed etiam pro parte aliqua, & pericope vsurpatur, vnde Euangelia

dominicalia & festivalia dicuntur.

5. Interdum etiam pro toto ministerio, seu doctrinz genere Apostolis commisso, de omnibus articulis in sam Scriptura traditis accipitur. Sicut Paulus scribit, seesse ministrum lesu Christi, in gentes administrans Euangelis um Dei.

6. In hac lignificatione quidă Euangelion definierit, esse concione pœnitentiæ, & remissionis peccatorii: properte duo suma capita doctrine cœlestis: sed minus proprie

7. Proprie enim signicat bonam, lætam & iucundam annunciationem, de filio Dei, Domino nostro Iesu Chris sto, eiusch beneficijs ac meritis, quòd iram patris cœlestis placauerit, nosch ipsi reconcilians, vitam æternam omnis

bus in se credentibus, impetrarit.

8. Est igitur Euangelion doctrina divinitus, ex arcano sinu patris, prolata, per siliü Dei, in qua Deus gratis omnibus verè credentibus in Christū, per & propter ipsum, to missionem peccatorū, liberationem e tyrannide Sathanz, inferno, & morte æterna, donationem S. sancti, & vitam eterna, promittit & offert.

9. Hanc

5. Hanc doctrinam de Christo, quæ sola gratis offert ista bona, Deus Prophetarum, Euangelistarum, & Apos stolorum scriptis, quæ Biblia appellantur, comprehendi voluit.

10. Vnum est autem & idem Euangelium de Christo, in Ecclesia filij Dei, omnibus temporibus, inde vsc ab inie tio mundi, sicut Petrus manifeste testatur, inquiens: Huic (Christo) omnes Prophetæ testimonium perhibent, res missionem peccatorum accipere, per nomen eius, omnes, qui credunt in eum, Gen. 3. 12. 15. 22. Psalmis 22. 32. 51. 110. &c. Isaiæ 51. Dan. 9. Actorum 4. & alijs innumeris locis Scripturæ.

n. Sicut vnica quoch tantum est, & suit omnibus tems poribus, hinc à lapsu primorum parentum, ratio, ac via, cos sequendi justitiam coram Deo, & hæreditatem vitæ æters næ, per sidem in eundem, quod similiter, ex sacræ Scriptus ræ testimonijs consentientibus, manifestum euadit, Ge.15.

Rom. 4. Act. 13.15.

COL

ci

tos

um

fti,

ntie

um

181

2111

elia

nz

CTZ

ffe

dis

űt,

04

ić.

m

tis

tis

115

no

12. Blasphemia igitur est no ferenda, dicere, hāc doctris na Evangelij, qua docetur (sicut in nostris Ecclesijs vnanis miter prositemur) gratis, propter Christū, omnib. vere in eum credentibus, exhiberi remissionem peccatorū, & alia Christi beneficia, nouam este, recens excogitatam ab hominibus, ignotā veræ ac veteri Ecclesiæ filij Dei, ideocu tanqua commentū hominum explodendam. Cum ex testis monis iam enumeratis, & sidei analogia, manifestū sit, hāc sonuisse in vera Ecclesia Dei omnib. tēporibus, atop a Deo ipso reuelatam, et per Prophetas, ac Apostolos descriptam.

13. Error est etiam, minime in Ecclesia fili Dei toleras dus, dicere, & docere, Christum in Euangelio nouam, & persectiorem legem, quam fuerit Mosaica, attulisse, in qua tamen sententia multi surre & veteres & recentiores.

Vnde

Vnde & Euagelion de Christo, legem Euangelicam mon

stroso vocabulo, appellauerunt.

14. Christus enim vnicus noster Saluator, & Media tor Dei & hominum, non venit, vt nouus esset legislator. Per Mosen lex data est, quæ est sancta, & persecta, pracipiens tàm sancta, iusta, adeo que persecta opera, vt non polsint iustiora præcipi, aut quicquam ei addi, quod & cau tum est ipsa lege, Deut. 4. Sed Euangelium è sinu pari æterni protulit, & victima sieri voluit, pro peccatis hu mani generis.

15. Interim tamen hoc quoque verum est, Chrism legis doctrinam, Pharisa orum corruptelis depravatam, squaloribus repurgasse, eius que genuinam sententiam m

Staurasse.

16. Nec tamen ideo Euangelium, proprie loquend, vocandu est noua lex, que durioribus, seuerioribus, & po sectioribus constet præceptis, qua, sicut olim patres inveteri testamento, veteris legis, hoc est, decalogi, observatione sint saluati: ita nunc quoque in nouo Testamento factoribus æterna salus conferatur, nisi nomen legisgeno raliter pro doctrina cœlesti accipiatur: sed tum vim legi non habet.

17. Et error est intolerabilis, affirmare, Patriardus legis naturæ, Ifraëlitas moralis, Christianos verò nouz de Euangelicæ Legis (de qua in præcedentibus dictument) observatione salvatos. Cum ex prædictis manifestums vnam & eandem este, & suisse rationem suftifications, omnibus temporibus, eam scilicet, quæ in doctrina Euangelij est patesacta.

19. Nec enim præcepta legalia, quæ passim extantin libris Euangelistarum, & Apostolorum, vel à Christoip so, vel Apostolis tradita, noua lex sunt, ea enim ipsa ann

in scri

at FC

D

pr fu

Di di

21

V

re

in

de

la

fu

D

C

lon

dizi

tor:

ECI

cauj

atis

hi

tun

m, t

TU

ide

rus

has

eft)

lit,

20

in scriptis Propheticis haud obscure extant : sed sunt pars tim repetitio, partim verò explicatio veteris legis, iuxta sententiam Spiritus sancti facta.

legem moralem, siue in libris veteris, siue noui Testamens tiextet, nec vlis hominibus, quocunce tempore vixerint, aternam salutem propter legis observationem continges re: sed tantum iuxta Euangelij promissiones, ex gratuita Deimisericordia, per & propter Christum, vera side aps prahensum, cuius proprium est officium, saluare populum sum a peccatis suis.

20. Cum igitur propter peccatum in natura hærens, ratio humana, si nihil nisi doctrinam legis audiat, non possistatuere, Deum velle gratis remittere peccata: ideo vale de opus suit reuelatione Euangelij, in quo Deus hanc sue am voluntatem, de silij sui incarnatione, quod suturus esset victima, pro peccatis totius generis humani, ide ex mera milericordia, & gratuita dilectione, vt illud sibi reconcilias retur, per filium mediatorem, patesecit.

21. Ex his porrò consequitur, quòd etsi in multis, inter hac duo doctrinarum genera, conueniat: tamen multa & ingentia esse inter eadem discrimina, ideoca non consundenda: quorum præcipua sunt, quòd lex moralis, essi post lapsum primorum parentum sit obscurata, tamen reliquæ sunt illius notitiæ, omnibus natura notæ: Euangelion verò non est natura notum, sed fisius Dei reuelauit, iuxta illud: Deum nemo vidit vnquam, fisius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit nobis.

22. Deinde, lex requirit perfectam obedientiam, & hac conditione præstita, promittit vitam æternam. Euans gelion autem gratis eam promittit, propter Christum omnibus credentibus in eum, Ioan. 3. Sic Deus disexit

P

mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Atque hoc modo legis promissiones perfecta obediens tia consequimur, Euangelij verò side in Christum acci.

pimus.

tum, atc occidit, non tollit peccatum, nec vires adimplendi suppeditat, sed maledicit omnibus, qui non persectam præstant obedientiam, & sine Euangelio vel desperationem, vel hypocrisim efficit. Euangelion vero ostenditrationem consequendi remissionem peccatorum, adoptionem filiorum Dei, iustitiam, gratiam & vitam æternam, subministrat Spiritum sanctum, erigit perterresactas conscientias, consolatur & viussicat.

24. Ideocp lex est proponenda Epicureis, securis, & hypocritis, qui vel Deum, & æterna prorsus non curant, & impænitentes pergunt, vel instati opinione proprieiu stitiæ turgent; vt illorum securitas, & horum arrogantia, voce legis taxentur, & monstrata peccati magnitudine, pe

gratiam Dei relipiscere discant.

25. Euangelion verò non, nisi agnoscentibus peccai torum suorum, & propter illa iræ Dei magnitudinem, atq resipiscentibus, annunciandum, vt per illud vicissimeri gantur, nouam sucem, consolationem ac vitam concipis ant. Vnde & concio pœnitentiæ Euangelij prædicationis in Scriptura, præmittitur.

26. Est enim Euangelion, eius in ministerium, ad hoc diuinitus ordinatum, & consecratum, vt sit cœleste organum, per quod Spiritus sanctus in electis operatur salutem æternam, Rom. 1. Et 2. Cor. 3. administratio Spiritus die

citur.

27. Necesse est autem, illas promissiones Euangelicas, side

s, qo

mam.

accia

eccas

Dlen

clam

ation

itras

Dtio

nam,

ant, eius

ntia,

cal

ator

eris

pis ni.

100

em

lie

S,

fide vera in Christum accipi, qua & Christum ipsum, & in eo omnes thesauos bonorum coelestium apprehens damus.

28. Hinc apparet, cur, etsi promissiones Euagelij sint gratuitæ, & vniuersales, tamen non omnes benesiciorum stlorum, que in illo nobis offeruntur, participes fiant, quod videlicet vera fide ea sibi non applicent.

29. Cum itacs Euangelij doctrina fidem requirat, non est (sicut à nonnullis imperitis sit) accusanda, qu'od homis nes ignauos, & ad omnia bona opera desides, gratuita sua promissione faciat: qu'od vera & saluisica sides, sit per bos na opera essicax, & nunquam fructibus careat.

DISPVTATIO

De Libero Arbitrio.

IN ACADEMIA TVBINGENSI A M.
Iacobo Heerbrando, Aprilis vendecima die proposita,
Anno 1551. cum sibi insignia Doctoria
in Theologia decerni
peteret.

Quæstio.

Viribus, abiç alieno adminiculo, possit, atç ita medium, inter virumç, locum obtineat;

P 2 PRO

Propositio prima.

Liberum arbitrium, in homine post lapsum, facultases rationis, & voluntatis, qua bonum eligitur, gratia Spiritur sancti assistente, malum verò Spiritu nos deserente.

2. Disputamus itacs de viribus hominis, quales suntin hac corrupta natura per se, abscp alieno auxilio, in reb, Spiritualibus, & eternis, quibus proprie cu Deo agimus.

3. De his clare pronunciamus: Intellectum hominis carere vera & falutari Dei agnitione, nec posse viribussu

is ad eandem peruenire.

4. Voluntatem verò se, ad res diuinas percipiendas, nece præparare, nece adplicare, sed nece oblatas adprehen dere, atop in eisdem per se perseuerare vllo modo posse.

5. Licet enim Deus initio hominem cum libero au bitrio condiderit, tamen ille perdita, per peccatum, sua ipsu us voluntate, et culpa, quam in creatione acceperat, Liberate, in miseram se coniecit servitutem.

6. Factus autem homo hoc modo peccati seruus, nul lo suo conatu, nullis suis viribus, assurgere, nece se ad De um conuertere, aut ad meliorem frugem reuocare por

test.

7. Mansit quidem in hoc servitutis statu reliqua voi lendi facultas, quæ tamen ad vtrumlibet, bonum scilicet et malum, pari modo se accommodare nequeat: Ad malum enim per se duntaxat fertur, ad bon verò non, nisi à Spis ritu sancto liberata. & conversa.

8. Quare etiam incipere bonum velle, in eo pergere, & ad finem perseuerare, singula hæc, peculiaria, & grastuita Dei sunt dona, quæ nullis nostris præcedentibus, vel consequentibus debentur meritis, ita vt nulla sit ad ea pers

cipienda præparatio, dignitas, aut gloriatio.

9. Ves

9. Verum totum hoc gratiæ Dei acceptum ferendum erit: volumus namcp, ipso cor nostrum dirigente, & inclienante, conamur, ipso excitante, conando efficimus, ipso vires suppeditante. Et in summa, organa animata sumus, ipse dux, & persector operis.

10. Neg vero per gratiam liberum tollitur arbitrium,

sed multo magis adiuuatur, & confirmatur.

asch

nt in reb.

us.

is fue

das.

nens

216

ipli bers

nuk Des

P06

VO

cet

um Dis

re,

26

rel

11

26

e.

11. Quæ cum ita se ex sacris literis habere constet, ses quitur, hominem minime absq Spiritus sancti gratia, pole

le pracepta Dei observare, Legemue adimplere.

12. Porrò hæc omnia eò faciunt, vt nostram imbecile litatem & miseriam agnoscentes, nos ipsos humiliemus, de nostriség viribus desperantes, alibi auxilium & liberatios nem quæramus.

DISPVTATIO

De Gratia.

Propositio prima.

OLIM Pelagiani vocabulo Gratiæ abusi, in plane Anno 1372. diuersam sententiam illud convertentes, ac depras vantes, totum Iustificationis articulum corruperunt.

2. Sic ante hæc tempora Sophistæ, & iam vestigijs eorum insistentes Pontificij, hostes Gratiæ, crucis, & mes riti Christi, eundem articulum, male intellecto vocabulo, peruertunt.

3. Gratiam enim definiunt Qualitatem animæ inhæs Verba disputatio rentem, quæ faciat exosum peccatorem, apud Deum gras nis Papisticæ. tiosum,& divinæ consortem naturæ.

P 3 Ad

Ad hanc gratiam consequendam, Opera homi num etiam nondum renatorum, fua natura honesta, viam munire, & patefacere. Liberum Arbitrium ex suis viribus naturalibus, fine dono Gratia, posse se ad eius susception nem disponere, quodlibet peccatum mortale nouumca uere. Et hominem fildem naturalibus viribus posse divina præcepta, quoad actus substantiam, implere. Imô homis nem integre id totum, quod in le elt, afferentem, propin que ad Gratiæ fontem accedere, legs proxime, vel quan tum res postulat, ad Gratiam disponere. Peculiare enim Dei auxilium, non deesse ijs, qui rectæ rationi, & legina tura consentanee vitam instituunt, citra quam prapara tionem ad Gratiam, nulli, via ordinaria, Iustificationis be neficium obtingat. Iuxta hæc Scripturæ testimonia: Com uertimini ad me, & ego convertar ad vos, & salui eritis. Item: Hominis est præparare cor. Et: Si quæsieris, invent es,&c.

5. Et hoc est, quod olim Sophistæ in Scholis nugat funt: Homini facienti, quod in se est, Deum infallibiliter

dare Gratiam.

6. Præterea docent, talia opera moraliter bona, etv amsi à non credentibus siant, & tamen ea ad Deum, velad alium honestum sinem, referant, tales non malos, sed bos nos fructus esse, & parere. Sed quia Spiritu Dei, id est, su pernaturali bonitate, illa opera destituantur, ea non eius esse præstantiæ, vt Gratiam, aut sempiternam selicitatem promereantur.

7. Hoc igitur modo, quantum satis est ad Gratiasus sceptionem, præparatum, Gratiam & remissionem pecces

corum, nisi oblatam'à se repellat, certo consequi.

8. Sed quia nemo sciat, verum satis præstiterit ad con sequendam Gratiam; Ideo semper de Gratia dubitandum.

ptim infideles de

fide loquuntur.

Et neminem fidei certitudine exploratum habere, se ius Quam comemfum effe: Quia fides humana fallat.

Ideo'c fidei Catholica hostes foede in eo errare, guod hoc iplo iniustos iustificari nugatorie commentens tur, quod certo, se iustos esse, persuasum habent, vel somnie ant potius. Cum id nemo scire certo possit, nili ex speciali

Dei reuelatione vel visione.

mi

iant

bus

tion

1 C2

Jina

umi pin

Jan

nim nas

aras

sbe

ON

itis.

enie

gati

iter

cty

:lad

bos

, fui

eius

tem

(W

CO

ON

IM. Et

10. De præsenti autem Dei fauore judicandum ex nostris virtutibus, contemptu rerum fluxarum, Patientia, Modeltia,&c. Eumq fibi certo debere polliceri, si eas in se reperiat. Non tamen prorsus formidine exclusa. Quia mes minisse debeant illorum: De propitiato peccato noli esse sis ne metu. Et nescit homo, vtrum amore, vel odio dignus sit. Nectamen omnino desperandum, sed nec temere præsus mendum: verum medium seruandum inter vtrumg, piam scilicet quandam de Dei misericordia, atos præsenti iustis tia, fiduciam concipere.

11. Hæcdoctrina est Pontificiorum, quam de verbo ad verbum ex illoru nupera disputatione exscripsi, plena impietatis, Sophistices, Idolatriæ, pugnans cum sacra Scrie ptura, eius vero, ac genuino sensu, Fidei Analogia, & pers

petuo vera Dei Ecclesia consensu.

12. Et quidem verum est, vocabulum Gratiæ in Scrie ptura facra, pro donis Dei, quæ ex Gratia in nos confert: Item pro actionibus Spiritus fancti, eiusch auxilio accipi. Rom. 12. Habentes dona varia iuxta Gratiam, quæ data est nobis. 1. Cor. 12. Divisiones Gratiarum sunt, idem aus tem Spiritus, vnicuios autem nostrâm data est Gratia, ses cundum mensuram donationis Christi.

13. Sed propter hæc dona, non placemus Deo, nec habemus aut meremur remissionem peccatorum, vel ius lisumus. Quia sunt imperfecta omnia, & carne, atop

peccas

Matth. 7.

peccato contaminata. Imo cadunt etiam in impios. Domine, nonne in nomine tuo Prophetauimus, dæmonia eiecimus, virtutes multas fecimus, &c.

14. Verum apud Paulum, præcipue cum de lustificatione hominis peccatoris disputat, Gratuitum sauorem, acceptationem, & beneuolentiam Dei, qua peccatores e missis peccatis recipit, adeocp gratuitam peccatorum re

missionem, ac iustitiæ imputationem significat.

per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quem propos fuit Deus propitiatorem in sanguine ipsius, per sidem. lie Gratia saluati estis, per sidem, & hoc non ex vobis, De donum est, non ex operibus, vt ne quis glorietur.

ptura, pro fauore, & beneuolentia accipitur Exod. 12. De us dedit Gratiam populo coram Ægyptijs, vt commodi

rent eis vafa.

17. Hinc Gratis, quod est gratuitò, immeritò, frustra, & sine causa. Gen. 29. Num quia frater meus es, gratis, dest, sine mercede, seruies misi : stem : Oderunt me gratis,

hoc est, sine causa. Hebræis san gratis, à Ingratia.

18. Excluditur autem vocabulo Gratiæ, & gratis (lucut & voce sola side) in negocio Iustificationis, non operum præsentia, & studium, vt prorsus non adsint: sedmo ritum, precium, causa, atop siducia, opinio meriti, & conditio dignitatis, & ostenditur, nos iustificari, & saluari, tan tum propter Mediatorem, Redemptorem, iustificatorem & saluatorem Christum.

Rom.4.

19. Vnde Paulus, proposito exemplo Abraha, An tithesin facit, opponens operanti credentem, debituma gratiam, mercedem, & iustitiam, ac remissionem peccato rum gratuitam, imputatam.

20. Opo

om

iech

fifi

rem,

STU

n re

iam.

opo

. Ite

De

Scri

De

oda

ftra.

is,id

atis.

s (B

ope

me

ndi

tany

rem

AN

ma

2t0/

)pe

ces. Credens est, qui credendo, vel per sidem, accipit remissionem peccatorum, & vitam æternam, quæ offeruntur verbo Dei promittentis gratis. Debitum, cum quis, ad rededendum aliquid alicui, est obligatus, propter antecedens factum. Merces, quæ debetur merito, & labori. Iustitia sie del gratuita peccatorum remissio, quæ gratis, vel per Grastiam contingit, este siustitiæ imputatio, propter Christum facta, cuius iustitia nobis donatur, & imputatur. Vnde Icr. 23.

Dominus iustitia nostra vocatur, qui factus est nobis a i. Cor. 1.

Deo iustitia.

21. Sic & alibi. A Gratia excidiftis, qui in lege iustifis camini. Opponuntur gratuita iustificatio, & ea, quæ est per opera legis, seu merita operum, tanquam merces.

22. Est igitur Gratia, gratuita acceptatio, qua Deus, per & propter filium, recipit agentem poenitentiam, & cres dentem, gratis, & remissis peccatis, imputat ei obedientis am & iustitiam filii sui, donatch Spiritum sanctum, inchos antem nouam obedientiam, & vitam æternam.

us delicto multi mortui funt, multo magis Gratia Dei, & Donum in Gratia vnius hominis lefu Christi, in plures absundauit. Et iterum: Non aspernor Gratiam Dei. Nam si Gal. 2. per Legem est iustitia: Igitur Christus frustra mortuus est. Item: Bed per Gratiam Domini nostri Iesu Christicredia Actor. 15. mus nos salvari, quemadmodum & illi.

interpretature Gratia, qua illi peccata dimissa sunt, qua Epistola ad Rom.
peccatores sanat, & iustificat. Item: Gratia Dei est, qua no cap. 24.25.
bis donantur peccata, vt reconciliemur Deo. Et cap. see
quenti. Sed quod specialiter nomine Gratia, remissionem
significauerit peccatorum. Item: Gratia no esset Gratia vle

O lo modo

25. Quod fi hæc vera funt, vt funt : ad accipiendem

Idem enarrat. Pfalmi 30, Concione I.

lo modo, sinon daretur gratis omni modo. Idem: Omn Gratia: Quia gratis datur. Quare gratis datur: Quia mert ta tua non præcesserunt, sed beneficia Dei te preuenerunt.

illam homines suo studio & laboribus frustra se prana rando defatigant. Non est enim currentis, aut volentis, sel miserentis Dei. Quod Apostolus exemplo Iudzorum & Rem 9. infi. gentium comprobat. Gentes que non fectabantur julini am, apprehenderunt iuftitiam. Iuftitiam autem, que exfe de est. Ifraël vero sectando legem iustitiæ, in legem iusti tiæ non peruenit. Quare ¿ quia non ex fide, sed qualier

operibus.

26. Hæcenim ftudia, & exercitia, quibus homines no renati, se ad Gratiam Dei accipiendam præparare conan tur.carnalia funt, & faciunt Hypocritas. Non autemer fanguinibus, neg ex voluntate viri: fed ex Deo nascuntu filij Dei, credentes in nomen eius. Ite: Qui ex operibus les gis funt, sub maledicto funt. Qui facit peccatum, seruus el peccati. Et victima impiorum, abominabiles Domino.

27. Et quando, quæso, Mattheus ad telonium sedens, Zachæus Princeps publicanorum, latro in cruce, perfe quutor Paulus & blasphemus, alijo qu'am plures, se ad Gratiam, quibusue pietatis exercitis præparauerunt!

28. Et quid homo animalis, seu naturalis, nondumre generatus facere potest, cum non percipiat ea, que sunt Spiritus Dei: Imôftultitia illi sit, & non possit intelligeret Et affectus carnis mors est, & inimicitia aduersus Deum. Legi enim Dei non est subiectus, sed nec potest quidem

Imô plane mortuus dicitur, & est in peccatis.

29. Quemadmodu autem in hominis vita naturalitet mortui, nulla sunt amplius actiones. Cadauer enimelt, vita hac functus, & non homo; Ita plane eodem modo, ho

Toan.1. Joan. 8. Gal. 3. Prouer. 15.

1.Cor.2.

Rom. & Iph. 2.

2048

merk

TUNE.

ndam

æpa:

s, fed

18 m

Airis

X fir

uftie

li cz

s nõ

nan

TO f

itur

les

di

ns,

ad

10

eť

g,

mo non renatus, spiritualiter coram Deo mortuus est, neo vilas habet aut exercitationes spirituales. Nisi quod fore titer repugnat, & aduersatur Deo. Sicut Paulus, ante consuersionem, Christum fortiter persequitur, & blasphemat. Et ex medio cursu, ac conatu retrahitur.

30. Hoc ipsum in Pontificis illis, qui zelum aliquem pietatis habent, est videre, qui observatione ordinis Mos nastici, Regulæ, demurmuratione & recitatione horarum tanonicarum, precularum, inuocatione mortuorum, celes bratione Missarum, peregrinationibus, & alijs plurimis superstitiosis opellis, ac Idololatricis cultibus, magno stus dio se ad Gratiam præparare conantur, sed frustra. Et sems per longius à Deo divertunt per devia, & deserta huius mundi, & infirma elementa.

31. Quomodo enim inimicus Dei existens, non intels ligens, stultus, Deo aduersans, & plane mortuus, se dispos nere, & ad Gratiam Dei præparare poterit:

72. Tales ergo, sicut omnes natura tales sunt, nondum regenerati, faciendo quod in se est, exorbitant, quo maio ristudio id agunt, magis declinant à semita institue, peccas tum peccato addunt, ac faciendo quod in se est, non nisi peccant. Nec enim quicqua Deo placet in nobis, nisi quod ex ipso habemus: quod autem habemus (& sic quod facis mus) ex nobis, displicet Deo, inquit D. Augustinus. Et idem: Cum homo secundum se viuit, non secundum Des um, similis est Diabolo. Hæc est Papistica illa ad Gratiam præparatio.

33. Quod verò dicitur: Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, non sequitur à præcepto ad effectum & opus, quod cæci cæcorum duces imaginantur, non inteligentes Scripturas.

34. Vox enim Legis est, & pœnitentiæ concio, dos

cens & oftendens, quid faciendum sit. Non quid pressure possimus. Sicut Lex vires implendi non suppeditat.

libertas quædam in actionibus rerum, quæ subiectæs un rationi: tamen amissa est libertas, & facultas faciendi bom & salutaria coram Deo, & retenta voluntas tantum mal, & damnabilia faciendi.

36. Sicut D. Augustinus inquit, non valere arbini um hominis post lapsum, nisi ad peccandum. Non enimel liberum ad bonum, sed seruum & captiuatum, ac damna

bilis ancilla.

37. Vnde verò lit conuerlio hominis ad Deum, Do minus, qui melius hoc nouit, quam homines vlli, edoce, inquiens per Prophetam: Dabo eis cor vnum, & Spiritum nouum tribuam in visceribus eorum, & auferam corlapi deum de carne eorum, & dabo eis cor carneum, vt in pra ceptis meis ambulent, & iudicia mea custodiant, facianiq ea, & sint mihi in populum, & ego sim eis in Deum. Qua verba ne temere excidisse videri possent alicui, repetuntus cap, 36.

Lere.31.

Ezech. II.

38. Hoc ipsum & Hieremias testatur, cum petit: Con uerte me Domine, & convertar, quia tu Dominus meu. Postquam enim convertisti me, egi pænitentiam.

u

a

1

a

Da (Domine) quod iubes, & iube quod vis. Item: Petat, quo destituitur, vt impleat quod iubetur. Idem; Fides name

que impetrat, quod lex imperat.

40. Hæcvera est dispositio & præparatio ad Grativam, quam Deus ipse facit, & operatur in nobis, cuius dise cito, prædestinatio & vocatio, ex immensa sua misericon dia nos præuenit, deducit, gubernat, & subsequitur, vt Augustinus soquitur. Ita vt totum sit Gratiæ Dei, præparatio

perfis

ratio ad Gratiam, & non humanæ dispositionis. Ex parte enim hominis naturalis, nil nili indispositio, imo rebellio, Gratiam pracedit. o missonable in the muphois hoo be

41. Quod verò Salomo dicit: Hominis funt præparas Pro. 16. tiones cordis, sed à Domino resposio est lingua: No confirs mat Sophistaru, & Hypocritaru opinionem: sed hoc dicit, licut Vatablus transtulit: Homo in mente sua deliberat.

42. Quibus verbis Spiritus fanctus temerariam homis num confidentiam ridet, qui nihil non audent, & agitant consiliis sine Deo: cum tamen ne verbum quidem emittes

re, quod multo minus est, nisi per ipsum, possint.

talk

funt

mod

12/2

itri

nell ma

Do

cet,

um

api 121

ıtq

UZ

tur

MIC

US.

II.

at,

m

ti

0

EA

vt

43. D. August. melius intellexit, & interpretatus est Augustinus contra hanc Salomonis sententiam, quam hostes Gratiæ Pelagias duas Epistolas Peni veteres, quemadmodum & recentiores, pro sui erroris confirmatione allegabant, scribens: Nobene intelligendo falluntur, vt existiment cor præparare, hoc est, bonum ins choare, sine adiutorio Gratiæ Dei ad hominem pertinere. Ablit, vt lic intelligat fili promissionis (ergo Pontifici fes cundu Augustinum non sunt fili Gratiz, sed quia idem cu Pelagianis sentiunt, hæretici.) Tanqua cum audierint Dos minum dicentem: Sine me nihil poteltis facere, quali cons uincant eum dicentes: Ecce, sine te possumus cor præparas re. Aut cum audierint à Paulo Apostolo: Non quia idos neisumus cogitare aliquid ex nobismetipsis, sed sufficiens tia nostra ex Deo est, tanquam & ipsum convincant, dis centes: Ecce idonei sumus ex nobismetipsis preparare cor, acper hoc, & boni aliquid cogitare.

44. Sicut ibidem etiam in præcedentibus scribit. Dos minus, vt responderet futuro Pelagio, non ait: Sine me dife ficile potestis quicquam facere, sed ait: Sine me nihil potes stis facere. Et ve responderet futuris etiam istis, in eade etis am ipla Euangelica sententia, no ait: Sine me nihil potestis

lag.lib.z. cap.8.

perficere, sed facere. Nam si perficere dixisset, possent si dicere: Non ad iticipiendum bonum quod a nobis est, si ad perficiendum, esse Dei adiutorium necessarium.

- 45. Quod igitur ad opera, quæ dicuntur moraliter on na, attinet, quæ fiunt ab illis, qui vera fide carent, qui equi Sophistæ garriant, negamus ea præparationes esse, ad De gratiam percipiendam. Quia ex semetipsis, ne qui dem og gitare possum siquid boni, nedum facere. Et quæ viden tur esse bona, cum sine fide fiunt, peccata sunt, & Deopla cere est impossibile. Non enim potest arbor mala fructu bonos facere.
- 46. Nota sunt commenta, aut, vt rectius & verius di camus, impietas & corruptelæ Scholasticorum, de prim Gratia, de merito congrui & condigni, quæ omnia sunt dicuntur opera carnis. His afiquid tribuere, sine blasshe mia sanguinis Christi, sieri non potest. Et oriuntur aede fenduntur hi errores ab Hypocritis, qui nec, quid Lex De requirat, nec quid sit Gratia, intelligunt.
- 47. Isaias bona opera Sanctorum, ac iustitias, conser panno menstruatæ. Quid igitur Spiritus S. de externa la ua non renatorum sentiat : Hoc scilicet, quod Christus de Pharisais eorum qui iustitia pronunciat: Væ vobis Scrib, Pharisai, Hypocritæ, qui similis estis sepulchris dealbatis, quæ à foris patent hominibus speciosa, intus verò plem sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia, sic & vos, & c.
- 48. Et tamen nihilominus opera talia, tam sordida, tam padominabilia, ex mala arbore profecta, Deo obtuvi dere magnis præconijs ornata, non erubescunt, præparationes ad Gratiam, & viam ordinariam, sine qua nulli iustificationis beneficium ordinarie contingat, appellantes.
- 49. Et quod dicunt, non renatos posse facere legem Dei, quoad substantiam actus, sed non quoad intentionem præcipiem

Mar. 7.

Ifa. 64.

Mat. 21.

præcipientis, nesciunt, nec intelligunt quid dicant: sed mes sæ sunt præstigiæ, quas impiesati suæ ad perstringendos oculos imperitorum prætexunt.

ent if

R . 6

er ba

cauid

d Dd

m cos

iden

slqo

uctu

usdi

rima

int &

phe

cdes

Del

nfert

lar

rs de

ribe,

atis,

lem

&c.

ida.

trus

aras

ufti

rem

em

ens

pto, diligas Dominum Deum tuum ex toto corde, anima, & omnibus viribus, requiritur? quam hæc ipla talis pers fecta Dei dilectio. Quæ verò alia Dei præcipientis intens tio, quam, vt hic actus, eiusue Substantia, iuxta hanc les pem, perficiatur?

fire fieri igitur non potest, quin, si verè quis lege hanc impleat, quo ad actus substantiam, impleat eam etiam, quo ad intentionem præcipientis: Nisi forte in ea non requiratur ad actus substantiam, dilectio ex toto corde.

y2. Quare causa Gratiæ, non est bominis preparatio, aut opera propria. Non enim ex nobis, aut nostris operis Ephes. 2. bus, quæ Deus præparauit, vt in illis ambulemus. Aliss Gratia iam non estet amplius Gratia, sed meritum, & mers ces: Verum causa Gratiæ est, ingens Dei misericordia, ophansamia & pusótus, qua nosuit abiscere, & perire genus humanum, sed ex nimia disectione fisium donauit. Et mes titum filis, qui se ad pænam obtulit, obediens Patri vsa ad mortem, & victima pro nostris peccatis sactus.

73. Hac Gratia nobis offertur Ministerio verbi Dei, 2. Cor.s. & saramentorum, iuxta illud: Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliauit sibi per Christum, & dedit nobis ministes rium reconciliationis. Quoniam quide Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis.

54. Per hæc Spiritus sanctus est efficax, & operatur in mentibus hominum veram sidem, qua oblatam Gratie am, & beneficia accipiant, sibig applicent.

55. Hacfide nos, coram tribunali Dei iustificari pros Romanuncias

nunciamus, cum Paulo, & totius facræ Scripturæ tellin

nio, fideig Analogia.

Princeps qui dicitur Apoltolorum exponit, in hac vent erumpens: Huic (Christo) oes Propheta testimonium pu hibent, remissionem peccatorum accipere, per nome in (Nec enim est aliud nomen sub coelo datum hominibus idem refert Apostolus, in quo oporteat nos saluos sierismest in alio quoca salus) omnes, qui credunt in eum.

rietes à se dictam, repetit magna voce idem Apostolus, in Concilio frequenti Apostolorum: Nunc igitur, inquient quid tentatis Deum imponere iugum super ceruicem de scipulorum, quod nece nos, nece Patres nostri portare va quam potuimus : Sed per Gratiam Domini nostrila Christi, credimus nos saluari, quemadmodum & illi,

falso adscribunt, quæ vtick fallit: sed est Dei opus & doni Spiritus sancti in nobis. Nec iustificamur illa, quatenus qualitas in nobis, sicut iterum mendaciter hostes Grata, noui Pelagiani calumniantur, nos docere, hoc ipso iusticari iniustos, quod certo se iustos esse persuasum habean, vel potius somnient: sed quatenus Christum, qui a Denk ctus est nobis iustitia, sanctificatio, & redemptio, appur hendit, eius qui merita sibi applicat.

facra dissentiremus maxime, & ad ipsosum sententiamos cederemus proxime, cum docent, hominem tribus ilis virtutibus, side, spe, & charitate, sustum esse.

nosum, recte dogma suum cacolycum extruunt, hominum in hac vita de Gratia Dei erga se non posse esse certum, de dubitandum esse.

Aftor. 10.

Ibid. 4.

Actor.15.

tolid

verh

m par

ein.

DUS.W

ri,ne

alipa

IS, I

liens

m di

rild

nobi

doni

usd

ratiz, aftifu

cank

cof

ppro

DUM

man ili

210

inem n, fed

17212/12

rit, ad consequendam Gratiam. Item, num illæ virtutes sastissint perfectæ, ideo dubitandum.

62. Verum nos nequaquam tam putido fundamens to tantæ molis structuram superædificamus: Sed ex Grastia nos, & Misericordia Dei, per & propter Christum, eius meritum, & obedientiam (quæ sunt sufficientia) side apprehensum, iustos à Deo reputari, & saluari pronuncias mus.

rum nostrorum remissione, atca cum Deo reconciliatione, salute, ac vita æterna, certi sumus, & non dubitamus. Quia non nostra dignitate, virtutibus, aut Qualitatibus nouis frei, credimus (cui fidei certe falsum no modo subesse postest, sed reuera subest) sed Dei promissioni, que est certa, et Christo, cuius obedientia est perfecta peccatoru nostroru expiatio, & satisfactio. Iuxta hoc Pauli: Ideo ex side, vt ses cundum Gratiam sirma sit promissio, omni semini.

44. Et quis furor hic est hostium sidei, & verbi Dei: quòd homines de Gratia Dei erga se volunt dubitare, frez tos ipsius Misericordia, & Christi merito: Interim verò (quod auditu non mirum tantum, sed horrendum est) cers to sibi polliceri fauorem Dei, propter proprias virtutes, si easin sereperiant, hincop piam eos volunt concipere sidus ciam. Hic in se considentes & suas virtutes, certos esse ius bent: Illine in Christum credentes, eius perito nitentes, dubitare.

65. Hoc modo impij, & blasphemi, ac omnino surios si homines, pluris faciunt, & longe præferunt, nostras virs tutes Christo ipsi, eius passioni, ac obediétiæ, ex quibus, secundum illos, siduciam certam concipere non possumus: sedex nostra patientia, modestia, contemptu rerum sluxas

R

rum,

rum, hoc est, vt vno verbo dicamus, ex Monastica. Ha scilicet non est temeraria præsumptio, sed humilitas. On est impieras; quid blasphemia, si hæc non est; Vide & and di hæc Christe, & vindica gloriam noministui contra ho Ites tuos.

66. Propterea Idololatria est turpissima, & abomi nanda, quod fiduciam docent concipiendam ex præfent virtutum, & qualitatum propriarum, iustitia, quam in Phi risæis damnauit Saluator, qui confidebant in semetiplis

quali ellent iusti.

67. Vertigo itac hac, & cacitas Sophistarum, por na est iustissima contemptus Scriptura facra, ex qua veri tatem nolunt discere, & amplecti, vt salui fierent: sed in pal pabiles errores, quos ex lacunis fuorum Matæologorum hauriunt, incidant, & pereant, nec convertantur.

68. Et quidem verum est, si attendenda esset proprit indispositio, vt ipsi loquuntur, & num totu hoc, quod De us à nobis requirit, prestiterimus, atg ex nostris virtuibes & operibus de justiția, coram Dei tribunali, judicium facis endum: plane dubitandum, & non folium dubitandum, led etiam prorsus nobis desperandum esfet. Quia ex operibus non justificatur vlla caro coram ipso.

69. Verum est & hoc, naturaliter omnes homines de Dei erga se fauore & Gratia dubitare. Et hanc dubitatios nem etiam in renatis effe reliquam, nec penitus in hae vis

ta, & radicitus euelli posse.

70. Sed hæc non est probanda, multo vero minus confirmanda, eiue indulgendum: Verum agnoscenduselt morbus, deplorandus, damnandus, & contra luctandum, denicy vincenda fide dubitatio.

71. Hanc ad rem promissiones à Deo, in verboip lius gratuita, & vniuersales facta: Hanc ob causam sacra

menta

Luc.18.

menta instituta: Hoc consilio Deus promisit & donat Spitumsanctu, arrabone in cordibus nostris, quo obsignamur.

72. Hinc τληςοφορία μ Abrahæ Paulus considerandam Rom. 4. proponit: Hinc ipsiusmet certitudo. Scio, inquiens, cui 2. Tim. τ. credidi, qui potens est depositum meum seruare. Certus sum, quod neg mors, &c.

73. Qu'od verò de lingulari reuelatione garriunt Sos philtz, cum Paulo dictum lit: Sufficit tibi Gratia mea, nes

sciunt quid loquantur.

Ha

Quil

X aùs

a hos

Omis

enti,

Pha

plis,

poe

VETY

pal

rum

Driz

Des

bus

cis

fed

U

de

0#

US.

n,

74. Paulum enim non dese tantum loqui, sed velle etiam, vt & alij certiores reddantur, de sua singuli salute, ex ipsiusmet scriptis manifestum est, vbi se proponit exems plum omnibus saluandis, & certum vocat sermonem, oms 1. Tim. 1. nispacceptatione dignum.

75. Item, non ait: Quis me, sed quis Nos separabit à charitate Dei, qua est in Christo Iesu Domino nostro.

- 76. Verum hæc omnia inde oriuntur, quod Rabini isti velum Mosaicum cum suis Maioribus habent ob ocus los, Pharisaicis opinionibus de iustitia propriarum virstutum falcinati. Nec intelligunt prima principia, & funs damenta veræ Theologiæ, aut linguam Scripturæ & Spistitus sancti.
- 77. Absurdum enim illis videtur, quod reuera cum ipsorum Theologia pugnat, negare, hominem, propris operibus & qualitatibus nouis, coram Deo iustificari. Hec autem cum sint imperfecta, & ingens hominum infirmitas, ideo dubitandum esse docent.
- 78. Hanc impiam, & prophanam dubitationem conciliabulum Tridentinum, multis Anathematismis impie comprobauit: Si quis dixerit, omni homini ad rep sessionem peccatorum assequendam, necessarium esse, vi credat certo, & absque vlla hæsitatione propriæ instrmis

tatis & indispositionis, peccata sibi remissa este, And ma fit.

Hanc eandem scelerate, sed maiori versutia, pon 79. tificij adulatores, deprauatis, & male detortis Scripturan stimonijs comprobare, & defendere conantur.

80. Iob inquit: Etiamli simplex fuero, hoc ipsumione rabit anima mea.

81. Nihil hocad confirmandam dubitationem facen. ex toto capite, & orationis contextu apparet, cuius fam & propolitio initio capitis habetur : Vere scio, quod no iustificetur homo compositus Deo. Si voluerit contender cum eo, non poterit respondere ei vnum pro mille. Simili ter in immediate præcedentibus idem ait : Si iustificarem voluero, os meum condemnabit me: Si innocentem often dere, prauum me comprobabit.

82. Non ergo dubitat de sua, non dico iustitia, sediu fustitia, quam agnoscit, & fatetur, sicut omnes fancti: Se hoc dicit, etiamli integer sim, & innocens, iudicio scilica humano, tamen non possum hoc pro vera, coram De, iustitia agnoscere aut illi confidere. Quia innocens tos ram hominibus, non est coram Deo innocens, sicut Do

minus Mosi dicit.

83. Et hoc iplum est, quod docemus, Operibus no iuli ficari hominem coram Deo. Ideoig non dubitandu solum de hac iustitia coram ipso, sed etiam desperandum.

Et quod amplius eft, Christus inquit: Si feceritis omnia, quæcunq præcepta funtvobis (hoc verò quando fiet: certe in hac vita nunquam) dicite: Serui inutiles su mus, quod facere debuimus, fecimus.

85. Quod ad Salomonis sententiam: Nescit homo, vin amore, vel odio dignus lit! Nuquidergo fur, latro, scoras tor, impurus, adulter, etc. dubitabit, se odio dignu esse: Epi

Tob. o.

Exod. 34.

corea hinc fequetur vita. Et quid turpius, quam prophas nam hanc & plane atheam Salomoni affingere sententis am?

Sicut ergo nemo, nisi plane furiosus, de hac dubis 86. abielta nec de altero dubitandum, in Gratia apud Deum effe propter Christum, omnes credentes in eum. Sicut etis am Christus ipse, & Baptista præcursor eius breuiter dos cent: Qui credit in filium, habet vitam æternam. Qui vero Ioan. 3. non credit, iam iudicarus est. Constatitace, qui vel odio velamore Dei digni sint, nec de hoc est dubitandum, nisi Christum mendacij arguere quis velit.

87. Salomon itacs hac sententia non confirmat dubis tationem, sed hoc vult dicere, ex eventu rerum externarum, hominem non posse de amore & odio Dei, erga se,

velalios, statuere, & pronunciare.

a, pop

iren

igno

acere.

fatte

i non

ndere

mili

reme ften

in

Sed

licet

leo,

200

ftie

m

ÚŠ

io

88. Et hanc esse verborum sententiam, ex subiecta ras tione probatur, eò qu'od eadem eueniant (scilicet in hac vis ta) fusto & impio, bono & malo, mundo & immundo, sas

crificanti victimas. & facrificia contemnenti.

D. Bernhardus, sic locum Salomonis interpretas Bernhardus in detur. De voluntate Dei quid agimus! Quis scit, si dignus est amore, velodio : Aut quis confiliarius eius fuit : Hic iam plane fidem nobis subuenire necesse est. Hic oportet sucs currere veritatem. Vt quod de nobis latet in corde Patris, per iplum spiritum reveletur, & spiritus eius testificans, persuadeat Spiritui nostro, quod fili Dei simus. Hactenus Bernhardus. Negat, nos scire posse humano spiritu, affire matautem, nos scire diuino Spiritu, ex Verbo reuelante.

90. Locus Syracidis, de propitiato peccato, noti esse Syrach. 5. linemett, ex Graco in Translatione Vatabili ita est reds ditus: Devenía ne sis nimium securus, vt peccata peccatis cumules. Certe nechic locus vult, vt de remissione peccas

dic. Ecclefiz Ser. s.

torum dubitemus, sed ne misericordia Dei ad peccatorum licentiam abutamur. Sicut additur immediate: Nece adjoi as peccatum sinper peccatum, & ne dicas: Miseratio Domi ni magna est, multitudinis peccatorum meorum miserbis tur. Quemadmodum & in immediate præcedentibus his betur: Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste; Al tissimus enim est patiens redditor.

1. Cor. 4.

Supra.72.

91. Quod ad Apostoli verba attinet: Nihil mihicon scius sum, sed in hoc non sum iustificatus: verissimumes, Paulum nece de sua, nece aliorum salute dubitasse, sed sus se certissimum. Loquitur autem de sua vocatione, quamb sidelissime sectatum esse significat, sed tamen in hoc (vocationis sua opere) se non iustificatum. Quia non exoperi bus. Ideocp siduciam se in illa minime collocare. Et plane eadem huius loci est sententia, qua sobis 9. Superin prop. 80.

92. Non igitur his verbis Papisticam confirmateu bitationem: sed confirmat totius sacræ Scripturæ consen sum, quod ex operibus suis non iustificetur coram Do

omnis homo.

93. Qu'od porrò iterum dicit: Qui stat, videat ne co dat: securitatem prohibet, & timorem Dei requirit, non du bitationem de Gratia Dei stabiliens: Sed iubet nos, vtalibi, sollicitè in vocatione Dei ambulare, ne, quod Gratia Dei accepimus, nostra ingratitudine, & securitate, iterum amittamus.

94. Impiam Pontificiorum & prophanam Dubitationem, Scriptores quog Ecclesiastici damnarunt.

95. D. Augustinus: Certus sum enim.) Et non dixit (Apostolus Paulus) opinor: Plena side tenuit, quòd ned mors, nece vita, & c. possunt credentem à charitate Dei de torquere. Idem: Quomodo non omnia cum illo nobisdo.

August. Exposit. Propositionum ex Epistola ad Rom. Num. 58. Super Psal. 45.

nauit!

na

m

m

ril

CU

ci

m &

di

F

lil

d

a

D

k

nault (Ergo lecuri fimus, in tranquillitate cordis nutrias

mus bonam conscientiam, de pane Domini.

orm

dija

omi

rebis

is has

A

COM

neft.

fuil

me

002

Deti

ane

rim

dus

Cens

Dea

Cas

dw

eils

tia

IM

tas

αt

od. D. Chrysostomus: Qui circumciditur, tanquam metuens legem circumciditur. Eam qui metuit, diffidit vis Id. in I. ad Timot. ribus Gratia, Porro qui diffidit, nihil fructus capit ab ea, cui diffidit. Idem : Quid fit autem disceptatio, intentius ace cipite. Non licet prorsus ambigere, si puras ad Deum leues mus preces, nos exauditum iri. Idem : Potest quippe credi, & simpliciter cum hælitatione, quales nunc funt plurimi, dicentes, quoniam quorundam erit Refurrectio, quoruns dam autem non. Hoc non est Fides. In certitudine inquit Fidei. Sic oportet credere, quomodo certi sumus de visibis librs. & adhuc amplius. Hic enim aliquando erratur, hoc eft in his qua videntur ; illic autem nequaquam. Hic quis dem sensu percipimus, illic autem Spiritu.

97. Hilarius : Pietas eft, non ambigere, & Iusticia est Hilar. de Trinio credere, & falus est confiteri. Idem : Ergo regnum cœlos Id. in Matth, rum, quod Prophetæ nunciauerunt, Ioannes prædicauit, can.5. Dominus nofter, in fe effepolitum, est professus, vultis nealiqua incertæ voluntatis ambiguitate sperari : alioqui Iuftificatio ex Fide, nulla eft, si Fides ipsa fiat ambigua.

of. Gregorius Nazianzenus enarrans locum los helis: Quis scit, si convertatur. Atqui, inquit, manifeste hoc scio. Ego diuinæ clementiæ fum fides stories and many or inflor. The was been been

in the in the man or has a recognitive man be to make the same the

K Walls Charles on Durit . To a Land

and mentions of the following mention and throught, he

The same and the property of the party and the same areas are In Surface to grain, or grain version good of some of the fire

Chryfoft. in Epil. ad Gal.cap.s.

Id.in Epift. ad Heb.homil.z.

Nazianz, in orstione confolato-

DISPVTATIO

De gratuit a Fidei Iustificatione.

GENERIS NOBILI

TATE, VIRTVTE, SAPIENTIA ET ERVDITIONE PRAESTANTI, ET CLARISSING viro, D. Danieli Schad, Patricio, & Consulari Inclytz Reipub. Vimensis, Domino suo observando.

A Nee biennium ferè à Pontificiarum impietatum, & Idolo A tria multiplicis Patronis nouis, bostibus Iesu Christi, adius Disputatio, ve titulus babet, de vera, & gratuita Iustificatione hus nes peccatoris conam Deo: sed ve ego, & quidem verè iudico, de sala bypocritica, mercenaria propriarum virtutum, & operum Iustini inscribenda, bactenus autem nunquam antea à me visa. In qua tipocrita virulenter doctrinam Ecclesiarum nostrarum, imô spirita sancti, Propheticis & Apostolicis literis comprehensam, nontube cunt solum, & calumniantur miserè, verùm etiam condemuant un citer, & crudeliter persequuntur. Econtra verò ysitatos vinta Scholasticorum errores plurimos, in tanta veritatis Euangelicalice, nouis suo modo inductos coloribus, desendere non erubescunt.

Verum enim Legis & Euangelij discrimen, singulari Deibenficio, à nostris in Vium & lucem reuocatum, & monstratum, arrolan,
conuellere, tollere, & vt nihil saluum permaneat, aut integrum, pil stinis erroribus reuocatis, obscurare conantur. De totius interim Legis impletione per nostra opera, & obedientiam erga omnia alia, qui
Deus à nobis exigat (qua qualia sint, non explicant, quid tamen m lint, sacilè in: illigitur, vt q vno verbo, quod ipsi astute dissimulan

lum

eregunt, dicamus , Operibus Supererogationis) multa garrientes. Enangelium autem plenius , & perfectius bona opera docere , quam olim legem. Et boc discrimen effe,inter Legem & Euangelium offerunt , nescientes quid dicant miseri, & caci à lesu alieni, cacorum duces. Similiter & Euangelij promisiones, non esse gratuitas, sed cum conditione bonorum operum , & implete obedientie, factas effe docom. His iadis fundamentis, ftruduram fuam superadificant, Chriflum, eine beneficie, non fola Fide, fed etiam Charitate, & dilectione nostra apprehendi, nobis q applicari. Et quia fides nunquam sit sola fed femper, etiam noftra Confessione, cum charitate coniuncla:ideo non folam , fed vna cum charicate iuftificare , & fic hominem formaliter influm effe , habentem fidem, charitatem , & fpem , virtutibus feilicet eribus Theologicis. Quare doctrinam de gratuita folius fidei Inflificatione damnant, foliuagam Fidem, & flercorariam appellantes, qua plurimi gratis fint Diabolo vendici. Et es cantum fedare eam, pe homines folafide contenti, cogisationem omnem de bonis actionibus abijciant.

INO

litad

bom falfa, fiiria, iritu

tern

els

deri,

Et quia frons meretricui illis est, erubescere nesciens, audaster, cremere non mentiuntur solum, sed etiam bareseos nos damnant: quod no absurdatantum, es ab omni veritate aliena, in boc Iustificationis articulo (qua falsò ipsi colligunt) sed etiam non nisi ingentem mendacierum whupupida producamus, in hypocrisi loquentes mendacium. (Quod tamen de Pontificijs ipsis ab Apostolo dictum, accipiendum esse, immediate subietta exempla, de prohibitione ciborum, un untiarum docent.) Ideo arrianis deteriores nos esse vociferantur, qui scripturam sacram, addita Particula ad textum Paulimum Rom. Sola, corrumpamus. Praterea negant, concupiscentiam in renainesse peccatum. Esse enim sic in scriptura dicatur, tamen proprie peccatum non esse. Adhac, gratiam Iustificationis prorsus Pelagianerum more, de vocatione tantum intelligunt: Insuper Fidei, in bominis peccatoris coram Deo Iustificatione, locum ser nul-

lum tribuunt, in sola notitia eam constituentes. Nisi quatenum quis virtutibus cardinalibus coniuncta, formalem constituat,

paulo ante dichum est, luflitiam.

Atq, ita in tanta verbi Dei luce, non pudet illos veteres Sophi flarum errores omnés, noun coloribus, sicut annosa meretrix saum stibio pingere, iné, filij Dei Ecclesiam inuebere. Infælix hominumph nus, ad quiduis potius, quàm ad amplectendam veritatem, einter dendum & obediendam, sed potius ad contradicendum eidem, seriptura es sauritatem corrumpendam, à mendaciorum patrepro gnatum, sictum, sactum, & in sensum reprobum datum, quò dileta veritatem multis modis ipsis oblatam, recipere nolint. Ideog digniqui spiritu vertiginis agitati, erroribus, quos amant, inuoluanum, a credentes mendacijs, pereant, cauteriz atam habentes conscientim en vertigios.

Essi verò Reuerendus & Clariss, vir D.D. Hesshusius ipse, cum Disputationi de hac eadem materia, suam illi opposuerunt, prosu eximia eruditione, fortè, si tamen illa Aduersariorum in manu illius peruenerit, & ita videbitur necessarium esse, quog sit responsurus: Quia tamen communis hac est causa, & à me petitum à pis, & bones viris, ve contraria proposita Disputatione, errores Ponission es de dostrina lustificationis, monstratis fontibus, resutem, sitetima lessum sit Augia stabulum, & haram istam à sordibus repurgan

deeffe bae in parte officio nolui.

Tibi autem generis nobilitate, virtute, sapientia, & dostrinam Clarissime, hunc qualemeung, meum laborem inscribere volui, m publicum aliquod mea in te observantia extaret monumentum, o animi mei simul gratitudinem aliqua ex parte declararem ergan, eximiam quain me beneuolentia, qua me nunqua visum es complexus, quam quiteris tuis ad me elegantissimis, ingenio, arte, & erudinione elaboratis, (quas sanè maximopere miror) aliji q, quibus potuis sione elaboratis, (quas sanè maximopere miror) aliji q, quibus potuis sione elaboratis, testatam luculenter fecissis. Et quòd intelligam, genus bu exercis

W reb

41,7

Sophi

facien

um ga

ince

, Scri-

letten

digm,

ntian

cuin

10 fu

hanne fon-

pijs,

eifici-

£ 200-

gary

4711

1,71

411,

ople-

udi-

atul.

boe

TCh

exercitiorum Value tibi probari, teg delectari eo mice adeo, pt iftbicin catu Scholaftico virorum doctorum , & fententiarum collatiome, permuleas sape horas asidere, & attente admodum auscultare ex evroffor audiam. Renocas mibi in memoriam boc tuum fludium, pirornatissime, veseres illos Patricios, Reipublica Romana principes, Lalium, Scipionem, Craffum, & alios consimiles, qui de fludijs Eloquentia, & Philosophia, sape multa, in prinatis suis congressibus, magna cum laude ingenij & eruditionis, accurate, seculo ifto do-Bisimo, difputarunt. Sed boc en illis fælicior, quò hec nostra studia illis funt cum sublimiora, tum magis salutaria, Theologica nempe, vbi fundamenta doctrina caleftin, & controuersiarum grauisimarum, que bos tempore de Religionis nostra capitibus agitantur, ex fonti-Im facrarum Literarum dulcissimis, & limpidissimis, non lacunis Sophiftarum, difputationibus ifis, & quotidiana lectione, succifiuis born , quibus à Reipublica vostra laudatissima negotijs vacare licet, cognoscere sedulo studes. Quod tuum studium hat mea opera, prowocatus literis tuis bumanissimis & suauissimis, inuare volui. Id ye boniconfulas munusculum chartaceum, & me tuo fauore, vt capisti, prosequaris, peto. Deum oro, ve hac Ecclesia & Reipublica perturbatione maxima, quam diutissime faluum te, & incolumem confermer: Tuig similes cim in Republica vestra, tum alibi quoq passim pios, bonos, sapientes, Religionis syncera, & pacis amantes quam plurimos excitet, ad nominis sui gloriam illustrandam, Ecclesia adia ficationem, verbi dinini propagationem, & Rerumpublicarum bonestarum, qua hospitia pijs studijs & vidum prabent, conseruationem, Amen. Data Tubinga

Anno Domini,

1574.

Iacobus Heerbrand Doctor & Professor Theologiæ in Ascademia Tubingensi.

S 2 Propos

Propositio prima.

Anno 1574. Post Articulum de Trinitate, & Persona Christi, in Theologia, summus est, & maxime salutaris hic de lustificatione hominis peccatoris coram Deo: quo docemu, quomodo, post lapsum humani generis tristissimum, cum ipso in gratiam sit redeundum.

2. Nusquam igitur periculosius etiam erratur, quin hic. Sicut etiam vix de vllo quoq post illum plures sunt.

perniciofiores opiniones.

3. In culpa autem non est Deus, nec etiam sacrosanda diuinitus tradita Scriptura, quæ satis manifestam & planam viam ac rationem consequendi salutem, & vitama ternam, plurimis veteris & noui Testamenti locis, pracipue ijs, quibus ex professo hæc materia tractatur, & explacatur, vnde etiam præcipua argumenta & testimoniapo tenda sunt, præscribit.

4. Sed cæcitas humani ingenij, & petulantia multorum, qui regi se verbo Dei, quod est sucerna pedumnos strorum, non patiuntur, dum vnusquise in viam suam de clinat, magiser vanitate quam veritate delectantur humani.

na ingenia.

5. Ex fundamentis igitur Scripturæ sacræ, verame genuinam, de sustificatione hominis peccatoris coram Deo, sententiam proponemus, ex each aduersariorum sustituabimus.

6. Quam ad rem plurimum faciet vocabulorum, que in hac disputatione & materia vsurpantur, explicatio, vt eorum vim & significationem genuinam teneamus.

7. In Disputationibus Paulinis, de Iustificatione per catoris coram Deo, GRATIA, non quælibet dona Spiritus sancti, Charitatem, aut qualitatem, vel habitum insu

sum animæ inhærentem, aut alia, quæ Deus gratuito suo fauore in hominem confert, significat: sed gratuitum eius fauorem, beneuolentiam, & acceptationem, qua peccatos res remissis peccatis complectitur, gratis recipit, & vt vno verbo dicamus, GRATIA peccatorum remissionem sis gnificat. Et opponitur debito, operibus & merito. Quia non ex merito nec congrui, nec condigni, sed gratis omnis no datur.

ifti in

Iuftifi.

cemur,

n, cum

quam

unt,&

Sanda

X pla

ams

ræci

ulqx

iapo

ultos

n nos

n de

Tima

m&

nre

juz , vt

ecs

8. Si per gratiam, iam non ex operibus. Sin ex operis Rom. 4. bus, iam non ex gratia. Gratia estis servati per sidem, ide Ephesia. non ex vobis, Dei donum est, non ex operibus, ne quis Rom. 3. glorietur. Item: Iustificati ipsius gratia, hæredes essicimur, iuxta spem vitæ æternæ. Et iterum: Iustificamur autem gratis, per illius gratiam, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus reconciliatorem, per FIDEM, interueniente ipsius sanguine, ad ostens sionem iustitiæ suæ, propter remissionem præteritorum peccatorum.

9. A Gratia fit gratis, quod Latinis etiam significat Celius Rodi. de sine merito, & sine præmio. Et gratuitu, ac gratuito, quod antiquis lect. gratis datur. Sicut & D. Augustinus inquit: Gratia non

est gratia vllo modo, si non datur gratis omni modo.

venire dona Spiritus sancti, quæ effectus sunt Gratiæ, hoc est, gratuitæ peccatorum remissionis, & acceptationis: de quibus idem Apostolus: Habentes dona varia, suxta gra* Rom. 12-tiam, quæ data est nobis.

n. Errant ergo grauiter, & corrumpunt totam Iustissicationis doctrinam Pontificij, ac fundamentum eius subsuertunt, dum negant, vocabulum Gratiz in alia significatione vsurpari, cum de Iustificatione agitur, qu'am de Chastitate, & alijs Spiritus S. donis, que Iustificatione sequens

tur.

biu

fun

dia

ver

eft.

cu

pre

ire

re

çt

te

Ta

tur. Et sie pro Qualitate, & habitu tantum. Hoch modo Iustificationem hominis peccatoris virtutibus tribuunt, quemadmodum Philosophi & gentiles hominem iustum describunt. Atchita Pontificia Iustificatio nihil ab Ethnica & Philosophica Iustifica differt, cum vtrich Iustificam, quæ coram tribunali Dei valet, in virtutibus collocent, nic si quod Pontificii tres suas virtutes, quas Theologicas vo cant, Fidem, Charitatem & Spem, Deo pro Philosophicis obtrudant.

12. Credere, Hebræis est prum Hæemin, ab pru Amen deriuatur, quod sirmum, certum, solidum significat, idemig est, quod ratum, certumig, hoc est, verum habere id, quod dicitur. Sicut hinc etiam prom veritas deriuatur. Vnde Græci non inscite per mising reddiderunt, quodsignificat sidem habere, hoc est persuasionem sirmam, cere

tumer affenfum dictotum.

13. Credere itac Deo, est verbis ipsius certum, firmt, indubitatumice assensum, propter divinam authoritatem & promissionem, præbere. Hoc credere, cum est, & vere est in homine, omnem excludit dubitationem de eo, quod creditur. Firmam enim habet adhæsionem ad vnam pars tem: cum opinans habeat adhuc & de altera dubitatios, nem. Vndeille, qui dicebat: Credo Domine, sed tu sucs curre incredulitati meæ, fatetur, se adhuc non plane cres dere, agnoscens suam incredulitatem. Christus certe ins differenter vtitur vtroque verbo, Credere & Confidere: & sententiam verbi natiuam explicat, Matth. 9. Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Similiter opponit fidem timori, Mar. 5. Ne metuas, tantum crede. Ex quibus mas nifestum est, pro fiducia accipi. Et Ioh. 5. Quomodo pos testis credere, qui gloriam à vobis inuicem accipitis, & glos riam, quæ à solo Deo est, non quæritis? Qui enim supers! biune

biunt & confidunt in semetipsis tanquam iustis, Lu. 8. pos sunt quidem historice credere, sed non sola Dei misericors dia confidere. Hæc enim sides præcedentem humilitatem veram habet, cum superbia pugnantem.

14. Hinc D. Augustino vere, & quomodo credendu August in Ioanest, credere, quod Pater Filium misit, est id credere incons cuse, sirme, stabiliter, fortiter, vt iam nemo dispergatur in propria, & Christum relinquat. Et idem: Credere in Deu, Id.ib. Trast.29. est credendo amare, credendo diligere, credendo in eum ire, eius membris incorporari, illiga adhærere.

que est siducia sirma, in promissiones Dei de Christo sas cas, que deinde per Charitaté operatur, describitur. Nam qui veram habent sidem, vt non dubitant, Deum vltrò sibi remittere peccata, recipere in gratiam, ac donare vitam eternam gratis: ita etiam sieri no potest, quin ipsum ament, colant, totosopse ad eum conferant, & ad ipsus voluntas tem componant, iuxta eam, omnes totius vitæ actiones & rationes instituant.

parit fiduciam, & efficit in homine amorem Dei, cultum, obedientiam & observantiam mandatorum ipsius. Sicut & pacem, ac tranquillitatem conscientiæ erga Deum, patis entiam in tribulationibus. &c.

17. Sicutmortua dicitur, quando Christum non ves rè apprehendit, qui est vita, ideois ad bona opera est inessicax, quæ est sola notitia, quando homo non oms nem suam siduciam in Deum, & Christum collocat. Ideonec amat, nec colit Deum, nec obedit verbo eius: sed verbis tantum fatentur, se nosse illum, factis verò nes gant.

18. Sed neque vera & viua fides, pariter & semper

in omnibus est firma & efficax: Sed in alijs maior, & firmi or, efficacior (p, in alijs minor & imbecillior, In multisalis quando ingens est infirmitas, præsertim in tentations quam in Discipulis quoch Christi videre est. Vnde etiam hanc non semel reprehendit, & exprobrat eis.

10. Fidei vocabulum navak emunah a veritate fiedi citur, quam præstamus in dictis & promissis. In qua signi ficatione Scriptura quocy facra hoc vocabulo vtitur, lere Et ad Rom. 3. Nunquid illorum incredulitas, fidem De

faciet irritam?

- 20. Deinde ad nos transfertur, & fidem significat, quam habemus verbis ac promissionibus divinis, affensum scilicet non frigidum aut languidum, quo verumaliquid vteunch opinamur: sed certum & firmum, quo promisio nes Dei nobis factas amplectimur, eisch certo persualian quiescimus. Sicut etiam latinæ linguæ authores hoc modo, & hac fignificatione, hoc vocabulo vtuntur: Fidemby berealicui. Sic nobis fides, est credere omni verbo Dei. & in hoc etiam promissionibus Gratiæ de Christo, eiusch mo ritis & beneficijs, quibus affentimur, verasos effe minime dubitamus.
- Hinc fiduciam firmam, & certam, quam in Deum, & Christum ponimus, gloriam veritatis ei tribuentes, li gnificat: fiduciam, inquam, erigentem & consolantem animum in terroribus conscientia, consideratione promib fionum gratuitæ misericordiæ Dei,per & propter Chris ftum.
- Estigitur FIDES non tantum notitia in intelle Au, sed & firmus assensus in voluntate, quo amplecimu totam doctrinam à Deo Ecclesia traditam, & motus con dis accensus per Spiritum sanctum, qui dicitur, & est fidu cia, vel confidentia promissionis gratiæ de filio Dei, omni

busq

bu

Seq

ra

QU

ftr

dit

Ide

ni

fpe

De

glo

illi

fur

rije fica

do

fire

bi

fit

fi

busch eius beneficijs, propter quem gratis credentes accis piunt remissionem peccatorum, iustificantur, et vitam cons seguuntur æternam.

ne.

iam

di

ing

Da

cat,

UM

uid ioi

20

do,

has &

mo

mè

m,

lis

em

nis

ris

es

110

728. testimonijs probari potest, 2. Par. 20. Ne timeatis, nes que frangamini animo: Credite in Dominum Deum vez strum, & sideles estote, vel vt alij reddūt, roboramini: Crez dite Prophetis eius, & prospere cedet vobis. Et Apostolus: Rom. 4. Ideo ex side, vt secundum Gratiam sirma sit promissio omz ni semini. Item ibid. Abraham contra spem credidit in spem, & non est insirmatus in side. In repromissione etiam Dei non hæsitauit dissidentia, sed confortatus est side, dans gloriam Deo, & πληροφορηθείς plene persuasus, quod is qui promiserat, idem potens sit præstare. Ideirco reputatum est illiad justitiam.

24. Idem probant Erasmus in Annotationibus suis super nouum Testamentum, & Budæus in Commentae rijs, sidem sæpe idem in sacris Literis cum siducia signissicare.

25. Errant ergo turpiter Pontificii dogmatis Hyperas spiste, negantes side esse siduciam, vt scilicet sundamentum doctrina sua de Dubitatione stabiliant, ne quis certo & similer statuat, & abservable vlla hasitatione credat, peccata sisbiesse remissa, iuxta decretum Concilii Trident. Hoc enim qui sentiunt, audiunt Anathema.

16. Etsi enim fides siue fiducia non est æque magna siue sirma in omnibus semper: tamen necesse est side, siue siducia, vinci dubitationem: ne in ea perpetuo maneat hos mines, & tandem plane desperantes misere pereant. Quod sicrinecesse est, nisi side, siue siducia vincatur dubitatio. Aut alios sequi absurdos errores & superstitios os, quales sont de poenis purgatoris Papistici, seu Platonici, & Poétis

r ci,quæ

ci, quæ maxima est multorum consolatio, qui non prorsus

Ephe 3.

Heb. 4.

Gradus quidem funt, & incrementa fidei, quod 27. videlicet primirm fide promissiones Dei apprehendamus. eisch fidem habeamus. Tum eis acquiescentes, augetur & alitur, confirmatur q fides, quæ initio, & sæp'e postea ei am in lucta, valde est infirma. Postea vero sese erigit, fidu ciam concipiens, quo tranquillo simus animo. Hinc terrio sequitur audacia, qua magno & infracto animo accedis mus ad thronum gratiæ, vt misericordiam consequamur, quando auxilio nobis opus est. Postremo additur causata lis accessus, & refutatur obiectio indignitatis, per fidemin illű, Christum scilicet lesum. Etsi enim nos indigni simus, qui accedamus, & exaudiamur, tamen freti promissione, precio redemptionis, & intercessione fili Dei, accedimus, non solum cum fiducia, sed etiam cum audacia, quod cerò exaudiamur.

Mar. 9.

- 28. Hi gradus sæpè in Scriptura sacra describuntur. De parua side, quæ initio est instar scintillulæ, dicit lsain: Linum sumigans non extinguet. Et Christus: Si habueniti sidem, vt granum sinapis, &c. Item ille, cui Christus dice bat: Potes credere, omnía possibilia sunt credenti, respondet: Credo Domine, sed tu adiuua meam incredulitatem. De incremento Apostoli dicunt: Domine adauge nobis si dem. De fiducia, Rom. 4. Abraham πληφοφοριθώς plene persurasus. De audacia, exempla sunt Centurio, de quo Christus pronunciat, se tantam sidem non reperisse in lsraiel. Et Chananæa, de qua idem: O Mulier, magna est side tua, siat tibi sicut vis.
- 29. Et tamen non diversæ sunt hæ sides, sed vnæst, verum gradus disserentes pro temporum & personarum diversitate.

S.

tar

pro

eru

un

Ru

vt.

op

C2

qu

al

fh

S

Te

m

C

It

01

C

r

S. accipitur. Vno modo pro iudicari, comprobari, repus tari, & laudari iustum, & sic pro Absoluere. Altero modo, pro iustum sieri, & iustitia imbui: Sicut in Daniele: Qui erudiunt, splendebunt, vt splendor sirmamenti: Et qui ius Dan.12. stissicant multos, id est, suo ministerio ad iustitiam institus unt, sicut stellæ in sempiternum. Et in Apocalypsi: Qui ius Apoc. via stus est, iustificetur adhuc. Postremo, pro iustum declarari, vt lacobi 2.

31. Ideo autem vno eodemicz verbo vtracz & fidei, & operum iustificatio comprehenditur, hoc est, ea, quæ pecs catori remissione constat, atch imputatione iustitie Chris fti: & illa altera iuftitia operum bonorum atq virtutum, quod sint coniunctæ semper: Eo quod iustificatio, quæ est absolutio siue remissio peccatorum, per & propter Chris fum, eiusit iustitiæ donatio atch imputatio, nemini sine Spiritu S. hominis innouatore, & iustitiæ in ipso effectos re, contingat. Qui Spiritus, vt præbet Spiritui nostro testis Rom. & monium, quod condonata sint nobis peccata, & iustitia Christi nobis donata, noscy iam esse filios, & hæredes Dei: Ita & in nobis iustitiam efficit & operatur, noscy ad omnia omnium virtutum officia agit & impellit, ad que à Christo Ephel.z. conditi sumus, & renati, vt in illis ambulemus. Et prætes reaquia Hebræis hoc est familiare, cum verborum copia &multitudine destituantur, vt vnum & idem verbum vas ria & diversa significet, quandam affinitatem & cognas tionem habentia.

32. Verbū itacp iustificari in præsenti negotio, cũ agitur de homine peccatore, quomodo cora Deo iustificetur, in Scriptura S. veteris et noui Testameti, pro absoluere à cult pa& pæna, & iustum pronunciare ac declarare accipitur.

33. Isaiæ plurimis locis. Præcipue 53. In scientia, vel

notitia sui iustificabit scruus meus iustus multos. Idani modo futurum sit, docet. Quia, inquit, iniquitates comm ipse portabit. Et in eodem, 50. cap. verba sunt Christi, ver turi tum Messiæ in sua passione, loquentis contra suosau cusatores, & judices. Scio quod non confundar, juxtach. qui IVSTIFICAT ME. Quis contradicit mihi ; ftemus fimul. Quis est aduersarius meus ? accedat ad me. Ecc Dominus Deus auxiliator meus, quis est qui condemna me : Vbi cum ex re ipfa, tum ex anthithefi verborumlu Stificare & condemnare, manifestum est, Justificare, non lu gnificare ex impio & iniusto, sanctum & iustum facere, hocest, virtutibus tantum nouis, & qualitatibus ornare, achabitus infundere nouos, quibus coram Deo, actuli mus justi: sed absoluere, & justum pronunciare acdechi rare. Christus enim nec impius fuit, nec iniustus: sel pro tali in iudicio Pontificum, & coram Pilato accusatus, Verum à Patre cœlesti iustificatus, hoc est, ab illass cusatione absolutus, & justus est pronunciatus & decla ratus.

Rom. 8.

Luc. 18.

In quam plane sententiam, issdemick verbis,& Apostolus scribit : Quis accusabit electos Dei : Deusest qui iustificat. Quis est qui condemnabit ? Christus lesus est, qui mortuus est, imo qui & resurrexit, qui est ad dextri Dei, & interpellat etiam pro nobis. Sic & Publicanus per tens remissionem peccatorum, descendit iustificatus indo mum suam, hoc est, absolutus, consequutus peccatorum re missionem.

35. Maxime verò illustria extant testimonia in Epis stola ad Romanos, in qua ex professo de Iustificationehos minis peccatoris coram Deo agitur, Cap. 3. Iustificas mur gratis per gratiamillius. Et iterum: Arbitramur,vel colligimus igitur, iustificari hominem per fidemsine oper

ribu

nem

nibu

ciar

Sequ

ficat

Rifie

ftea

us,i

folu

ffra.

eft,

tus

23

lus

hur

& a iuft

run

pec

ma

Se, 8

res

ftu

Gr

Ca

VE

ribus legis. Et mox: Vnus Deus, qui iustificat circumcilios nemextide, & præputium per fidem. In quibus locis om? nibus & lingulis, verbum iustificare, pro iustum pronuns ciare, declarare, & a peccatis absoluere significat. Sicut & sequentibus capitibus. Cap. 4. Credenti in eum, qui iustis ficat impium, fides eius deputatur ad Iustitiam. Cap.s. Ius ftificati igitur ex fide, pacem habemus erga Deum. Et pos ftea: Multo igitur magis iustificati nunc in sanguine ipsis us.idelt, consecuti remissionem peccatorum, ab eiscabs foluti, merito fanguinis iplius, qui delet omnia peccata nos fra, nos gab eis emundat. Et cap, sequenti. Qui mortuus est, iustificatus est'à peccato, id est, absolutus est, & liberas wsapeccato, eius qui iure, ne amplius peccet.

36. In primis autem inligne est, quod idem Apostos Actor. 13lus alibidicit: Notum igitur vobis sit viri fratres, quod per hunc(Christum) vobis remissio peccatorum annunciatur, &abomnibus, à quibus non potuistis per Legem Mosis iuftificari, per hunc omnis qui credit, iuftificatur. Vbi ites rum manifestissimum est, quod initio dicitur Remissio peccatorum, postea æquipollente, iustificari verbo expris

matur.

CE

37. Ex his lucemeridiana clarius apparet, fallum els Affen. 12. k, & erroneum, quod Pontifici afferunt, verbum justificas renon significare iustum censere, atos in iudicio Dei ius fumtantum pronunciare: sed potius ex impio, & iniusto, lanctum, & iustum efficere.

38. Non quod negemus, in Iustificatione hominis pecs catoris, reuera ex iniusto fieri iustum. Quia Christus nos bissuam donat Sustitiam, quæ vt vera est, & perfecta: sic vere inftificat, & vere ex iniustis fiunt iusti, quod fit ims putatione. Deinde etiam renati per Spiritum fanctum nos vaminchoant obedientiam, quæ & ipsa est lustitia.

39.Sed

39. Sed quòd Iustitia hæc nostra, quæ constat virtusis bus nostris, aut nouis Qualitatibus, coram Dei sudicio & tribunali non consistat, & seueritatem sudicis Dei seme nequaquam possit, cum omnes nostræ Iustitiæ, authore Propheta, sint tanquam pannus menstruatæ. Non dicit: Peccata, iniustitiæ, vel mala nostra opera, sedlus stitiæ. Et non quædam tantum, sed omnes. Nec aliquorum solum, aut impiorum, vel qui extra Ecclesiam Deisum constituti: sed NOSTR AE inquit, hoc est Ecclesiæ, & se ipsum quoce includit, & de omnibus sustitis suis, suo rumce id pronunciat, quòd sint pollutæ, tanquam pannus immundus coram Deo.

Ma.64.

40. Verum, sicut Beatitudo nostra, non in Qualitation bus nouis, sed, vt ibidem Apostolus docet, & probat ex Dauide: ita & Iustificatio nostra in imputatione iustitia, & remissione peccatorum consistit, scribens: Ei vero, qui non operatur, credenti autem in eum, qui iustificat impirum, reputatur Fides eius ad iustitiam, secundum propositum gratiæ Dei. Sicut & Dauid dicit, beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert iustitiam sine operibus: Beat quorum remissa sunt iniquitates, & quorum testa sunt peccata. Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum.

Gen. 15.

41. Imputare vel reputare aon est apud Mosen, cogitare, ratiocinari, reputare, aut cogitando aliquid statuere, vel constituere significat. Nec hominibus solum, sed Deo etiam tribuitur. Cum enim Deus cogitat de homine, eum absolutum esse à peccatis, each ei remissa, liberum eum damnatione, & morte æterna, atch Inserno: eam Dei vel cogitationem, vel imputationem, seu reputationem homo side amplectitur, verè iustus est coram Deo. Cogitatio e nim & decretum Dei infallibilis est veritas, quod Deus si

cut

cut

mar

exf

didi

fed

qui

ran

vir

vir

ad

bu

Of

tu

ft

bo

ra al utis

280

ire

hos

lon

lus

um

int

fes

105

US

ty

ex

ď

cut dicit, & cogitat, sic faciat. Ipse enim dixit, & facta funt, mandauit, & creata funt. Facit ea, quæ non funt, vt fint.

42. Hocverbum Paulus hinc mutuatus eft, & tanqua ex fonte hausit, ac per λογίζε δαι, ex 70. interpretibus reds didit. Operanti, inquiens, non imputatur merces ex gratia, Rom. 4. sed ex debito. Non autem operanti, credenti autem in eu, qui instificat impium, imputatur fides eius ad iustitiam.

43. Datur & imputatur Iustitia Abrahæ non opes ranti, sed credenti. Non quod nihil boni sit operatus, aut virtutibus caruerit Patriarcha, ambulauit enim coram Deo, & fuit perfectus, chorum habens pulcherrimarum virtutum: sed tamen propter illas non est iustificatus, nihil adlustitiam coram Deo facientibus omnibus eius virtutis buspulcherrimis. Ex operibus enim legis non iustificatur Rom. 4 omniscaro coram Deo. Non operanti, inquit Apostolus, credentiautem in eum, qui iustificat impium, fides imputas tur ad iustitiam. Si enim ex operibus iustitia, frustra Chris ftus mortuus eft.

44. Sed nihil absurdius esse posse videtur, qu'am Deo Affert. 1 hoctribuere, qui corda & renes scrutatur, vt peccatorem & iniustum, pronunciet iustum, cum abominatio sit cos ramillo, iustificare impium, & talem iustificationem plane abominetur. Pro.17.

45. Hypocritæ cæci, cæcorum duces, quæ hæc vertis go,imô malicia, & Scripturæ facræ manifesta depravatio, idquod de iudicio humano Salomo loquitur, ad Dei tris bunal transferre? Nec altius surgere cogitationibus de ius flitia,quam ad Philosophicam, Ethnicam illam, & Aristos telicam? Cum hic (vt cum ipsis etiam loquamur) non fos rensem, nec politicam, sed veram Theologicam quæras mus iufitiam, nec in humano foro, sed coram tribunali Dei,qui corda, & renes scrutatur, iustificationem.

46. Deus

Rom. 3. Gen. 6.8. Matth. 15. 46. Deus autem cum abditos recessus, & penetral cordium humanorum introspicit, non videt nisicorpa uum, plenum hypocrisi, iniquitate, omni spurcitia, cum cogitationes omnes tantum malæ sunt ab infantia. Vad procedunt homicidia, adulteria, fornicationes, furta, fali testimonia, & blasphemiæ. Talia sunt omnium hominum corda, taliaci permanent semper sua natura, nec mutantu omni modo etiam in regeneratione, sed retinet homocri hoc impurum, multisci modis contaminatum. Quodsi cundum hoc Deus iudicare vellet, omnibus hominum pereundum esset.

Acto.15. 1.loh. 1. 2. Cor. 5. 47. Purificantur autem fide, & abluuntur sordespe catorum sanguine Christi, per quem Deus mundum sibreconciliauit, non imputans illis peccata, donans auto iustitiam, & vitam æternam.

48. Hæc vera est coram Deo iustitia, quam ipsepo nunciat esse iustitiam, nec eam abominatur, sed probats eam, ince iudicio, & coram tribunali suo consisterem affirmat. Quæ etsi Pharisæis, Scribis, & Hypocritis non placeat, sed murmurent, qu'od peccatores recipiat, & so at illos sibi pares, qui pondus & æstum diei portant: tamen Deo placet, & affirmat insuper, meretrices & publicano (agentes pænitentiam) præcessuros illos in regno Dei, a vicissim damnat iustitiam humanamiræ suæ oppositam.

49. Vnde electum illud Dei organon D. Paulus A postolus, etsi nihil sibi conscius: tamen in hoc se iustificatum negat. Imô in hoc casu, & præ hac sidei sustitia, quæt Deo est, pro resectamentis & stercoribus habet suamiusti tiam, ex operibus secundum legem Dei sactam. Quema modum & Propheta panno menstruatæ confert,

50. Quia verò recte dicunt Aduersarii, ad iustificationis doctrinam probe intelligendam, necessarium est.

Phil. 3.

Auditis hæc Stercorarij fanctuli,
qui affert.vestra
27. fidem hanc
ftercoricam vocatis.

Abaffert.12.vfq;

accurati

20

bu

an

ne Di

vil

bil

De

qu

tu

8

pe

fhu

igi

VO

qui

nis

CUI

fac

VO

ftr

te,

an

8

ue

trali

r pro

Cuin

Vnde

,fall

inum

mu

O COT

file

udin

per

fibi

Ita

pro

rek

eam

non

aci

nen

nos

,2

1.

A

CU

dis

accurate distinguere inter Legem, & Euangelium, nos eas dem incedentes via, idem observabimus.

Præcipuum autem discrimen inter Legem & Eus angelium hoc est. Quod Lex præcipit, & requirit ab omnis bus hominibus perfectam, non solum exteriorem, sed etis am interiorem cordis mundiciem, obedientiam, dilectios nemsummam, cumics mente Dei conformitatem, Deut. 6. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, anima,& omnibus viribus tuis. Quæ quia in homine non inuenit vllo, cui etiam suis viribus ea præstare plane est impossis bile. Affectus enim carnis mors est, & inimicitia aduersus Rom. 8. Deum. Etlex dicitur & est iugum, quod necy Apostoli, ne: Pfalm. 142. que patres portare vnquam potuerunt. Ideo non iustificas tur per eam omnis caro coram Deo, sed accusat, reos agit, & damnat omnes homines, Deut. 27.

52. Euangelium vero promittit, & offert remissionem peccatorum & vitam æternam gratis, per & propter Chris stum, omnibus in eum credentibus. Ioh.3. Act, 13. Notum igitur vobis sit viri fratres, inquit Apostolus, quia per huc vobis annunciatur remissio peccatorum, & ab omnibus, quibus non potuistis in lege Mosis iustificari, in hoc ome

nisqui credit iustificatur. Ad Rom. 1.3.4.

Vnde qui docent, Euangelij promissiones, etiam Abassent. 12. cum coditione impletæ obedientiæ, & bonorum operum, factas elle, Euangelij promissiones elle: Date & dabitur vobis.Remittite & remittetur vobis, Diligite inimicos vos stros. Deum impossibilia non potuisse præcipere, aut petes te, quod non possis. Christum Legem non docuisse: Eus angelium sufficere ad convertendos peccatores. Evangelij & Legis discrimen potissimum esse, quod Lex demonstra: uerit quidem per literam mortuam, quid faciendum effet, & quid non faciendum, at vires non suppeditauerit, vi fie:

ret

figit

(vti

ami

diti

req De

re.c

pol

fun

6:n

ftar

rat

mi

gis

rit

cip

rei

H

n

g

n

ret quod iubeat. At Etrangelium non solum persectius aplenius docere pia & Christiana opera, quam olim Lex, sed præterea vires, abunde subministrare, per Spiritus and clum, vt iam iustificati totam Legem implere possimus, a quicquid præterea Deus a nobis exigit. Hos, inquam, tim tetros & palpabiles errores, qui docent, ostendunt, sente quid Lex requirat, nec quid sit Euangelium proprie, net quod sit inter hæc vtrace discrimen, tenere: sed similes este Scribarum & Pharisæorum, tempore Christi, qui cæcihæt ignorabant. Euangelium enim tantum pro scriptis Euangelistarum quatuor, in quibus talia habentur præcepta, accipiunt, non quid propriè sit intelligentes.

54. Si enim statuendum esset, tum demum nobispros missiones Euangelij prodesse, cum antea obedientiam Le gi debitam præstitissemus, Christo nequaquam opus habe remus, nec etiam nobis prodesset. Quia nunquam ea præsstamus, nec præstare possumus nostris operibus. Sin verò ipsi præstamus, quid Christo opus esset : Quem ideo mist Deus, vt cum impossibile nobis esset, propter carnis imbes cillitate, legem implere, sub legem eum faceret, vt nos, qui sub legis maledictione eramus, redimeret, quò adoptione fisiorum acciperemus. Missus enim in similitudinem caronis peccatricis, de peccato damnauit peccatum in carne,

Rom. S.

Gal. 2.

Rom. 8.

Gal. 4.

vt iustificațio à Lege requisita, impleretur in nobis.

55. Sed nihil horum cæci & amentes in tanta doctris næ cœlestis luce, vident aut intelligunt, fascinati doctris na Pharisaica, de propriorum operum iustitia, & Legis impletione: prorsus quid sit Euangelium proprie, ignos rantes, & illud tantum de noua, plena, & perfectioriles ge, quæ pia & Christiana opera perfectius, & plenius dos ceat, quam olim Lex Mosaica, accipiunt: vnde Euangelis um illis noua Lex dicitur; Et Euangelii promissiones, Dis ligite

ligite inimicos vestros, cum in veteri lege hoc non fuerit (veipsi imaginantur) præceptum, Matth. 5. sed tantum

amicos diligendos.

ec

CC

2,

36

e

gó. Et quia non intelligunt, nec cordis proprij immune ditiem, nec Legis diuinæ perfectionem, quid scilicet hæc requirat: ideo singunt Legem nobis factu esse possibilem: Deum enim impossibilia non potuisse præcipere, aut peter re, quod non possis. Quod de primo homine in integritate creato, verum est. Iam autem, cum Deus à nobis suo iure postulet, quod initio dederat, sed hominum vitio est amiss sum, adeo vt impossibile sit, legi operibus satisfacere, Rom, senon potest iniustitiæ argui, etiamsi exigat, quod nos pressente non possumes. Quia quod suum est, & quod dedes rat, exigit, & repetit Deus.

57. Quod item negant, Christum Legem docuisse, mirum hoc est, quod cum suis Maioribus eum nouum Les gislatorem, qui pleniorem, & perfectiorem legem attules

rit,faciant. Et sic sibimetipsis contradicunt.

cipale eius officium, propter quod venerit, vt legem doces tet, multo verò minus, vt nouam & perfectiorem afferret: Hoc enim Moss dicit esse officium. At quod prorsus à les gisdoctrina abstinuerit, falsum est. Hanc enim Pharisaos Matth. s. rumcorruptelis obscurată, & deprauatam, interpretatur, genuinam eius sententiam explicans, suace integritati, & mitori pristino restituit. Et prædicat ipse pænitentiam, eame suis Apostolis vt prædicent, mandat: quod non sos sumstitus Euangelis, vt Antinomi, & horum similes hi Dis Romes. sum cognitio peccati, quæ pars est pænitentiæ.

59. Tale est, qu'od Euangelium sine Lege ad conuer & Mar. I. tendos peccatores sufficere contendunt. Quasi verò Chris Luc. vlt.

V 2 stus,

fus, cum poenitentiam docet & requirit, eam fine Les doctrina Deus operetur, cum ex Lege, vt dictum eff.le cognitio peccati. Et sic in Antinomorum hæresin incidit

Sed hi ijdem, quid sit poenitentia, quæ eius partes itidem ignorant, occupati suis Confessionibus, & satisfa ctionum propriarum nugis. Quid igitur facias talibu hominibus, qui principia Theologia vera ignorant, & ne gant? Satis est illis dicere: Nos Catholici ita sentimus. In sentit Ecclesia. Iuxta illud: Templum Domini, Templum Domini. Non peribit Lex à Sacerdoje, nec visio à Propheta. Sed videant, quid ibidem sequatur. Augiæ stabulun facilius est purgare, quam omnes istorum horrendoserro res refutare, oftendiffe sufficit. Ideo q præcipuos tantimi ista eorum Disputatione attingimus, quæ re vera sentim est errorum & malorum.

61. Quale & hoc est, quod inter Legem, & Euangu lium discrimen constituunt potissimum, quod perfection & plenius hoc omnia pia & Christiana opera doceat, quam olim Lex. Item, quod Euangeliu vires abundelubi ministret, per Spiritum sanctum, vt iam iustificati gratis iplius gratia, totam Legem implere possimus, & quicquid præterea Deus à nobis exigit.

Quasi Lex sit imperfecta, aut Deus aliud maius, & amplius requiratà nobis, quod ad cultus & opera atti net, quam Lexhabet! Nisi forte opera supererogationis subintelligi velint, quæ tamen non sunt mandata & indo bita, verum sponte suscepta, & ab hominibus excogitata quæ tamen Deo gratiora fingunt esse, quam ea, quæ pra

cepit in verbo suo.

Non intelligunt homines rerum facrarum expers tes, & imperiti, & discere illis turpe videtur Doctoribus scilicet, quod ignorant: sed in errore permanere malunt,

Icre.7.18.

Hofius

qui

ma

eft

San

ren

gra

nur

gip

mir

ode

giI

fati

imp

De

81

rep

tent

cta:

cau

gua

te, v fice

> 00 mit

> hæ

alic

ren

6

20 7

quam cedere veritati. Et confundunt duo hæc diverlisis ma doctrinarum genera, Euangelium in Legem transfore mantes. Ex qua confusione superioribus seculis, obscurara est tota doctrina cœlestis de fidei lustificatione.

64. Et quod de totius Legis impletione per Spiritum fanctum dicitur, id recte est accipiendum. Quanqua enim renatis, secundum quod ex Deo nati sunt, præcepta Dei gravia non fint:tamen quia ijdem carne, secundum exters Rom. 7. num hominem, quatenus non toti renati funt, seruiunt Les gipeccati, bonum, quod volunt, secundum internum hos minem, non perficiunt, malum verò, quod mente renata oderunt, faciunt, sicut nunquam fine peccato sunt, ita Les gi Dei in hac vita constituti, nunquam etiam operibus suis fatisfaciunt.

ne

06

65. Dicuntur autem possibilia per Christum, qui est Rom. 10. impletio Legis, cuius iustitia nobis donatur, & imputatur, Phil. 3. Deinde, qu'od Deus in filis inchoatam, licet imperfectam, & multis modis contaminatam, pro perfecta acceptat, & reputat ex Gratia, propter eudem Christum. In quam sens tentiam & D. Augustinus inquit: Omnia mandata Dei fas sta deputantur, quando quicquid non fit, ignoscitur.

66. His ita recte præmissis, & fundamento iacto, de causa instificationis dicendum. Hæc vero quæstio ambis gua est. Ideo videndum, an de causa efficiente, an recipiens te,vel formali, aut merito, & sic causa, propter quam iustis

ficemur, quæratur.

67. Causa efficiens principalis est tota Trinitas, res mittens peccata hominibus, & recipiens eos in gratiam ad hareditatem vitæ æternæ, singulis eius personis suo modo aliquid conferentibus.

68. Causa, propter quam iustificamur, & accipimus Ioh.3. remissionem peccatorum, est passio, meritum & sanguis Christi,

Christi, atch obedientia eius, quam Deo Patri & Legiper

fectam præstitit, patiendo & faciendo.

Euangelij, primo & per se causa est solida, plenacy recepti ua, seu instrumentalis, quæ tanquam manus recipit iustificationem, adoptionem fisiorum, donationem Spiritussam Ai, & vitam eternam. Fide enim & nulla re alia accipimus, id quod promittitur, credentes. Et hocideo, & hacratione, quia credimus, no quia diligimus, nempe remissionem peccatorum, iustitiam & vitam æternam. Sicut in Euangelica historia sanitatem suorum corporum consequebantur, & recipiebant, side sua in Christum, non charitate. Sis cut credidisti, inquit, siat tibi. Item: O Mulier magna est su des tua, siat tibi sicut vis.

70. Quid ni igitur, & quidem multo magis, accipere mus remissionem peccatorum, iustitiam, & salutem æter nam fide, credentes in Christum? Quæ ipse toties promisit & offert in verbo. Qui credit in Me, (in Filium) have bet vitam æternam. Act. 26. ad Paulum, inquit Christus. Ad hoc apparui tibi, vt constituam te ministrum, & minter and gentes, vt aperias oculos eorum, vt convertantura tenebris ad lucem, & a potestate Sathanæ ad Deum, vt accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter eos, qui sanctificati sunt Per fide m, quæ est en ga Me.

1. Hinciam inferimus & statuimus, iustificari, vel sustum sieri & esse hominem peccatorem coram Deo, non nouis qualitatibus insulis, virtutibus scilicet Theologicis, & sic habitu proprio: sed accepta peccatorum remissione, & aliena, Christi nempe, iusticia imputata GR ASTIS, SOLA FIDE, absque dignitate, vel merito pros

priorum operum.

lob.j.IL

Rom.s

72. Iuxta

Gra

Chri

in fa

mils

qui t

7

flum

mine

tion

Chr

pter

bun

ficat

dem

ligin

bus

ope

mor

rătu

tani

rati

lign

TR

guf

or

fof

lis

7

72. Iuxta hæc Scripturæ facræ testimonia : Iustificati Roma. Gratis per Gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo lesu, quem proposuit Deus propitiatore per fidem in languine iplius, ad often lionem iuftitiæ fuæ, propter res misionem præcedentium delictorum. Et iterum: Ei vero, Ibid.4. qui non operatur, credit autem in eum, qui iustificat impis um, fides fua imputatur ad iustitiam.

73. Non igitur propter qualitates aliquas infusas,ius fum elle, aut ex impio & iniulto, pium & iustum fieri hos minem: sed iustum reputari, & pronunciari, & sic absolus tionem'a peccatis, aut eorum remissionem, quod sol A in Christum fitfide, gratis ex misericordia Dei, per & pros pter Christum promissa et exhibita, I V S T I F I C A R E vers bum,& sic etiam hominem peccatorem coram Deo, signis ficarestatuimus. Quod ifidem pene verbis, & sic etiam eas dem certe sententia Apostolus pronunciat, inquiens: Col ligimus igitur, hominem iustificari per fidem, abscp operis bus legis. Et alibi: Scientes, quod non iustificatur homo ex Rom.s operibus Legis, nisi per fidem Ielu Christi.

74. Hicvero criminis falli ab Hypocritis, magnis clas In prafat. Difpus moribus accusamur, qui peiores nos Arrianis esse vocifes les lieutarum. ratur, propter voculam SOL A addita, quam misere exagis tant, cum illi ad Homousion Iota tantum addiderint.

75. Sednec absque authoribus gravissimis, nec sine ratione id à nostris est factum. Vii sunt enim ea in eadem lignificatione, eodem plane sensu, ante multa secula, P As TRES, quorum scriptis vtrice vtimur, Ambrosius, Aus gulfinus, Balilius, Chrylostomus, & his omnibus antiquis or Origines.

76. Etdiligenter observandum est, quod monet Chry, Chrys in Epistofostomus, Iudæos dixisse: Qui sola side nititur, execrabis lis eft. Sed contrà Apostolum demonstrasse: Qui sola fis

lam ad Gal. Cap. 3,

de nitas

Ebionæi hæretici negarunt hominem sola fide iustificati.

de nitatur, eum benedictum esse. Similiter & Eusebin, Hæresin hanc Ebionæorum suisse affirmat, qu'od custodi endam censuerint etiam Legis observationem, nec sussice re ad salutem s o L A M Christi existiment sidem.

- 77. Quid, qu'od Thomas etiam Aquinas hac voce vittur, inquiens: Non est ergo in operibus spes iustification nis, sed in soll A FIDE. Et paulo post: Opera non sum causa, sed essectus, exequationes, & manisestationes ius stitia.
- 78. Etsi autem voces hæ, sola fides, nec hor in loco apud Paulum, nec alibi in Scriptura sacra his lite, rarum notis descriptæ habeantur: tamen sententia his vers bis comprehensa, ibidem habetur, & alibi æquipollentes extant.

Rom.3.

Ib.cod.

79. Diserte enim passim à Paulo excluduntur open à iustificatione hominis. Et gratis & secundum gratiam nos iustificari pronunciat. Item, adimi & excludi omnem gloriationem: Et omne os obstrui, quod ex operibus nemo iustificetur. Item, promissionem non fore cers tam, aut sirmam, nisi esset gratuita, quo side apprehens datur.

80. Quid aliud est hominem iustificari side, ABSQVE OPERIBVS, quam sola side? Item, cum idem Apostolus dicit: Scimus, quod non iustificatur omnis caro coramil lo, ex operibus Legis, nisi per sidem Iesu Christi? Vbi non satis suit Apostolo, vtrocp loco excludere opera à iustificatione, sed insuper addit: Nisi per sidem. Quid est, Nisi per sidem? quam sola side. Quæ autem ex necessaria consequentia veniunt, pro expressis habentur.

81. Ex contextu quoch, & serie totius Disputationis Paulinæ hoc colligitur. Hoc enim agit Apostolus in tota Epistola ad Roman. yt non solum opera, siue meritumili

Iorum

Rom.s

ius.

odi

fices

7000

tio,

ius

hoc

lites

vers

ntes

era

iam

nem

bus

ers

ens

VE

lus

Off

ifis Visi

ria

nis ota

ils

m

lorum'à causa iustificationis: verum etiam ab omni necessisate præsentiæ in actu iustificationis excludat: & soli sis dei tanquam instrumento, quod meritum Christi appresendit, sibi applicat, eoch nititur, laudem iustificationis adscribat.

82. Et licet, ac maxime necessarium est, propter nouas hareses, opiniones, errores, corruptelas nouas fanaticorū, stem, necessitatem, noua etiam excogitare vocabula, quie bus veritas exprimatur, & falsītas detegatur. Sicut Hos mousion, Trinitas, & alia. Quemadmodum & Epiphanie us scribit, Essentiæ nomen, nudo modo in veteri, & nouo Testamento non habetur: sensus autem, & significatio eius voique habetur. Cum igitur Pontisicis malitiose proposistionem, FIDE IVSTIFICATVR HOMO, corrums pantin doctrina iustificationis gratuitæ, & detorqueant ad tollendam consolationem Euangelis propriam, & hos norem proprium Christo soli debitum auferentes, operia bus tribuant, ac discrimen inter Legem & Euangelium proprium tollant: omnino ponenda suit hoc modo & his verbis, Scripturæ sententiam exprimentibus.

83. Quòd autem asserimus, hominem peccatorem cos ram Deo s o L A side iustificari, non accipiendum est de side historica, quæ sola est notitia, quam & dæmones has bent. Nec etiam quòd meritò, aut dignitate illius, quasi os pere iustificemur. Sed nec hoc sentimus, sidem esse solam, licet, in actu iustificationis, sola cum Deo agat, sola promissionem Dei, & in hac Christum cum suis meritis, & benesis cis apprehendens: Non tamen sola est sides iustificans, abse charitate, aut remanet vnquam. Loquimur enim de

fide justificante, viua non mortua.

84. Verum hoc dicimus, sentimus, & intelligi volus mus: Fidem, etsi, vt dictum iam est, sola non sit, solam tas

X

men

men justificare : quod sola instrumentum sit illud, que Christus apprehenditur, qui solus nostra est justitia sine quod idem plane eft, folu Christum nostram esse iustitiam.

85. Fidem autem tantum, & no opera, instrumentale este justificationis nostre causam, perspicua sunt Scriptura facrætestimonia. Qui CR EDIDERIT, inquit Christus, & Baptizatus fuerit, faluus erit. Et iterum: Vt omnis, qui CREDIT in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Act. 10. Remissionem peccatorum accipere per nomen cius omnes, qui CREDVNT in eum. Ibid. 13. In huncom nis qui credit, iustificatur. Rom.3. Quem Deus proposuit propitiatorem PER FIDE M, in fanguine ipfius. Conclu dimus igitur, hominem iustificari fide, abscroperibus Le gis,&c.

86. Etli enim nexu indissolubili semper conjuncta sint Fides & Charitas, non simul tamen justificant, nec simul, vel coniuncta vtrace nostra sunt iustitia, vel iustificationis causa, sed fallacia est, secundum non causam vi causam.

87. Nonenim, vt aduersary volunt, amore & diles Cione longe melius apprehenditur, & applicatur nobis Christus, quam fide, quæ (vt ipsi addunt,) sine amoreest. (Loquimur enim, quod non ignorant, de viua, non mors tua fide) sicut & manipulares ipsoru docent, operibusbo nis, imo & passionibus, siue in hac, siue in altera vita, hoc est, purgatorio, meritum Christi sibi applicare homines, hæcer media & instrumenta este, quibus homines partich pes reddantur beneficiorum eius.

Affert.26.

88. Nech charitate, vt ipsi asserunt, Deo promittenti credimus. Nece charitas in hoc datur, vt ea nobis Chris sti merita applicemus: sed fides sola hoc instrumentument. Vnde Apostolus passim nos PER FIDEM, FIDE, ex FIDE iustificari docet, Nusquam verò charitate nostra iu **Atificari**

Affert.24.

stificari nos, aut applicari Christi merita docet, sed contra potius hoc ipsum negat, operace excludit.

, quo

, live,

itiam.

entale

pturz

riftus,

s, qui

rnam.

omen

Com

ofuit

nclus

IS Le

a fint

imul.

ionis

m.

diles

obis

e eft.

nors

sbo

hoc

nes,

tici

enti

hris

eft.

ex

iu

ari

89. Nam quodidem ait, charitate omnia credere, mas Affert. 26. nifestus est lesuitarum paralogismus. Non enim de Deo loquitur Apostolus, eius ue promissionibus, quòd sis charis tas credat: sed de proximo, de quo omnia bona credamus, quòd charitas non sit suspicax. Vnde quis candor sit ads uersariorum in citandis Scripturis, apparet.

90. Sed nech hoc nos affirmamus, fidem saluificam, Assert.23.
amore, vel charitate carere, aut solam esse: verum hoc tans
tum negamus, quod ipsi asserunt, fidem cum charitate ius
stificare, & ex causis esse salutem conferentibus. Item, fis
dem per charitatem viuere. Quod nusquam Scriptura hoc
dicat, & eius contrarium sit verum.

91. Ante fidem enim & iustificationem, nec charitas est Deo grata, nec vlla verè bona opera Quia homo arbor Matth.7. mala, antequam fide fiat bona, Deo non placeat, aut acces ptetur. Sed mala arbor fructus bonos facere non potest. Charitas autem, & bona opera fructus sunt, & estectus sis dei, iustificationem non præcedentes, sed sequentes.

92. Hoc quidem dicit Apostolus: Fidem per charitas Gal.5. temoperari. Quibus verbis Apostolus non docet ratione institutificationis, aut merito, et dignitate charitatis et operum, nos coram Deo remissionem peccatorum consequi, vel ea sudicio & iræ Dei opponi: sed à signo, & effectu veram sis dem describit, cuius tamen effectus ratione, dignitate, ac merito, non consequimur remissionem peccatorum. Nec per charitatem, sidem viuere assirmat, sicut nec actiones hominis, animam viuisicant, nec anima per ipsas viuit: sed actiones, viui hominis effectus sunt, & opera.

93. Sicut respiratio in homine, nec idem est, quod anis ma hominis, nec anima per eam viuit, nec respiratio anis

X 2 mam

fire

gen

ra,

nin

Qu

mit

CUI

har

ti,c

de

pro

deb

200

foli Iter

que

quo

put

FIL

rem

tern

eun

ope elle

bus

Dis

mam hominis viuificat : sed animam in corporeesse, to actiones suas exercere declarat. Ita charitas nec vita de hominisspiritualis. (Iustus enim side sua viuit.) Necside ea viuificatur : sed sides viua & vera esse, charitatis opera bus declaratur.

94. Contra naturam igitur est, quod asserunt, Fiden per charitatem viuere, cum charitas essectus sit sidei, qua causa est illius, & non econtra. Hoc enim perinde absurdum est, ac si per fructus, arbor viuere, aut fructus arbor facere sertilem, & viuissicare diceretur: cum fructus arbor rem non vegetent, sed per hos arbor viua & sugisera osten datur, & declaretur, arbor si suo humore fructus vegetet.

os. Quibus non dissimile est, quod in eadem Assentione, ex Scripturis sacris constare dicunt, multa in homine præcedere, quibus ad instificationis gratiam præpare tur, & disponatur, inter quæ recensentur oratio, & alique

Dei dilectio.

animalis, qui non solum non percipit ea, quæ sunt Spiritto Dei, sed stultitia est illi: Imò quod amplius est, inimicitia est aduersus Deum. Quæ igitur disectio: Quem enimqui odit, quomodo disigit: Hæc sunt contraria. Sicut & ora tio, nisi ex side proficiscatur, in peccata vertitur. Nihilos minus hæc illis præparatio sunt ad iustificationem, quæ es iam omnia ad eam concurrere dicuntur, peccata scilices, odium Dei, & inimicitia aduersus illum.

Affert. 26.27.

97. Atrox etiam calumnia est aduersariorum, quòd asserunt, nos docere sidem soliuagam, sine amore Deissine charitate, re vera stercorariam sidem, quæ fructus alios no pariat, quàm stercora. Sola side quàm plurimos Diabolo venudatos esse. Nos docere, sola side homines iustificari, ve hac contenti, cogitationem omne de bonis actionibus abs siciant.

98. Cum

1.Cor.2.

Pfal.109.

08. Cum enim, in hac fua Disputatione, non semel nos frorum scripta de iustificatione in hanc sententiam alles gent, quod sentiant & scribant, fidem illico segui bona ope ra,tanquam fructus & signa veræ fidei, sine quibus vel mis nimo tempore permanere fides, quæ iustificat, non possit: Qua hac est malitia, quia statuimus sola fide iustificari hos minem, vt certa sit nostra salus Rom. 4. Ideo ex side, vt ses cundum gratiam firma sit promissio omni semini, inferre, hancassertionem eo spectare, vt homines sola fide contens ti, cogitationem omnem de bonis actionibus abijciant?

99. Plane hoc nobis accidit, cum doctrinam Paulinam de gratuita solius fidei iustificatione, contra Hypocritas pro falutis nostræ certitudine, & vt Christo honos proprie debitus tribuatur, proponimus, quod Apostolo ipsi, qui audire cogebatur, ex sua doctrina homines discere, non solumnihil boni faciendum, sed mala, vt euenirent bona. Item, maneamus in peccato, vt gratia superabundet. Sed quod addit de his suis calumniatoribus, & blasphemis, quorum damnatio iusta, hoc ipsum hi quoce sibi dictum.

putent.

å

di

des

ELR

em

uz

III

ore

100

ens

ers nis

19

UZ

8

115

04 U

t,

õ

0 1t

Docemus, exhortamur, scribimus, cantamus, Rom. 3. 6. FIDEM, etsi fola sit instrumentum, Christum mediatos rem apprehendens, in eog justitiam, salutem, & vitam æs tram, quæ omnia gratis nobis in iplo, per & propter ips sum offerantur, exhibeantur, & donentur credentibus in eum: solam tamen non esse, nec manere, sed individuum elle manere comitem illius Charitatem, quæ perbona operalit efficax. Quæ etiam nili fequantur, argumentum elle, Fidem viuam & veram non elle. Ideog bonis operis bus studendum.

101. His verò, etsi adsint, gloriam tamen iustificatios misnontribuendam. Quodhic honos proprius sit Chris

Ma. 43.

Iti, vnici Mediatoris & Propitiatoris. Sicut inquit: Ve runtamen seruire me secisti in peccatis tuis, præbuisti mi hi laborem in iniquitatibus tuis. Ego sum, ego sum pse, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuo rum non recordabor amplius. Hunc Deus proposuit propitiatorem, in sanguine ipsius, quo suo sanguine deletom nia nostra peccata. Non, vt ipsi scribunt, aqua benedicta, deleat tibi tua delicta. Et quod omnis actus charitatis, mo reatur absolute vitam æternam.

Rom. 3.

102. Nec conscientiæ vilam firmam consolationem, pacem, aut tranquillitatem habere possunt, si doceatur, ho minem side & operibus iustificari. Ideo ex side, vt secun dum gratiam firma sit promissio omni semini. Sempu enim dubitare necesse est, num satis bonorum quisopo rum habeat: Imo certum est, nunquam illa sussicere. Ideo dubitandum omnibus illis, & tandem etiam desperandum.

103. Hæc doctrina, præterquam qu'od dubitationem impiam Pontificiam peperit, blasphemia etiam no caretin passionem Christi, ea tribuens opellis nostris sordidis, que

solius sunt ipsius sanguinis.

104. Nam quod de operibus Legis, & fidei difini guunt, Legis ea vocantes, quæ quidem secundum Legem siunt, sed à non iustificatis: Fidei verò eadem, sed à iamin stificatis side. Primum, non ignoramus, aliam este ratio nem operum, ante, & post iustificationem. Omne enim, quod non ex side sit, peccatum est. Et sine side impossibile est placere Deo. Et respexit Dominus ad Abel, & admin nera eius. Ad Cain verò & munera eius non respexit.

105. Deinde verò sciendum est & hoc, in genere Les gis opera dici ab Apostolo ea, quæ Lex præcipit & requir rit, siue iam ea in side, siue abseptide siant, à regeneratis, vel

Rom. 4

non

-

Le

dil

ide

tor

ciel

. 1

crea

run

mer

ope

Vita

grat

rum

hoc

ignor

corar

iuftit

cæcis

rafar

& A

ipli fa

cis, E

tatibu

imput

tione:

funda

10

non regeneratis. Quod enim negat, hominem ex operibus Legis iultificari, ad totam dispurationem respicit, non ad ditinctionem operum ; led magis ad extollendum corum dignitatem : idic inde, quod Lege diuina fint mandata, ideoig à Deo probentur. Sed nullis hominum nec justificas torum quidem, & fidei operibus gloriam iustificationis, aut partem aliquam, vel communionem eius, quod in for cietatem iustificationis concurrant, tribuendam.

106. Habent quidem bona iustificatorum, hoc est, credentium opera, suum honorem, locum & gloriam, præs mia quocy cum in hac, tum in altera vita : fed non concurs runt, vt maxime adfint in conversione, tanquam causa aut merita, ad iustificationem, in qua, sola fide, gratis remissio, Rom. 6. nempeccatorum, & vitam æternam accipimus, nec pro Rom. 11. operibus refert eam Deus. Est enim gratia & donum Dei, Gal. 2. vita aterna, non ex operibus, aut propter opera, alias nec

D

es

n

UĈ

W

101

ile

es

rel

gratia effet, nec don TDei. Et Christo frustra mortuus effet, 107. Paulus iustificatus fide, plenus est bonorum opes 1. Cor. 4. rum, & exemplar virtutum, nihil libi conscius : tamen in hocleiustificatum negat. Hi vero male feriati homines, ignorantes Dei iustitiam, quæ est ex fide, qua iustus viuit Abacz. coram Deo, suam volentes ex operibus propris statuere, Rom.10. iustitia Dei non sunt subiecti. Et sic frustra illis surdis, & cacisoccinuntur, proponuntur, ac monstrantur Scriptus rafancta testimonia, & in ea consensus chori Prophetici & Apostolici, de gratuita solius sidei iustificatione, quam iplifacinati opinionibus, & imaginationibus Philosophis cis, Ethnicis, ac Pharisaicis, tantum de virtutibus & qualis tatibus nobis inhærentibus, non de aliena Christi nobis imputata iustitia, & peccatorum remissione, atq absolus tioneabeisdem, de qua hactenus nos ex Scripturæsacræ fundamentis & testimonijs, intelligunt.

108. Iacobi

Iacobi locus, cum dicit: Abraham ex operibm iustificatum, non de iustificatione coram Deo potestació pi. Alias enim pugnaret cum fidei analogia, & tota face Scriptura, in primis Mose & Paulo, vnde est desumptur sed pro justus declaratus, sicut ibidem inquit: Ostende mis hi fidem tuam, abscy operibus, & ego ostendam tibi er

operibus fidem meam.

Meritum denice congrui, etsi videantur nonper omnia probare velle, quod crassior sit error in vera Theo logia, quam vt defendi possit, ideog dicunt, non omno Catholicos ita sentire, sed Thomam contradicere: tamen ne vel vlla in parte errasse videantur Maiores ipsorum, vel ipli ab eis dissentire, magis congruum esse asserunt, & conveniens, vt his, qui poenitentiam agunt, detur gratia, quam non agentibus pænitentiam. Quod promissio Di de remissione peccatorum certissima sit, cum quis agit por nitentiam.

des pars est, intelligantur, omnino consentimus. De hise

Quæ si de vera pœnitentia Christiana, cuiussi

debita

110.

nim certissima Dei est promissio. Sed hæc non est humas narum virium: verum Dei donum est, & opus in nobis, auferentis cor lapideum, & dantis cor carneum, ac faciens tis, vt in præceptis ipsius ambulemus. Quemadmodumfu des etiam non est omnium. Si verò de Pontificia, de quaip si accipiunt, quæ constat cordis contritione, vel saltemat tritione, oris confessione, & operis satisfactione, intelligu tur, non vnus est tantum error, aut simplex, sed multiplex pluribus concurrentibus. Primus, quod Deus sit meorane Aufflig, respector personarum. Deinde quod propter ope ra, & quidem humana prorsus, qualia sunt omnium peccas torum confessio, Sacramentalem ipsi vocant, proprio Sas cerdoti facta, dari gratiam à Deo fingunt. Item, operanon

Ezech. 36.

debita, nec à Deo mandata, satisfactionem esse pro peccas tis, quæ est blasphemia in sanguinem Christi, quo vno sus mus Deo reconciliati. Denicp crimen falsi, quod de his cers tissima sit Dei promissio, quæ prorsus nulla est, hoc & non alio modo agentibus pænitentiam.

22

m,

œ

fis

is.

ex,

C25

24

Off

nis opellis affirmare, certissimam esse Dei promissionem, quibus se Christus frustra coli ex Isaia testatur? Interea vez Matth. 15. ro Anathemate suo serire, si quis ex verbo Dei infallibili & certissimo, dixerit, ad remissionem peccatorum consez quendam, necessarium esse, vt certo credat, & absez vlla hæsitatione propriæ infirmitatis & indispositionis, peccata sibi esse remissa ? Vbi verbo Dei credere iubentur, illic doz centisti homines dubitare: Vbi verò Dei verbo destituunz tur, certissimas extare Dei promissiones nugantur.

112. Sicut etiam tandem concludunt: Non in sola fide, Assert. 36. sed in bonis operibus siduciam hanc esse collocandam. Ides ex Apostolo probare conantur: Si cor nostrum non resprehenderit nos, siduciam habemus ad Deum, & quicquid

petierimus, accipiemus ab eo.

113. Quibus iterum suam in sacris ignorantiam omnis bus testatam faciunt, Doctores isti Theologi. Scriptura enim sacra, nech in side nech in operibus bonis siduciam sacram Deo collocare docet. Id enim, cui sidimus, Des umesse & diuinum necesse est, cui soli considendum. Et sic totsibi singunt Deos Pontificii, quot opella, & cultus, in quibus siduciam suam collocant. Non ergò iniuste multis pliciseos Idololatria reos agimus, hocch modo Iudais lons gedeteriores, quibus Propheta dicit: Secundum numerum sere. 2. ciuitatum tuarum Dii tui suda. Nos verò illis dicimus, ses cundum numerum Ordinum, Cultuum, Missarum, precus larum, ieiuniorum, & operum tuorum, Dii tui sunt Papa.

Y 114. Valde

Affert.37.

114. Valde autem puerilis est cauillatio, qua hocipi sum ex nostra quoch doctrina probare conantur, quod doceamus: Fidem illico sequi bona opera, sine quibusne minimo quidem tempore, sides quæ iustificat, esse autem manere possit. Neminem ergò certo sibi persuadere possit, veram se habere sidem, qui opera bona, fructus & signafi dei certissima nulla in se experiatur.

115. Etli enim verum sit, fidem, vt dictumest, indiui duum habere comitem bona opera: tamen in hæc minis me, vt maxime adsint, fiducia est collocanda. Sed hoc tans tum sequitur, hinc hominem certiorem reddi, fidem suam non esse ociosam, inanem vel vanam opinionem, aut per suasionem, sed veram, viuam, atqs iustificantem. Et facile quiuis intelligit, num Lege Dei secundum interiorem hos

minem delectetur, nec ne. Rom. 7.

volunt: loquitur ibidem Apostolus de malo proposito, quod certe cum side vera stare non potest. Sicut idem Da uid, qui dixit: Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum, statim & immediate subsicit: Et in cuius spiritu non est dolus. Quibus & hoc addimus, semper sidem veram & viuam per opera bona ostendi, nec stare aut mas nere cum peccatis vastantibus conscientiam, aut malo proposito.

117. Ideo autem etiam negamus, nos vel in sidenos stra, vel in bonis operibus siduciam posse collocare, aut debere. Quia vtract sunt imperfecta, nec tanta, quanta esse debebant, propter carnem & concupiscentiam etiam in renatis reliquam. Propterea seuerum Dei iudicium ferre non possunt. Deinde bona opera adeo ex debito præstanda sunt, vtsi secerimus omnia (quod tamen in hac vita nunquam sit) nihilominus serui inutiles simus. Quia

hæc

hæ

qui

lib

Ch

tre

no

qu

no

mai

De

bis

tur

cat

iuf

per

im

tia.

ma

ma

ne

fto

200

ba

ho

tic

hæc debemus, & nulla nobis ex debito merces reddenda eft.Luc.17.

118. Quapropter formale iustificationis, ideft, illud. quo habito, homo iustificatus sit, & iustus apud Deum, ele sessationes, Remissionem peccatorum, absolutionem, vel liberationem ab eisdem : aut quod idem est, solam iustitiam Christi nobis imputatam, qui factus est nobis à Deo Par 1. Cor. 1. treiustitia, sanctificatio, & redemptio. Quod & per Pros lerc.23. phetam prædictum est: Vocabunt eum, Dominus iustitia nostra.

Verè enim in oculis & judicio Dei, aliud non est. 110. quo iustificari, id est, iusti iudicari, esfect valeamus, quo & nostra peccata, & postea etiam imperfectio nostræ renos uationis contegatur, & quantum quoce eius in nobis est persectum, Deo commendetur, quam iustitia Christi nos bisdonata, qua peccata nostra omnia, vt Scriptura loquis tur, teguntur, noscy coram, & à Deo remissis & tectis pecs

catis,iusti & beati pronunciamur.

120. Hac Christi totius Dei & hominis perfectissima iustitia, & obedientia, quam Legi faciendo, & patiendo persecte, cum nihil horum deberet per se, præstitit, nobis imputata & donata, fide apprehensa, nostra fit & est iustis tia. Et hæc vera est, omnium abfolutissima, & perfectissis maiuftitia, De qua Saluator ipseloh. 16. iustitiam esse affirs mans nostram, quod ipse vadat ad Patrem, per passionem nempe suam & mortem, de qua Spiritus sanctus per Apos stolos mundum sit redarguiturus, qu'od eam agnoscere & accipere nolint. Quod & aduersarin faciunt.

121. Hanc etiam Apostolus ex Dauidis Psalmo pros Rom. 4. bat, inquiens: Sicut & Dauid explicat beatificationem hominis, cui Deus imputat iustitiam absquoperibus: Beas tiquorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt

peccata.

peccata. Beatus vir cui non imputauit Dominus pecci tum. Quibus verbis manifeste testatum facit. & docet, bear tificationem, aut iustificationem, (vtrog enimindifferen ter Apostolus vtitur) esse non imputationem, hoc est, re missionem peccatorum, & alienæ, Christi scilicet, iustitiz imputationem.

Rom. t.

122. De qua idem iterum: Quod impossibile erat Les gi, nempe vt nos iustificaret, quia per carnem infirmaba tur:hoc Deus, inquit, præstitit. Quomodo : Misso filioin fimilitudinem carnis peccatricis, vt quia iple factus elt peo catum, idest victima vel hostia piacularis pro peccato, ius stificatio Legis, hoc est, à Lege requisita, impleretur in nos bis. Non dicit à nobis, sed in nobis, à Christo præstita, no bisce donata, & imputata. Nihil enim refert, à quo solutio fiat, modo fiat & quidem pro nobis. Sicut Christus precis um redemptionis persoluit suo sanguine, sua passione & morte. Item 2. Cor. 5. Eum, qui non nouit peccatum, pro nobis peccatum fecit, vt nos efficeremur Iustitia Dei in illo.

123. Toto ergo coelo errant, & manifelte fallum & abs surdum est, quod Pontificif causam formalem iustificatios nis statuunt, fidem per charitatem absolutam & consume matam, quæ veram in nobis iustitiæ rationem constituat, Affert. 38.30. & formaliter nos iustificet; Quia Scriptura non raro dicat, fidem nobis ad iustitiam reputari, nusquam autem in facra Scriptura nos legere, Christi iustitiam nobis imputari pro iustitia, Quibus addunt: Si perfecta iustitia coram Deo in nobis non esset, sed Christi tantum imputata: iam perfecta nobis non promeritus effet Christus iustitiam, cum eam, quam ipsemet habet, non sit promeritus. Item, imputatios nis vocem non significare alterius iustitiam nobis imputas ni: sed nostra opera & sidem imputatione, hocest, miseris cordia

cord cut 8 char

Scho nus 1 verb ligur fi loc

tiam bus Pro **Subi**

ado

prop

noff tis,i raiu Mu Serio

vtn quic ftifi

Exi ind foli

qui tia

cordia Dei egere, vt his veram consequamur iustitiam. Sie cut & ali huius farinæ authores scribere non sunt veriti, pighius.

charitate qu'am fide iustificari nos verius dixerimus.

124. Hæc vetus sunt Sophistica, tenebræ, & errores Scholasticorum & Pontisiciorum, quos mordicus hactes nus retinent magno multorum detrimento, ne quid in tata verbi Dei luce videre, aut didicisse videantur. Hi verè dis ligunt vanitatem, & quærunt mendacium, idép in hypocris si loquuntur, à side desicientes, & docsrinas dæmoniorum proponunt. Et quòd negant in Scriptura legi, Christi sustiam nobis imputari, eius contrarium suprà Propositionis bus 121.122, probatum est. Et disertè dicitur ab Apostolo: Rom. 5. Propter obedientia vnius, iusti constituuntur multi. Item, Gal. 4. subiectum Legi, vt eos, qui sub Lege erant, redimeret, vt adoptionem siliorum reciperemus.

nostrarum virtutum, cum toto Apostoli, Mossinterpres Romatis, instituto, qui simpliciter negat, Abraham propter opes raiustum reputatum, vel opera ei ad sustitiam imputata. Multo verò minus concedendum, quod imputatio illi missericordiam Dei significet, qua egeat opera nostra & sides, visveram consequamur iustitiam. Qua interpretatione:

quid absurdius, quidire magis ridiculum:

tisc. Homo, nec propter opera, nec propter sidem ius stiscatur coram Deo, nec opera pars sunt iustificationis. Exigit quidem ea Deus à nobis seuerissime, nec vult nos indulgere cupiditatibus carnis, sed serio præcipit, vt non solumeas frenemus, verium etiam penitus mortissemus. Tamen quia impersecta sunt, & polluta peccatorum relisquis, in carne hærentibus, serre seueritatem iudici Dei, in socio consistere nequeunt. Nisi igiturauertat oculos iustistas sur, no solum à nostris vitis, & peccatis, sed etiam opes

Y 3: ribus

ribus iustitiæ & virtutibus nostris, & nos iustos repute per & propter filium Mediatorem fide apprehensum, fale uari non possumus. Si enim fecerimus omnia, quacunque mandata funt nobis, serui inutiles sumus: Quia quod de

buimus, fecimus.

127. Etli autem fides iuftificans, & charitas semper fint conjuncta: tamen non simul justificant, aut justifia nos stra sunt coram Deo: sed diversissima sunt, diversa quon obiecta habentia Fides intuetur Deum promittentem, & inter hæc precipue promissionem, qua Deus promittit, dos nat, offert, & exhibet filium fuum Mediatorem, victimam factum, propitiatorem, atos peccatorum nostrorum expias torem. Hanc apprehendit, amplectitur, & ceu manumad mouet, & accipit, Deo porrigente.

128. Charitas verò circa aliam versatur materiam. Aus dit enim Deum mandantem, præcipientem, & iubentem, atch aliquid a nobis exigentem, cuius mandata exequitur,

& paret Deo.

129. Fides accipit, charitas dat Deo & hominibus. Quantum igitur interest inter dare & accipere, tantumins terest inter fidem & charitatem. Sicutautem promissio Es uangeli propria, & Lex: sic sides & charitas, similiter & sis nes vtrius q diftinguenda: Ne charitati, quod est fidei solis us, tribuatur. Fidei in Scriptura tribuitur, qu'od apprehens dat iustitiam, quæ valet coram Deo, quam operibus non adscribit nec charitati.

Ridiculum autem est, asserere, charitatem con summare, & perficere siue absoluere fidem, cum charitas nequaquam informet fidem, sed contrà potius fides charis tatem. Nisi enim fides adsit, charitas vera non est, sed ficta & fucata. Et charitas effectus est, & non forma fidei, & mas teria quæ perficitur. Sed Christus Saluator, cum sua iusti

tia

ho

ha

bit

cai

DIC

fide

bu

81

dut

qui

ipla

nor

Cuit

con

Chr

& ir

Eth

dem

recti

iusti

petr:

farij

cius

iple

lexit

illay

ftitia

13

tia, forma est fidei, sine quo fides Christiana non est. Hunc homo fide apprehendens, iustus reputatur, sicut Abras ham. & hac viuit iustus coram Deo.

131. Quod verò fides quog ad iustitiam reputari scris bitur, Synecdochica est oratio. Vbi, quia plures concurrut caufa, ad vnum & eundem effectum iustificationis scilicet producendum, nempe Dei misericordia, Christi meritum, fides, hæc apprehendens, fibig applicans, cuicung iam trie buatur, reliquæ subintelliguntur.

122. Sic Deus Pater sua misericordia, qua nos dilexit, & filium suum donauit, Ioh. & Tit.3. nos iustificat. Euns dum ad modum scribitur, filit Dei esse justitiam nostram, quia author est, qui suo merito nobis peperit iustitiam, imò

iplanostra iustitia nobis imputata.

13. Sicetiam fides nobis dicitur imputari ad iustitiam, non quatenus opus est, aut Qualitas, vel virtus in nobis, cuius dignitate, aut merito iusti reputemur, vel iustitiam consequamur: sed quatenus, vt instrumentum, Mediatore Christum apprehendit, & in eo ac per eum partam nobis, & in verbo Dei oblatam iustitiam, nobis ea applicamus. Ethoc modo instrumento tribuitur, quod est Obiecti. Eos dem modo & ratione, Obedientia, Passio, Mors & Resurs reclio Christi, ex amore erga genus humanum suscepta, iustitia nostra dici possunt, quod ijs parta sit nobis, & ims petrata iustitia. Quo modo nequaqua repellimus, vt aduers fari calumniantur, amorem Christi à nostra iustificatione, ciusq causa. Sed eum amorem, no quo nos ipsum, sed quo iple nos dilexit, & prosequitur, Apostolo teste, Christus dis Rom. 8, lexit ME, & tradidit semetipsum pro ME.

134. Quamuis & alio modo vere responderi possit ad illa verba Apostoli, quibus scribit, sidem imputari ad ius stitiam credenti in eum, qui iustificat impium, hancillos

Gal. z.

rum esse, vtest, sententiam: credens reputatur iustus cora Deo, gratis, nempe donata, & accepta remissione peccato, rum, Rom. 4. Psal. 32. Vnde Apostolus passim in Epistolis suis ad Rom. Galatas, & Ephelios scriptis, side nos iustificari docet, absorptibus, non ex operibus, sed in Christo nos electros, antequam essemus, nedum antequam quio quam boni, vel mali fecissemus, imò antequam fundamenta mundi iacerentur. Non ex operibus, sed ex vocation diuina. Nec propter opera sequentia aut sutura: sed conditi in Christo Iesu ad opera bona, quæ præparauit Deus, vt in eis ambularemus, & vt essemus, (non quia suturi eramus) sancti & irreprehensibiles coram ipso in charitate.

Affert. 4L

135. Quod verò dicitur, si Christi tantum iustitia nobi imputata, nostra esset iustitia, iustitia hæc coram Deo perofecta in nobis non esset. Et Christus persectam nobis non promeritus esset iustitiam, cum eam, quam ipsemet habe, non sit promeritus. Illam verò imputatam, quam sit promeritus, inanem tantum etiam à nostris dici Relationem.

Disputatione D. Hesshusis, de iustificatione, cui suam le suitæ opposuerunt, quasi ipsius verba, & sententiam alles gant, qua asserat imputatam iustitiam, nihil aliud esse, quam relationem quandam inanem, cui nihil subsit rerum, sed tantum Ens sit rationis. Cum id aperte neget, & contrais um affirmet, sicut ex eodem libello & disputatione, suce meridiana clarius apparet, eum hæc ex sententia Papistari ponere, qui hoc opponunt, quæ ipse soluit, & resutat. As perte enim ibidem D. Hesshusius ponit & ordine, obie ctiones Pontificiorum 128. quibus singulis solutiones subsiscit, inter quas hæc numero est 115. Obiectio, ad quam his verbis respondet: Nostra iustitia non est nuda relatio, ve imaginatio;

imaginatio: sed est quiddam reale. Est. n. tota & perfectissis ma obedientia lesu Christi silij Dei, qua ipsa mundi peccas tà expiauit, & nostro loco Legem impleuit. Qua nos ves stimur Isa. si. Induit me vestimento iustitiæ, & c. Hæc iustistia silij Dei non est imaginatio, sed res omnium sanctissis ma, & perfectissima, & quiddam reale, & c. Hoc modo se prodit spiritus, qui per lesuitas loquitur.

olis

ifis

IiG

ens

SIC

ons

tus

bis

on

et,

105

n.

le

lles

am

fed

aris

uce arű

oie

ub/

his

258

137. Deinde blasphemia non caret, quod afferere non Affert. 38.39.

verentur, Christi nobis imputatam iustitiam, quam est promeritus, persectam non esse. Qua nulla est, aut esse potest persectior, siue in se considerata, siue nobis imputata: vt. pote, quæ omnibus numeris sit absolutissima, cum Legi Dei & faciendo & patiendo persectissime satisfecerit, vt non modo nihil in ea desiderari, sed ne quidem addi possit quicquam. Quasi verò viua etiam nostra sides, charitate formata, qua ipsi eam absolutam, persectam, & consummatam asserunt, melior & plenior sit, Christi obedientia, & sustituta, quam ipse pro nobis legi præstitit, nobises imputat, & donat?

138. Nece enim Christi ea tantum iustitia, quæ est ipses, siue, vt illi loquuntur, quam habet ipsemet, perfecta est; sed illa etiam, quam Legi ipse præstitit, quam non sibi, nos bis autem est promeritus: Quia Legis debitor non suit, sed Dominus. Et hanc suam indebitam obedientiam, quæ ius stitia est perfectissima, nobis imputat, & donat. Sicut etiam suapassione, & morte, quam pro nobis perpessus est, nos à ponis peccatorum, & morte æterna redemit. Disciplina pacis nostræ super eum.

139. Hæc sicut imaginaria, aut inanis tantum relatio, vel redemptio & liberatio non est, sed vera obedientia, passio, iustitia, & redemptio, ac peccatorum siue culpæ, & pænarum, atcg a morte æterna redemptio & liberatio est:

Preham

q

h

n p ci

et

m

8

ia

tu ba

Ita nec iustitia est imaginaria, aut inanis tantum relatio, cil nihil rerum solidarum subsit. Sed vt vera est obedientia, & peccatorum remissio: ita vera coram Deo iustitia, qua ipsi grata est, & probata, valet & placet, ac salus nostra est. Ad dandam scientiam salutis plebi eius, qua est in remissione peccatorum.

Luc. 1.

Hæc enim nostra est coram ipso iustitia, quan 140. iple elle affirmat & pronunciat iustitiam, qua ipli places mus, Christiscilicet iustitia, quæ vestis est nuptialis, quain duti, & vestiti, coram ipso comparere possumus. Qua iu stitia ita extra nos est, & esse dicitur, vt sit tamen in nobis Quicung in Christum baptizati estis, Christum induistis. Extra nos quidem, quod non velà nobis, aut ex nobislit, vel in carne nostra hæreat: sed aduentitium quiddamsit, & extraneum, nempe Christi iustitia, qui alius est quam nos simus. Et tamen fide apprehensus, noster fit, cum sua iusti tia, quæ & ipsa nostra fit, & in nobis per fidem habitat, & in nos transfertur hæc eius obedientia, vt ea vestiti & in duti, in conspectu Dei apparere possimus, sicut Prophen dicit : Gaudens gaudebo in Domino, & lætabitur anima mea in Deo meo. Quia induit me vestimentis salutis, & in

Ifa. 61.

Galat. 3.

141. Quodigitur dicunt, ex imputata iustitiaincon ueniens illud sequi, in iustificatis nullam esse veram iustitiam, nec veram peccatorum remissionem, sed tantum imputatam, & idem esse, ac si diceremus, sustificatos imputativue non vere esse membra Christi, non vere redemptos, nec Christum vere sustulisse peccata mundi, sed tantum imputative: nomen denicy selus, Christo non vere competere, sed tantum imputative: meræ sunt calumniæ virulenta, imò Diabolicæ, contra Scripturam sacram, ac Christum ipsum, quæ & in præcedentibus sam sunt solidis fundament is resutatæ.

dumento iustitiæ circumdedit me.

ipli Ad

OTE

am

226

ins

1116

is:

it,

8

tis

8

12

V

142. Etsi autem dicimus, peccata per Christum non penitus in hac vita tolli ex natura, & carne hominis, sed tantum remissione, & regeneratione, non tamen persecta, post mortem verò tandem omnimodam, & plenam sore peccati abolitionem, & deletionem, vbi prorsus ex natus ra tolletur, cum Scriptura id facimus. Hæcenim testatur, etiam in renatis concupiscentiam manere reliquam, donec hanc viuant vitam. Et Apostolus de se quoca, & omnibus 1.1028. s. sanctis, scribit: Si dixerimus, quòd peccatum non habeas mus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Beati quorum tecta sunt peccata. Ergo adsunt, sed tecta sunt ins nocentia Christi.

143. Nec tamen sequitur: Si non penitus ex natura hominis peccatum in hac præsenti vita tollatur, Christum nonesse verum lesum, verum redemptorem, nec veram iu: stitiam præstare, sed tantum imputative, & imaginarie, inas nititulo & nomine. Est enim hæc ipsius, vt dictum est, ims putata & donata nobis eius iustitia, vera, quæ magno illi constitit, nempe obedientia perfecta, & omnimoda, quam toti Legi, faciendo, & patiendo, præstitit. Et posset quogs etiamin hacvita id præstare, vt omni peccato careremus, sed reliquias remanere voluit in renatis, etia in hac vita, vt. materia effet humilitatis, & certaminis: vnde lucta carnis & Spiritus in Sanctis. Nec leuis hæc est lucta, sed certas men grauissimum & perpetuum in homine renato, vbi iam vincit, iam succumbit, & iterum per Spiritum sanctum erigitur, confirmatur, & ad certamen renouandum armas tur, donec tandem superatis monstris omnibus, lætus ex bacvita & militia excedit triumphator, ad vitam beatam, immarcessibilem gloriæ coronam recipiens, vbi in altera vita perfecta erit, & confummata iustitia, deleto penitus & exnatura hominis sublato peccato.

Z 2 144. Quod

Affert 43.

Quod autem in hoc differre Christi iustitiania nostra asserunt, quod illa sit infinita, nostra finita, discie men non in hoc proprie consistit: sed quod Christus estins stitia ipsa. Nostra autem vera quidem est, sed nobis ab ipso imputata, & donata propter ipsius obedientiam, quam Lu gi præstitit, & fit nostra, fide. Impletio enim Legis Christus est, ad justitiam omni credenti.

Rom.10.

Nece vero solum nobis imputatur Christi justis tia credentibus in eum: sed simul donatur Spiritus sans ctus, qui nos regenerat, & in nobis nouam inchoat obedis entiam, & iustitiam, vt iamincipiamus & ipsi, secundum Legem Dei fancte, & iuste viuere, & bene operari, secun dum omnia Dei præcepta.

Sed hæc obedientia & iustitia, non potest oppor ni iustitiæ Dei, nec coram tribunali eius consistere. Indiget enim & ipsa, condonatione, propterea quod sit imperso

ca, & multis modis polluta, & contaminata reliquispeu

catiin carne hærentibus.

Vnde Isaias confert iustitias etiam fanctorum panno menstruatæ, (hæc tamen vera est iustitia Catholis corum.) Et Apostolus recte, facta collatione huius cum Christi iustitia nobis donata, & imputata, oxubada, reiectas mentavocare non veretur. Quare & David, licet virles cundum cor Dei nominetur, tamen iudicium Dominide precatur, quod in illo non iustificetur omnis caro. Et Aus gustinus: Væ hominum vitæ, quantumuis laudabili, si, res mota misericordia, eam Deus intueatur. Bernhardus quos que meritum suum, Christum esse affirmat, qui iure duplid colum habeat : primum, vt naturalis Dei filius, deinde quod suo merito acquisierit, qua ratione nobis illud donet.

Affert. 42.44.

Phil. 3.

Et hic locum habet antithesis illa, primi, &se cundi Adæ, Rom.5. V teres enimaliquid suis meruit. Ada

ex

bu

tal

ha

no

im

cie

ho

on

ru

Q

Ite

fit

qu

ni

8

ta

do di

ra

m

20

e

1

ma

Cris

iu

olo

Les

ftis

die

C

exsenatis, peccatum & mortem. Christus in se credentis bus iustitiam, & vitam. Iustitiam quidem non solum impus tatam, sed etiam Spiritum sanctum, qui in nobis inchoat in hacvita nouam obedientiam, & iustitiam. Verum hanc non possumus opponere iudicio Dei seuero, propter sui impersectionem, quæ tamen in illa altera beata vita persiscietur. Exuberat autem gratia Christi supra peccatum, in hoc, quia Christus non vnius tantum peccati, sed omnino omnium remissionem nobis peperit. Sicut verba Apostoli testantur.

149. Præterea, quòd, ad stabiliendam propriam opes Assen. 46. 47. 48. rum iustitiam, ne iustitiæ Dei sint subiecti, quædam afferüt; Quòd Lex sit possibilis: Mandata Dei grauia non esse. Item: alter alterius onera portate (quod impossibile non sit) & sic adimplebitis Legem Christi, quæ est dilectionis, quatota Lex impleatur. Quod & exemplis probare vosut, Dauidis, qui glorietur se non impiè gessisse à Deo suo, quos Pal. 17. níam omnía iudicia eius in conspectu suo habuerit. V nde & vir secundum cor Dei dicatur, qui faciat omnes voluns tates Dei, Iosiæ, Zachariæ, & Elizabethæ.

ni,qui hoc à suis, vt cætera quoch, Maioribus didicerunt, docentibus; Hominem ex puris naturalibus posse Deum diligere super omnia. Quia homo, possit diligere creatus ram super creatorem, adolescens puellam, auarus pecunis am, &c. Ideo multo magis Deum tanquam excellentisis mumbonum. Hinc etiam implere totam legem Dei quos adsubstantiam actus, sed non quoad intentionem præcipis entis. Sed facessant hæ Scholasticorum Pontificiorum ims pietates.

151. Notum aute est omnibus, qui vel Elementa Theos logiz didicerunt, ingens esse inter Legem Mosis & Christi

de dilectione proximi discrimen. Hanc enim etsi vterado ceat, & requirat, longe tamen dispari id fit ratione. Mole exactor est seuerissimus, non contentus aliquali, sed perso chissimam, & omnibus numeris absolutissimam dilection nem.ex toto corde, ex tota anima, & omnibus viribus res quirens, quam quia præstare in hac vita est impossibile omnes homines damnat.

Deut. 27.

August.

152. Christus vero non solum vires dat faciendi, sel etiam contentus est ea dilectione, quam pro modulo & do no spiritus, à se nobis concessi, cuius hic tantum primitias illic verò tandem decimas percipimus, præstare in huius præsentis vitæ imbecillitate possumus. Hec perfecta in hac vita conceditur nulli, sed licet augeatur, semper tamenel & manet hic imperfecta. Et tamen propter hanc imperfe ctionem non damnantur credentes in Christum, sed place Deo Patri cœlesti in filis, & pro perfecta, propter filipen fectam, quam Legi iple præstitit, obedientiam, a credentis bus in eum, acceptatur. Possibilia igitur sunt mandata Del & non grauia, renatis scilicet, quatenus renati, qui dele Cantur Lege Dei, sed per & propter Christum, dicho modo:

Porrò quod ad exempla ab aduerfariis producta: 153. Quomodo David omnia mandata Dei custodierit, nec im pie gesserit, manifestum est omnibus, & res loquituripla, ac optime agnoscit ipsus, iudicium Domini deprecans, & qua re iustus & beatus sit homo, Psal. 32. docet. Beatiquos rum remissa sunt iniquitates, &c. Quod vero Deus illites stimonium perhibet, de affectu Dauidis, studio & pros polito loquitur, quod non fuerit hypocrita, sed in hoctos tus fuerit, vt Deo seruiret. Quod verò alibi de se dicit& gloriatur, de iustitia facti, vel præsentis causæ, quam cum Saule habuit, loquitur. Quemadmodum & titulus Pfalmi habet

qua pter De ritu

hat

erig

des

pta

min citu abo facr fuer

& fi uati tilsi fece mot

in ill

15 amb & in dem iusc tur:

uet. alias nis P feste

dulit nibu habet, quod hunc Psalmum cecinerit in die, qua eum Psal. 7, eripuit Dominus, de manu omnium inimicorum eius, & de manu Saul. Verum, quia certo proposito semper, exces pta causa Vriæ, Dei mandata spectauit, & veniam eorum, quæ vel per ignorantiam, vel insirmitatem peccauit, prospter Messiam petiuit, & credidit, tanta illi iustitiæ laus à Deo tribuitur, condonatis scilicet peccatis: Et quia in spis ritueius non suit dolus.

minum intoto corde suo, iuxta omnem Legem Mosis, discitur, scribitur, qualis in administratione regni sui suerit, abolendo Idololatriam multiplicem, & impios cultus, ac sacra, & instauranda vera pietate & Religione: Quod non suerit hypocrita, sed serio hoc, & omnibus viribus egerit, & sie coram iudicio humano, sed non qualis suerit in pris uatisvitis, coram Diuino sudicio. Nam hic idem laudas 2. Paral se tissimus Rex temeritatis arguitur, quod aduer sus Deum secerit, non acquiescendo sermonibus Nechao ex ore Dei, moto non necessario bello: vnde & pænas dedit, occisus in illo.

ambo iusti coram Deo, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini, sine querela: Dicuntur quis dem hi iusti coram Deo, sed vnde iusti coram illo, in cus ius conspectu non iustificatur vlla caro? Id hic non dicis turssed Apostolus ex Propheta docet: lustus ex side sua vis uet. Fide ergo in venturu promissum Messiam iusti suere, alias enim tanta eius sanctitas no suit, quin prius, sicut oms nis Pontifex, pro suis peccatis hostias obtulerit. Et manis sesse non solum arguitur, sed etiam punitur propter incres dulitatem, Luc. 1. Quod verò additur, incedentes in oms nibus mandatis Domini, sine querela: Non hoc vult Euans gelista,

I. Johan, L

gelista, qu'od Legi Dei perfecte satisfecerint, & sic sine pen cato fuerint, quod Lex requirit : Sed fine querela, hocel vt Apostolus loquitur, irreprehensibiles in humano iudi dicio. Si enim dixerimus, quod peccatum non habeamus nos ipfos feducimus, & veritas in nobis non est. Illa eroo inchoata à nobis dicitur obedientia & iustitia, dequalis pra, obedientiam præstantes non erga vnum tantum Di mandatum, sed erga omnia, secundum omnia virtutumen nera, quantam quidem potuerunt, in hac vitæ & naturz humanæ imbecillitate.

foli

Sat

ES

ma

De No

COS

COL lari

lece

tem

ple

que RV

hu

cup

AL

tan

VCI

run

ant

du

Se,

ret

cat

eic

hib

August.cont.duas Epistolas Pelag. lib.1. cap. 21.

156. Hinc D. August. ex sacris Scripturis certisime concludit, quod quantalibet iuftitia pradicentur, vel no ui vel veteris Testamenti Sanctorum, non cos tamensal uos fecerit, NISI FIDES MEDIATORIS. Etidelia Omnium igitur piorum, sub hoc onere corruptibilis car nis, & in iltius vitæ infirmitate, gementium, spes vnach, quod aduocatum habemus apud Patrem, Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris.

157. Qu'od præterea fatentur, iustificatos quidemin peccata leuia quotidiana, quæ venialia dicuntur, quandog cadere, grauia verò & mortalia, FA CILI NEGOTIO cum gratia Dei posse euitare: facilius id à securis hypocis tis dicitur, quam fit, aut probatur. Contrarium enim Sci ptura & Patres quocy testantur. Cum Diabolus tanquam leo rugiens circumeat, quærens, quem deuoret, necvnu tantum hominem infestet, sed assumptis septem se nequio ribus. Et quanta sit hominis imbecillitas & fragilitas, con stat. Huc & exhortationes : Qui stat, videat ne cadat. Inti more & tremore, vestram ipsorum salutem operemini, Co siderans teipsum, ne & tu tenteris. Quod & exemplasan ctissimorum plurima, & quidem tristissima testantur, non

folim Dauidis & Petri, sed omnes fere & singuli, morfus

Satana inlignes, trifti aliquo casu experiuntur.

168. Cauere hoc inquit D. Ambrosius DIFFICILE Ambros de suga ESSE homini, exuere autem impossibile. Denique voti feculi, magis esse rem, qu'am effectus, testatur Propheta, dicendo: Declina cor meum in testimonia tua, & non in auaritiam. Non enim in potestate nostra est cor nostrum, & nostræ cogitationes, quæ improviso offusæ, mentem animumica confundunt, atqualio trahunt, quam proposueris, ad secus bria reuocant, mundana inferunt, voluptaria ingerunt, ils lecebrola intexunt, iplog in tempore, quo eleuare mens tem paramus, insertis inanibus cogitationibus, ad terrena plerunce denciunt.

159. Sed hoc hominum genus securum, hypocriticum, quod Sathanam Beelzebub, hoc eft, Principem M V S C As RV Mappellare folet:nec peccatorum magnitudinem, nec humanarum virium imbecillitatem agnoscit. Vnde & cons cupilcentiam negant vere peccatum elle, sed improprie sic ALIQUAND Odici, & fomitem tantum peccatieffe, & Affert. 50. tantum abelle, vt motus concupiscentiæ (fomitis ipsi aiūt) vera fint peccata in renatis, vt fi his non confentiat ipfos rum voluntas (ficut re vera potest) occasionem præbes

ant maioris præmij apud Deum.

7

10

Uŝ

160. Insuper manifesta Scripturæ testimonia negare, & corrumpere non verentur, seculo hoc oculatissimo. Eles dumillud Dei organum, se cum Pharisais non intellexis Rom.y. le, concupilcentiam effe peccatum, testatur, nili Lex dices ret: Non cocupisces. Cum alius Apostolus definiat pecs catumelle aroui ap, hoc est, quicquid pugnat cum Lege Dei, 1. Iohan. 3. eicontrariu est, & aduersatur, concupiscentia autem pros hibeatur in Decalogo: quis eam, nisi aduersarius Dei & Legis iplius Antinomus, vere peccatum elle negabit?

161. Apos Aa

pugnare Legi Dei, illi tribuens, non improprie, sed propri issime peccatum essercete & vere pronunciat, cum dicit Non regnet igitur peccatum in mortali vestro corpore, ve obediatis concupiscentis eius. Item: Concupiscentia igno rabam (peccatum esse) nisi Lex dixisset: Non concupisce. Peccatum vero accepta occasione, essecit in me omnem concupiscentiam.

162. Hæc concupiscentia, caro quoca dicitur, que concupiscit aduersus Spiritum. Vnde & lucta carnis & spiritus, de qua Apostolus: Qui autem Christi sunt, carnemsus am crucifixerunt, cum concupiscentijs suis. Hinc exclumat: Miser ego homo, quis me liberabit de corpore montuluis. Et idem passim exhortatur, vt exuamus, & mortificemus carnem & veterem hominem cum concupiscentis suis, & induamus nouum, qui secundum Deum creatus suitus.

in sanctitate, & iustitia vera.

163. Cum'ch Deus requirat, vt se ex toto corde diligar mus, nemo verò gloriari possit, purum se habere cor, sed la lud prauum sit, & imperuestigabile, eius cogitationes omnes tant'um malæ sint à pueritia: quomodo negaripos test, concupiscentiam esse verè peccatum, hoc est, rem mas lam, Deo inuisam, ab eoch damnatam; Quare Pelagianum

hunc esse errorem pronunciamus.

chum cocupiscendi prohibet, & damnat: sed omnemetiam prauam concupiscendi qualitatem. Sicut & Apostolus, Rom. 7. Moris enim est Scripturæ, vt per synecdochen id sumat, & diserte exprimat, quod maxime est obuium, & notum, quo tamen omnes rei causas, & connexa compres hendit, & complectitur. Sicut etiam in reliquis praces ptis: vt in illo de non occidendo, quod Christus deira

quoq.

que

ius

Ex

Dra

bal

mil

pro

telt

cre

mil

hil

84

cte

laf

bit

gan

tat

atí

ftu

cat

bit

ac

privi

bis

ful

Ecclef. .

quoq, sicut & præcedens de reuerentia erga parentes, cus ius solius sit mentio, etiam de renutricatione interpretatur, Exigit itaque postremo præcepto ab homine, vt omni praua cupiditate vacet, & voluntatem conformem ipsi habeat.

missione diuina infallibili, de gratia Dei erga nos, per & propter Christum nitens, Scripturæ sacræ authoritate, & testimonijs diuinis, supra positis, freti, docemus, homini ita credendum esse Euangelio, & in eo, Christo offerenti res missionem peccatorum, & vitam æternam, vt prorsus nis hil de Dei erga se gratia & clementia dubitet, sed certissime & indubitato, Christi merito & beneficio, æternam expessetts salutem.

166. Vnde meritò damnandus est, horrendus Schoz lasticor

veterum & Pontificior

nouorum error, de duz bitatione, quam etiam confirmant, & dubitare docent, nez gantes eam esse peccat

sed piam humilitatem, & è contra sidei certitudinem, præsumptionem, audaciam, & temeriz

tatem, perperam Ecclesiastis loco citato, vocantes.

atle apud Deum odio dignum esse: Sic etiam verè in Christum credenti, dubitandum sit, de Dei erga se gratia & pece catorum remissione? De quorum vtroce plurima, & indusbitata extant sacrae Scripturae testimonia. Simplex autem ac genuina loci illius est sententia: ex euentu rerum praes sentis vitae cognosci non posse, quos Deus amore vel odio prosequatur, cum vtrace, vt sequitur, accidant iusto, & insiusto. Sicut & Hieronymus locum interpretatur his vere bis: Et quicunce aduersa sustinent, vtrum per amorem Dei sustineant, vt sob, an per odium, vt plurimi peccatores, nunchabetur incertum.

Aa 2 168. Hac

in

d

fi

D

m

la

Te

8

vt Ses

V

20

tia

uí

na

tu

pe Q

Ca

du

eti

wi

in fide

Hac porro fides, eius certitudo, non fatan permanet cum malo animi propolito, vt nos noframo lumniantur doctrinam aduerfari, contra proprie confi entiæ testimonium mentientes, quasi doceamus, homine quamuis impure, scelerate, & impie vitam agant, neti poenitentia vera mutare cogitent, statuere tamen illosni hilominus debere, se per Christum Deo gratos, & vin æternæ participes fore. Non ergo occasionem peccand præbet hæc, de fidei certitudine, doctrina, nec fenefram peccandi aperit, sed Deo gloriam veritatis tribuit, & place tas ac tranquillas reddit conscientias, pietatem, & vitain nocentiam docens.

Sed nect ita accipienda est hæc, de fidei certitudi ne, Propositio, quasi nullam vnquam sentiant verè creden res dubitationem in cordibus suis oriri. Magna enimelin hominibus fidei sæpe infirmitas, multæ etiam tentatione, quibus fides concutitur. Propter hanc vero fidei im becillitatem Deus hominem non abijcit, linum fumigans non extinguit, nec calamű quaffatum conterit, sed excitat, fouet, & accendit: Et vult, vt in fide crescat, quæ nunquam tam firma est, & perfecta, quanta esse debebat, ita vtere semperaliquid remaneat dubitationis. Hac autem proban da non est, sed agnoscenda, & danda opera, vt fide vincu tur, & quantu fieri potelt, exercitis spiritualibus, & luch, actelis exarmario Scripturæ facræ depromptis, & inuoi catione Dei pro augmento fidei, excludatur, quo fides au scat, vincat tandem, & triumphet fæliciter.

170. Et revera, si nostram indispositionem, indignita tem, & peccata considerare voluerimus, non dubitans dum tantum nobis erit, sed plane desperandu. Verim il des intuetur promissiones Dei, et in his illas etiam de Chri Bernhardus. Ito. Quod vel ex Bernhardo discere poterant dubij ill

Cir

itz

ndi

Ca

di

en in

ics,

m

ans

rat,

am

211

Cai

UT

itv

fi

hrb

in fide homines, si veritate delectarentur, eige cognoscense da studerent potius, quam obscuranda, dicente: Ego verò fidenter, quod ex me mihi deest, vsurpo mihi ex visceribus. Domini, quoniam misericordia affluunt, nec desunt soras mina, per qua estiuant. Foderunt manus meas, & pedes, latus plancea forauerunt, & per has rimas licet mihi suges re mel de Petra, oleum de saxo durissimo, id est, gustare, & videre, quoniam suauis est Dominus.

qua multos habet solicitos, quod attinet: sciendum est, eans dem esse illam cum dubitatione de Gratia Dei, cum par sit vtrius ratio, quod Gratia effectus non vno constet actu, sedtotius vita nostra curriculum complectatur, quod à Spiritusancto regi, & gubernari necesse est, vt in agnita veritate, & side semel concepta, pergamus, & in gratia Dei, ad sinem vsq., perseuerare possimus.

172. Quicquid ergo perseuerantiæ detrahitur, id Grass tiæ Dei derogatur, quemadmodum & promissionibus dis winis, quæ de perpetua eius erga nos clementia, & gubers natione sonant. Ideoc; his sides denegatur, vbi de sinalism Gratia Dei perseuerantia dubitatur.

173. Non enim, cum de hac loquimur, nostrarum vir sutum constantiam intelligimus : sed amoris Dei erga nos perpetuum tenorem, & promissionum eius veritatem. Quibus sit, vt duret etiam erga nos perpetua eius gubers natio & defensio aduersus ea omnia, quæ nos ab illo auo scare & abducere conantur.

dubitatæ Dei promissiones, non solum de Gratia eius, sed etiam finali in ea perseuerantia, so. 10. inquit Christus: Not mioues meas, & nemo rapiet eas de manu mea. Oues aut Christisunt audientes vocem eius, hoc est, vere credentes.

Aa 3 1.Cor.10-

1. Cor. 10. Fidelis Deus, qui non sinit vos tentari supi qu'am potestis, & dat cum tentatione euentum. Phil. 1. Pers suasum habens hoc ipsum, quòd is, qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet vsæ in diem Domini. 2. Timoth. 1. Noui, certus & sum, quòd is, cui credidi, potens sit depositum mes um custodire in illum diem. Rom. 8. Certus sum, quòd nes que mors neg vita, &c.

175. Quæ tamen non nude & absolute sunt intelligenda, sed ita limitanda & accipienda, donec scilicet homo in side constiterit, eamés peccatis conscientiam vastantibus

non excusserit. Qui enim crediderit, saluus erit.

de timore Dei commonefaciunt, Quistat, videat ne cada. Tu side constitisti, time. Quid: num, ne excidas gratia Dei. Nequaquam, sed ne excidas è side. Hac enim servata, reis netur & gratia Dei.

in gratia Dei perseuerantiam, sed damnant carnalemse curitatem, & confidentiam, & ad vigilantiam, & inuoca

tionem Dei exuscitant.

01.70),1

178. Hæc igitur certitudo, etsi concutiatur, tamen no extinguitur, nec succumbit finaliter, sed vincit, & tandem in lucta superior euadit. Quia non in nostris viribus, se potius infirmitate consistit: sed in eo, qui fortior in nobis

est, & cuius virtus in infirmitate perficitur.

179. Sed qu'od deficiunt quidam: Id Deo imputant dum non est, sed illismetips , qui deficiunt, qu'od à side excidant, & promissiones Dei non iterum side apprehent dant, nec adminiculis & remedis divinitus institutis viant tur, verbo scilicet Dei, & Sacramentis sidem non erigent tes, nec spem sis sulcientes. Quare si quis ceciderit, operant det, vt, acta poenitentia, cum Deo in gratiam redeat, & se

erigat,

lit.

nes

tur

Stit

dit

cef

pol

nis

CUS

Ten

Disputatio de Electione & Pradestinatione divina.

erigat, & regi petat Spiritu sancto, quem Christus promis Luc.n.
sit, patrem daturum esse petentibus.

DISPVTATIO

De Electione & Prædestinatione diuina.

lis

UZS

105

ci.

u

8

Cas

no

lea bis

ans

fide

ens

ans

ens

ram

Xíe

Quæstio.

CV Miudicia Domini sint abyssus multa, & scrutator Anno 1 5 6 9.

Maiestatis opprimatur à gloria: præterea, doctrina de Prædestinatione, vel securos reddere videatur homis nes, vel desperabundos: quæstione non indignum vides tur, vtrum ex resit, disputationem de Prædestinatione ins stitueres

Propositio prima.

Dulcissimus Saluator noster inquit: Deum nemo vie dit vnquam. Et Apostolus, Deum lucem habitare inace cessam, quem nullus hominum viderit, sed nec videre possit, affirmat. Tanta est humani ingenis in rebus diuie nis cacitas, vt ad Deum eius queram agnitionem non see cus habeat, ac noctuæ oculi ad clarissimum Solis splendos tem.

292 Disputatio de Electione & Pradestinatione divina,

2. Et tamen tanta est humanorum ingeniorum auda cia, ve non vereantur, in penetralia quali Dei irruere, & de arcano eius consilio velle statuere, omniace eius secreta rimari.

D

ne

a

liti

op

CO

Sc

81

tiu

tion

inp

tati

Sper

fua

cre

quo fo,ii

lisn

ftra

3. Cum igitur, non incedat, via legitima & ordinaria, humana ratio, in perscrutandis abditis divini consissimporeris, mirum non est, eam impingere, & in pracipitale

curitatis, vel desperationis ruere.

4. Sed nos homines esse meminerimus, & non arror ganter de nobis sentiamus, aut suprà, quàm oportet, velle sapere: sed modeste, vt cuich Deus partitus est mensuram sidei.

5. Hac autem via incedendum est, quam Deus, qui norma est, non solum iustitiæ & æquitatis, sed etiam ven tatis, præscripsit & monstrauit, si sobrie philosopharivo lucrimus.

non ex ratione humana, sed nece ex lege statuendumest hincenim nullam vnquam vel certam cognitionem, velsus mam consolationem percipimus.

7. Sed ex verbo Dei, & Scriptura facra, in qua Dem se, suamés voluntatem, Electionem, Prædestinationem, to

tam'c falutis nostræ rationem, patefecit.

8. Intra hos limites nos contineamus, & piaculum de fe sentiamus, extra illos euagari: nec vlerà progredi cupia mus, qu'am Spiritus sanctus nobis illic reuelauit.

9. Nec pudeat nos, quædam, imo multa, cum Apolitolo Paulo ignorare, quæ tamen citra animæ nostræ dæternæ salutis iacturam, Deus nos latere, sibige reservat voluit, in altera vita cognoscenda, cum in hac, ex partitantum cognoscamus.

o. Vtitur autem Spiritus fanctus, in propolito nego

tio, his fere vocabulis, Præscientia vel Præcognitio, Eles ctio, Propositum, Prædestinatio, & si qua sunt similia.

11. Προγνώνω & πρόγνωσις præcognitio, seu præscientia Dei est, qua Deo futura omnia (respectu nostri) sunt præssentia, ea en intuetur & abæterno saluandos nouit.

12. Endined indon Electio, qua Deus, ex toto ges nere humano, certos quoídam saluandos in filio suo diles

do deligit.

13. Ngobeois propolitum & decretum, atch definitum Dei consilium, qu'od, quos præsciuit, & elegit, sit servatus

rus, ne amplius excidant.

14. Προύρισις Prædefinitio seu Prædestinatio, in dispossitione, administratione & exequatione, atop toto ordine operum suorum, quæ scilicet decreta sunt, tamets, propter cognationem, sæpe vnum pro alio accipiatur.

15. Electionis porrò vocabulum, non vno modo in Scriptura accipitur: lam enim de externo ministerio certo, & sunctione publica in Ecclesia, vel Repub. intelligitur.

16. Hocmodo Deus elegit tribum Leui ad Sacerdos tium, Saulem & Dauidem ad regni Israélitici administras tionem, Iudam ad Apostolatum. De qua Electione nobis in præsentia sermo non est.

17. Deinde peculiariter accipitur, in Paulinis dispus tationibus, de æterno illo Dei saluandorum delectu.

18. Prædestinatio est diuina ordinatio, designatio, die spensatio, modus, ordo, vel regula quasi, qua Deus consilia sua, quæ de nostra salute ab æterno apud semetipsum des creuit, & præparauit, in silio adoptare ad vitam æternam, quos voluit, vt essent sancti & irreprehensibiles coram ipe so, siuxta beneplacitum voluntatis suæ, quo declararet in ile lismisericordiam & gloriam suam, operatur & adminis strat.

Ephel.I.

Sicut testatur Apostolus, in hæc verbascribene Quos autem prædestinauit, hos & vocauit: & quos voca cauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, hos & ma gnificauit. Et iterum: Elegit nos, antequam iacerenturfun damenta feculi, in dilecto suo filio, secundum proposina & beneplacitum voluntatis, & gratiæ suæ, in adoptionem filiorum, per Ielum Christum.

De hacigitur Dei Electione & Prædestinatione. à posteriori nobis iudicandum est, electos scilicet essess qui per ministerium verbi vocati, gratiam Dei, per & pros

pter Christum promissam, side apprehendunt.

21. Et certum est, electos nullibi, nisi in coetu vocato rum esse: vel certe ad eum peruenire necesse est.

Vocati autem sunt, qui audiunt, discunt, fideam plectuntur, & profitentur verbum Dei.

23. Porro in hac sua Electione & Prædestinations,

non respicit Deus opera hominum præcedentia. 24. Sienim ex operibus, iam non est Gratia. Adde quod nulla præcedant, cum, antequam essemus nati, aut quicquam boni operis egissemus, adeocp antemundi con stitutionem, nos elegerit.

25. Sed nece propter futura opera bona, quæ Deusvi det homines facturos, aut qualitates, quas in eis pratci,

eligit eos.

Nam hoc modo non effet gratuita gratia, seden operibus, quod negat Apostolus ad Eph. 2. Et sic Deus de fet महन्यक्रिमें मीमड, ac fundamentum falutis nostræ, & prædes Itinationis, everteretur.

27. Præterea illa ipsa bona opera, quæ electi faciunt, non ex le habent, sed dono Dei eligentis: & sic electio caus sa est bonorum operum, & non econtra. Sicut Apostolus inquit : Elegit nos in iplo, vt essemus (non quia futuri eras

Mu

im

taa

effe

mi

fto

cati

vel

ben

nur Mo

lac

tis (

& p

tuto 3

ope deir

citi

mo

pro den

Ele

Itu

CLS

fali

3

mus) irreprehensibiles. Et sunt etiam in electis in hac vita,

imperfecta bona opera.

28. Quòd si igitur, ex operibus nostris, de salute & vis ta aterna statuendum esset, perpetuò nobis dubitandum esset de illis. Ideo ex side, vt secundum gratiam sirma sit pros Rom. 4. missio.

29. Nihil igitur Deus in nobis inuenit, cuius respectu motus, nos ad vitam æternam eligat. In omnibus enim pec catum inuenit. Quare si pro sua iustitia nobiscum agere

vellet,omnes damnaret.

30. Sed ex mera, & gratuita sua gratia, clementia, ac beneplacito, per & propter dilectum suum filium, Domis num nostrum lesum Christum, eligit, quos visum est. Sicut Most respondit: Miserebor, cuiuscuncp misereor.

31. Quod Apostolus ad Romanos, exemplis fratrum lacob, & Esau, populi item Iudaici, & gentium, ex Prophes

tis comprobat.

32. Cæterum, quos Deus ad vitam æternam eligit, & prædestinat, non immediate saluat, sed ordine à se institutovitur.

33. Et hic est ordo, per quem Deus nostram salutem operatur: Quòd, quos ab æterno elegit & prædestinauit, deinde per verbi sui ministerium vocat, alium quidem alio citius, vel tardius, atcp sic vocatos, esticacia Spiritus sancti mouet, vt vocationi obtemperent, ac Christum in verbo promissionis oblatum, side amplectentes, iustificentur, & denir glorificentur.

34. Vt hoc modo, non alia sit Prædestinationis, & Electionis, alia Iustificationis gratuite per et propter Chrissum fide apprehensum, causa, quæ Deus in Scriptura sa crapatesecit, offert, & hoc modo, ac per ista media nostram

salutem operatur.

Bb 2 35.Quare

35. Quare cum de Electione, & Prædestinatione De cogitamus, non adyta Dei perrumpere conemur, hocenim esset in cœlum absc scala ascendere, & degobarap: sed abins simo gradu ordiendum.

36. Initio verbum Dei audiendum, & ex illo volunitas Dei erga nos & falutis ratio, quos videlicet, & quomo

do saluare velit, cognoscenda.

37. Deinde Christus in cunis, & præsepi quærendus, qui puer natus est NOBIS, & filius datus NOBIS. Inquo omnes thesauri Sapientiæ & Scientiæ Dei sunt reconditi, qui nobis, imperuestigabilem alias, & reconditam Deissi pientiam, atca arcanam patris voluntatem patesecit, inventos suo, volise quæri voluit, in quo etiam sumus Electi.

38. Hic Christus liber est vitæ, (nec enim est aliud nos men sub cœlo datum hominibus, in quo nos oporteat salvuari) in quo, quicunce se scriptum inuenit, de sua salutemis

nime dubitet.

39. Vt autem intelligas, num tuum quoq nomenin hoc libro sit scriptum, itidem non est, quod tuis cogitatio, nibus in cœlum temere irrumpere coneris. Hîc enimidem hominibus eiusmodi continget, quod Poetæ de Icaro & Phaetonte fabulantur.

40. Sed prope te verbum est, in quo inuenimus, in hoc vitæ libro scriptos, qui vera side se Christo insertos ins

telligunt

41. Hoc autem cognitu impossibile non est, cum As postolus ipse hanc regulam præscribat, dicens: Vosmetips

sos tentate, si estis in side, vos ipsos probate.

42. Conjungenda itac Electio, Vocatio, & Vers bum Dei, per quod Deus non solum voluntatem suamma nifestat, sed etiam Electorum ad vitam rationem ostendit, & salutem operatur.

43, Nu

rum

cut

as O

ego

man

ftina

alij,t

num

Scrib

buill

inqu

culpa

prob

crede

non]

scent

natio

quis

ftate

dem

51. gat,fi

50 natis

2 Cor.13.

13. Numerus verò in hoc viuentium libro scripto 2. Tim. 2.

12. num, certus est, definitus, & Deo notus, qui nouit suos. Si 2

cut etiam Christus dulcissimus Saluator inquit: Noui me 2

as oues, & cognoscunt me meæ: sicut nouit me Pater, & Iohan. 10.

ego agnosco Patrem.

44. Et hos Electos in libro vitæ scriptos, neminem è

manu sua rapturum idem affirmat.

45. Hinc etiam manifestum euadit, ad vitam prædes stinatos finaliter non excidere.

46. Etsi enim Electi ceciderint, sicut David, Petrus, et Psalm. 36. ali, tamen non colliduntur, quia Dominus supponit mas

num fuam.

47. Nam quod multi deficiunt, qui fidem habuisse scribuntur, sciendum est, eos temporaneam tantum has buisse sidem, absque vera animi regeneratione. Si eniminquit Apostolus, suissent ex nobis, vtique mansissent nos biscum.

48. Quod vero quibusdem electis, alij reprobantur, culpa non in Deum est transferenda, sed in ipsos res

probos.

49. Similiter, qu'od eodem Dei verbo audito, electisse tredentibus, alij quidam in incredulitate permanent,

non Dei fit culpa, sed ipsorum hominum.

50. Causa enim mali, & reprobationis, in ipsis dame natishæret, peccatum scilicet Originale, in quo omnes na scentes concipiuntur, propter quod filif sunt iræ, & dame nationis natura.

51. Cur autem Deus vnum eligat, & alterum neglis gat, si quæratur, cum Apostolo respondere libet: O homo, Rom. 9. quistues, qui ex aduerso respondes Deo An non potes statemhabet sigulus, ve ex eadem massa singat aliud quis demvasin honorem, aliud verò in ignominiam Et ites Ibid. 11.

Bb 3 rum:

rum: O profunditatem divitiarum, fapientia & cognition nis Dei, qu'am inscrutabilia sunt iudicia eius, & imperue stigabiles viæ eius,&c.

Exod.3.9. Rom.I.

Nam quod Deus indurare dicitur quosda, vt Phas raonem, & in sensum reprobrum tradere, recte id estaccio piendum.

Non enim Deus mollia, siue carnea corda prius. indurat, & faxea reddit, cum omnes natura, corda lapide

habeant.

Gen. 6. 8. Rom.s. 2. Tim. 2.

54. Nec noua opus est induratione, tantum sibimetipi sis relinquantur, & omnis cogitatio cordis eorum tantum mala est. Repleti omni iniquitate, tenebris obscuratumba bentes cor, & à Diabolo laqueis ipsius captiui tenentur, ad omnem ipsius libidinem.

Sed cum omnes talia habeant corda, quorundam, electorum scilicet, Deus Spiritu suo sancto emollit, & cea

illuminat.

Alios verò, quos vult, sibimetipsis relinquit, pro pter peccata propria. Et quia, mala malis, peccata peccati cumulant, iusto iudicio in poenam peccator pracedentis um, indurare, & in sensum reprobum tradere dicitur.

2. Theff. 2.

Exod.9.

57. Sic quia dilectam veritatem recipere nolunthos mines, vt salui fierent, ideo immittit illis Deus efficaceses rores, vt credant mendacio, & judicentur omnes, qui non credunt veritati, sed consentiunt mendacio.

Vthoc modo suam Maiestatem, Gloriam & lu stitiam, in ipsorum interitu declaret, quemadmodumde Pharaone dicit: In hoc ipsum excitaui te, vt oftendamint fortitudinem meam, & narretur nomen meum in vniverla terra.

59. Nec facit Deus vasa iræ, sed inuenit, & prosualu pientia ordinat, ac bene illis vtitur ad gloriam nominis sui,

vt iam

vt

COI

git

vtf

pro

vol

fren

fact

num

iplu

rat,

6

cur

am,c

Dulli

tes,ft

causa

trans

omni

caren

potui 68

Ai,el

fiden

65

66

67 illis,q

6

6

vt iam oftensum est: Sicut è contra, vasa gratiæ & miscris cordiæ suæ æternæ non invenit, sed facit.

60. Sed nech sua Præscientia Deus vim affert, aut cos git homines ad peccandum, qui præsentia omnia intuetur, vesiunt.

61. Et aliter præscit mala, aliter bona. Hæc enim aps probat & facit: illa verò nec approbat, nec facit. Non enim Pal.

volens iniquitatem Deus tu es: sed prohibet, & punit,

62. Hie vero ratio humana aduersus Deum insurgit, fremit, indignatur, & tumultuatur, & quasi conspiratione sacta, vno impetu impietas in Deum fertur, mare quæstios num mouet, quo & se excuset, & Deum reum peragat, ince ipsum damnationis & omnium malorum causam transfes rat, nec compesci potest, aut sibi satisfieri patitur.

63. De causa enim lapsus primoru parentum disputat, cur Deus non prohibuerit, quò minus peccarent e vel etis am, quò d causa lapsus sua præscientia fuerit, qua homo cos pulsus aliter facere non potuerit, quàm quod fecit.

64. Hocipsum est, quod illi ipsi primi nostri parens tes, statim'à lapsu suo horribili, iam deprauati egerunt, ve causam sui lapsus à se amolientes, in Deum authorem transferrent.

65. Atqui Deus accusandus minime est, qui creauit omnia valde bona, & hominem ab initio rectum fecit.

66. Cæterum, quod non impediuit, aut cauit, ne pecs

carent, non debuit hoc illis, nec voluit.

67. Nulla enim lege deuinctus erat ampliori Creator illis, qui eas vires dedit, vt, si voluissent homines illi, facile potuissent servare mandata Dei, & viuere.

68. Quid enim facilius, qu'am à pomi, à Deo interdis chi, elu, propter mandatum Creatoris, abstinere, & magis sidem Deo authori habere, qu'am serpenti;

69.Cur

69. Cur verò noluerit, non est nostrum curiose in mana Dei consilia inquirere, aut voluntatis ipsius rationem inuestigare: nec ad eam necessitatem arctandus Creator, mobis rationem actionum suarum reddere cogatur. Nolus it, quia sic expedire ipsi visum est: Est autem sapientissi mus, simò sapientia ipsa.

70. Laplus est itac homo, propria sua, & verè liben voluntate, suoce vitio à Deo, & sancto ipsius mandato, se

auertit, select perdidit.

71. Non igitur in Dei Præscientiam, aut Prædestina tionem causa lapsus humani, vel etiam reprobationis res cienda est, sed in ipsum hominem, qui causa sibi suit, & d

vtriula.

72. Præscientia enim Dei non affert necessitatem, net mutat in voluntate hominis modum agendi, multoven minus hominem peccare cogit, sed nec Prædestinatio: qua nullos vt laberentur, impulit, multos autem, ne laberentur, retinuit, alijs item, vt a peccatis resurgerent, causad & suit.

73. Cum verò ex vna & eadem condemnationismal fa, alios ad vitam æternam eligat, neglectis alijs paribus, Deum iniustitiæ arguit ratio humana, qui æqualibus red

dat inæqualia.

74. Qu'od si deberet nobis aliquid, speciem habent hac accusatio: quia verò non merces redditur debita, sel gratia indebita, cum nihil nobis, præter damnationemob peccata, in quibus concipimur, & nascimur, debeatur: qui adeò iniquus est rerum æstimator, vt Deo leges præscribat, aut modum statuat exercendi, vel iustitiam erga dami nandos, vel misericordiam erga saluandos?

75. Nullus certe perit immerens, vel innocens, necel

iniustitia apud Deum.

76. Vnde

del del no tiz

gra

Ver

ra P

300

tera

mod

præj

tisa

118

ten

tiz d

9000

& gr

August.

no 36. Vade & Saluator inquit: An non habeo potestas Matth. 20.

first apenda, & bonical qui smul aunod og single

77. Quòd si vel Magistratus ex duobus sontibus, als termin ex misericordia dimittit, ab altero verò secundum leges & iustitiam supplicium sumat: vel creditor ab vno debitorum exigat pecuniam creditam, alteri verò remittat: nec iniustus, nec crudelis audit, sed vtrunque, & clemens tiz, & iustitize nomen meretur: Quid ni idem de Deo sens tiamus.

gratia, remissisce peccatis, in numerum filiorum suorum eligat & adoptet: occulta quidem causa esse potest, iniusta August.

79. Nonergo ex hac Electione sequitur, Deum esse personarum respectorem, cum nihil sit in homine, cuius ratione motus, electis alijs, alsos reprobet, quod in Scriptus

ra Personarum acceptio dicitur.

Respondemus autem, nos aliam non posse reddes terationem, nisi quod ita voluerit & placuerit, notas hoc modo facere diuitias, gloriæ suæ, in vasa misericordiæ, quæ preparauit in gloriam, et potentiam suam in vasis ire aptastis ad interitum.

181 de Nece verò mali, & reprobi, hoc prætextu impieta.

181 de Mece verò mali, & reprobi, hoc prætextu impieta.

182 diuina palliare possunt, quòd, dum peccant, Prouiden.

182 diuina subseruiunt, sicut ludas, prodendo Christum, &

faciendo id, quod scriptum erat. I sham was 3

Nonenim voluntati diuina obtemperant, cum, quod plein verbo suo prohibuit, faciunt: sed ei repugnat, & gravissime peccant, Deo, eiusce verbo, quantum in ipsis est, reluctantes.

Quod verò interim propositum Dei procedit & Cc Deus

Deus ex malo actu, bonum aliquod elicere potelt, idno hominum malitiæ acceptum ferendum est: sed Dei industriæ, sapientiæ, & bonitati, qui malum fieri non permituret, miss maius aliquod bonum inde posset elicere.

64. In quem modum Ioseph quoq fratribus suint spondit, qui ipsum vendiderant, & ea ratione ad principatum Ægypti peruenerat. Vos, inquit, cogitastis de me m

'um, sed Deus illud convertit in bonum.

85. Alíj rursus ad sui excusationem, & Dei accusationem proferunt vel iniustas, vel etiam blasphemas que las, quòd scilicet aliter sacere non possint, quam peccana

cur Deus ipsos alios non fecerit?

86. Nechi quicquam proficiunt. Vndeenimhecim potentia? Certe ab iplo homine, qui fibi peccati & vito rum causa extitit. Nec Deus talem creauit hominem, de rectum & iustum ab initio fecit, verum in hac rectim dine non stetit, aut permansit: sed propria voluntate de fecit.

87. In nos ergo iplos descendamus, nosmetiplosas cusemus, qui a nobis iplis causam damnationis habenna,

deficiendo à summo bono ad malum.

88. Deus enim ab initio hominem creauit rectum, le reliquiteum in manu confilii sui, adiecit mandata & prepo pta sua, si volueris mandata conservare, conservabuntu. &c. Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quoi voluerit, dabitur illi.

89. Cæterum de Electione, & Prædestinatione advi tam æternam, quod diximus, certum esse & Deo notum illorum numerum, non pugnat id cum vniuersalibus & gratuitis Dei promissionibus.

90. Etsi enim omnes vocentur, & Deus dicatur, om nes homines velle saluos facere: tamen non est existiman

dum

da

qu

in

eut

cet

nes

2m

can

fue

fcat

tam

tem

19

nisc & in

bo

faa

in C

vilo

ing

dicie

Popl

Ecclef. 14.

dum,omnes offinino homines, quomodocunce se habeant, vivant, aut gerant, Deum velle saluare.

& cum verbo Dei pugnaret, si etiam incredulos, Idololas tras, & impœnitentes, in suis sceleribus perseuerantes, de quibus Scriptura pronunciat, quod non habeant partem 1 Cor. 6, inregno Dei, sed iam condemnatos esse, saluaret.

92. Sed restringenda est vniuersalis ista promissio, ad eum modum, quem sacra Scriptura ipsa præscribit, videlis cetadomnes, omnes, inquam, pænitentes & credentes in

checoneclaped que Deus neuran la lexemen, multind

93. Vult itacs Deus, quantum in se est, omnes homis nersaluos facere, & istis vniuersalibus promissionibus, sus amgratiam & misericordiam expositam este omnibus ad eam confugientibus, nec vllum peccatorem, cuiuscunque suerit ordinis, sexus, conditionis, aut gentis, modo resipis scatabea excludit. Et hoc est, quod Dominus per Prophes tamiureiurando confirmat, dicens: Viuo ego, nolo mors tempeccatoris, sed vt conuertatur, & viuat.

94. Nec studium bene operandi, hac Prædestinatios nisdoctrina languescit, sed magis exuscitatur, accenditur Kinslammatur.

20

a

16

VV

8

Deus enim, qui nos ex mera, immensa, & gratuita su gratia ac misericordia ad vitam externam eligit, is etiam pradestinaut nos, vt simus in laudem gloriæeius, nos ependa, in Christofest condidit ad bona opera, que preparauit, viscos dibutemus.

dien , sedredemit ab omni iniquitate, vt purificaret fibi Tit. 2.

pholomore distantem, zelotem bonorum operum.

Pradefinet, nee falli possit insus Prascientia, adeocy sis .

Cc 2 ne poenis

ne poenitentia fint dona Dei, tamen in exegurtionelis Prædestinationis, & operatione salutis nostræ, ac sandifis cationis, vtitur medijs a se ordinatis, quemadmodum voc. tione per ministerium verbi: Ita etiam exhortationibus

08. Audiunt enim hac, & faciunt, quibus datum de Non autem faciunt, sive audiant, sive non audiant, quibu non est datum. Ideog non frustradocentur, monentur. &

corribiuntur homines.

1199 . Non igitur tolluntur doctrina Prædestinationis vt nec media, per quæ Deus nostramsalutem operatur, it etiam nec studia & exercitia pietatis, cum implenda voi luntatis Dei ita lit prædestinatus effectus, vt ad illumon sequendum & perficiendum etiam hac pertineant.

100. Ita nec voluntas nostra, que in conversione a Spi ritu fancto mota & ex nolente fit volens, doctrina Prade Stinationis & Præscientiæ Dei excluditur: sed includituri ordine illarum causarum, quas Deus operum nostrome effe causas præsciuit. Santamento iv by stromound

and poemis

101. Etfi igitur virtutes Dei dona funt : tamen nihilor minus homines ad eas exhortandi, quia Deus illas per hot

medium in eis excitat & operatur.

102. Non folum ergo frivolum eft & nugatorium fed & impium plane, quod Epicurei vociferantur: Quo liquiad vitam aternam lint electi, nihil jolis obellevit. impietatem: cum scopus Electionis sit Sanctimonia.

Sicut, vice verla, contumelio la funtin Deum, d fanctum iplius verburn, voces impiorum hominum, qui cum audiunt, neminem nist à Deo electum saluari, &de cretum Dei effe immutabile, clamant: Quorfumprode pietati operam dare, cum finon fimus è numero Eledo rum, nihil iunet, quiquid tandem faciamuso a , tonificta

104.Cim

noi

pe

ine

cog

ma

UIT

nift

tem

fide

iunt

glo

Eli

mu

MU

Que

12%

mis

pra

enin

tian fero

tars pta

m fact gis

2. Timbt. 2.

non a priori sit iudicium faciendum, sed a posteriori, neme pe ex verbo & vucatione Dei , & Deus voluntatem suam ineo patesecerit, quales velit saluos faceve: derte hac longe cogitationibus & imaginationibus nostris preservada, & mandatis Dei parendum, sangin aus, sud usquai pan, and

nsterio verbi Dei, quo Deus arcanam suam alias voluntas tem de nostra salute, per Christum reuelauit, ac operatur sidem, mediante Spiritu sancto, in cordibus Electorum, cos inhiscans, regenerat, sanctificat, & tandem in vita aterna

Certus fum culm, quod necumors, nece vieu, necessitiolo

¢

ef, vecuriose diuinæ Maiestatis arcana consissa inquiras mus. & sic, illotis pedibus, in adyta illa sacratissima irruas mus. de his enim non sapiendum vitra quam oportet, sed quemadmodum Deus manifestauit.

misgenus, more Epicuri de grege porcorum shomines le pracipitent, sefect vitifs implicent & involuent: Horum I

Runt me mear, & nome rapier eas d. fla aflui oitanman mins

108. Sed, ve primum de gratuita Dei erga nos clemens tiamifericordia, & benignitate admoneamur, qua nos mis foros, & multis modis contaminatos peccatores, damnas tang massamin dilecto filio suo, ex gratia elegit, & ados pracinssios achareces vixa atterna, qua so damando achareces vixa atterna da so da

nos. Deinde, ve de gratuita fidei infificatione edoceio mui, que doctrina, hac Electionis & Prædestinationis dis spuntione, confirmatur; Cum audiamus Deum, quos in Chilosilio, antequam iacerentur fundamenta seculi, electigit, Gratis iustos reputare, & ad vitam æternam adoptare. Sient electum illud Dei organon, Apostolus Paulus proseculare.

lixe id & multis ad Rom g. 10. 11. ad Ephef. 1. 2. capither. & alibi probate of held mubacing a modern by

Tertio, vt de æterna nostra salute reddamur con tissimt & firmisimam adversus omnes omnium tentation num procellas a confolationem reneamus, quod falus nos ftra, nect in operibus, aut dignitate, vel viribus, aut virtuti bus noffris confiftat ofed in Christo, firmissima & immon falutis nostra anchora, ac petra de cuius manibus nemo idenofina falore, per Charlamete nos possit rapere.

211. Hinc & πληροφορία illa Paulina: Quis ergo nos le parabit à charitate Christi? Tribulatio an angustia : &c. Certus fum enim, quod neg mors, neg vita, neg angeli, neceprincipatus, nece inftantia, nece futura, &c.necevila creatura alia, poterit Nos separare à charitate Dei, qua ef in Christo Ielu Domino nostro. Item: Scio cui credidi, &c.

Hinc non folum in præfenti, de remissione pecca torum certi fumus, & non dubitamus, fed de futura quoq perseuerantia statuimus. Quia stat & manet decretum De certum, firmum, & ratum, habens fignaculum hoc: Noun Dominus, qui funt eius. Item: Noui oues meas, & cognot scunt me meæ, & nemo rapiet eas de manu mea.

13. Quod vero obijcitur de deficientibus, qui ad tems pus credunt, item illud Pfalmi: Delcantur de libro vinens tium, Et illud Pauli; Cumtimore, & tremore vestramiplos rum falutem operamini, ac fimilia quibus dubitatio vides tur confirmari, & de perseuerantia vsci ad finem peminen possesse certum, explicatione have indigentonis [...

the Anon Sententia enim Christi deils qui cut gaudio Vigrbum Dei accipiunt, & ad tempus credunt, loquitur de is out habent aliquem guftum & intellectum Verbilla ac gratulantur fibi veriorem eius cognitionem contracts rares, quos iam ex verbo Dei melius instructi intelligunt

2. Timot.2. Ioan to.

SXII

das

hin

die

que

111/1

inp

cem

ftos dere

No

quò

pric

ban

grat

cert

gna

tem

trac

min

dine

elect

nit.

Dit i

ne,

atos fiqu

inC

cled

11

11

que multis line vera animi regeneratione contingum Sed hinunquam arrabonem Spiritus fancti, quo foli vere eles di oblignantur, acceperunt. Si enim fuillent ex nobis, viis que nobilcum manfillent.

115. Locus Pfalmi vaticinium est, & dira imprecatio inpersona Christi, contra impios Iudaos, qui ipsum in crus cemegerunt, quod nullum sint locum habituri inter Eles clos Dei, eum tamen Pontisices & Sacerdotes pracipui vis derentur in populo, & Ecclesia Dei, imò columna eius: Nonquod vnquam suerint scripti in libro viuentium, sed quod sibi viderentur electi, sicut posterius epexegesis est priorum, cum immediate additur: Et cum sustisi non scris bantur.

no. Paulus certe minime dubitandum elle docet, de gratia Dei erga nos, remissione peccatorum, salutis aterne certiudine, & perseuerantia, prò qua adeò vehementer pus gnat: Sed carnalem securitatem, superbiam, proximi constemptum, & alia vitia vult excutere, ne sidem peccatis constra conscientiam amittamus, verum sollicite in timore Dos mini ambulandum monet, ne gratia Dei abutamur.

dine fidei contra dubitatione, donum quoch perseuerantiæ electis promittitur. Omne quod mihi dat pater, ad me ves nit, & eum, qui venerit ad me, non esiciam foras. Qui coes pit in vobis opus bonu, perficiet vsc in diem Domini, & c.

118. Tractatus itacs & Disputatio de Prædestinatios ne, ad confirmandam fidem, & certitudine nostræ salutis, atghocmodo ad doctrinam, & consolationem nostram, siquishoc modo, vt dictum est, vtatur, plurimum facit.

in Christum verè credentes, este ad eternam salutem à Deo electos: facile de sua salute æterna statuet, & costrmabitur.

St. 42.

220. Potest enim semetipsum probare, seignentare, ni fit in fide. Quod fi deprehenderit, fe vere in Christum au dere promptum est deinde colligere , se à Deo in Christo ab æterno ad vitam æternam electum elle.

Certus itaq iamerit de æterna fua falute , & nul lam creaturam, Decretum hoc Dei posse mutare, ideogie

via ad finem perfeueraturum, ullum boup mine

122. Hinc pax erga Deum, & gaudium ator trangul litas in conscientia, similiter & obedientia vera erga De im clementissimum, omnis misericordia patrem, segue fturine tam benignum patrem offendat, fed, quibufcune potest officis gratitudinem suam ex animo declarabit.

123. Porro etli hæc fides non in omnibus, nec quous tempore adeo firma fit, & indubitata, vt nullis tentationi vel infirmitatis procellis concutiatur, sed sua habeat &in crementa, exercitia, & tentationes: Nihilominus tama

vera eft & faluifica.

hed carnalem fecuricateda, fur Non enim ea ratione fides, qua virtus est, sed qu Christum vnicum Mediatorem, & Redemptorem appro

hendit in eog acquiescit, iustificat.

125. Et habet hæc infirma fides peculiares, in latt Scriptura, à Deo promissiones, quod videlicet Melsias cu lamum quaffatum non conterat, & linum fumigans non extinguat. Item: Virtus mea in infirmitate perficitur.

1fa. 42.

2. Cor.12.

DISPVTATIO

De bonis operibus, eorum ; præmijs.

Propositio prima.

Anne 1567. V M nimium nonmulli bonis operibus tribuant, al

verd den 2 præ

3 runt fuo 1 ant.

nos place pter nob

man VOC quò

ter co plit. 6.

riti v tano 7.

grati 8. tum

reco

impe polli

reco

verò derogent: media via, quam facræ literæ tradunt, inces dendum est, ne à vero aberremus.

2. Sunt autem bona opera, illa, quæ Deus verbo suo

pracepit, & fiunt à credentibus vera fide.

runtur. Primum vt ea faciamus opera faciamus, duo requis runtur. Primum vt ea faciamus opera, quæ Deus verbo suo præcepit, ex quo certiores reddimur, quòd ipsi places ant. Secundò, vt credamus, quòd solus Christus mediator nospatri reconciliarit, & non opera nostra, & quòd illa placeant Deo, non quòd sint perfecte bona, sed per & prospeter Christum, qui est perfectio ipsa, & cum sua iustitia nobis donatus.

4. Vnde sequitur, opera illa, quæ Deus verbo suo no mandauit, non esse bona, nec Deo probari, quæ Paulus vocat εθελοθοποπίας.

5. Nece excusabit intentio bona, quæ sic dicitur, & quodin honorem Dei ista fiant. Non vult enim Deus alis tercoli, aut honore affici, nisi eo modo, quem ipse præscris psit.

6. Item, opera etiam à Deo mandata, si opinione mes niti vitææternæ, & hoc fine fiant, vt illis ira eius, & peccas tanostra expientur, Deo displicere.

7. Sequitur etiam, homines suis operibus non mereri

gratiam Dei.

U

- 8. Nullum enim bonum opus Deo placet, aut grastumelt, nili siat ab ijs, qui antea side in Christum, ipsi sunt seconciliati.
- 9. Nulla etiam credentium opera bona, eò quòd sint impersecta, in conspectu Dei, & coram ipsius tribunali possunt consistere, vt ipsius iram placent, & sactorem ei reconcilient.
 - 10. Hoc in lege Dei his verbis expressum est: Diligas
 Dd Domis

Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & omnibus viribus tuis, & proximum tuum sicutto ipsum. Item: Maledictus, qui non permanserit in sermonio bus legis huius, nec eos opere perfecit.

ti. Talem verò minime esse perfectionem operum, etiam in Sanctis in hac vita, certum est: cum omnia quan tumuis bona piorum quocs opera, in hac vita, sint peccas

to contaminata.

dum, assere, hominem posse Deum super omnia, ex mi turalibus tantum viribus humanis, in hac corruptione humana diligere.

13. Tetriorem verò multo esse errorem, affirmare, hol minem non solum posse legem Dei implere, sed etiam plus ra posse bona opera facere, quam Deus præceperit, que

opera supererogationis & indebita vocant.

14. Nec tamen hinc consequitur, bona opera non de se facienda, non este necessaria, nec illa habere præmia.

15. Sunt enim aliæ multæ causæ bonorum operum, propter quas credentibus illa sunt facienda, quarumbre uiter nonnullas recensebimus.

16. Prima est, immutabile Dei mandatum, quo nobis præcipit, & à nobis ea requirit, ac vult, nostram voluntat tem suæ esse conformem, quod in hac vita inchoatur, in als

tera verò demum perficietur.

17. Secunda, vt fidem bonis operibus, quæ suntiplis us comes individuus, declaremus, cum asias lateat quali, & ab hominibus conspici nequeat, donec per charitatem operetur.

19. Hæc autem bona opera, etsi cum side sempersint coniuncta, non tamen vna cum side, in causa iustificatios nis, ad hunc essectum producendum concurrunt, qui soli

fidei tribuitur. Quia sola fides Christum mediatorem apo prehendit, qui nobis factus est à Deo sapientia, iustitia, sans Clisicatio, & redemptio.

19. Tertia, propter gloriam Dei, vt illa apud homines

illustretur.

20. Quarta causa, propter quam bona opera sunt fas cienda, hac est: Ne contra conscientiam peccantes, contris Ephes. 4. Tim i. stemus Spiritum sanctum, eumép excutiamus, & fide (quae non stat, aut permanet cum peccatis conscientiam vastans tibus) amissa, excidamus gratia Dei.

21. Quinta, sunt præmia. Etsi enim non simus serui, tamen Deus pater propter multam charitatem, qua dilexit nos suos filios, etiam præmijs nostram obedientiam, & bos

na opera vult ornare.

22. Hæc porrò præmia, duplicia in facris literis pros ponuntur, quorum quædam in hoc præsenti seculo, quæs

dam vero in futuro largitur Deus.

23. Temporalia sunt proposita, cum propter benefas cla, elcemosynas scilicet, & alia charitatis opera, tum etiam propter passiones persecutionum, & aliarum afflictionum, quæ omnia, & singula Deus copiosè in hac quoch vita, maioribus nempe beneficijs, victu, valetudine, rerum absundantia, mitigatione, & liberatione ex malis, se compensaturum pollicetur.

24. Æterna præmia sunt, quæ in altera futura beata

vita singulis, pro operum qualitate, distribuentur.

25. Vna autem, & eadem est, & erit vita beata, qua omnes electi in perpetuum apud Deum fruentur, quæ quid non sit, facilius dicere possumus, quam quid sit, cum scriptura Prophetica & Apostolica testetur: Oculum hos minis non vidisse, aurem non audisse, nec in cor hominis descendisse, quæ præparauerit Deus diligentibus se.

Dd 2 26.Hoc

bus: Et nos visuros eum facie ad faciem, sicuti est. Val fancti Patres, beatitudinem in visione Dei constituerum. Sed tamen nec illa ipsa, quæ vtcunce verbis exprimus tur, in hac præsenti vita intelligimus, aut percipimus sunt: nimis enim angusti sumus animi. & hic gustum tam tum quendam eorum sentimus, illic verò re ipsa experie mur.

27. Hæcitaque vitaæterna, ac verè beata, nullihos mini tanquam merces bonis operibus debita contingi aut tribuitur: nec etiam illa vllius hominis bona opera aut cultus, causa sunt efficiens, qua eam promereantur.

28. Sed meritum est solius filis Dei, qui sua passion ne nobis eam est meritus. Hic honor ipsi soli debetur, & hanc gloriam, vt nulli alteri, ita etiam nulli operi conce dit.

29. Et gratis offertur, ac donatur, omnibus verein Christum credentibus, qui consensus est perpetuus totus

facræ Scripturæ, & fidei wadoyia.

30. Est enim hæreditas, quæ non datur propterme rita, sed qu'am primum renascimur in Christo persiden, ad nos pertinet, non vt merces, sed, quemadmodum iam dictum est, vt hæreditas, & sequela diuinitus ordinata.

31. Hoc quidem verum est, perpetuam mortem, & damnationem homines suis peccatis mereri: sed vitamas ternam non item bonis suis operibus, quod hæcnon, ville

la, sint perfecta.

ret, stipendium peccati esse mortem, non addit, vitam aten nam esse præmium bonorum operum: sed ait, donum, vel gratia Dei vita æterna, in Christo Iesu Domino nostro.

33.Porro

ni

re

qu

no

no

ali

cio

CO

rei

di

ter

op

ful

eri

lar

mo

TUI

81

op

8

pui

no

Dr:

33. Porrò in hac vna, & eadem vita æterna, quæ ome nibus in Christum credentibus gratis contingit, gradus for re differentes præmiorum, quibus Deus opera piorum, quæ sunt fructus sidei, ornabit, vtpote maior gloria, hoe nor, dignitas, splendor, claritas in alijs atcpalijs, dubium non est illis, qui sacras legêre literas.

34. Sicut etiam in æterna morte, & damnatione, alij alijs graviores sustinebunt cruciatus, prout plura, & atros ciora commiserunt peccata, Deumch gravius offenderunt, conscientiæ stimulos acriores, & carnificinam horribilios

rem funt fenfuri.

ans

TICS

ho

Ta,

10/

8

n

W

26

35. Vtrunce enim facris literis, Deo per Spiritum fans

dum reuelante, proditum est.

36. Danielis 12. cap. Et multi de his, qui dormiunt in terra puluere, euigilabunt, alij in vitam aternam, alij in opprobrium, vt videant semper. Qui autem docti fuerint, sulgebunt quasi splendor sirmamenti, & qui ad institiam erudiunt multos, quasi stella in perpetuas aternitates, 1. Cor.15. Alia gloria solis, alia gloria luna, alia gloria stella larum. Stella enim a stella differt in gloria: sic & resurrectio mortuorum, Matth. 11. Tyro & Sidoni remissius erit in die indicij, quam vobis. Item: Remissius erit terra Sodomos rumin die iudicij, quam tibi.

37. Et hæc vtracy, secundum qualitatem bonorum & malorum operum, distribuentur in vita & morte æter s
na, vbi reddet Dominus Deus noster vnicuig, secundum

opera fua.

38. Sic Patriarchæ, Prophetæ & Apostoli, singulari, & maiori gloria ornabuntur præ asijs, & inter hos præcie pui maxime illustres fulgebunt. Quemadmodum Saluator noster dulcissimus illis pollicetur. Petro enim quærenti de pramio, & retributione desertionis facultatum, respondit:

Dd 3 Amen

Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis se in regent ratione, cum sederit filius hominis in sede Maiestatissus, sedebitis & vos, super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

39. Ita de alijs quoch, quò quisc plura & maiora fect rit bona opera, vel etiam, propter Christum, verbumeiu, & iustitiam, plura perpessus fuerit in hoc seculo, illustria erit, & maiori gloria ac claritate ornabitur.

40. Hæc autem præmia bonorum operum, quælum fructus fidei, no propter operum dignitatem, quod imper fecta lint, sed propter Dei promittentis, qui pater est proptitus, bonitatem ac clementiam ex gratia filis dabuntur.

41. Deus enim promissione sua debitorem se noble constituit, ac simul bona opera, quæ in nobles per Spiritum sanctum operatur, ac passiones piorum compensabit, au que ita, vt D. Augustinus loquitur, coronat sua donain nobles.

DISPVTATIO

De Ecclesia Dei, & eius authoritate.

Quæstio.

Religiones, & variæ in mundo fuerint, & sempersim
Religiones, & populi qui de cultu certent, & titulo
Ecclesie Dei glorientur, semperce maior sit impiorum mul
titudo, & vbice varia scandala, ac ingens miseria human
generis: à multis dubitatur, an, & quæ sit vera Ecclesa,
quam Deus singulariter curet, gubernet, in ærumnisen
audiat, & ad æternam suam consuetudinem elegerit.

Pro

clè

fe,

illa

firm

cun

tum

dere

am

fed

um

enti

ni ge vera

appe & C

ducit 6. nes,a

eltip

Tũ,co

Spiri

lorur

mort

do in

Propositio prima.

Servare Deum semper aliquem cœtum, qui est vera Ecs clesia (ne desint vllo tempore testes, de vera doctrina) cui se, suamép voluntatem, in his terris & vita, patefacit, & in illa altera beata vita communicabit æterna bona, certo afs simamus.

2. Sunt enim eius rei plurima, in facra Scriptura, cum testimonia, tum exempla, & experientia quoque nos tum est.

3. In Symbolo quoque Nicæno profitemur, nos cres derevnam, sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesis am Christi.

4. Est autem Ecclesia filis Dei, cœtus à Deo ad vitam aternam electorum, toto quidem orbe terrarum dispersus, sedeadem doctrina, eodem spiritu consunctus, credentis um Euangelio, & Sacramenta divinitus instituta percipis entium, ac sanctificatorum ad vitam aternam.

5. Porro semper, hinc ab initio propagationis humas nigeneris, in mundo, duo seu populi, seu Ecclesiæ fuerunt, vera scilicet, & falsa, quas D. Augustinus de ciuitate Dei, appellat a nominibus duorum primorum fratrum Abelis, & Caini, eascp, ab his originibus, vsc ad sua tempora des ducit, sicut etiam ad sinem mundi propagabuntur.

6. Habet autem Ecclesia vera præclaras promissios nes, à Deo sibi factas, & insignia priuilegia, quod dicitur & est sponsa Christi dilecta, confirmata contra portas inferos rū, columna veritatis, fundata supra petram firmissimam, Spiritum sanctum, Christum præsentem, claues regni cœs lorum, exauditur à Deo Patre, per Christum, victrix est mortis, & Diaboli, quam sequetur glorificatio, & beatitus do inaltera vita, & c.

TO

and dist

te

-

q

fu

ti

lic

m

tu

ru

tut

tio

uin

tipl

fiat

pra

pilo

bul

tiu

tu

ris

fun

7. Ideo falsa, quæ numero præualet, potentia, & specie Religionis, atch hypocrisi, nomen sibi arrogat vera su clesiæ, cum each de titulo contendit, cum hæc in mundo hoc, scandalis, infirmitatibus, ignominia, & cruce obscuretur & prematur, vt externa facie agnosci præ illavia possit.

8. Nec nouum hoc est, aut inusitatum certamen, led omnibus temporibus, hinc à mundi exordio: sicut vtraque Ecclesia durauit, inter duos primos fratres, Abelem & Cain, deinde Saram & Agar, Iacob & Esau, Prophetas Domini & Pseudoprophetas, Christum & Antichristos, Apostolos & Pseudoapostolos, & iam inter Pontificios, &

vere Euangelicam doctrinam profitentes.

ostendit, vbi, & in quo cœtu, velit este esticax, & quibm vera Ecclesia à falsa discernatur, videlicet doctrina veril Dei, & vsu Sacramentorum institutioni Christi conuenis ente, iuxta hæc testimonia: Qui ex Deo est, verbu Deiaw dit. Si manseritis in me, & verba mea manserint in vobis, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem. Our meg vocem meam audiunt, alienum verò non audiunt, estugiunt ab illo. Christus dilexit Ecclesiam suam, & madidit semetipsum pro ea, mundans eam lauacro aquæ. Hot facite in mei commemorationem: Mortem Dominiam nunciabitis, donec veniat.

10. Loquitur autem Scriptura sacra bisariam de Eo clesia, quæ in hoc mundo est. Aliquando enim invisibilem illam, que est tantum electorum, & re uera coram Deo Eo clesia, intelligit, de qua articulus sidei in Symbolo loqui

tur. Credo Ecclesiam sanctam Catholicam.

11. Aliquando verò Ecclesiam intelligimus, quad visibilis cœtus, amplectentium doctrinam veram Religio nis Christiana, & recte vtentium Sacramentis, in quo Deus, per ministerium, est essicax, & multos ad vitam æs ternam regenerat, quibus tamen admixti sunt multi non renati, sed de doctrina vera consentientes. Et de hac accis piendum est islud Christi: Dic Ecclesiæ. Item: Qu'am dis lecta tabernacula tua, Domine virtutum. Dilexi decorem domus tuæ, &c. Quæ testimonia de Ecclesia visibili los quuntur, in qua sonat vox Euangelij.

12. Vult enim Deus conspici Ecclesiam, in qua se, suamo voluntatem, adito certo verbo, patesacit, & sonas rivocem Euangeli, ac ministerium esse publicum, & pubs licas esse congregationes, ad quas nos adiungamus pubs lica professione, cuius csues & membra simus. Nam hoc modo solum, & in his tantum vult esse essicax, per Spiris tum sanctum, sicut dicitur: Laus eius in Ecclesia sanctos rum: Beati qui habitant in domo tua Domine, in eternum saudabuntte.

13. Cumigitur Romani Pontifices verbum Dei core rumpant, arbitria, ac prætoria sua interpretatione, tradistions bus humanis, & alijs multis modis, Sacramenta distinitus instituta deprauent horribiliter, Idolatriam multiplicem exerceant, ipsos veram, veri & vnici Dei, Eccles sam esse, merito negamus.

14. Et sciendum est, fallacia esse signa, quæ ab ipsis, prava imitatione politiarum, confinguntur, ordinaria Espiscoporum successio, & obedientia in traditionibus qui busus, quæ Episcopo Romano, tanquam vniversali totus Ecclesia pastori, præstetur. Iuxta illud Oseæ iii. Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio sungas ris mihi. Et oblita es legis Dei tui, obliviscar filiorum tuos sum & ego.

15. Ecclesia enim non ad hæc, sed ad verbum Dei est E e alligata,

B

cf

n

ge

fto

20

m

ta

fe

fe

fc

CO

D

CX

rai

da

t25

alligata, & illic Ecclesiam esse sciamus, vbicunce doctur, & conservatur syncerum Dei verbum, & Sacramenta, suxta Christi institutionem, exhibentur, & Ecclesie membra sunt, qui hæc amplectuntur. Sicut Isaiæ 8. dicious: Liga testimonium, signa legem in discipulis meis. Etible dem: Nunquid no Populus a Deo suo requiret visionem, pro viuis ne ad mortuoss. Ad legem magis, & ad testimos nium eius. Qui si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux.

16. Gentes quoch ignaras doctrinæ Prophetica & Apostolicæ, quæ etsi notitiam legis habuerint, eum mu gnis virtutibus coniunctam: tamen cum natura sintdus stitutæ doctrina Euangelij de Christo, nec secum popu so Dei coniunxerint, Ecclesæ membra suisse, & salvata

effe negamus.

17. Ecclesia porro Christi, vt nulli certo loco est allis gata in nouo testamento, ita omnium est temporum va & eadem, in vetere & nouo Testamento, cum eadem v trobica sit proposita doctrina, idem Sacramentorum esto ctus, eadem Christi benesicia exhibita pijs: nisi quod illic omnia obscurius, hic verò clarius, illic in venturum, nunc

verò in exhibitum credatur Christum.

18. Cœpit itag in paradiso, data promissione de se mine multeris benedicto, caput serpentis contrituro. Des inde semper propagata est, in posteritate piorum Patriare charum, ante & post diluium. Sicut Moses Gen. 5. & 11. commemorat, & mansit in populo Israel, vsg ad Christi ascensionem in cœlos, postea exiuit sonus eorum in omnem terram, & ita ex gentibus & Iudæis vna collecta est Ecclesia, quæ etiam in hoc mundo ad aduentum silij Del durabit.

19. Nec monstrum est Ecclesia, sed caput habet, non Episcopum

Episcopum Romanum, verum Christum, qui semper ads est illi, ab initio vsc ad finem: cuius officium est, dare dos na, quibus ea conseruetur: Apostolos, Prophetas, Euans gelistas, Doctores & Pastores.

20. Idem Christus fundamentum est Ecclesiæ verum, firmum, & solidum, in doctrina Prophetica & Apos stolica propositus:non Petrus, super quem Ecclesiam esse

adificatam nugantur.

21. Et quemadmodum Christus caput est & sundas mentum Ecclesia sua: ita etiam desensor, opponens se Sas tanz conatibus, cupientis eam euertere, destruens opera diaboli.

retinens verbum Dei: tamen non semper maneat Ecclesia, retinens verbum Dei: tamen non semper pariter floret, sed alias maior, alias minor est numerus credentium: Nec semper eadem est doctrinæ puritas, sed alio tempore obs scurior est, alio illustrior: semper tamen Deus reliquias

aliquas, vicung miseras, conservat.

- 23. Ac vt maxime gubernatores Ecclesiæ interdum, & doctores plericy, salsa dogmata spargant, Sacramenta corrumpant, impios cultus instituant & desendant: tamen Deus mirabiliter interim servat Ecclesiam suam, subinde instaurato ministerio, excitatis, vel ex illo ipso ordine, vel extra ordinem, aliquibus, qui reclament: vt in regno Is raël sub regibus impis, Heliam, & Helisæum: in regno Ius da, sub impio Achas, & Vria Sacerdote: sub Antichristo, sedente in templo Dei, aliquos pios Doctores & Prophes tas.
- 24. Illi ergo falsi doctores, tanquam lupi rapaces, sus giendi sunt, & non audiendi, sed potius anathematizandi. Sicut Saluator monet: Cauete à Pseudoprophetis. Item Paulus: Si quis aliud Euangeli annunciauerit, anathema sit.

 Ee 2 25. Nec

25. Nec interim caret Ecclesia ministerio, & ministerio, Sunt enim ministri Ecclesia illi ipsi, qui erroressu prehendunt, & Ecclesia sunt, se eis adiungentes, & deductrina consentientes.

Pastores, & Ecclesiæ gubernatores illos, ordine succedentes, maneat, sed, vt Prophetæ de sui temporis pastoribu conqueruntur, eos nihil scire, nece intelligere, sequi quos que mendacium, violare legem, ita quoce scripta Aposto lica moneant, de stuturis falsis doctoribus in Ecclesia: ideo non semper gubernatorium cœtus ille Ecclesiæ est, & manet.

27. Vnde & illud sequitur, non ideo vnitatis essedus sertores, aut Apostalias crimine notandos eos, qui com illorum, & Ecclesiam illam malignantium deserunt, a each desiciunt, cum manifestos errores, & idolomaniam desendant, de each conuscti resipiscere nosunt. Hancenim Spiritus sanctus se odisse protestatur. Et D. Paulus, via idolorum cultura sugiamus, præcipit.

28. Verum ab ea Ecclesia, in qua recte docentur An ticuli fidei, non separemus nos, etiamsi, quod ad mores.

disciplinam attinet, nonnihil desideretur, cum tota Eccles sia, sic à Christo edocta, quotidie oret: Remittenobis de bita nostra. Nec propter paleas, aut zizania simulabischendum triticum: sed opera nobis danda, vt frumentumes

fe possimus.

29. Hinc gravilsime peccasse, & suo magno malo, actotius Ecclesiæ perturbatione, olim Catharos, sive Novautianos, à suo Magistro sic dictos, postea Donatistas, & recens Anabaptistas horū successores, affirmamus, quòd propter vel consicta, vel vera vitia, à communione Eccles siæ discessorint.

30. Licet

lat

inf

cis

tæ.

di

eti

atti

COL

81

red

mi

te,

pro Iter

per

rem

tine

fed o

rani

tus 1

1 35

Ecc

fit, a

mif

30

eftc

30. Licet enim sancta, irreprehensibilis, & immacus lata dicatur, & sit: tamen eadem quoce non solum multis infirmitatibus est obnoxía, sed etiam scandalis & peccas tis. Et multi sunt in externa societate Ecclesia hypocrita, non renati, nec viua membra, qui tamen, cum de dos cirina consentiant, ferendi sunt.

31. Nece folum in vulgo, & privatis membris, verum etiam ministris publicis Ecclesiæ, quoad vitam & mores attinet, magna imperfectio, & mores interdum minus

commodi.

32. Nihilominus tamen, si sint in externa societate, & non excommunicati, qu'am diu tales sunguntur munes redocendi, & Sacramentorum administratione, valet

ministerium, licet eo vti, & est efficax.

33. Fides enim nostra non nititur hominum dignitas te, sed verbo Dei: & ministerij essicacia non a persona mis nistri dependet, verum ab institutione, ordinatione, & promisione Christi, dicentis: Qui vos audit, me audit. Item: Ipse est, qui baptisaba ignis & spiritu. Ali'as enim perpetuo nobis dubirandum esset, de Baptismo nostro, remissione peccatorum, & tota salutis ratione.

34. Adpotestatem & authoritatem Ecclesiæ quod attinet, sciendum est, eam no esse immensam aut infinitame sed certis terminis, & simitibus circumscriptam, non tystamidem, aut dominium, sed ministerium verbi divinis

tus reuelati, ad ædificationem à Deo institutum.

35. Vnde, quicquid authoritatis habet, aut datur vel Ecclelia Christi, vel eius ministris, id ratione verbi Dei st, adquod est alligata, & cuius ministerium illi est coms missum.

36. Hinc etiam eft, quod dicitur Ecclesia à Paulo, & eft columna & firmamentum veritatis, iden non hanc ob

Be 3 causam

causam, quod quicquid cœtus ille, qui vel dicitur, velà Ecclesia, verè etiam liberam habeat, quiduis decernendi potestatem, vt deinde pro veritate divina ab omnibus se ne discrimine, agnoscatur, & recipiatur: sed quod minis sterio verbi Dei, cuius ipfa fidelis est custos, veritas in Eu clesia conseruetur, in each inueniatur vera, firma, & com doctrina de Deo, & æterna nostra salute.

37. Audiri præcipit Christus Ecclesiam veram. [6] illa nihil, nisi veritatem verbi Dei, quam antea à Christo didicit, quem Pater Doctorem constituit, & Magistrum totius Ecclesia, qua ipsius est discipula, & auditrix. dom bit . Audienda ergo, vt doctrix & testis de doctrina co lesti: sed fides nititur verbo Dei, & non humana authoritate ...

38. Sponfa igitur cum sit Christi, vocem sponsi prin audiet, tum quoch mater omnium effe poterit, & verw vitæ, tanquam semine immortali, filios generabit. Alia adultera futura, & no amplius audienda. Sicut Dominu per Prophetas, Ecclesiam popus Iudaici & Israelitician pellat. Ierem. 3. Fornicata es cum amatoribus multis, from mulieris meretricis facta est tibi, & noluisti erubescen, Ergo faltem amodo voca me pater meus. Et Ofea 2, ludicate matrem vestram, iudicate, quoniam ipla non vxt mea, & ego non vir eius.

39. Quare Ecclesia non supra Scripturam, necel potestas se supra illam extendit, vt extra Scripturam dogma nouum, ad falutem necessarium, condendi potestatem

habeat.

Cum vero non semper, nec in omnibus, com ille, qui dicitur & est vera quoce Ecclesia, iuxta prascio ptum verbum Del agat, & decernat, ignorantia, & inim mitate, aut alijs etiam causis impedita, mirum nonelli quod mar fus, bi, si

quo

uerl iudi illuc Lit.

- 4

tefti post pag (cel

qui loco vt fi

tio p ticis, dum qua

ptur

ritus por quod alicubi impingat, & erret, aliqua etiam, in tanta humanæ naturæ caligine, ignoret: quos tamen næuos, laps fus, & errores admonita, non pertinaciter defendit, fed fis bi.sicut reliqua quog peccata, condonari petit-

41. Potestatem autem habet Ecclesia vera, contros uerlias in caulis Religionis exortas, ex facra Scriptura dis iudicandi, & cum eadem pugnantia condemnandi. Iuxta illud: Si quis aliud Euangelium annunciauerit, anathema Gt.

42. Similiter & potestatem, ac authoritatem habet, testificandi de Scripturis, divinitus per Prophetas & As postolos traditis, quas per manus ad nos transmisit, & pros

pagauit.

A Sistem

43. Præterea potestatem habet, excommunicandi

sceleratos & impoenitentes.

44. Donum quocy interpretationis Scriptura, non quidem liberum, aut absolutæ porestatis, sed collatione locorum facta, obscuriora ex manifestioribus enarrans,

vt sit, Apostolo authore, Prophetia analoga sidei.

45. Non enim regia, seu prætoria, interpretandi Scris pturas, Eccleliæ tribuenda est: quia non valet interpretas tio propter locum, ordinem, aut personam, sicut in politicis, Prætoris interpretationi, fententia, & decreto stans dumeft: fed propter facræ Scripturæ authoritatem, ex qua interpretatio sumitur.

46. Înterea tamen non adimitur Ecclesiæ potestas, ritus & ceremonias Ecclesiasticas, pro ratione loci, & tem poris, ad ordinem facientes, constituere: dummodo non

pugnent cum facra Scriptura, & careant opinione cultus, necesitas

tis,& meriti.

DISPY

DISPVTATIO

De Catholica & Catholicis.

Quæstio.

Anno 1572. C Vm Pontificij perpetuo in ore habeant, & vocile rentur de Catholica Ecclesia, id sibi nomen vendicantes, non secus ac olim Pontifices & sacerdotes, impigurem. 7. Idololatræ, tempore Hieremiæ clamabat: Templum Domini, Templum Domini, Templum Domini, Templum Domini; nos vero hæreticorum crimine, & odio grauare atop premere con nentur, apud rudem, imperitamop plebeculam: disquisition ne dignum visum est: Quænam & vbi Catholica sit Ecclesia, & qui Catholici iure dicantur?

Propositio prima.

Sanctum est, & venerabile nomen Ecclesiæ Catholica, quæ omnium nostrûm mater est: magna quoq illium merito authoritas.

2. Nulla autem res in hoc mundo tam fancta est, tam bona ateg præstans, qua mali abuti non possint, tumad suum ipsorum, tum aliorum quoes exitium.

culum & prætextus est, ad exercendam multiplicemsuperstitionem, & Idolomaniam, in incantationibus, & alia.

4. Hoc idem facræ Scripturæ contingit, ex qua om nes hæretici arma & tela, ad fuos errores palliandos, mu tuantur.

5. Quid

CI,

cho

eft

dici

vt A

pell

ret.

80

ban

clem

Ron

quar

Alex

hoce

NAI

tris,

Mai

quet

iube

iudic

divir

que

e. Quid mirum igitur , fi hoe iplum honeftisimæ fimulrei & vocabulo CATHOLICAE, & CATHOLIC CI. accidat, quo mali, tanquam integumentis omnium suorum errorum, idolatriæ & turpitudinis, abutuntur mendacissimes

6. Vincentius Lyrinensis Monachus, describit Cas tholicum id esse, quod in ipsa Catholica Ecclesia vbique, quod semper, quod ab omnibus creditum est, hoc inquit,

est vere proprieg Catholicum.

7. Catholica autem Ecclesia, hoc est, vniuersalis ideo Decretum sulii dicitur, quia per vniuersum mundum est constituta : vel primi ex Iuone vt Augustinus ifidem pene verbis loquitur, καθολικά ap- Augu.Epi. 170. pellatur, quod per totum orbem terrarum diffunditur.

8. Caterum ex Codice Iustiniani Imperatoris appas ret, vocabulum hoc καθολικον oppolitum hæreli Arrianæ, & Catholicos dictos esse, qui recte de Trinitate sentiebant.

9. Ita enim lex Impp. habet: Cunctos populos, quos Cod. de Summa dementia nostra regit imperium, in tali volumus Relis Trinit. & Fide Cagione versari, quam D. Petrum Apostolum tradidisse tholical cunctos Romanis, Religiovice adhucab ipio infinuata, declarat, quamic Pontificem Damasum segui claret, & Petrum Alexandriæ Episcopum virum Apostolicæ sanctitatis: hocest, vt secundum APOSTOLICAM DISCIPLIE NAM, EVANGELICAMQUE DOCTRINAM Patris, & Filij, & Spiritus fancti, vnam Deitatem fub pari Maieltate, & sub pia Trinitate credamus. Hanc legem fes quentes, Christianorum CATHOLICORVM nomen iubemus amplecti: Reliquos vero damnantes vesanosos iudicantes, H AERETICI dogmatis infamiam fustinere, divina primum vindicta, post etiam animi motus nostri, que excelefti arbitrio sumpserimus, vitione plectendos.

10. Iam

R

ví

CO

VI

tar

Ch

ali

gn ba

cu

Ro

tur

D.

uel

tio

LI

CA

Spi

fub

dr

8

di.

accipiatur, nobis cert'e iure nullo denegari, vel vocabus lum, vel res hoc vocabulo designatas posse, reipsa & ven bis demonstrare facile possumus.

catholicorum nomen sibi vendicare & vsurpare: ideos tanquam à malæ sidei possessoribus postiminis quasi une reposcendum, quod nulla ratione, nullo iure illiscom

petit.

12. Catholicum enim, ea fignificatione, qua & nosin Ecclesia hoc vocabulo vtimur, non est omne, quodomnibus temporibus, locis & personis, siue hominibus, sit est vsitatum: nam & cædes sunt patratæ, adulteria com missa & alia scelera, omnibus temporibus, locis & abom nis propemodum ordinis hominibus, & nishil tam est w niuersale, qu'am vitia, scelera & peccata, quæ sunt Catholicissima.

13. Eundem ad modum quoch mendacia, falla dogma ta, errores, idololatria, maximam mundi partem occupar

uere femper.

14. Sed quod Canonicum est, hoc est, quod cums cra Scriptura Canonica conuenit, quæ norma est & regula doctrinæ Ecclesiæ Dei, quæ hinc à mundo condito vsæ durauit, quam late patuit per totum orbem terrati, illamés sua sidels opera, cura, diligentia. & studio per manuum traditionem conservauit, id demum vere Cathols cum est, & dici meretur.

Concil Nic.

15. Quemadmodum Concili Nicæni decretumen tat, in hanc sententiam: Quod irreprehensibile est, Cartholica defendit Ecclesia.

16. Catholica itac Ecclesia est cœtus, vere in Chris stum, à Prophetis venturum, prænunciatum, & ab Apos stolie

folis exhibitum, annunciatum, credentium, per totum

terrarum orbem dispersus.

vius obtinuit in Ecclesia, & leges publicæ Imperatorum confirmarunt, vt Catholici dicerentur, qui vniuersalem vniuersalis Ecclesiæ doctrinam, quæ in scriptis Prophes tarum & Apostolorum, continebatur, de vera & æternæ Christi filij Dei natura & Diuinitate, amplectebantur & sequebantur.

18. Hæretici autem, qui Arrianam impietatem, aut alioserrores, de Christi persona, & naturis duabus, puga gnantes cum doctrina Prophetica & Apostolica, profite-

bantur.

19. Quod ex lege Imperatorum manifestum est, qui cunclospopulos, suo imperio subiectos, volunt in ea Resligione versari, quam D. Petrus Apostolus tradiderat Romanis, quam etiam Roman. Papa Damasus sequebas

wr.vbi retinebatur doctrinæ puritas.

20. Et quæ illa sit Religio, quam D. Petrus Romanistradiderit, exponunt, ne quis prætextu & nomine D.Petri (quod postea factum esse constat) alienam insueheret doctrinam, addunt Imperatores pi interpretationem his verbis: Hoc est, vt secundum APOSTOS LICAM DISCIPLINAM, EVANGELISCAMQVE DOCTRINAM Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vnam Deitatem, sub pari Maiestate & subpia Trinitate credamus.

21. Secundum disciplinam Apostolicam, & dos chrinam Euangelicam de Essentiæ Divinæ Vnitate, & in hac personarum Trinitate volunt doceri & cres

di.

22. Hanc legem sequentes, Christianorum CATHOS

Ff 2 LICOS

ef

CU

ip

20

C

So

P

di

iu

fi

tu

n

ti

Inda.

LICORVM nomen lubent amplecti. Ex quibus verbit qui sunt & dicantur Catholici, lege Impp. apparet.

21. Reliquos vero, dementes, vefanos quidicante HAERETICI dogmatis sustinere infamiam, &c.

24. Iam in Confessione Augustana, qua Carolo V. Anno 30. est exhibita, in qua summa & precipua dochi næ & Religionis nostræ capita compræhensa sunt, pri , mus Articulus ita haber: Ecclesiæ magno consensuapul

,, nos docent, decretum Nicænæ synodi, de vnitate Esten ,, tiædiuinæ, & de tribus personis, verum & sine vladubi

, tatione credendum effe, videlicet, qu'od sit vna Essenti

,, diuina, quæ & appellatur & est Deus æternus, incomo , reus, &c. Ettamen tres funt personæ eiusdem Essenti,

, & potentia, & coaterna, pater, filius & Spiritus fandu

25. Hunc Articulum confessionis nostra probam runt aduersarij tunc, cum refutationem alias aliorum w

ticulorum, sua opinione, instituissent.

Secundum legem igitur Imperatorum, noma Epift . Cath. Catholicorum habemus : & iniustissime contravolunt tem Imperatorum (ficut & in alijs multis sibi hoc per mittunt aduersarij, vt dominationem spernant, miella tem autem blasphement) hæreticorum nomen falsod impudenter nobis impingitur.

Similiter & secundum symbolum Athanasi, a tholicam fidem tenemus, cuius verba funt: Fidesauten Catholica hæc eft, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate veneremur. Quam doctrinam multofor tius, fidelius, & fœlicius nostri contra veteres & nous Arrianos defenderunt, illosig refutarunt, quamfalsod cti Catholici.

28. Secundum Apostolicam disciplinam, Euangeli camer doctrinam, docemus, Christo, qui fundamentum eft Ecclesia Catholica, authore, solum Deum per filium, cum Spiritu sancto, adorandum.

29. Cultus & opera Deo grata esse prositemur, quæ spse verbo suo mandauit, quorum summa in Decalogo continetur.

30. Sacramenta duo à Christo instituta, cum eadem Catholica, eodem modo, quo ipse instituit, celebramus.

31. Deinde firmiter credimus & confitemur, nos non solosin Germania, qui hoc doctrinæ genus profitemur, Ecclesiam Dei esse in terris: sed eam patere latissime, ac per totum terrarum orbem disfundi, vnde & Catholica dicitur: esse ciues illius & membra omnes, quot quot nobiscum side & professione eiusdem doctrinæ sunt consiuncti. Sicut esse tales passim, mínime dubitamus. Hos ves re Catholicos esse, & dici, ac haberi debere ab omnibus, sirmiter statuimus.

32. Caput autem Catholicæ, nullum aliud agnoscimus, quam illud, de quo Spiritus sanctus testatur, nempe
Christum, quem Deus dedit caput super omnem Eccles Ephes. 1.
siam (hoc est Catholicam) quæ est corpus ipsius & plenis Colossis, tudo eius, qui implet omnia in omnibus.

33. Nec alio capite indiget Ecclesia Catholica, alias enimbleeps monstrum esset: præcipue cum caput illud Matth.vlt. nunquam a suo corpore absit, sed perpetuam es præsens

tiam sui promiserit.

34. Doctrinam quoch nostram eandem esse cum tos tius Catholicæ, veræ Dei Ecclesiæ, omnium temporum doctrinæ, quæ habeat sirma & perspicua, Scripturæ sacræ, Propheticæ & Apostolicæ, testimonia, multis editis libris, a nostris est ostensum, & comprobatum.

35. Summam doctrinæ nostræ, de præcipuo doctris næ Catholicæ capite, de quo hodie controuertitur, quam Ff 3 Imperatos Imperatores pij, Romanis tradidisse D. Petrum, scrib bunt, quem Apostolorum principem isti faciunt, paucis simis verbis ipse est complexus, cum in Concilio princis pum & sacerdotum gentis Iudaicæ dicit de Christo, ab ipsis crucifixo: Non est in aliquo alio salus: nec enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri.

A&. 4.

36. Ad hanc suam Catholicam, simul & nostram sententiam, & doctrinam confirmandam, advocat intestis monium, sacrum Vniversale in Spiritu sancto legitime congregatum (de quo nemo Christianus dubitat) concis lium omnium Prophetarum: de quorum sententificenti sumus, quod non errent: qui quasi in consessu rogati discere sententias, Christo testimonium om NES perhisbent, Remissionem peccatoru accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.

AG.10.

37. Ne verò aliam quis existimet suisse, vel doctris nam, vel rationem consequendi salutem, in veteri popus so, lege & Testamento, qu'am in nouo Testamento, idem Apostolus in Concisio Apostolorum itidem legitime in Spiritu sancto congregato, suam dicens sententiam, desinitiuam negat patres & maiores in politia Moss, ante Christi aduentum, legis Mosaicæ observatione, coram Deo iustificatos.

ta

te

8

fol

cei

Act. 15.

- 38. Rationem hanc subijcit, qu'od onus hoc sit, & iui gum, quod nemo portare potuerit, eiuè satisfacere. Quod non de cæremonijs tantum, aut lege forensi accipiendum est: Hæc enim obseruatu suere faciliora: sed maxime de lege Decalogi morali, quæ non solum difficilima est obseruatu, sed plane viribus humanis impossibilis.
 - 39. Ideog Dei tentationem vocat, eo homines adis

gere vel docere, qu'od illius observatione & impletione coram Deo instificentur.

40. Sed homines coram Deo iustificari & saluari, per gratiam Domini nostri Iesu Christi: & hoc modo pastres ante ipsos iustificatos: hoc eodem modo se Petrus, res liquos Apostolos, gentes, adeo com omnis omnino homis nessaluari pronunciat.

41. Huic sententiæ subscribunt reliqui quoce Apossoli, & ita decernitur à Concilio Apostolorum. Hæc sis desest, doctrina, & Religio Catholica. Sic crediderunt omnes omnibus temporibus, quot quot vn qua sunt saluati.

42. Quod si cum hac D. Petri & Catholica atcp Cas nonica Prophetarum & Apostolorum, quæ & nostra est, Ecclesia, eiuscp doctrina & religione, conferamus Pontis ficiam, qualis hodie & iam aliquot seculis pullulauit: manisestum siet omnibus, perperam ipsos Catholicorum nos men sibi vsurpare,

Si

15

m

in

fi-

te

m

116

od

m

de

bs

dis

275

43. Speramus quidem, Romæ quoch etiamnum hos die pia esse & vera Ecclesiæ Catholicæ membra: sed pubs licus status & doctrina publica atche cultus, qui ibi exercens tur, corruptissima sunt. Sicut Esaias suo tempore exclas Esa. 1. mat de Hierosolyma: Quomodo facta est meretrix, ciuis tas sidelis, plena iudicii: sustitia habitauitin ea, nunc aus tem homicidæ. Argentum tuum versum est in scoriam, &c. Et Christus de templo Hierosolymitano dicit princis Matth. 22. pibus Sacerdotum, quod ex illo secerint domum negos ciationis, & speluncam latronum.

44. Et quidem hæresin Arrianam non amplectuns tur: sed ad veram Dei agnitionem non modo Essentiæ, sed etiam voluntatis eius notitia requiritur.

45. Similiter ad Christi cognitionem salutarem, non solum personæ, verum etiam officij ipsius notitia, est nes cessaria.

46. De

46. De vtrock autem, hoc est, voluntate Dei, & Christi officio, multifariam contra à D. Petro religionem tras ditam errant turpissime Pontificij.

47. Et multos præterea tetros errores, cum Catholica Prophetarum & Apostolorum Ecclesia, Euangelia cacp doctrina, & Apostolica disciplina manifeste pus

gnantes, defendunt.

48. Docent enim, populum Israéliticum & ludali cum ante Christum, legis Mosaicæ observatione salvatum: Legi Dei hominem posse satisfacere exproprissivi ribus, quod ad substantiam actus: Hominem ex viribus

naturalibus posse diligere Deum super omnia.

Concil. Triden. Sess. 6. Can. 12. 13. 14. 49. Anathematizant, si quis dixerit, homines iustificari sola imputatione iustitiæ Christi, & sola peccatorum remissione, absep charitate inhærente. Similiter anathema dicunt, si quis dicat, sidem iustificantem nihilaliud esse, qu'am siduciam diuinæ misericordiæ, peccata remistentis propter Christum. Item: Si quis dixerit, omni homini, ad remissionem peccatorum assequendam, necessarium esse, vt credat certo, & absque vlla hæsitatione propriæ insirmitatis & indispositionis, peccata sibi esse missa, Anathema sit.

50. Et contrà docent, hominem suis bonis operibus

tı

e

9

g

tu

mereri vitam æternam, quæ merces fit illorum.

51. Hinc plurimos excogitarunt modos consequent di remissionem peccatorum, contra D. Petrum, qui no gat qui cquam aliud esse, quo cunque nomine censeatur, aut dicatur, sub cœlo, quo saluemur, nisi in nomine Christi.

Ioan.6.

Luc. 18.

52. Hæc quoch Dei est voluntas, vt omnis, qui videt filium, & credit in eum, non pereat: sed habeat vitam 29 ternam. Quam Dei voluntatem aduersarij, instati & ext

excati Pharifaicis opinionibus propria iustitia, & ope- Luc. 18. rum.fiducia, non vident.

53. D.Petrus, vt authores funt Pontifici, Miffam fus Plat. am, hocest, Conam Domini celebrauit ad folam oratio-

nem Dominicam.

25

lie

1116

215

112-

vi

DUS

ili

tof

na

lind

nice

hos

effa

DTO:

TC

bus

ren!

ine

tur,

hris

ridet

n zi

lexi

ecati

VISI

Hivero contra ingentes centones consuerunt, Refert Hieronydum panopliam istam cuderent, in qua singuli Pontifices mus, qui scripsicad longo ordine, & temporum ferie, quod notum est, labos Damasum Roma rarunt, donec Pandora ista, sic ornata prodiret.

quo suprà prope-55. Petrus, telte Marco discipulo, qui, quæ audierat fitione.9. Magistrum(Petrum) prædicantem, narrauit: Dominum Matth. 14. Christum gratijs actis, dedisse discipulis calicem, ex quo

omnes biberint, author eft.

56. Hivero non ita multo ante hactempora, cons tra Christi Domini institutionem, Apostolorum praxin, & Catholica Ecclesia vsum temporis longissimi, calicem Concil, Confrant Lalcis, Edicto in Concilio generali, haud dubie in spiritu fest. 13. congregato, ademerunt.

57. D. Petrus Marco tradidit: Christum, panem & poculum discipulis dedisse, & dixisse, vt sumpta mandus

carent & biberent. & sic Sacramentum instituisse.

58. Hi vero Testamentum Domini horribiliter pro- Concil. Trident. phanantes, & in actione plane diversam mutantes, facris feff.22.cap.2. ficium esse docent, vere propitiatorium : quo Deus placas tus, peccata & etiam ingentia crimina dimittat. Vnam eandemice effe hoftiam iam in Miffæ facrificio, cum illa, que tune fuerit in cruce oblata &c. Taceo nune circum= gestationem theatricam, & adorationem sine αρπλαγείαμ.

59. Idololatria est plus quam Ethnica, inuocatio mors tuorum hominum vsiratissima in Ecclesia Pontificia, qua sibiaduocatos, & intercessores, ac patronos, apud Deum eligunt sanctos demortuos, quos ex Catalogo prolixores Gg citantes

Episcopum: de

citantes & euocantes, magna voce & boatu inuocant, non fecus, ac Baalitæ facrificuli fuum Baal.

3.Reg. R.

AQ. L

60. Cum contrà D. Petrus, edito insigni miraculo, quo omnes in stuporem vertebat, populo dixerit: Virilli raelita, nos quid intuemini quasi nostra virtute autpieta te secerimus hunc ambulare.

Matth. 19. Deut. 4.12. tholica à Christo edocta, resicit: hi verò contra Dei inter dictum, hoc vnice student, vt pro suo arbitrio, bona, vilo quuntur, intentione, cultus excogitent & cumulent Hinc regulæ monasticæ serè innumeræ, quibus Monathi & Moniales ac Sacrisici occupati sunt perpetuò.

1.Tim.3.

62. D. Petrus, princeps Apostolorum, vxorem har buit: & electum Dei organum, Episcopum vult vnim vxoris maritü esse: hi vero vix vilum aliud maius esse erilegium sentjunt, qu'am Episcopum, aut sacerdotem esse coniugem: cum tamen facile ferant sacrificos scortatore, & vagis libidinibus pollutos.

63. Catholica Sacramenta habet à Christo accepta & à D. Petro, alisse Apostolis vitata, duo: hi verò de su adhuc quince addidêre: Cum non, nisi diuinæ sit potesta

tisatop excellentiæ, Sacramentorum institutio.

64. Catholicam Christi Ecclesia, per totum orbem dispersam, hi ad Episcopum Romanu, quem sentiut esse put vniuersale Ecclesia, alligant, cuius decreta, qui no per omnia sine discrimine, qualiacunce tandem agnoscatu amplectatur, ciuem Ecclesia Catholica negant: sed membrum putridu, à corpore resectiu & mortuu esse indicant.

bus, qu'am ipsiusmet Christi: hic potestatem habet prach bit. 40. Ca. piendi pro sua libidine, cui necesse sit obtemperare om si Papa. nes; hic mutat Christi Testamentum: imo si sua, frateri

nzg

100

ulo.

ille

eta/

Ca

teri

lo

ent

chi

has

nius

6.

effe

res,

ota

fuo

la

di

CZÍ

Det

t &

em

nt.

ni-

ch

ers

pg

næg saluris oblitus, cateruatim quotidie innumeras ses cum in infernum abducat Christianorum animas: nemo illi dicat, quid facis!

66. Hæc & alia plurima Pontificii, cum D. Petri, as liorum Apostolorum, & Catholica Ecclesia, doctrina ex diametro pugnătia, docentes, & facientes: nihilominus tamens si Dis placet, soli Catholici esse & haberi volunt-

67. Sedhæc omnia & singula, ipsort, non Catholica, Prophetica, Apostolica, & Canonica Christi: sed hære tica, malignantium, & Cacolica sunt Ecclesia Dogmata.

68. Quod vero propter loci successionem continua & ordinariam superbiunt, secu ideo Catholicam esse Eccles siam gloriantur: hoc modo no satis institutu suu probant.

69. Vt enim taceam, qu'od successio illa, quam tans topere iactitant continuam & ordinariam, aliquoties est interrupta, & quidem maximo cum dedecore, 10 H A Ns NA PAPA: Ecclesia certe non consistit in successione loci externa. Nam hoc modo pessimi quice successionem istamordinariam, & sic Catholicam, facere & constitues repossent: & non homines solum, sed canes quoq, qu'od in sella Pontificali sedere possum. Sicut alius quidam se in ea ostentauit aliquando Vicarius, Satanas scilicet, discens: EGO PAPA.

dam ordinaria loci successio. Nec tamen existimandum est, tempore Christi Pontifices suisse veram Dei Eccles Matth.22. siam, in terris, cum exillis suerint Sadducæi palam carnis resurrectionem negantes: Christum ipsum in crucem egerint: doctrinam ipsius cum ipso damnarint blasphemiæ, Samaritanum vocantes. & diabolum ipsum habere affire Ioann.8. mantes: Apostolos eiecerint, &c. Hi ne ergo, tales exis stentes, vera Dei Ecclesia fuissent:

Gg 2 71. Et

71. Et recte Hieronymus dixit : Non fanctorum # funt, qui tenent loca fanctorum : sed qui exercent open corum.

Opus autem fanctorum Petri & Pauli Apollo. . 72. lorum fuit, docere Euangelium Christi, quod ex iploaus dierant, & didicerant: Ite in orbem vniuer fum, prædiene Euangelium &c. docentes eos feruare omnia, quacuna

præcepi vobis.

August.contra Pe-21. Cap. 16. His autem arguficij potissimum vtuntur, quibus se

73. Rectissime itac Augustinus. Sed vtrum pfi E. ril. Donatift. parte clesiam teneant, non nisi diuinarum Scripturarum Cano nicis libris oftendat. Quia nec nos propterea dicimus, no mentisiam Ponti- bis credi oportere, quia in Ecclesia Christi sumus: quh ipfam, quam tenemus, commendauit Mileuitanus Opu probenteffe Eccle- tus, vel Mediolanensis Ambrosius, vel ali innumerabi fiam Catholicam. les nostræ communionis Episcopi: aut quia nostrorum Collegarum Concilis ipía prædicata est: aut quia perto tum orbem in locis fanctis, quæ frequentat nostra com munio, tanta mirabilia, vel exauditionum, vel fanitatum fiunt.

> Abeat ergo iactantia de loco, fatu, fede, aclue cessione: ne res externæ internam nobis adimant fidem: & maneat nobis salua & incolumis salutis nostra pera, super quam Ecclesia est ædificata.

> 75. Petra autem hæc non est Petrus : nimis enim in firmum hoc fuisset fundamentum, quæ tantam molemsu stinere non potuisset:sed vna cum ipso corruisset.

76. Sed petra, super quam Ecclesia est ædificata 1.Cor. 10-1. Pet. 2. & Christus est, teste Apostolo Paulo, & ipsomet D. Petro, Efa.28. qui Christum vocat, lapidem vigum, lapidem summum, angularem, probatum, electum, preciolum & honorili

catum.

August. Exposit. in Iohannem

Sicut D. Augustinus quoch interpretatur locum 77. Matt.16.

n fills

Den

ofto-

201

Cate

ung

i Ec.

ano

5,00

quia

Dptw

rabi

orum

er tos

com

atum

cluc dem:

etra,

n ins

mlw

cata,

etro,

num,

orifi

CHM t.16.

Matth . 16. in hac verba scribens: Ecclesia in hoc mundo Traft. 124. & repediversis tentationibus, velut imbribus, fluminibus, tem- titur ab codem, de verbis Domini, pestatibusch quatitur, & non cadit, quoniam fundata est Serm.13. Supra petram, vnde & Petrus nomen accepit . Non enim ¿Petro, petra, fed Petrus à petra: sicut no Christus à Chris stiano, sed Christianus à Christo vocatur. Ideo quippe ait Dominus: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam mes am:quia dixerat Petrus: Tu es Christus filius Dei viui. Sus perhanc ergo, inquit, petram, quam confessus es, ædificas bo Ecclesiam meam. Petra autem erat Christus, super quod fundamentum etiam iple ædificatus est Petrus.

78. Idem esto iudicium, quod de vnitate sua, serio quali, triumphant, ideoch Catholica nomen fibi vendis cant.

Speciosum quidem nomen est pacis, & pulchra Hil.lib.I. contra opinio vnitatis. Sed non quæuis vnitas & pax Deo grata Arria. eft. Eft enim & inter malos, & in malo, confensus ac pax, seuconspiratio potius, vt inter latrones & seditiosos: Sic ingens fuit animorum coniunctio, inter populos, reges, & Pfal. 2. principes, qui conuenerunt in vnum, & conspirarunt aduerlus Dominum, & aduerlus Christum eius.

80. Sed Ecclesia vnitas, pax, concordia, & consens sus, in doctrinæ synceritates & fidei vnitate consistit : vsu Sacramentorum Divinitus institutorum legitimo: omniumer bonorum spiritualium ares coelestium communios ne.

81. Sicut Christus orat: Pater, Sanctifica eos in veritate, Ioan. 17. fermotuus veritas, vt omnes vnum fint, sicut tu Pater in me, & ego inte, vt & ipfi IN NOBIS vnum fint. Et Ephes Paulus: Solliciti servate vnitatem Spiritus in vinculo pas tis, vnum Corpus, & vnus Spiritus, sicut vocati estis in v= mipe vocationis nostræ, vnus Dominus, vna Fides, ve

Gg 3

num Baptilma, vnus Deus & Pater omnium.

82. Negant autem aduersarij, apud nos esse Ecclesian Catholicam: qu'od inter nostros varia sint certamina & dissida, nec inter nos consensum esse de doctrina declamis tant.

83. Quod si vero maxime euincatur, vera esse exori ta, ab ijs etiam, qui amplecti videbantur nostram doctris nam, dissidia in Ecclesiis nostris: non sumus meliorespa

tribus nostris Apostolis, Christo denig ipso.

Matth. 13. 84. Saluator enim noster dulcissimus suturum przi dixit, vt inimicus homo zizania sua seminet, nonindo serto, sed in agro Domini, qui est Ecclesia.

nő erant ex nobis Nam si fuissent ex nobis, permansissent vtics nobiscum.

diceret Ecclesiæ, & Episcopis Ephesiorum, prædicitillis:
Ego, inquit, scio, quoniam intrabunt post meñ discessum
lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. Et ex vobises urgent viri loquentes peruersa, ve abducant discipulos post se.

in quibus defectio accidit, & varia exorta sunt certamina, dissidia, & secta, ac partes, dicemus?

88. Ergo ne ideo Apostolicæ istæ Ecclesiæ non sunt Dei Ecclesiæ veræ in terris, propter falsos doctores, disti dia ac errores in illis ortos? Paulus certe nihilominus voi cat eos Ecclesia Dei, & scribit in dedicatione suæ Epistos læ: Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu: de quibus tamé ipse in eadem scribit: Cum enim qui dicat: Ego sum Pauli, alius autem, ego Apollo, &c.

s.Cor.1.3.

89. Ex

ol

0

89. Exhis igitur omnibus manifeste apparet, & sequitur, nec nos carere, nomine ac re, honestissimo vocas bulo Catholicæ Ecclesiæ, & Catholicorum compræhene so: cum sentiamus in sidei vnitate cum omnium tempos rum vera, Prophetica, Apostolica, Catholica, Canonica Ecclesia, in omnibus partibus doctrinæ Christianæ.

ON

tis

126

21

fed

ent

les

lis:

III

CI

los

ım,

inz,

rere

فافكا

voi

Ros

ifto

Ex

90. Nec Romanam Ecclesiam, hoc est, quæ agnos scitpro suo capite Romanum Papam, eiusép decreta ams plectitur, Catholica Ecclesia titulo (vt maxime ad rauim vsp perpetuò, Catholica, Catholica, Nos Catholici, Catholici, ingeminent) posse gaudere: cum non modò diuersa, sed plane etiam contraria cum hac sentiat, credat: & pertinaciter ac mordicus errores intolerabiles, cum sidei sundamento pugnantes, ac manifestam multiplicem Idolomaniam, quod probatumest hac disputatione, des sendit.

91. Deum Patrem liberatoris nostri Iesu Christi, ex intimo cordis affectu oramus, vt nos in agnita veritate doctrinæ cœlestis clementer conseruet, eamer ad posteritatem nostram propaget. Nec eam a petulantibus & ambitiosis ingenijs, propter multorum ingratitudinem, obscurari & extingui sinat: sed errantes in viam reducat, oculos mentis illorum excæcatos illuminet, vt erroribus valedicentes, ad veritatis agnitionem perueniant, & ad Catholicam Christi Ecclesiam colligantur: vt vna nobis

scum Deum verè celebrent, in hac & futura perpetua vita. Quod faxit per Spiritum suum sanctum. Amen.

DISPY

DISPIVATIO

An Ecclesia errare possit.

Quæstio.

Anno 1572. Vm amplissimas Ecclesia Christi in terris haben promissiones, de perpetua Spiritus sancti guberna tione: multi in ea sunt opinione, qu'od prorsus errare non possit. De quo quid sentiendum sit, hac Disputatione in quirere visum est.

Propositio prima.

Initio sciendum est, Ecclesiæ vocabulum non vno & eodem semper modo accipi.

2. In genere enim significat coetum vocatorum, le

electam & præstantem congregationem.

3. Proprie hoc loco nobis significat cœtum Electorum, qui per verbum Dei vocantur, & per Spiritumsan ctum, vero Sacramentorum vsu, ad vitam æternamsan ctificantur.

4. Hæc dicitur & est vera Dei Ecclesia in terris, vm Sancta Catholica, & Apostolica, Quile Christi, vnum

Corpus seu Vniversalis Ecclesia.

5. Deinde accipitur etiam pro populo, seu cotu, qui habet, agnoscit, & amplectitur doctrinam verbi Dei, & vittur Sacramentis divinitus institutis: in quo multi sum non renati, sed tamen de doctrina consentientes, & ineviterna vitæ societate cum veris & viuis Ecclesia membri coniumi

coniuncti. Et hæc dicitur & est visibilis Ecclesia in terris, extra quam vera illa Electorum non est quærenda.

6. Etsi autem vna tantum sit vera Electorum Eccles sia interris, tamen ea in se multas complectitur particus lares.

7. Sic Paulus scribit Ecclesiæ, quæ est Corinthi: Eco clesse Galatiæ: Ecclesiæ Thessalonicensium: item Eccles siæ, quæ est in domo Philemonis.

beat

rna

non

le in

no &

1, feu

lector

n fans

n fans

is, vni

vnum

tu, qu

Dei, &

Iri funt

inex

embris

aiund

8. Et inter has, alia puriorem & synceriorem verbi Dei doctrinam retinet, alia verò impuriorem, & cors ruptiorem habet. Vt viuo & superstite Apostolo Paulo in Ecclesis ab ipso plantatis accidit: similiter & alis locis & temporibus.

9. Ad hæc, falsa quoce est Ecclesia, quæ titulo Eccles siæ Dei se venditat & iactat : quæ nomine est, non re Ecs clesia: numero, non merito : specie, non veritate.

licet Dei, Sacramenta & cultus divinitus instituti: quæ malignantium dicitur Ecclesia, & a Cain initium sumps sit, & postea propagata est. Sicut D. August. hincinitio Aug. de ciuitate sumpto, eam deducit.

u. Qu'od si igitur Ecclesiæ vocabulum de hoc cœtu accipiatur, qui de hoc nomine gloriatur, ad gubernacula sedet in administratione, & successione etiam ordinaria: dubium non est, quin non solum errare possit, sed etiam turpissime erret perpetuo.

12. Nece verò hoc solum asserimus, sed etiam Gubers natores, & ingentem multitudinem illius cœtus, qui non solum dicitur, sed etiam est vera Dei Ecclesia, errare poss se, & errasse pronunciamus.

13. Sicut Aaron cum populo Israëlitico, qui solus tum erat vera Dei Ecclesia in terris, turpissime errat, cum
Hh vitulum

vitulum aureum conflarent: quem postea ad cultumpros stituunt, & publice Idololatriam vitulinam exercent.

14. Dauid, imo potius Spiritus sanctus, pronunciat omnes homines esse mendaces, hoc est, non recte de Deo sentientes.

Ifa. 53.56.

15. Isaias ex eodem spiritu fatetur: Omnes nos quali oues errauimus. Et præcipue de Doctoribus & Guber, natoribus Ecclesiæ exclamat: Speculatores eius caci, O M NES NESCIER V N T.

Icrem. 18.

16. Apud leremia quide dicunt: Venite & cogitemus contra leremia cogitationes. Non enim peribit lexà Sav cerdote, nece consilia à Sapiente, nece sermo à Propheta.

17, Sed respondet Dominus per alium Prophetam: Et quærent visionem a Propheta, & non erit: & lex peni bit a Sacerdote, & consilium a Senioribus.

Ezech. 7.

18. Cuius rei rationem reddit Dominus alibi: Audite verbum Domini fili Ilraél: Succidetur populus mu us eo, quodlit ablop scientia. Quia tu, o Sacerdos, repulisti scientiam, repellam te, ne Sacerdotio sungaris mihi.

Of.4.

19. Sic in populo Iuda, vbi erat verum Sacerdotium, vera Ecclesia, & successio ordinaria, summus Sacerdos Vrias ad mandatum impij Regis Ahas, contra mandatum Dei, Idololatriam instituit, & exercet in templo Domini, remoto altari Domini, & extructo alio, ad exemplaraltaris-Damasceni, in eoog offert sacrificia.

20. Et quid de Caipha, Anna, & alijs Sacerdotibus, imo quid de toto ipsorum concilio, quod contra Christum coegerunt, quid denice de tota Ecclesia (paucissimis ex ceptis) populi Iudaici, tum, qui clamabat, crucifige, cruci

fige, dicemus?

bimus, cum Christum Dominum tanquam blasphemum damnarent ? 22. Manis 12. Manisestum itacp est, Ecclesia veteris Testamens ti, & eos adeo, qui in ordinaria suere successione, errasse in sudicio atop concilio, & rebus maximi mometi, concers nentibus Religione, cultu, doctrina, Christum ipsum, qui caput est: & sic contra sidei articulos & sundamentum.

23. Nec quicqua ad rem facit, quod aliam esse aiunt ras tionem Ecclesia noui Testamenti: quia promissiones has beat de perpetua Christi presentia, & gubernatione Spis

ritus fancti.

101

iat

eo

tafi

ers

ci,

IUS

120

ta.

m:

ris

\u

ne

DUS

ıi.

ım,

dos

um

ini.

ltas

ous,

um

exs

uck

cias

um

anis

24. Sciendum enim est, non minus præclaras fuisse factas Ecclesiæ veteris, quam noui Testamenti, promissiones, sicut etiam vna & eadem cum hac fuit.

25. Vocabatur & erat peculium Domini, populus Dei, primogenitus ipsius silius. Itë: Dominus dicebatur iga nem su habere in Zion, & camin' u suum in Hierusalem.

26. Item: Ponam Tabernaculum meum in medio Isa. 13. vestri, & non abisciet vos anima mea. Ambulabo inter vos, & ero Deus vester, vos ce eritis populus meus.

27. Quod igitur ad promissiones Christi Ecclesiæ sactias attinet, consolatione sunt plenissimæ: & Deo patri per filium pro eis agendæ gratiæ maximæ.

28. Et certum eft, ratas illas effe, & certo Chriftum

præstare: sedeo modo, quo promisit.

29. Illis enim præstat, qui retinent verbum ipsius. Sis Ioh. 8. cut inquit: Si vos manseritis in sermone meo, vere discis Ib. 15. puli mei eritis, & cognoscetis veritatem. Item: Si manses ritis in me, & verba mea manserint in vobis, quodcunque volueritis, petetis, & siet vobis.

30. Non errat ergo vera Dei Ecclesia, cum retinet & sequitur verbum Dei, hoc est, sacram Scripturam, eiusch genuinam sententiam. Hæc enim norma est & regula ve-

ritatis, & iudicij.

31. Cateru Gubernatores Ecclesia sapenumero fres Hh 2 ti& ti & inflati istis promissionibus, sentiunt se errare non posse, & quicquid tandem decernant, id à Spiritu sancto proficisci. Ideograpro oraculis ab omnibus amplectendi.

32. Sed non rite intuentur, nec intelligunt, aut cons siderant, promissiones habere annexam conditionem observati verbi Dei, quod in scriptis Propheticis & Apostos licis continetur.

33. Hæc cum multi negligant, alij ab eis deficiant, aut in iudicando non sequantur, in tetros, absurdos, & manifestos errores incidunt, eosop turpissime stabilium, ac deinde prætextu, authoritate, titulo & nomine Spirit tus sancti venditant, atop Ecclesiæ obtrudere conantur.

34. Nece enim etiam vera Dei Ecclesia supra, sedin fra Scripturam sanctam est. Et non de ea, sed ex ea, & secundum eam sudicat. Nec prior est Verbo Dei, sed ex hoc nata est, eius estilia obediens. Nec Scriptura sacrade bet se conformare eius interpretationi, opinioni, aut sem sui, sed contrà.

Nicolaus Cusanus Epistola 2.

35. Damnabilis igitur & blasphemus est error, quod Cardinalis Cusanus scribit: Scripturas esse ad tempus ad aptatas, & varie intellectas, ita vt vno tempore secundum currentem vniuersalem Ecclesiæ ritum exponere tur: mutato ritu, iterum sententia mutaretur. Item in eas dem Epistola: Scripturas de bene esse regiminis Ecclesia, nequaquam de essentia existere possint.

36. Et idem Epistola 3. Necesse erit in illis, iudicium Ecclesiæ conforme esse iudicio Dei remunerantis: lta, vt sicut quondam coniugium præserebatur castitati per Ecclesiam. ita & apud Deum remunerantem. Et postea: MVTATO IVDICIO ECCLESIAE, MVTATVM

EST ET DEI IVDICIVM.

37. Hoc modo concilium Constantiense non absquarilegio

OR

Ĉ

dñ.

one

be

to

nt. 8

nt,

Tis

in

8

CI

n

od d

U

Z)

C

M

facrilegio grandi (vt loquitur Gelasius Papa) institutios nem conz Dominica à Christo factam, mutauit, ademps ta altera parte, Calice nempe, Laicis, quibustantum dis midiatum reliquêre Sacramentum.

29. Licet Christus, inquit Concilium, post conam verba Concil. instituerit, & suis discipulis administrauerit sub vtrace Constant. fefs. 13. specie Panis & Vini hoc venerabile Sacramentum: tas menhoc non obstante, &c. Quod licet in primitiua Ecs clesia huiusmodi sacramentum reciperetur a fidelibus sub vtrace specie: postea à conficientibus sub vtrace, & à Lais cistantummodo sub specie panis suscipiatur: quia cons suetudo Ecclesiæ, pro lege sit habenda.

39. Eodem plane modo Tridentinum Conciliabue lum multos horrendos errores stabiliuit, de dubitatione in fide, satisfactione pro peccatis per ieiunia, Eleemosys nas, & alia exercitia atos opera: vitam æternam effe mers cedem bonis operibus & meritis reddendam : de Purgas torio: septem esse Sacramenta vere & proprie: Missam elle vere propitiatorium facrificium &c.

40. Neg vero hanc tantum colluuiem Papisticam errare affirmamus : sed etiam illum ipsum cœtum, in quo eft vera Dei Ecclesia.

41. Sic Apostoli omnes, ante Christi in colos ascens lum, varios fouerunt errores de regno Christi: multa ignorant: iplo deserto aufugiunt: fidem de eius resurres clione ad tempusamiserunt. Taceo alias eoru infirmitates.

42. Et cum Christus totam Ecclesiam petere docuit remissionem peccatorum, non solum vitæ & morum, verum & errorum peccata effe docet in Ecclesia.

43. In quam sententiam D. August. scribit: Sed cum Angust. lib. t. tota orat Ecclesia, quam diu hic est: Dimitte nobis debis tanostra: non veich hic est sine macula, & ruga, aut aliquideiusmodi. Hh 3

Id de Baptif con-

Et idem adhuc clarius : Et ipla Concilia, quaper tra Donatist.lib.2. singulas regiones vel provincias fiunt, pleniorum Condi liorum authoritati, quæ fiunt ex vniuerfo orbe Chriftia no, fine vllis ambagibus cedere: IPS AQVE PLENAS RIA SAEPE PRIOR A POSTERIORIBUS EMEN DARI, cum aliquo experimento rerum aperitur, quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat, sine vilo typho facrilegæ superbiæ

Si plenaria Concilia errare non possunt, qui opus est priora posterioribus corrigi, & emendari!

46. Sicetiam Cyrillus, fiue (vt alij volunt) Orige nes: Si autem totius Synagogæ peccatum fuerit, vitulum nihilominus in holocaustum Synagoga iubetur offene. Sed in peccato Synagogæ dicitur, si ignorauerit, & latus rit verbum ab oculis Synagogæ, & fecerit, quod contra Vnde apparet etiam, omnem mandatum Domini est. Synagogana delinquere per ignorantiam. Quod & Doi minus confirmat in Euangelijs, cum dicit : Pater dimitt illis, non enim sciunt quid faciunt.

Hoc modo D. Cyprianus Martyr cum toto Ali fricano Concilio errauit, cum ab hæreticis baptilatos re

baptisari decreuerunt.

48. Qu'od vero dicitur, Ecclesiam non errare, reche id est accipiendum, non de quouis cœtu, qui de titulo Eo

clesiæ gloriatur.

49. Papatum enim Romanum iam non esseveram Christi, sed falsam, & Antichristianam, non Catholicam, sed cacolicam, non Apostolicam, sed Apostaticam Ecclo siam, constanter affirmamus.

50. Ide hanc ob causam: quod Antichristi notas ha beat: & manifestos errores contra omnes fere partes do Ctrinæ Christianæ, & fidei articulos, cum facra Scriptul

ra, eiusg

ti

to

ir

n

re

ri

fu

te

ra, elusce vera ac genuina fententia, pugnantes, pertinacis ter defendat.

51. Quales sunt, de Lege & Euangelio, ejusch discris mine, quod ignorant penitus: de peccato, negantes cons cupiscentiam este peccatum proprie: hominem viribus liberi Arbitri naturalibus, Legi Dei posse satisfacere: imo plus etia posse præstare, quæ opera supererogationis vos cant:pœnitentia, quam altera naufragij tabula vocat, quæ contritione, confessione, & satisfactione constet : nulla prorfus Christi facta mentione: de justificatione fidei gras tuita errant turpissime: de operibus bonis, eorumg meris tis: de bona intétione in cultibus, oratione, & invocatione multiplicium Diuorū, plusquam Ethnica: horribili conæ dominica prophanatione ad Missas Theatricas, quæstus gratia excogitatas, pro viuis & defunctis, pro redeptione animarum, eiusch mutilatione. Et quis singulos Ecclesia pontificiæ errores enumerare posser, Augiæ stabulum ?

52. Nec etiam existimandum est, quod cum Concilis umaliquod aut etiam Prælati Ecclesiæ errant, ideo mox

totam errare Ecclesiam.

per

ncis

Rizs

NAS

E NA

wod

pho

piup

iges

lum

rre.

tues

ntra

nem

Dos

pitte

Af

TC

ecte

Eo

ram

am, de

ha

dos

ptui usce

53. Nam hi non semper sunt vera Dei Eeclesia: imo interdum ne quidem vera & viua eius membra.

Quare damnandus est error, & vanissima pers sualio Papistica, qua afferitur: Romanos Pontifices omnia iura habere in scrinio pectoris: ideocp non posse erras re, effe αναμαρτήτες, quam scriptores Pontifici ipli, & acta Paparum refutant, & mendacij arguunt.

55. Marcellinus Papa Idolis facrificia obtulit. Libes Ex Acis Concirius Pontifex Romanus in hærelin Arrianam est prolaps liorum hær funt lus. Gregorius 7. magus fuit. Iohannes 13. semetipsum Diabolo corporaliter tradidit: vt habetur in fasciculo temporum: Iohannes 22. Sadducæus, siue Epicuræus fuit, anima imortalitatem non credens. 56. Quod

56. Quod fi errare hi sanctissimi non possunt, cur fue ceffores anteceffores suos, corumig Acta damnarunt

57. Præterea non funt ipfi tota Ecclefia, sed parstant eum & membra: si maxime sint pij, & in doctrina fanimon Domini, sed serui Ecclesia.

Ideoch hi cum errant, no ideo tota errat Ecclelia.

Semper enim aliqui funt, alias plures, alias paudi ores, qui recte de doctrina fentiant.

Qu'od ergo dicitur : Ecclesia non errat, ita estat cipiendum, qu'od semper aliqui sint, qui recte de dochis na cœlesti sentiant, & non errent in fundamento.

61. Et qu'od multa gloriosa de Ecclesia in sacra Soin gura extant, verissima sunt hæc: sed ad veram Dei Eccle

am pertinent.

62. Sed contra etiam multa funt valde triftia ine. dem vaticinia de erroribus, præsertim postremorum

temporum.

63. Christus inquit : Putas filius hominis veniens, in ueniet fidem in terris? Surgent enim Pseudochrifti, & Pseudoprophetæ, & dabunt signa magna, & prodigia: ita vt in errorem inducantur, fi fieri poffet, etiam electi: Et nisi abbreviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis

caro : sed propter electos breuiabuntur dies illi.

64. Et electum illud Dei Organum prædixit, Anth christum in templo Dei sessurum, hoc est, gubernationen & administrationem publicam in Ecclesia habiturum,co ius sit aduentus secundum operationem Satana, in omi virtute, & fignis, & prodigis mendacibus, & in omni in ductione iniquitatis.

65. Retinent autem pij semper fundamentum,quo

eft Christus.

66.Sed

Obserua: Notas Antichristi esse figna & miracula.

z. Thef.z.

66. Sed super hoc alius adificae aurum, argentum, 1. Cor.;. lapides preciosos: alius autem ligna, fænum, stipulos.

67. Hinc adeo est, quod multi Scriptores Ecclesiastici, etiam alias recte sentientes & docentes, tamen alicubi errores admixtos habent suis scriptis: quod exemplis fas ciledoceri potest.

68. Nece verò hoc modo Ecclesia erit incerta, vt nus quam reperiri, vel exaudiri vox eius possit, multo verò

minus euanescet, aus nulla erit.

fuci

30

tan

non

elia.

ncis

tace

Chris

crips clefis

ne.

rum

s, in

ti, &

gia:

ecti:

mnis

inti

nem

n,co/

mai

ni fo

pour

.Sed

69. Est enim & manet semper. Et quidem in eo cœs tu, in quo sonat doctrina verbi Dei, & sacramenta diuinitus instituta administrantur.

76. Exhoc cœtu, Deus semper sibi veram suam, & aternam colligit Ecclesiam, per vocem verbi sui.

71. Sed hæc doctrina publice, & privatim, alio tems

pore magis, alio minus lucet.
72. Itaetiam Sacramenta alias purius, alias impurius administrantur: cum aliquid admiscetur humanarum tra-

ditionum, aut corruptelarum.

73. Sic, quod ad cœtum attinet Ecclesiæ, non semper eademest frequentia. Interdum enim est valde exiguus cœtus, & pusillus grex.

74. Quemadmodum tempore aduentus filij Dei in

carnem, Ecclesia Dei erat populus Iudaicus.

75. Sed errabant turpissime Pontifices, nec Legis nec Euangelij doctrinam, aut promissiones de Messia, intels ligebant: ita vt doctrina publice esset corruptissima.

76. Nec tamen interibat Ecclesia, licet ad ingentem paucitate redacta, nec euanescebat. Erat enim in hoc pos pulo Zacharias, Elizabeth, Anna Prophetissa, Simeon.

Ii Eran

Erant & auditores aliqui pij. expectantes redemptionem

77. Hostamen non omni caruisse errore, probabile est. Ferè enim semper aliquid errorum habemus excon suetudine nostri seculi, & temporum. Et sunt multiers rores ignorantiæ, etiam in pijs: quos Deus condonat, ad næuos conniuens, eosép tegens innocentia filis.

DISPVTATIO

De Quaftione.

Qua & vbi vera Dei Ecclesia sub regno Pontificio superioribus temporibus fuerit, & etiamnum hodie sit?

Quæstio.

Scripturæ genuina conuincamus sententia, ideoch veram ipsos Dei Ecclesiam esse negemus: hæc autem semper ma neat: in quæstionem venit, quæ & vbi nam ea, regno Pontisicio longe latech obtinente dominium, præciput superioribus annis, fuerit, ac etiamnum hodie sit?

Propositio prima.

Insignes habet vera fili Dei Ecclesia in terris promis

em

oile

one

ers

ad

do-

dz

am

mas

gno

pue

mili nes siones, de perpetua ipsius præsentia, gubernatione, cons

Dominus, Spiritus meus qui est inte, & verba mea, quæ posui in oretuo, non recedent de ore tuo, nece de ore ses minis tui, dicit Dominus, a modo vsc in sempiternum. Item: Portæ inferorum non præualebunt aduersus eam. Et iterum: Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus, vsc ad consummationem seculi.

3. Non vllo igitur tempore intercidit, nec suo capite, Ephel. s. quod est Christus, caret. Hunc enim Deus pater cœlestis dedicaput, super omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsis us, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimplet.

4. Has verò, & alias similes complures promissiones, Ecclesia vera factas, omnibus fere temporibus, que bernatores etiam impij ad se rapiunt, ijsch freti, se in dos cirina, & dogmatum atch controuersiarum dijudicatione, errare non posse arbitrantur.

5. Sicurcontra leremiam, Domini Prophetam, vocis Icre. 7. 13, ferabantur: Templum Domini, Templum Domini, Templum Domini est. Item: Non peribit Lex à sacerdos te, nec visio à Propheta.

6. Perinde ac hodie aduersarii nostri Pontificii pers petuo illud in ore habent: Ecclesia, Ecclesia, Ecclesia non errat. Summus Pontifex habet omnia iura in scrinio sui pectoris.

7. Et quidem certæ, firmæ, & ratæ sunt promissios nes illæ, diuinitus Ecclesiæ factæ: sed illi minus recte eas accipiunt.

8. Non enim ad quoslibet cœtus & gubernatores, quomodocuncy illi sese habeant, referendæ sunt: sed

adveram Dei Ecclesiam & illos pertinent, qui se verbe Dei regi patiuntur, secundum illud docent, pronunciant, controuersias dijudicant, & negocia Ecclesiastica admir

nistrant atcg componunt.

9. Quod cum facere aliquoties negligerent Pontifices & facerdotes, in politia gentis Iudaicæ: etsi in legitis ma & ordinaria essent successione & administratione Ecoclesiæ, nihilominus tamen à Dei Spiritu sunt deserti, & abiecti.

Ifa.56.

Quemadmodum Dominus per Prophetam ait: Speculatores eius (populi mei, qui erat Ecclesia Dei vera) caci omnes, nesciuerunt vniuersi, canes muti, non valentes latrare, videntes vana, dormientes, & amantes somnia, &c. Ipsi sacerdotes ignorauerunt intelligentiam, omnes in viam suam declinauerunt, vnusquiste ad auaritiam suam (Simoniacos vocant) a summo vse ad nouisi mum. Et per alium: Quia tu scientiam repulisti, repeli lam te, ne sacerdotio sungaris mihi.

@fc.4"

11. Eodem modo, tempore aduentus Christi, Pontifices, Scribæ, & Pharisæi, Doctores quidem erant populi Dei: sed nec legem, nec promissiones Euangelijde Mebsia, eius regno, & beneficijs, intelligebant.

2. Thef. 2.

- 12. Similes extant Christi & Apostolorum pradis chiones de erroribus præcipuorum gubernatorum in Ecs clessa, nouissimis temporibus: de Antichristo, qui intemplo Dei sedeat, hoc est, Ecclessæ gubernationem & admis nistrationem teneat, ostentans se, tanquam sit Deus (ters renum Deum Papam vocant) sed aduersetur Deo, & extollatur supra omne, quod dicitur Deus, & colitur.
- 13. Imaginatio itaqua Indaica de promissionibus Eco clesia factis, de perpetua prasentia & gubernatione, sicut vulgo

vulgo concepta est, de Prælatis, qui Ecclesiam repræsens sent, reprehendenda est & abricienda.

14. Sentiunt enim, tum eas impleri, qu'od cum Præs lati, quicquid ipsis videtur, statuunt & decernunt in caus sis Religionis, & populus eos audiat, & sequatur, (cæci cæcos) errare se non posse: si verò hi, qui capita esse vis dentur, errare dicantur, tum veritatem promissionum diuinarum Ecclesiæ sactarum negari.

15. Verum promissiones diuinæ Ecclesiæ factæ, non funt ad capita illa alligatæ, sed electorum cœtui datæ sunt:

sicut etiam a Deo præstantur.

rbe

nt.

mi

tifis

itis

Eco

. 8

it:

ra)

V2-

ites

m,

aris

Ísi

els

ris

uli

les

dis

Ecs

m

nis

ers

X.

C

ut

16. Ecclesia porrò Dei viui in terris, vt non est cœtus quilibet, ita non vno tantum hominum ordine, Prælatos rum scilicet, constat, sed pluribus. Et sunt maxima illius pars Laici, quos illi vocant. Ideo quon excludendi erant ab honestissimo & augustissimo Ecclesiæ titulo & appela latione.

17. Vt maxim'e igitur Pontifices illi, qui repræsentare Ecclesiam dicuntur, errent, non tamen sdeo veram
Christi Ecclesiam errare sentiendum est. Nec intercidit
Ecclesia, Episcopis errantibus, aut sapientia cum illis mos
titur.

18. Est enim Ecclesia filij Dei in terris viua & vera, proprissime, cœtus electorum, ac omnium vere credens tium verbo Dei, ac vtentium Sacramentis à Christo instis

tutis, siue multi, siue pauci, summi vel infimi sient.

19. Alias generaliter Ecclesia est cœtus visibilis, in hac vita amplectentium Euangelij doctrinam, & vtentis um Sacramentis divinitus institutis, ex quo filius Dei per verbi ministerium sibi colligit hæredes vitæ æternæ: cui tamen multi sunt admixti non renati, sed de doctrina conssentientes.

20. Hinc manifestum euadit, cum extra cœtum vo catorum hæredes vitæ non sint quærendi, Mahometista, Iudæos, & alios ignaros verbi Dei, non esse Ecclesia Dei.

21. Similiter, cum Pontifices Romani cum suiscons furatis gubernatoribus, Prælatis, ante hæc tempora, multos tetros & horrendos errores cum sundamento pugnans tes, in Ecclesiam inuexerint, & iam in tanta verbidium suce, eosdem mordicus retineant, impía dogmata pertina citer defendant, ac insuper pios sinceræ doctrina verbi Dei confessores crudelissime persequantur & truciden, Idolomaniam multiplicem ac manifestam stabiliam & confirment, (quod alibi copiosius declaratur & probatu, ac res ipsa testatur & loquitur) Ecclesiam Dei veram ipso esse, impossibile est, sed manifesti eius sunt hostu: Si quis aliud Euangelium prædicauerit, Anathemassi.

12. Hæc cum ita se habeant, quæstio oritur: Que nam, aut vbi, ante hæc tempora, vera Dei Ecclesiainte ris suerit, cum regnum Pontificium longe latect obtinue ett. & plerosce ita tum, vt publice in illo docebatur, seu

fife & credidiffe videatur?

23. Respondemus breuiter & simpliciter, cum Apostolo: Firmum stat sundamentum Dei, habens signacus lum hoc: Cognouit Dominus, qui sunt eius. Et: Cress Ecclesiam sanctam Catholicam & Apostolicam.

E

li

lo

m

CU

lo

24. Cum dico: Credo Ecclesiam sanctam, &c. Non dubito, Deum omnibus temporibus servare coetum all quem piorum, ipsum verc agnoscentium & colentium.

vbi ille sit vel fuerit cœtus? Respondeo, certas esse notas, que eam monstrant: verbum videlicet Dei, quod sempu manet, & vsum Sacramentorum divinitus institutorum, iuxta illud: Ite in orbem vniuersum, prædicate Euango

Gal. L

m voi

Dei.

s cons

gnans

divini

verbi

ident.

ant &

oatur, reram

oftes:

lit.

Quz

in tes

inue

r, fens

Apo

nacus

Credo

Non

m ali

um.

m, &

10125,

mper

rum,

lium

lium omni creaturæ, & baptisantes eos in nomine Pastris, & Filij, & Spiritus sancti: docentes eos servare oma nia, quæcunca mandaui vobis: Qui crediderit, & baptis zatus suerit, saluus erit. Item: Oues meæ vocem meam audiunt.

26. Hæc, inquam, semper in terris, sicut & ipsa Ecclesia, quæ abscp illis esse & constare nequit, manent.

27. Quamuis hoc quoch verum sit, hæc non semper pariterstorere, & sincere proponi, sedalio tempore mas gis, alio minus.

23. Sicut temporibus Christi omnia erant corrupta & deprauata, cum, quoad doctrinam, tum etiam ad Sastramenta.

29. Gubernatores enim pluris faciebant Maiorum suorum traditiones, qu'am verbum Dei.

30. Neclegis doctrinam, nec Euangelion de Melsia, eius regno, & beneficiis, intelligentes.

31. Potissimum erat, qu'od multiplicanda sacrificia

32. Vnde Christus templum, quod cultui erat cons secratum, latronum speluncam factum à sacerdotibus, queritur.

33. Idem plane est iudicium de negotio Religionis & Ecclesia statu, sub regno Pontificatus Romani.

34. Estramen, & manetsemper cœtus aliquis visibis lis, alias maior, alias minor, in pluribus vel paucioribus locis, amplectentium verbum Dei, & vtentium Sacras mentis, diuinitus institutis.

35. Nec est alligata Ecclesia ad certum aliquem los cum, aut personam: qui error suit Donatistaru, quem cum eis comune habent Pontifices Romani, existimantes, se so-los, cum his, qui in ipsoru Decreta iurant, esse Ecclesiam.

36. Sed

36. Sed est Catholica, hoc est, vniuersalis, vt omnlom temporum, ita & locorum in toto orbe dispersa, fideivni tate collecta, sub vno capite, Christo, militans.

37. Interdum verò ad ingente redigitur paucitatem, publice, longe, latecp passim Idolomania & falla doctri

na regnante.

39. Sicut Helias nemínem suo tempore verèpium videt, in toto regno lsrael, & se solum relictum conqueri tur: cum, trucidatis pijs, quicunce reperiri poterant, ldw latria publice passim inundaret.

39. Sed qu'od tum illi divinum respondit oraculum, hoc ipsum alis quoch sibi dictum & responsum essexisti ment: Reliqui mihi septem millia virorum quorumqu

nua non sunt incuruata coram Baal.

40. Verum, ne quis in regno tantim Ifraël talen fuisse rerum & Religionis statum existimet, in quo non legitimi & ordinarij, extribu Leui, & successione Aaronis, sacerdotes suerint, secus verò de regno luda, in quo verum & legitimum suerit sacerdotium, ac sedes Ecdella ordinaria, sentiendum.

41. Hic verò sciendum, in hoc quoce sepe non mo liorem suisse statum & conditionem Ecclesia, inquota men legitima successio, sacerdotium, & cultus institut

diuinitus, templum, & reliqua similia, erant.

42. Vrias enim, summus sacerdos, altare Idolatis cum in templo Domini, remoto altari Dei, extrui cuns uit, & in illo contra Dei mandatum sacrificia obtulit.

facerdotes, ordinarif scilicet successores, quibus curali crorum, & custodia Bibliorum erat demandata, incum sua amiserunt. Et pronunciat Dominus: Speculators

eius omnes esse cæcos, nec scire aut intelligere verbum & voluntatem Dei.

44. Fuit autem tum nihilominus vera Dei Ecclesia

interris, in vtrocp populo ac regno, Ifrael & luda.

45. Seruat enim Deus ad tempus mirabiliter suos electos, etiam ministerio publico corrupto & deprauato, vel etiam penitus publice abrogato.

46. Quemadmodum temporibus Helisai, sub pers sequutione impiæ & furibundæ Isebelis, absconditis Pros

phetis Domini.

iom

vni

tem.

ctris

pium

ueris

, Idor

lum,

xifti

m ges

talen

o non

Aaros

n quo

cleliz

n me

uote

Ritud

olatris

cura

lariil

urala

ncuria

ators

CIUS

it.

47. Sícut hodie sub tyrannide Turcica, alis in regenis, & Papistica impietate publice regnante, in multis los cis, dubium non est, latere multos vere pios, qui nobise cum sententis, side, & vera inuocatione Dei sunt coniunatipassim toto orbe terrarum.

48. Qui nam verò illa vera & viua Ecclesiæ meme brasint, aut fuerint in illa summa rerum perturbatione, nos cum Helia non posse videre, sed ignorare fatemur.

49. Interim tamen ctedendum est, Ecclesiam pios rum non penitus in terris interisse, sed esse & durare semper: etiamsi humano iudicio & oculis carnis non videatur abomnibus, & sæpè ingens sit paucitas: sicut temporibus Noah.

50. Reliquum enim Dei beneficio manet semper ses menaliquod sanctum, de quo in Symbolo dicitur: Credo Ecclesiam sanctam.

51. Cumce errant illi, quibus cura sacrorum, & Ecs clesia administratio est commissa, Deus plerumce aliquos excitat, qui monstrant, detegunt, & resutant errores, ac vistatam Idolatriam Sacrisiculorum & vulgi: vt oues ers rantes in viam reuocentur, proposita salutari doctrina, & reliquia convertantur.

52. Ita superioribus annis & temporibus, quibus per Romanenses sincera Religionis doctrina corrupta est depravata, multiplici Idolomania, ac tetris erroribus in Ecclesiam invectis, fuit tamen, & mansit semper Ecclesia filis Dei in terris, nec vnquam dessit aut intersit.

53. Iuxta hæc Scripturæ testimonia: Ego noui meas oues, & nemo rapiet eas de manu mea. Item: Eccego vobiscum sum, omnibus diebus, vscp ad consumationem seculi. Et: Surgent Pseudoprophetæ, & Pseudochristi, & dabunt signa magna & prodigia, ita vt in erroremin

ducantur, si fieri posset, etiam electi.

54. Et servauit Deus sibi etiam illis, vt Heliætempor ribus, sua septem millia, quæ non curuaverunt genuacor

ram Missa, & idolis Papisticis

55. Regnum quidem ipsum Pontificium, & Pontifices Romanenses, quales iam multis seculis, & long temporum serie, suere, Idola colentes & desendentes, piam & sinceram verbi Dei doctrinam, eiusch consesso res damnantes, non sunt, nec vnquam suerunt vera Del Ecclesia, etsi gubernationem eius tenuerint.

56. Fieri eniri potest, & factum esse ostendimus, quod etiam impij, errantes, & alios seducentes Pseudos apostoli, ac persecutores piorum, prætextu Ecclesia, gubernationem eius, & administrationem Sacramentos rum ad se rapiant, & habeant Scripturarum sectionem.

57. Hæc enim si palam abiscerent & negarent, nein externa quidem Ecclesiæ societate & communione sent

possent.

78. Nech hoc solium concedimus, sed insuper etiam recle quædam tales in ea facere, per quæ Deus est essica, & operatur electorum salutem, pronunciamus.

59. Sic in politia Mosaica, tempore aduentus Christi, tenebant

Der

18

s in

elia

leas

ego

nem

ifti.

in

po:

COS

tifi-

nga

ites,

Dei

nus,

fiz,

ntos

n.

ein

iam

cax,

iffi,

ant

tenebant gubernationem Ecclesiæ impij Pontisices: imo etiam Sadducæus Pontisex, Sacerdotes, Scribæ & Pharis sæi, qui doctrinam cœlestem ignorabant ipsi, cæci cæcos ducebant. Ettamen recte legebant Mosen & Prophes tas, recte administrabant Sacramenta, ac per horum administrationem Deus erat efficax.

60. Vnde & à Christomet audiri iubentur sedentes super cathedram Moss, ac omnia facere, quæcunce illi dixerint, dum scilicet cathedram Moss tenent, hoc est, doctrinam ipsius proponunt, dum (sicut Chrysost. interspretatur) non sua, sed quæ per Mosen Deus imperauit, prædicant.

61. Quæ, quia non ipsorum fermenta erant, sed Dei, ideo optima.

62. Et pendet horum efficacia non a personæ dignitas te, sedab institutione, ordinatione, & authoritate divina.

63. Quia verò hæc partim corrumpebant, partim etis am multasua perperam addebant: ideo in eodem capite, Saluator noster dulcissimus maledictionibus illos obruit: caueri præcipit Pseudoprophetas: fermentum Scribarum & Pharisaorum: cæcos cæcorum duces appellat.

64. Eodem plane modo, sub administratione & regeno Pontisicum Romanorum, veram sils Dei, & electos rum Ecclesiam in terris suisse, & mansisse affirmamus. Nec aliam monstrare volumus, quam, quæ sub Papatu suit, passim hinc inde dispersa.

65. A qua tamen vera fili Dei Ecclesia, nec eos, qui in Gracia fuerunt & sunt, aliisce nationibus, qui Scriptus ramsacram Propheticam & Apostolicam agnoscunt, & Sacramentis diuinitus institutis vtuntur, excludimus.

66. Interim vero Papatus Romani doctrină, & omnia, quæ ipsius propria surre, cum verbo Dei pugnantia, Kk 2 damnata, damnata, cultus ab iplo institutos, traditiones, & docini, nas humanas, aliaco consimilia ab ipsis excogitata, tans quam fermenta Pharisaica, cauenda esse, & Anathemata

pronunciamus.

regnum cum suis asseclis consuratis, Idololatriam, & ims pia dogmata desendentibus ac retinentibus, ob causas di ctas, veram esse Dei Ecclesiam: quam tamen sub illo mans sisse affirmamus, & suisse vera & viua Ecclesia membra, electos ad vitam æternam, qui Christum vnicum medias torem side apprehenderunt, inuocauerunt, remissionem peccatorum per & propter ipsum petentes & credentes, etsi non ab omnibus erroribus suerint alieni.

2. Thef. 2. 1. Timoth. 4. 68. Et cum Apostolo concludimus, Pontiscem Romanum in templo, hoc est, Ecclesia Dei sedisse, tanquam Tyrannum & Antichristum, cuius notas in ipso depre hendimus, apostasiam a side, nuptiarum, & ciborum pro hibitionem, &c.

69, Seruata autem sunt in medio Papatu, ingenti Dei beneficio, Biblia sacra. Quæ etsi Pontificij recitaves rint, decantauerint, & demurmurauerint: tamen non curauerunt magnopere, nec operam dederunt, vt intellis gerent, sed suit illis liber signatus, & clausus, quem aperi-

re non potuerunt.

70. Similiter & Catechismi partes, & Sacramenta sub Papatu permanserunt, licet mutila, abusibus plurimis conspurcata, & publico ministerio corrupta & depravata.

71. Conservauit item Deus, immensa bonitate, in densissimis istis tenebris, & tyrannide Pontificia, publicam vsitatarum Euangelis Pericoparum lectionem, acses sta, quæ de præcipuis Christi benesicis ac meritis admonebant electos; exquibus omnibus & singulis, electiad

vitam, aternæ salutis rationem, Spiritu sancto illustrati, discere potuerunt.

72. Præterea excitauit Deus alicubi pios doctores, qui rectius senserunt, & publica etiam voce & scriptis vsitatos Papatus errores reprehendere & refutare non

funt veriti, omnibus temporibus.

ris

ata

ud

ms

die

ins

ra,

125

m

8,

0-

25

0

n

is

73. Quamuis hoc impune illis non licuerit, nec tules rint : verum carnificina Pontificia e medio miris modis, & diris cruciatibus sunt sublati. Qui si nobis à Pontifis cisrestituerentur, respondere nostro loco, pro se, sua dos

ctrina, fide, ac tota hac disputatione poterant.

74. Insuper publice male audiuit Pontifex Romas nus cum suis, ita vt in Prouerbium abierit: Quò propior Roma, eò peior Christianus. Et, qui primum accedat Romam, nebulonem quærere, secunda vice inuenire, tertso verò reportare. Item, cum nundinationes Induls gentiarum offeruntur, claudendam esse crumenam. Et horum similia plurima.

75 Sicut publica vox fuit: Sacrificulos non esse pros bos aut bonos, sed nequam: hominibus imponere, & ses

ducere, ideog fidem illis non habendam.

76. Multi quoch in mortis agone obliti omnium eorum, quæ sunt Papatus Romani propria: ordinum, meritorum, ieiuniorum, operum suorum, in solum Christum mediatorem omnem suam siduciam collocarunt, cum Dazuide, Psalmum Miserere dicentes.

77. Et hoc modo, retento fundamento, quod est Christus, stipulæ, sænum, ligna, quæ suêre superstructa, exusta sunt, & euanuerunt, ipsi verò piè defuncti & saluati sunt.

78. Hisitacs adminiculis adiutos, maiores nostros, quia Deo fuerunt electiab æterno, in medio Papatu sals uatos esse affirmamus.

79. Licet nemo certe sanus negare possit, horrens dos & tetros esse & suisse Papatus errores: dequibus saluator prædixit, si fieri posset, etiam electos seductum iri. Et: Nisi abbreusarentur dies illi, non saluam fore omnem carnem, sed propter electos abbreusandos.

80. Hoc factum esse hominum memoria dubium non est. In immensum enim, alioqui Pontificii errore

fæcundi valde, creuissent.

Sic Bernhardus Monachus, qui ordinem & 10 gulam à le præscriptam, strictissime servauerat, tandem se suis operibus coram tribunali Dei non posse consister videt : fed omnia illa, tanquam ftipulas igni iudicii &in Dei, exuri. Ideo dicit: Perdite vixi. Sed non despera, verum ad misericordiam Dei, per & propter Christum Mediatorem promissam, & generi humano exhibitam, confugit, dicens: Meum proinde meritum, mileratio Do mini. Item: Peccaui peccatum grande, turbatur con scientia, sed non perturbabitur, quoniam vulnerum Do mini recordabor. Domine memorabor iustitiæ tuæsolis us, ipla eft enim mea: nempe factus es tu mihi iuftitia Deo. Item: Necesse est primo omnium credi, quod remis fionem peccatorum habere non possis, nisi per indulgent tiam Dei. Sed adde & hoc, vt credas, quod per ipium peccata tibi donantur.

82. Vltra hæc omnia, magna pars Ecclesia suemit & sunt infantes, quos Deus Baptismo Christi tinctos, an tequam malitia mutaret intellectum, ex hac vita euocault.

83. Nec tamen electos illos saluatos, subtyrannide & idolomania regni Pontificii, ita excusamus, vt omnis bus ipsos erroribus caruisse affirmemus: cum bestiaillas meretrix Babylonia omnia conspurcauerit, corrupent, deprauauerit.

84. Sed

m

fu

84. Sed in erroribus non permanserunt, vt de Bernshardo dictum est: verum peccatorum omnium remissios nem petentes & credentes, horum quoch errorum remissionem sunt consequti.

85. Et dissimulauit ac texit sanguine filis sui Deus ignorantia errores, quos admoniti correxissent, & resipus

illent.

rrens

s Sal-

m iri.

nem

bium

TOTES

Y re

ndem

ftere

X irz

erat,

fum

tam,

Dos

cons

Do

folis

itja a

mil

fum

unt

ans

uit,

nide

inc

28

erit,

Sed

86. Nec eadem iam estratio hoc nostro tempore, que suitsuperioribus ignorantiæ temporibus: vbi Deus, Asto.19.

87. Cum enim iam immensa sua bonitate lucem verbi sui admirabilem accenderit: veteres & vsitatos longi temporis errores vult agnosci, abijci, & gratis animis ves

ritatem apprehendi.

88. Qui verò patesacsa veritate, pertinaciter Idola, impiadogmata, & errores, cum verbo Dei, & sidei artis culis, pugnantes, desendunt, non sunt Ecclesiæ membra.

89. Cum itach Pontificii patroni errorum, insuper contra nos, qui sumus vera Dei Ecclesia, ominibus viribus insurgant, & non secus, ac olim Pontifices, Scribæ, & Pharisai, maiores ipsoru, Christum, Apostolos, eorum condeninam, calumnientur, persequantur, blasphement, & condemnent, Ecclesia Dei non sunt-

90. Et maior quoch horum sit condemnatio: sicut Christus de Pontisicibus sui temporis inquit: Si non ves nissem, & loquutus suissem eis, peccatum non haberent:

nuncautem exculationem non habent de suo peccato.

91. Ac plane hoc iam nobis accidit, quod Christo Ioan. 9.16. ipsi, & Apostoliseius, qui a Pontificibus & Pharisais eiecti sunt e Synagoga, & tanquam Apostata, ac vera Eccles sia desertores, sunt excommunicati.

92. Nectamen existimandum est, Christum & Apo-

stolos'a Pontificibus, Scribis, Pharisais, Sadducais, qui in legitima & ordinaria erant administratione Ecclesia, discedentes, à vera Dei Ecclesia desecisse aut exiuisse.

93. Imo manserunt, etiam illis inuitis, & reclamantibus atqui proferibentibus in veræ Ecclesiæ societate, im pia Sacrificulorum turba abiecta à Deo, qui eos neque quam pro sua, sed pro diaboli Ecclesia agnouit.

94. Ita & in tempore hoc.

95. Nam'e vera Dei Ecclesia nemo discedit, autend potest: nisi propter incredulitatem, a Deo desectionem, abnegationem Christi & verbi ipsius, atrocia scelera, &c.

96. A quibus criminibus, Deo propicio, sumusalio nissimi: vtpote, quæ propria sunt Papatus Romani, qui blasphemia verbi Dei, ac piorum Christi consessorum persequutione, impietate sua & impænitentia, se ab Ev clesia filis Dei excluserunt, & egressi sunt, facti eius holtu manisesti. Veri autem confessores verbi Dei in ea man serunt, & confirmati sunt.

97, Ideo crimen Apostasias & desertionis Ecclesa impudenrer & falsissime nobis impingunt: Nisi nomine Ecclesiæ, falsam ipsorum & malignantium quis intelligat, quam odisse Propheta Regius se palam testatur, inquiens: Omnes, qui te (Deum) oderunt, oderam, persecto odio odi illos, inimici sunt mihi facti. Psal. 138. De qua indum mur seuerissimo Dei mandato egredi: quod a nobissa chum recte agnoscimus, & Deo agimus gratias: ne panis cipes impietatis & malorum Babylonis efficiamur.

98. Qu'od verò negant, nos legitimos esse Eccleliz ministros, & Ministeriù nostrum efficax, ac cœtus nostrus Ecclesiam Dei, quia ordinationem ab ipsis non petamus

99. Sciant, nos ab ipsis Ordines (quos vocant)putere nec posse, nec debere; quia idolatra sunt, blasphemi

lupi, persequutores veræ Ecclesiæ, Antichristi ministri:

100. Præterea suos tantum, ad impias & idolatricas. Missa demurmurandas, & sacrificandum arcs offerens

dum pro viuis & defunctis confecrant.

prohibemur, ne tantorum malorum participes nos reds damus, sed sugere iubemur.

102. Et nostri missiad iplos, facta fidei suz confessios

ne, non remittuntur.

qui cliz,

mani

,im

Sup

t end

nem.

,&c.

alie

, qui

nurc

b Eo

ofter

man

lefiz

mint

ligat,

iens:

odio

inbes

ois far

artis

leliz

ftras

mus.

lupi,

103. Habet autem Ecclesia, quæ mater est familias, ius i.Pet. s. eligendi idoneos ministros, & ineptos remouendi. Est

enim Regale facerdotium.

104. In quam sententiam Cyprianus Martyr quocy scribit: Plebs maxime potestatem habet, vel eligendi digs nos sacerdotes, vel indignos recusandi: idep Ecclesia prie mitiua consuetudine, & exemplo probat.

voce populi, & clamore vnanimi ad Episcopatum Medios

lanensem electus eft, & vocatus.

106. Si præcipuus aliquis Ecclesiæ minister, ius has bet & potestatem vel solus, vel cum alis collegis examis nandi & ordinandi alios ministros. Sicut Paulus ad Tis tum scribit.

107. Estép esticax Spiritus sanctus per tales ministros Ecclesia: non propter Chrisma illud Pontificium Magis cum, quod ignorat Scriptura noui Testamenti: nec etiam propter characterem Bestiæ indelebilem: sed propter institutionem diuinam.

108. Permanemus etiam vnanimi consensu, & vincu- Ephes. 4. lo pacis, in eadem Dei Ecclesia, cum omnibus veris eius membris, toto orbe terrarum dispersis, conjuncti eadem

LI fide

fide, charitate, eodem verbo, isidem Sacramentis, verain uocatione Dei, &c. Atquita vnum cum illis sumus in Deo,

& verbo eius, quod est veritas.

109. Abominamur autem, fugimus, & anathematis famus tetros errores, horrendam & multiplicem Papatus Romani Idolomaniam, iuxta præceptum Christi: Caues te vobis à Pseudoprophetis. Item illud Apostoli: Fugite Idola, Et: Exite à Babylone, popule meus, ne participus sitis delictorum eius.

no. Nec quicquam apud nos nous. Non nova aut alia Biblia, non nouæ Catechismi partes, non noum aut alius Christus, Deus, Sacramenta, Fides: sed eadem, quæ semper habuit Ecclesia hinc à Christo, & Apostolos rum temporibus, (quæ non sunt Pontificis Romani, sed Ecclesiæ) fideliter amplectimur, & retinemus.

ideo fit, quia ipli genuinam & finceram horum agnition nem, amissa luce doctrinæ cœlestis, amiserunt: Christum antiquum dierum cum suis beneficijs non norunt. Que iam in lucem ex verbo Dei producta, noua omniasata,

ve Scriptura loquitur, videntur.

212. Papatus autem Romanus prædicta illa omnh corrupit, & sic avera Dei Ecclesia, animo, fide, confesso

ne, exiuit & defecit.

113. Nec caret doctrina, quam nos per Deigratian profitemur, confensu veteris Ecclesia, & antiquitatis tiffi

monis: vt quidam calumniantur.

iplius, non in centum, nec quingentis, aut mille etiamam nis consistit: sed, vt hinc a mundo condito, & fundatione Ecclesia primitiua, statim post lapsum primorum paren tum in Paradiso, voce Dei promulgata promissione dese a ini

Deo.

nativ

atus

2004

igite

ipes

aut

uus

em,

clos

. fed

ris,

itio

dum Quz

cha

isio

iam

cfti

100

ane

one

rent

e fer

mine benedicto mulieris, in Paradiso copit: ita etiam, inde omnibus temporibus, conseruara & propegata astimanda erit.

Patriarcharű, Prophetarum, & Apostolorum, consensum, & docirinam in omnibus, secundű scripta ipsorum, amples stimur & tuemur: non tantum quo ad verba, sed etiam, quo ad genuina eorum sententiam attinet. Quod plans & manisesti facere omnibus facile, Deo iuuante, possumus.

estimonis: nec dubitamus, cos in pleriles nobiscum fas

lestis densissimis tenebris est obscurata, aliudes doctrinæ genus in Ecclesiam filis Dei est introductum: hæc nouæ est Pontificiæ cohortis doctrina, & Religio Monastica, ac Papistica.

us. Et, vt maxime illi, qui contra receptos istorum erroresvel mutire ausi sunt, crudelissime à Cainica & hyspocritica Pontificia malignantium Ecclesia sint (sicut hosdie quoch sit) trucidati: tamen omnibus temporibus alisquisure, qui rectius non modo senserunt, sed etiam constradixerunt, & scripserunt, quod ex Historijs constat.

am suam Deus in istis erroribus relinquere potuerit, si nos stravera, ipsorum verò falsa sit doctrina?

120. Facilis est responsio: Hic ipse Christus, qui Ecs clesiz suz amplissimas de perpetua sua præsentia, & gus bernatione, Spiritus sancti dedit promissiones, idem etis am prædixit, tantas fore in nouissimis diebus sub Antischriti in ca tenebras, vt nisi dies abbreuiarentur, non salua seret omnis caro: sed propter Electos dies abbreuiandos.

L1 2 121.ldg

121. Ide iusta Dei ira factumest, in poenam ingration dinis, & piorum probationem ac manifestationem.

122. Nec propterea veram Dei Ecclesiam errareeris stimandum est, grassantibus erroribus in turba Pralatorum, qui nequaquam vera Dei, sed malignantium sun Ecclesia.

123. Sicut nec tempore aduentus Christi in carnem, Ecclesia Dei errabat, Pontificibus, Scribis & Pharisti horrendos errores publice docentibus & defendentibus.

124. Ecclesia enim Dei non erant hi: sed Zacharia, Elizabeth, Maria, Ioseph, Simeon, Anna, & alii complures, expectantes redemptionem Israelis. Hi progenui nis filis, & viuis Ecclesia membris agnoscebantura De, illis abiectis, & damnatis.

125. Errante itaq impia ac prophana turba Pralatorum & Pontificum, quæ nomine se Ecclesiæ venditat. De us tamen semper cætum aliquem vere credentium, ipsim agnoscentium, & inuocantium in terris, conservat, inuitis omnibus inferorum portis.

ni pio & rectius de Religione instituto, ac sentienti, licentinter Pontificios, diversam sectantes Religionem, verb

ri, respondendum est.

127. Licet autem, iuxta illud Apostoli: Scripsi volis in Epistola, ne commisceamini fornicarijs. Non vici fornicarijs huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, autidos lis seruientibus, alioqui debuissetis de hoc mundo exijse.

maculam contraxit : licet nephandis suis sceleribus and

mam iusti quotidie afflixerint.

129. Eodem modo pij Iudæi in Chaldæa, & poster passim sere in toto orbe dispersi inter idololatras: Chris

atim

dix33

elato-

funt

nem, rifzis

ous.

rias,

com/

Deo.

lato-

De

fun

inuis

omi

ceat

erle.

obis for-

idos

Te.

nde

anii

fea

hris Aus fus & Apostoli inter Scribas, Pharifaos, & Sadducaos vizerunt.

130. Corpore itach &, quod ad externam conversatios nem, inter illos viuebant: animo verò, sententis, side, consessione, & Religione ab illis recesserant, sect separas verant.

131. Nec pij, qui in Religionis doctrina ab Idololatris dissentium, execrata illorum sacra, sua præsentia confire mare debent.

132. Hæcenim pars est abnegationis. Et sonet cons selsio, vt & alij intelligant, nos ista improbare, nec cons sentire.

133. Sic Dauid inquit: Credidi, propterea loquar. Et Christus: Qui me negauerit, &c.

men'à Deo sape eriguntur: que mad modum Nicodemus, Iosephab Arimathæa, Gamaliel.

135. Sed multi etiam manum ad aratrum admouents tes, ac respicientes ad ollas Ægypti, ineptos se ad regnum colorum reddunt.

136. Sicut de Principibus Iudæorum Apostolus tes statur, qu'od quidem crediderint in Christum, sed propter Pharisæos non esse confessos: ne e Synagoga esserentur: quia dilexerint gloriam hominum magis, qu'am Dei-

137. Satius tamen esse iudicamus secedere. Quod dissificile valde sit conuersari & conflictari cum eiusmodi hos minibus, vt nihil contra conscientiam admittatur, & sides interim non languesiat, ne dicam extinguatur scintilla issa.

138. Nos Deo Patri Liberatoris nostri Iesu Christi, cum Spiritusancto, gratias agamus toto pectore, pro mis rando, & glorioso hoc opere, quo Ecclesiam sibi in his L1 2 terris

terris colligir, restituta luce doctrinæ cœlestis, postdia turnas, horrendas, & densiisimas Papatus Romanitenes bras. Eumép ardentibus votis per silium Mediatorem, & intercessorem precemur, vt Satanam sub pedibus nostris conculcet: sinceram Religionis doctrinam apud noscon seruet, & ad posteritatem nostram propaget, quò ipsum verè agnoscamus, colamus, & celebremus in hac, & suu ra perpetua, ac gloriosa vita, Amen, Amen, Amen.

DE ECCLESIA, QVE NAM, ET VBI fit, & vade cognoscenda, D. Augustini sestimonia.

Epistola 170.

Ipla enim est Ecclesia Catholica, unde natednigue e'e appellatur, quod per totum terrarum orbem diffurditur.

Idem contra Fauft, Manich. lib. 22.cap. 38.

Est enim & sancta Ecclesia Domino Iesu Christoia occulto vxor, occulte quippe ates intus in abscondito le creto spirituali. Anima inhæret verbo Dei, vt sint duoin carne vna, quod magnum consugii Sacramentum in Christo, & in Ecclesia commendat Apostolus.

Id. Cap. 2. de mitate Ecclefia.

C

cl

E

al

Inter nos autem & Donatistas, quæstio est, vhisit Eti elesia. Quid ergo facturi sumus? In verbis nostris em quæsituri, an in verbis capitis sui Domini nostri lesu Chris sti : Puto, quod in illius potius verbis eam quærere debe mus, qui veritas est, & optime nouit corpus suum: Nout enim Dominus, qui sunt eius. nes

trip

One

um

tΨ

21

un-

o in

Ses

o in

brit

Eci

211

hri

ber

out

bid

Sed, vt dicere cœperam, non audiamus, hæc dico, hæc dicis: sed audiamus, hæc dicit Dominus. Sunt certè libri dominici, quorum authoritate vtricp consentimus, vtricp credimus, vtricp seruimus, ibi quæramus Ecclesiam, ibi discutiamus causam nostram. Auferantur ergò illa de medio, quæ aduersus nos inuicem, non ex diuinis Canos nicis libris, sed aliunde recitamus. Quærat fortasse aliquis, & dicat mihi: cur ergò ista vis auferri de medio, quando communio tua, etiamsi proferantur, inuicta est? Quia nolo humanis documentis, sed diuinis oraculis sanctam Ecclesiam demonstrari.

Ibid. Cap. 4.

Quicunce de iplo capite à Scripturis sanctis dissentis unt, etiams in omnibus locis inveniantur, in quibus Ecclesia designata est, non sunt in Ecclesia. Et rursus: Quis cunç de iplo capite Scripturis sanctis consentist, & vnitas ti Ecclesia non communicant, non sunt in Ecclesia, quia de Christi corpore, quod est Ecclesia, ab ipsius Christi tes sufficatione dissentiunt. Et postea eod. cap. Qui ab eius corpore, quod est Ecclesia, ita dissentiunt, vt eorum com sumino no sit cum toto, quacunce dissentiunt, sed in aliqua parte separara inveniatur, manisestum est, eos non esse in Catholica Ecclesia.

In vtroce Papistæ à Scripturis dissentiunt: Nam & Nome Idolum suum Romanum Antichristum caput Ecclesiæ constituunt: quod Scriptura sacraignorat, verumce Ecclesiæ caput Christum cum suis meritis non nouerunt. Et Catholicam Ecclesiam negant, ad suum Idolum cam alligantes, quod repudiantes a extra Ecclesiam esse sens tiune.

Habeo manifestissimam vocem Pastoris meicommen dantis mihi, & sine vllis ambagibus exprimentis Ecdelis am: Mihi imputabo, fi ab eius grege, qu'odeftipfa Fre clesia, per verba hominum seduci ator aberrare voluero. cum me præfertim admonuerit, dicens: Quæ funtoue mez, vocem meam audiunt, & lequuntur me. Eccevor eius clara, & aperta, ac audita. Qui enim non fequitor. quomodo se ouem eius dicere audebit ?

Ibid. Cap. 16.

Agnosce hic Romanenfium voces,quas communes habent cum Denatiftis.

An non hee plane codem modo Pontificij fuam Ecclesiam & Religion em probant? Non ouum tam ouo simile, qua Donatistarup fa-tiones Pulicis, tiones Puice hic que graftur, dep

Remotis ergo omnibus talibus, Ecclesiam suam demon strent (Donatista) si possunt, non in sermonibus & rumo ribus Aphrorum, non in Conciliis Episcoporum suorum, non in literis quorumlibet Disputatorum, non in signi, & prodigiis fallacibus : quia etia contra ista verbo Domni præparati, & cauti redditi fumus. Sed in præferion Legis, in Prophetarum prædictis, in Plalmorum canti bus, in ipsis Pastoris vocibus, in Euangelistarumpradi cationibus, & laboribus, hoceft, in omnibus Canonicis Romana Ecclesia. Sanctorum Librorum authoritatibus. Et postea : Omili sis ergo istis morarum tendiculis, oftendat Ecclesiamvil in sola Aphrica perditis tot gentibus retinendam, velt Aphrica in omnibus gentibus reparandam, acq adimplem dam: & sic oftendat, vt non dicat, verum eft, quiahot ego dico, aut quia hæc dixit ille collega meus, autillicol legæ mei, aut illi Episcopi, vel Clerici, vel Laici nostil. Autideo verum eft, quia illa & illa mirabilia fecit Domi eus, vel Pontius, vel quilibet alius: aut quia hominesal memorias mortuorum nostrorum orant, & exaudiuntui! aut quia illa, & illa contingunt : aut quia ille frater nolte, aut illa foror nostra, tale visum vigilans vidit, veltalent

men

clesis

Eco

UETO,

oues

YOY

ritur,

mon

umo

rum

gnis,

)omi

TIPLO

cantif

rzdi

onicis Dmil

m vel

velex plen ia hoc

li cole oftri.)onsi

nesad

ntur!

ofter,

levit

fum dormiens somniauit. Remoueantur ista vel figmens At harum nugata mendacium hominum, vel portenta fallacium spiritus rum, & impostuum. Autenim non funt ea, quæ dicuntur: aut si hæretis Pontificios pacorum aliqua mira facta funt, magis cauere debemus: det. quod cum dixisset Dominus, quosdam futuros esse fallas ces, qui nonnulla signa faciendo, etiam electos, si fieri pos fet, fallerent, adiecit, vehementer commendans, & ait: Ecceprædixi vobis-

Id. contra literas Petil. Donatift.lib. 2.cap. 73.

Sie & nunc, quoniam quæstio est inter nos, vbisie Ecclesia, cum ex ipso Euangelij loco, &c. disputantibus fequentia verba recitamus, vbi futuram Ecclesia latitudis nem demonstrauit, dicens: Quoniam sic scriptum est. &c. Quomodo estis oues huius Pastoris, cuius auditis vocibus. non folum non obsequimini, verumetiam repugnatis? Hecidem fibi de Et oues quidem vos non esse, hinc dicemus. Esse autem manista. lupos, audite vnde doceamus, lam enim vbi sit Ecclesia, verbis iplius apparet, manifestum est, vbi sit ouile Christi. Abhocigitur ouili, quicuncy oues segregant, & alienatas arg raptas necant, nonne ipli funt Lupi rapaces ?

DISPVTATIO

De dissensionibus in Ecclesia.

Vm Pontificius cœtus exarmatus, pessimam suam, Anno 1574. quam habet causam, veris & solidis e Scripturæ fae crofanctæ fontibus, petitis argumentis, quibus in tanta verbi Dei luce destituitur, tueri non possit : præterquam quod ferro, flamma, aqua, fune, & carnificum adminis Mm

culis, quibus in necem piorum & innocentum viuntur, fæuientes: ne sine ratione insanire videantur, dissidia do mestica nobis obisciunt: Ex quibus euincere conantur, Religionem, quam prositemur, non esse diuinitus traditam, sed erroneam: suam vero, propter consensum & concordiam, veram & diuinam. Quod, quale sit, Disputatios ne hac discutere visum est, vt telum hoc ab eis temere ars reptum (suror enim arma ministrat) è manibus illorum eripiamus, in eosép retorqueamus.

Propositio prima.

1. Est quidem Deus pacis. Et Ecclesia Dei contenden di consuetudinem non habet.

2. Nec tamen quiuis consensus, Deo gratus, automi

nis pax & concordia ipli probantur.

3. Consentiunt enim & pessimi quicy, vt latrones, & conspirant seditiosi. Sicut Chore, Dathan, & Abiron advuersus Mosen & Aaronem conveniebant, & consentiebant. Reges item terræ, Principes & populi convenium in vnum, adversus Dominum & Christum eius.

4. Et consensus est maximus inter Turcos, similiter & Iudæos de sua Religione: nec in sectas varias divisos esse legitur. Nec tamen adeo quisquam est insensatus, ve

propterea illorum probet Religionem.

5. Sic econtra, non statim, vbi dissensiones etiam, & controuersiæ sunt & oriuntur de Religione, ibi mox vel falsa Ecclesia, vel doctrina praua æstimanda.

6, Satan enim zizania sua non in peculiari agro, sed Domini, inter bonum Deitriticum, serit & plantat.

7. Et dissidia in ipia Ecclesia, & inde hæreses ibidem orituras,

Nam. 16.

10-

Ir,

di-

n-

05

rs

m

10

de

0

10

11

08

vt

el

orituras, Christus, & electum eius Organum D. Apostos

8. Sic hæreses propemodum innumeras, exprimitis uz Ecclesia, statim Apostolorum & subsequentibus tems poribus, exortas este scribunt, Epiphanius, Philastrius, Augustinus, peculiaribus & prolixis hac de re æditis lisbris. Quæ interimomnes & singulæ nomen & Religios nem prætexebant, prositebanture Christianam.

9. Vbi tum eodem, Pontificio scilicet, argumenti ges nere, Ethnici idololatræ, teste Clemente, vsi leguntur, clas moribus suis & vociferationibus de Christianorum dissens sionibus omnia replentes.

10. Vnitas autem Ecclesia, nec in ritibus externis, necin quouis consistit consensu: sed, vt Saluator noster dulcissimus orat: Sanctifica eos in veritate, SERMO TVVSEST VERITAS, VT IN TEVNVM SINT, hoc est, vt de Deo voluntate quipsius, ex verbo diuinitus patesacto, & Scriptura sacra comprehenso, ves rè, recte, & pie sentiant, & in hoc consentiant.

u. Variant nonnihil & Euangelistæ circumstantiss quibusdam, in describendis issdem historiis, sibicaduers sarimutuo in specie videntur: sed, si quis recte perpendat, consensus inter ilsos est maximus, & harmonia pulcherrisma: quod D. Augustinus de consensu Euangelistarum lisbrisæditis demonstrat.

12. Etsi igitur & nostri verbis interdum alicubi varis ent, & copiosius alibi ea, quæ breuius antea comprehens derant, explicent: non tamen ideo mox doctrina & cons sessio est variata, quod ad res ipsas attinet.

Mm 2 13.Con-

13. Convenit, Dei beneficio, inter plerafcy German niæ Ecclesias, quæ Confessionem Augustanam Carola V. Imperatori anno &c. 30. exhibitam amplectuntur, de præcipuis partibus & capitibus doctrinæ cœlestis, à qui bus salus nostra æterna dependet: nempe de sacrosancta Scriptura canonica, eiusch authoritate: de vera & falutari Dei agnitione, personarum trinitate, & vnitate effentia diuinæ: de vnico mediatore Dei & hominum lesu Chris sto, summo Pontifice, qui vnica sua oblatione, in cruce se mel peracta, totius mundi peccata expiauit, qui vnicus elt Ecclesia Doctor & Magister audiendus: depeccato, lege, vnica falutis æternæ via per ipfum fide apprehenfum, five gratuita folius fidei iustificatione : bonis operibus & culti bus Deo acceptis, illis scilicet, qui in facra Scriptura sunt mandati : de Sacramentis, eorum con numero : precatione & solius Dei inuocatione, in nomine mediatoris & interi cessoris vnici: de Ecclesia, eius notis, ministris, eorum voi catione, ordinatione & ministerio: de Magistratu Politis co, coniugio &c. Et damnamus vno ore, omnes Pontifici os, & alios quoscung errores, cum nostra confessione pugnantes.

14. Quòd verò iam privatim quidam hinc inde diverfum & aliud quid à communi Ecclesiarum nostrarum sisde, doctrina & confessione publica, sentiunt, docent, spargunt, variant, siue verbotenus, siue reuera: nihil hoc toti
causa, Ecclesia, & doctrina nostra sincera ac vera praiudicare debet. Culpam enim hanc nece vitare quisquam
nostram, nece prastare vllo pacto potest. Sicut Cicero
etiam inquit: Lingua libertatem prohibere posse nemis

I

E

tu

Sp

nem.

15. Singularia sunt hæc & personalia, qu'od inquieta sunt quædam ingenia, quæ ex contentione viuunt. Alijex ambitio

embitione certamina mouent non necessaria. Oportet ele fenon solum & dissidia, verum etiam hæreses.

16. Nec nouum hoc est aut recens, sed omnibus fer'e temporibus vsitatum, qu'od Sathan iuxta Dei templum sa

cellum fuum erigit.

126

de

ta

ari íæ

is

es

e,

R

10

17. Necin doctrinam verbi Dei sinceram hocreijcie endum, eiue imputandum : sed Satanæ vitio id sit, qui propria malitia & odio Dei ac hominum, zizania sua in agro Deiseminat.

18. Alioqui nec Christus, à quo Iudas proditor ipsius: nec Apostoli, à quibus Pseudoapostoli: nec Prophetæ, à quibus Pseudoprophetæ sunt egressi, pro synceris agnoss cendi suissent doctoribus, aut doctrinam incorruptam sos nuisse cos existimandum esset.

19. Et inter ipsos Apostolos, numero paucos, cum adhuc Christus Dominus inter ipsos versaretur, non semel contentiones de primatu exortæ sunt, ac disceptationes. Et postea Paulus & Barnabas, Doctores & Apostoli sums

mi, dissentiunt grauissime, vt à se muto discedant.

20. Sed nec Ecclesia Ephesiorum, ex qua exorti sunt viri prava docentes, nec Corinthiorum, in qua secta, & opiniones multæ perniciosissimæ, ac schismata horrenda suerunt, quas tamen Apostolus præcipuus plantauit, vera Dei Ecclesia suissent, quas tamen nihilominus agnoscit, 1. Cor. 1. scribens: Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi: in qua ibidem eadem vigere describit.

Ebidnitæ, Naziræi, Cerinthus, Philetus, Hymeneus &c.

22. Recte igitur D. Augustinus, cum hac premeres Augusti. Epi. 197. tur calumnia, quod suorum quidam liberius viuerent, malisce moribus suis doctrinam Episcopi deformarent, resspondit prolixe, & erudite, exemplis plurimis in medium

Mm 3 prolas

prolatis: Suam domum non este meliorem arca Noah quæ Cham recepit & fouit : domo Abrahæ, quæ Hilmael Isaac, quæ Esau: Iacob, quæ multos produxerit nebu lones.

1d. lib. de ouib. obiecto est de dif fidijs Christiauo-

Gal. 2.

Et iterum: Hoc solum illis (maledicis) remansit. 23. cap. 15. Gentilium quod contra nos dicant: Quare inter vos non confentitis! Gentiles pagani, qui remanserune, non habentes, quod dicant contra Christi nomen, dissensionem Christianos rum Christianis obniciunt.

> 24. Quinetiam vera Dei Ecclesia, eiusch vlua mem bra non carent omnibus non folum dissidis, sed nec error ribus, qui eam cmnibus fere temporibus exercuerunt.

> 25. Apostoli præter contentiones de primatu, etiam prauam & Iudaicam, tum vlitatam imaginationem & oph nionem de regno Christi mundano, ipla etiamnum dieal censionis Christi in colos, conceptam habebant.

> 26. Petrus Apostolus, post acceptum Spiritum law dum, non recto pede secundum veritatem Euangelijis

cessit : adeo, vt Paulus illi in faciem restiterit.

27. Inter Polycratem, Iohannis Euangelista & Apol stoli discipulum, & Victorem Romanum Episcopum, imo quod amplius est, inter Ecclesiam Orientalem, & Occidentalem, qu'am tetrum & horrendum exortumel incendium ? adeo, vt hæc illam damnatam excommunis caret. Qu'od si dissensiones Ecclesiastica argumentum Gint falla Ecclesia, qua, & vbi tum fuit Ecclesia Delin terris? An portæ inferorum tum aduersus eam praus luerunt?

28. Cyprianus cum omnibus Aphricanis Ecclesis Episcopis, ab hæreticis baptisatos, rebaptisandos decreuk Contrarium Cornelius Episcopus Romanus cum suis sen tit & docet, erroris illos arguens.

29.D.

25

temp

mi, d

Holas

. 30.

mus .

Cartl

vebe

tur, c

31,

tentio

matu

tali, 1

num,

Licz 21

33.

effe, i

confe

Dec O

interc

34.

lum, (

35.

lidiis à

vigeb:

untian

funt.

dmix

36.

delia

32.

29. D. Augustinus & Hieronymus, duo maxima suo tempore Ecclesia lumina, de operibus legis, de facto Pes mi, de conjugio dissentiunt, & contrarias scribunt Epis Gal. 2

Episcopi Romanæ Ecclesiæ, Innocentius, Sozis . 30. mus, & Bonifacius, de primatu fuæ Ecclefiæ, a Concilio Carhaginenli, cui & D. Augustinus interfuit, dissentiunt vehementisime, ex mera ambitione, eumch vt consequans tur, crimen falli admittere non verentur.

31. Constantinopolitana quoce Ecclesia magnis cons unionibus acerrime se opposuit Romanæ, vtrace de pris

matu concertante.

32. Sic Romani Episcopi postea cum Ecclesia Oriens till, non abscp tumultu, de cultu & veneratione Imagis num, circa annum Domini 700. rixati funt: & vtring pube

licauthoritate res gesta est.

3. Quod, si more Papistico negemus, Ecclesiam Dei elle, in qua sunt vel oriuntur contentiones, secta, dissidia: confequens erit, illis omnibus temporibus, nec Orientales, me Occidentales Dei fuille Ecclesias, adeocy penitus eam intercidisse & periffe.

34. Turbant quidem ista dissidia non infirmos sos

lum, sed etiam cordatos, & bonos viros.

35. Hinc adeo factum est, vt Donatistæ eiusmodi dise ldis & certaminibus, alijsch malis, quæ tum in Ecclelia vgebant, offensi, ex Ecclesia sint egressi. Similiter & No. mini, qui & Cathari postea, id est, mundi & puri dicti sunt, secessionem ab eadem fecerint, qu'od malos bonis admixtos viderent.

36. Sed manet nihilominus interim vera Dei Ecs della in terris, etiam in illo cœtu, in quo funt & durant certamicertamina ac dissensiones: si modo retineat, & sonet far nam & incorruptam doctrinam coelestem.

37. Nunquam enim tam ben'e cum rebus Ecclesia fuit actum, nulla vt essent in ea dissidia, factiones, secta, parteis &c.

38. Prophetis quoch semper certamina suere cum Pontificibus & ordinarijs successoribus, ac Pseudoprophetis,

in populo Dei.

39. Tempore aduentus Christi in carnem, in tresdissecta præcipuas sectas Iudæorum gens erat : quæ omne & singulæ locum in Ecclesia populi Dei externa, & authoritatem publicam habebant.

40. Pharifæi doctissimi legis interpretes & doctores, nec legis, nec Euangelij, & promissionum de Messiadoctrinam intelligebant: ideocp merito à Christo caci, & car

corum duces sunt dicti.

41. Estai ab operando nomen sibi vendicabant, quòd non tam verbis pietatem, vt Pharisai, prositerentur, quam sactis & operibus eam declararent. Verum impias hi quo que, eas cu multiplices opiniones palam desendebant.

42. Sadducæi, a iustitia sic dicti, manifeste Epicural

erant, mortuorum Resurrectionem negantes.

43. Nec his meliores erant, aut rectius de Religionis doctrina sentiebant tum, sicut & præcedentibus temporis bus & seculis aliquot, summi Pontifices, Sacerdotes pleriquordinaris Aaronis successores, & populi Dei guberna tores.

44. Sed mansit tamen, semperq; manebit omnibut temporibus, vict ad mundi consummationem aliqua Del Ecclesia, alias maior, alias minor coetus: etiam in illisdifiduorum turbis, & offendiculis.

45. Caula autem horum dissiduorum & certaminum

in Eu

in E

Scri

Cas.

cilian

error

tinen

graff

tores

iplim

48

Dei c

& def

reant,

49

viitur

bentu

50.

ment

made

51.

liros e

tas, ha

n. &

ruptel

ume

in Ecclelia, non est Deus principaliter, nec etlam sacra Scriptura, quæ per se est satis manisesta, quod ad sentens tam, ideoch lux dicta, & lucerna pedum: sed Satan, qui odio Dei & hominum, excitat hæreses, dissensiones prasuz, & peruersas opiniones.

46. Deinde leuia & ambitiosa ingenia, quæ cum nuttorum interitu, nomen sibi & authoritatem, vel cons cliare, vel lapsa in errorem eam retinere conantur: ne, si errorem agnoscant, ea imminuatur: ideocp mordicus res

tinent & pertinaciter defendunt.

2,

8,

6

0

zi

10

47. Deus autem permittit errores & dissensiones grassi, necimpedit, nec reprimit semper conatus & sunors satanæ: sed immittit etiam, propter præcedentem
hominum impietatem, & ingratitudinem erga verbum
2. The. 2, installummam.

48. Diuersa verò sunt in hoc opere studia Satanæ, & Del consilia. Satan enim conatur hoc modo corrumpere & desormare doctrinam cœlestem: vt miseri homines pea rant, & ne plures accedant, eamue ample chantur.

49. Sed Deus, pro sua sapientia & industria, ben'e witur hac Satanæ malitia, vt hoc modo tententur, pros

bentur, & manifestentur veri Ecclesiæ ciues.

50. Habent & alium ista finem: qu'od sacra maiori mentione leguntur, veritas eruitur & illustratur, infirmi confirmantur, rudes erudiuntur, acrius fincera doctris

maduersus corruptelas defenditur.

s. Porrò, qu'od hoc tempore plures etiam inter nos hosesse videntur dissensiones, præter iam commemorator, hæc quoch causa est: qu'od religio nostra sincera, ves n, & incorrupta, nihil ferre potest adulterinum aut cors ruptelarum: sed omnia exacte, & ad amussim examinat, tumentach especit.

Nn 52.Sunt

August. con. Iul. Pelag.lib.L

52. Sunt præterea alia quor, in quibus inter feetlam doctilsimi atch optimi regulæ Catholicæ defensores, fala fidei compage, non consonant, sed diffentiunt. Vbita men intererrores, quibus fides euertitur, & inter opinio nes, quæ fidei fundamenta non conuellunt, diftinguit D. Augustinus.

53. Cum econtra falla Religio in se errores & corrun relas omnes (fola veritate exclusa) ferre possit facile. Sis cut Romani olim in multiplici idolomania, innumeros colentes diuos, præter vnum folum verum Deum, cuins cultum damnarunt, pulcherrimum, tamen retinuerunt consensum, cum etiam tandem, ne quod negligerent, ldo lum warte ap extruerent. Quod etiamnum hodie fit & obs servatur studiose in Ecclesia Romana: ne hac in parte à suis Maioribus degenerent, solis mutatis nominibus.

Quod mirum adeo videri nemini debet : fiqui dem ex æquo & pari studio omnes illi Satanæ servient. Qui, vbi principatum obtinet, non curat magnopere, quo quis erret modo: sed omnia illius sunt in pace.

55. Etlienim diverlisimi fint cultus, dogmata vtrum que varia: ad eundem tamen omnia tendunt finem: cul tum scilicet dæmonis. Sicut Simsonis vulpes capitibus

erant diverfæ, caudis verò colligatæ.

56. Non est igitur, quod Romanenses de sua concor dia, & vnanimitate, nostra verò discordia & dissensionis bus, sibi blandiantur. Illa enim sola non est vera Dei Eu clesiæ nota in terris : sicut nec hæc sola, falsa.

57. Sed neck inter Pontificios Romanenses illos, con turatos licet, tantus est vel fuit consensus & vnitas in Res ligione, quantam ipsi prædicant : nisi de impietate, de qua

certarunt, intelligatur.

58. No

sania sind

m b

num

Marc

60.

Shor

dia&

CIL

ma Eci

cerdo

61.

per Si

m,p good

NUS PO

62. actis 8

reicidi

Ermil Phoin:

copi (i

mut,

quis T

notatio, fign.

Notum enim est, sæpissime interipsos de successe primatu, quem tamen Gregorius eius nominis licetipse quoch Episcopus Ecclesiæ Romanæ, novocat Antichristi, depugnatum esse: & non solum sidia, dissensiones, & contentiones acerrimas, sed insensia etiam incendia, funestas cædes, crudelia quoch bela inde exorta, & consequuta.

Sicut inter Damasum Pontificem Rom. & Vrs Histo. Eccles. Ruffium, tanta orta est seditio propter sedem: imo verò tans fini libro 11. cap. 10 obella alterutrum desendentibus populis, vt replerens ur humano sanguine & cadaueribus cæsorum, Orationum loca: quod vitio datur Christianis ab Ammiano

Marcellino.

60. Propter eandem sedem, per partes Laurentij & Ex libro Pontis-Simmachi cædes in Clero & Sanctimonialibus, homicis dat latrocinia multiplicia, commissa, denudato sæmineo sem, & extracto ex Monasterijs, & omni die pugnas conma Ecclesiam in media ciuitate gerebant, & multos Sas terdotes occiderunt.

61. Formosi Pontificis, qui sedem largitionibus, & sic Platina.
per Simoniam adeptus erat, Stephanus 6. cadauer essos
im, pontificalibus, ex mera & diabolica arrogantia, exuit:
quod sentiret, eum impedimento sibi suisse, quod nun cis
tus pontificatum esse consecutus.

Platina.

62. Romanus Stephano succedens, hunc cum suis assis & decretis damnauit: Formosi similiter acta penitus reddit. Quæ contra successor Theodorus 2. probauit. Emiserandam lanienam Pontificum illorum temporum Platina describit: vbi intra annos 15. decem Romani Episcopi sibi inuicem successerunt, secu fere mutuo confeces mut, neca cadaueribus antecessor sibi temperarunt. Et qui Tragædias istas recenseret, quarum libri pleni sunt?

Nn 2 63. Rhes

63. Rhemense Concilium anno Domini 980. a Pone tifice Romano dissidet, eumch Antichristum vocat.

64. Concilia Constantiense & Basiliense recledes cernunt, Concilium effe supra Papam : ideo & deposite illud Papam. Hoc vero Eugenium Pontificem condems nauit : sed vicissim hie Concilium.

Iam vero contra vtriusce Concili decreta, adulas tores Romani Pontificis, & praxis Ecclesia Romana, com

trarium affirmant, observant, & defendunt.

66. Gregorius 7. Hiltebrandus antea dictus, totam Germaniam, & omnes in ea Ecclesias turbat : nec solim Imperatorem & Episcopos, cum ipso facientes, fulmine excommunicationis suæ ferit : sed etiam Sacerdotibus pal sim conjugio interdicit, damoniacam proponens legem: non solum his, sed etiam Constantiensi, Argentinensi, & alis Episcopis contradicentibus illi, quod Antichristi negotium in Babylonia ageret. Donec randem in Concis lio, horrendorum acculatus, & conuictus criminum, de ponitur. Vbi gravisima seditio gregem Christi perculit, nec vnquam talis lues populum Christi afflixit. Post hac Episcopi inter se scriptis aduersaris, ali pro Histebrando, ali contra iplum digladiati funt : donec in exilio iple Sa lerni mortuus eft.

1. Tim. 4. Naucl. Sabell. Auenti-

Erasmus in Annotatio, fupr. 1. Cor. 7.

Nonne, inquit Erasmus, Papa Iohannes 22. & Nis colaus decretis totis inter se pugnant, ide in his, qua vis dentur ad fidei negotium pertinere? Paulo post Innocent tius 3. & Celestinus de matrimonio dirimendo prorlus pugnantia definiertit. Sic Pelagij decretum velut iniquum, & cum Euangelico pugnans præcepto retractat & abroi gat Gregorius successor. At id decretum Innocentio non vilum est iniquum &c. Hactenus Eralmi verba.

68. Denicy intestina bella, in Imperio Germania, ab

81

ftra

tota

9.0

dun

(25

mai

feru

Spe

pan

ger

or Geld

eun

tum

alio

dim

volu

ftod

mara

rias

mas

Scho

tanti

dent

dus inclinatione multis seculis Romanorum Pontisicum ambitione, dominandi libidine & tyrannide, insidis, machinationibus, Imperatorum excommunicationibus, & subditorum à iuramento & obedientia legitimi Magistratus, propter merè politica, absolutione, cædes innumes ras, seditiones & alia consimilia excitata esse, perturbata tota Germania, eius qui viribus debilitatis, adeo vt Gregor.

9, dixisse perhibeatur: Germaniæ Imperium propter postentiam, non debilitandum solum, sed etiam opprimens dam, side dignæ testantur historiæ. Hæc paxest & vnistas Romanæ Ecclesiæ: hic consensus pulcherrimus.

69. Ad dogmata porrò illorum quod attinet, nihilò maioris suit in ea. De salutis enim authore non recte senserunt. Nam etsi iactitent, se quocp per Christum solum
speraresalutem: imperitis tamen sucum tantum sacere cos
nantur, & verborum præstigijs oculos eorum præstrins

gere.

es

uit

ms

28

m

ne

1:

ď

25

it,

C

70. Quia, etsi solus dicatur salutis author, non tamen stessitarius. Alij asserunt, propeccato tantum originali eum satisfecisse, non pro actualibus. Alij pro culpa tans tum, non item pro pœna. Ideoca passim Sanctorum, & allorum suffragia, ac merita, & intercessiones addunt:

cim in hac, turn in futura alteravita.

71. Petrus Longobardus Patrum sententias in vnum volumen congessit, easch itidem dissentientes conciliare studuit. Vnde scholasticorum doctorum samiliæ diuersæ natesunt, inter quas nec ipsasetiam conuenit: sed in vastiassunt dissectæ partes, quarti capita sunt Scotus & Thosmaspræcipua, a quibus nomina sunt sortitæ & samiliæ & Scholæ Scotistarum & Thomistarum: quæ non verbistantum, sed reipsa, nec studijs solum, sed totis castris dissistant.

Nn 3 72.A fuo

78 ndf

tioru

Virg

mnfic

79 mile

diope

DES, CO

conco

errore facere

Dog

iusta i

mo. E

So.

lenius liz Ro

tempu

found

Mretu

Non e

net mi

Hac (

no fect

drina '

ne, &

72. A suo etiam patre in multis discesserunt, hinenati Magistri nostri Parrhisenses. Sicut Magistro sententia rum in sine libri, additi sunt varij articuli erronei Parrhisis auctoritatiue condemnati. Item: Articuli alij, in qui bus Magister Sententiarum communiter non tenetur.

73. Hoc autem commune habent omnes isti, qu'od Scholastici, loco Scripturæ sacræ, pro oraculis agnoscunt & habent sanctorum Patrum dicta & sententias: eorum scilicet, qu'in Canonem a Romanis Pontificibus suntre

cepti: quo titulo etiam recentiores venditant.

74. Eodem loco Canonistæ habent Romanorum
Distinct. 40. Pontificum decreta, qu'od iura omnia in scrinio sui pesto,
rishabeant. Vnde, si Papa suæ & fraternæ salutisnegli,
gens deprehendatur, inutilis & remissus in suis operibu,
& insuper à bono taciturnus, quod magis officit sibi &
o mnibus, nihilominus innumerabiles populos cateruaim
secum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipso, plagis
multis in æternum vapulaturos, huius culpasisthic redar
guere præsumat mortalium nullus; Quia cuncios ipseim
dicaturus à nemine est iudicandus.

75. Porro sectæ Papatus sunt innumeræ: Dominiani, Franciscani, Benedictini, Bernhardini, Augustiniani, Præmonstratenses, Cistercienses, Minoritæ, &c.

16. Iam vna & eadem secta, iterum in plurimas sami lias & sectas est dissecta. In multis vero hæ sectæ omnes dis sentiunt: nominibus, diuersissimis studis, observations bus suarum diuersissimarum regularum, habitu, vestitu, colore, cibo, insignibus, &c.

77. Quæ tamen omnes & singulæ ab hominibussimt excogitatæ, quibus Christus sordet, & cuius Baptismo hor institutu conferunt: contra manifestu Spiritus sancti intendictu, carnalia hæc vocantis; que mostris istis hominus lam spiritualia videntur.

78. His

L.Cor. s

ati 12.

hi-

وألا

od

mt

m

25

m

01

is

18,

8

is

P

g:

2.

i,

78. His accedunt doctrinæ etjam contrariæ, ficut nos nell funefta diversarum sectarum dissensio Bernæ Helues norum, veriuscy fautoribus contrarium dogma de D. Virginis Maria conceptione, alterutrum defendentibus, confictis miraculis: adde & dæmonum auxilio & Magia.

79. Ettamen interim in Papatu nulla fuerunt fecta, ulle diffensiones, nulla dissidia, distractiones nulla, fas diones, partes, concertationes, variationes, bella, feditios no conspirationes nullæ: sed pax pulcherrima, vnitas,& mordia, adeoch harmonia plane Angelica. Nulli etiam emres agnoscuntur, quibus tamen scatet: quia singulis berelicet, quod libet bona intentione. Qui cultus etiam Hofius Card. Do gratiores effe fcribuntur, qu'am quos Deus præcepit, Deut. 4.12. intillud: Non, quod tibi videtur, facies Domino Deo wo. Et: Frustra colunt me doctrinis hominum.

80. Hicyero omnium est pulcherrimus Ecclesiæ cons Nicolaus Cusanus Infus, & concentus suauissimus, quod Cardinalis Eccles Epistola 2 ad Bofie Romanie scribit : Non te moueat, scripturas esse ad hemos, devsuco. tempusadaptatas, & varie intellectas, ita vt vnotempore Epift.7. kwadum currentem vniuerfalem ritum Ecclesiæ expos witter, mutato ritu iterum fententia mutaretur. Et id. Non eft litera, quæ per Tyrannum penitus deleri posset, tellentia Ecclesia: sed spiritus est, qui viuificat. Quare mirum eft, si praxis Ecclesiæ vno temporeinterpres tur Scripturam vno modo, & alio tempore, alio modo. Hac Cufanus.

8. Et etiamnum hodie, & quide hoc nostro fœlicisi nofeculo, in tanta luce doctrinæ coeleftis, quanta eft in dos drina Pontificia de modo, via & ratione consequendi sas wild vitam aterna, varietas, incertitudo, dubitatio; quot, quamce quamos varias vias, erroneas & ambages excogitant enumerant? merita propriorum operum, & fiduciami illa, opera supererogationis ordinum monasticorum, men ces putridas & putidas, magno precio vendentes: ln pounitentia, cordis contritionem, oris confessionem, & operis satisfactionem, Eleemosynas, ieiunia, precularum centarum ad numerum demurmurationem, remissionem of sensarum, charitatem erga proximum, reuocationem fra tris errantis in viam, patientiam sceleratorum in pome meritis sufferendis, peregrinationes longinquas ad Disprum reliquias, indulgentias Pontificias. Tot deniquo dos & vias, quot sunt ordines monastici & regula discurs sissima, ferece innumera, quot denice cultus & opela quibus meritum remissionis peccatorum adscribitur.

82. Sacrificuli Millas suas, quæ horrenda sunt Com Dominicæ prophanatio, obtrudunt sacrificium provide & defunctis verè propitiatorium. Et ne culinæ eorum singeant, ignem purgators excogitarunt, quo se calefadunt inde animas ex illius cruciatibus ea liberantes.

83. Et sic tot, tamés varios sibi comminiscuntur, less quot ordines, modos, vias & opera excogitant, quibu meritum remissionis peccatorum affingunt. Cum no sit aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, nisi in nomine lesu Christi: ho q mo do pontificij multipliciter Idololatræ, adorantes opera ma nuum suarum, quæ faciunt digiti eorum.

84. Sicut reuera Dij varij & diuerli sunt illis, plurini & quidem peculiares tutelares ac patroni regionum, pro uinciales, oppidorum singulorum, & pagani, quibustem pla sunt dedicata, qui anniuersarijs sacris coluntur, icium, inuocantur, festi dies in honorem illorum celebrantu, singuli singulos Diuos Patronos habent, quos pracipu

Acto. 4.

station is Ideas.

Luc. 18.

colun

1000

Mar

ione

canti

86

Mon

mtc

wtho

& al

iter co

87

ber

M VCI

MIOL

K co

nlil

m T

ME

- 88,

Paper Infime

cont [winch colunt, derelicto Deo fonte aquæ viuæ, effodientes sibi

85. Inprimis D. virgo Maria colitur, & præ Christo, inquam magis propitia, inuocatur: Regina cœli, mater milericordiæ, vita, dulcedo, spes nostra in omni tribulas ione & angustia nostra: succurre nobis pissima virgo Maria. Hinc Litania D. virginis. Et ipsum Dauidis Psals irium vni Deo vero sacrum, totum ad D. Mariæ inuocas ionem transformatum, sicut & reliqua Prophetarum unica, &, Te Deum laudamus.

86. Que omnia non intra privatos parietes ab ociolis Monachis stolidis, aut infime fecis sacrificulis tantum intdista, facta, scripta & observata: sed publice, publica autoritate in tota Ecclesia Papistica celebrata, decantata, & summis Pontificibus, Episcopis & Capitibus solenni-

m comprobata.

18

in

en

W

Des

CCD

Of

fra

enis

100-

10.

ser/

fri

unt,

elm.

iba

100

por-

mo

102

ini

pro

mil

ntw,

luni

Qu'od si in his tam multiplicibus, varifs ac plane ductissimis, tetris, horrendis, palpabilibus, abominandis, averbo Dei damnatis diabolicis furoribus magis, qu'am urorbus, maxima sit cœtus Pontificii vnitas, concordia l'onsensus; non magis mouere quenquam debet, vt popterea veram hanc esse Religionem existimet, qu'am um Romanorum innumeram Deorū diuersissimorum unitudinem colentium, aut hodie ludæorum Thalmud, m Turcarum Alcoranum, in quibus tamen consensum im eos esse maximum perhibetur.

Paperus, contra Dominum Deum nostrum, qui omnes ab himo viça ad summum Romano Pontifici, quem agnoss cunt Deum terrenum, caput vniuersalis Ecclesiæ, sunt des unchi juramento, vt non modo non contradicere, sed ne

00

mutire

mutire, imo ne hiscere, ne quidem in Concilio, contrant

fint, quam vera vnitas.

89. Quod verò in vnum conueniunt, & conspirant contra verè piam doctrinam, & Religionem nostram sinceram, secp ferre mutuò etiam in tanta, qua dictumest, divuersitate possunt: mirum videri non debet, quod ad euro dem sinem conspirent, & Satanas aduersus seipsum diui sus non sit, aliâs enim quomodo stabit regnum eius?

90. Ferreitach Diabolus potest varias, diuersas, multiplices, ac omnino omnis generis Idolomanias, quarum etiam author est omnium. Ideoch Idololatræ nonfacile Religionis causa se persecutos mutuo leguntur. Sed con tra populum Dei & veram Ecclesiam, gentes pleræch, om nibus temporibus, conspirarunt, arma sumpserunt, eamo delere sunt conatæ. Hanc solam Satan serre non potes, qu'od regnum ipsius destruat.

91. Ac politici consensum retineri cupiunt, adcon seruandam pacem, concordiam, & tranquillitatem publicam, quam, quia multi sunt Epicurei, Religionis caus

turbandam minime censent.

92. Rursum alij superstitiosi, qui maxime religiosivideri volunt, Religionem in Ceremonijs externis constate arbitrantur: quas, etsi vitij aliquid accesserit, non tamen ideo mutandas existimant, aut propter eas decertandum.

93. Huc accedit, qu'od multi mal'e sunt persuasi, pro sidei articulis amplectendum, quicquid Romanus Pontis sex decernit, quem illam prærogativam habere sentium qu'od errare non possit, & quiduis præcipiendi potestate circumdatum: vnde & Concilia ei subsiciunt. Sicut ludal persuasi sunt, vera esse, quæcunca Rabini illorum dicum, adeo, vt si dicant, dextram esse sinistram, & sinistramden tram, credendum sibi autument.

94. Prz.

Ro

MU

reti

quit

9

Pon

Papi

m,

Inda

ftt,

oriu

doce

BU,

Aug dick

2116

ant

in-

dis

m

فأتا

uls

um

cile

ON

m

cft,

ON

bli

ulo

Vi-

are

1CD

m,

de

tate

dzi

mi,

CI

7

94. Præterea multos sibi deuinctos habet Pontisex Romanus largitionibus, præbendis opimis, dignitatibus, muneribus: spe alios, vt ad vsitatos & manisestos errores conniueant. Et sic munit Antichristus Deum suum Mays smauro, argento, rebusca preciosis.

95. Rursus alios metu ponarum vicunce in officio minent, cum exquisitis & horrendis viuntur supplicis, quibus è medio, quos possunt, tollunt: quibus deterriti, crinfirmitate tacent, ne suis possessionibus exuantur.

Pontificio, & ita vnitas, concordia & consensus Ecclesiae Papisticae, quem tantopere iactitant, minime sincerus, ves mo, aut pius, quia non in Christo, nec in verbo ipsius: sed idololatricus est, Ethnicus, Tyrannicus, Turcicus, & Indaicus.

97. Verus autem, pius, sincerus & salutaris Ecclesiæ consensus, in doctrina sincera & verbi Dei vnitate consistit, quod sponte nostra, nulla coactione, aut spe emolus muni externi, amplectimur.

98. Qu'od vero sectæ & opiniones variæ hinc inde countur, etiam illis in locis, quibus verbum Dei sincere tottur apud nos, culpam hanc tam præstare non possus pas, qu'am nec Apostoli, nec primitiua Ecclesia.

99. Sednec ad nos sectæ pertinent, cum eis nihil has benus commune: verum resutamus: quemadmodum Augustana Consessio sectas omnes suo quoca loco exclus de damnat.

Augustanam Christianam, vt nec ab initio, ita nec iam agnoscunt, aut subscribunt: sed & ipsæ a nobis, & nos vis cisim ab eis dissentimus.

00 2

101. Cons

est, contra quasuis hæreses & sectas: sicut Nicanumolin Ecclesia Catholica contra Arrianos suit.

re. Scripserunt Eccius, & alij quidam manipularesipsius, in Comitijs Augustanis, refutationem: sed adeo ineptam, adeo stolidam, frigidam, & insulsam, vt nostris obnixeptentibus copias eius sibi exhiberi negauerint. Nuncvero tandem omnibus illis mortuis, & in Domino quiescentibus, qui tum intersuerunt, prodit illa scilicet, absq vllosi de digno teste.

103. Scripferunt postea Cochlæus disculsionem, Host meisterus iudicium, Iohannes à Dauentria resutationem, Alfonsus Viruesius Philippicas contra piam hancnostram

Confessionem.

104. Quæ omnia in vnum tandem fasciculum colle cha, Andreas Fabritius Leodiensis collegit, suisce Aristan chus grauissimus animaduersionibus allitis ædidit. Sed hæc omnia, sicut & ipsorum ieiunia, non vno valent obe lo. Ideoce his omnibus machinis frustra hactenus tenta & oppugnata confessio nostra star, stabit, & permanebit, contra omnes inferorum portas, quæ & nostra sidei, & consensus atog vnitatis est symbolum.

non consona Scripturæ sacræ, vel aliena ab ea docet, & non consona Scripturæ sacræ, vel variat, aut mutat vitus tum doctrinæ genus, & confessionem nostram : id centa nobis non probatur, nec nostræ piæ Confessioniquit quam derogat : sed de hoc suo sacto rationem reddem, qui

cuncy illi tandem fint.

Leonis Archiepiscopi Romani (ita enim eum appellauit Concilium) improbarent, qu'od quædam ad Nicæni Con-

4

di

dun

telis

10

bas (

10

0000

delia

COTAL

tum'

am p

Olij

qui,

noru

f fui

Dem

110

apu

phen

hide

Dega

धिर ले ।।।

Ari P

toru

guib

10

ellisymbolum addidisse videretur: recte hoc ipsius fas dum'a Concilio defenditur, addita ratione, qu'od corrups ulissemper sit occurrendum, & obiecta resutanda.

107. Er Symbola fere in omnibus prioribus generalis

bus Concilijs variata effe legimus à posterioribus.

lim

dei

ius,

ım,

pe-

ero

fie

off

m,

ed

ata

8

ď

ď

108. Quid igitur tam horribiliter peccauit vnus vir, quod non solusipse hoc nomine traducitur coram tota Ecs desa, quod Augustanam Confessionem variauerit: sed valuera hanc ob causam Religio nostra publico scripto coram tota Ecclesia traducitur, ac damnatur iniustissime:

109. Quinetiam si, quod ad res ipsas attinet, non tantum variasset, sed prorsus vel mutasset, vel etiam contraris am plane scripsisset: meminisse censores istos oportebat OsiEpiscopi Cordubensis, & confessoris sidei Catholicæ: qui, cum inter primos, magna cum saude, interfuisset & subscripsisset Nicæno Concilio, postea Syrmiensi Arriae norum subscripsit Concilio. Nec tamen ideo sides & dos drina Catholica Ecclesia de silio Dei Homousio patri, fals faut, aut erronea iudicata, qu'od hic Episcopus confessios nem variasset.

no. Sicnec ideo, qu'od Liberius Pontisex Rom. & aput Ecclesiæ Catholicæ, abnegata side, turpissime blass phemiam Arrianorum probauit: aut qu'od Marcellinus itidem Romanus Episcopus metu supplicis Christum abs negavit, idolisce sacrificauit, vt refert Platina: aut qu'od byluester 2. Dæmones in consilium adhibuit, sicut habet Volateranus: ideo salsa doctrina & sides Catholicæ Eccles sizestiudicata.

m. Quibus & hoc addendum est, qu'od aduersarij nos stillapiste, malitiose, & contra menté nostrorum scrips torum, per calumniam & sophisticam, excerptis voculis qubusdam, vel mutilatis sententiolis, Antilogias collis

Oo 3 gunt:

gunt: que in speciem ita videntur & prima fronte apparent variare verbis: que tamen, sententijs recle & dexire collatis, cum antecedentibus & consequentibus, mente authoris, & tota argumentorum serie, non discrepant, nec variant, aut contrariantur.

112. Deum, Patrem Liberatoris nostri Iesu Christi, toto pectore oro, vt nos in agnita veritate conseruet, nos Spiritu suo sancto regat, vt in ipso idem sentiamus, & los

quamur, vnumg simus perpetuo, Amen.

DISPVTATIO

De ordinaria Loci successione.

Propositio prima.

Anno 1574.

Romanenses ita ad Episcoporum suorum successos nem ordinariam alligant Ecclesiam Christi interia, cum hinc à D. Petro (de quo tamen "num vnquam Rome suerit, magni sunt nominis viri, qui dubitent) in sede Romana, continua serie numerare possint, qui sibi inuicem in ea successerint: vt se solos veram esse Dei existiment Ecclesiam, adeo, vt qui ipsos pro capitibus eius, vicaris Christi & Apostolorum, non agnoscant, dogmata & de creta eorum non amplectantur omnia: vera eius, & viu membra esse negent, & tanquam Apostatas damnatus pronuncient.

2. In hac autem, de successione loci ordinaria, Disputatione, non hoc quæritur, aut controuertitur: an semper in mundo Ecclesia Dei suerit, & manserit. Nec eti am: an hinc a prædicationis Euangelij exordio, continu

nech stitue Ge ob inter

nario ligata plecto vel pe

> 5. Li Ro

nantia terit, fuis ca 7-

prorfu frmar 8,

ed ali 9. Itolus nibus,

font.

tram a
Non e

pai

ctre

nte

nec

ill,

DEC

100

0

M

15

UŽ

08

12

ples d'un fuerit Ecclesia successio, seu propagatio. Sicut nechocetiam: num ordo inter Ministros Ecclesia sit conssituendus. Sed nece hoc: an recte officium facientibus stobtemperandum. De his enim constare omnibus, acquinter partes conuenire satis, arbitramur.

3, Verum hoc primum est κρινόμερο, num adillos ordis maios Episcopos, & Loci successionem, ita Ecclesia sitaligata, vt quicquid illi docuerint, pro fidei Articulis sit ams pleciendum, quasi errare non possint, sed sint αναμάριντοι: velpenes Episcopos illos semper vera Ecclesia permaneat.

4. Deinde, in quo illa consistat successio, quides de ea

5. Adhæc, vtrum hæc vera successio apud Pontifices suRomanos.

6. Postremo, num hi impia & cum verbo Dei puge nantia doceant, Idolomaniam defendant. Et, si hoc constistiti, num talibus Ecclesia obedientia præstare, eosepro siscapitibus agnoscere debeat: an vero ab eis desicere.

7. Quod igitur ad ordinariam loci suecessionem ats thet, nihil de ea in nouo Testamento haberi, nece vllam profus eius in eo sieri in hanc sententiam mentionem, af-

8. Nec signum ea cst, aut nota veræ Dei Ecclesiæ:

9. Verum carnale quid est, de quo, & similibus, Apos 10h. a show & Euangelista pronunciat: Qui non ex sanguis nibus, nece ex voluntate carnis, aut viri; sed ex Deo nati

10. Nam, quod Christus Petro dicit: Super hanc Pes Matt. 16. tram adificabo Ecclesiam meam, nihil ad rem facit hanc.
Nonenim super Petrum, sed super Petram, quam Petrus serat consessus (Petra autem erat Christus. 1. Cor. 10.)

Joh. 124. Et de verbis Domini fer. 13. Chryfoft.in homil. pretantur. 10. Et homil. de Pentecofte.

ædificauit Eccleliam fuam. Hic est lapis fundamentalist Augas. 1. Retract. angularis, electus, preciolus, quem adificantes reprobante at. Idem Tract. in runt. Quemadmodum D. Petrus quoch iple 1, Petr. 2 & D. Augustinus & Chrysoft. locum illum Matthai intere

Nec soli Petro Claues regni coelorum ligandi & solvendi sunt datæ: sed omnibus ex æquo Apostolis.

Matth. 19, Joh. 20.

Quod si omnino loci successio Ecclesiam faceret. quid ni æque Græca, atos Romana Ecclesia, Catholicadis ceretur! Quod continuo, & non interrupta temporum serie, Patriarchas illa semper sibi inuicem succedentes ha buerit.

2. Pet. 2.

Non esse vero Ecclesiam semper ad Episcopos, qui 13. ordinarie in loco sibi invicem succedunt, alligatam, ipk Petrus Apostolus, quem primum faciunt, à quo succession nem hanc originem habere fingunt, satis edocet : cum mo net Ecclesiam, hoc est, omnes Christi fideles, venturosin ea Magistros mendaces, qui introducturi sint sectasper niciosas, abnegantes Dominum, qui redemit eos, perquo via veritatis maledictis afficietur. Et per avaritiam facili cijs sermonibus de vobis negociabuntur. Hos damnat, & fugiendos esse monet.

14. Quibus verbis graphice depinxit, Spiritus fanchi revelatione facta, regnum Pontificium, quod in illa ordi naria Loci successione consistit. Secta enim Papatus sum innumeræ, quæ à suis authoribus nomina sunt sortiz: on dines scilicet & familiæ Monachorum, a-sede Roman approbatæ & confirmatæ, cum ab Apostolo altero quoq fint damnatæ. 1. Cor. 3. His parum est Christianum a Chris stodici: Franciscanum, Dominicanum, Bernhardinum, &c. dici, hoc magnum est. Hi mendaces sunt, doctrins

R

f

8

vi

pa

qu

20 Ga

ru

lug

do

TUI fo,

mo

Sac

3UI

per

toto

2 tes (16-

æ

276

is,

et.

dis

IM

hai

101

100

sin

ers

101

dis

.8

adi

rdi

mi

OD

202

100

hri

mi,

nos nos demoniorum docentes, expilantes & deglubentes oues dominicas, inexplebiles auaritia, omnia facra, cœlum ips Mantuanus, fum habentes venale, quibus nihil sufficit. Vide taxam Romanæ curiæ.

15. Sicetiam electum illud Dei Organum, Antichris 2. Thef. 2. flum in templo Dei sessurum prædixit. Et ex ordinaria il, Actor. 20, la Episcoporum, quos ipse instituerat, successione exurres churos viros, qui peruersa loquuturi essent. Ideo eos vult vigilare, & attendere sibi, & vniuerso gregi, vt lupos ras paces grassaturos abigant.

16. Non ergo extraneos venturos hostes designant, qui, violenta facta irruptione, ad tempus turbent Ecclesiam: sed de ordinaria Episcoporum successione, in Eccles siapsa, eiuses administratione loquuntur Apostoli.

17. Et hic honestus prætextus successionis Apostolos Matth.7.
1811, vestitus est ouium, de quo Saluator: Sub quo latent
lupirapaces. Ideocp & agnoscendus habitus, & cauendi
lupi, falsi Prophetæ.

18. Qu'od verò, in veteri Testamento, summi Sacera dotes, ex linea & familia Aaronis, sibi mutu'o successe runt, ad eosca populos suit alligatus: mandato Dei expresso, & peculiari id suit institutum, & sancitum.

19. Nec caruit id ratione. Fuit enim Aaron, quemade modum & Sacerdotium totum illud Leuiticum, suo quos dam certo modo, Christi, vnicici ipsius verè Propitiatorii Sacerdotii typus, & sigura. Hic postquam aduenit, sinem illud suum consequutum est, & abrogatum: nec nouum autaliud Sacerdotium, præter illud Christi, quod durat perpetuo, est institutum. Est enim Sacerdos in æternum.

20. Vnde noui Testamenti Doctores, non Sacerdos tes dicuntur proprie: sicut nec etiam vocabulum hoc, in toto nouo Testamento, in hac significatione reperitur:

Pp

Nisi

Di

de

8

de

fec pho ma

alpi

Tel

lan

tio

Ban

Qua

um

cet

iam

Acri

29

aut J

cum

dem

30

man

verit

folit

Epilo

quod

da: c

tand

1. Pct. 2.

Nisi quatenus id nomen commune est omnibus exaquo Christianis, qui regale dicuntur à D. Petro Sacerdotium, ad annunciandas virtutes eius, qui vocauit nos de tenebris in admirabile lumen suum.

21. Sed Ministri dicuntur Ecclesia in genere. Deins de species recensentur: Apostoli, Propheta, Euangelista, Doctores, Episcopi, Diaconi, vocati in opus Ministeri,

& ædificationem corporis Christi.

Testamento, Pontisicum Leuiticorum successione, vel Deus ad illam suit alligatus, nec Ecclesia, ita, vt in omnibus eos audire cogeretur: sed hoc modo simitata, & cenir metis circumscripta, vt Legi Dei essent addicti, & secun dum eam pronunciarent: nec plenariam habyeruntpo testatem.

23. Deinde sæpe Deus, & quoties opus erat, neglesto hoc ordine, etiam à se instituto, cum minus facerent officium, extra eum, Prophetas, Doctores & Gubernatore, ac Reformatores Ecclesia sua excitauit, vt collapsumeius statum, restaurarent, & doctrinam corruptam, ac cultus, repurgarent à sordibus, qui ipsorum negligentia ac vitio irrepserant.

24. Et ita Ecclesia noui Testamenti ordinarie, & sem per ad verbi diuini Ministerium est alligata: ad persona verò certas, & sibi inuicem in loco succedentes, nonitem quod non idem sit verbi Ministerium, & Episcoporum

fuccessio.

homo mendax. Sed illis errantibus, ideocp à Deo abite chis, Deus nihilominus servat Ecclesiam suam. Vt tumnon solum in regno Israël, sed etiam Iuda factum est.

26. Facile auté fieri potuit, in vna gente, ex vno Par

Deut, 17.

ris

ins

Z,

eri

vel

שוח

tis

m

cto

ff-

es,

US,

tio

125

M

nis

ie-

On

25

triarcha orta, & angusto terræ angulo, vbi erat certa ses des, & domicilium Ecclesiæ perpetuum, vt etiam ex vna & certa familia Pontifices haberet, qui sibi inuicem succes derent.

27. Qua prærogativa elati multi, minus diligenter fecerunt officium. Quamobrem gravissime etiam a Prosphetis Domini reprehensi sunt, & damnati, tanquam vas na & mendacia loquentes: Omnes cæci, canes muti: oua apidum: confidentes in verbis mendacii, clamantes: Templum Domini, templum Domini. Quia igitur repela lant scientiam, repulsos esse etiam a Domino, ne sacerdos tiosungantur.

18. Iam verò longe alia, & dispar est ratio, in Ecclesanoui Testamenti, per totum terrarum orbem dispersa : quenecad personas certas, aut loca est alligata : sed omnis unest locorum, personarum, & temporum, cessante scilis en harum circumstantiarum respectu, Deo sam ex hac, samexassa gente Ecclesiam sibi colligente verbi sui minis strio.

29. Ideoch propter nullam prærogativam carnalem, aut personæ respectum, credendum est, quasi propter los cum, aut ordinem Ecclesiarum Præsati, quibuscunch tans dem succedentes, errare non possint.

30. Sed eatenus non errant, quatenus sequuntur noramam& regulam Scripturæ sacræ infallibilem: in qua sola vetitas continetur: cuius genuinam sententiam sectantes, solinon errant.

31. Quare diligenter dogmata & decreta Pontificum, Epikoporum & Conciliorum, ad præscriptum verbi Dei, quod lydius est lapis, & amussis veritatis, sunt examinans da: cum quo pugnantia, repudianda sunt, a quibuscunce tandem profecta.

Pp 2 32. Et

Deut.17.

32. Et hoc ipsum vult Dominus, cum inquit: Factes quodcunce dixerint tibi, qui præsunt loco, quem elegant Dominus: Et docuerint te, iuxta legem eius.

4.Reg. 16.

33. Cum ergo Vrias summus Sacerdos, legitimus Az ronis successor, ad mandatum Regis Ahas impij, alare Idololatricum, ad imaginem Damasceni, in templo Historosolymitano extrueret, grauissime peccauit: nec debut eum sequi populus in hac impietate, sed ab eo, hac inpute, secessionem facere, & potius extrema pati.

Macchab. Actor. 5. Matth. 3. Ioh. 8. 34. Tales poste à fuere successores, Alcimus, Aristo bulus, Annas, Caiphas, Ananias Epicuræus: quales Baptista vocat progenies viperarum. Et Christus eos este patre Diabolo pronunciat. Et tamen nihilominus intend Deus suam servauit Ecclesiam.

35. Multo ergo minus Romana Ecclesia illam habebi prærogativam, etiamsi a D. Petro (de quo non iniviado bitatur) esset fundata. Cum & alias suo Ministerio instituerit: Cæsareensem, Antiochenam, soppensem, institutiona, Galatia, Ponto, &c.

D. Paulo, plures ad veram Dei agnitionem sunt conurtz

37. Et tamen ex historijs Ecclesiæ side dignis appare, horribiles hæreses ex illis ipsis locis, & successione ordinaria exortas esse, & prodissie. Ex Antiochena Petri Ecdosia, Paulus Samosatenus: ex Alexandrina Marci Euango listæ, & D. Petri discipuli, Arrius: & ex alijs alios.

38. In ordinaria hac successione, & sede D. Petri, Romani Pontifices, Marcellinus in templo Isidis & Vella Idolis sacrificauit: Liberius Arriana hæresi fuit insectus Anastasius 2. Acacio hæretico fauit, ideoq à Clero Romano excommunicatus, sinem Arrio similem sortitus schi

bitur:

pel ma

qui dec

dur

del

pe, red

im: de l

Me

dz.

m /

pari

4 Ten

ordi deli

DOC:

cics

gerit

s Aa

Hie

ebuit

pare

istor Bapr

Teer

erez

bebit

ado

oftis

Bu

ime

12

ret,

ina

de

ngo

Ro

eftz

B:

201

CTİ

W:

bitur: Sylvefter 2. artes magicas exercuit, dæmones in Volater. confillum adhibuit, eisch viuum se tradidit. Sicut & Gres gorius 7. cum antecessoribus suis aliquot, magicis artibus, corrain Satanæ Pontificatum Romanum sunt consequuti.

39. Hi & alij consimiles, quos Platina, qui vitas Ros manorum Pontificum descripsit, monstra teterrima aps pellat, ordinarij suere Loci successores, in Pontificatu Ros mano. Ad hos, scilicet, Ecclesia Catholica est alligata, ve quicquid illi suo Spiritu, cum quo pacta secere, inspirati decreverint, pro sidei Catholicæ articulis sit amplectens dum.

40. Nectamen per omnia propterea damnamus Eco desam Romanam, maxim'e primitiuam: tantisper nemo pe, dum Apostolicam retinuit doctrinam, quo tempore

miedicebatur : Sancta Ecclesia Apostolica.

41. Iam vero sedes Antichristi sacia est, & habitatio immundorum spirituum. Et idem audit, quod Propheta deHierosolyma dixit: Quomodo sacia est ciuitas sidelis, Metetrix: Iustitia habitauit in ea, nunc autem homicis de. Et quod Baptista, & Christus, Iudæis de origine sua Ioh. 8.

Ex Abraham gloriantibus: Progenies viperarum, & ex Matth.3.

patre Diabolo esse, responderunt.

42. Qu'od vero Scriptores Ecclesiastici, Irenæus Tenullianus, Origenes, Cyprianus, & Augustinus alicubi udinaria Loci successionis mentionem saciunt, & ad Eco dellas, quas Apostoli, eorum successores rexerant, pros

want, recle id ab eis, & non temere factum eft.

43. Negocium enim illis erat cum improbis & sceles tatishæreticis, qui cum monstrosos & prodigiosos errorrs gignerent, & in medium proferrent, eos sibi vel diuinitus revelatos, vt Montanistæ, vel magnos suorum dogmatum authores iactabant.

Pp 3 44. Hic

44, Hic recte docent & probant, per ordinariam successionem, Patres illi: semper hinc ab Apostolis hancin Ecclesia sonuisse doctrinam, quam prositebanturipsi.

45. Seruauerunt enim ad illa tempora sinceramples ræci illæ Ecclesiæ doctrinam, ab Apostolicis acceptam.

46. Aliæ verò hæreleis Scriptura facram vel omni no negabant, vel corruptam esle a falsarijs calumniaban tur: sicut Augustinus scribit: Hæc hæresis quassas scrip turas non recipit, si quas verò recipit, non integras.

47. In his & similibus casibus, recte ad Ecclesa, ab Apostolis plantatas, prouocatum est: in quibus on ginalia adhuc extabant earum literarum & scriptorum, quæ ab Apostolis bona side per manuum traditioneman ceperant.

48. Ates ita consensum Ecclesiarum, in dochin diuinitus patefacta, & scriptis Propheticis & Apostolicis comprehensum, furoribus fanaticorum opponenevo

luerunt.

Iren. lib. 4.

49. De qua materia, Irenaus quoch in hac vetta scriptum reliquit: Quapropter eis, qui in Ecclesiasus, Presbyteris obaudire oportet, his qui successionem habent ab Apostolis: sicut ostendimus, qui cum Episcopa tus successione charisma veritatis certum, secundum pha

citum patris, acceperunt.

funt quidem à multis esse Presbyteri, serviunt autemini voluptatibus, & non præponunt timorem Dei incordibus suis, sed contumelis agunt reliquos: & principali concessionistimore elati sunt, & in absconsis male agunt &c. Ab omnibus igitur talibus absistere oportet, adharu re verò sis, qui & Apostolorum, sicut prædiximus, dochi nam custodiunt, & cum Presbyteris ordine sermonems

num,

BOT

mat

5

COS

Apo

deli

men

quic

ftea i

deli

thor

quot

Don

52

celsio

nam

delia

topos

Catho

adiu

14

biscre

Em,q

velM

pra co

55.

cin

oles

nie

20

rip

125,

oriv

ım,

20

rint

olis

VO

tha

unt,

has

pla

did

fais

rdi-

palis

uni

RIU

ctris

nie

UM,

nom, & conversationem sine offensa præstant, ad in fors mationem & correctionem reliquorum.

- 51. In quamsententiam & Tertullianus iubet hæretis Tertull. lib. de cos originem suam, per successionem Episcoporum ab præscrip. aduersus Apostolis, probare: quemadmodum Smyrneorum Ecs desia Polycarpum habeat à Iohanne Apostolo sibi coms mendatum, &c. Consingant, inquit, tale quid hæretici, quidenim illis post blaiphemiam illicitum? Sed etsi cons sinxerint, nihil promouebunt. Ipsa enim doctrina eorum cum ce Apostolica comparata, ex diversitate, es contrarietate sua pronunce adiu, non esse Apostoli alicuius authoris, neg, Apostolici. Et pos ce staibid. Ad hanc itaqs forma provocabuntur ab illis Ecs desis, quæ licet nullum ex Apostolis vel Apostolicis, aus shorem suum proferant, vt multo posteriores, quæ denice quide instituuntur: tamen in eadem side conspirantes, non minus Apostolicæ deputantur, pro consanguinitate document.
- 52. Non igitur ad nudam & solam Episcoporum suctelionem prouocauerunt Patres: sed potius ad doctrinam Apostolorum, quam ab eis acceptam sonabant Ecs desia, hinc ab illorum temporibus.
- 3. Sicut D. certe Augustinus, non ex ordinaria Episcoporum successione probari vult, quæ pars, Donati ne, an Catholicorum, vera sit Dei Ecclesia in terris: sed tantum adivinarum Canonicis libris Scripturarum.
- Quia nec nos, inquiens, propterea dicimus, nos August.contra Pebistedi oportere, quia in Ecclesia Christi sumus, quia ip-til. Donatist. parte san, quam tenemus, commenda uit Mileuitanus, Optatus, vel Mediolanensis Ambrosius, vel alij innumerabiles nos she communionis Episcopi, &c.
 - 5. EtD. Hilarius de suoru temporum Ecclesia, eiusch Hilar. aduersus fratu,

statu, & successione testatur, eam potius in cauernis delle tescere, qu'am in primarijs sedibus eminere.

his

dei

-6

nio

Ap

POC

6

Teff

eft.

dic

6

pecc 60

licut

dun

ezig

cerel

mun

dos.

int's

utho

topis.

bis &

dition

ni, cù

Roma

demir

interfu

& con

cuange

68.

56. Aliunde igitur, qu'am ex hominum titulis ambitiolis, & loci successione, petenda erit Ecclesia cognitio, & a capite potius eius incipiendum, qu'am ex Lociordinaria successione.

nente Pontificum serie divinitus instituta, Deus sapenumero, neglecto hoc ordine, alios excitarit Ecclesia guber natores, qui rem Ecclesia ab illis perditam, & statumillu collapsum, in integrum restituerent.

58. Idem & post Apostolorum tempora, quo longions ab illis recessum est, factitatum esse, Ecclesia testantum annales.

59. Qu'od si omnino Ecclesia Christi in ordinarials ei successione consistit, ad eamér est alligata, sequetur, es am impios esse Ecclesiam Dei, cum ex præcedentibus ma nifesta sit, multos in ea fuisse sceleratos, impios & atheos.

60. Et hoc haberet Ecclesia Christi cum reliquis gentibus Idololatricis commune, in quorum regnis talis es successio carnalis, ad eamés tanquam legitimos hareds & successio carnalis, ad eamés tanquam legitimos hareds & successio carnalis, ad eamés tanquam legitimos hareds of successiones successioned and succes

61. Nece vero ordinaria illa Loci successio omni provsus caret vtilitate: sed suum habet in Ecclesia vsum, simmetas, & simites, quibus est circundata, maneat, & simites ant ordinarii illi Loci successores suum, quod debeban, officium.

62. Testificantur enim, scripta Prophetica, & Apos stolica non esse ab hominibus conficta, sed ab his quorum nominibus sunt inscripta, & ab sis, qui earum rerum, que

tratu.

th

dis

nai

eri

سا

tur

L

CÚ

ma

CE

d

edis

UM

TUE

TOTA

nera

fact

204

pol

UII.

quz

his feriptis funt comprehenfa, avronfaufuere, accepta & deinceps per manus à posteris ad posteros propagata.

6. Et sic ordinarij illi successores, suffragio & testimo no suo nobis in manus tradunt scripta Prophetica, & Apostolica. Quo consilio D. Augustinus Iudaos quoces vocat Christianorum scriniarios.

64. Hinc etiam idem Canonem librorum veteris Testamenti probat, quod videlicet subsequentium, hoc A. Successorum diligentia Sacerdotum, in templo fuerint Micustoditi.

65. Tametli hac quoch in parte iam olim ab eis fuerit peccatum, amisso volumine Legis. 4. Reg. 22.

66. Deinde quidam ex illis ordinaris successoribus, lou&inveteri Testamento, à Sacerdotum Collegio fas duneft, multas res Ecclesiæ gestas literis mandauerunt, and ad posteritatem transmiserunt. Ex quibus cognos cenlicet, quis cursus fuerit Euangeli, quæ Ecclesiæ in hoc mundo fortuna, quida illi quouis tempore acciderit.

67. In quibus tamen accurate adhibendus est deles dus, & cum iudicio illa legenda: propterea quod multa ina Romanensibus conficta, & vetustissimis inscripta authoribus, quo authoritatem conciliarent Romanis Episs opis, Primatum illorum, & immensam potestatem nos tis& suppositicijs scriptis, & alias ipsorum nugas, & tras miones confirmarent. Quod mirum videri debet nemis ni, cum olim hactentare non erubuerint Sycophanta, Romani Pontifices, etiam crimine falsi admisso, & quis demin Concilio Carthaginensi, cui D. quoca Augustinus interfuit, ad primatum suum stabiliendum.

68. Eiusmodi sunt Epistolæ Iacobi ad Clementem, d contra huius ad illum. Item, Abdiæ Babilonij Prots

tuangelium, & alia huius farinæ scripta.

Chi

ciau

BOC

&v

7

desc

amo

Dent

F2 2U

racu

COLE

Mat

tres ;

thed

locus Qui

thed

mun Quo

Papa

70

69. Que testimonia, antiquitatis nomine Ecclesia obtrusa, conferenda sunt cum scriptis Propheticis, & Apos stolicis, ac statu illorum temporum, quibus gesta narrantur. Spiritus enim sanctus sententiam de ijs rebus, que nobis ad æternam animarum salutem cognitu sunt neces sariæ, in illis aperte & perspicue exposuit, qui errare non potest. Et vult Apostolus omnem Prophetiam sideieste analogam, omnia probanda, etiam Spiritus, num ex Deo sint.

Rituti, extra metas has illis circumdatas euagantur, & propter externam illam Loci successionem simpliciters bi sidem haberi volunt in omnibus, quasi propter illam errare non possint, Ecclesiam qua eam alligatam contendunt, nihilo pluris ea faciamus, quam sicatelli Pontifici, sedem illam, quam vocant Apostolicam, occuparent Cum & Satan Alexandri Papætempore, cum is agrouret, eam occupasse à scriba illius sit visus, seçs in ea magnifice ostentasse legatur, dicens; Ego Papa.

71. Et seruat Deus sæpe aliter Ecclesiam, qu'amper ordinariam illam Episcoporum successionem, mirando modo, sicut & in regno Israel sibi seruauit 7000. Alia

enim est Ecclesiæ, alia Episcoporum successio.

72. Constat igitur vera Apostolorum successo, in perpetuitate doctrinæ ipsorum, eiusce propagatione. Quod verbi Dei veritas, & Spiritus semper hinc ab comm temporibus mansit in Ecclesia: & pij quidam Doctores, qui erroribus quouis tempore contradixerunt, sunt repetti, aliâs plures, aliâs pauciores. Vel etiam per Catechis mi partes, quæ ad nos per manuum traditionem peruent runt, alijsch modis, præsertim postremis hisce temporibus, quæ Saluator periculosissima sutura ante mundi sinem prædixit.

2

1-

co

8

M

ij,

et

lia

io

Ĉŝ,

is

15,

7. De hac in doctrina Apostolica successione, idem Chriffus dixit : Si manseritis in me, & verba mea manses rintin vobis, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis ve- Ioh. 16. itatem. Et Apostolus: Si quis aliud Euangelium annun- Gal. 1. duerit, præter id, quod euangelizauimus vobis, etiamli noclus de colo fit, Anathema fit. Et iterum : Adificati Ephel 1. fer fundamentum Apostolorum, & Prophetatum, ipso framo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis adificas theconstructa, crescit in templum sanctu Domino, in quo Myoscoadificamini in tabernaculu Dei in Spiritu fancto.

74. Sic quocy ordinariam in Ecclesia successionem August lib.devni. deribunt Patres : De hoc Christo Ecclesiæ capite, quis tate Ecclesiæ and, inquit D. Augustinus, a Scripturis fanctis diffentis cap. 4. mt. etiamli in omnibus locis inveniantur, in quibus Ecs

de designata est, non sunt in Ecclesia.

75. Hieronymus: Non Sanctorum fili funt, qui tes Hieron Epift, ad mentloca Sanctorum, sed qui exercent opera eorum. Opes Heliod, & repetitue nautem fanctorum Apostolorum, non tantum fuere Mis diftina. 40. neula, aut pietatis exercitia: sed præcipuum vocationis com officium fuit, docere ea, que à Christo didicerant, Matth. & Marc. vlt. cap.

76. D. Chryfoft. vt ibid. habetur : Videte ergo fraz Chryfoft. diftinct. tes, quomodo sedeatis super cathedram. Quia non cas 40. thedrafacit Sacerdotem, sed Sacerdos cathedram. Non locus fanctificat hominem, sed homo locum fanctificat. Qui bene sederit super cathedram, honorem accipit cas

there, qui male lederit, iniuriam facit cathedra.

77. Verum contra hæc, quia laboris & difficultatis labent plurimum, emolumenti vero, & dignitatis minis mum, sibi Pontifices Romani melius cauerunt, iactitantes: Quod vel Sedes D. Petri Papam sanctum faciat: & quod Papa contrarijs moribus D. Petro viuens, nihilominus sit

verus Pontifex, vt Concilium Constant: contra Iohan, nem Huss determinanit-

78. Quare illos agnoscimus veros Apostolorum sue cessores, & in ordinaria illorum successione, qui verbum Dei sincerè docent. Et tales vult Christus Dominus audiri, sedentes super cathedram Moss, hoc est, vt Patres interpretantur ipsi, doctrinam ipsius proponentes.

Hilar. enarratione Pfal. 2. & 138.

79. Vnde recte dicitur, si modo etiam recteintellis gatur, cathedra Petri adharentes, non errare. Quodnon de Romana sede, in qua Petrus sedisse, siue singitur, siue vere sic dicitur: sed de Petri doctrina, quam à Christo au ceptam professus est, & in mundum scriptis suis propagu

uit, est intelligendum.

na, quæ est cathedra pestilentiæ, multis iam seculis nullos fuisse, experientia loquitur, & testantur scriptores rerum gestarum side digni. Qui enim rectissime videntursecis se officium, politici suere gubernatores, de sincera verbi Dei, & D. Petri doctrina, verbum nullum secere. Resi qui Idolomania multiplici & plusquam Ethnica, Eccessam Deirepleuerunt, saces bellorum suere, concitantes or bem Christianum motibus, & seditionibus. Magi, suprapaces, Pseudoprophetæ, thesauros mundi impossum suis & malis artibus exhaurientes, fures, latrones. Him les non magis Apostolorum suere successores, quamys ranni bonorum Regum.

81. Qu'od si verò maxime ordinaria illa personarum, hoc est, Episcoporum in loco successio, in nouo Testa mento probaretur, nihil ea tamen ad Pontifices Romanos, cum in sede Romana successio multoties sit interrupta, ideo nequaquam ordinarij illi dici possunt successores.

82, Constat enim, anno Domini 1045, tres suisse And tipapas.

Ioh.10.

rerum Balific cho co (quas tificat thatq

tipap

quori

rurfu

DZ 01

&ab

berge

83.

folis.

riz luc

terrup

d:

84

ticum 86. teant elent et. lar

85.

cum o

dem in qualen ciat Ep

rum'ep frantur Eccless thapas, Benedictum 9. Sylvestrum 3. & Gregorium 6. quorum singuli plures ordinaverunt Episcopos, à quibus nusum alif sunt creati presbyteri. Porrò hi tres Antipas pzomnes à synodo suere damnati, & de sede illa deiecti, & abeadem in Pontisicem Romanu electus Præsul Bams bergensis, Clemens 2. dictus.

8). Nec Iohannem Papissam in ordine successisse Apos solis, facile affirmare audebunt. Vbi igitur tum ordinas susuccessio, quam hine ab Apostolis continua & non ins sumpta temporis serie deducunt, mansisse existimandum

d:

C

m

13

8

n

31

CS

64. Certè Eugenius 4. qui sedi Romanæ præsuit, & mum potitus est, anno à Christo nato 1430. à Concilio Balliensi legitime indicto, ac celebrato, inch Spiritu sans so congregato, adeoch ab ipsomet Eugenio approbato (quas ob causas errare non potuit) non solum ab illo. Ponticatuest abdicatus: sed, cum yniuersa sua secta, schismas trasp hæreseos damnatus.

85. Vnde sequitur, neminem in toto Clero Papali, amomnes Eugenin istius sint creatura, non esse schismas

ticum.

86. Verum vt & hæc mittamus, quæ Pontificij vt obtis neantli maxime sudarent, frustra tamen forte laboraturi ofent: quid est, quod tam acriter pro titulis inanibus, hoc st, laruis, quibus res non subest vera, depugnent ? Siquis dem in toto Pontificio regno, nullus sit vere Episcopus, quem nobis sacræ depingunt literæ, quiue officium sas catepiscopale: sed pompam plusquam regiam affectant.

87. Apostoli, de quorum successione gloriantur, quos rumq appetunt patrimonium (quod quale habuerint, tes santur ipsi) Petrus & Paulus volunt Episcopum eligi, & Ettlesia prafici, qui teneat formam sana doctrina, didas

Qq 3 clicum,

Ricum, qui potens sit in doctrina, & exhortatione. onl contradicentibus os possit obturare, non aqua, fune, serro. flamma: (ignis enim non foluit argumenta) sed restimo nise facra Scriptura veteris & noui Testamenti petitis & depromptis: vnius vxoris maritum : qui testimonium bonum anteacta vita habeat, &c. Tales Ecclesia Chriffi fibi dari petit.

88. Taceo iam Simoniam, & alias malas artes, qui bus ad summum illud honorum fastigium, & mundanam regnorum & Provinciarum gubernationem contendon illi: de qua Saluator Apostolis suis (de quorum succession ne nugantur suauiter, & gloriantur superbe) Regesge tium, inquit, dominantur: Vos autem non sic.

Hoc omnium maximum est, & pracipuum, prop ter quod cætum Pontificium pro ynoiois Apostolorum fuccessoribus agnoscere non possumus, nec illos audir, sed ab eis mandato Dei discedere cogimur : Quia manife ftos & palpabiles tuentur errores, falfa dogmata spargun & multiplicem defendunt Idololatriam: Sacramennadi virritus instituta mutilant, conspurcant, inche alienum prom Sus ac prophanum vsum transferunt: veram Dei Eccles am, homines pios & innocentes iniufte, & crudelisim persequuntur, & occidunt. Que omnia & singula, non ab Apostolis, qui hac non fecere, sed ab impis passimit Verum à dæmonibus Apostatis didicere, quorum opm faciunt.

90. Doctrinam autem Pontificiam ex diametro, plusquam die 213 sarop cum Christi, & Apostolorus quorum le vicarios & succeffores illi esle gioriantu, de fentire, manifestum eft.

91. Christus enim Saluator noster dulcissimus, Doca vnicus & Magister, ac caput Ecclesiæ suæ, quem Patti

loh. I.

coelitos

cœli

Apo

bus:

fim i

in C

misab

multo

Cator mi fci

93

docer

nosd

tam d

94

legen

k, qu

tverir

tentu

95. Apof

falice

irma

96.

ecun omnia

tamen

fciam

ex deb

Dem p

locen

97.

02

colitus clamans, audiri pracipit ab omnibus: similiter & Apostoli ipsius, Petrus Actor. 4.10. 15. in suis concionis bus: Paulus, qui plus omnibus in Ecclesia laborauit, passiminsuis Epistolis, hoc tractant argumentum: Nos sola in Christum side coram Deo iustificari, hocest, à peccastiablolui, pronunciant.

policiano de la contra del contra de la contra del contra de la contra del contra de la contra del contra de la contra de la contra de la contra de la contra de

mikilicet bona opera, quæ faciamus nos.

rro,

nor

titie

um

riffi

JUK

211

UN

en

100

U

ITE,

Di,

on esi

mè

20

ıt:

33

a

ior

Ci,

99. Christus & Apostoli duo isti primarij, credere nos docent & volunt remissionem peccatorum. Illi contra nordubitare præcipiunt, & sidem, hoc est, siduciam cers tan damnant.

94. Negant Apostoli illi Ecclesiæ luminaria magna, Rom.s. legemobseruatu esse possibilem, sed onus esse importabis Act. 15. le, quod nec Patres ipsorum, nec ipsi serre, aut sacere posserint vnquam: Ideocp Deum tentari, cum homines dos centurper eam, eius ue opera iustificari.

5%. Hi verò egregij, si dis placet, Christi vicaris, & Apostolorum successores, multo & sanctiores & doctiores silicet, virunce magna vocis contentione, & pleno ore assumant, & contrariu sentientes anathemate suo feriunt.

66. Negant Christus & Apostoli, operibus, etiam scundum legem Dei sactis, quenquam iustificari: sed si omnia secerimus, quæcuncy mandata sunt nobis, (quod timen nunquam sit in hac vita) seruos nos inutiles esse kiamus, & dicamus: quia debeamus: sdeocy mercedem exdebito nullam nobis deberi.

97. Hi vero non solum ex merito condigni remissionempeccatoru nos mereri, sed etiam gratiam ex congruo doent dari; Et non solum legem Dei nos posse implere,

fed

sed etiam opera supererogationis facere, que non sint des bita, nec mandata : & tamen gratiora, quam illainlege Dei præscripta.

98. Christus & Apostoli docuerunt: Solam iosun obedientiam & passionem, sufficientem esse peccatorum

nostrorum expiationem & αρλύτεωτιμ.

Hi contrà & bona nostra opera, & passiones, ner tantum propria, quæ quis in vita fecit, aut paffuseff. [el etiam aliena opera expiare peccata, pro eisce satisfacere Hinc fuffragia vivorum pro defunctis: hinc merita ordin num Monasticorum : hinc missa & vigilia, atch Eleemon synæ pro defunctis: hinc ieiunia, preces, peregrination nes, indulgentiæ, & eius generis merces putidæ, nundim tiones, & nugæ Pontificiæ innumeræ.

100. Christus instituit, sicut Apostolus Paulus, & Euangelistæ describunt, Conam Dominicam vnam, om nibus ex æquo Christianis communem, & integram,

Pontifices Romani cum suis asseclis, eam non folum turpissime mutilarunt : cum enim Christus de Ca lice dixisset: Bibite ex hoc omues, illi contradixerunt Nequaquam omnes, sed soli rasi, & vncti sacrifices: cato ri omnes abstineant sub pæna excommunicationis; se etiam insuper ex Sacramento, Sacrificium vere Propitio torium pro peccatis viuorum, & mortuorum, quantum in ipliseft, fecerunt: quæ horrenda est prophanatio a næ Dominicæ, & Idololatria maxima.

102. D. Petrus Apostolus, Missam suam (vi vocant) confecrauit & celebrauit, recitata tantum oratione Do minica, vt refert Platina in vita Sixti. Hi vero, quosad diderint singuli Centones, donec Pandora ista nobis pro-

diret, ex historis notum est.

Christus docuit suos discipulos, solum Deum Patrem

patr

W a

vero

runt

10

virgi

vinci

homi

20

turpi

nice

deliz

11) QI

tradit

106

paren

tiora e

&cx!

lectu.

da (q

mm fu

nibus

alisis;

107 Chrift

tradita

mm c tes, har

In Ma

des

ege

Gus um

nec

fed

ere.

rdis

nos

tio

ina

, &

M

100

Car

nt:

etes

fed

1125

un

1

ot)

0

adi

10-

UM em autrem in nomine suo inuocare. Similiter & Apostoli. via Magistro suo erant edocti, secerunt, & docuerunt : se veroinuocari nec docuerunt nec voluerunt, sed prohibues runt Petrus & Paulus.

104. Hivero successores Lociordinari, D. Mariam virginem, Apostolos, Angelos, & omnem exercitum melefium, magna voce inuocant, & ingeminant, Pros minciales, tutelares Deos, & lares patronos singulorum hominum, morborum, malorum, ordinum, invocantes, an officia distribuentes, Idololatra plus quam gentiles upismi, innumeram insuper Deorum turbam commis ikentes mileri & cæci homines.

105. Christus & Apostoli ea docere Episcopos, & Ecs dagubernatores voluerunt, (quod & ipli priores feces n) que à Christo audierunt, & didicerunt, & humanas traditiones at co Ede Aobenonias cauere.

106. Hi vero hominum commenta, & traditiones paremvim ad pieratem habere docent. Imo hac Deo gras doraelle, quæ bona fiant intentione, vtpote voluntaria, dex libero profecta spiritu. Vt interim de ciborum des kdu. & prohibitione conjugij certo hominum generi fas da (quam Apostolus Paulus doctrinam vocat non suos umluccessorum, sed dæmoniorum Apostatarum) ordis abus Monasticis varijs, & ab hominibus excogitatis, anchuius generis innumeris taceamus.

17. Hoc modo doctrinam, Religionem, & cultus Christianorum'a Saluatoreipso, & Apostolis eius nobis tadia,inplane Ethnicam, Iudaicam, impiam, & blasphenam commutarunt:adeo vt Christus & Apostoli redeuns . te, hanc suorum successorum Ecclesiam, sicut nec ipsos in m Maiestate, amplius essent cognituri: quæ omnia apud

ipsos Metamorphosi plusquam Ouidiana sunt invarias formas mutata.

108. Hæc, licet peregrina, Ethnica, impia, Idololatib ca omnia, corrupta, contaminata: mordicus tamen reib nent, vi magna defendunt, & contradicentes horribilita persequuntur, exquisitis pænis, & mortis generibus emb dio tollunt.

Manus Cure cum ita habeant, nec nos, quos Christia & Apostoli pro veris Ecclesia, & ouilis Christipastori bus non agnoscunt, multo minus pro vicaris Christi, & Apostolorum successoribus, possumus agnoscere.

110. Sed ab eis discedere, & tanquam Pseudoprophe tas ac lupos cauere, fugere at quanthematisare, mandan

Christi,& Apostolorum, iubemur.

111. Nec apostasia hæc est damnanda, sed obedient debita, & pietatis officium, summo pastori præstanden,

112. Apostatæ enim sunt, non qui ab impietate & lo losatria, ab impis, & sacrilegis Pontificibus: sed qui a che sto, à verbo ipsius, & agnita veritate deficiunt, & advom

tum redeunt, docente Apostolo Petro.

113. Sic Apostoli Domini desecerunt à Pontische ordinaris & à Deo institutis, Scribis, Pharisais, Legispo ritis: secs confessione sua, & animorum sententia accus corum & generatione ista praua, & adultera, separato runt.

114. Nec ideo à Deo apostasias sunt accusati, au damnati: nece à vera Dei, sed malignantium Ecclesiado fecerunt: non enim amplius Dei erant illi Ecclesia, un etsi adhuc in eo loco, & ordinaria essent à Deo instinu successione, & gubernatione. Sed Diaboli erant Ecclesia ipsi priores ex Ecclesia Dei egressi, in qua Apostolipui manebant.

115. Hine

i

das

Lyca

FUM

Dece

N

tioni

Pont

26

117

idem

tes la

ordin

Bear

OFF

PEDEL

Scati

loco,

impij

bitun

rie, i

Bocas

u9 facit

forar,

Cation

dopre

cum (

ti pol

118

2.Pct. 2,

AG. 2.

une custa eius victa ad cœlum.

Apostolo e Babylone, Apostolo e Babylone

us. Deus locum illum, quem elegerat libi, & habitas toni perpetuæ consecrauerat, reliquit, & abiecit, cum Pontifices & Sacerdotes verbum ipsius & cultus, prauis

L'aperstitiosis opinionibus corrumperent.

1123

atri

reth

liter

me

iftu

1,8

adan

entit

dum,

Idos

CH

omi

cibus

isper

coeta

1200

, au

izde

tam) Litur

clelia

ipai

Hine

n7. Qu'od verò Prophetæ, Christus, & Apostoli in iden templum sunt ingressi, eadem facientes & celebrane un sarra, ideo sacium est, qu'od cultus veteris Testamenti ordinarie ad illud essent alligati, nec in alio soco vllo sacrie sare licebattadeo, vt etiam alibi socorum existentes, & ormtes, faciem suam ad illud couertere, lege diuina iubes mutur, idep propter certas tum temporis causas, & signissicationes. Sacra igitur illi saciebant diuinitus instituta in soco, ad quem ea erant pro temporis ratione alligata, sine impie, & superstitiosis opinionibus sacerdotum.

us. lam vero, tempore noui Testamentt, post exhistium Messiam, nece Hierosolymis, nece in monte Samas Joh. 4."

ik, inquit Christus, sed in omni loco veri adoratores ins

want Deum Patrem, in Spiritu, & veritate.

up. Sic nec ad Romam, aut eius Episcopum Eccles sachalligata: sed vbicunce syncera verbi Dei docirina sona, & Sacramenta iuxta Christi institutionem administratur, illic est vera Ecclesia, cum qua animo, side, inuos catione, & confessione nos coniungamus, sugientes Pseus doprophetas, supos rapaces, Idola, & synagogam Satanæ cum operibus, doctrina & cultibus eius.

110. Necy Concilii Nicani decreto & authoritate nie tipossunt: verba enim Decreti, vt ibid. habetur cap. 6. hec

Rr 2 funt

sunt. Mos antiquus perdurat in Ægypto, vel Lybia, & Penitapoli, vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quoniam quidem & Episcopo Romano par rilis Mos est. Similiter autem & apud Antiochiam cans rascip provincias, honor suus vnicuicas seruetur Ecclesia.

eiusdem Concilis recitatur Canon his verbis: Et vt Epis copo Hierosolymorum antiquitus tradita honorus prenutiua seruetur: manente nihilominus & Metropolitanips us provincia dignitate.

Sed de hoc argumenti genere, forte sequenti Disputatione agetur.

DISPVTATIO

De Primatu Romani Pontificis.

Propositio prima.

Anno 1574. I Mmensam sibi Episcopus Romanus (quem sumumo cant Pontificem) arrogat potestatem, eamiquadulam ipsius confirmant.

2. Quod scilicet Papa Romanus omnia iura inher in scrinio sui pectoris, lib. 6. Decretal. de Constitution bus. Verba sunt Bonis. 8. 8 repetiuit Paulus 2, teste Plan

Etiamli idiota lit, & immemor lui nominis.

3. Nec, etiamli suæ propriæ, fraternæg salutisimme mor, quotidie innumeras animas cateruatim secumabdo cat in Infernum, quisquam illi debeat dicere: Quid, autor facis; distinct, 40.c. si Papa.

4. Quod

5

do

mel ius

Purs

pros ram; aliqu

iura, tis de Epife

cap.

ctiant

8.

Papa

dore

minu

lohar

9. ab Ex

mere

4. Quod suprema sit eius potestas, adeoce absoluta precipiendi, quam habeat vt vult, vt Franciscus de Ripa assimat. Ita vt Deus rata habeat, quæcunce faciat Papa, nsigismundo Losfredo plaeuit.

5. Maiorem esse eius potestatem, qu'am omnium sans florum, cum sit omnia, & super omnia. Bald. Itave possit facere omnia, qua Deus facit: Decius & Ludouicus Gos melius. Adeocp fertur contra ius, & supra ius est, & extra

isomnia potest, Philip. Decius.

Peni

beat

pas

atts

3

Tetis

pil

1004.

ipf

101

at

at.

CUI

od

6. Omnem illi datam esse potestatem in colo & in terra, quæse extendat ad coelestia, terrestria, & infernalia: Anton. Floren. Vnde mandat Angelis Paradisi, vt moris entis in via, Romam versus religionis causa, animam'a Purgatorio penitus absolutam, in Paradysi gloriam introducant. Clemens 6, in sua Bulla de anno subilæo.

7. Qu'od habeat cœleste arbitrium, & voluntatem proratione in his, quæ vult. Qu'od immutet rerum natus am, substantialia vnius rei applicando alij. Qu'od possit aliquid denihilo facere, de iniustitia iustitiam, corrigendo iura, & mutando. Posse secundum plenitudinem potestatis de iure supra ius dispensare. In Decretal, de Translat. Episcopi, cap. quarto in glossa. Et de concess. præbendæ cap. proposuit, & in glossa super verbo, dispensare, vide ciam 9. q. 3. cuncsa per mundum nouit Ecclessa, & c.

8. Quod vel D. Petri sedes Papam sanctum faciat, vt Papa Symmachus iactitauit, & Andr. Barbazia consulens dorspondit. Et contrariis Petro viuens moribus, nihilos minus verus sit Pontifex, vt Concilium Constant. contra

lohannem Huss determinauit.

9. Quod Papæ potestas maior sit qu'am Moisis, Andr. abbrea. Et qu'od Papa potest contra Epistolas Pauli stature. Carolus Ruinus; Quia maior Paulo: & Petro par Rr 3 in admis

cel

ade

nec

DO

hab

Ch

peri

1

imô

102

abij

18

DUTT

alij, o

19

enin

ordin Riter

20

man

piefa

aut n

qua P

ptura

21. fitte

in administratione, Antonius de Rosellis. Nec disputation dum, quin Papa omnia possit, Marianus Soccinus. Cul Deus omnia subiecerit sub pedibus, Barbazia Ideogom, nia Papæ liceant secundum Hostiensem. Papæ potestas maior Apostolo, euius dictis possit derogare, secundum Rotæ decisiones, & Anton. Maria.

to. Vnde etiam Papa forma Sacramentor ab Aportolis traditam potest immutare, secund a Archidiac. Quis fundamentum Fidei, sponsus & caput vniuersalis Exclesia, & totius orbis, secundum Canones & glossam.

falutem humanam sunt necessaria, lohannes de turre Cre mata. Imô omnia potest, quæ Christus ipse, Abbas citan Innocent & Hostiens.

lium, est hæreticus, vt Pius 2. voluit. Sed econtrà à Concilio posse ad Papam appellari. Aiunt, inquit Pontifex in Concilio posse ad Papam appellari. Aiunt, inquit Pontifex in Concilis statutum non inueniri. Quasi Romana Ecclesa legem Concilia vlla præfixerint, cum omnia Concilia per Romana Ecclesia authoritatem, & facta sint, & roburav ceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patente excipiatur authoritas. Vt Pascalis de Electione, cap significasti, mentitur, Et super omnia Concilia Papam potesta tem habere, vt glossa dicit, & Geminianus affirmat.

13. Qu'od Papa solus fine Cocilio possit deponere la peratore, vt Innocent. 4. sibi arrogauit, & successorib pla cuit, qui etia hoc factitarunt, vel, vt loquitur, practicarii.

14. Qu'od à Papa, ne quidem ad Deum appellaripolit, vt à quibusdam disputatur. Et Papam se non possessible mittere iudicio Concilis, Imperatoris, vel alterius, quia se ceret iniuriam Deo, vt concludit sacobatius. Quarent Imperator, nec totus mundus potest Papa iudicare, Quia

ipse iudicat omnes, à nemine verò ipse iudicandus, Iohande Anania. Et Deus subiecit Papæ omnes leges: Et ipsius cellitudini nulla lex imponi potest, Fortunius Garcia.

15. Quod Papa ius vtriusch gladif à Christo acceperit, adeor ipsum Imperium ab Ecclesia dependere, & ita de necessitate salutis credi ac teneri firmiter oporteat. Pas

norm. & Franciscus Aret.

ai

25

100

C

ad

rêi

ms

di

H

liz

20

ter

126

of

104

21

nec

ple

16. Papam superioritatem ad Imperium sine dubio habere, & vacante Imperio, imperatori succedat: quod Christus Rex Regum, plenitudinem potestatis, Papæ, in persona Petri concesserit, vi vult Clemens 5. in Clemens tina Pastoralis, de re iudicata.

17. Hæc omnia & singula turpissima sunt mendacia, imiblasphemiæ horrendæ, abominadæ, detestandæ, meris tab omnib. pijs Christianis, tanqua ab Antichristo, imo abiplo Diabolo profecta, dananda esse costater asserimus.

18. Non autem nobis disputatio est cum Pontificis, num inter Ecclesiæ ministros ordo sit servandus, vt alius ali, ordinis ratione, præferatur. Ordine eraim & gradibus

Ecclelia carere commode non potest.

19. Nec certamen admodu est de vocabulis, nolumus tulm λογομαχθμ, quibuscunca nominibus illi, qui reliquis ordinis ratione præsunt, appellentur: si tamé de re ipsa costiterit, & non pugnent illa cum Scripturæ sacræ veritate.

20. Nec etiam de hoc quæstio est, num Pontisici Ros mano syncere docenti, & Sacramenta iuxta Christi insti- Heb. 13. tutonem administranti, adeocp officium cum suis recte & piescienti, obediendum sit in ijs, quæ sunt officij propria,

autnum pro pastore sit agnoscendus?

21. Sed hoc primum in quæstione, & cotrouersia possituelt, num immensam, & plenariam illam potestatem, qua Papa (vt ex prædictis patet) sibi arrogat, tanqua Scrisptura S. convenientem, probare debeamus; Deins

22. Deinde, num Pontifex Romanus, cum luis, Scrip turæ facræ contraria, & sic impia doceat, Idolomanian multiplicem & Magiam exerceat, & defendat?

23. Postremo, num Ecclesia Christi, obedientiamili

præftare in his teneaturs

24. Plenariam illam potestatem Romanenses Episco pi, iure divino hine se habere affirmant, quod D. Pen Apostoli in sede sint Successores. Super hune autemadi ficatum esse Ecclesiam: huictraditas esse claves regnico sorum, & ligandi ac solvendi potestatem: huicternavia dictum, pasce oues meas: hune vtrunca accepissegladi

um: juxta illud : Ecce duo gladij hic.

25. Atqui num D. Petrus Romæ vnquam suent, a multis non immeritò est dubitatum, nec ex D. Pauli Apostoli Epistolis, nece ex Apostolorum Actis, in quibusu men crebra vtrobice Petri sit mentio, probari potest. Mani mè cum ad Romanos scribens Paulus (quod sactumes anno conversionis ipsius 21.) cap. vst. acce prolixumino instituens piorum illic degentium catalogum, quibusa ordine, & nominatim salutem adscribit, Petri collega su, & Episcopi loci illius nomen reticeat. Sicut nec in Epistolis suis, quas Romæ scripsit plurimas, ad alias passim Euclesias, Petri, in salutationibus, quas in sine annecits diosè, inter alios fratres meminit.

26. Præterea Petrum 25. annos Romanamoccupille sedem affirmant, quod ex annorum supputatione, impossibile esse apparet, ex Epistola ad Gal. cap. 1.2. vbi Paulm scribit, se à sua conversione in Arabiam profectum, indep post annos tres demum Hierosolymam venisse. Deinte post annos 14. iterum se ascendisse Hierosolymam, adspodum Act. 15. scribit. Postea demum Petrus Antiochim venit, vbi Paulus illi in faciem restitit (superiori scilica,

QUE

R

to for de

fic

far

pot

exce

ciR

& di

10,20

fanci

ambi

28

dum

Sacer

Potiu

ficat.

cipito

drz.

tation

29.

bm po

Apost

quem nemo iudicare præsumat (ibich annos septem ses disse: Et Romæ, Neronis anno vltimo, hoc est, à Christi Resurrectione 37. crucifixus perhibetur. Quod si igitur anni 25. quibus Romanæ præsuisse sedi creditur, addana sur præcedentibus, prouenient anni 49. Quæ annorum supputatio, quomodo quadret, quiuis facile intelligit. Vns de apparet, ex sacris literis probari non posse, Petrum Romæ vnquam suisse. Quod si maxime aliunde ipsum ils licsuisse, & quidem tot annos Romanam rexisse Eccles sim, vt Romanenses volunt, probaretur: parum tamen hocad stabiliendam immensam illam Episcopi Romani potestatem saceret, & nimis insirmum foret sundamens sumtantæ moli sustinendæ, quæ superstruenda erat.

27. Non enim hæreditaria illa sunt Apostolorum dona, & priuilegia, sed personalia, personam illorum non exedentia. V nde non inscite Thomas Aquinas, Pontisis tiRomano opes suas, & pecuniarum aceruos ostentanti, & dicenti: Ecce Thoma, non possum cum D. Petro dices re, aurum & argentum no est mihi, respondit : Ideo etiam sincissime Pater, non potes cum eodem dicere: Surge, &

ambula.

rip

iam

ailli

ilco

etri

ædir

COD

Vice

ladis

it, à

\po

sta

lari

n cft

neo

ISCI

e fui,

ifto

Ea

ftu

paffe

alus

deg

inde

d Sy-

hiam

lices,

(ICID

28. Nec D. Petri sedes, vt ipsi nugantur, Papam sans sum facit. Cathedra enim, secundum Chrysost, non facit Chrysost, & repebacerdotem, nec socus sanctificat hominem: sed contrà titur distinct. 40. posius, Sacerdos cathedram facit, & homo socum sanctificat. Nam qui benè sederit super cathedram, honorem acs opicathedra: qui verò male sederit, iniuriam facit cathes dre. In quam sententiam plurima in præcedenti Dispus tatione dicta & probata sunt.

29. Sed nech Christus vnquam Petro plenariam ils lampotestatem, aut prærogatiuam, vel primatum inter Apostolos dedit. Quin potius Apostolis de hocipso Pris

Ss matu

matu aliquoties odiose contendentibus, eum affectantibus, omnino tale quid in suo regno, & Ecclesia essentibus, omnino tale quid in suo regno, & Ecclesia essentium, inquit, dominantur: Vos autem non sic. Item: Nescitis quid petatis, potestis calicembibere, quem ego bibam? Et non tantum dominarieos non vult, sed insuper servire, proprio suo exemplo proposito, & minimos esse.

30. Præterea nusquam Petrus tale agnouisse, nedum exercuisse legitur dominium. In quo peccasse intermissione officis, quo tamen summa side, diligentia, & studio functus est. Quin imô diserte prohibet: Non dominants Clero. Sect Compresbyterum vocat. Et Presbyterospa scere vult gregem Domini, sidei sua commissum, non de glubere, aut tyrannico more opprimere, aut excoriar oues Christi.

31. Ad hæc Petrus nusquam se petram illamesse, so per quam Christus Ecclesiam suam ædisicauerit, intelle xit, sed de Christo ipso interpretatur ipsemet.

32. Qu'od vero Saluator claues regni colorum de promittit, dicens: Et tibi dabo, erc. glossa super cap. comb derandum, dist. 50. & Abbas super cap significatit dicun se milic no exhiberi, sed tantum promitti Petro claues. Quo & verum est.

qu

ma

cept

liari

35

33. Verum non soli Petro promittuntur, sicutneso li ipsi sunt exhibitæ: sed omnibus. Quia os erat omnim. Ideocquetiamsi Christus ipsum alloquitur, non tamnip sum solum intelligit, sed in eo, ac per eum, omnes: & omnibus promittit, sicut etiam omnes interrogauerat: Que autem Vos me esse dicitis: Sicut omnibus quocque posteato hibet claues regni cœlorum, & soluendi, ac ligandipo testatem. Matth. 18. Ioan. 20. cap.

34. Necessitas ergo probandi Pontificiis incumbi

Ioh.13.

Luc. 22.

e.Petr ylt.

1.Petr. 2.

Matth. 16.

clan

ene

utem

biber

non

ofito,

dum

rmile

udio

antes

spa

n des

riare

2,6

tello

m d

confi

cunt

)uod

eclos

ium.

nip

000

uen

200

i por

vbiPetrus in possessionem illam clauium solus, aut præ exteris sit immissus, aut quando, vbi, & quomodo, plenas riam illam potestatem vniuersalis Episcopi solus sibi vsurs pauerit.

5. Claues porro soluendi, & ligandi, Petro, & reliquis Apostolis datæ, non funt immensa illa, & plenaria potestas condendarum legum, dispensandi, relaxandi, dominandi, & Imperia mundi transferendi: sed Ministerim prædicandi Euangeliu de Christo, quo vere in Chris fum credentes ab omnibus peccatis absolutur, incredue lis vero ea retinentur. Et beneficium funt Dei singulare, invium Ecclesia, &consolationem piorum collata. De pecatis enim, quæ vere coram Deo funt, ligandis & fols vendis, Saluator loquitur non de lurisdictione, aut ims mensa illa Pontificis Romani potestate.

36. Has non folus Petrus accepit, habuit, vel vsurpas mittled omnes & singuli ex aquo . Necenim Petrus solus Christi oues pauit, nec solus Episcopos ordinavit: sed idem ceteri omnes Apostoli factitarunt. Sicut non Petrus, fed Paulus Timotheum & Titum Episcopos ordinauit, quos vult deinceps & ipsos ordinare oppidatim Episcos DOS.

Imo quod amplius est, nec Antiochena, nec Ros mana, non solum non a D. Petro, sed nec ab alio quos quam Apostorum fundatæ leguntur Ecclesiæ: verum ab is Apostolorum discipulis.

Mendacium igitur est Pontificium turpissimum, quod iactitant, Romam, omnium Eccleliarum Matricem effe. Cum non ex Roma, fed de Zion exiuerit Lex, & pre ceptum Domini de Hierusalem.

39. Et vt maxime Petrus, priuilegio quopiam pecus liari, præ reliquis Apostolis, accepisset aliquidà Christo Ss Domino,

Domino, nihil hoc ad Pontifices Romanos. Quod vel's Diabolo, cum Christum, Prophetas & Apostolos, pros prerea quod valde obscura sit sacra Scriptura, de hacma teria, audire nolint, ideocs præceptore meliori digni non fint, discere poterant, qui dixit: Iesum noui, & Paulum scio . Vos autem qui estis : Idem est de Petro iudicium. & Pontificibus Romanis.

40. Quod vero terna vice Petrus à Dominointers rogatus, num plus cæteris se diligeret : & toties illi one dominica pascenda commendata sunt: nihil hoc quoque ad Primatum Pontificum Romanorum stabiliendum fa

41. Negrenim foli Petro oues Christi pascenda com mendatæ funt his verbis, ficut neck folus eas pauit omne. Quid enim reliqui Apostoli: nunquid subulci, aut bubulci fuere? Aut Petro totum terrarum orbem peruaganti ipli ocioli errones fuereraut ab iplo ordinati pallia acco perunt, hoc est canabim & plumbum, atos Chrismatisvo ctionem:

Sed hisce verbis Christus Apostolum, qui ipim turpiter antea negauerat, & fauciatam hinc circumlere bat conscientiam, metuens ne gratia Dei excidiste, & de officio tanquam indignus deiectus effet, pristinum inlo cum atch in integrum restituit. Qua consolatione valle indigebat præ cæteris, quod horribilius laplus ellet-

43. Pascere igitur eum, vt antea, vult gregemdomi nicum. Palcere autem, hoc loco, & in Ecclelia Christion ues, non est dominari, vi sibi Reges, Imperatores, Laicos, Coepiscopos reliquos tyrannice subijcere, premerelegi bus & oneribus importabilibus: sed est prædicare verbum Dei syncere, & hoc pabulo fideliñ animas regere, & pr illud ædificare Ecclesiam super petram, quæ est Christus

Matth. 16. 4. Cor.10.

44. Prato

te

of

fti

In

8

qui

VI C

mar lebr

tiam

bos,

Con

dent

mN

inspi

diosi

talei

50

4

44. Præterea Christus non aliam dedit Apostolis sis, qu'am ipse habuit, potestatem in terris, aut exercuit, ipsmet dicente: Sicut me misit pater, ita ego mitto vos. le & docete omnes gentes, quæcunqu vos docui, baptisateas, &c. Et negat regnum suum esse mundanum. Iudicis officio sungi noluit in terris dicens: O homo, quis me con « Luc. 12. stituit sudicem, aut diuisorem supra vos s'Imo venientibus ludzis, vt raperent eum, & regem constituerent, sugit.

45. Non ergo à Deo, non à Christo, nec à D. Petro, & sieno iure divino, Primatum illum, & potestatem plus

quam regiam accepit Romanus Pontifex.

vel'z

pros

c mae

non

m,&

nters

oues

m fa

OW.

na.

bul-

anti

CCC

SVD

fun

eres

Xde

nlo

alde

mi

tios cos,

cgi

MUC

per

tus.

210

46. Sed nec à Concilis Romano Pontifici Primatrille potestatis, imô ne quidem Ordinis, aut Superintententia Primatus illi est concessus super omnes Ecclesias.

- 47. Sollicite quidem hoc egerunt iam olim, cum alimulti antea, & postea Pontifices Romani: tum vetoinprimis Sozymus. Bonifacius, & Celest. in Affrica,
 ve concederetur prouocatio transmarinis ad sedem Ros
 manam. Idep in Concilio Carthaginensi sexto, quod celebratum est anno Domini 415. à 217 Episcopis, actitas
 tamfuit.
- 48. Nec puduit tum temporis Pontifices illos superbos, palamerimen falsi admittere, qu'od videlicet sic in Concilio Nicano decretum & costitutum esset. Sed prus denter monuerunt Patres Concilis Affricani tum, archis un Nicae, Constantinopoli, Alexandria, & Antiochiæ Videasta Concimpletenda, & inquirenda. Qu'od cum factum esset stus lis Carthag. 6. diose, negant in vllo graco, aut latino Codice, quicquam taleinter Canones Concilis Nicani reperiri posse.

49. Sicut & in Concilio Mileuitano fraus est depre-

benfa,& erimen falli detectum.

50. Ideocp Synodali Epistola insigni & erudita, mos

a

Cia

bis

Par

DUI

con

Cor

nais

divi

Infer

rum 56

no D

BVO

Vni

Patur

hono

parte

57.

Acopu

lu En

perde

ptum

guod

nent Patres Concilii Pontificem Romanum, ne recipia prouocationes ab Affricanis factas: qu'od nullo Concilio hoc sit decretum, & iniquum esse: Quia aliæ Ecclesia quo que Spiritum sanctum habeant. Et illic vbi orta sunti suis locis, quælibet negotia finienda. Nec volunt, vrali quos mittat legatos à latere, quasi Commissarios, qui cui sas ipsorum cognoscant. Nec etiam Faustinum, Celestin Legatum, ferre amplius volunt.

Concil. Nicæn.

51. Hoc quidem verum est, qu'od in Concilio Nice no consirmatus sit mos antiquus (hæc enim verba sim Canonis) quo sicut reliquarum Provinciarum Episcop, Superintendentiam illarum habent: ita & Episcopo Romano parilis mos sit, vt habeat Suburbicariarum Ecks siarum curam.

Hiff. Eccles. fib.10.

52. Vbi tamen Eusebius verba Nicænæ synodim tans addit, vt Episcopo Hierosolymorum antiquium dita honoris prærogatiua seruetur: manentenihilomim & Metropolitani ipsius prouinciæ dignitate.

53. Sed nec à Patribus, aut Ecclesia Christi, Print tum hunc suæ potestatis Episcopus Romanus habet. Et clesia enim multis seculis eum non modo non agnoui, detiam repugnauit, & damnauit.

Cypr lib.s. Epift.3.

54. Cyprianus Martyr inquit: Nili paucis despartis & perditis, minor videtur authoritas Episcoporum Affrica constitutorum, qu'am Romanorum. Etéqual Epistola vocat Stephanum Episcopum Romanum, sum collegam. Sicut & 1ib. 4. Epistolarum 2. Cornelaum dem Romanum Episcopum, Coépiscopum, & Collega nominat. Idem alibi. Hoc erant vticz, & cæteri Apost quod suit Petrus, pari cosortio præditi, & honoris, & postatis. Episcopatus vnus est, cuius a singulis in solidant

Cypr. de simplie Prelatorum.

Id.in Con, Cartha. tenetur. Et iterum: Nece enim quilquam noftram Epis

ecipiat

oncilio

iæ quo

lunth

vtalis

Ui Caus

eleftini

Nices

ba fun

piscopi.

po Ro

Ecde

di reci

tustr

unimo

Prim

et. Eo

uit, Ed

espera

rumin

equenti , fuon

umit [legal

postdi

X pos

dűpu

Epilo

mm le Episcopor esse constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adigit. Quilibet mim habet potestatis suæ liberum arbitrium. Quæ Aus pultinus quoca libro 3. de Baptismo contra Donatistas res petit.

Hieronymus, quem ipsi Cardinalem Presbytes Hieronymus Epinim Romanæ Ecclesiæ faciunt: Quid enim, inquit, facit, stola ad Euagrium. acepta ordinatione Episcopus, quod Presbyter non fas dat! Nec altera Romanæ vrbis Ecclesia, altera totius ore his existimanda est. Et Galliæ, & Brittaniæ, & Affrica, & Perlis, & Oriens, & India, & omnes Barbaræ nationes, vs num Christum adorant, vnam observant regulam veritas tis. Si authoritas quæritur, Orbis maior est Vrbe. Vbis amque fuerit Episcopus, siue Roma, siue Eugubij, siue Constantinopoli, siue Rhegij, siue Alexandria, siue Tas mis, eiusdem meriti, eiusdem est & Sacerdotij. Potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel sublimiorem, vel Interiorem Episcopum facit. Cæterum omnes Apostolos rumfucceffores funt.

56. Pelagius 2. electus in Episcopum Romanum Ant Distinct. 99.0 Domini 580. inquit: Nullus Patriarcharum Vniuerfas Nullus. isvocabulo vnquam vtatur. Quia si summus Patriarcha Vniversalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris deros gatur. Sed ablit hoc velle sibi quempiam arripere, vnde honorem fratrum suorum imminuere, ex quantulacunc parte videatur.

77. Gregorius Magnus, & ipse sedis Romanæ Epis Gregorius Magscopus scribit : In isto enim scelesto vocabulo (Vniversa- nus lib. 4. Ep. 83. Le Episcopus) consentire, nihil aliud est, quam sidem perdere. Idem: Quia enim iuxtà est ille, de quo scri prum est: Ipse est Rex super vniversos filios supervia, quod non fine gravi dolore dicere compellor: Frater

Id.lib.7.Ep.194

& Episcopus noster Iohannes Constantinopolitans. mandata Dominica, Apostolica pracepea, regulas Patrum defini ciens, eum per elationem præcurrere conatur in nomine. Et postea: Si enim hoc dici licenter permittitur, honor Par triarcharu omniu negatur. Et cum fortalle is in errorene rit, qui Universalis dicitur, nullus iam Episcopus remansille in statu veritatis invenitur. Et in eadem Epistola vocatiu perbum, prophanum, friuolum, & stultum vocabulum Vniuerfalis, & addit: Ego aute fidenter dico, quia quisquis se vniuersalem Sacerdotem vocat, vel vocari desideration elatione sua Antichristum prauenit: Quia superbiendok cæteris præponit.

3000

DET

ribas

63

vin,

ipio i homi

DUD

omne

MU.

64

prein te Ca

nec R

lidiran

la per a

fleries S diamo

quam i

eff den

65.

tunt; E

58. Ex quibus apparet, Ecclesiam sexcentis anni, Romanum Episcopum non agnouisse pro Vniuerfalish Antichristum pronunciasse, qui talem sibi arrogarento lum. Quemadmodum etiamnum hodie Orientales em non agnoscunt. Et tamen certum est, omnibus illistempo ribus Ecclesiam veram Christi permansisse, & quidemlo ge puriorem, quam lequentibus temporibus, vbityrannis hæc inualuit, sicut etiamnum hodie apud Gracos, el

Ecclesiam Dei, dubium non est.

59. Hinc manifeltu euadit, pura puta effe mendich Romanorum Pontificia, quæin suis Decretalibusimpo denti ore, de suo Primatu eius quo origine, ac potestatis plo nitudine evomunt: ad quem tamen iam olim, nihilinen tatum relinquentes, aspirarunt, donec tandem, fiedet dum nequeunt superos, Acheronta mouere. Sicut Apo stolus de suo tempore testatur, qu'od mysterium iniquin tis iam tum egerit.

A Phoca enim Cæfaricida tandem magna, vitt Plat.in vin Boni- fert Platina, contentione obtinuit Bonifacius 3. Episcopu Romanus, vi sedes Beati Petri Apostoli, qua caputelle omnim

facij 3.

In.

efpi-

ine. Pa

per

lille

nt fu

lum

quis

it, in

dok

nnis,

li, fed

t tity

cum

mpor

mlo

nnis . effe

dacia

mpu ple

ntens dere

Apo

Ditt

vtru

copus

t effet nim

min Eccleliarum, ita & diceretur, & haberetur ab annibus. Quem locum Patriarcha Constantinopol. vens dicare libi conabatur, quod ibidem Imperij caput effet.

Hone Phocam, Christum, Deum, & Petrumele kiaguo Episcopi Romani Primatum istum suum acceterunt, affirmamus, hoc authore, & fundatore dignus, & sepatella operculum.

61. Nonergo à Deo, nech à Christo, sed nech à Petro acceperunt, qui horum nihil habuere, ideocy dare non pomerent, fed dedit, inquit D. Bernhardus, Petrus, fuccessos Bernhard.de ibusquod habebat, folicitudinem super Ecclesias.

confiderat.

- 6. Sed malis artibus, dolo, fraude, imposturis, per vin, & tyrannidem, & fic (fi dicendum, quod reseft) ab blo Diabolo, qui Saluatorem tentans dixit mendax & homicida: Si prostratus adoraueris me, dabo tibi regna mundi, mea enim funt, & cuicung voluero, do illa: in feus dm, Primatum illum, & potestatis plenitudinem super ounes Ecclesias accepisse Romanos Episcopos concludi-
- Meg enim Phocas hoc dare, aut ordinare in prindicium Ecclesia, eiusch oppressionem potuit. Das WCalari, que funt Cafaris, & Deo que funt Dei . Sicut no Romanenses se ab ipso habere agnoscunt, pro sua cale bliate intelligentes & metuentes, ne iterum potestas ils apralios Impp. Successores iplis adimeretur. Ideo pos face criptura facra testimonia detorserunt, quibus iure diuno se hanc Iurisdictionem habere probarent . Sed quantilanihil ad propolitum faciant, in præcedentibus eftdemonstratum.
- 65. Sicut ridiculum est, qu'od, quia Apostoli dixes tunt: Ecce duo gladif bic, concludere volunt, Pontificem Romas

7

7 Ino

fati

m

73

10 2

czło

n,K

74 illis, f endir

mm o

tz,ci

Romanum iure divino vtriusch gladi, spiritualis & mm

dani regni potestatem ac ius habere.

bus sibi periculis, discipulorum persequutione dixera, ipsi non intelligentes, putabant sibi armis, & gladis en ternis opus sore, ad quod duos tantum habeant, sed quid hi ad rem? dicere volunt. Respondit autem Dominus, se tis est: resiciens carnalem illorum imaginationem decuterna & corporali illa defensione, qua vim vi depelleu dam sibi iudicabant. Et quam non voluerit illos gladio vti, Petro ostendit, cum pugnare eo volentem, grausim addita comminatione, prohiberet.

Luc.22.

Iurisdictio Politica, siue mundana, cum verbis Christial Apostolos, potestatem illam affectantes, quibus ingensis cit discrimen inter suos Apostolos, quibus Ministerim Ecclesiasticum commendat: & potestatem siue Magistre tum Politicum, dicens: Reges gentium dominantur: Va autem non sic. Quibus, iam olim, antequam accepisor gladium, exautorati sunt ab eo.

Bernhard . de confiderat, lib. 2. 68. Quæ verba D. Bernhardus recte considera, scribit ad Eugenium Pontisicem Romanum: Planum d, Apostolis interdicitur dominatus. I ergo tu, & tibivim pare aude, aut dominans Apostolatum, aut Apostolis dominatum: plane ab alterutro prohiberis. Si vtrug si militer habere voles, perdes vtrumqs. Et Paulo post forma Apostolica hæc est, dominatio interdicitur, indictu ministratio.

peccati, & filius perditionis arrogat, ac plenitudinetts
pestatis quidam vocarunt: iam olim quota Apostolum
Spiritu sancto præuidit, prædixit, & damnauit: Quid
videlite

2.Thef. 2.

mon

entiv

erat,

s ex

quid

13,5

lea

llen

ladio Isima

, atq

kiffi

ns b

erium

erific

Va

iller

erans,

m cf,

vim

olicu

og fli

:Foil

lichu

home

e tem

olosia

Quid

elica

nidelicet in templo Dei sit sessurus, hoc est, administrationem & gubernationem in Ecclesia Christi vera, summansit habiturus, ostentans se tanquam Deum, imô examilens se super omne, quod dicitur Deus, aut quod colis m. Dispensans in omnibus, derogans, reservas, relaxans, associationens, declarans, rescindens, approbans quiduis, pro animisui arbitrio.

70. Qu'od Papa omnia iura habeat & gerat, in scris no suipectoris: hoc tum alij, tum etiam Paulus 2-sibi prosper inscitiam. & ruditatem suam arrogauit, homo indos dibimus, ideocp doctorum etiam omnium osor, quos ab officir remouit, teste Platina.

71. Verum Spiritus sanctus non est ad locum illum, Ukdem Romanamalligatus, sicut Satan in suis specus hu, super tripodes sedentes Pytonissa afflauit: sed vbi valipirat, nec sure hæreditario in mitris, aux Insulis possibleur.

72. Ad legem magis, & ad testimonium eius: quod sum dixerint, non erit eis matutina lux. Non ergo erus stationes Pontificias audit Ecclesia: sed filium Dei λόγομ par Prophetas, Euangelistas, & Apostolos, spiritu ipsius statos, loquentem, voce Patris cœlitus delapsa audire ius betur, qui docent ea, quæcunca ipse mandauit.

73. Siquis verò è scrinio sui pectoris aliud Euangelis manunciauerit, qu'am Apostoi, etamsi angelus de cabellet, nedum indocta bestia suas traditiones, sigmens ta Momnia eructet, Anathema sit.

74. Hinc freti sacrosanciæ Scripturæ testimonijs illis, pronuciamus, Romanum Pontificem cum sua plenis indine potestatis, & scrinio pectoris, ipsissimum, & vestum elle Antichristum, de quo sacræ literæ sunt vaticinas ta, cum notæ illæ optime in eum quadrent.

t 2 75. Hic

75. Hicetiam a fuis Dens terrenus dicitur, abalis, nec Deus, nec homo, sed medium quiddam. Sedreven Dan. 7. Os illudeft, grandia loquens & mirabilia contra Deum. Er tamen in his omnibus anemine vult iudicari, fed infe alios omnes judicare.

> 76. Certe D. Petrus Apostolus, cuius se hie succes sorem superbe gloriatur este, aquo animo se à Paulore prehendi passus est publice: In faciem, inquiens, illiresiid. dixi illi coram omnibus, &c.

Mattu.

10h.16.

Gal.z.

Sic & Saluator, fratrem peccantem vultargui. & addit : Quod fi non audierit, fit tihi tanquam Ethniqu & publicanus. Et hoc effe officium Spiritus fancti doen, vttotum mundum arguat. Imô potestatem habemusiudi candi etiam angelos, nedum Pontificem Romanum, Vnde igitur illi hoc Priuilegium, qu'od nemo debenpre fumere illum iudicares

78. Nam qu'od eum errare non posse iactitant, qui Christus Petro dixit : Rogaui prote, ne deficiat fidestuz Petro id dictum est, & personale, nihil ad Pontifices Ro manos, Ille turpiter Christum negaturus erat . Neergost naliter deficeret, id Magistriac Domini sui precibuat ceptum ferat.

79. Necid in vniuerlum omnibus Romanis Pontific cibus, qualescunce illi sint, aut quomodocunce segeratt, promittitur. Et experientia contrarium teftatur, aliquot Pontifices Romanos etiam in primitiva Ecclesiadelecib se. Vetaceamus interim de posterioribus temporibus quibus Religionem Christianam penitus peruerterun.

Apostolus certe Iohannes, qui in Cona postre ma super pectus Domini requieuit, præcipit, vt probe mus spiritus, num ex Deo sint . Et alter, vult omnia pro bari, & quod bonum est teneri.

81. m

Ro

Bo

10

nio

6

fac

BOI

tra

der

mil

&:

qua

tin

Sac à q

61

81. Imô Saluator ipse examen non subterfugit, sed ile Indsubire paratus suit: Scrutamini, inquiens, Scripturas, Ioh.s. Izenim testantur de me. Si crederetis Mosi, forsitan & minicrederetis, de me enim ille scripsit. Si non creditis minisaltem propter opera credite. Si non facio opera Pas urismei, nolite mini credere.

82. Sic Ireneus Lugdunensis Episcopus, Victorem Rom. Pontif. grauissime reprehendit, quod Orientalis Ecclesia Episcopos excommunicasset, propterea quod nonfecum eadem die Festum Paschatis, sed in Plenilus nocum Iudais celebrarent. Iam tum enim dominium ale

lectabant Rom. Episcopi.

lis,

vera

um.

ipk

ccef-

ores stick

gui,

icus

indir

UM.

STO

qui

Ros

ofi-

120

tifi

ant, not

cil.

bus

unt

ire-

obe

83. Diabolica itacs arrogantia est, qu'od se αναμάζειτον, sact, & se sua commune, sed pro diuinis oraculis, abset vello præcedente tramine, ac legitima dijudicatione, Ecclesiæ vult obtrus dete. Sicut in suis bullis, & verè bullis rugit leo infernas lu: Vbi est maioritas, illic est præcipiendi potestas, relis quos manet obediendi necessitas. Item: Pontifex sum, Plat invita minis licet pro arbitrio animi aliorum acta rescindere Pauli II, & approbare. A nemine judicari potest.

84. Tyrannis hæc est plus quam Turcica, imo plus quam Satanica. Eo enim impudentiæ, & temeritatis Sastanisernalis nunquam progressus est. Hic verò sub nos mine Christi, Christum, verbum eius, & Ecclesiam dams me persequitur, mutans tempora, Scripturas ipsas, & Baramenta divinitus instituta, & tamen interim no vult

a quoquam iudicari.

85. Et hoc illud est regimen Ecclesiasticum, quod nis misstolide multi adeo admirantur, & prædicant, quo nis hivnquam in Ecclesia Christi calamitosius aut pernicios un extitit. Et prohibeat Deus propitius, ne vnquam ams

le 3 plius

plius in Ecclesiam fili ipsius introducatur. Dijtalem termi auertite pestem: Harpyas turpisimas, sædisimas, & rapucisimas, lupos, latrones ac carnifices corporum, animari, fortunarum omnium, samæ, &c. Hac enim tyrannide con sirmata, errores innumeri, idolomania multiplex plus qu'am Ethnica in Ecclesiam sunt inuecta. Hinc oppressio veritatis, & persequutio piorum, aduersus que nemo piu aut doctus hiscere impune ausus est.

86. Qu'od porro caput Ecclesia se esse gloriatur Besti illa Romana, & adulatores ipsius vociseratur, coloribus pingunt, opus esse certo aliquo capite in terris, ad quodin sidei dubijs tanquam ad oraculum, & iudicem summum, cuius determinatione standum sit, confugiatur, qu'odsen sum Scriptura enarret, & controuersias dijudicet, & distrata lites: alias maximam sequuturam costusionem, & cut taminum nullum fore sinem, si tali careamus ludice.

87. Responsio est parata: optime hac in parte Ecde six esse consultum, & prospectum ab ipso Christo verold vnico Sponso, Magistro & Capite: qui non abest, necam deseruit, sed præsentissimus adest tanquam capus so corpori, iuxta suam promissionem, omnibus diebus vi que ad consummationem seculi. Hic Doctor est summu & gubernator, regens eam Spiritu suo sancto, quem promissi Paracletum, dato certo verbo, & ministrisido neis, quoties opus est, excitatis. Sedet enim ad dexum æterni Patris, vt det dona hominibus: Apostolos, Prophetas, Euangelistas, Doctores, Pastores, in opus ministerij, in ædificationem corporis sui, quod est Ecclesi, &c.

88. Hi, ortis controuersiis, ex collatione Scripturi rum, fidei analogia, linguarum et fontibus, verum & go suinum sensum, mediante Spiritu sancto eruunt, Ecclo

iam

de

C

ICI

gro din dai

doc

finu

Dere

TTE.

2 par

arū, con

dul

Sio

aius

effie

usq

din

UM,

Cens

liris

CCTS

des

08

cam

fuo

Y

mus

)CM

dos

101

inio clia

mai

cles

iam

fam docent, ac confirmant. Hæc interpretatio Scripturæ, acspirituum discretio peculiaria Dei dona sunt, quæ consten Ecclesiæ, non alligata ad locum aut personarum sucs essionem, quæ sunt, vt diximus, carnalia, sed ex sidei anas logia sumuntur.

89. Et longe alia ratio est dijudicationis controuers farum Ecclesiasticarum, qu'am iudiciorum forensium. Vbi sententia valet etiam propter personæ Iudicis aus thoritatem, vt sinis sit litium. Et si erretur, minori peris tulo erratur, ac conservatur publica tranquillitas. Sunt est illaiudicio rationis subiecta: In istis diversa est ratio.

- o. Manifestum est etiam, multas repressas esse has releis, nondum agnita Pontificum Romanorum potes sate, generalitate, vniuersalitate, & jurisdictione in Eco desias omnes, sexcentis continuis annis à nato Christo. Cene tune impossibile fuisset cogi Synodum œcumenis canvel à Romano, vel postea à Constantinopolitano Espisopo, qui de primatu propter sedem Imperialem constandebant: quod cæteri Patriarchæ pares essent gradu, & ordine.
- gi. Et antequam Impp. Romani ad Religione Christianam convertebantur, ideocq vniversalia Concilia construgarinon possent, quod postea a pijs Impp. factum est: uhilominus hæreseis sunt resutatæ. Et quidem, si Augus sino credimus, multo plures sunt extinctæ in ijs locis, in quibus sunt ortæ, qu'am in Concisis.
- 92. Equidem Leo I. Episcopus Romanus, omnium qui vnquam sedem illam tenuerunt, citra controuersiam doctissimus, à Theodosio Imp. petit, vt ipse Pseudo Ephes sinum Concilium annihiler. Et vt omnia iubeat in eo mas Leo I. Epistonere statu, in quo suerunt ante iudicium, donec maior la. 23.

93. Iam igitur per Dei gratiam reuelato Antichrifto, Romano Pontifice, Ecclesia jugum illud servitutis tristis fima, plusqu'am Agyptiaca, & captiuitatis Babylonica excutere, fect in libertatem, quæ sub illius tyrannidepes riclitata & oppressa fuit, vindicare, eam afferere, ineig.

ad quam Christus reuocauit, stare debet.

94. Sicut omnibus temporibus fuêre, qui desemi tute ista atos tyrannide conquesti sunt: Murmur, inqui D. Bernhard, loquor , & querimoniam communem Ecclefierun,

Truncari se clamitant, ac dimembrari, &c.

Quemadmodum Archiepiscopos Colon.& Tro uer. & suo & aliorum Prælatorum nomine Pontifici Ni colao I. in faciem dixisse scribitur: Tu Pontificis quiden personam præte fers, at tyrannum agitas: sub habitu, & cultu Pastoris, Lupum, sentimus. Libidine dominandin præceps abis : Quicquid tibi libet, licet. Fucus factus Christianis.

Quod ad Politiam gentis Israelitica, eiusgior mam, in qua vnus præfuit summus Sacerdos Aaron, & postea ex linea ipsius ordinarii successores: Christis fin typus, Heb. 4. non Pontificis Romani, qui vastatord, non gubernator Ecclesiæ: Christi aduersarius nonvices rius, Antichristus, Lupus est, non Pastor, ideo fugientes, & damnandus.

97. Porro fota facra Scriptura, ficut nos docet, quid sit Ecclesia, ita etiam, quod eius caput, quis modus gui bernationis, quid, & qui Episcopi veri . Hac etiam liber ille Dei est, docens, quid Ecclesie faciendum, quousquor grediendum, & vbi consistendum illi, cui ipsa nihil addit amplius

Bernhard.lib 3. d : confiderat. ad B geni Papam.

Auent.

to

70

COL

PCT

Dat

Eccl

lis po

10 videl

nimu

Sken

ipli c

idone

quant 101

peffile

crame

nia in

Apost

ges

STO

fto.

ftic

licz

pes

aq,

rvis

duit

THE .

Tre

Nis

1,8

diin

us cs

fors

1,8

fuit

elt.

ricas

idus,

quid

s gut

hiber

prof

addit

olius.

amplius. De qua iplius Magilter, Doctor, Sponlus, Dos minus, Saluator, & caput affirmat, qu'od alienorum vos comnon audiat, sed aufugiat ab eis.

68. Hæceadem Scriptura, & non decretales Pontissium Romanorum, quæ nil nisi Primatum & plenitudis nem potestatis spirant, testatur: Quòd veri Episcopi sit ofs scium, nempe ve in Scripturis sacris sit enutritus & institutus, exercitatus, potens in doctrina, & exhortatione ad veram animi pietatem, quæ est in Christo, syncerè doceat verbum Dei, illudes recte secet: ex verbo Dei obturer ora controlicentium veritati, salutem animarum sidei suæ commissarum sedulo curet, perterresactas conscientias verbo Dei erigat & sustente, sit didacticus, baptiset, solutem privatam attinet, typus sit sidelium in vita & con austatione, &c..., Timoth.3. Tit.1.

99. Tales sibi dari Pontifices, petit, tales desiderat Ettlesia Episcopos, quibus se subificiet humilime. De titus lipostea non odiose litigabit.

100. Quod li hoc inflatis Episcopis nimis molestum videbitur, eum laboris plurimum, emolumenti verò mis almum habeat: cum qui hoc facere nec possint, nec velint: sitemsuo loco, qui præstare hoc possint, vicarios, vicarii ipsi constituant, aut saltem Ecclesia hoc permittant, ve itoneos quaerat Ministros, quos ipsi ferant, & non perses quantur.

pesilentia sonat, quam corrupta, & deprauata sit, cum Satramentorum mutilatione & deprauatione, quam coms niain Ecclesia Romana, non solum à D. Petri & Pauli Apostolorum doctrina sint aliena, verum etiam illi plane

V v contras

ria Loci successione est demonstratum.

pietas indulgentiarum Pontificiarum, & impostura, Mis farum nundinationes, peregrinationes, figmentum Pun gatorij, ordines onastici varij, Scholastica Theologi sophistica, Magi consecrationes olei, Chrismatis, helb rum, ignis, cineris, aquæ, salis, cereorum, placentarum, quibus se diabolos exorcisare nugantur, & has creatur in alium plane diuersum, ac spiritualem vsum pretersum naturam suis exorcismis transferentes, nouas spiritual quam sexorcismis transferentes. Hæc & alianum quam sexcenta plena impietatis, quibus Papatussi comnibus nota sunt & manisesta.

103. Quæ tamen ita mordicus retinent, & dela dunt acerrime, vt contradicentes pios & sonos Chriffs nos crudeliter persequantur, & trucident Cainitz, vid sanguinum & dolosi.

blasphemia, Magia, Antichristianismus, mendacistor stans, latrocinis stabilitus, spolijs Ecclesia ditatus, stabilitus aduersus Impp. ac Magistratus incrementa sump sit, ac quantum in ipso suit, omnia sacra vastauit & estit.

105. Quæcum ita habeant, primatus ille Rom. Pontificis amplius ferminus non eff, fed ab omnibus pintam nandus, & fug. endus: iuxta Christi mandatum: Caiori Pleudoprophetis, & Pleudoapostolis, fugite ab idolom cultu. Necaue illis dicendum, sed ex Babylone discoludum, ne plagarum eius participes in inferno efficiamu.

RESPON

rdina

nia. Im

a, Mil

m Pup

eologia

herba

rum.cz

eatura er fuan

ires par

ia nim

sk &

defan

hriftin

ta, viri

ornania cijs com s, fediti

a fumpi K epai

. Pontis

auen

oloru

(ceda

iamu

PON

RESPONSVM PHILIPPI PVLchri Regii Galliarum, datum Bonifacio 8.

Philippus Dei gratia Francorum Rex, Bonifacio, le ges mui pro lummo Pontifice, salutem modicam, siue nuls lm. Sciat tua maxima fatuitas, in temporalibus nos alis minon subesse. Ecclesiarum & Præbendarum collatios nemad nos iure Regio pertinere, &c. Secus autem cres dentes, satuos & dementes reputamus, &c.

Cum loannes 23. Pontifex Rom. à Græcis petifsset ober dieniam, qu'od caput esset vniuersalis Ecclesiæ, & Christinterris vicarius, respondisse eos traditur: Potentiam mamsummam erga subditos tuos sírmiter credimus. Sus probiam tuam summam tolerare non possumus. Auaristantuam satiare non valemus. Diabolus tecum, quia Dominus nobiscum.

DISPVTATIO

De Sacrificijs Leuiticis.

Quæstio.

Vm scmper in mundo, & etiam in illo ipso Anno 1573.
cœtu, qui titulo se & nomine populi Dei ven
ditauit, apud maiorem partem prauæ fuerint
de sacrificijs opiniones: quod hypocritæ &
veræ Religionis ignari iudicauerunt, ea ex

oper operato valere, & mereri remissionem peccatos

Vv 2 rum

rum, ac pro eis satisfacere: aliæ quoch gentes extra Ecder siam veram, relicta & abiecta syncera doctrina, tantum ritus. cæremonias, & inania spectacula sine vero eorum tellectu retinuerunt, innumerach confixerunt: operapro cium nos facturos sumus arbitrati, si ex Mose, quidiligen tissime ea descripsit, & ex sacra Scriptura, veram eorum rationem exponeremus.

Propositio prima.

Sacrificare ratione etymi significat sacra facere, rebusacris vacare & operam dare, offerre victimas, caremo nias sacras observare, Deum invocare, gratias illiagen, &c.

2. Est igitur Sacrificium, cæremonia, sacra actio, ut opus aliquod divinitus mandatum & institutu, quodas Deo ex fide reddimus, vt ipsum honore, propriedivinius

ti debito, afficiamus,

3. Hoc modo Cœna Dominica veteribus quoq de cha est sacrificium propter sinem, quod in ea gratia Do pro summis istis beneficiis, quæ in ea nobis exhibentus agantur. Vnde & Eucharistia, id est, gratiarum actio, qua sacrificium laudis est, dicitur. Tum etiam, quia simulia ista actione panes offerebantur, & alia, quæ inter papo ses & ministros Ecclesiæ distribuebantur.

00

fac

PET

4. Plurimum autem interest inter Sacramenta &

crificia proprie loquendo.

5. Sacramentum est cæremonia, vel sacra actiodid nitus instituta, ve sit signum promissionis gratiç, per quol Deus nobis aliquid promittit & exhibet.

6. Vt in Con Domini nos non offerimus Deops tri Christum, sed nobis Christus non solum promiticon

Eccles

antum

Oru ine

ræpre

liligen

COTUM

rebus

eremo

agent

lio,at

odne

wints.

oc; die

2 Do

entu,

o, que mulin

panba

882

o divis

rquod

leo pa

it con

pussuum, quod in mortem tradidit, verum simul etiam

7. Sacrificium autem est opus aliquod nostrum, quod no Deo reddimus, ve testemur, nos hunc ipsum, cui hane obedientiam præstamus, solum agnoscere verum Deum, tienes nos ei hoc præstare obsequium.

8. Velvet in pauca contrahamus, & vno verbo dicas mushoc different Sacramenta & Sacrificia: In Sacrament is aliquid à Deo accipimus: in facrificiis damus illi alis quid, quod Deo proprie competit.

9. Hincapparet, surorem suisse plane diabolicum, quod & gentes, & in populo Dei, sacrificia obtulerunt vel vius hominibus, qui se adorari, sibica sacrificia, tanquam dip, offerri voluerunt: vel etiam defunctis, quos in deorificularunt numerum: aut alias commentitis dis: quod balomon quoca in senectute a suis vxoribus male persuas susseit.

10. Eadem ratio est, cum sacra non à Deo mandata bærent, vt humanis litantes hostis, quæ Deus non sibi, seddamonis offerri affirmat: vel à gentibus mutuantes, nus & Caremonias, quibus sua Idola colebant, Baalitis 100. & aliorum Idolorum cultus.

u. Similiter cum non eo loco, quo Deus præceperat, facerent, vt extra Tabernaculum testimonii, sub omni lis guo frondoso, in omni valle, imo in omnibus penè angus la Sicut leremias inquit: Secundum numerum civitatum warum, diftui suda.

12. Sacrificia in facra Scriptura duplicia nobis descris buntur: Typica, seu Leuitica, vel veteris Testamenti: & vera ac noui Testamenti.

13. Leuitica, quæ à Deoper Mosen in politia & Ectelia getis Israeliticæ suêre instituta, & ab Aarone, eiusep

3. Reg. 11.

Rom.12.

successoribus oblata, & fuere typi vnici veri Sacrifici, quo Christus seipsum obtulit hostiam pro peccatis totius humani generis.

14. Vera autem iterum funt duplicia. Est enim pros

pitiatorium,& sunt Eucharistica.

15. Verè propitiatorium est opus, quod mereturalis remissionem culpæ, & pænææternæ. Seu opus reconcis lians Deum, & placas iram Dei pro alijs, & satisfactorium pro culpa & pænææterna.

datum, quod fit in fide à reconciliatis, vt pro acceptishe neficijs Deo agamus gratias, seu referamus gratiam har nostra obedientia, quo Deus honore afficiatur.

17. Leuitica itacs facrificia fuerunt oblationes peter dum, placentarum, panum, frugum, vini, olei, thuris, thy miamatis, a Deo per Mosen institutæ, & populo stradtra ditæ, ca a Sacerdotibus factæ, vt typi essent vnici va sacrificij propitiatorij, venturi Messiæ, qui futurus eratvis crima pro peccatis humani generis.

18. Horum plures & diversæ fuere species, quas Mos ses iuxta Dei mandatum & reuelationem in ordinem re

ro

VC

lic

co,

dic

10

2

opu oft 8

Bin

degit.

19. Descriptæ ab ipso extant magna ex parteinlæ uitico:holocaustum pecudum cap.1. Oblationes ex saim similæ,placentis,granis,cap.2.Pacifica,vel prosperitam, aut gratiarum actionis.3. Pro peccato. 4. pro delicto. Se crificium laudis.7. Impletionis, seu consecrationis sacedo tum, Leuit.8. Hirci in die festo expiationis. 16. Vaccaru fæ, Num.19. Agni Paschalis. Exod.12. Iuge sacrificium, quo singulis diebus mane & vesperi agnus offerebatur, Exod. 29. Zelotypiæ, Num.5. primitiarum, primogenitorum, de cimarum, stem in purificationibus, & c.

20. Qu'od autem tot, tamés varias & diuersas sacrisis ciorum species Deus instituit, nonnulla suit, sed multe gras us reddi possunt causa.

voluit enim Deus hoc modo infirmitati humanæ consultum, vt res vna & eadem, summa scilicet salutis eo num ratio, melius eis inculcaretur, & ob oculos poneres tur. Erant enim hæc sacrificia oculares quasi conciones, & adumbationes passionis & mortis venturi Messiæ. Vnæde & agus s dicitur, per sacrificiorum agnos præfiguras tus.

Efa. 53. Ioh. 1. 1. Pet. 1. Apoca. 13.

22. Deinde varietas beneficiorum Christi venturi his tanvariis sacrificiorum speciebus melius significabatur.

3. Præterea vt in suo verbo, eiuscp obedientia, pos pulum suum Deus contineret, ne ipsi de suo ingenio culs us d'sacrificia excognent.

24. Ad, v. ... is facrificijs, eorum certis & a Deo prakciptis ritibus, a reliquis omnibus gentibus Deus pos pulum suum d'scerneret: fuerunt enim notæ populi Dei.

25. Postremò, vt hac ipsa diuersitate, & sacrificiorum multitudine eorumés crebra repetitione significaretur, no reddere ea perfectos suos cultores, sed vmbras tantum esse veri, & alterius sacr sici propitiatori, Christiscilicet.

26. Causa horum sacrificioru efficiens Deus ipse est, seu Moses passim, præcipu'e verò in hoc eodem Leuitis co, præsatur: Loquutus est, inquit, Dominus ad Mosen, dens: Loquere silijs Israël, & dic ad eos: Homo, qui ex vobis obtulerit hostiam Domino, &c.

27. Non enim licet humana authoritate & ingenio confingere & instituere cultus: sed diuinæ Maiestatis est opus, sicut Sacramentorum institutio, non nisi potestatis est excellentiæ diuinæ: ita quoca sacrisiciorum, & oma nium cultuum diuinorum.

Heb. 10.

Leuit,t.

Matth. 15.

28. Vnde

Quòd

n pros

rifici.

totim

ur alips concis corium

manutis be

pecu is, thy

ci ved rat vis

s Mos

in Les farina tanum, 0.5.82

cerdos cænu m, quo Exod

ım,de

29. Vnde apparet, quanta sit impietas, quod humana audacia homines in Ecclesia pro sua libidine varios excogitauerunt & instituerunt cultus, eos in immensum auxerunt, & multiplicauerunt. Quod videre est in Papistica Ecclesia: cuius modi sunt ordines Monastici, in uocatio mortuorum hominum, peregrinationes, discipmen ciborum, oblatio panis & vini consecrati &c.

29. Sic quoco, no nisi ea quæ Deus verbo suo madant, offerre licebat: nempe de mundis secundum legem pecu dibus domesticis: & volucrum certas species, ac frugum

30. Nec vnquam humanas victimas sibi offerriw luit: adeò vt cum Abraham offerre iussus esset filiumi Deo, quo eius probaretur obedientia, prohibitus sib Deo, ne reliqui postea imitari cuperent, quod Deus sib ferre noluit, cui mandauerat.

31. Vnde & lephthe peccauit, filia suam propterw turn offerens. Cum nec canem, tanquam immundum, si primus redeunti parta victora occurrisset, offerelies isser. K

CH

Qui

CIE (

innu

tentic

bus &

32. Nec nisivno tantim certo, ase determinatolor offerri sibi voluit sacrificia Deus: videlicet ad Tabeno culum, in quo arca erat propitiatorij.

33. Tandem post varios & longos errores, Himb

ea arca collocata Deo volente.

34. Extra hunc locum sacrificantes, idolariz di men, ac spirituale adulterium committebant, & sicdium tium à Deo saciebant. Sicut gravissime hoc nomine prophetæ in gentem Israëliticam & Iudaciam sunt invedit & tandem etiam è terra Canaan hanc ob causam abdu chi sunt.

35. Voluit enim Deus populum suum in culum

Ind. II.

verbo suo, cui prorsus addi nihil voluit, nec socum pros pria authoritate, seu libidine potius eligi alium extra vnicumillud Tabernaculum, ad quod Deus cultum alliga-

36. Deinde, voluit sic alligare cultum & ministerium Ecclesiasticum ad certum Tabernaculi locum, ad quem scrafacturi convenirent: nisi singulis pro suo arbitrio, quousin loco facrificare liceret, cum in medio gentium idolatricarum habitarent, cultus vitiaretur, & synceris tudoctrina & Religionis corrumperetur, & publici coes medisiparentur, ince varias sectas scinderentur.

37. Præterea, Tabernaculü, & in eo arca Propitiatos in pus fuere Christi venturi, & Ecclesiæ ipsius. Signis saum est itaq, in sola vera Ecclesia, in qua Christus est, Mabitat, recte Deum coli. Sicut etiam extra Ecclesiam am est salus: ita nec cultus Deo grati. Laus eius in Eccles salus comm. Nec nisi in solo Christo Deo gratos esse, macceptos.

36. Hinc quanta sit, quamés multipléx & horrenda idolomania Papatus Romani, apparet, cum Idololatria cimen gravissimum incurrant, qui eadem sacra faciunt, que Deus verbo suo instituit, & etiam soli vero Deo, sed tatim mon in eo loco, quem ipse determinavit, offerunt. Quidenim socus admodum ad rem facere videtur? Sis cut Christus in nouo Testamento, & Apostolus volunt, minomni soco orare. Et tamen illi alibi offerentes, cris maldololatria incurrere dicuntur.

19. Pontifices autem Romani propria sua libidine imumeros commenti sunt cultus, præter verbi Dei aus thoritatem. Et singere licet cuiuis quiduis, bona modo instantione siat, & in honorem Dei. Ex quibus sictifis cultis bus & ibthospheresious, Papatus est constatus, ijscp scatet.

Xx 40. Fines

Pfal. 149.

Ioh.4. Tim.2.

n abdu

VCIDO

IBN

SCU

nfum n Pas

i, ins iscrie

dauk,

Deca

gum.

ium i

IS fire

inth

ter voi

ndum.

elia

tolow

berne

Lictolo

m, &

Tiz CTU

cdivor

ne Pro

invecte

40. Fines & vsus sacrificiorum multi suere. Principalis, vt essent typi & vmbræ vnici & veri propitiatoris erisicii Christi, qui se victimam obtulit pro peccatis hum ni generis. Vnde & agnus Dei dicitur, qui tollit peccatimundi. Et hoc modo straesitæ sidem suam confirmaban. Erant enim hæc sacrificiorum spectacula oculares qui conciones, de futura Christi passione: Pascha nostrumin molatus est Christus.

1. Cor. s.

erga Deum, propter accepta ab ipso beneficia, dedur rent. Cum enim vel primogenita sua offerrent, como nesiebant de miranda liberatione ex Ægypto: velos primitias, reipsa & verbis consitebantur, se hac omi quacunos possidebant & acquirebant, liberalitate ma & beneficetia Domini accipere, sicut terram quoq pis

Deut.26.

PAR. TAP.

Exod.12.13.

42. Faciebant & ad conservationem sacerdoti, la uitæ enim partem nullam, aut possessionem intemonaan, acceperant. Professius autem suerat Dominus, la lorum fore portionem, hoc est, illis cessura in vsus, qual serebantur sibi, & sanctificabantur à filijs Israël.

43. Præterea nerui erant publicorum conuentum quibus conseruabatur cultus, & doctrina cœlestisinim

populo à Deo tradita.

Canaan.

Rom.13.

44. Typi item erant verorum & internorum tuum: Offerte, inquit Apostolus, corpora vestra homin viuentem, sanctam, Domino placentem, rationalement tum, λογικω λαπρέαμ. Item 1. Pet. 2. Estis sacerdotiums cum, vt offeratis spirituales hostias, acceptas Deopuls sum Christum, Heb. 13. Per ipsum offerimus laudemses per Deo. Ose. 14. Vitulos labiorum nostrorum construtium nomini eius.

45. Pm

-50

gen

Princi

torns

s huma

Deccan

nabant.

res quali

rum im

inē landeda

COMMO

velan

c omnin

att mil

adi po

loti. Lu

terra Ca

nus, ki

s, quz

rentum

is in bu

runal

a holtim

alem co

cium

eo per lo

demles

confice

45. Pm

hnur, & in cœtum recipiebantur, vt quauis de causa ims mundi, puta, si quis immundu quid tetigisset, mortuum, morticinum, puerperam, &c. Hoc est, quod ad Hebreos simbitur: Sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ Heb. s. spersus, iniquinatos sanctificat ad emundatione carnis.

boificia, sicut Moses sæpe dicit: Expiabit Sacerdos homis Leuit. s.
mocoram Domino a peccatis suis, & dimittetur ei peca

46. Cumq in offerete accedebat fides in venturu Mels im, & ex obedientia erga Deum, eiusque verbum, facies intacra: tum veram consequebantur in sacrificijs cos im Deo peccatorum remissionem, ab eisque expiabantur.

49. Habebant enim annexam sacrificia promissios am spiritualem expiationis: sed non propter opus sacris si verum propter venturum Messiam, eius sp sacrificit, quidhis erat adumbratum. Super quem Dominus posuit Esa.33. canium hominum iniquitates: Qui redimet, inquit Das Pial.130. dillra exomnibus iniquitatibus eius.

50. Sicut Baptismus verelauacrum dicitur & est res

Xx 2 51. Ita

51. Ita facrificia ; ratione effectus, simul etlam fore Sacramenta, hoc est, sigilla & testimonia vera expiationia peccatorum coram Deo, quatenus in Christum respicies bant, qui suo modo oculariter quali, & typice in illis Sa crificis occidebatur. Sicut in Apocalypsi dicitur; Agun

occisus ab origine mundi, typice & effectu.

52. Ab Ecclesia Patriarcharum & populi Dei mu tuati funt Ethnici fua quædam facrificia, retentiseone quibuldam ritibus: fed neglecta doctrina,& sicamillom cleo, corticem retinuerunt : quod fer'e semper fit in con

monijs.

53. Herodotus scribit de Ægyptijs, capiti pecudin Herod. lib.z. fecto multa imprecantes, tandem abijciut illud in flumm, Imprecantur autem his verbis, vt fi quid autiplis, ante crificantibus, aut vniuerlæ Ægypto mali euenturumli, id omne in illius victimæ caput vertatur. Et propterin institutum, nihil de capite vllius pecudis Ægyptigulan.

54. Simile quid Leuit 16 de hirco, quem in festo Eu piationis in defertum emittebant, scribitur : vbi habetu, quod videlicet Pontifex, vtrace manu super caput eiuspu fita, confessus sit omnes iniquitates filiorum Israel, & vi uerla delicta atos peccata, quæ imprecas capiti eius, em tet illum per hominem paratum in desertum. Etporti hircus ille super se omnes iniquitates eorum in terramin

habitabilem.

55. Necvero hoc consilio à Deo sunt instituta Led tica facrificia, vt perpetuo durarent: fed tatum in Repub Israelitica, stante politia: sicut crebro repetitur: Haco feruabitis in generationibus vestris. Et cumhoc popul Deus super is fœdus inijt, vt essent vmbræ veri & vm facrifich propitiatori Christi. Hoc igitur adueniente, iam is sele offerret Deoin odorem suavitatis in cruce,

Exod, 24.

fuere

tionis

Dicie

is Sas

Agnus

ei mw

COTUM

iffonw

n ceru

udiste-

Aumen.

rumle,

gultane elto Ess

nabetw,

eiuspo & vai

Is, emit

portabil rramin

ta Legis Repub

Hacob

c popul

& VIII

nte,co

uce,va

moving deorsum, ac omnia consummata sunt: sacrificia quon sinem suum sunt sortita. Vich hoc intelligerent, cum cessare nollent facrificare, Deus deleta & euersa possitia, ac eiectis sudæis è terra sua, reipsa abrogauit omnia Leusica sacrificia. Abrogata sunt & antea per Spiritum suchum in Concisso Apostolorum Actor. 15. Quod anteaquon prædictum est: Ecce dies venient, dicit Domissus, & feriam cum domo Israel, & domo suda sœdus nos mm, &c. per hoc, quod dicit nouum, antiquauit prius, Quod autem antiquatur & senescit, propè est, vt euanes sat.

Hier.31.

Heb. 8.

milestum euadit, errorem esse, & cum vera sacrificiorum miniestum euadit, errorem esse, & cum vera sacrificiorum minepugnare superstitiosam hypocritarum opinionem minim temporum, quod sacrificia, ex opere operato, distide, expient peccata offerentium, placent iram Dei, & sintiustitia coraipso, sicut Cain, Saul, sudai, ssa. ler. 7. Os. 6: Quid dignum offeram Domino 5 nunquid offeram ei holocaustomata, & vitulos anniculos? Sed respons terropheta: Nunquid placari potest Dominus in millium arietum, aut in multis millius hircorum pinguium? Nunquid dabo primogenitum meum pro scelere meo, susum ventris mei pro peccato anima meæ? & c.

inscriptura Prophetica. Quo mihi multitudinem victis marum vestrarum dixit Dominus. Plenus sum. Holocaus starietum, & adipem pinguium, & sanguinem vitulos mm, & agnorum, & hircorum nolui. Ne offeratis mihi ulta sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Qui molat bouem, quasi qui interficiat virum. Qui mas starpecus, quasi excerebret canem. Qui offert oblatios

Xx 3

Ifa.t.

Ibid. ylt.cap.

nem,

nem, quali qui languinem luillum offerat. Qui recordatui thuris, quali qui benedicat Idolo. Hæc omnia elegeruntin vis suis, & in abominationibus suis delectata est anima corum.

Hac enim omnia & fingula, qua impij & fuper 58. Stitioli hypocritæ sacrificijs & cultibus etiam divinitusim stitutis affingunt, propria funt vnici veri propitiatorifas crificii Christi, qui semel per proprium sanguinem introli uit in fancta, aterna redemptione inventa. Et vnica for oblatione confummauit in æternum fanctificatos.

Prauam etiam effe opinionem, qua statuunt ho mines, licere libi Deum demereri facrificiis & cultibusin industria & devotione, vel ab alijs excogitatis, qua voca Apostolus εθελοθοποκάας. Quæ passim rencit Dominus, & vocat Deos alienos: Non quod tibi videtur, sed quoden tibi pracipio, hoc tantum facias Domino Deo tuo: Non addas quid vel detrahas. Frustra enim hoc modo Dou colitur.

Impia quog eft & Pharifaica opinio, quod hat 60. sicia sint anteferenda ales virtutibus, aut operibus charits tis. Vt cum Pharifei docerent & persuaderet populo, Do gratiorem effe longe cultu, fi offerrent facrificia, quant illis facrificiora fumptibus inuarent inopes parentes. Qui peruerlam persuasione multoties Christus resutattestimo nio Prophetæ Oleæ.6. Misericordia volo, & non sacrificio um. Et notitiam Dei, magis qu'am holocausta. Item: Hos nora patrem tuum & matrem tuam. Vos autem irritm fecistis mandatum Dei, propter traditionem vestram.

Sed longe superat omnes omnium Pharifacrum opiniones prauas, quas de fuis facrificiis habuêre, blafphe ma Papistarum persuasio, quam de Idoli sui, Mista scillo

cet Theatricæ facrificio, conceperunt.

Hcb. 9. 10.

Deut.13. Deut. 4. 12. Matth.15.

Matt,15.

62. Sig

m

inir

(Dei

tres e

Pibus

tur

tin

ima

Det!

s ins

n Gs

trois

a fuz

t hos

rs fut vocat urs, &

dego Non

Deut

facti

narity

u'amfi . Qui

Rimos

crificis

a: Hos

rritum m.

rorum

lafpher

æ scilie

62. Sie

quodin Missa peragitur, vere propitiatorium esse. Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratia, & donü pœs nitentia concedens, crimina & peccata etiam ingentia dis mittit. Et ibidem Canone 3. Si quis dixerit, Missa sacrifis dim tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrifici in cruce peracti, non autem propitiatorium: vel soli prodesse sumenti: nece pro viuis & desunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs pecessitatibus offerri debere, anathema sit.

63. De quo quid fentiendum sit, proxima disputatios

DISPVTATIO

De Missa Pontificia.

Propositio 1.

MIssa neruus est regni Pontificij.

2. In hac enim non tantum errores præcipui Papas Anno 1573. montinentur: sed etiam inde, tanquam ex aurifodina dis thima, monetam omnis generis cuderunt, & opes plus pam regias mundi comparauerunt.

3. Sicut Daniel sub typo Antiochi de Antichristo præs thit: Deum Maysim (Missam dicere voluit) in loco eius (Deiveri) venerabitur: & Deum, quem ignorauerunt Patureius, (Idolum Missa) colet auro & argento, & lapide, tous of preciosis.

4. Etfi

A. Etsi autem Pontifici doctiores hincinde in Garmania, in tanta doctrina coelestis luce, moderatius sorbant & loquantur de Missa hoc sacrificio, vt sucum imporitioribus & incautis faciant, atquita pingere conenta & palliare vsitatos errores: tamen interea vna cum Missa etiam erroresipsos omnes & singulos mordicus retinem.

tini candor, quod scapham scapham, vt dici solet, vocat

6. Et docet ac confitetur abique fuco, Milla factili cium non laudis tantum, aut gratiarum actionis, vel com memoratiuum, sed vere propitiatorium esse.

8

ED

BOD.

16

M, V

liber

17.

hirlig

mofe

Neg t

E,VI

18.

Milica

7. Ecotra verò anathemate ferit: Si quis dixerit(ver basunt Canonis) Missa sacrificium tantum esse laudi, & gratiarum actionis, aut nudam comemorationems sici in cruce peracti, non autem propitiatorium: vessi prodesse sumenti, neque pro viuis & defunctis, propo catis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus osten debere, anathema sit.

8. Hanc à Christo institutam his verbis: Hocsait &c. ab Apostolis traditam, & acceptam, summossum à primitiua Ecclesia observatam, atop hincomnibusta poribus per successionem propagatam esse, affirmant.

9. Sed si verba institutionis cœnæ dominica informationis examinemus: omnibus manifestum euade, hanc minime omnium hoc modo & consilio à saluatore institutam: vt scilicet tale sit sacrificium.

10. Nullum enim illic verbum est, quo velobita significetur, Christum seipsum in cœna obtulisse, vels corpus ipsius & sanguis in ea postea offerantur ab Apostolis, eorum qui successoribus, præcepisse.

panem, gratias egir, fregit, dedit discipulis & dixir. Aci

Conci. Trident.

Poid. Can. 3.

phe& manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis deurshoc sacite in mei commemorationem. Similiter & calicem postquam cœnaust', dicens: Bibite ex hoc o Ms nes: hiccalix nouum Testamentum est in meo sanguis ne, qui pro vobis & multis essunditur in remissionem preatotum. Hoc facite, quotiescuncy bibetis in meam commemorationem.

u. Quod,quælo, hic verbulu est, qui apex, quod iota,

modofferre aut facrificare fignificet?

n, Hæcautem verba institutionis cænæ à Christo sas sastionis & Sacramenti. Quæ vt solius sunt Omnipo smir & Maiestatis divinæ: ita nulli creaturæ licet addes ndetrahere, vel mutare quicquam.

Sunt enim Testamentum & vitima dispositio fis iDei testatoris iam morituri. Ideocp minime licet superi ulmare: sed sacrosanct & inuiolabile conservandum.

15. Dedisse autem scribitur Christus discipulis panem, 100 Det Patri colesti obtulisse: & vt ipsi comederent, 100 vt sacrificarent.

16. Siepoculum quoch accepit: sed non Deo sacrificas in, verum discipulis dedit: non vt quasi consecrati iam sas undotes Deo offerrent: sed vt ex eo biberent, & quidem buttet o MNES.

notice de la constitut de la c

18. Nam quod dicit: Datur pro vobis, nonest aut sie

Thomas

Gal.s.

Yy tri:

ribunt)

pite

Gar

fort

mpe

min

Aiff2

nent.

iden

cat.

crifi

COM

t (ven

audis,

n facti

re161

o peo

offeni

facite

Rudio

USCO

nt.

inspir

vatore

obiter

ve w

6 Apor

tri: verum in mortem crucis datur, vel, sicut Paulusdici, frangitur, hoc est, in præsentia distribuitur & dispensau, mox crucifigendum.

no euerso poculo, aut calice, in quo eum vobis effunditu, exhibeo: sed in cruce, in qua mox eum ad peccatorum ve

strorum expiationem profundo.

Nam, sicut passio eius durauit per omnem vitan, hinc ab infantia: ita tum quoce eandem non meditabam modo, sed in actuerat. Hoc agebat Iudas, hoc ipsum wie Pontifices, vt mox captus in crucem ageretur, hocips semet Christus agebat, sicut & loquitur etiam intercon nandum Filius quidem hominis, v A DIT, sicut decostriptum est: Væ autem homini illi, per quem filius hominis PRODIT vR Matth. 26. Et Ioh, 13. 14. 16. Vadon eum, qui me misit. Sicut in, &c.

am PONO pro ouibus meis, nemo tollit eam ame: ld

ego PONO eam a meiplo.

22. Necigitur quia dixit: Hoc est corpus meum, quo pro vobis datur, sacrificium intelligit aut instituit: selse cramentum, quod tota sentit Ecclesia. Ad sacrificiaute institutionem perculiari, nouo, & alio erat opus mantes.

cis:

mis ferr

Ver

2

me

terp

Chr

Mo

23. Porrò quod dicit: Hoc facite, nec per hoc quiden facrificium instituit. Referuntur enim hæc ad totams ctionem cœnæ dominicæ, sicut interpretatur Apostola & testatur, se accepisse à Domino: & quid acceptate dit in sequentibus, vt illic est videre: sed nullius sacrifique Christo instituti mentionem facit, verum solius cœnzo minicæ.

24. Nec FACERE hoc loco significat facilitat

3. Cor. 11.

verum, ve Cyprianus interpretatur, id quod Dominus

infeprior fecit, & quod faciendum mandauit.

25. Porrò quod verbum, FACERE, alicubi cum in acra Scriptura, tum apud prophanos authores ad sacrissida resertur, id non vi aut proprietate ipsius sit verbi: sedum ad multa & varia reseratur, pro materia & natus nei subiectæ est accipiendum, intelligendum, & intersprendum. Et cum apponitur sacrisicis, tum offerre & scriscare etiam significat. Sicut & verbum Græcum suspensiver, nusquam sacrisicare significat: sed tum des num, cum rebus cognatis additur.

im à Pharaone populi dimissionem peteret, dicit: Tu das binobis in manus sacrificia & holocausta, quæ FACIAs avs Domino Deo nostro: quod recte vetus interpres

reddidit, offeramus.

27. Sic Dauid Psalm. 66. Holocausta pinguium offes nm tibi cum incenso arietum, FACIAM boues cum hirs disquoditidem redditum est, offeram. Quemadmodum & Virgilius: Cum facia vitula pro frugibus, ipse venito.

28. Sed hic in tota institutione & actione con a Dos minica ne iota quidem unum est, quod ad sacrificium res ferri possit. De hoc enim nec loquitur Christus, nec illud instituit, vt ex verbis textusprobat est. Quomodo igitur vabum FACER E hoc loco pro sacrificare sumi potest:

19. ltag & Apostolus Christi verba: Hoc facite in mei commemorationem, non de sacrificio vel oblatione, instrupretatur: sed dubitationem (si qua incidere forte potus set, que tamen nulla est) tollens, reddidit, docens quid Christus his verbis voluerit, cum dixit: Hoc facite, dicit: Mone Domini annunciabitis, donec venerit.

Yy 2 30. Quod

Exod.10.

crificia cenza

dicie.

fatur,

ditur.

ndum

m vu

vitam,

abatur

um lu

ocide

er con

eolativ

homi

am mo ne : let

n, quod

fed So

manda

anidem

otam a

oftolu

Derit 2

rificate veria 30. Qu'od vero Apostolus ibidem addit: Catera, cum venero, disponam, non significat per voculam, Catera, mutationem coma dominice: absit enim hoc atanto Apostolo, quod nec angelo de coelo permittit: nec conacelo brationem se traditurum promittit. Hoc enim iam anta in præcedentibus secerat.

31. Sed de bono ordine & evrafia in publicis congres sibus observando, & secundum quem omnia vult fina non tamen de certa alíqua specie, puta coma Doministra

de ordinationibus in genere loquitur.

32. Minime verò omnium de Missa Papistica, que toto genere diuersa est actio à cœna Domini, imo hombis lis huius prophanatio: nec etiam de Missa ritibus vium ex ceremonijs. Notum enim est ex Scriptoribus, & historicis Pontificijs, quibus authoribus omnes illa & singula, accepta sint ferenda.

33. Purum igitur putum, & turpisimum est mendu cium, quod Pontificii magnis verborum ampullis, & plu nis crepant atch euomunt buccis: Missam suam, quamian celebrant, à Christo institutam, & inde ab Apostolorum temporibus durare, & s 1 C semper à Catholica celebras,

nec hanc fuam ab illa effe diverfam.

34. Sed hæc paulo altius nobis sunt repetenda, & de vocabulis eorumés significatione dicendum. Derebun

sequenti Disputatione.

attinet, ne iplis quidem Pontificiis constat, aut conuent inter eos: sed sicut res ipla, ita quocp vocabulum elidu bium, & incerta eius origo.

36. Sunt qui Hebræam dictionem esse contendm Missam non Missah, quod Deut. 16. habetur: quod cin ibi, tum alibi tributum vel contributionem significat. B

qui

00

di

11

re

aft; inci

Ecc

ple

mia ibidem dicitur & additur : contributionem spontas neam manus tuæ, & solenne fuit ea, quæ offerebantur, in lege sursum levare, & sic ipso ritu levationis Domino of ferre, adeog vetus interpres per oblationis vocabulum reddiderit, hinc vocabulum Millæ, quæ iplis eft lacrificit verepropitiatorium, ortum elle, patronis eius quibuldam placuit.

7. Verum Hebrææ linguæ peritissimi Sanctes Paminus. & Vatablus, Bibliorum interpretes, per sufficiens

um reddiderunt.

a,cum

zterz.

Apo

æ celu

ante

ngra

t fierL

inised

a, que

ortibi Vitatie

hiftor

nguk,

nenda

& ples

am iam

olorum ebrata,

. & de

ebwin

ETHLON nuent

eftdu

endant

od cum

cat. B

qui

38. Quod si maxime probauerint aduersarij Pontifis meo loci vocabulum non Missah, oblationem significas remon tamen hine probabunt, quia vocabulum hoc Pons thick Misse, & cona Domini prophanationi attribus melt, ideo mox facrificium esse vere propitiatoriu pro peccatis viuorum & mortuorum.

39. Sed recens hoc est inventum Missa patronorum. Vaultiores enim Scriptores Pontifici ipli Latinam vos

cem effe, & a mittendo derivari afferverunt.

4c. Magister sententiarum scribit : Missa autem dis Lib.4,dift 24, du, vel quia Milla est hostia, cuius commemoratio fit in infine, Moofficio. Vnde dicitur: Ite, Milfa eft, id eft, sequimini holtiam, quæ Missa est ad coelestia, tendentes post eam, vel quia missus coelestis venit ad consecrandum corpus dominicum, per quem ad alcare coelefte defertur hostia. Vnde & dicitur: lta Miffa eft.

41. Durandus in rationali divinorum obsequiorum Lib. 4. Rubrica Millam appellari ab emittendo: quia quando facerdos i circa finem. Indipiat confecrare Eucharistiam, Catechumeni foras de Ecclesia mittuntur. Item dicitur à dimittendo, quia ea exe pleta, ad propria quisos fidelis dimittitur. Vel verius, quia holia mittitur. Et quod vittatius est, dicitur Milla totum Y y 3 officium.

officium, quali transmissa, eò, qu'od populus sidelis per ministerium sacerdotis, qui vice Mediatoris inter Deum & homines, id est, Christi sungitur, preces supplication nesce ac vota altissimo transmittit. Aliquando Missalt nomen proprium, quia significat Christum, qui missalt a Patre in hunc mundum. Significat & angelum, qui missalt titur, vt per eius manus hostia offeratur in sublime altare Domini. Ipsum ergo sacrificium, id est, hostia, vocatur Missa, quasi transmissa primum nobis à Patre, postea Putri à nobis per passionem eius. Cumergo Diaconus infine dicit: Ite Missa est, idem est, ac si dicat: Redite ad propria, vel : sequimini Christum, quia missa suce oblatadi hostia salutaris pro nobis ad Deum Patrem placandom. Hactenus Durandus.

In exposit. Can. Missaelectione 15. 42. Gabriel Biel. Dicitur Missaed, qu'od angém mittitur. Item dicitur ab emittendo, qu'ia tunc emittebre tur Catechumeni foras. Tunc enim Diaconus diceres Iet, exeant Cathechumeni foras. Quandoç Missa ditur solum Canon, vel etiam illa Canonis verba, quibus cop pus Dominicum consicitur, eò qu'od tunc mittitur Christius, corporalem suam præsentiam exhibens Sacramen to. Secundum quam acceptionem Missa, dicitur Christin in coena, & Apostoli post missionem Spiritus sancii Missam celebrasse, vbi tamen mox subsicit: Licet totum Missam protulerum.

43. Quid non modo incertius, sed ineptius etiand stultius, addo & magis impium hac Missa Papisticzen mologia, cuius merito ipsos pudere debebat, si modosio tem haberent, eam in non penitus perfricuissent.

He

Pop

SC Cat A

Eur

44. Porro licut vocabuli ervuon etiam iplis Papilis incerus

incertum est: ita etiam, quando huic actioni inditum sit, aqueignoratur. Certe Ecclesiæ primitiuæ aliquot secue lisignotum suit,

45. Quod enim alicubi in historia Ecclesiastica Las tinavocabulum Missa occurrit, sciendum est, in Gracis exemplaribus, vnde ista sunt translata & reddita, no Miss

Evocabulum, sed Autoupyia haberi.

s per

eum

atios

Maeft

us eft

i mits

altare

catur

ea Pu

sinfi

d pro

ata ef

ndum.

ngelm teban erefor

dicita

us con

hrifts

Ai Mu

n Mille

ica func

tiam &

icz etyl d'o from

Papilli

46. Et extant multa alia similia vocabula, de cœna Domini apud Græcos Scriptores Ecclesiasticos: qualia simtiforopia, ενχαρισία, στινάξεις, εκκλησιάζειρ, στινάζεις imniĝu.

47. Quibus certe nequaquam hoc agitur, quod ade urfarii Papista euincere conantur: Patres in ea fuisse opis nione, quod senserint, in Missa sacrificium corporis & faguinis Christi offerri pro peccatis viuorum & mortuos mm.

48. Aemogyia enim non Millam lignficat, aut sacrifis dum propitiatorium pro peccatis: sed omnem omnino factionem & administrationem, non tantum Ecclesias ficam, sed etiam politicam publicorum bonorum.

49. Actorum Apostol. capite 13. scribitur de Prophetis & Doctoribus Ecclesia primitiua, in quorum nus merosuit & Apostolus Paulus, λειτουργούντων δε άντων, πίσ nistrantibus verò illis: quod Erasmus Roterodamus sorte pacare volens, quos aliàs sua offenderat dicendi libertate, inficantibus reddidit: Chrysostomus autem μηρυθόντων, ites, prædicantibus. Præcedit enim ibidem, quod suerint Doctores & Prophetæ. Nec tum Missa illa blasphema Pontificia in vsu fuit- 1. Corinth. 11.

50. Quemadmodum ad Rom . 15. Apostolus se vos cathémogyou ministrum Christi, ίδρους γούντα sacrificantem Eurogelium Dei, vt oblatio gentium (qua scilicet ipsius ministerio

ministerio tanquam primitiæ & sacrificium gratisimum Deo adducuntur) fiat accepta, sanctificata in Spiritulan cto.

51. Hoc ipsum vocabulum à Paulo Rom. 13. Magis stratui quoce politico tribuitur, qui nunc ab eo vocatur

AHTOURY O, nunc danor .

52. Venit etiam nomine hoc λετουργίας Eleemolyni & collatio pecuniæ, quam conferebant gentes conurés ad Religionem Christianam in vsus necessarios plorum ad subleuandam eorum inopiam. Sicut Paulus 2. Corina vocat διακονία μπὶς λετουργίας. Et ad Philip. vltimo. Repletus sum acceptis ab Epaphrodito, qua missis in odorus suauitatis, hostiam acceptam Deo placentem.

53. Non negandum autem est, vocabulum Astroph ad cœnæ etiam dominicæ actionem ab authoribus Ecdu siasticis referri. Sicut Ignatius Martyr in Epistola ad Sun nenses, vbi Ecclesiam illam hortatur, vt sibi caucatacou uenticulis clandestinis seductorum, scribit: Nonlicusias Episcopo nece offerre, nece sacrificium immolare, nequ

Que die die

Min diad tio

50

OMO

mus.

bonie

Crater

gamu

λατουργάμ.

54. Qui tamen locus & similes, cum apud eunden tum apud alios, non probant, cœnam Domini privana fuisse solicio sacrificuli actionem. Hoc enim ipsum etan, idem dicto loco impugnat. Multo verò minus sacrificio pro viuis & mortuis more Papistico offerendum sedam munionem & totius Ecclesia publicam actionem.

55. Sicut plerisch in locis, vbi latini interpretes grade cos authores reddiderunt Missas celebrare, habetur on iden, & similia, de quibus suprà 46. quod non est sacrificare corpus & sanguinem Christi, aut Missas celebrate privatas, in eisch offerre sacrificium: sed in Ecclesia & con tu populi Dei convenire & cultibus divinis vacare, quod omnibus

omnibus ex equo Christianis est commune.

56. Quod vero cœna Domini facrificiu etlam dicie mra scriptoribus Ecclesiasticis, non hocconsilio factum david fenferint, offerendam elle privatim à facrificulo mopeccatis vivorum & martuorum expiandis : fed lone zealio fine.

7. Valde enim late patet & multismodis vocabue

Im facrificij à Patribus accipitur.

(and

agb

atut

fyna

rentz rum,

in.a

eple

orem

oveya Eccles

Smyr

COD

et fine

neque

indem

uatam

etiam,

ficium

edcom

es gra

T CHILLE Cacrifis

lebrare

86 000

e. quod mnibus

8. Primum enim Christus iple victimam & Sacrifis dim le sumice corpus pro peccatis, viuorum, & tum etis mdefunctorum, sed non in cona, verum in cruce obtuk. Enguinemics effudit . Hoc folum verum & vnicum propitiatorium est & dicitur facrificium.

19. Sic antiquitas quoce in hac lignificatione, hoce August.contra admolacrifici vocabulum vsurpauit. D. Augustinus, werfar legis & Pro-Quoniam fingulari & folo vero facrificio pro nobis Chris phetarum lib.1. Manguis est effusus, facrificium Ecclesia laudis est in as Plal.64. dionegratiarum. Et alibi idem author: Sed vt Dei venia permetur, propitiatio fit per aliquod facrificium. Exe tit ergo'a Domino Deo miffus quidam facerdos noster, implit à nobis, quod offerret Domino, iplas diximus adas primitias carnis ex vtero virginis. Hoc holocaus hobulit Deo. Idem postea: Impietates nostras tu propis theristu facerdos, tu victima, tu oblator, tu oblatio.

60. Deinde in genere omne opus bonum sacrificis micitur. Augustinus: Proinde verum sacrificium est omeopus, quod agitur, vt fancta societate Deo in hærea: mus, relatum schicet ad illum finem boni, quo veraciter bonielle possumus. Vnde ipse homo, Dei nomini conses caus, facrificium est-Corpus etiam nostrum dum castis gamus, facrificium eft.

GI. Sic Zz

61. Sic supra 49.8 50. prædicatio Euangeli, simile

ter 52. Eleemosynæ sacrificia dicuntur.

eandem ob causam dicta est, qu'od Christiani adeius celes brationem, & pro ministeris conservatione, pauperums que sustentatione, panem, vinum, & alsa munera affenta. Quæ piorum munera & contributiones, hostia, oblatio nes, addo, & victimæ ex Mose per nasa petitis vo cabulis, item sacrificia, Patribus sunt dicta.

83. Cyprianus sermone de Eleemosyna: Locuple & diues, Dominum celebrare te credis, quæ corbonan omnino non respicis, quæ in Dominicum sine sacrificio venis, quæ partem de sacrificio, quod pauper OB T VIII.

fumis.

Bren.lib. 4. Cap.32. 64. Et hoc vetustior Irenæus: Ecclesia invniudo mundo offert Deo, ei qui alimenta nobis præstat, primis as suorum munerum in nouo Testamento. Idem: Ostrimus autem ei non quasi indigenti, sed gratias agenta, donationi eius, & sanctificantes creaturam.

bratione cœnæ Domini adhibentur & coniungumu, quæ etiam sacrificium dicuntur, qui mos in Ecclesapio mitiua, sicut etiamnum hodie, vsitatus suit, cœna Domini sacrificium dicitur. Dirigatur oratio mea sicut incon sum: elevatio manuú mearum sacrificium vespertinum.

Pfal.141.

& sacrificamus pro salute Imperatoris, sed Deo nostrolipsius. Sed quomodo præcepit Deus, pura prece.

Tertull ad. Scapul.

altare frequenter sine intermissione. Est ergo altare coelis. Illuc enimpreces nostræ & oblationes dirigunt vt ad templum.

Iren lib. 4.

68. Chr

6

pop

dicit

Dei

filium

& vit obren

VOC21

70. kbrat

ficij Cl

Azntu

71.

H: Sa

vaius v

denciur

iam Ch

brant,

& fangi

72.

lemel in

men

omni di

legogat

menta q

crament

ellent. E

terum n

73.

ni coenar

68. Chryfoftomus: Quin & in precibus viderit quis

populum multum fimul offerre.

60. Hinc & Eucharistia & facrificium Eucharisticum dicitur cona Domini ab illo fine , in quo cum pro alis Deim nos collatis beneficis, tum pro hoc summo, quod flium pro nobis in mortem tradidit, gratiæ illi in huius elebratione aguntur. Quod facrificium & hostia laudis, Wyimli labiorti confitentiu nomini eius dicitur. Quams obrem Patres totam quoque hanc actionem facrificium vocarunt, quod ex illorum scriptis fit manifestum.

70. Adhæc facrificium dicitur coenæ dominica ces kbratio, quia memoria est & commemoratio vnici facris fei Christi semel in cruce peracti, quod Patres multis tee

fantur locis.

1,

4

'n

71. Augustinus facile princeps reliquorum ita scris August. contra be: Sacrificia Hebræorum erant prædicamenta venturi Faultum Manichæum lib. 20. min verisimi sacrifici, quod pro peccatis omnium cres cap. 18. dentium offerri oporteret, quod Christus obtulit. Vnde bm Christiani peracti eiusdem sacrificij memoriam celes brant, sacrosancta oblatione & participatione corporis & languinis Christi.

72. Idem alibi coenam immolationem vocat: Nonne ad Bonifac. fenel immolatus eft Chriftus in feiplo ? & tamen in Sas tamento non solium per omnes Paschæ solennitates, sed omnidie populis immolatur. Nec vtich mentitur, qui ine terogatus, eum responderit immolari. Si enim Sacras maa quandam similitudinem earum rerum, quarum Sas tramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non ellent. Ex hac autem similitudine plerunce etiam ipsarum trum nomina accipiunt.

73. Sicetiam Magister sententiarum eandem Domis Magist. Sent. Nicenam non immolationem solum, sed etiam sacrifie lib 4 dift. 12.

August. Epist. 23.

cium dici afferit, propter memoriam, recordationem& repræsentationem vnici Christi sacrificij semel in cruce peracti. Posthæc, inquiens, quæritur, si, quod gerit faces dos, proprie dicatur facrificium, vel immolatio, &fi Chris stus quotidie immoletur, vel semel tantum immolatus sie Ad hoc breuiter dici potest: illud quod offertur & confe cratur à sacerdote, vocari sacrificium & oblationem, qui memoria est & repræsentatio veri sacrificii. & sanctzin molationis factæ in ara crucis. Et semel Christus mortum in cruce eft, ibicg immolatus eft in feipfo. Quotidie auten immolatur in Sacramento, quia in Sacramento recordi tio fit illius, quod factum eft femel.

facrificium & avaimanton oblationem: sed non respecti cruenti facrifici Christisemel in cruce peracti, qualis quotidie de nouo in Missa Deo incruento modoilludo Sum facrificium offeratur . Semel enim Christusoblan est, ad exhaurienda multorum peccata. Et per proprim fanguinem ingressus est semel in fancta, æterna reden ptione inventa, non vt fæpius offerat feiplum, aliquio portuisset illum sæpius passum fuisse : sed respectulation ciorum Leuiticorum veteris Testamenti, in quo cultud Sacrificia sanguine constabant. Et sine sanguinis effusion

74. Vocant Patres & conam Domini incruent

non fit remissio peccatorum.

Rom. 13.

Heb. o.

Eundem plane ad modum Apostolus homen Christianos, vt offerant corpora sua hostiam viuam, in ctam acceptam Deo, rationalem cultum, respectuculmi veteris Testamenti, qui erant aloyor : sacrificis, vistimi & varis pecudum oblationibus & sanguine constants.

Cyrill. Epift. ad Nestorium.

Cyrillus. Annunciantes enim eam, que fecon dum carnem est, mortem vnigeniti filij Dei, hocelf, lei Christi, & ex mortuis resurrectionem, inche colos allump

tion

7

mel.

&c

n.

habe

Offe

niger crific

non i

oblati

dicit i

enitio

78.

tænæ

runt (

torium

79. 1002 M

telebr:

riad al

Offeri

berin f Aposto

lefforit

bis, Ch

de ver

80.

8

ICE

CTI

hris fic

Ses

W

in

UU

tem

de

ton

ede

125

atus ium

cmi

viol

crife

US &

jone

曲曲

ultra

imi

to.

CUD

ump

tionem confitentes, incruentum in Ecclesiis perficimus cultum. Accedimus ad mysticas benedictiones, & sanctia sicamur, essicimurca participes sanctæ carnis, & preciosi sincuinis nostri omnium Saluatori Christi.

Idem. Adhibemus autem & sacrificia spirituas Cyrill contra la scilicet & mentalia. Nam illi, qui ex sanguine sunt Is Iulian. lib. 10.

mi, offerebant Deo oues & boues, turtures & columbas, tex fructibus similam oleo conspersam, & lagana & thus n. Nos autem tam crasso ministerio relicto præceptum labemus, vt tenue ac spirituale & subtile perficiamus.

Offerimus enim Deo, in odorem suauitatis, virtutes oms nigenas, fidem, spem, charitatem, laudes, & c. Istud enim sac uticium minime carnale, simplicem & secundum natus na incorporeum decet Deum. Et mentalis fragrantiæ oblationes sunt vere honestæ vitæ modi. Ita enim alicubi dictipse: Misericordiam volo, & non sacrificium; & as pitionem Dei magis, qu'am holocausta,

78. Etli igitur Patres vsi sunt vocabulo sacrifici in tenzdominica negotio: tamen non senserunt nec dixes runt (vt hodie Pontifici) esse sacrificium vere propitias

brium pro peccatis viuorum & mortuorum.

79. Insuper oblationes pro defunctis faciunt & ans ma Martyrum sacrificia: Item memorias defunctorum telebrant: sicut & D. Augustini mater sui mentionem sies tiad altare petist. Et in Liturgia S. Chrysostomi habetur. Osterimus tibi rationalem hunc cultum pro requiescentis buin side Maioribus, Patribus, Patriarchis, Prophetis & Apostolis, præconibus & Euangelistis, Martyribus, constissions, continentibus, & omni Spiritu in side initiato.

80. Quis verò adeo demens est, vt iudicet ex his vers bis, Chrysostomum sensisse, cœnam Domini sacrificium elevere propitiatorium pro peccatise Etsi enim dicat, of

Zz 3 ferimus

ferimus tibi : tamen id minime papistico more est intelli gendum, cum addat pro Patriarchis, Prophetis & Ann Stolis, &c. Sancti enim cum fint, absolutos effe neceffe et defunctos, iam antea à peccatis, Rom. 6. Et beati cu Chris sto Dei conspectu fruuntur. Sed pro gratiarum actione erga Deum, quod talia Ecclesie lumina atch organa, tamé falutares Deus dederit Doctores, vt supra est demonstra tum thef. 69.

Chryfost in Epist. ad Heb. Homil. 17.

Et quo consilio conam Domini oblationemon cet, alibi idem author oftendit his verbis: Quid nost Now ne per lingulos dies offerimus ? Offerimus quidem, ledal recordationem faciences mortis eius. Et paulo post: Ipland ferimus & nunc, quæ tunc oblata quidem consumino potest. Hoc autem quod facimus, in commemorationempidem fit eius , quod factum est. Hoc enim facite, inquit, inm commemorationem.

Qu'od si maxime plane idem sensissent Patred Missa sacrificio, quod hodie Pontificii (quod tament illorum scriptis dextre & secundum fidei analogiamas ceptis, colligi non potest) non ideo mox tale erit, seun dum facram Scripturam & Christi institutionem, Mil facrificium. Non enim Scriptores Ecclesiasticos contr Christum & veros Ecclesia Patres, Apostolos dico, and

re iubemur.

Cyp. lib 2. Epift.3. cramento calicis.

In quam sententiam præclare S. Martyr Cymu ad Cecilium de Sa- nus his verbis scripsie: Nam fi in facrificio, quod Chillin eft, non nisi Christus sequendus est, veice id nos obaudit & facere oportet, quod Christus fecit, & quod faciendu effe mandauit. Quare si solus Christus audiendus ett non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciendo putauerit: fed quid, qui ante omnes eft, Christus prior !! cerit. Necenim hominis consuetudinem sequioponto

memor Grio ac! mata fid cont De

fed !

iam :

mis S

dicio

fi for

Chris

84

Scrift

rum c

mlz f

confu

vere a

rauz

85,

toria,

Dtz fa

eedenti

nt Chri

apta ell 86. am Do iam cor

adverfus preces, &

led Del veritatem . Qu'od si nec minima de mandatis Dos mini licet foluere: quant'o magis tam magna, tam grandia. imad iplum dominicæ passionis & nostræ redemptios sis Sacramentum pertinentia, fas non est infringere, aut haliud,quam quod divinitus institutum est, humana tras dione mutare? Et postea: Nam si sacerdotes Dei & Chris filmus, non inuenio, quem magis lequi, quam Deum & Christum debeamus.

84, Ideonon mox, si inueniatur, alicubi in Aphrica August. decinitate faificulum privatim feciffe oblationem : vnum aut altes Deilib.ylt.cap.& mmexemplum barbaricæ & superstitiosæ gentis, aut ves miz fomnium, Christi institutioni & Ecclesia primitiua confuetudini opponatur. Nec enim superstitiones vili des beeztati : & quot capita, tot fenfus, totidem fere etiam

muz & superstitiosæ opiniones.

85, Licet, id, quod refert Augustinus, si vera est his horia, & non falso ad ipsum delata, no probet, Missa pris maracrificio spectrum fuisse abactum . Nam, vt in præs adentibus demonstratum est, offerre sacrificium corpos ichrifti, & celebrare conam Domini, in qua fit com memoratio benefici, passionis ac mortis Christi, & dispen bioaclumptio corporis ac fanguinis iplius: vt pij confira matafide accipiant consolationem in adversis, & invos om Deum pro liberatione, cui spectri illius depulsio acs anta est ferenda.

6. Itag dubium non est, quin Presbyter ille cœ Domini illic celebrauerit & communicauerit famis lan corpore & sanguine Christi: vt in fide confirmati adurius malignos spiritus coniungerent suas cum iplo puces, & hoc modo spectrum diabolicum suisse expuls

116

DOS

d

vinc

one mo

TW

VOV

100 11

O

THE THE

BE

Da

120

'un'

価

ott

udi

dirt

dus

ch

71 10 ytth

Quare in Patrum testimonijs, & lectione vetes

rum Scriptorum Ecclesiasticorum adhibendum est sudis cium & consideratio, quæ suerit perpetua ipsorum sentia, & quid obiter, quid improprie, quid consulto, quid explicate, quid ex vulgi more & temporum consuetudis ne aut argumento inseruientes dixerint. Ac varias eorum de Eucharistia loquutiones secundum Christi institutionem interpretandas esse sciamus. Sitcis in his NOR MA ipsa Scriptura Prophetica & Apostolica, atch Symbolam cepta & approbata.

88. Molen habent & Prophetas, inquit Christus, har audiant. Quod si Molen & Prophetas non audierint, acq si quis ex mortuis resurrexerit, credent. Item: Quiva

audit, meaudit.

89. Quibus verbis dulcissimus noster Saluatornoin causis & controuersis Religionis, gloriam Dei & anime saltem concernentibus, ad scripta Prophetica, & possuum in coelos ascensum Apostolica & Euangelistam

ablegat, quæ audiamus.

oo. Sicut alijs compluribus facræ Scripturælocispitet: Ad legem magis & ad testimonium: Quod sinon werint, secundum verbum hoc, non erit eis matutinalu. Item: Sed licet nos aut angelus de cœlo euangelizet vobi aliud Euangelium, præterquam quod euangelizaulm, anathema sit.

91. De Missa itacs cum tam salutare perhibeatudis se sacrificium, supra 6. Thesi, quid sentiendum sit, non cu humano ingenio, nech hominum qualium cunquaden sigmentis aut traditionibus, sed sacra Scriptura divinimins inspirata, quæ oraculum est Spiritus sancti, sudicandum erit.

92. Nam quicquid ex fide non est, peccatum est.

93. Porro ex fide effe non potest, quod sacra Scripto

Luc.16.

Efa. 8.

۹

122

cus p

ta au

Scrip

rata

95.

tiplic

tur al

chun

citur:

minic

cœna

pitiat

Eccle

folor

cijs ce

te lege

officiu

nia ve

protul

bent, E

ta cele

partibi

live ca

rint, do

coficer

98.

Pietati

97.

96.

9

rzanthoritate deftituitur. Fides enim ex auditu eft, audius per verbum Dei.

94. Verbum autem Dei non fomnia, non commens nautsigmenta sunt vel traditiones hominum: sed sacram Scripturam divinitus per Prophetas & Apostolos inspis

ratam fignificat.

id

Ô

08

m

alt

pai

di

ux. bis

U,

di

O

em

irus

lun

pou

os, Siue igitur Millam (quæ, vt Gabriel Biel fcribit, mul toliciter, vt fequitur, dicitur) accipias pro toto, quod dici urab Introitu více ad Offertoriu, quæ dicitur Miffa Cates chumenorii: siue pro solo Canone, qui quandocs Missa dis chur: vel etia pro illis Canonis verbis, quibus corpus Dos minica conficitur: nullo horum modora affirmari potest. conam Domini Missam, hoc est, tale esse sacrificium pros phiatorium'a Christo institutum, ab Apostolis hoc modo Bolelia traditum, & in primitiva Ecclesia hinc ab Apos folorum temporibus observatum, sicut hodie à Pontifie ciscelebratur. Sicut ibidem Gabriel statim & immedias te sequentibus verbis addit: Licet, inquiens, totum Missa officium, secundum quod nunc institutam est, nece ome nia verba Canonis, quæ temporis progressu addita sunt, protulerunt (Apostoli in Misfæ celebratione.)

96. Petrus Apostolus & primus, vt quidam perhis bent, Episcopus Romanus, sola oratione Dominica recitas Platina in vita Six-

acelebraffe scribitur à Platina.

97. Notum etiam est de omnibus & singulis Missa &à quibus authopartibus, quid singuli Pontifices Romani, siue habitum, ribus, Missa sint livecantica, fiue orationes aut reliqua consideres, assues rint, donec Pandora hæc prodierit, & Cento mendicorum conceretur, quod cum ex nostrum, tum etiam Pontificios rumscriptis est manifestum.

98. De Canone porro Missa, eius cerroribus & ima

pietatibus, dicctur in sequentibus.

DISPV AAa

ti 1. vbi plurima scribit, de his, quz,

DISPVTATIO

De Missa Pontificia.

Anno 157%

Issa Patroni, eam à Christo institutam, ab A postolis acceptam & traditam, summostum à primitiua Ecclesia observatam, hincipomi bus temporibus per successionem propagatam, asserunt.

Ho

tefte

ordi

mo a

12,

17.

gant, üz tr

bus,qu

Rom

Chris

25.

nicant

nonie

16.

Dtra 2

Dem, 8

17.

qui fed

compo

Sicut e

ditur ca

gorius

luit pre

11 fasci

2. Hanc sacrificium esse propitiatorium provini, defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alimb cessitatibus offerri debere pronunciant.

3. Hæc encomia vanilsima esse, hac Disputationen monstrabimus.

4. Nihil enim tale in verbis institutionis conzul minicæ, à quibus recedere est piaculum Christianis, sip dem Testamentum Christi, haberi, euidenter practidal Disputatione à nobis est ostensum.

5. Et Pontificij ipsi testantur, quibus authoribus lingui accepta sint ferenda, tametsi in hoc quoce sapedissenti.

6. Petrum Apostolum omnium simplicissime, & m d'e cœnam dominicam celebrasse, ad eamos solaoratus dominica vsum, Platina testatur in vita Sixti I.

7. Quod iplum Greg. Magnus Pontifexeium nis primus, alijs tribuit Apostolis omnibus: Mos, iqui, fuit Apostolorum, vt ad ipsam solummodo Orational dominicam oblationis hostiam consecrarent.

8. Confiteor, Pontianus eius nominis I. institutto ca annum Domini 235. Nauclerus Generat. 8. Platinaro ro, Damaso Papæadscribit.

. Introitum, Celestinus circa annum Domini 41

Greg. Mag. Regifter lib. 7. cap. 63. ordinauit, vt Pfalmi Dauidis ante facrificium canerentur, quodante fieri non consueuerat, Bergomates & Platina uftantur.

10. Gloria patri, Damasus. Kyrie Eleyson Syluester. Hocipfum vt nouies repeteretur Gregorius Mag. Plat. ufte. Gloria in excelsis Telesphorus. Collectam Gelasius

ordinauic.

Ai

odio

mi

ago

ns.N

H

12 00

200

liqui denti

ngula nuida

X no

cion

iones

ritar

D270

i 41

11. Lectionem Epistolarum, & Euangeliorum author ficiculi temporum Telesphoro Papæ, Platina Hieronys moadleribit, qui tamen & iple in Ecclesijs vsitatam eam milletestantur.

12. Graduale, Tractum, & Halleluia, Gelasio tribuunt, Vide Plat. in vita

13. Sic Canon , sine quo Missam celebrari posse nes Sixti I. met, nec à Christo est ordinatus, nec ab Apostolis Eccles fiztraditus, sed a varijs authoribus CENTO consarcinas uguemadmodum & præcedentia.

14. Alexander enim eius nominis primus, Pontif, Bergomat. lib. 8.

Rom. circa annum Domini 110. ob memoriam passionis Christi, verba hæc: Qui pridie, &c. addidisse scribitur.

15. Syricius anno Domini 385. verba hæc: Commus Naucl generat. 13. nicantes, & memoria venerantes, addidit, quod olim Cas rumlib.4. nonis initium fuille scribitur.

Rationale divino-

16. Leo I. circa annum Domini 442. constituit, vt btraactionem Mysterij diceretur : Hanc igitur oblatios mm,&c.Item:Sanctum facrificium, immaculată hostiam,

17. Author fasciculi temporum testatur, Gelasium I. Certitudo de quiledi Romanæ præfuit, anno Domini 490. Canonem Authore Canonis, De Sacramenti Alcomposuisse, cui Volat. tribuit Gradualia & Collectas. taris mysterijs lib. Sicut etiam Innocentius 3. testatur: Gelasius, inquit, cres 3. cap. 10. ditur canonem principaliter ordinasse. Sed vt dicit Grez Grego.loco,quo gorius in Registro, quidam nomine Scholasticus compos supra propos. 6. luit precem illam, quæ super Eucharistiam secreto dicitur.

AAa 18. Sed 18. Sed tamen idem Gregorius circa annum Domini 590. Canoni addidit: Diesch nostros in pace, &c. vique ad: Quam oblationem. Bergomate lib. 10. teste.

Nauel.genera-

19. Gregorius vero eius nominis 3. adiecit in Canone: Quorum solennitas hodie.

Clichtoueus Parif.

20. His addit Clichtoueus: Et alij summi Pontification diuerso tempore alias sacri Canonis particulas adiense prius compactis traduntur instituisse ceremonias, inipo Missa Canone à sacerdote sacra faciente observandas.

21. Atch ita varijs authoribus, diuerlo tempore, in celsiue ante & polt Gregorium Magnum, Canon Mile

est fabricatus.

Apostolis, vel instituta, vel tradita est: & hincomba
temporibus in primitiua Ecclesia hoc modo, vtiamba
in Ecclesia Pontificia, & hactenus aliquot seculis estab
brata, durauit; cirm canone, qui principale & totumes, line quo ea, opinione Papistarum, peragi & celebrarion
potest, destituti essent:

Concil. Trid. Sels. 22. Canon. 6. 23. In hoc Canone negant Pontifici, quicquantle errorum: & anathemate suo feriunt, si quis dixerit, Canonem Missa errores continere, ideo qua abrogandumesse.

Ibid. Cap. 2.

24. Ibidem etiam additur, sacrificium Missavettis se propitiatorium. Huius quippe oblatione placatus Do minus, gratiam & donum poenitentia concedens, ami na, & peccata etiam ingentia dimittit.

1bid. Can. 3.

25. Et si quis dixerit, non pro viuis, & defunctis, po peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus de ferri debere, anathema sit.

26. Sed vt iam de reliquis Canonis erroribus ratus mus, de quibus alias, de hoc iam præmisso agemus prætis

puè.

27. B

3/9

ciar

bett

matu

tep

BUIT

btic

- 21

Eccl

tate(

dact

nito

VETE

29

bís co

quo I

pecta

quod

mam

31

608,q

inftar

Denie

acrif

rum e

trojui

VNI

cando

32.

27. Et constanter afsirmamus, Missam hanc Pontissis ciam, hoc sine celebratam, vt in Concilis Trid. Decretis habetur, & hactenus in Papatu suit longo tempore obsersuatum, horribilem esse cœnæ dominicæ à Christo institus tæprophanationem, cultum impium, & idololatriæ plesnum, ac blasphemiam in sanguinem, vnicames Christi obsationem in cruce peractam, summam.

28. Non enim licet nec Pontificibus, nec ipli etiam Ecclelia, cultus instituere ac comminisci propria authoris ute (sicut etiam non facit vera Dei Ecclesia) quod sibi authoris pro sua libidine sumunt Pontificii, dum ex communitatius Ecclesia cona, privatum confingunt sacrificium

vere propitiatorium.

omi

pique

200

ificu

cile

iplo

3,

in Mile

D,C

ibu odie

telev A. K

not

effe

no.

t.

0/

W

OB

tal

cov

29. Cona Domini Sacramentum est, in quo Deus nos biscorpus & sanguinem Christi exhibet: non sacrificium, quo nos Deo offeramus corpus & sanguinem Christi pro pectatis viuorum & defunctorum.

30. Nec Christus in cœna Deo patri incruento modo, quod nos imitemur: sed in ara crucis seipsum obtulit victis

mm, pro generis humani redemptione.

31. Hac vnica oblatione consummauit in æternum

cos, qui sanctificantur.

32. Nec hoc vult repeti, aut iugiter offerri in Missa, instariugis illius sacrifici, quod typus Christi suit, quo adteniente corpore, vmbra euanuit.

3. Nam si repetatur, argumentum hoc esset, Christi heriscium non suisse sufficientem & persectam peccatos rum expiationem, Argumento Leuiticorum sacrificioru. Heb. 10.

34. Iamvero SEMEL per proprium sanguinem ins troiuit in sancta, AETERNA redemptione inventa: Et Heb. 9. VNICA oblatione consummauit in æternum sanctifis andos.

AAa 3 35. Hoc

Hoc autem negant Pontifici, qui afferunt, Chris stum se obtulisse semel cantum pro Originali peccato in Milla vero offerri quotidie pro peccatis Actualibus.

Thomas Aguinas de venerabili Sacramento altaris

Verba Thomæ sunt: Secunda causa institution nis sacramenti, est sacrificium altaris, contra quandam quotidianam delictorum nostrorum rapinam : vt sicut corpus Domini semel oblatum est in cruce, prodebito originali, sic offeratur jugiter pro nostris quotidianis de lictis in altari. Et habeat in hoc Ecclesia munus, adplacan dum sibi Deum, super omnia legis sacrificia, preciosum & acceptum.

I.Ioh.L.

37. Quali verò Christus pro originali tantum peco to ,& non etiam pro actualibus fatisfeciffet, cum fanguis fili Dei emundet nos ab OM NI PECCATO.

Hebr.o.

38. Et fine languinis effulione no fit peccatoruremi sio. In Missa autem non effunditur . Est enim, vtipliaffir mant, incruentum facrificium-

Ideor vere pronunciamus, blasphemiam elle horrendam fanguinis Christi, quod peccatorum expiaio nem suo, & à se conficto operi, Missa afferibunt.

Heb. 6.

40. Adeog rurlum libimetiplis crucifigere filim Dei , & oftentui habere, sicut etiam in sua Mislain me partes discerpunt.

Quod si maxime, facere, hoc quoq loco facili care significaret (cuius tamen contrarium in pracedent Disputatione probatum est) & sic Christus corpus & land guinem luum in cona . vel Milla offerre, iulsillet:tamen non hinc lequeretur, Millam facrificium elle vere propi tiatorium pro peccatis viuorum & mortuorum.

42. Quia Christus id non in peccator m expiationem sed sui comemorationem fieri voluit, quod Apostolusin terpretatur: Morte Domini annunciabitis, donec veniat.

43. Sacri

Mil

mis d

4

Chr

dine

quo

num

femp

rijs II

rant.

tz,cu

fum p

necel

cum p

imma

luntat

Chrift

ftris, i

non of

misio

narian Go fac

49.

tionem

Gerific

(vel qu

50.

48.

47

46

43. Sacrilega igitur est Testamenti Christi violatio, Missa illud sacrificium vere propitiatorium, quod pro vionis & defunctis offerunt.

44. Pugnat etiam cum ratione, & modo Sacerdoth Christi, qui scribitur esse Sacerdos æternus, secundum ors dinem Melchisedech, perpetuum habens Sacerdotium, quod per successionem ad alios non transit. Vnde ad ples Heb.7. num saluos facere potest, qui per ipsum adeunt Deum, semper viuens ad hoc, vt interpellet pro eis. Ideoch vicas mominime indiget, qui idem substantia sacrificium offes rant.

45. Nec possunt expiare Sacrificuli aliorum peccas ucum Sacerdotem, qui expiare aliorum peccata velit, ips Leuit. 16. sum peccatis carere oporteat, ne prius pro proprijs offerre Heb. 5.

accesse sit, quemadmodum Leuitici fecerunt.

46. Nec possunt Missifices sistere filium Dei, patri: Heb.9. am per Spiritum sanctum æternum seipsum obtulerit immaculatum Deo, semel oblatus à seipso, per quam vos luntatem sanctificati sumus per oblationem corporis lesu Christi semel peractam.

47. Sicut igitur semel mortuus est pro peccatis nos Rom. 4. ftris, iam non moritur amplius : ita semel oblatus est, iam

non offertur amplius.

10

0:

١,

M

d

M,

D

48. Sed nec opus est. Vbi enim peccatorum est re: Heb. 10.

misio, non est amplius pro peccatis oblatio, Christus ples

mariam peperit peccatorum omnium remissionem, vnico

so facrificio. Ideo repetitione eius non est opus.

49. Porro nugantur Pontificii in Missa fieri applicas tionem meritorum, & beneficiorum, Christi passione, & factificio in cruce peracto partorum. Et sic canalem esse

(vel quasi) quo ea ad alios deriuentur.

50. Sciendum est autem, publice omnibus Christi mes

rita offerri , & applicari ministerio verbi Dei , & Same mentorum.

Singulos deinde privatim apprehendere sibia applicare sola fide in Christum, & sumptione proprie Iustus fide sua viuit, non aliena.

Sicut nemo pro alio baptisatur, nemo pro alio edit. Hoc enim affirmare absurdum est, & ridiculum. Spe Catores non satiantur, nec potantur, cum alius edit, & bibit. Sic nemo pro alio conam Domini potest accipere. fed vnufquifc pro fe.

Pugnat etiam Missaticum hoc sacrificium & Cu nonis scopus cum totius sacræ Scripturæ scopo, & fide analogia, qui est, quod sola in Christum vnicumpros ciatorem, fide, remissionem peccatorum, iustitiam, file tem, et vitam eternam consequamur, absq vllis alis face ficis, solo Christi sacrificio, qui vnica sua oblationelat omnia nobis peperit.

Multo vero absurdius est, magis q impiun, guod hoc fuum Miffæ facrificium etiam ad mortuos via extendunt, quibus illud se applicare iactitant.

55. Cum Christus non mortuis, sed viuis conams am instituerit, quos iubet manducare, & bibere, ac mon tem fuam annunciare.

56. Horum nihil mortuos facere posse manifelum est omnibus: Non mortui laudabunt te Domine, my omnes, qui descendunt in infernum. Item: In mortenon est, qui memor sit tui, in inferno autem quis confitebitu tibi:

57. Nec funt nisi duo (vt ita loquamur)locainalmo feculo, cœlum & infernus, vita & mors, falus & damnatia

Sicut etiam duo tantum genera hominuminha vita, Scriptura facit . Vel enim veram habent fidem in Christum

A2:10.

Heb.10.

Pfal. 114. Pfal.6.

Luc, 16.

Ioh.3.

nti, nos plicarus ceffu in

Chri

vilus

qui n

funt o

61

mi,&

ideoq

lant,

cuias i

62

ncin

eis offe

libi ne

64.

pronun

65

ali, offe

lis, Mai

fuille. [

Ecclelia

probate

66.

62.

60

59

67. led ad co & fimili 68.

Chriftum & faluantur, vel hac carent, &damnantur.

50. Hociplum & Augustinus affirmat, dicens: Nec est vilus vili medius locus, ve possit elle nisi cum Diabolo, toru meritis & requi non est cum Christo.

mifs, lib, 1, cap. 28,

60. Sed Purgatorij fabulæ, Disputatione propria lunt detecta & refutatæ.

or Quod fi in vera fide hinc emigrent, beati funt more mi& perpetua fœlicitate fruuntur cum Christo viuentes: Hoor Milla facrificio non indigent.

Si verò vera & saluifica fide carentes hinc disce; loh.s. det, Sacrificium hoc nihil illis proderit post mortem,

wissin hac vita participes non funt facti.

62 Tametli Augustinus nusquam minus fibi quam Enchirid. ad Laut. bein materia conftet . Alicubi enim hoc facrificio fi pro De ciuit. Dei mofferatur, relevari ait. Alibi dubitat de purgatorio. As Wi negat, vt fupra 50.

64. Verum cum fine Scripturæ Sacræ authoritate Hiero, fuper Matt. pronunciet:eadem facilitate, qua dicitur, repudiatur. Cap.23.

65 Quod vero Patres , Chryfoft . in fua Liturgia, & an offerre se dicunt pro Patriarchis, Prophetis, Apostos is, Martyribus, &c. manifestum est, gratiarum actionem fuille, Degin coena celebratione factam pro beneficijs in Ecclesiam collatis, &c. quod in precedente Disputatione probatum eft.

66. Sed iam & superioribus seculis homines impea mi, non intellecta phrasi Patrum, Missam ad omnia ape plicarune, facientes illam pro fœlici negociatione, ac fucs celluin rebus temporalibus.

67. Ad hoe autem coena Domini non est instituta, led ad confirmandam fidem in tentationibus de peccatis,

& fimilibus.

2

ť,

à

4

U

M

0

g

I

68. Hinc autem alunt, Millam hanc habere efficacia,

quia idem sit substantia cum Christi sacrificio, quodin

cruce peregit.

69. Sed certum est, Christum non duas res diverse egisse aut instituisse in cœna, quam cum discipulis habit vitimam, videlicet, vt Pontificis singunt; communionen, & sacrificis oblationem: quæ sunt diversissima action.

Christus Agnus ille Dei est, qui tolt peccatum muni, & se obtulit sacrificium, & victimam non in cona, m cruento nec incruento modo, sed in ara crucis.

qui expiare non potest nec sua, nec aliorum peccara,

72. Sacrificium Christi vnicum, sufficiens estados haurienda peccara totius mundi: ideo nihil relicumd fictitio Missa sacrificio.

73. Christus neciple se in cœna obtulit, necembre consilio, vt esset sacrificium, quod offerretur, institutel communionem sui corporis & sanguinis in sui communionem.

facrificium dicitur incruentum.

Heb.91. 1acrincium dicitur in

75. Ideocp minime propitiatorium. Quia linelas guinis effulione peccatorum non fit remissio.

Heb.9. Pe propitiatorium, quod in ea habeant corpus & laguinem Christis

77. Minime concedendu eft, qu'od vbicunque pus & fanguis Christi, ibi sacrificari, aut effe sacrifici

78. Alias Christus vbice se obtulisset locorum, inqui bus est versatus, dum in terris ageret, vbicunce ambub uit, sedit, stetit, sacuit, &c.

79. Etsi ideo Missa sit sacrificium, quia ibicorpus

qua co

lang

engu et,

92. non el 83.

campa 64.

Hituit, rom & 85.

86.

OMNI 87. Litutio

68, ad Elen

900 fing

bie non

vulgari,

in

10,

101

Ŋ,

tor,

W

d

M

1

mt.

GOU

70

COP

CIL

38

inguis Christi habeantur: cur non etiam, & quidem muls in magis in quauis coenæ Dominicæ administratione, in qua certum est præsentia esse corpus & sanguinem Christiscundum ipsius institutionem:

80. Sed nec in Millæ luæ lacrificio Pontificio corpus & formanem Christi habent, verum tantum panem & vinti.

81. Quia voluntas & intentio instituentis faciunt Sas Compend. Theocommentum, non intentio consecrantis.

92. Sicut Turcarum circuncifio hodie Sacramentum

83. Quemadmodum nec cum Suffraganei baptisant

84. Non autem hoc fine Christus cœnam suam in-

85. Sed vult cum pane & vino corpus & sanguine suu ilpensari, ac mortem suam in coma publice annunciari.

86. Nec vult vt vnus edat, aut offerat Deo pro aliss omnibus: sed inquit: Accipite, manducate, bibite ex hoc O MNE S: Hoc facite in mei commemorationem.

87. Cum igitur in Missa Pontificia non seruetur ins liutio Christi, certum est, in ea non haberi Sacramentum corporis & sanguinis Christi.

68. Nam quod Augustinus dicit: Accedat verbum di Elementum, & sit Sacramentum: rite, & secundum voi limatem ac institutionem diuinam, id siat necesse est, quæ licnon servatur.

89. Insuper hæc eadem, quæ suæ Missæ sacrificio, in quosingunt se habere corpus & sanguine Christi sub spessiebus vel accidentibus tantum, panis & vini, tribuunt: vulgari, & nondum consecrato pani & vino adscribunt.

90. Hacenim funt verba Canonis Minoris, quem ans
BBb 2 te cons

as p

tione

dit.8

75

delie

muti

etian

nuni

98

gular

DUM

pect: quod

99

confu

omne

caban

nolue

li ftate

101

tere,

tor

teline

onem

quod 103.

Deus

Poris &

te confecrationem recitant, quæ sequuntur.

pt. Suscipe sancte pater Omnipotens, æterne Den, hanc immaculată hostiă, quam ego indignus samulus us offero tibi Deo meo viuo, pro innumerabilib peccan, & offensionibus, & negligentijs meis, & pro omnibus cumstantibus: sed & pro omnibus sidelibus Christiani viuis & defunctis, vt mihi & illis proficiat ad salutenia

vitam æternam, Amen.

192. Hæc non solum stultitia est & inscitia, sedenim impietas ac ἀρτολατρεία: creature panis vulgaristribum, quod est soltus Christi Mediatoris, placantis suo sacrifici iram patris, & peccata expiantis. Eundem planeadum dum in principio Canonis Maioris, vocant panem & num nondum consecrata, sancta & illibata sacrificia Quæ (inquiunt) offerimus tibi pro Ecclesia tua sancta tholica. Item addunt statim: Memento Domine omnim circumstantium, quorum tibi sides cognita est, & notato uotio: Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerm (stultitia) hoc sacrificium saudis pro se, suiscip omniba, pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis, il incolumitatis.

93. Hæc omnia ante consecrationem ad panemil vinum loquuntur sacrifici, referunt, ac pertinent: adqui horrendas blasphemias piæ mentes exhorrescant, quod ex pane non consecrato Idolum sabricentur, quod sant ficulus adorat, Deograpo tota Ecclesia, pro redempione

animarum & spe salutis offert.

94. Hæc solius Christi, eius sanguints, quo redempi sumus, & vnicæ ipsius oblationis semel in cruce peraca sunt propria.

95. Postea mutata vera ratione cœnæ Dominica privatum Pontifici sacrificuli instituunt convivium, Mi fisprinatas in templorum angulis celebrant ables come

96. Pugnant hæ Millæ privatæ cum Christi institue tone & actione, qui discipulis ore & manu porrigens des

di & dixit: Accipite, edite, bibite ex hoc omnes.

79. Pugnant etiam cum Canone ipso Romanæ Eco desig, quod hic non solium recitet verba institutionis (licet 1. Cor. 12. mutila) Accipite, comedite, bibite ex hoc OMNES: sed tiam mentionem faciat COMMVNICANTIVM, Comp municantes & memoriam venerantes.

98. Ipsi verò sacrificuli Missifices in priuatis & ans gularibus suis illis Missis nemini quicquam dant aut communicant, sed soli communicant, & bibunt, alis ociosis pestatoribus exclusis, pro quibus se edere & bibere aiut: audos sacerdotis sit os omnium.

99. Pugnant & cum Ecclesiæ primitiuæ praxi, vsu & consuetudine diuturna à temporibus Apostolorum, qua omnes, qui erant congregati in cœtu Ecclesiæ, communis

cabant.

ent.

STU

200

SCIP

iani

nin

ton

ICK,

ficio

LVV

ICR;

de

runt

bas

,X

nď

W

OOK

Ĉ

1(2,

Mil

100. Peracta consecratione omnes communicent, qui Iniure Canon. de noluerint Ecclesiæ carere liminibus. Sic enim & Apostos consecrat.

listatuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.

101. Certum est igitur, impium esse Missas privatas fattre, com Christus publicam, & omnibus communem

dionem elle voluerit.

Net est instituendus cultus humana authoritateline verbo & mandato Dei, & contra Christi ordinatis onem, qui discipulis suis distribuit, & hoc facere iussit, quod prior ipse fecit.

Deus impunitum non relinquit, transferre Conam Corsporis & Sanguinis Christi in alium vsum, quam ab ipso

BBb 3 ins

institutum, videlicet venales Missas ad selicem mercati, venationem, & omnia alia vel bona comparanda, vel mu la propulsanda commune remedium.

pro omnibus necessitatibus (vt praxis testatur, & Concil.
Trid, approbat) qui quæstus longe fuit maximus.

anhelitu confecratum, spectatoribus adorandum propu

nunt.

atro ad protectionem moeniorum, frugum, &c. circum gestant.

riæ ædiculæ, seu hierothecæ, tanquam Deum tutelaren.

108. Quæ omnia & singula cum prima cœna Domi

nica institutione à Christo facta pugnant.

109. Non enim cœnam suam instituit Saluator, vin
ea adoretur: sed corpus & sanguinem suum edendum
bibendum porrexit, dicens: Accipite. Sed quid faciant
adorent; circumgestent; includant; Nihil horum, sed du
te, bibite.

110. Nec vbicunce est, se vult adorari. Est enimalis bitat in quouis credente. Est & in is, qui corpus ipsissa con a manducant & sanguinem bibunt. Nec tamen produis ante Christianu, aut in eo Christu præsentem alim

randus: tamen non omne id, in quo est Deus, & Chrillen, adorandum erit.

tione, qui vult manducari, sed etiam cum primitiva Eu clessa & antiquitate.

113. Clemens I. Epistola ad Iacobum. Certetantain

De confecrat. diflinct. 2. cap. tribut.

in

alta

deb

tur,

Gm:

11

dice

NEC forta

inbet

risve miss finus

116

modo

117

Domi

M12 4

confti

fice tr

118.

cover

Bicz.

quodat

ubus fo

119.

cing :

go ipli

weft F

boc eft.

chrent.

120.

altario holocausta offerantur, quanta populo sufficere debeant. Qu'od si remanserit, in crastinum non reservens un, sed cum timore & tremore, Clericoru diligentia cons sumantur.

Sic de agno Palchali diferte cauit, ne quid in cras

hinum referuetur.

tti.

cil

rice

por

he

IN

Net

ett.

t in

18

nt

edir

125

SI

CÓV

106

135,

in

EU

ain

116. Vult autem Dominus eo tantum coli à nobis Deut. 4.12.

modo, quem verbo suo præscripsit.

Matth.15.

of sh olerr tue

- 117. Ideocp ἀρπλατρεία hæc funt, & horrendus cœnæ Dominicæ abufus, atcp prophanatio, demum anno Domini 12 4 6. ab Honorio eius nominis tertio, instituta, qui constituit, vt Eucharistia singulari loco collocata, honorifice tractetur.
- 118. Nechoc reprehensione caret, qu'od Canon, & in werba institutionis, quæ fundament unt cænæ Domistica, peregrina lingua, & submissa voce, atop murmure, podam, vt exaudiri, & intelligi nequeant à circumstans dus spectatoribus, recitantur.

Christus enim cœnam suam cum institueret, mis administraret, cum discipulis suis clara voce, & lina mipsis nota, vt ipsum exaudirent, & intelligerent, locument Et iussit, vt hoc facerent in sui commemorationem, locest, Apostolo interprete, mortem suam in ea annunationent.

120. Cum autem mortem suam vult annunciari, clas

ra id voce fieri præcipit, & lingua vulgo nota, alicano to nihil admodum differt.

In Nouellis conftitut. Titulo de Ecclef.diuerfis capitulis 123. conftit, in Anthent.

fcopi pariter & Presbyteri non tacito modo, sed clara vo ce, quæ à sideli populo exaudiatur, sacram oblationem, d preces in sancto baptismate adhibitas celebrent. Et cau sas veras, bonas, & vere Theologicas ex sacris Scripturi depromptas recitat.

spiritu, quomodo is, qui privati locum implet, dicetador tiarum actionem tuam Deo, ipsum Amen, quandopo dem quid dicas, non videt : Tu quidem pulchre ente

agis, alter autem non ædificatur.

vt inter cæteras preces, & ea quæ in sancta oblatione cuntur, clara voce à religiosissimis Episcopis, & presbywris Domino nostro selu Christo Deo nostro, cum para & Spiritu sancto proferantur. Scituris Religiosissimis cerdotibus, qu'od si quid horum neglexerint, & in horm do iudicio magni Dei, & servatoris nostri selu Christ, a his rationem reddent: nech nos hæc cognoscentator quiescemus, relinquemus ue inulta.

Hui nimium. Nolite tangere Chriftos meos.

Gab: Super Can.

124. Mulsitatio ista & consecratio Pontificia in Ma fa magicum quid præ se fert. Sicut etiam Gabrielation mat, consectionem corporis Christi in Sacramento in occulta aliqua virtute, non insistente ei a quosit, sedati stente. Secundum quem modum malesici & incaputo ces quosdam essectus producere dicuntur, & extrate lac vaccarum de sedibus, vel manubris securium: qual non sit naturali virtute malesicum, neg ex eorum moi to, sed virtute occulta, siue mala, siue bona, assistente, su chenus Gabriel Entibi Magiam in Missa.

125. Apor

Ro

115. Apostolus, vt recle Imp. Sanctus, in Ecclesia volt omnia fieri ad ædificationem. Si quis autem submissavoce, vel lingua vulgo ignota loquatur, nemo inde ædissicatur.

no. Ideo addit:In Ecclesia volo quince verba mente

laverborum lingua.

ás à mu

nes Enk

lara vos

onem.&

. Et cau

cripturb

enedica

et adgra

andequi

e grain

convent.

ationed

presbyte

am paut

isimis

n horres

Christi, de

Dicico

ia in Ma

oriel alie

entoim

, Sedalis

n cantill

extrahen

um: qua

rum meni

ente, Ha

125. Apo

non funt HOCESTES
NIM CORPVS MEVM, magica vi prolata, quibus
nunsfubstantiari panis elementum in corpus Christi imas
ginantur: sed hoc vult Apostolus, satius esse, plus ce ad Ecs
desizadificationem facere, si pauca quedam cocione sua
eplicet sermone, qui à vulgo intelligatur, quid velit,
quim si multa verba, lingua peregrina, sibi soli nota, fas
descum ab Ecclesia non intelligatur.

128. Causam verò cur non palam verba consecratio? Gabriel Biclin ex114, & Canon sint recitanda, sed submissa voce & musi: posit. Canon
120, Canon sint recitanda, sed submissa voce & musi: posit. Canon
120, Canon sinte exponit: Fertur inquit, quod cum anti120, publice, & alta voce Canon diceretur, omnes pe120, publice, & alta voce Canon dicere

bridempolito Canonem dicerent, ad prolationem vers Esistangane boun illorum panis conversus est in carnem. Ipsi autem genque de coelo acerrimo, divino iudicio sunt percussi. Pros per quod sancti Patres statuerunt, ve de cætero Canon

diceretur sub silentio.

us. Sed pluris faciendum est nobis Spiritus sancti oraculum, quod pissimus Imper in Authent allegatares centet, quam Gabrielis, etiamsi Archangelus esset, & non doctor Scholasticus fabula.

130. Vulgo nota lingua, sacra facienda, etia Pontifices Deofficio indicise Romani senserut. Sic enim decretum Innocenti 3. habet: ordinarij.

CCc 131. Quos

Quoniam in plerisce partib.infra eandem cione tem atch diocolim permixti funt, populi diversarulingu rum, habentes sub vna fide varios ritus, & mores:diffris che precipimus, vt Pontifices huiusmodi ciuitatum .fm dioccesium, provideant viros idoneos, qui secundumi uerlitates rituum,& linguarum, divina illis officia che brent, & Ecclesiastica Sacramenta, instruendo eos parin verbo & exemplo.

Aeneas Syluius, postea pius 2. lib.1. Bohemicæ hift. cap.13.

Eundem plane ad modum Pius 2. de Cyrl quodam Morauorum Episcopo scribit: Ferunt Cyrlla cum Romæ ageret, Romano Pontifici supplicale, Son uorum lingua eius gentis hominibus, quam baptilaus rem diuinam faciens, vti posset. De qua re, cuminim senatu disceptaretur, essentit non pauci contradicion, auditam vocem tanquam de cœlo in hac verbamilia Omnis spiritus laudet Dominum, & omnis linguam fiteatur ei. Indece datum Cyrillo indultum.

Oraculum hoc quomodocung ad senatumdo tum, e sacra scriptura depromptum est . Psal. 115.16.46. Rom. 14. quo Spiritus fanctus vult omnes Ecclelista

lingua in sacrorum celebratione vti.

. Ifa.28.

Poena est & maledicto audire linguamqui 1.Cor. 14. non intelligis, quod Apostolus ex Isaia mutuatus est.

pe

ni,

lati

tur

ciu

Sic & musitatio in Missa & ignota linguand nec audiunt, nec intelligunt spectatores, si maximedan voce verba dicerentur, maledictio est censenda. Cumo nia in vlum Ecclesiæ sint facienda.

136. Et perinde est sacrificulus Ecclesia in action ifta:ac si plane mutus effet. Hunc porro Pontifici plis chores confecrare, vel conficere corpus Christi negati

137. Non igitur ferenda in libera Ecclelia, Rom norum Pontificum tyrannis, qua vium vernacula ciuitas i lingus

s:diftris

m , fer

ndumdi cia cele

paring

Cyrille

yrilla

Te, Sch

tifauta

nin land

dictors

millar

gua con

umde

5. IG. 45.

lelize

am,qua

seft.

ngua, vii

imedan

Cumon

a action

ch iplid

negani

, Rom

acula b

guz in Sacramentorum administratione prohibent & tole

138 Sicut multis in locis lectio sacra Scriptuta vers noula lingua prohibetur, imo ne quidem Orationem Dos ninicam ea lingua dicere conceditur, vt quid orent, ignos mt.

199. Hæc Antiochi, Epiphanis, & Diocletiani crus
delitatem, sacros codices undice conquirentium, & exus
muium, longe superant.

140. Quod porro dicunt Pontifici, Missam suam a Christo institutam, in priori hac de re Disputatione habis tanihil tale in verbis come haberi, planu mfecimus.

141. Eadem ratione de Apostolis respondemus, quos modoilli Ecclesis tradiderint conam, ex ipsorum scriptis musifestum est.

142. Nec quicquam etiam apud scriptores Ecclesias sicos extat, qu'od Apostoli addiderint, præterquam qu'od Petrum, dicta Oratione Dominica, con am Domini celes brasses scribitur à posterioribus.

143. Sed nullius mentio fit Sacrifici propitia toripro

144. Quod de Iacobo fratre Domini, & Basilio nus gantur Pontisicii, eos Missa celebrationem præcepisse, extemporum ratione resutatur: cum no suerint synchros nised trecenti inter illos anni intercesserint.

145. Eodem modo friuolum est, quod de Apostolos mudiscipulis & Patribus garriunt, Missa eos celebrasse es, que nuncin viu sunt.

146, Etsi enim vocabulis sacrificii, imolationis, obs lationis, alijetiam Missa postea, & consimilibus vtans tur: minime tamen senserunt, Coenam Domini sacrifis cium esse vere propitiatorium pro peccatis viuorum &

CCc 2 mortuos

mortuorum, ficut precedenti Disputatione probatipo

trum testimonijs demonstratum est.

in Ecclesia fuisse & sacerdotium & sacrificium, ideq iam etiam esse debere, qu'od eadem sit ratio omniumum porum.

148. Non negamus vera hæc esse, si reste & denir accipiantur, nempe sacerdotium de Ministerio public verbi Dei, & Sacramentorum administrationem.im

Christi institutionem.

149. Nec sacrificia Ecclesiæ vllo desunt temporepi mum Christi vnicum & verum propitiatorium, cuiud fectus omnibus durat temporibus. Deinde Euchardin noui Testamenti omnis generis.

150. Et quod de sacrificijs externis dicitur, quod por omnes gentes fuerint semper vitata, ex rationis infinit

1

tu

CC

Se

PC

& dictamine:

151. Respondemus, gentes ea à Patriarchis, & ma Ecclesia, cui Deus ea patesecit, atcp populo Dei, à quou tæ sunt gentes, & propagatæ carnaliter, accepisse. Selv missa doctrina de vsu & sine sacrificiorum, ritus tand externos sacrificiorum retinuisse gentes.

ruiste, & reprehendisse: Cum sis ipse nocens, morium victima pro te: Tacemus Luciant, qui ridet souen, mi

nidoribus cadauerinis delectetur.

153. Quod verò dicunt, natura nobis inesse, dim teratione, vt sacrificis Deum placemus, sicutomis temporum, & populorum exempla testentur:

quæratio humana dictat, præsertim in causis Religion.
1. Cor. 2. bona, & verbo Dei esse consentanea. Affectus enimes

atis mi

poribu

, ideog

um tem

K dentie

public

m,im

ore:pri

cuiud

harifto

rod apal

inftina

. & ven

a quo

e. Seds

s tantin

is abhor

oritum

em, and

. dican

omnim

n omm, eligion

enima

nh mors est, & inimicitia aduersus Deum: & animalis hos monointelligit ea, quæ sunt spiritus Dei.

155. Deinde, etsi hæc notitia diuinitus homini in cres nione insita, adhuc reliqua sit, esse Deum, Deum esse cos Indumitamen quomodo sit colendus, ignorat, Rom.1.

156. Porro ex Scriptura qu'od adducunt Melchise Gen. 14, deth, quo suum idololatricum Missa sacrifici stabiliant, quipanem & vinum obtulerit, quia suerit sacerdos Dei akisimi, & in hoc typus Christi: ideocpiam sub speciebus panis & vini offerenda esse in cœna corpus, & sanguinem Christiin Missa.

Multis vitis laborat hoc argumentum. Melchis sidech enim non suit typus Christi oblatione panis, & visit: Hac enim non Deo obtulisse scribitur, sed exercitus Abraha desatigato & samelico, a pugna redeunti PR Os TVLIT, vt in Hebrao habetur. Nec in oblatione pas to & vini typus Christi suit, quia hoc non secit.

159. Necideo sacerdos scribitur, qu'od paness & vis numobtulerit, sed ea ratione, qua benedixit Abrahæ. Vos tula ENIM, non habetur in Hebræo, Sic enim legis tu: Etipse (erat) sacerdos altissimi, & benedixit Abras hz.

159. Sed ideo typus Christi suisse scribitur, quia sas psalm. 110, tordotem Christum AE TERNVM adumbrauit, nec ini, Heb.7. tum dierum, nec vitæ sinem habens, cum eius generatio in Scriptura non annumeretur.

bo. Sienec luge sacrificium apud Danielem, quod brogauit Antiochus, Missam Pontificiam præfigurauit: Sed Christi sacrificij vnici propitiatorij, cuius effectus perseno durat, typus suit.

161. Agni enim illi, qui iugiter vesperi & mane offes tebantur Domino, & iuge dicebatur hoc sacrificium, id CCc 3 ste est, perpetuum, quod nunquam erat intermittendu, Christum prefigurabant, qui dicitur Agnus Dei, qui tolli tpeu catum mundi, semel oblatus, sed cuius victima vittud

effectus eft perpetuus.

162. Hoc verum & juge sacrificium, Antichrista, cuius typus Antiochus suit, & est iam Romanus Pontifex, quantum in se est, abolet, eneruans illud primum Missis suis idolatricis, & ἀρπλάτροις. Deinde prohibens, abrogans, & e medio tollens tyrannide & persequutione suit sima, instar Antiochi, prædicationem Euangelij de vnim illo vero, & jugi Christi sacrificio, vbicunca potest.

facrificio locum Malachia de oblatione munda in omi

loco Domino offerenda.

Quia magnum est nomen meum in gentibus: quode Euangelij prædicatione, eiusch diuulgatione per tum terrarum orbem sit intelligendum, per quod nomen de fanctificatur.

da, quæ sacrificatur, & offertur Domino in omni loco, bot est. in vaiuerso mundo fructificat, & crescit. teste Paulo.

Apostolus locum Malachiæ interpretatur, cum levozz λατουργομ, sacrificulum Christi, δορουργείδα, sacrificulum Christi, δορουργείδα, sacrificulum Euangelium Dei, vt siat oblatio gentium (quas suo ministerio, & Euangelii prædicatione passim sparsa Deo abdu cebat) accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. Quid ma nifestius; Quid magis conueniens;

167. Fucum hic faciunt Papistæ imperitis, dum Putres Malachiæ locum de Missacrificio interpretatori

fe afferunt.

163. Tertul

ch

di

de

1

bos

int

gen

1

bun

tres

Ma

âu

(qp

mu

Dog

Dos

18

bi

mga

WV

mir:

Sace

mm

168. Tertullianus enim, qui inter primos est, sacrisis tum mundum interpretatur de gloriæ relatione, benedis dione, laude & hymnis.

169. Hieronymus super Malachiam hoc loco de Os

adone intelligit.

Chris

tpece

Y and

rifter.

ontiv

Mile

abros Tænili

vnico

Mille

omni

viens

od de

n Dei

muns o, hoe

ilo.

idem

VOCAL

neem

mini•

apqu

may

n Pu

osek

rtul

170. Ireneus & Augustinus ad cœnam Domini quis dem referunt, sed non ad oblationem corporis & sanguis in Christi in Missa privata, quemadmodum Pontisis d.

bu! Cum Isaas Propheta, ex quo hæc verba Malachias mutatus est, manifestis verbis, sicut suprà ex 15. cap. Ro. interpretati sumus, ad Euagelij divulgationem, per quam gentes ad Christi agnitionem sint vocandæ, referat:

172. Ita enim habent verba Prophetæ: Mittam ex tis, qui saluati fuerint ad gentes in Mare, &c. annuncias but gloriam meam in gentibus, & adducent omnes fras na vestros de cunctis gentibus, Mincha (quo vocabulo Malachias quoch dicto loco vtitur) Oblationem, Speißs offer/ Domino in equis, & quadrigis ad montem sans dum meum Hierusalem, Oblationem in vase mundo (quod Malachias quoque issem verbis repetit, oblatio munda, vtrobica issem etiam vocabulis positis) in domi Domini. Et assumam ex eis Sacerdotes & Leuitas, dicit Dominus.

183. Similiter & 1. Pet. 2. locum Malachiæ Apostos initerpretatur his verbis: Vos autem genus electum, ngale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, wintutes annuncietis eius, qui detenebris vocauit in admirabilelumen summi. Quibus vtrumos docet, & qui sint sacerdotes noui Testamenti, non peculiare sacrificulos num genus: sed omnes veri Christiani: & quod sit sacrifis

cium

ficium ab eis offerendum, prædicatio beneficiorum Della Gratiarum actio.

174. Qu'od si iam omnes Patres de Missa sacrifico hunc locum interpretarentur, contra Prophetam hune & Apostolum Domini (quod tamen non faciunt) cuiu interpretationi sit standum, quiuis facile intelligit.

um, Missam Pontificis stabilire conantur, que partinu verbis institutionis Conæ perperam intellectis, & met detortis, partim verò ex patribus excerpunt contrallo rum mentem, cum appellant Conam Domini oblato nem, immolationem, sacrificium incruentum, quodost ratur & c. quomodo hæc accipienda sint, quantum pe tribus deserendum, præcedente Disputatione satis estable claratum, & peculiari tractabitur inferius.

176. Postremo multa quidem per se, sua quatun, lo na sunt in Missa actione: qualia sunt Kyrie eleyson, Cavricum Angelorum, Lectiones Epistolarum, & Europa liorum, Symbolum, Sanctus, Agnus Dei, &c.

177. Sed hæc malorum admixtione, quæ suntinco none, vitiantur, de quibus hactenus magna ex pamel dictum, de reliquis in sequentibus, Deo suuantepim addituri.

178. Bona enim quæ sunt, mala non reddunibær sed contrà potius mala corrumpunt bona, sicut sanctim sanctificant prophana: sed contrà, hæc illa polluun.

179. Quemadmodum si ferculo opiparo, velvim generoso venenum admisceatur, illa hoc non in suamme turam convertunt: sed hoc illa inficit omnia, vitiat, don rumpit.

180. Ideog Missa Pontificia, horrenda est, & about DO nanda cœnæ Dominicæ à Christo institutæ propin

1200

di,

Apo 16 track

Win

Sedo

perfi

Quon

httes

Eredi

cl&

ificio

hune

cuin

mf

ima

make

aillo

olatio

doffu

qp

eft de

1172,00

1, Can

uango

in Ca

attett

e,plum

nt boar

ctanon int.

vel vino

1,80

about

proph

natio

mtio, plurimos non modò errores, sed multiplicem etiam tiolomaniam, eamig turpissimam continens. Blasphemia tarrocissima in sanguinem, meritum & vnicum Christi timi nostri Pontificis sacrificium verè expiatorium. Idos imest, cum quo fornicati sunt Reges & Principes muns sull'invenesicis eius errauerunt gentes. Sed ab omnibus pissigienda, abominanda, detestanda, & in infernum tananda.

191. Quòd si nullam aliam haberemus causam Papas mdeserendi, hæc sola nos satis vrgeret fortiter, dicente Apostolo: Fugite ab idolorum cultu.

182. Et hæc quidem fuit hactenus Missa temporibus 1.Cor.10. tadrarūirato Deo. Iam verò orta luce doctrinæ cœlestis, sulari eiusdem clementià cecidit Babylon magna, & Apoc.14. talest habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiris wimmundi.

Memo itaque merces eius putidas emat amplius: bdexitede illa popule mi (dicit Dominus) & ne particis pulitis delictorum eius, & de plagis eius ne accipiatis. Quoniam peruenerunt peccata eius ad cœlum, & recorsituelt Dominus iniquitatu eius. Reddite ei, ficut & ipsteddit vobis, & duplicate duplicia secundu opera eius.

DISPVTATIO

De Ordine, vel consecratione Sacerdotali.

PROPOSITIO I.

Ostquam de Missa Pontificiæ impietate præcedens Anno 1573.
tibus duabus Disputationibus, quantumsatis est, ex
DDd Scriptura

394 Disputatio de Ordine, vel consecratione Sacerdotali. Scriptura sacra, & Patrum testimons, cum illa cosentitu tibus, egimus.

(1

etia

price at S

acci

guir

BV

poft

offer

mat

15.

piatu

MM

à Chi

Coen

17

min

2. Iam de Ordine Papistico, quo sit Sacrificulus, Missam rite celebrans, Disputationem instituemus.

Gabriel Biel fuper Canon, Miffælect.

2.3.4

so Sentiunt Pontificif, in ordinatione imprimient nato vel confecrato characterem indelebilem, & insultablem, quo conferatur rite initiato, potestas conficini ex pane, & vino, in Missa, corpus & sanguinem Christeach sacrificandi, & offerendi pro viuis, & defuncis lan quantum cunca Sacerdos suspendatur, excommunican, & degradetur: semper tamen maneat in eo potestas secrandi, similiter & ligandi, & soluendi.

4. Hanc potestatem illi conferre Episcopum On natorem ordinando, cum tradens ei calicem cum vinil aqua, pane superposito, dicit: Accipite potestatem con sinuli 26 offerendia

ciendi, & offerendi pro viuis & defunctis.
5. Ad quam Sacerdotif auctoritatem Angeli, cob

rum ciues, non audent aspirare.

6. Et in hoc coli reginam, & mundi dominam, di in gratiæ plenitudine creaturas supergreditur vniudæ Hierarchis tamen cedere Ecclesiæ in commissi mystoj executione.

7. Illa enim prolatis octo verbis: ECCE ANCILLI Domini, fiat mihi fecundum verbum tuum: femelone

pit filium Dei, & mundi Redemptorem.

8. Isti à Domino consecrati, quincy verbis contestam consecrationis formam cum debita intentione probrentes, eundem Dei, virginis ce filium, aduocant quoit corporaliter in sacrificium, & criminum purgationes in quorum manibus, velut in vtero virginis, filius Deits carnatur.

9. Vnde Sacerdotem posse gloriari: Qui creadit

Disputatio de Ordine, vel consecratione Saterdotali. 395 (Afas est dicere) dedit mihi creare se . Et qui creavitme sis ne me, creatur mediante me. Hactenus ex Gabriele.

10. Solis ergo Sacerdotibus his, rite consecratis, por Faberin suisconnstatem hane tribuunt: Ore suo conficiendi corpus & sanginem Christi, ex pane & vino super altari in Missa ver-

bis conceptis.

Ğ.

entien

is, Mil

ni ordi

inaufe

ficiend

Chrift

is Itan

niceta,

tas com-

o Ordin

vino, &

n confe

i, codo

un, cli

juerla

mysteri

CILLA

conce

contro

eprotu

protide

tionen

Dais

auit w

(Gb

u. Quæ quamprimum in Missa prolata sunt à tall sacerdote, statim transeunt panis & vinum in corpus & singuinem Christi.

u. Etquam diu externæ species permanent, simul dam corpus Christi permanet, siue accipiatur, siue non,

inecBacramentalis species consumatur.

n. Ordinem autem asserunt Pontission, vere & pros Coneil. Trid. Sesa priesse Sacramentum à Christo institutum, quo gratia 25. in Capitulis & Canonibus, déspiritus sanctus conferantur per vnctionem Chrismas in accharacter imprimatur indelebilis: quo porestatem supiant ordinati, consecrandi & offerendi corpus & sanguinem Christi, ac claues tradantur peccasa retinendi, & dimittendi.

14. Ide factum, & institutum à Christo Domino ils liverbis: Hoc facite in mei commemorationem. Vbi As postolos ordinauerit Sacerdotes, vt ipsi, alise Sacerdotes, offerent corpus suum, & sanguinem. Quod negantes, mathema pronunciantur.

15. Quod si Sacramenti vocabulum generaliter accipatur.pro sacra accione, quæ habet annexam promissios

m Dei, non litigabimus odiose de vocabulo.

16. Sed Ordinem ver'e & proprie esse Sacramentum, a Christo institutum, qualia sunt duo illa, Baptismus & Cana Domini, hoc pernegamus.

17. Sacramenta enim vere & proprie sic dicta, divinis minnouo Testamento instituta, Elementu habent exters

DDd 2 num

Disputatio de Ordine, vel consecratione Sacerdotali.

num & visibile, mandato ac ordinatione Dei additum, cum promissione gratiæ, hoc est, remissionis peccatorum gratuitæ.

18. Quod verò de Chrismate suo nugantur, in veter quidem Testamento, & Sacerdotio Leuitico, Chrismati vnctionem suisse vsitatam mandato & ordinatione Dei

scimus.

19. Sed hoc cum Sacerdotio Aaronis abrogatund, authoritate diuina, sicut & reliquæ cæremoniæ illæ Mo saicæ: quia typi & vmbræ Christi venturi, ipso exhibit, cessauerunt.

20. Adeo, vt'iam Chrismatis vnctio non magi al rem faciat, aut sit necessaria, qu'am vel circumcisso, vdb crissicia Leuitica, quæ in vsum reuocantes, sciant Chrism sibi nihil prodesse: cum hæc omnia finem suum sintembe cuta.

21. Ideocp in toto Testamento nouo, etsi sapeoris nationis siat metio: nulla tamé prorsus sit vnctionis Chris

matis.

22. Veteres quidem suo quodam consilio eo viole gimus.

23. Sed non tam, quid factum sit, qu'am quidiustem

cie, & pie factum sit, considerandum nobis est.

24. Postquam enim vnctus est Sanctus Sanctum, & exhibitus Messias, cuius venturi vnctio illa Chrimis typus fuit & vmbra, cessauit ea, & cessit corpori.

25. Ideoch iam non est opus, vt vmbræ reuocentu, dita de nouo tenebræ cæremoniarum Iudaicarum solitus stitiæ clarissimo offundantur: ne obscuretur, & nosa

Christianis Iudæi efficiamur.

Hieron. 26. Cumq Synagoga cum honore sit sepulta, nom plius cineres illi bene conditi sunt eruendi.

27. No

m

m

TO ch

Po

hib

eit

Ro

ren

CU

CUI

de

tio

mi fiar

no

co; De 17. Nec licet humana authoritate Sacramenta instis Thomas Aquin.

mere, cum hoc sit excellentiæ potestatis.

28. Quod si omnino, vtilli volunt, Ordo Sacramens mmest, cur in huius perceptione, alterum coniugii Sacras mentum, iuxta ipsorum opinionem, abiurare coguntur?

19. An pugnant inter se Sacramenta, & sunt income patibilia ! Et impurum est hoc, ac carnale, qu'od spirituas

le ifti celebrare non audent?

tum,

muni

veteri

matis

2 Dai

melt, e Mos

nibito.

gis ad

velle

confe

Chris

viosle

ffe, re

torum,

ilmatis

B, run

folitus

nosa

nom

7. Na

30. Atqui vult Apostolus, Episcopum esse vnius v 2 1. Tim. 3,4. xoris maritum: & affirmat, coniugij prohibitionem, dos strinam esse dæmoniorum.

31. Adhæc meræ sunt traditiones humanæ, & laruæ Pont siciæ, Tonsura, & Vnctio Chrismatis: partim etiam impiæ, cum verbo Dei pugnantes, quæ in ordinatione ads hibentur.

32. Sicutetiam character indelebilis mere Papisticum affigmentum, ad hoc solum excogitatum, vt Pontifex Romanus per suos conjuratos, qui nullo modo ab officio remoueri possint, suam stabiliat & costrmet tyrannidem:

cuinihil rerum solidarum subest.

33. Cum enim Sacerdos officium suum non facit, ad quod divinitus est vocatus, ab officio est remouendus. Sie cut aliĉs officiales infideles remouentur.

34. Sic Ecclesia Antiochena Paulum Samosatenum

depoluit & eiecit.

35. Hinc Patres eos, qui vel lapli erant, & in persecus tone Religionem Christianam abnegarant: vel alias enors miter peccauerant, & tamen per pœnitentiam ad Eccles samredire cupientes, receperunt quidem: verum officio non sunt restituti: sed in ordine Laicorum permanere sunt coacti, & sic ad Laicam communionem admissi, hoc est, ne amplius officio sungerentur, administrantes Sacramens.

DDd 3 ta:

398. Disputatio de Ordine vel consecratione Saterdotali. ta: sed cum Laicis, alijs Ecclesia membris, ea perciperen.

36. Tonsură, Hieronymus author est, Domină prohi buisse sacerdotibus in lege: quod Sacerdotes slidis Serapis in Ægypto, in honorem suoru Idoloru, capitaru dere sint soliti. Voluisse aut Deum discrimen extare inter suos, & illos: ideog tonderi caput & barba prohibuent.

37. Rite itacs consecratum Sacrificulum intelligum eum, qui ritu Pontificio est initiatus, hoc est, rasus, Chris mate vnctus, quics legitimum abiurarit coniugium, & hunc solum, qui hoc modo characterem Bestie accepei, consicere posse corpus & sanguinem Christi, & sied ipso institutum: Reliquos omnes Sacramenta administrare posse negant.

39. Christus certe per hæc verba: Hoc facite, Apor stolos non consecravit Sacerdotes, qui consicerent & de

ferrent luum corpus pro viuis & defunctis.

39. Antea enim ad Apostolatum vocauerat & ordinate.

Luc. 9. nauerat, vt prædicarent Euangelium, & in suo nominato an 4. baptisarent.

40. Sed cœna instituta, his verbis præcepit eis, ne hoc faciant, qued ipse prior fecit: & ad totam actionem respexit, in qua non Deo Patri se obtulit: sed suum ou pus & sanguinem sumenda discipulis exhibuit.

A1. Paulus quoch optimus horum Christi verborum 1.Cor.11. interpres, idemsibi ea velle dicit, ac interpretatur: quid mortem Domini annunciare, hoc est, prædicaream eius che beneficia, morte ipsius parta. Quod longealind est, qu'am offerre more Papistico.

42. Ac prorsus veræ Christi Ecclesiæ ignotumint. & etiamnum hodie est, peculiare hoc, ignauum, acocio sum hominum genus, quod tantum ad offerendum, & Missas celebrandum pro viuis & desunctis ordinatur.

43. Con

pa

10

be

a

fic

COL

200

run

reci

the

cite

nia

ritu

Ecc

pud

aca

Chr

con

EST

tione

mafu

Si

Hieron.fuper
Ezech.44.
NOTA
Vnde Papiltica
tonfura,& quorum fint fimiles

Sacerdotum.

43. Consecrantur asini omnium indoctissimi, qui nec natare, nec literas norunt. Vnde multi ad tres tantium Missa demurmurandas sunt consecrati, quas tamen nec ipsa legere sciuerunt. Sicut hinc multa partim ridicula, partim absurda in illorum Missis acciderunt. Et tamen interrogante suffraganeo: docti sunt? respondetur, docti sunt. Et iterum: Digni querente ab ijs, qui ordinandos non nouerunt, digni sunt? eadem temeritate respondetur, dis gnisunt. Qui verò ex illis bene legere, bene exponere; & bene cantare sciunt, illi omne tulerunt punctum. De his enim dicitur, qu'od habeant omnia tria bene.

44. Ad hoc enim solum omnes, quotquot sunt Papis sticisacrifices, consecrantur, vt Missas celebrent, & in ijs corpus & sanguinem Christi ex pane & vino conficiant, acreent: quæ deinde (suas creaturas) pro peccatis viuos rum, & mortuorum offerant, & confessiones auriculares

recitantes audiant, ac absoluant.

M.

hi

38

12

iter

TIL

rife

,&

ric,

cab

ini

bos

of

rdi

ine

, W

CM

OP!

iod

cio

,&

000

45. Porrò, qu'od Apostolus scribit, Gratiam Timos theo datam per impositionem manuum Presbyteris: non estexistimandum, ita esse Spiritum sanctum illi ordinatios nialligatum, vt ex opere operato ordinationis detur, cum situs tantum sit, & cæremonia externa: sed ex side orante Ecclésia (quod vt tunc factum est, ita etiamnum hodie as pud nos observatur rectissime) donorum spiritualium instrementa impetrari: quia preces non sunt irritæ.

46. Quod verò de confectione corporis & sanguinis Christi garriunt, quæ siat à sacrificulo, vsitato illorum ritu consecrato, prolatione quinc horum verborum: HOCESTENIM CORPVS MEVM, cum debita intens

lionefacta, friuolum est, & impium.

Si enim talis virtus inest verbis illis Christi, quibus coes miliam instituit: qui fit, quod sua authoritate addiderunt,

400 Difputatio de Ordine, vel consecratione Sacerdetali.

sicut alia quoce multa, in sanctas & venerabiles manus suas, & elevatis oculis in cœlum, ad te Deum Patrem sum Omnipotentem &c. Item voculam, E NI Mique a Christo nec dicta, nec facta leguntur.

47. Interim verò omittunt verba à Christo addiz Quod pro vobis datur, consolatione plenissima, & que

maxime ad rem faciunt.

48. Sed non recitatione illa, seu prolatione quinq illo rum verborum, cum anhelitu M A G I C E sacta, expune incarnatur filius Dei, aut corpus illius creatur, vipil sentiunt.

49. Manet enim panis, etiam post factam consentionem in cœna, nec mutatur in carnem Christi, vista maneant accidentia, sine substantia panis, sicut Apostolu panem aliquoties appellat, etiam in ipsa cœnæ Dominica actione.

1.Cor.10.11.

50. Nec Christus duo habet corpora, sed vnum, quod ex substantia virginis Mariæ, virtute & operatione Spiritus S. assumpsit: non item alterum, quod ex panis substantia quotidie creatum per Sacrificulum accipiat.

51. Et blasphemia non caret, ates audituhorrendum est, & abominandum, qu'od sacrificuli se Christi creatore faciunt, & si non solum Missifices, sed Messiafices, se

Christifices.

52. Sed qu'od panem vocat corpus suum, propervi nionem sacramentalem id sit, sicut columba protempos re assumpta, in qua præsentiam suam declarare volui, Spiritus Sanctus dicitur.

53. Necest in potestate Sacerdotis, vt ex pane ficir corpus Christi, & exvino eius sanguinem: sed officium Sacerdotis, aut (vt rectius loquamur) Ministri Ecclesia

est, coenam a Christo institutam administrare.

54 Sacras

54

boru

eller,

inten

rate V

0000

pretat Hiruit

55. Bratio

flus in

& Eco

inxta

- 56.

niad o

Atuti

DOS 8

igam i

57.

viren

mim !

58.

chione

diciar

59

hicuti

hendi.

titur, c

60.

fonali

Mion

61,

borum recitatio à Sacrificulo facta: hoc enim Magicum effet, quod affirmat Gabriel: sed prima Christi institutio, intentio, & voluntas eius, quam ad sinem vsep mundi dus netvoluit, dicens: Hoc facite in mei commemoratione. Quod Apostolus de mortis ipsius annunciatione inters pretatur, & addit: Donec veniat ita observandum, vt ins stituit.

Tis

tz

W

ng

עד

ola

lu

icz

od

Pi

ibi

IN

ra

cu

0

ni,

12

OM

fiz

Tar

55. Nam Ministri Ecclesse in cœnæ Domini administratione, nihil aliud agunt, qu'am qu'od illa, quæ Christrainstituit& exhibet, ex manu quasi ipsius accipiunt, & Ecclesæ, quæ particeps bonorum illorum sieri cupit, inta Illius institutionem porrigunt, & administrant.

16. Quotiescunce igitur Ecclesia in nomine Domis niad celebrandam cœnam Dominicam, seruata ipsius ins stutione, convenit, præsens est Christus, sece suumce corpus & sanguinem vescentibus exhibet, iuxta primam suminstitutionem.

57. Sicut ex vi verborum: Germinet terra herbam virentem, terra quotannis fœcundatur & germinat: Dixit mim Deus & facta sunt, mandauit & creata sunt.

58. Verba autem institutionis repetenda sun in as dione, & celebratione cona Dominica, non vi e colo

diciant, aut detrahant absentem Christum.

69. Christus enim verbo suo, atop come hac sue institutione, se nobis deuinxit, quod hic vest adesse, adprese hadi, secon nobis in ista actione communicare: nec mentitur, cum sit veritas.

60. Potest etiam præstare hoc, virtute vnionis personalis, & sessione ad dextram æterni Patris, qua dataest lliomnis potestas in cœlo, & in terra.

64. Sicut Palchasius scribit: Hoc est, inquit, corpus mes charistiæ.

Pafchafius lib. de Sacramento Eu-

EEe um,

mm, quod pro vobis tradetur. In hoc ergoverbo cream illud CORP vs. Quia diuinu est, & Omnipotentia pleni, vbiq ve Praesens, vbiq ve Omnia com Plens. Et quod dicit: Hoc est corpus meum, quod po vobis tradetur. Crede ô fili, quia ita est, quomodo ipte dixit, & factum dubitare non potes: Mandauit & cre

62. Sed ideo in celebratione recitanda sunt Institutionem in mo

moriam reuocent.

rum eft.&c.

63. Deinde, quia Christus mandauit, dicens: Hoch

cite, quod videlicet me videtis facere.

mini annunciare iubemur: Et hæc institutionis prima, cœnæ Dominicæ verba, compendio & summatim, palis onis, ac beneficiorum Christi in ea partorum memori am, ac doctrinam continent: ideo merito publice recim tur, & repetuntur.

65. Faciunt autem septem Ordines Pontifici: Holli arios, Lectores, Exorcistas, Acolythos, Subdiaconos, Div

conos, Sacerdotes, vel Presbyteros.

os. Nec tamen inter omnes de numero conunt alijenim plures addunt, nempe Psalmistas, Tonsumbs, & Episcopos.

67. Sed plerich horum in Papatu, sua spontedele runt, & ad Laicos sunt reiecti, quibus negotium estamostifis, funibus, campanis, candelabris cereis, similiano nugis friuolis, & ridiculis, at che egenis Elementis.

68. Nec in nouo Testamento, vila eorum extantivi stigia, nisi qu'od ridiculos se faciunt, dum his officis Chi stum Dominum functum perhibent, acq ita ordina cos sanxisse.

so. Cztaru

md

70

porti

relift

71

iltro

72

mim

73.

Minis

74

& Sac

Spirit Vi viri

75.

Com V

76.

onced

in qua

in,ac I

78. gitime

79

vocatio

Aerio E

Bifmatio de Ordine, vel confecratione Sacerdotali. 403

69. Cæterum, quod ad ordinem inter Ecclesiæ minis frosattinet, nemo est nostrûm, qui reprehendat, neget, attubitet.

70. Nam & Deus iple ordinem inter iplos fack, doprum varietate, vt alif lint Apoltoli, Prophetæ, Euans Ephel.

militz. Doctores, Paftores, Diaconi.

nű.

M

100

d

Do

MZ,

Ork

it all

Dis

nit:

io

pe

70

cal

100

71. Deinde propter erasiap ordo inter Ecclesia mis sitres servandus est. Non enim Deus est confusionis, sed

72. Similiter & ad servandam vnitatem. Anarchia minvix vllum maius est malti in omni administratione.

73. Nec quisquam etiam hunc sibi sumere honorem thet, vt nisi legitime vocatus, & ordinatus, ad Ecclesiæ Ministerium accedat.

74. Etsi autem Christiani Regale sint Sacerdotium, & Sacerdotes spirituales omnes & singuli, à Christo per spiritum sanctum vncti, & vocati in admirabile sumen, withutes annuncient eius, qui eos vocaust è tenebris:

75. Tamen nec tollimus EXTERNVM& publis com VERBI& Sacramentorum diuinitus institutorum

Ministerium, & Ecclesiæ administrationem.

76. Necquoslibet illo debere fungisine discrimine

77. Hæcenim barbaries esset plusquam Cyclopica, inqua nemo alterum audiret, & rerum omnium confus in, ac Babylon.

78. Sed peculiariter ad hoc vocatos, & ordinatos, les

giime præesse debere statuimus.

79 Est igitur Ordo ille aliud nihil, quam ordinaria vocatio certa alicuius persona, facta ab Ecclesia: cui Mini stetii Ecclesie publicum comendatur, impositione manust su precibus, vt verbum Dei syncere doceat: Sacramenta

EEe 2 iuxta

Diffueatio de Ordine, vel confectatione Sacerdoseli. iuxta Chrifti institutionem administret : Ecclesiamigs

fidei commissam recte gubernet.

Ministerium itacy Ecclesiasticum , certarumet personarum, quæ ad illud rite vocantur, & in examine doctorum & piorum idonea funt reperta: postea rennu ciantur, & ordinantur, vt publica authoritate officiumbe ciant.

Vocatio autem, & Electio ad Ministerium For clesiasticum.non est vnius hominis, vel etiam ordiniere tum vnius in Ecclesia, puto Clericorum.

82. Sed penes totam eft , & effe debet Ecclesiam, &

omnes illius ordines.

Hæc enim Materfamilias est vera, quæ clause Stat, cui etiam datæ sunt, & non vni Petro, sedetiam reli

quis Apostolis. Ich.20.

Ad.I. 84. Sicelectio & vocatio Matthia Apostoli, noni solis Apostolis, sed à tota illius temporis Ecclesiacht cta.

85. Similiter & Diaconorum septem Ecclesia pi A4.6. mitiuæ primorum electio, & vocatio ab ipla Ecclela, & non ab Apostolis, corum etiam mandato, facta est.

86. Et hi quidem ad dispensationem tantum bono rum erant vocati: Tamen etiam oblata occasione condo nantur, ac cum Doctis de Religione disputant,

87. Iubentur Timotheus & Titus oppidatimm stituere Episcopos, & Diaconos, sed non est existimati,

id ablog plebe & Ecclesia reliqua factitatum.

Plebs, inquit Martyr Cyprianus, maxime poto statem habet, veleligendi dignos Sacerdotes, velindi gnos recufandi. Hæcenim optime nouit vitam,& more cuiusqs . Idqs exemplis Apostolorum supra allegatispro bat.

Cyp.lib 1. Epift. 4.

59. Sk

8

MOCI

patu

9

md

gula

mir

form

lint i

91

tenti

Ezit

93

MOC

ptio ;

bt, t

quos

negli

te,qu

nolu multi

ditor

Kor

Jupit

tione

95

impo

lia m Illam 89. Sic Ambrosius Catechumenus adhuc, populi Ruff, hift. Eccles.
1000, & clamore vnanimi electus, & vocatus ad Episcoz lib. 11. cap. 11.
1000, mum legitur.

90. Electio itacp & vocatio ab Ecclesia siat, quæ pes ma'a Domino messis, vt operarios in messem suam exmdat, eligat & vocet, quos iudicat esse idoneos, iuxta res

gulas à D. Paulo præscriptas.

melt

mine

ומנות

mfz

Eco

120

n,x

es ge

rely

nona

A fu

DIV

ia, &

ONO

DCIO

COD

ndű,

poter

indi

nord

pro

o. Sk

91. Electihoc modo & vocati ab Ecclesia, deinde examini Doctorum subisciantur, num sani sint in Doctrina, formamés teneant sanorum verborum, ac ad docendum satidonei, & sic manuum impositione ordinentur.

92. Sedper tyrannidem Romani Pontifices, cum pomiaillorum creuisset, propter Simoniam, omnia Eccles

leigra ad le rapuerunt.

93. Hoceligendi, vocandi, & ordinandi ius, vt alia mor multa, Ecclesia, contra quam nulla currit præscris pio, maxime in spiritualibus, cum iure postliminis repes ta, rectilsime facit, ne perpetuo vel ab asinis, vel a lupis, quos sugere & cauere iubetur, non dico regatur, sed vel

negligatur, vel dilaceretur, & deuoretur.

94. Rectissime igitur facit Ecclesia, nostra hacætas te,quod sacrificulis impis, qui execrata sua sacra deserere nolunt, & impia sua dogmata serere non deserunt, sed multiplicem exercent Idololatria, animasce seducunt aus ditorum, repudiatis: synceros, pios, ac doctos eligit, vocat, & ordinat Doctores, & Ministros, qui verbum Dei incorneptum proponunt, & Sacramenta iuxta Christi institus tionemintegra, & incontaminata administrant.

95. Inordinatione hac Apostolicus retineatur ritus, impositio scilicet manuum, quæ valde vetustus est Eccles siz mosomnium temporum. Quo significatur, personam dam Deo, sacrisco & Ecclesiæ vsibus dicatam. Iam stacp

EEe 3 publ ca

publica authoritate rite & legitime vocatam, in confpette Ecclesia ordinari, ve officium sibi demandatum faciale

pro tali agnoscatur ab omnibus, & habeatur.

Ordinationem petere, nec debent, nec possunt. Ida proper doctrina illora impietatem, cum summa crudelitat, ac piorum omnia persecutione coniuncta, multiplicam ac turpem Idolomaniam, quam sugere omnes iubemu,

97. Et quia suos (vt dictum est supra) tantum adole rendum in Missa pro viuis, & defunctis, confessorer

auriculares audiendas confecrant.

98. Cum certum lit & manifestum, Ministerium in clesiæ propter verbi Dei prædicationem, Sacramentorio administrationem institutum esse, Matth. & Mardy

mis capitibus,

99. Efficacia porro Ministerii, non à personadique tate, vel indignitate, sed à Deo, eius qui institutione, & por missione dependet, dicente Christo: Ecce ego vobilim sem omnibus diebus vsc ad consumationem seculi. Alla perpetuo nobis dubitandum esset.

100. In necessitate autem mulierculis baptlatem ceditur, cum tamen alias in Ecclesia tacendum stillis.

docere non permittantur.

101. Imo etiam ab Hæreticis baptilatus, non rebp

102. Sic nec ab Hæreticis, aut Simoniacis factant

natio, irrita habetur.

103. Frustra itacs vociferatur Pontificii, Lutheran, quos sic illis vocare visum est, nec Sacramenta administrare, nec verbi Ministerium penes illos esse essicas con scilicet nec rancido ipsorum Chrismate sint vncii, necho stiz characterem recipiant,

104. Cm

C

de

fin date

faft

bd:

10

talu in lo

Prop

Poot fe.in

Teffs

Muli

whoc

loce

nher

done

pedia

Basi

ificia

Pro

itale

emq

offer

OCOT

m Eo

orug i vhi

igni

pro

ika Alia

con link

apt

adis

anci,

cBe

Con

christiana partibus, & articulis, similiter & Sacramenta suinitus instituta, incorrupta, Deum patrem propitium prisilum, regnum cœlorum, & Ecclesiam, à qua electi, recati, & ordinati sumus, habeamus, Spiritu sancto simus inchiscati: Verum etiam, & essicax est Ministerium nos sum, Deonos idoneos Ministros noui Testamenti sas dente.

nos. Nam qu'od olim in politia & Ecclesia gentis le nélitice, & postea Iudaicæ, non niss ex tribu Leui natis singilicuit Sccerdotio: peculiari id ordinatione & mans two Deisactum est, & alligatum suit Ministerium Eccles sustainad illam solam tribum, nec licuit cuiquam ad ils sustaccedere ex alia tribu orto.

106. Quemadmodum & cultus externus ad tabernas tulum, stante Politia Mosaica alligatus suit, adeo, vt alijs in locis eadem sacra facientes per omnia, Idololatria à Prophetis recte arguantur.

107. Vnde non iniuste videntur Seribæ, Pharisæi, & Pontifices Baptistam, Christum, & Apostolos interrogases, in qua potestate, virtute, & quo nomine hæc facerent?

108. Id discrimen locorum, per Christum in nouo Testamento est abrogatum, dicente ipsomet Samaritanæ:
Muller crede mihi, quia veniet hora, quado nech in mons sous.
thos, nech Hierosolymis adorabitis patrem, &c.

109. Ita nec Ecclesia ad personas certæ samiliæ, & statesionis, vsquam esse a Higata à Christo ita in Seriptus nacra legitur:vt cum officium, quicunce illi sint, non sastant, non possit, aut debeat illos sugere, deponere, & alios

pro suo sure idoneos eligere, vocare,

& præficere.

DISPV

DISPVTATIO

De integri Sacramenti cœnæ Dos

Propositio prima.

Anno 1573.

Entiunt ac docent Pontifici, non esse als lutem necessarium, nec divino iure propre prum, ve singuli Christi fideles sub venerale specie (ve ipsi loquuntur) ipsum venerale Sacramentum accipiant.

2. Nec enim minus sumere, qui sub altera, quanque

sub vtrag communicat.

3. Ideo non errasse sanctam matrem Ecclesiam, Lives, & non celebrantes Sacerdotes, sub panis speciello taxat communicando.

4. Sed hos esse crassissimos, adeog palpabileum res, omnibus pijs Christianis, qui mediocri valentindia

ex verbo Dei constat.

5. Non autem iam de hoc Disputationem institutionem institution de la constitution de la

6. Nec etiam de abstemis disputatur, vbi sicular su necessitatis ali as, ita etiam in his dispensatio, (vivai interim tamen manente, non verò mutato ordine dimitus instituto, & sancito, conceditur, quia cæremonia.

menti à Christo instituti agitur, & quæritur, num læ Pontificijs sit permissa & concessa à Deo.

8. Chrills

ML

peco

vía a

infli

13. actio

inter

MX V

14

the c

12 21

B.

oro t

الد عا

16, clefiz

cerne

s, Christus certe integrum pro tota Ecclesia Sacras mentum instituit, hoc modo, vt panem discipulis porris gens, dixerit: Hoc est corpus meum. Similiter & calicem, dixens: Hic est sanguis meus noui Testamenti, qui pro multis estunditur: Bibite ex hoc O M N E S.

9. Cum igitur hoc ipsius sit nouum Testamentum, ullicreatura id abscp grandi sacrilegio (vt Gelasius Pontar Romanus loquitur) mutare, aut mutilare licet.

10. Mandauit enim discipulis suis, vt docerent Eccles sim suam servare omnia, quæcunce ipse præcepit: & hoc some, quod ipse secit. Anathema igitur, qui aliud facis missicut qui aliud Euangelium annunciant.

e adb

brace

traque

erable

amqu

n, Li

cie du

es emo indicia

inflini

Calutes

UCH,

ULEDA

[VOCAL)

12.

riSacr

um la

Chris

u. Nec per hac verba, HOC FACITE, Apostolos muserauit Sacerdotes, quibus potestatem illis dederit faniscandi, & offerendi corpus suum & sanguinem pro peccatis viuorum, & mortuorum.

12. Sed his verbis in specie mandauit, vt in cœnæ suæ vuac celebratione id facerent, quod prior ipse in hac eius institutione secerat, interprete Cypriano.

7. Verbum enim hoc, FACIT E, totam illam Christi actionem respicit, & ad sinem eius Apostolus resert, ac interpretatur: ve videlicet mortem eius annuncient, do; 1. Cor. H.

14. Sicut igitur institutio Sacramentorum, excellens teest potestatis, vt Thomas Aquinas scribit, hoc est divis teauthoritatis: ita etiam mutatio & abrogatio.

5. In adiaphoris quidem Ecclesia potestatem habet, poratione circumstantiaru, mutandi quæda ad Ecclesia adiscatione, in simpliciter verò necessaris non item.

16. Adeo ve nec Apostolis ipsis, nec vniuersali Ecdesiz, imo nec angelis coelestibus mutare liceat, aut des
temere, qua sorma Sacramentum sit administrandum.

FFf 17. Vnde

Cufanus Epiftola munionis.

Vnde turpissime Culanum Cardinalem emfe afferimus, scribentem, diversis temporibus alium, & alium 2.3.7.de viu com- inueniri facrificior & Sacramentor ritum: & Scrim ras (facras) effe ad tempus adaptatas, & varie intellectu fecundum curruntem vniuerfalem ritum : mutato aute ritu.iterum fententiam mutari : & mutato iudicio Ecch siæ, mutari etiam Dei iudicium. Quare nec mirun. praxis Ecclesiæ vno tempore interpretatur Scriptura vno modo, & alio tempore alio modo.

Instituit autem Christus, & ordinauit integra Sacramentum, sub speciebus (vt vulgo vocant) panit vini, pro omnibus, non Apostolis, aut Sacerdotibute tum, sed pro tota Ecclesia, & sic Laicis etiam, qui main

mod conf

17 In 6

28

Bisc Se G

20

km

i au

defia

30. laki

H.de

a.F MYO

31,

feeler: aileg

eius funt pars.

19. Præcepit enim dicens de calice: Bibite exter OM NES. Omnes autem, no Sacerdotes, fed toram Ent fiam, & omnia eius membra, que illius participes ficipal funt, lignificat.

20. Quod ex Apostolo Gentiudoctore, & optimoxi delissimo verboru institutionis interprete, certisimid

Hic enim affirmat, se à Domino accepille, qui tradiderit iplis: & quid tradiderit, exponit, notantimp nem, & corpus, sed vinum etiam, & sanguinem.

Constabat autem Corinthior Ecclesia adque hac scripsit, non Episcopis tantum, vel Sacerdonbut

maxima ex parte laicis.

23. Sed nec soli Corinthiorum Ecclesia scripsitho stolus, verum OMNIBYS, qui inuocant nomen Domi nostri lesu Christi, in quouis loco.

Ibid.n.

24. Sicutetiam durare vult hanc Christi infilmi nem ad nouissimum vice diem, & alterum Domini uentum gloriolum.

malle

TIDE

llecia

auten

Eccle

1, mur

otura

egru

Mens

W IN

naxim

ex lat

Ecch

cripa

moses

mid.

ic, and

imp

d quant

lit Apo

Domin

Airon

minia

25, 6

In Cona autem sua Christus non solum fregit pnem, eisop dedit, dicens: Accipite, comedite, hoc est apus meum: sed similiter & calicem, dicens: Bibiteex bronnes, hic calix est noui Testamenti in meo sans pine. Et biberunt ex eo 0 M NE S. Atop ita seorsim sans pinemin calice instituit, & bibendum exhibuit.

16. Nechoc su factu mutauit in Emaunte, vbi a distipulis duobus ex panis fractione est agnitus. Non enim bicenam illam, qua corpus suum manducandum tridus mantea instituerat, & administrarat, celebrauit. Quia milaprorsus eo loci verborum substantialium sit mentio, piddixerit illis: HOCEST CORPUS MEVM: sed mutetosuo more vulgarem panem benedixit, & fregit.

17. Sie quoch electum illud Dei organum D. Paus Insepius mentionem facit bibendi, & addit: Probet se pumbomo, & sie de pane illo edat, & de C. A LICE, qui inguinis Christi communicatio est, bibat.

18. VbiHOMOnon Sacerdotem fignificat, sed quemo istiam Laicum, quem vult calicem Domini bibere, & Iranguinem eius seorsim in cœna.

29. Sicut etiam Saluator noster dulcissimus, & Restauptor vnicus, sanguinem suum non pro Apostolis sos saut Sacerdotibus, sed etiam pro Laicis, & sic tota Ecstalaeffudit.

30. Summa autem ratio, cur Christus calicem etiam Likisinstituerit, est manifesta, & expressa ipsius voluna indequadisputandi nullus nobis relinquitur amplius los ta. Hicenim valet illud: Sic volo sic iubeo, sit pro ratios avoluntas.

31. Non ferendum est igitur audacissimum simul & schratissimum illud Pontificiorum facinus, qu'od non sas tribge tantum dimidiu Laicis abripuerut Sacramentum,

FFf 2 fed

fed sceleste prorsus negant (sicut coram tota Ecclesia in bere veriti non sunt) Christum Laicorum communio nem in vitima cœna instituisse: sed sacrum tantum Misse officium, quod etiamnum hodie sub vtrace celebretur spocie. Ecclesia verò, hocest, Prasatis eius resiquisse ordinem in administratione cœna instituant, quoquini bonus Christianus obedienter vti debeat.

32. Sed nec iple Christus in hac vitima sua comé Deo patri, sub speciebus panis & vini, obtulit. Nec Apostolos, vi ante propositum est, Sacrificulos conservamente vitime Deo offerrent, instituit, aut mandaust: vitime corpus su edendum, & sanguinem bibendum exhibit, & Ecclesia toti, hoc, & non alio modo tradidit,

TE

nin

0.3

con

902

pro

Chr

cem fidel

Perio

4 Eccl

abit

at V

Dusf

33. Etsi autem tum cum solis Apostolis est loquin, cum dixit: Edite, Bibite, &c. tamen voluit hoc modoli institutam coenam vsq ad mundi finem à tota Ecclesis mi, seruari, propagari, & durare, præcipiens: Hochet,

&c.interprete Apostolo Paulo.

34. Nec duo Christus instituit suz conz Saramo ta:pro sacrificulis vnum, quod in Missa Deo patriculdi offerrent, & ipsi postez sumerent, pro Laicis alterum in sicut vnum est Baptisma, & vna Ecclesia ex diuerismo solum membris, sed etiam ordinibus constans: sicum vna, & eadem omnium illorum membroru eius, aquo dinum totius Ecclesia, Cona Dominica.

35. Et hæc praxis fuit Eccleliæ, non Apostokran tantum temporibus, sicut ex Epistola D. Pauli ad Coris thios apparet, in qua scribit, se, sicut a Domino accepta, integrum tradidisse Sacramentum: sed omnibus subse quentibus, hinc ab Apostolis vitra mille annos, & long

amplius.

36. Qua omnia ade'o manifesta sunt, vt illeipse co

a ferie

unio Miff

IT foo

W,30

quivis

mak Apor

cranic

VETUR hibuit,

UUIU.

doak

elizis

facite

2000

celdii

m: fel

is non

etian

idan

orum

orio

perk,

Suble

longe

(car

Pontificius in Conciliabulo Constantiensi, quo prie im bec inordinatio facta est, & decretum Antichristia. ancitum, faceatur, sic, vt diximus, a Christo esse inhoum, & administratum, & in Ecclesia primitiva sic Menatum, sicut verba Decreti habent.

7. Quodlicet Christus post cona instituerit, & suis Verba Decreti Michoulis administrauerit sub vtrace specie panis & vini, Concilij Constant. bevenerabile Sacramentum: & quod licet in primitiva Seff. 13. Edelia hululmodi Sacramentum reciperetur a fidelibus houragipecie: TAMEN HOC NON OBSTANS TE, postea à conficientibus sub vtrace, & à Laicistans mmodo lub specie panis suscipiatur. Additis diris coms minationibus huius Decreti violatoribus.

38. Caula huius mutationis ibidem subijcitur : quod onswetudo ab Ecclesia, & sanctis Patribus rationabiliter aroducta, & diutissime observata, pro lege sit habenda: non liceat reprobare, aut sine Ecclesia authoritate prolibito mutare.

39. Quod si hoc modo in rebus diusnis ludere licebit, ahilanctum aut inuiolatum retinebimus in Religione Christiana-

40. Sed vera Christi Ecclesia, cum sit sponsa eius, voi am sponsi audit, nec institutionem ipsius mutat, verum fielitmeam, etiam cum vitæ fuæ fortunarum gomnium periculo, retinet, pro each pugnat.

4. Ideo error est horrendus sentire, & docere, in Ecclesia tale esse Magisterium, quo pro sua authoritate,& ablirio, Christi Domini, & Magistri vnici Decreta mus ateposit. Habet enim ordinarium Ministerium, quod M Verbum Dei est alligatum.

42. Potest quide Ecclesia adiaphora, & quæ ad tems pusiuntinstituta, no verò Christi ordinationem, murare.

FFf 3

1

10

E

ço.

los

Pro

Eri

BOD

5

MOI Thos

het

10

plis,

nife

publ

55

ticos

R,i

ling

50

de P

DA

43. Qu'od si Ecclesia authoritatem sibi sumeret supri Scripturam, nequaquam amplius Christi sponsa maneret, sed adultera sieret, nec ipsa amplius audienda. Manent autem Ecclesia & oues Christi, quæ vocem eius audiunt, Vbi Deus semper sibi septem sua millia reservat, qua non curuant genua coram Baal.

44. Quare non sequitur, si altera tantum species, su ue dimidis tantum Sacramenti administratio, impiaesse & sacrilega Testamenti Christi violatio, totam errasse clesiam, eamés à Spiritu sancto, contra eius promissione.

effe defertam.

45. Non enim Ecclesia Dei vera id Decretum con didit, sed colluuies Pontificia impiorum hominum redu mante vera Ecclesia, & vsg ad sanguinis profusionemo

pugnante.

46. Falsa igitur est persuasio multorum, Ecclesan Dei veram repræsentari per ordinarios Gubernatoru Præsatos. Potest enim Deus (quod sepenumero etiambi cit) suos in veritate conservare, etiam errantibus ordina rijs illis Locorum Præsidibus.

47. Et qui suam promisit Ecclesia prasentiam, iden etiam de horribilibus vaticinatus est erroribus in cett, qui titulum & nomen habet Ecclesia, postremis tempo

ribus graffaturis.

48. Sic nec Patres, hoc est, Scriptores Ecclelialit, hanc sibi arrogant authoritatem, Christi Saluatoris Tab

mentum vt violent.

49. Qu'od siue hi, siue als quicunce tandem hocten tarent, nulla reuerentia illis sumus deuincti: sed Patres au Ephes.2. dire iubemur, Prophetas & Apostolos Domini, super quorum fundamentum Ecclesia est ædisicata.

50. Longi temporis consuetudinem quod attint,

bacin Sacris fequendam, nufquam in Scriptura facra les

n. Pracipue vero in cœnæ Dominicæ celebratione Moter quid aliquis ante nos facion de debemus at- Epift.3. mdere, quid aliquis ante nos faciendum putauerit : sed mid qui ante omnes est, Christus prior fecerit. Nece enim Idem ad Iulianii. lominis consuetudinem sequi oportet, sed Dei veritatem. Proinde frustra quidam, qui ratione vincuntur, consuetus Idem ad Pompedem nobis opponunt, quali consuetudo maior sit veris ianum contra Epime. Nam consuetudo sine veritate vetustas erroris est. Ein Euangelio Dominus: Ego sum, inquit, VERITAS, sondixit: Ego fum confuetudo.

52. Nec fi maxime alicubi reperitur, sicut reperiri son negamus, privatos quoídam V N A tantum fuiffe Mosspecie, mox sequitur, hanc torius fuisse Ecclesiæ cone hetudinem. Non enim vlli atati errores, & superstitios

ac defuere.

pra Tet.

2116

unt.

non

s, (i

ffet.

Eo

na,

CODA

eclas

nio

liam.

Ores n far

inz

dem

etu,

por

bid.

db

ten

311

ipei

net, 1200

3. Nec de facto quaritur, led de iure: & non exems plis, fed legibus iudicandum in facris.

54. Ex historicis quoch fide dignis certum est, & mas Midium, vium integræ cænæ Domini, vitra mille annos

publice passim in Ecclesia fuisse vsitatum.

55. Necaliam Pontificij oftendere possunt originem midiati Sacramenti, & a calice abstinentiæ, quam hæres to Manichaos, teste Leone I. Pontifice Romano, a quo Leo I. Sermone men recte & merito tanquam facrilega est damnata: O. Quadragefimali n,inquit, indigno corpus Christi accipiunt Manichai, inguinem verò redemptionis nostra haurire omnino las

mlega simulatione declinant. 56. In quam sententiam & Gelasius, eiusdem fes Pontifex, facrilegium esse pronunciat, quod QV 10 DAM sumpta tantum facri corporis portione, ac calice

Rolam Strephani.

facrati cruoris abstinere, nescio qua superstitione, altri gantur: qui proculdubio aut integra percipiant Sacu menta, aut ab integris arceantur. Quia di uisio vniust ciusdem mysterij, SINE GRANDI SACRILEGIO

non potest prouenire.

57. Nihilominus tamen operante iniquitate Anteristi, clam paulatim irreplit, iuxta publicam hanctoin Ecclesiæ observationem, secundum Christi institutione facta, privatim vel incuria, & negligentia, vel persualine prava, & errore, alterius etiam speciei apud nonnula vsus.

58. Sed tamen nunquam lege, aut decreto Echin probatam Sacramenti huius mutilationem, ad illud in tempus, quo Constantiæ Conciliabulum est celebram vbi ωοιμοιοκλέπου, veræ Christi Ecclesiæ per tyrannista abstulerunt calicem, certum est, hæreticos pronuncites, qui pertinaciter contradicerent. Presbyteris veròs pæna excommunicationis interdixerunt, ne popula sub vtracas specie panis & vini, communicarent. Identibilitationa, & Ecclesiæ totius primitiuæ praxin: quod partimesta bolicum, partim Antichristianum.

59. Nec propter incertum effusionis languinispui culum, Christi mutandum Testamentum, quo esiami stificatur à filis suis Sapientia ipsa, qu'od hec periculpus spicere non potuerit. Quibus tamen, si qua erant, in

modis occurrendum, & medendum erat.

60. Qu'od verò argutantur de naturali concomita, qua corpus non possit carere sanguine, de horm est disputatio: sed novo pest, quid Christus in con instituerit, quomodo eam celebrari voluerit, quomodo sanguinem suum in coena bibi velit. Num dimidium su cramentum.

mentum, lexta iplius institutionem, integrum fit, & die feur: & num hominibus liceat mutare, & prohibere ad ipseinstituit:an verò inuiolata ipsius dispositio & damentum observanda.

61. Hie diferte negamus, sub altera tantum parte Sas penti tantum, quantum fub vtracp, adminiftrari, & die friguia non tota, sed dimidia tantum Christi institu-

ecipitur.

Sacra

Bwir.

EGIO

Anti

totin

ionen ralione

nok

ccleie

od wa

ratus

nida

ncia croff

pulas

dq, x

ones,

eft die

isperi

jamin

ilapia 11, sim

mitte

OCE

1 com omodo

umS

entum,

Etli autem cum Christi institutione dimidium Eucharistia Sacramentum pugnare, ideog merito hylolationem damnari affirmamus, non tamen totam mamus Ecclesiam, qua tyrannide Pontificia oppressi, recesitate extrema exclusi pij, vbi non potuerunt inte habere, dimidio tantum, præter fuam voluntatem notion Sacramentum acceperunt. Sed faluatos effe imu alias fundamentu retinentes: dissimulavit enim tempora ignorantia.

6. Sediam vius alterius tantum partis in ijs, qui ves um agnouerunt, damnabilis est: quia casus confessios Skuttempore Machabæorum recte fecerunt, contra Hum Epiphanis circumcidentes infantes. Econtra abs ionis species erat omissio Circumcisionis in illo cas in olim in deferto per annos quadraginta intermiles tabso peccato, in illis deferti folitudinibus oberrantes.

4. Et aliud est simplex omissio: aliud coactio omis institutionis divinæ: quod in Ecclesiam Dei non cas Inciens hoc faciat. Sed Diaboli hoc est, & Antichristi prium, qui mutat tempora & Dei ordinationem.

Damnamus igitur facrilegam hærelin worngion his m qui scientes volentes Saluatoris testamentum violat,

GGg turpist fendunt, mordicus retinent: & ne quidem totics admotti, & conuicti relipiscere, & emendare volunt: ideografice de la conuicti relipiscere e la conui

Spiritum fanctum peccant.

torum piorum sanguinis effusione grassantur, igni, gu dio, aqua, &c. in Christi membra lupi sævi: ne scilica quam Ecclesia Pontificia errasse videatur, cum um palpabilis sit hæc hæresis, sicut mustæ quoca alizaben tinentur.

67. Alia fuit causa huius mutationis, ambitio, ni periores & sanctiores, hac quots parte Sacerdous vilutur.

69. His adde quæftum, qui ex hac Cœnæ Doni prophanatione horrenda in Milla, longe est vbenin

Missa habere aut facere, qu'am Laicos in viu Cong Du ni, sicut reuera est, Missarum nundinationes non mi vilescerent, sed cessarent prorsus.

70. Nec probandus est vsus integra etiam Com, cis quibusdam, in Missa Pontificia consecrata, indian

tia Papæ receptus,

71. Horrenda enimilla, & multiplici idoloman pistica, quæ in Missa ista exercetur, prophanatur, &

luitur etiam Cœna ipía Dominica.

72. Deinde non tam propter Christi institutes qu'am Pontificis Romani, penes quem singunt est sigere, & resigere, concessionem & dispensationem, a nistratur.

73. Postremo annexas habet integra illa Coman tas impias & superstitiosas opiniones: Vt, quodomi iubentur vtramos coenam integram, & mutilatamas ipo

a mul

i, gluicer w

cino

, via

Do

ent, li Julga

Adam, & pd

ffe leg

ena m

credit

bons

Malutarem. Item approbare coguntur Millam, temes reliquos errores, & abulus Pontificios.

Ideo potius penitus abstinendum ab vsu cœnæ

DISPVTATIO

De Sanctorum Inuocatione.

Nter Canonis Missa errores, no postremum Anno 1573.
obtinet locum Sanctorum inuocatio, quos rum intercessione & meritis impetretur à Deo, vt in omnibus protectionis eius munias mur auxilio, & det pacem, ac omnis generis aindiebus nostris.

1. Hac igitur quoq turpisima, & multiplex oppus

Inuocatio cultus est soli Deo debitus, & nequaquam

Tribuit enim illi, qui inuocatur, Omnipotentia, Imiprasentia, & Omniscientia honore & laude, qu'od impassit, audiat, ac norit tacitas hominum cogitationes, ausac desideria cordium atcp gemitus, & qu'od ex oma malis temporalibus siue corporalibus, spiritualibus l'atemis, possit ac velit se inuocantes ex side, eripere & larre.

Hacomnia & singula, propria sunt Divinitatis, dullicreatura nuda competunt: Ideocp sanctis non tri-

Nec in Ecclesia cultus est instituendus, sine certo

GGg 4 7. De

Deut. 4.12. Efa.29. Matth. 15. &vit.

De Sanctorum inuocatione nullum, intota, fan Scriptura Canonica veteris aut noui Testamenti, em verbum aut mandatum Dei: similiter nec promisio eran ditionis aut exemplum alicuius à Deo adprobatum.

Ideo ex side Sancti inuocari non possunt, cumsi des verbo Dei tanquam firmissimo fundamento nitam.

Deut. 6.

Sed le solum vult inuocari & adorari, sibiosi seruiri Deus. Hoc mandat passim in sacra Scriptun & exauditurum se pollicetur ex side inuocantes.

10. Præterea vnicus tantum est Mediator inter Dan & homines , homo Christus Iesus : qui dedit sementin redemptionem pro omnibus.

Éru

17

BOC

Ú:

Hen

Billi

19

CÉCT

Im.

100

20 tribu

21

701

Quod verò hic distinguunt inter Mediatorente demptionis, & intercessionis, hanc Sanctis suis tribum Pontifici, illam Christo soli deberi affirmantes: frigitu est Sophistarum commentum. Nec etiam hanc ellelle rum mentem, in sequentibus demonstrabitur.

12. Nam sicut Christus solus est, & vnicus redenous ita per eum solum nos habere accessum ad Deumpano per fidem, eadem Scriptura facra testatur Rom. 5. Ephda

Impium igitur est, cum habeamus Pontificemmo gnum qui colos penetrauit, ad dextram Patris relites Iesum filium Dei, qui scit compati infirmitatibus nota ad cuius thronum gratiæ iubemur accedere cum fitten, &c. cum dubitatione (quamuis hoc loco Ponting as credant, dubitan- serunt, se minime dubitare) ad Diuos confugere, minime intercessionem petere, & sic plus fiduciæ in hos, quimi illum collocare: ac derelicto fonte aquæ viuæ, cilient quæ aquam non continent, homines libi effodere, duom gentia committentes peccata.

14. Præfertim cum Christus in terris, necD. vig nem matrem Mariam pro nouis conjugibus, nec Apoll

1. Tim . 2.

Heb. 4. Rem miram. Pontificij, vbi verbo Dei carent, minimè dubitant. Vbi vero habent promissiones Dei, vt dum effe docent.

lere. 2.

loan.a. Matth. 15. facta

extre.

CX2U

umfie

atur.

iqlal ura, K

Dona

tiplan

refine

UCTE

igidu

Te illo

imptor.

Datroit

phdz

emmi eliden,

nofm

fiducia,

ificij als

orumq puizmin

ferna,

duoin

hepro Canança intercedentes audierit: sed duriter vtroscop aferepulerit: hoc ipsum preuidens, & antequam oriretur, fouram Sanctorum inuocationem Idolatricam refutans.

- 16. Quid qu'od sancti Apostoli in terris existentes, ip Act. 10.14. le adorari noluerint : Petrus à Cornelio, Paulus & Bars Apocal. 19.22. passa Lycaonibus; sicut nec sancti Angeli inuocari vos
- 16. Ideocy Idolatriæ crimen non effugient Pontificij, pod mortuos homines (vt Augustinus appellat) inuo ent, vtintercessores: Templa illis dedicant, Sacrificia of front: Antonio porcum, Vito pullos gallinaceos, & alijs alavota, & Anathemata, vt Dijs facientes & offerentes.
- 17. Qu'od verò distinguunt inter adorationem & in Deut. 6.

 18. Deut. 6.

 19. Deut. 6.
- dirunt: vnde necessario sequetur, Papistas non in solum num Deum, sed etiam in sanctos, quos inuocat, credere. Escreuera innumeram eos sibi fabricari Deorum, Deas nung turbam.
- in Idololatra fient Papista, secundum Apostolum Paulm. Vno modo, quod inuocant Diuos, altero, quod etiam ponunciat eos credere in illos, quos inuocat. Cum nos, vt inum solum Deum credimus, ita eundem vnum & solum inuocamus, secundum eius mandatum.
- to. Et inuocatio in tota facra Scriptura soli vero Deo
- 21. Vitiola etiam est Sophistarum distinctio inter λαγία, δολάμη, & ὑπροδολάμη, id est, cultum, quem Deo pros
 GGg 3 prie

prie deberi aiunt & fervitutem & fubferuitutem, quaD,

virgini Mariæ & reliquis Diuis debeantur.

Supra enim oftensum est, inuocationem culum este, qui soli Deo debeatur. Et ex fontibus Hebraa lingua apparet, illam distinctionem locum non habere. Namve maxime sint diversa vocabula nav id est, servire, & nov & hinc derivatum namven quod est inclinare reverentia cau sa, supplieare, adorare: tamé vtrace sine discrimine Deomi buuntur, nusquam verò in Scriptura sacra mortuis beats.

Comment in lib. August de ciuit Dei.

23. Et hoc commentű atch discrimen dudű a Pontsici ipsis doctiorib. explosum est, & refutatű. Sicut Ludouicus Viues vir doctissimus ex Xenophonte, Suida, Valla, w deoch sacræ Scripturæ testimonis & exemplis docet, hate duo verba pro vuo, eodem cha accipi: Λατρίνω, inquit, est lu λίνω. Similiter & hinc deriu- ta λατρά ωμ & Ικλά ωμ, & νν trunch servitutem significare.

24. Cum'ch miseri isti Pontificii scriptorculi, innomnibus manifesta, Scripturæsacræ authoritate desimble videant (vtcunch cæci alias in illa) eò tandem confugiunt, vt dicant & probent, nube testimonioru ex Patribu producta, sanctos orare pro Ecclesia, ideoch inuocando.

and he had a second a second and he had a second a second and he had a second a second

MOC

pi. Micijal Imaz c

25. Sed primum de hoc non satis inter omnes come nit Patres: dubitant enim, num sancti pro nobis oras, & Origines vetustissimus, & Augustinus pracipuus kai ptor Ecclesiasticus.

Sanctos in cœlis pro Ecclelia orare: minime tamen lequi

tur, inuocandos esse.

Non habebis Deos alienos. Item: Dominum Deum tuum adorabis & illi soli seruies: Quoniam ipse est Dominum Deus tuus. Item: Inuoca me. Item: Si vystis orare; inqui Christo.

Eccius in suo Enchirid in fine loci de venerat. Sanctorum. Chriftus, dicite, Pater nofter, qui es in cœlis. Item: Venite ame omnes, qui laboratis et onerati estis: Ego vos reficia.

18. Hocidem Patres quoch volunt antiquiores, qui fentiant, Sanctos pro Ecclesia orare, tamen negant ad: undos, vel inuocandos. Hieronymus: Quis vnquam à Hieron.contra Viforum caput, Martyres adorauit. Quis hominem putas August. de civit. Deum, Augustinus: Nos Martyribus nostris non tems Dellib.22. cap. 19. b. feut Dis, fed memorias, ficut hominibus mortuis, oum apud Deum viuunt spiritus, fabricamus. Ad sas offclum suo loco & ordine nominantur; non tamen à Sas mode, qui sacrificat, inuocantur.

20. Et præterqua quod Idololatria non caret, frustra nobis inuocarentur, cum Scriptura facra neget, eos fcire Ifac, 63,

aguz bic in terris aguntur.

D.

UM

SU

nvt

38 Caw

otri

atis,

fice

ricus

12,20

hac

t Aus

84

in re

Aire

fugle

ribos

idas.

ongo

rent,

s feri

nodo

equiv

cens:

tuun

ninus

inquit

riftun

30. Quod enim de speculo Trinitatis garriunt Sophis bommentum est hominum ociosorum, de rebus cœles hus, quasi nuper de cœlo lapsi suauiter nugantium in Religione angelorum, in his, quæ no viderunt, ambulans m, frustra inflati sensu sua carnis. Sed vbi Scripturæ Hieroni. watestimonia, quibus hoc probetur: Ideo eadem facilis m, cum ex illis authoritatem non habeat, rencitur, qua intur. Et negat hoc Propheta Isaias.

Ad Patres, hoc est, Scriptores Ecclesiasticos quod thet, non negamus, posteriores esse in hac opinione, vt molium Sanctos pro Ecclesia orare sentiant, sed etiam

wocandos esse doceant.

Hinc etiam est, quod & longi temporis confues them, & Ecclesiæ Catholicæ consensum allegent Pons in, pro erroris, impietatis, & Idololatria huius turpile ma defensione.

3. Sed etfi Patribus fua debeatur authoritas & reves mia, illa tamen tanti nobis esse non debet, ve propter ill'os

illos dogma recipiamus, cum facræ Scripturæ authoritæ

ipsidestituuntur.

34. Nec omnes Patres Ecclesiastici ita senserunt, set acriter initiò restiterunt Epiphanius, Ambrosius, Chrysos stomus, Augustinus, Cyrillus, vscp ad Basilium sere Mas gnum.

35. Tametli semina errorum fuerunt sparsa, & emores ipli in Ecclesiam irrepserunt sensim etiam horum emporibus, donec publicus sit postea factus mos, & come

16

erer

43

6,8

A4

Breb

Hores

be:

· M

DO

mis re

reteri

MOU

tudo instar diluun inualuerit.

36. Et Patres Ecclesiæ audiendi divina & cœlestians thoritate commendati, Prophetæ & Apostoli, eorung scripta, quæ extant, super quod fundamentum Ecclesia di ædificata.

Qu'od verò vniuersalem hanc esse Ecclesia con suetudinem asserunt: temerè id faciunt & impudente, la veteri enim Testamento, & hinc à mundi constitutione Sanctorum inuocationem non fuisse in vsu, Ecciustem tur, addita ratione, qu'od non fuerint in cœlo, sed in Limbo Patrum.

tui homines: similiter nec temporibus Apostolorum, ma ab eis tradita, ne (eodem Eccio teste) viderentur ambino si. Et notumest, longo tempore post, paulatim irreplised fensim, minus vigilantibus Episcopis posterioribus: ko to operari cœpit iniquitatis mysterium.

39. Nec longi temporis consuetudo rei dubizinto cris abscripturæ sacræ testimonijs sidem sacit, cimer ror sit valde vetustus, & Christus non dixerit: Egolim consuetudo: sed ego sum veritas, inquit Cyprianus.

40. Nec penes Ecclesiam est, cultum de suo ingo nio confingere, instituere, introducere, approbare: quippe

az fit fponsa Christi, cuius vocem audire iubetur, efce demperare in omnibus. Hic autem iufsit docere & fere mea, qua iple pracepit. Ac maior nobis effe debet bibtura facra & doctrina Christi authoritas, qu'am tos ismundi.

4. Et sic Sanctoru inuocatio, vt mitissime dicamus, Minaelt & traditio hominu, plantatio non à Deo, pros m quam homines transgrediuntur præcepta Dei, de sui

minculty, adoratione & invocatione.

60

SO4

125

TOO

CH

liv

204

mq

ad

7,52

COB

Tali.

ione

db Lim

mi

, pet

bitio

Ea

8 cir

infe

mat ofum

inge

uippe

quz

Merito igitur eradicanda & damnanda est multhe ac horrenda illa Paparus Idolomania, qua in fua lania omnes Deos, Deascy longo ordine recensentes bocant: de quorum nonnullis dubium est, an vnquam herum natura extiterint.

Damnandus eft & error Pontificius, quod præs him lingulis Regionibus, tanquam prælides provincias b, & tutelares Deos, peculiares quosdam Sanctos, qui hrum Regionum Patroni, cură peculiariter suscipiant.

44. Similiter impietas est plane Ethnica, quod fingue brows, morbis & necessitatibus, bonis etiam fortuna pulos & peculiares præficiunt Diuos, inter quos officia inbuunt. Vnde procreati funt Dij quatuordecim opitus 14. Nothelffer. tores, quibus certæ procurationes funt commissæ. Vas uns Epilepliæ medetur: Otilia oculis: Apollonia dens Nicolaus & Christophorus naufragis succurrunt: defianus pestem arcet: Florianus ignem: Georgius, ve Mars, equitibus præest: Vrbanus, Bacchus, vineas mustos est: Anna, altera luno, divitias largitur.

5. Sicut Augustinus de Romanis scribit, qu'od sins Distebus lingulos præfecerint Diuos Et ne quem etiam patrirent ignotum Deum, qui sub sole effet, warbeap Ros

watruxêre.

August . de cinit. Deilib.4. cap.8

HHh 46. Quod Bonifac. 4. anno 615.

- Quod Romani Pontifices, ne vlla in parte a fuin Majoribus & Antecessoribus olim Idololatris degenes rarent, D. Virgini Maria & omnibus Sanctis confects runt: & in illius locum Festum Omnium Sanctorum institues runt.
- Nec ideo Sanctorum inuocatio tanquam culum Deo gratus probari potest, qu'od ad eam multa facta sin miracula.

MI

bon

1200

W.A

57

mal

kra

58

tren

h C

amo

Deo,

39. Gabr

TOD 1

COMUN riam (

vision Paria

ribus i

LVM 60.

Derit

Negare enim nolumus, cum vera, tum etian fe 48. cta miracula ad memorias & sepulchra Martyru, & alio rum Sanctorum omnibus fere temporibus adita de

Sed hæc ab iplis Sanctis corum cy reliquis facts

effe pernegamus:

Verum primum a Deo Martyrum: nontana hoc consilio, veipsi inuocarentur, sed ve doctrina, quant vita sua professi, & suo sanguine postea contestationi pro diuina, vera, ac falutari agnosceretur. Sicut de Hi fæi ossibus idem est judicium.

51. Cum enim ingrata effet illis temporibus Em gelij prædicatio, Deus stupenda ad illorum sepulchnad dit miracula, quibus tanquam cœlestibus sigillis, & vai tatem Euangelij sui confirmare, & alios ad eam ample

ctendam inuitare voluir.

52, Huc accessit, quod in Ecclesia, præsertimannim faris diebus, nomina Martyrum recensebantur, &com agones, et constantia in confessione doctrina coletipo ponebantur populo, vt alij quoce ad eam præstandamen emplis excitarentur.

53. Hinc, paulatim, vt fit, inuocatio Sanctorumino fit, & Satanæ fenestra aperta est, miraculis intenta rudipt

becula, quæ ipse postea multiplicauit.

54. Nece enim Deus folus miracula operatur, verum Satanz

Summe etiam permittit, vt faciat, & sic in errore vel indus
untur, vel in eo retineantur, qui veritate non deles
fintur.

55. Talia hoc authore postea multa esse ad sacella Matuas Sanctorum, corumos reliquias facta, ex fine,

wovem tendebant, eft manifestum.

fuie

cnes

itue

ultus line

m fir alion

elle.

facta

2MA

fint

Hei

COD

2 20

veris

niger

is pro-

BC

inter

udi pk

verun

Satana

56. Non ergo locum habet, quod Pontificii dicunt, homines inuocasse Martyres & Sanctos, ab eisch libes minem petentes esse exauditos: ideo recte inuocari funtos: cum Christus & Apostolus Pseudoprophetas & Antichristum multa edituros miracula prædixerint.

Matth.24.

a.Thef.z.

77. Vt maxim'e autem negent Pontifici, le Sanctos multiuere mediatores redemptionis, led tantum intermisonis, reuera tamen id sentiunt. Quod manifeste cum imscriptura pugnat, & blasphemia est meriti Christi.

58. Error igiturest nequaquam in Ecclesia Christi kindus, sed damnandus, qu'od dicunt, orant, & petunt, in Canone Missa, & de Sanctis plerises omnibus, non unium Intercessione, sed etiam Mericis illorum sibi dari ea a Deo, que impetrare cupiunt.

39. Sic impierate non caret, quod super hæc verba sabriel scribit: Fiducialiter ad Sanctos recurrimus, eos ma memoriam venerantes, vt nos fragiles & mortales, com Meritis, & precibus ad eorum immortalitatis glos tamperuenire, at eorum suffragis de fide perduci ad vionem de spe ad rem, de stadio ad brabium, de vita ad paiam: multa siquidem disposuit Dominus dare viatos tamin tempore, & æternitate, PROPTER SANCTOS LVM SVORVM MERITA.

60. Et idem alibi: Licet Christi passio sit principale mritum, propter quod confertur gratia, apertio regni & HHh 2 gloria:

Gab.super 3.

gloria: nunquam tamen est Sola & Totalis causa Meriuma. Quia semper cum merito Christi concurrit aliqua operatio, tanquam meritum de congruo, vel condigno recipis entis gratiam, vel gloriam Et iterum: Quamuis ablato obstaculi, est remissio peccati, tam originalis, quam actualis, apertio regni est collatio gloria: ad vtrunq tama (licet minus principaliter, respectu meriti Christi) aliquol meritum Patrum cooperabatur: quo meruerunt remissionem peccatotum de congruo, & apertionem regnis condigno, sine quo nec peccatum suisset remissum, ar regnum apertum. Et iterum: Cum merito Christian quam principali, semper cooperatum est meritum electro rum de lege communi.

BÜ

ac r

100

67

MIT OT

Sicus

IV M Vbid

Cim

merit misic

68.

du

MP.

See 1

69.

& vita

61. Damnandus est & error Interimassirmantis, & cos non solum suis suffragijs, & intercessionibus, sed am Meritis suis, quibus & ipsi saluati sint, & nobis produced protectionem, & gratiæ divinæ impetrationem.

62. Eodem modo damnanda est formula absoluto nis Papisticæ. Passio Domini nostri Iesu Christi, necon & meritű beatissimæ virginis Mariæ, Petri, Pauli, don nium Sanctorű, præterea quicquid boni feceritis, aut pu li sustinueritis, Sint vobis in remissionem peccatorum.

63. Impietasest, ex qua indulgentia Pontiscions sunt, plena & ipsa impietatis, quod Sanctorum mena Ecclesia thesaurum esse dixerunt, ad quem summus tisex Thesaurarius claues habeat, & indedistribuarmis ris peccatoribus remissionem peccatorum & poename receptis pro charta, plumbo & cera, opibus mundivitas saurum suum, gratijs liberaliter distributis exhaustum, vi cisim repleat.

64. Hæc non folum contumeliofa, fed etiam blafpho

Diffutatio de Sanctorum Inuocatione.

BTIL

eras

cipis

latio

du

men

quod pile pi de

,Mt

itan

ector

de

odde

lotio

CDOS

X om

IL MAN

n. c Oftz

merita Poor

aron:

vithe

m, vv

429

mint in languinem & meritum Christi, qui Solus calca. Proucto. attorcular: & nos redemit ex Omnibus iniquitatibus nos his luoce languine nos emudat ab Omni peccato: & est pros ibio non pro nostris tantum, sed totius mundi peccas Adeog mica sua oblatione perfectos effecit in perpetu meos, qui fanctificantur.

1.loan.1.3. Heb. 10.

Heb. 10.

6. Quod verò ad Sanctos attinet, omnes, quicung funt aut fuerunt, non solum superflua nulla habuere

mia, led ne quidem iplismet sufficientia.

66. Peccatores enim fuere, & mansere, quam diu in bemortali vita vixerunt, nec quisquam illorum legi Dei nquam perfecte satisfecit. Quam suam imperfectionem m ficta humilitate, sed vera & seria poenitentia deplos merunt, petita venia, fect debitores, & servos inutiles poscentes & confitentes.

67. Caterum, qu'od Patres vsi sunt vocabulis meriti & mmi, sepenon satis distincte aut proprie loquuti sunt. Ambrossermohou Ambrosius dicit : Si enim LATRO PARADI: ne 52. IVM MER VIT, cur non mereatur veniam Christianus! Valdubium non est verbum, mereri, pro consequi accipi: Com nulla fuerint Latronis merita, quibus Paradisum sit strius, fed mera & gratuita Dei gratia ac clementia, res midonem peccatorum, & vitam æternam fit confequu-

68. Sic D. Bernhardus. Sic non est, qu'od iam quæras, Bernhardus. super cantic. Serm. 68. bus meritis speremus bona, præsertim cum audias as Propheta: Non propter vos, sed propter me ego faci-Meit Dominus, Sufficit ad Meritum, scire, quod non sufs meritum.

6. Certum igitur eft, Sanctos nullis fuis bonis operis meterisibi vel alijs remissionem peccatorum, salutem Wilam aternam: quæ folius Christi funt merita, & gras

HHh

tis in Christum credentibus donantur fide accipienda,

70. Interim tamen negandum non est, vere credentium (hi enim soli in hac vita Sancti sunt, & post hances ternam consequentur salutem) opera bona, licet imperie cha sint, & multis peccator i sordibus contaminata: tame quia filis sunt Dei, & apud patrem coelestem in gratia, il lace ex fide faciunt, Deo placere, grata esse, atq proper illa, præmia eis ab ipso dari spiritualia & corporalis, in hac, & in altera beata vita.

a s

Bat

int

7

MI,

magin cont. 79 corpo decóp dimen 80,

ngrin Deo g

de

8

mefl

Matur

71. Verum id non fit operum merito per se, autpoi pter illorum dignitatem : sunt enim impersecta, pollun, debita: sed quod Deus ea gratuita sua elementia promib

rit, ficut pater filiolis mercedulam.

Rom. 2. 2. Cor.5. Ephef. 6. 72. Sed hæc non possunt pro alijs applicari homina arbitrio: vnusquisque enim recipiet mercedem secunda suum laborem, & opera, prout gessit in corpore.

73. Quain parte grauissime peccant Monachi, se & Thesaurarius Indulgentiarius Papa (etiamsi alissopm ipsorum bona essent) quod alios faciunt participsom nium suorum bonorum operum (quæ nulla habent) su farum, orationum (quæ vertuntur in peccatum) predict tionum, ieiuniorum (quæ non valent obolo) contempo tionum, vigiliarum, cantionum, lectionum, laborum, si geaus nugarum sui ordinis.

74. Cæterum, quod ad Sanctos attinet, nihilkillo rum veris laudibus detractum volumus, ficut neceptoriosæ semper virginis D. Mariæ matris Christi, absina a nobis: sed tamen non falsis præconijs extollendismum. Christo debitus honos illis adscribendus: Gloriam mean, inquit, alteri non dabo.

75. Verum honorandi funt fancti Dei homines, qu

112.42

dens

nc 2)

erfes

men

2,1

opter

ia, in

t pro

llun,

omile

, fice

open es om

) Mil

adia

n,&id

della

deglos

olichoe

mt,200

mean

es, qu

magnis donis à Deo sunt ornati, & Ecclesiæ opes m vilem, Deo adiuvante, non solum in vita præstites mt.fed etiam monumentis, quæ posteritati reliquerunt, diteradhuc feruiunt.

76. Et Deo gratiæ sunt agendæ pro ipstus clemens Gal.1. admilericordia, qua genus humanum complectitur; 1. Timotha. noratia eligens ex illo tot falutaria Ecclesia sua organa.

77. Deinde ex animo illis gratulemur felicitatem Am,qu'od defuncti huius vitæ laboribus & ærumnis, fes kiternunc cum Deo viuant in vita beata: & in re præs Intis fruuntur bonis, quæ antea crediderunt.

78. Postremo doctrinam & fidem eorum sequas Heb.vlt. m, & ex hac fructus veræ pænitentiæ imitatione illos mproferamus: Hichonor illiserit gratisimus, non ie. ha & festi dies illis dicati, aut inuocatio Idololatrica, Miduciain illorum merita. De his enim dicunt: Non Pfalm. 115. mbis Domine, non nobis, sed nominituo da gloriam: & mgis ignominia quam honore se affici hoc modo iudis

79. Quod porro ad reliquias eorum attinet, scimus impora illorum templa & organa fuisse Spiritus sancti, minime vero ad cultum pros menda.

6. Sicutin Papatu homines, quali furore perciti, pes rinationes ad illas susceperunt, le coram illis tanquam logenibus flexis, facibus, & candelis atop lampadibus infisprostrauerunt, se illis, quasi diuina adhuc in illis reflet virtus & gratia, deuouerunt : hinc concurlus duas,& cultus plusquam Ethnicus.

Porro incertius nihil est, qu'am reliquias eas illos melle, quorum venditantur nomine. Quod res ipla Maur, ac multis ridiculis fabulis & imposturis est plena:

August. de opere

vbi sæpe, loco reliquiarum Sanctorum, offa canum, equi rum, addo & latronum, ac rerum aliarum sunt reposita.

82. Et vetus est hoc figmentum atq aucupium, tele Augustino, qui suo tempore ociosos quosdam circumso raneos hanc exercuisse scribit imposturam ac nundinais inem, circumserendo Martyrum reliquias, de quibus dit: Si modò sunt Martyrum Reliquia.

83. Sic alicubi monstrantur sanguinis Christigue la, tunica eius, sudaria eius, crucis eius fragmenta, dat qui quastus suit longe vberrimus apud miseram & mis

credulam plebeculam, &c.

84. Multis in locis lac D. Mariæ virginis monfre tur, alibi capilli, interula, & Iosephi mariti caliga, poli, cingulum, crepidæ: corporis reliquiæ nullæ, quodili cœlos assumptum tradant.

85. Sic Archangeli Michaëlis arma monstrantur, pigio scilicet & clypeus, quibus aduersus diabolum pugurit. Quin & pennæ monstrantur ex alis ipsius angeli, du

pennati & aligeri pingantur angeli.

86. De reliquis Baptistæ, Apostolorum, Stephnis Magorum, & aliorum innumerorum Diuorum, nihlad net dicere. Horum enim singulorum quæ perhibentum liquiæ, in vnum coportatæ locum, corpora esserente sta mole sua longè quosuis gigantes superatura.

87. Non dissimili ratione sæpe eadem eiustandi membra, puto capita, & alia, diuersis in locis montante & sic monstrosa, & portentosa erunt Sanctorum copus

88. Sed cum vniuersalis sit Dei sententia: Pulus & in puluerem reuerteris: nihil opus erat reliquissita asservare superstitiose, includere, erigere, esfoder, stentare, & ad cultum prostituere.

89. Mosis certe sepulchrum ideo mortalium!

400

telk

mfor

voine

3

online

pepls, od idis

tur,po

pugne li, cun

ephani ihilani

nturro rentro

co Did

uias de

m inne

in militradunt, ne Hebræi alias ad Idololatriam proni, in ando adorarent reliquias eius, quem prope diuinum mouissent.

o. Vnde recte Smyrnensis Ecclesia scribit de Polys Euseb. hist. Eccles.

mi Martyris reliquis: Nos postmodum ambusta ossa, lib. 4. cap. 15.

miosissimis gemmis chariora, & omni auro probatiora

miosis, collegimus, ac sicut conueniebat, ex more cons

biomaniæ, quam in illo concursu ad statuas & reliquias

y. Vbi enim Christus quærendus erat in suo verbo samentis, gratia Dei quæsita est in ossibus, subucus salijs, crepidis, & alijs similibus nugis. Quæsuis authos su, cum tantopere eiusmodi delitijs delectentur, relins ande sunt, vt ijs sanè fruantur vsa, & se oblectent.

DISPVTATIO

De Precatione.

Quæstio.

Vm doctrina de inuocatione Dei seu oratio Anno 1563.
ne, varis & multiplicibus corruptelis erros
ribus es deprauata, ac obruta antehac iacues
rit, eius es magnus contemptus & neglectus,
insuper multæ dubitationes & impedimenta
apleros depræhendantur: non immerito quæri dus

risposset, an, & quæ sit vera oratio, quam Dominus
II i exaudiat,

exaudiat, quathor ceu thymiama gratisimum probet.

Propositio 1.

Orationem esse cum proprium, tum præcipum Bole siæ Dei cultum, ac quidem Domino gratissimum (quo etiam omnes credentes in toto terrarum orbe dispulius uicem deuincti viuunt) plurima Scripturæ sacræ testimo mia, & exempla sanctissimorum quorumlibet, in prin verò Regis Prophetæ Dauid, Spiritus sancti instinctum positi Psalmi, & oratio Dominica à Iesu Christo ipsopos scripta, perspicuè docent, ac declarant.

2. Porro orationem definimus esse elevationement dis nostri ad Deum, qua ex side in nomine Christi Metroris nostri, vel nostro vel aliorum nomine aliquid, le spirituale siue corporale, petimus, vel pro acceptis buto

cijs gratias agimus.

3. Plurimum autem oratio Ethnicorum, Mahomot starum, Iudæorū, aliorum pronrecte inuocantiū, aboutione vera Eccleliæ Christi disfert. Primo, quod adesem Dei: non verum æternū eum Deum, qui est pater Dominostri Iesu Christi, vna cum Spiritusancto, inuocant. Su cundo, quod ad voluntatem eius patesactam: nam Dom patrem propitium esse velle, & exaudire nos per apropter Christum silium Mediatorem non credunt: labour verum Deum inuocant, nece vere orant, iuxta dicti. Cul non honorat silium, non honorat patrem.

torus

Fe.8

teni

and de side

4. Ad vere piam orationem, duo scitu cognitude cessaria sunt. Primum, quis sit inuocandus. Secundo

quomodo oratio illa formanda.

5. Solus enim & vnicus, verus æternus Deus, quid pater Domini nostri Iesu Christi, vna cum filio & Spiri Eccle

(quo

erli in

primis tu com

lo pres

em con Media

id, in

bendi

homm

ab one

Domin

nt. Se

n Dem

r & prov

ideoner Ti:Onl

itug 10

ecund

s, quid

82 Spirit tu fando mancho est inuocandus, iuxta dictum Christi: Dominum
Dom tuum adorabis, & illum solum coles.

Mamille, ad quem preces funduntur, dirigunture, millest, vt sit omnipotens, vbics in omnibus locis præs so, & verè napolognosus, vt exaudire suspiria, gemitus, ma & internas cordis cogitationes intelligere queat. Imporatio magis gemitibus, suspirijs, & votis cordis, pimexterna voce, pronunciationeue verborum constalla autem nulli creatura, sed vni soli vero Deo, vte preDivinitatis propria indicia conueniunt: ergò nec vla la la creatura, sed solus Deus est inuocandus.

7. Porrò, ad informandam orationem, primo loco tes indumelt, non esse liberum, ἀθτάφορου, & in nostra positive situm, sed serio præceptum & mandatum, vt ores instituta dicta: Inuoca mein dietribulationis, & eripiā: situt & dabitur vobis, &c.

Beinde tenenda est promissio de exauditione presumquodscilicet Deus nos per & propter Christum vnisumnostră Mediatorem, exaudire votist compotes redstreelit quod sequentibus testimonijs confirmatur. Vosimentium se faciet Dominus, & deprecationem trumexaudiet, & saluos faciet eos. Prope est Dominus inuocantibus eum, inuocantibus eum in verisum sinuocantibus eum, anuocantibus eum in verisum nomine meo, dabit vobis.

A Tertio loco, inprimis necessaria est sides, quæ duo brootinet. 1. Cuius siducia orandum. 2. Certo tenendu, inspreces exaudiri: quod Christus dilucide admodu du, cum inquit: Quicquid petieritis patrem in nomine modabit vobis. Petere verò in nomine Christi, non est sicia propriæ dignitatis, virium & operum, sed per & proprie Christum vnicum nostrum Pontisicem Mediato.

Ili 2 rem

rem & intercessorem, patrem inuocare, ac certo statute, patrem nobis per eum solum placatum & reconciliatum esse, ac propter eum nos exaudire. Ideò dicitur: Adeamus ergò cum síducia ad thronum gratiz eius, vt misericordi consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportu no. Accedentem ad Deum credere oportet, Item: Postule cum síducia, nihil hæsitans: nam qui hæsitat, is similises sluctui maris, qui ventis agitur, & impetu rapitur. Negre existimet ille homo, se quicquam à Domino acceptum.

10. Perperam igitur Pharifæus ille, & similes hyporitæ faciunt, qui suorum operum fiducia orant, autoraio nem ipsam ceu opus meritorium constituunt. Quanqui enim orationis encomia egregia extent, tamen illa omis Synecdochicas propter fidem, quæ instrumentum elle organon apprehendens donatum filium, & omnia instribuuntur. Quicquid enim non est ex fide, peccatum de sine fide impossibile est quicquam placere Domino.

ket 1

Don

7

15.

Nam

m,&

PROTE

11. Postremo loco, res petenda in precatione observanda est. Non enim inanis sit βαθολογία, sed certi aliqui contineat. Duplices autem sunt res: Spirituales, qua nominis Dei gloriam, animarum prostrarum salutem concernunt: Corporales, quæ ad huius vitæ sustentationemper tinent. V trasch Scriptura, tam nostro qu'am Eccles se LIOR V M QVE VIVENTIVM nomine petere inde, quod orationis formula, à Christo præscripta, satissipar docet.

12. Nam vsitatæ istæ vigiliæ & precationes (quant Rè conductitias dixeris: quia pro mercede & quidem sim deuotione peraguntur) pro defunctis, & frustranez sim, & authoritate verè Canonicæ Scripturæ carent & delituuntur.

13. Frustraneas ideo preces pro defunctis dicimar

uere,

atum

amus

orde

OTTE

ftuler iliset

Vegar

DOCT

ratio quin

omnis di

in

md.

no, oblan

diquid

nomi

oncer

mpa iz N

juba,

ipaq

uras tes m line

z funt,

(deli)

cimus

qui

defuncti, aut vera fide in Christum, aut fine fide dis frant, nec vllum est medium. Illi, scilicet credentes. ortem ad vitam æternam transierunt , & iam cum Ho funt: ad quid igitur pro illis oratur ! Hi verò, scilis increduli, vipote super quos ira Dei manet, perpetuis mitenebris addicti funt, nec vlla alia re iuuari, liberas possunt.

In rerum autem petitione discrimen observans mel, Nam spiritualia, interna, & coelestia bona, vt res hippeccatorum, donatio Spiritus fancti, & vita æterna evla conditione petenda funt. Per duas enim quali ims stabiles res, scilicet confilium, quod est voluntas patefas hin Christo filio, & juramentum interpositum, in quis nvtmentiatur Deus fieri non potest, certo certius, Deu tenos saluos fieri, scimus. Corporalia, externa, & terres a,ve valetudo corporis, cum conditione annexa, vt scis kanos totos divinæ voluntatis beneplacito resignemus, mendasunt. Quia hæc quomodo orare oportet, an etiam binominis gloriæ & animarum nostrafum saluti profus mint non nouimus.

18. In petitione nostra Domino nec modum, nece tems uccaudiendi præscribere, & moram (quæ nostræ carni ficilis ac molesta est) fide, spe, & patientia perferre des si enim moram fecerit Dominus, expecta eum: mveniens veniet, & non tardabit.

6. Exprædictis patet, nullam creaturam fiue in coes ikin terra, sed solum Deum patrem Domini nostri les arishi vna cum filio & Spiritu sancto, eo, quo diximus, inuocandum: ac execrabilem & horribilem Idolos imesse, cum vel sancti defuncti, vel angeli inuocans Max . fumma contumelia , extremace mominia affici, certo afferimus & affirmamus.

17. Etiams

do orare pro nobis constaret (de quo multi tam veterun vt Origenes & Augustinus, quam neotericorum dubi tant, ac inter incerta, occulta quam neotericorum sequeretur, illos inuocandos esse. Nam & sanctos angelo pro nobis orare ex Zacharia constat, & tamen propuera nos inuocari, scientes inuocationis cultum vnisoli Da deberi: vt angelus in Apocalypsi adoraturum se ait: Vi de ne seceris, conseruus tuus sum, & fratrum tuorum bentium testimonium 1ESV, DEVM ADORA,

18. Nece nos fanctos (quemadmodum nos ldoline calumniantur) ignominia afficimus, aut suo honorepis uamus: sed docemus honorificentissime de ijs, vtsilijsputris, vt silij fratribus, vt Spiritus sancti templis, & senine dum: eosep honorandos propter imitationem, non auto

adorandos propter religionem.

19. Intolerabilis est etiam Idolatria, qua in colorda argenteis, aureis, ligneis, lapideisch statuis, & imaginum vulgo exercetur. Nam totius corporis incuruatione, gun stemplis, aris, ritibus, ac cæremonijs varijs, iuxtaimpin propositionem (imagines rerum adorandarum, eadem propositionem adorandæ sunt, qua res ipsæsignistær honorantur ac coluntur.

certum locum certis de causis alligata fuerit, tamentos uo Testamento non est superstitios e nec locus nectamento non est superstitudo: Crede mihi mulia, ve nit hora, & nunc est, quando nec in monte hoc, neq His rosolymis adorabitis patrem, & c. Sed veri adoratores adorabiti patrem in Spiritu ac veritate, & alias: Opontes per orare, & non desicere.

1. Discipli

omos

erun

dubi de non

ngelos

pteres oli Deo it: Vi

umbe

lobba

repri

lipspe

entier

olendis ginibus

e,genu atibus, mpiam em.loc

icaz)

100.00

1000

icr, ves

og Hier

es ado

tet fem

Discipli

n. Disciplinæ tamen gratia certus locus eligi, (sie polum solennibus ac communibus precibus destinas est) & certum etiam tempus constitui desinirios pos di Hie vero superstitio, & opinio cultus ac necessitatis, desedebet. Nam orationem piam, ab omni hypocrisi, destatione, ac inanis gloriæ studio, alienissimam esse os pont.

nic distributio, non divinitus, sed humanitus inventa redeinita est. Et quia lingua peregrina, aliena, & incognis non tantum populo, sed nonnunquam ipsis sacrificus sed quidem opinione meriti, cultus, & necessitatis susciprim, peragunturca, tanquam ingrata battalogia, & inastiboatus, reisciendæ ac damnandæ sunt.

DISPVTATIO

De Coniugio.

1.

Oniugium est ordinatio Dei, qua vnus mas Anno 1568. & vna fœmina legitime & indissolubiliter coiunguntur: vt hoc modo genus humanum certa lege & ordine propagetur, fornicatio & omnes aliæ libidines vitentur, ac Deoæs

Meque enim cum Pontificijs sentimus, qui assir, Matrimonium esse vere, & proprie vnum ex ses legis Euangelicæ Sacramentis, à Christo Domino

Duo summam in rebus sacris ignorantiam suam produnts

produnt, cum nemo sie, qui ignoret, statim à mundo en dito in Paradiso Coniugium institutum: & Sacrament rum ratio sit, vt constent elemento, & verbo, ac sinssign gratiæ, & promissæ reconciliationis. Cum igitur nom nouo Testamento sit institutum, elemento externo care, nec additam habeat promissionem reconciliationis cum mero Sacramentorum, proprie sic dictorum, esse necum.

4. Porrò cum dicitur Dominus masculum & nam eos creasse, apparet Digamiam (cuius authorist tur Genes. 4. Lamech fuisse) similiter & Polygamiak vulgaria Israelitarum diuortia, ex quacung causasse

prima coniugij institutione recedere.

5. Quæ tamen Dominus in suo populo, & Patris chis per dispensationem, propter certas causas adtenti tulit: Saluator verò hæc omnia, & singula abrogauit, in vsum primam institutionem reuocauit, Matth.19.

6. Certæ tamen causæs sunt, propter quas disonie est concedendum: quarum ynam Christus Matth.19.10 tat, nempe adultersum: & Paulus 1. Cor.7. alteram, sin

delis nolit cohabitare cum fideli.

7. Divortium verò non intelligatur nomine ma videlicet quoad convictum, & concubitum, nihilomis vinculo scilicet coiugali remanente. Cum idiamprati terium ruptum sit & dissolutum, no secus ac si alterna coniugalium loro abrupto, sugum deserat, ridiculmin

conjugij vinculum manebit.

8. Nec secundæ nuptiæ damnandæ; quod Himmus scriptor Ecclesiasticus, & Ecclesiæ columnasticus dulterio eas æquans. Et Tertullianus, qui hoc nominis Augustino in Catologo hæreticorum recensetur. Ca Apostolus diserte dicat, & res ipsa loquatur, mulieran ri legi alligatam esse, quanto tempore vir eius viuat, qui si dorminis

Idornierit vir eius, liberata est'à lege viri, cui voluerit dattantum in Domino. Item: Volo iuniores viduas dre. Eadem hoc in casu viri est ratio & conditio.

Requiritur autem ad Coniugium, non solum spons thonse consensus, sed etiam parentum, quos Deus quam vicarios suos in terris constituit, & a liberis vult

boorari.

0 000

Coto

t fiom

honin

Carea

cam cont

(form

r folis

nian). Facha

Patris

tempu

uit, in

Jordin

19.100 19.100

lomina

Derade

er bott

lun fe

- icosop

a fectal

omine

ir. Com

ierem vi

dormien

m. Hoc præceptis & exemplis sacræ Scripturæ compobri potest. Exod. 34. Non accipias vxorem de filiabus
commorum filis tuis, & c. Sic Genes. 21. Agar accepit sie
bio simaël vxorem. 24. Abraham Isaac filio suo procue
armptias. 38. Judas filio suo dat vxorem. Et Jud. 14. petit
bason aparentibus, vt sibi vxorem accipiant.

n. Similiter Imperator Iustinianus Insti. Tit de nuptiss quiri, ait, parentum consensum ad nuptias, dum in hac abascribit: Dum tamen si filis familiarum sint, consensuparentum habeant, quorum in potestate sunt. Nam asserten debere, & ciuilis & naturalis ratio suadet: in tans

mytiuffus parentis præcedat, &c.

n. Solus Pontifex Romanus in iure suo minime Camico, omnia Iura (vt D. Melchior Kling super Instit dis Consuetudinarium, Legem Moss, Ius ciuile, & Ius

Testamenti in certis calibus mutauit.

Cum igitur Coniugium sit vitæ genus diuinitus miconsilio institutum:inquit enim Dominus: Non est momini esse solum, FACIAM V silli adiutorium: inquo homines piè ma saluari possint. Ideocp nulli, qui se idoneum ad la silum esse sentit, interdicendum.

Grauissime itacs peccant vituperatores Conius quiprophanum, & carnale vitæ genus appellant, in constituti Deo servire non possint, iuxta illa in hanc-

KKk sentens

sententiam perperam detorta Scripturæ testimonia: Qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Item: Sancti esto

te, qui fertis vasa Domini.

in Deum ipsum, & homines, Pontifices Romani, quidis t.Timoth.4. bolicam & Antichristianam doctrinam de perpetuols cerdotum, & reliquarum personarum, quas ipsi spiritus les appellant, cælibatu introduxerunt.

uina, de qua suprà ab initio, & 1. Cor. 7. Ad vitandamini nicationem vnusquisce habeat propriam vxorem.

17. Et quidem in specie, quod ad ordinem Minism rum Ecclesiæ attinet, diserte Spiritus sanctus, volenspuhibitionem Consugis sacerdotum præcauere, prohiber, anteuertere & condemnare, per Apostolum loquin, describens Episcopum vnius vxoris maritum, liberalubentem sideles, &c.

18. Qu'od vero hæc verba partim de vna Parodis partim spiritualibus filijs, hoc est, auditoribus Ecclesia cis, partim de vxore & liberis, antequam ad sacrdois accederent, susceptis interpretantur, manifesta est Sup ræ corruptela, & falsitas.

19. Nam quod ad vnam Parochiam attinet, qui friuolum sit, illi ipsi facto & opere declarant, non como

ti vna Præbenda, sed plurimas venantur.

20. Nec per liberos, aut filios, spirituales intigadant Ecclesiasticos auditores, sed exipsis natos filios legis mos. Alioqui enim non constabit argumentatio Paulina qua experimentum vult capi, num idoneus sit ad Bedis gubernationem, nec ne, ex domestica institutioneliberorum: Si, inquiens, domui sua bene præesse non port, quomodo Ecclesia Dei diligentiam habebit?

21. Nes

Ori

eftor

li fine

ri din

note ritur

mini Right

nilho

nspro

nibere, quine

ros

rock

dotte

, qual

neligi, os legin

d Bode

onelibe

n potes,

21. Net

n. Necvelle Paulum talem eligi monogamum ad heopatum, qui antequam ad officium pastorale voces unam tantum habuerit vxorem, & excludat eum, qui diam habeat:hinc manifestum euadit, quia aliâs idem tudicium de reliquis virtutibus, quibus ornatum esse de Episcopum: ita vt iuxta hanc interpretationem, & futntiam, sufficeret, si modo olim suerit honestus, & bos p, qualis qualis iam sit.

21. Similiter qu'od negant, Episcopos, & sacerdotes me tempore, quo ministerio Ecclesiastico functi sunt, pramdedisse liberis, sed abstinuisse, maniseste falsum al cum side historiarum pugnat, ex quibus contrarium maripotest.

m. Historia Trip. 1. cap. 14. Cum inter Canones Come Nicani quidam videbatur introducere legem, ne Episopi, Presbyteri, & Diaconi cum Coniugibus suis, quas me consecrationem duxerant, dormirent, Paphnutius moconsessor, licet nuptiarum expers esset, tamen consedirit: Honorabiles confessus nuptias, & castitatem esse trus concubitum cum propria coniuge. Suassica Consessor, netalem poneret legem: grauem asserens esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis, aut eorum iugalibus occasio fornication in cui series esse caus in qua aut ipsis caus in qua aut ipsis esse cau

Pugnat quocy hæc lex Pontificia cum Canonibus infolorum, quorum quintus ita habet: Episcopus, aut byter, aut Diaconus vxorem suam prætextu Religios an abijcito. Si abijcit, segregator a communione: si aduerat, deponitor. Et 50. Si quis Episcopus, aut President, aut Diaconus, aut quiuis de sacerdotali consortio,

KKk 2 nuptijs,

nuptijs, carnibus, & vino abstinuerit, non propterea quo mens ad cultum pietatis reddatur exercitatior, sed propter abominationem, oblitus quod omnia bona valde, se quod masculum, & seminam Deus creaust hominem sed disfamationibus lacessens creationem, vocat ad calumnia aut corrigitor, aut deponitor, & ex Ecclesia resicitor.

25. Pugnat & hoc interdictum Coniugi sacerdom cum decretis Concilior . Ita enim habet Concilium so cyranum anno Domini 309. celebratum, cap. 9. Dimi quicunce cum ordinantur, si in ipsa ordinatione profit is sunt, dicentes, velle se habere vxores, nec posse se mere: Hi postea si ad nuptias venerint, maneantin misserio, propterea, qu'od his Episcopus licentiam dedu. Quicunce sanè tacuerunt, & susceptum manus impostionem, professi continentiam, si postea ad nuptias vao rint, à ministerio cessare debebunt.

bratum, Coniugium facerdotum nihil ab aliorum con gio differre affirmat, Cap. 4. Si quis discernit Propreterum, tanquam occasione nuptiarum, quod offerrem debeat, & ab eius oblatione ideo se abstinet, anathemat.

27. Et in lure Canonico 26. q. 2. can. Sors. Am quam Euangelium claresceret, multa permittebana, quæ tempore perfectioris disciplinæ penitus suntimi nata. Copula names sacerdotalis, nec legali, nec Euge lica, vel Apostolica authoritate prohibetur: Ecclesia tamen lege penitus interdicitur. Hactenus Canonist vnde noua hæc potestas Ecclesiæ;

29. Insuper & cum iure naturæ pugnat lex prohibes Ecclesiæ ministris Coniugium, & perpetuum cælibaum in magna hominum multitudine, nullo personarum di

scrimine observato, introducens.

29. Do

Deus enim in principio masculum, & seminam mitillos, ad procreatione idoneos, qui ordo ita à Deo inura conservatur, nec potest vlis humanis legibus d'inde sapientissime à Iurise. dicitur: Conjunctionem it semina naturalissimam esse.

Quod verò de Apostolis obsicitur, certè Petrum mem habuisse, similiter & Philippum, negari non poste la Paulus hoc ipsum haud obscure innuit, cum scrissi An non potestatem habemus circumducendi soros muniterculam, sicut & cæteri Apostoli, & fratres Dosmi& Cephas: Quod & D. Ambros. affirmat, interpres molocum Apocalyp. qui cum mulieribus non sunt costiquinati, inquiens: Si ita intelligatur, quæ matrimonio intimstæ, excludentur ab hac gloria omnes Apostoli, metroloannem & Paulum.

n. Nequaquam igitur cocedendum est, Coniugium pohanum, & carnale esse vitæ genus, in quo Deus coli mposit: sed sanctum, in quo per filiorū generationem 1. Timoth. 2.

miges possunt saluari.

reagio

fed pro

alde. &

nem: fel

lumniz

citor.

erdotte

ium Ar Discont

promb

le com

in min

s impo

ias yene

34.cd

m cons

ferrenon

hemale

s. Ame

ebanto

mt climi

Euroge

lefishica.

non:Sed

rohiba

elibatut

rum di

9. Das

31. Hoc quidem verum est, propter hoc vitæ genus tainem coram Deo iustificari; sed hac ratione, neces proposalibatum, virginitatem, aut continentiam. Quod ad itmim, hæc vitæ genera paria sunt.

n Quia apud Deum non est ու o o w որ հեյն . Et queme and in Christo non est masculus, aut scemina : sic

wirgo, nec calebs, non coniunx.

Quod vero Paulus præfert virginitatem Consideration facit simpliciter, sed cum quodam respectu. Im coram Deo, sed in hoc mundo, propter instantem

Admiramur san'e virginitatem, qua ornati à Deo Miexpeditius facere, & pati multa possunt : sed non KKk 3 omnes

nione

10.

dina

moreta

HOUCE

in re

His. &

ictas d

ed plea

41.

ngnen

olluzo

42

riarcha

dorviu Noah p

& Prop

ministe

Ecclefi:

43.

å, dũ

Kant i

THE O

DISPE

8

dicens:

obffacu

omnes capiunt verbum hoc, inquit Christus, verum quis bus datum est. Nam in virgine requiritur, vt sit sancta con pore & spiritu 1. Cor. 7. Id vero rarissimum est, & nulls legibus humanis aut votis essici potest. Quo dono carens

tibus, melius est nubere, quam vri.

nificina istorum hominum, & impuri cælibatus sructibus, de quibus iam olim questus est Cyprianus, debellaria Monialibus sœtus in vtero. Similiter & D. Vlricusolim Episcopus Augustanus. Resipsa loquitur. Conquestus con publice, in proximo Concilio Tridentino prolixa oratio ne, quidam ex præcipuis Germaniæ Principibus persua legatos, de turpitudine suorum sacrificulorum, & hum legis iniquitate. Reliqua quæ facta sunt, & siuntino conto, præ quibus Sodoma instificatur, dies Domini reuts bit, ne illis mora sit molesta.

37. Cur hic secure adeo rigidissimi isti Canonum exactores, dormiunt: In illis enim Concubinarii sacerdo tes ab altari arcentur, & ne quisquam talis sacrificuli Mil sam audiat, grauissime prohibetur. Qui Canon si observaretur, longe minus Missarum habituri, imo Missarum

omnino millam facturi erant.

38. Sed facilius multo:adeoch impune in sua Eccles impuros, & concubinarios sacrificulos (scelus) calibs modo maneant, ferre possunt, qu'am honestos minos, quos non ab officio, secundum suos Canones, sed ababoribus suspendunt, suffocant, exurunt: hanc solamob caus sam, qu'od sancti & mundi malint esse mariti, qu'amimpuri scortatores, adulteri, raptores. C'um tamen Augustab firmet: nullis bonis in Catholica placere, si in quenquam licet hæreticum vsc ad mortem sæuiatur. Vnde qui boni, qui Catholici sint, qui verò non, facile intelligitur.

Quodetiam voto cælibatus homines à Coniugio ipediri aduersarij vociferantur, ineptumest, nec vlla moneprobari potest.

Primum enim rem cum ipsa natura, verbo, & matione Dei pugnantem, & ex qua plurima horrenda meta oriuntur, quamen in sua potestate non habent, mete homines non possunt, nec debent. Deinde verò, immem talem præstare conantur, quæ plane est impossibilis & cũ natura ipsa pugnat, maior ne sit stultitia, an imperasdubito: cum talibus votis nullus sit relictus locus, in plesos scientes colentes periuros faciat.

41. Quare Deus illos in sensum reprobum tradidit, ve imie & infeliciter cum ipsa natura, & Dei ordinatione ponent, secon turpissime multis modis, turpissimarum vas pum libidinum confusionibus, contempto Coniugio

polluant.

IN

1

ns

11

Ġ.

ż

m

A

0

103

œ

0

11

M

fia

CS

S,

10

113

ale ale

200

ni,

rod

4. Quanto sanctiores suêre, & magisspirituales Pasturcha ante & post diluuium: Seth, Enos, Enoch qui do daviuus cum corpore in calum translatus est coniunx? Nahpraco iustitia, Abraham, Aaron, Phinees, similiter & Propheta, qui a Coniugio non abhorruerunt, sed in ministerio Ecclesia viuentes coniuges, vtiliter Deo, & Ettelia seruierunt?

43. Quod & Chrysostomus, quamuis cælebsipse, viste, dü in hæc verba scribit: Et placuit Enoch Deo, postum genuit Mathusalah. Audiant mariti, & vxores, & cantiustivirtutem, nec putent nuptias in causa esse, quò maquis Deo placeat. Nam idcircò diuina Scriptura ses marq iterum id significauit, dicens: Genuit Mathusala & tunc placuit Deo. Et idem ingeminat, & repetit, itens: Et placuit, postquam genuit, vt ne quis arbitretur obsaculum virtutis esse Conjugium. Nam si nuptiæ die lectio

lecti, vel puerorum educatio præpedimentum forentin virtutum itinere, nequaquam in hanc nostram vitam nu ptias introduxisset vniuersoru Dominus, vt netemporas libus, & maxime necessaris nos læderet. Et iterum: Et erat Noë annorum quingentorum, & genuittres silios. Vide iterum alium iustum cum vxore, & silijs, quibona operando placuit Deo, & displicentem omnibus, vinuti viam elegit. Et neque nuptijs neque siliorum educatine prohibitusest.

44. Hæc non eo a nobis disseruntur consilio sicu quidam impuri, quorum polluta est mens, conscienta, e corpus, vociferantur, qu'od libidinosis patrocinaricul amus: sed ad veritatis desensionem, et detegendaminus am hypocrisin, denicul vi miseris conscientis, laqueis disbolicis, sicut Paulus soquitur, cælibatus, e voti, irretta, consulamus, qu'o ex ista carnificina, per Dei gratiam, liberentur.

45. Adeò enim Dei beneficio non delectamurhoni nibus pollutis libidinibus, quicunce illi sint, vtillis, con Apostolo, præsentis & suturæ vitæ pænas horribiles per

petuas denunciare minime dubitemus.

46. Quæcum ita habeant, recte cum eodem Apu stolo pronunciamus, prohibitionem Coniugii Sacedo tum esse doctrinam dæmoniorum; et cum Daniele, no tam Antichristi, qui nouissimo tempore vi, & tyannide legem istam maledictam in Ecclesiam inuexir: quodex historiis notius est, quam vt verbis multis repetatu: & iam gladio, igne, fune, armis furenter & rabiose desen dere conantur.

DISPV

111,11

imt co

iner, A

Quinc

lom &

fire &

piat, Et

amor si

mocula

VISI

QIE !

demon

VII.

DISPVTATIO

De Sacerdotum coniugio & calibatu.

Propositio prima.

tig

ľ

12

esi

do

101

de

CX

:8:

fear

DV.

Oniugium esse sanctum vitægenus, in quo Anno 1574. viuentes Deo placeant, ipsum colere, & sale uari possint, omnibus pijs Christianis, ex sae cra Scriptura perspicuum est, & manisee stum.

2. Est enim divinitus immediate institutum & sancis

3. Condidit autem illud Deus, in eoch vult viuere ome se,qui lead illud idoneos esse creatos intelligunt, nec pose fut continere.

4. Semper enim verum est, & ex æquo ad omnes persime, Apostoli hoc per Spiritum sanctum pronunciatum: Quinon cotinent, nubant. Quia melius est nubere, quam

s. Ac generalia sunt & Catholica Θεωρήματα: Mascus lum& seminam secit illos, & benedixit eis, & dixit: Creş sine& multiplicamini, & c. Item: Qui potest capere, cas pat. Et illud: Honorabile coniugium in omnibus, cuius ung sint ordinis homines, & thorus, vel concubitus im aculatus. Item: Ad vitandam fornicationem, VN V S VIS QVE habeat suam vxorem, & VN A QV AE OVE suum virum. Et: Prohibitio nuptiarum, doctrina dumonum. Non laqueus cuiquam inisciendus virginitas sisratione.

6. A quibus adeo Sacerdotes & Ministri Ecclesia,

86

17)

16.

htri

1011

100

plare 123 &

16.

& ho

Dei,n

17.

mm p

19.

netrzi c

19.

omnit

bent, c

tra flan

nis hun

Rlapfi

20.

Deive

giam:a

pollun

21.

mon

Migo

22.

mullan

PIT.

non sunt exclusi, vt etiam horum in specie fiat mentioin facra Scriptura, & sint inclusi.

7. Sacerdotes enim veteris Testamenti, maritos suis se, habuisse proprias vxores, ex sacris literis pater.

8. Pontifices quoch summos, eos tempore quo sunger bantur sacerdotio, liberis dedisse operam apparet, quo maxime puritati studere oportebat, nec tamen indepol suebantur.

9. Secundum legem autem, summa requirebaturantis mundicies: & arcebantur ab ingressu tabernaculiom nes, quícum erant etiam ex leuissima quadam occasione iuxta legem immundi, ve qui tangebant rem secundo Le gem immundam, cadauer, funus deducentes, autingresse entes domum, in qua erat mortuus.

10. Nusquam verò in legè immundi pronuncianta, aut à tabernaculi arcentur ingressu, coniugali confuendi

ne vtentes.

11. Sed summo Pontifici singulis diebus ingredien dum erat mane & vesperi Sanctum, & in illo faciendalu cra. Et tamen interim etiam liberis dabat operam.

12. Nec iniuria. Est enim & coniugalis consutudo CASTITAS, 1. Timoth. 2. Sicut & Paphnutius pronunciauit in Concilio Nicæno, Castitatem esse, cum propria

vxore consuetudinem.

13. Quod si maxime in lege Moss cæremonialions suetudine coniugali vtentes, immundi suissent pronuncia ti, qualia multa illic reperiuntur, quæ per se, suag natura immunda non erant, multo verò minus peccata: sed tans tùm Israelitis propter certas causas: tamen illa nihiladnos Christianos, ad quosleges illæ non pertinent, sed sunt abs rogatæ.

4. Et Apostolus cum virtutes describit, quibus vult

in

ile

201

108

de

ne

es.

lie

H,

09

watum esse Episcopum, & in genere irreprehensibilem, Une crimine, addit: VNIVS VXORIS MARIS

6. Quod nec allegorice de vna Ecclesia, nec qui has prit, aut suerit, non verò amplius habeat, aut sit vnius moris vir, est accipiendum: sed qui sit honestus maritus, movagis libidinibus se polluens: nec sit polygamus, qui puressimul vxores habeat, vt moris tum erat inter Gens mod ludaos.

16. Quodigitur Spiritus sanctus mundum, sanctum, Uhonorabile pronunciauit: homines & Ecclesia etiam Del non dicant immundum.

17. Vnde rectissime Apostolus doctrinas dæmonio: 1. Timoth, 4.

19. Damnanda itach est Lex Pontificia, de voto pers

19. Pugnatenim cum lege & ordinatione diuina, qua omnibus, qui donum continentiæ & virginitatis non has bent, coniugium est institutum, non solium remedium con trasammas libidinum, sed etiam adminiculum: ad genes inhumani multiplicationem, etiam in integra natura, ans trapsum institutum.

20. Vbicunque autem habemus expressum aliquod Deiverbum, & Scripturæsacræ consensum, fidesep analog gam:anteserendum est illud omnibus, quæcunce aliunde possumeroserri.

u. Voluntas Dei Spiritus sancti, expressa est ordis mione Pauli: Constituas Presbyteros per ciuitates, sicut ligo disposuitibi: Si quis sine crimine est, volus vxoris Titat.

22. De cælibatu vero Sacerdotum, verbum Dei

LL1 2 23.Quæs

23. Quacunce ergo contra Sacerdotum coniugium afferunt Pontificij, qualia sunt: Sancti estote, qui settis va sa Domini: Qui calebs est, curat ea qua sunt Dei, visimi sancti. Item: Vt vacent orationi, &c. semper praseren dum est illud Apostoli: Episcopus sit vnius vxoris vir.

24. Pugnat & cum iure naturæ, quod est immutabis le, prohibitio coniugij Sacerdotum. Naturalissimum ent, sicut Philosophi dixerunt, procreare sibi simile.

25. Quod tamen non promiscue, vt inter brut, sei

debet, sed certa lege, ex coniugio legitimo.

26. Vnde qui donum continentiæ non habent, seut funt ben'e numerabiles (creauit enim Deus hominemal generationem) vtuntur flammis libidinum, & polluuters

pora sua, & mentes.

27. Quare lex de perpetuo Sacerdotum caliba, prohibens Sacerdotibus coniugium, à Deo coniugian thore esse non potest, ve recte Ambrosius loquitur. Siet & Apostolus cum plurima de virginitate disserens, nega se de illa precepti Domini habere: ideo qual nolle se laquem inscere.

28. Neque Ecclesiastica est hæc lex, hoc est, aven Dei Ecclesia lata. Cum enim Ecclesia sit sponsa Dei, vo cem sponsi sui audit: nec potestatem habet, aut sibissum leges sanciendi contra expressam Dei ordinationem, vo

luntatem, & mandatum.

29. Et noti sunt Canones, qui ad Apostolos undo res reseruntur, quibus Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vxores prætextu Religionis abiscientes, vel abstinentes, à communione Ecclesiastica segregantur, & si perseut rent, deponuntur.

30. In quam sententiam & Dionysius Epistohad Gnosios monet, & deprecatur Episcopum eorum Pinys

tum,

10, 1

m: N

STIT.

1 8

in vie

i&Di

nem du

viarum

Hus ni

mopria

m: 91

min iug

bodaui

loc in v

32.

em fen

33.

becerdo

whori

merdic

gium Sa nec A po

Scriptur

Part, C

bon Sa

ranAp politicity

8.

tardici:

int no

bis

in

T

cut

ad

itu,

au

gat

un

en

100

10

04

ni,

183,

20

m, negravia onera discipulorum ceruicibus superpos m: Neue fratribus necessitatem COMPVLSAE CAS 1111 ATIS indicat, in quo nonnullorum periclitetur linitas.

p. Similiter inter Canones Concili Nicæni, cum qui Hist. Tripart: lib.s. invidebatur introducere legem, ne Episcopi, Presbyte cap. 14.

id Diaconi, cum coniugibus suis, quas ante consecratio mudixerant, dormirent: Paphnutius confessor, licet nue parum expers esset, tamen contradixit, honorabiles cone is us nuptias, & castitatem esse dicens concubitum cum popia coniuge. Suasitica Concilio, ne talem poneret le gravem esse asserbas causam, quæ aut ipsis, aut eo muiugalibus, occasio fornicationis existeret. Synodus subdauit sententiam eius: & nihil ex hac parte sanciuit, sed kin vniuscuius voluntate, non in necessitate dimi

3. Sicut Gratianus quocp in Decreto plurima in cansimententiam collegit, Dift. 23. 28. 31. 34. &c.

3. Quod igitur 26. quæst. Ca. Sors, habetur, copula sterdotalis, nec Legali, nec Euangelica, vel Apostolica unhoritate prohibetur: Ecclesiastica tamen lege penitus sterdicitur.

34. Accipienda est confessio ingenua, qu'od conius sumbacerdotum, nec in Lege diuina, nec Euangelica, ma Apostolica doctrina, hoc est, nusquam in tota sacra suptura prohibeatur, quod verum est. Vnde etiam appar, Canonem 27. qui Apostolis quoch tribuitur, prohibeascerdotibus nuptias, Gratiani tempore authoritas ma Apostolicam non habuisse, sed nothum esse, & supspositium.

3. Sed quod addunt, Ecclesiastica lege penitus in a structura non de vera Dei Ecclesia accipi potest: sed a mas LL1 3 lignans

lignantium, & dæminiorum profectum effe, Apoliolin clare pronunciat.

Dæmones enim eam per hæreticos, sua organa. quibus inspirarunt, Nicolairas, Manichaos, qui nuptim fuis electis, & fic perfectioribus, & fanctioribus probles bant, interim auditoribus, hocest, Laicistantum permis tebant. Item Tatianos Encratitas, Montanum, & alia monstra diabolica, Pontifices Romanos promulgarun. Hi authores, Doctores, Propheta & Apostoli, calibra Sanctissimi & purissimi Sacerdotum.

37. Et iam olim hoc egit Satan. Mysterium enim in quitatis, Apostoolrum temporibus operari incipieba vt ex virginitatis admiratione calibatus in Ecclesiamin ueheretur: Confictis quog Apostolorum nomine sal

ptis Apocryphis.

Ignatius Epift . ad Philadelphienses .

Oppoluerunt autem se Apostoli, corumg side les successores, sicut sanctus martyr Ignatius scribits quis Deum & Christum confitetur : corruptionem ver feu labem & coinquinationem, vocat legitimam com gum commixtionem, & liberorum procreationem, at cibos quosdam abominabiles : talis habet inhabitatorm Draconem illum apostatam.

Mift Ecclef. Socratislib. 5. capite 22.

Vnde in Hist. Eccles, Socrates recte scribit: Mal tos iplo tempore Epilcopatus, & iplo Epilcopali munt fungentes, in Episcopalibus adibus liberos multos ex

LEGITIMIS conjugibus suscepisse.

Et quidem in Tomis Conciliorum legitur, Con cilijs Romano sub Syluestro, Eliberino in Hispaniacan 33. Arelatensi in Gallijs cap. 2. Carthaginensi item quod cap. 2. habitis Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subis conis interdictum esse conjugio, ne quis etiam coingam dweft, q affumatur ad Sacerdotium,

milit

potine

onus,

anfam

I'CR

IVLA

mc co

melt a

44.

matur

nkab E

mum o

on vide

45.

mporit

weuit:

mquam Kabeius

Point D

46. 8

licamhan

coningij e

47.

tolus

ana,

ptias

nibes

mits 1/2

unt.

itus

dai e

bat:

n ins

Sais

fides

ic Si

verò

, 20

rem

del

ocre

CX

100

1001

ratio

" Sedhorum quædam paulo ante Nicænum Condim fuere, eog recle abrogata.

Quantum verò Romano sub Syluestro habito, Concil. Romanum in alis littribuendum, præter ea, quæ supra ex funs sub Syluctio. Lentis Scripturæ facræ, & alijs firmis rationibus fums funt propolita, vel hinc apparet, quod in Præfatione heller protestatur: Quicquid in Nicæna Synodo sit mitiutum, se suo ore conformiter confirmare.

4. Præterea & alia absurda Synodus illa Romana minet, vt quod cap. 16. prohibet, ne quis Clericus, Dias mus, Presbyter, aut Episcopus, propter quamlibet suam mamintret in curiam. Quoniam OMNIS CVRIA CRYORE DICITUR, ET IMMOLATIO SIS WLACHROR VM EST. Et tamen ibidem habetur, acconstitutionem quoco Constantini esse, quod ridicus melt affirmare.

44. Similiter & idem Eliberinum cap. 56. dicit: Mas Eliberinum Conhaumanno, quo agit duumuiratum, prohibere placet, cilium. nkab Ecclesia cohibeat. Quæ quam absurda, in Magi humquam contumeliosa, & a veritate aliena fint, qui m videt, nihil videt.

4. Recle autem, fancte, & vere eiusdem Syluestri Gangrense Cones mporibus contrà, Gangrense Concilià in Paphlagonia tutuit: Si quis discernit inter Presbyterum coiugatum, mquamoccasione nuptiarum, quod offerre nondebeat, tabeius oblatione ideo se abstinet, anathema sit, quod re pour Diftin.28.

M Syricio Romano Pontifici, alij tribuunt Diabo lamanc Legem, de perpetuo Sacerdotum calibatu, & aningij eorum prohibitione.

47. Alij, Gregorio 7. qui Hiltebrandus antea dis duelt, quod strenue hoc præ alijs omni conatu, & tos

tis virio

iD

16.

int,

nibi

mis.

57.

hod o

melt

hum d

38.

DEO (I

Deum

km m

mide

79. Deo fer

and fac

diame

60. Deifunt

implicit

and vi

miz h

aperin

& PXOTE

Cimius !

tis viribus egerint, ne Sacerdotes essent coniuges.

49. Sed quisquis tandem sine pauci, sine multi, vel etiam Concilia quædam Nationalia vel Provincilia il 1. Timoth. 4. statuerint & decreuerint: recte cum Apostolo, & Concilio Gangrensi, anathema, & doctrinam dæmoniorum, coniugij Sacerdotum prohibitione m pronunciamus.

Hift. Ecclef. lib.

49. Qu'od vero Pontifici ad Tatianos tantum res rendum illud Apostoli censent, qui senserit & docuri, non minus Deo displicere conjugium quam scoration nem:

50. Friuola hæc est excusatio. Apostolus enimon de personis certis loquitur, sed de re ipsa, & dogmathm agit: qu'od quicuncp ita sentiant, & quocuncp pratexom ptias prohibeant, sciendum est, illos doctrinas dament

orum proponere.

71. Etsi autem Papistæ verbis negent, se vel probbu
re, vel damnare nuptias, sed tantum coniuges à Sacribi
tio arcere, & non admittere: tamen dum causas recenses,
propter quas à Sacerdotio coniuges arcent, ipsa nupis
siue coniugium damnant. Sancti estote. Item: Quincus
ne sunt, Deo placere non possunt.

52. Et quod longe atrocius est, in quo etiam Tato nis sunt multo deteriores, & verbis testantur, & nips loquuntur, Sacerodtem scortantem, & adultemen, minus peccare, qu'am si propriam ducat vxorem.

53. Electum illud Dei organum D. Apostolin Ius, ex Spiritu sancto ad vitandam fornicationem, mil

n umquemog fuam habere vxorem.

84. Papistæ ad vitandum conjugium permituntin & suisSacrificulis, ac volunt vnumquemq pro arbim fouere, repellere, & recipere scorta, quot placueri. Eta men interim sancti sunt, mundi sunt; qui portant, non vi

ve

id

nci

m,

k

TĖ,

06

000

adic

unn

1000

hiber

crdo

sfest,

optis

Calf

200

re iph

oten,

Pau

a, vult

mtlibi

rbim

t.Eta

Domini.led fcorta & meretrices, fuacy corpora, mems beciunt meretricis.

Cerrum est autem de calibatu, sicut & de virgi m, praceptum Domini non extare: Frustra igitur scolitur traditionibus & doctrinis humanis.

d. Quivero donum continentiæ & virginitatis has bu vi fancti & impolluti effe possint corpore, spiritu & ente, nec sentiunt flammas libidinis, illi san'e hoc dono fimo viantur. Et hos expeditiores esse, minusco alijs mis & negotifs oconomicis distrahi affirmamus.

77. Sed non omnes, inquit Saluator, capiun tverbum holverum illi tantum, quibus datum est:nec comparari ud fludis humanis: vnusquist habet PROPRIVM mmdonum, vnus lic, alius alio modo.

18. Neclaquei inificiendi sunt conscientiis, quod fit mollo perpetui calibatus, cum castitas, sine qua nemo Demvidebit, etiam in conjugio servari possit, & quis maxime:cum & concubitus conjugalis lit impollus mideog conjuges flant, vt caste vivere possint.

19. Nec conjugium tale vitæ genus est, vt vel in eo boleruire nequeamus, vel in officio ita impediamur, ve infacere non possimus. Est enim vxor, authore Deo, dumentum, non impedimentum.

60. Nam quod Apostolus dicit: Cælebs curat ea, quæ Distant, qui autem cum vxore, ea quæ sunt mundi: non impliciter est accipiendum, sed cum quodam respectu, quid videlicet expeditior sit calibatus, si donum contis mizhabeat, & minus curis domesticis impediatur, præs aprin persequutione.

Vnde recte Chrysoft Prophetæ quidem omnes, Chrysofto. fuper driveres & domos habebant, ficut Isaias, & Ezechiel, & Matt. homil. 56. nonvi cimius ille Moles; & nihil hinevirtuti eorum fuit impe; in fine.

MMm dimento.

dimento. Et Nicephorus de Nysseno Episcopo, fratte Bi silij Magni scribit: Quamuis is Episcopus coniugem habe ret, tamen rebus alijs fratri minime cessit . Et Sozomenus de Spiridione: Vxorem & liberos habuit: sed proprere non fuit in rebus aut exercitifs divinis inferior, autom rior.

Et quomodo Episcopi plerice iam aliquot senti curent, ea quæ Dei sunt, & non quæ huius mundi, politi ca, præ quibus Ecclesiastica prorsus negligunt, & cunt minime, tamerli cælibes alias, nemo non videt.

Hift. Ecclef. Tri. part.lib. z.cap 11.

63. Quod igitur Iouinianam hæresim Pontificiat pant, qui æquauerit coniugium virginitati, quod hacron fit majoris meriti in articulo Iustificationis coram Dennis hil moramur, nec mouemur: sed aperte fatemur, si nonale fuit eius hærelis, à Scripturæ facræ veritate eum non abs raffe.

64. In Christo enim lesu, vt non est, secundum Am stolum, mas nec foemina: ita nec virgo, nec coniunx. & fides per dilectionem operans : quam habere cum fancili catione quoce & castitate, & sic salutem consequitamen iuges quam celibes & virgines, idem Apostolus profiter ideogs etiam MELIVS ESSE NVBERE, quanti idem pronunciat.

65. Et quod de meritis in cœlo dicunt, virginiam proferre centuplum, continentiam sexagecuplum, omiss gium trigecuplum, Allegoriam hanc nihil probatom

Augustino respondemus.

66. Qu'od vero obijciunt: Qui in carne sunt, Deoph cere non possunt, Itcm: Sancti estote, qui portatis vala Do mini, quoniam ego Dominus Deus vester sanctus lum hinc cælibes spirituales, fancti & mundi dicuntur: pr mum ruditatem suam in sacris literis, asini ad lyram,

cacitato

czcli

20

18 aid

rocet,

67.

abere

negua him tu

viduas Gere,

antur

Ner Du narent

deo da

rotum

M Dec

nicran

mitatis

mlan a

Deoda

atam G

68.

in Paul

mim A

Battlim

60 manda (i

ervatu !

patu per

mehtem fuam produnt: quod quid fit in carne, vel fpiris udenon intelligunt. Deinde non solum conjugio se inis . & fic animi fui morbum, fed etiam in illius author contumeliofos. Nec vident propter turpes fuos amos all libidines excacati (fornicatio enim aufert cor) Deus Sacerdotes suos, portantes vasa eius, sanctos

mot, conjuges existentes.

1115

0

t

10

100

ini:

alia

bas

ipor Sed

CHIL

CODE

ctu

o vit

icin

ius

cum

oph a Dor

ım:&

: pri

m, & itaton

67. Quod item Apostolus dicit: Viduas nubentes bbredamnationem, quia primam fidem irritam fecerint: nquaquam de cælibatus voto accipiendum est. Hoc es imum in vsu non erat: & vult ibidem Paulus iuniores viduas nubere, liberos gignere, &c. Nec laqueum vult ine re,nec vllam nisi sexagenariam eligi: & ex publica ales lantur Ecclesiæ eleemosyna. Nec damnantur tales pros per nuptias: sed quod, postquam contra Christum luxus imentur, omni amisso pudore, & cura honestatis abiecta: hodamnationem habeant, quia primam fidem (vbi non num viduitatis intelligit, hoc enim non est prima fides, MDeodatam, pactu scilicet in Baptismo, quod cum Deo hirant (hac enim prima est fides, non calibatus vel vis miatis votum, ad hoc enim non nisi Christiani, & sic bas platiadmittuntur) no servauerint. Quam primam fidem Dedatam, qui non servauerit, nec secundam hominibus dam seruabit.

68. Quod vero negant Pontificii, quenquam Patrum hPauli verba interpretari, fucum faciunt imperitis. Hæc am Athanasi sunt verba: Væ vobis, qui primam sidem

buimi cœlitus instituti, irritam facitis.

6 Etsi aute alias Fides & vota Deo data & facta sera und lint, nili lint cum impietate coniuncta: tamen li fint knatu impossibilia abser conscientia lassone, vt in calis buperpetuo illorum, qui dono virginitatis destituutur:

MMm licere licere etiam post votum cotrahere coniugium fratuimo.

Disputatio de Sacerdotum

70. Nam qui violat secundam fidem hominibus da tam, de cælibatu, eamér facit irritam, vt seruet primam Deo datam, ducta honesta vxore, vt bona conscientiavis uere, Deoér seruire possit, recte facit in hoc. Agnostatus tem se peccasse vel ignorantia, vel errore, aut alia de caus sa, incaute vouendo, quod sana conscientia præstare non potest.

Cypr.lib.1. Epift.

71. Quam sententiam etiam D. Cyprianus commat, scribens: Qu'od si se ex side Christo dicauerintque intelliguntur de virginibus Deo dicatis) pudice & caste sine vlla sabula perseuerent: sta fortes & stabiles premium immortalitatis expectent. Si autem perseuerare nolunt vel non possunt, melius est nubere, qu'am in ignem delicip suis cadant: Certe nullum fratribus aut sororibus scanda lum faciant.

August. lib. de bo-

72. Similiter & D. Augustinus: Quidam nubenn post votum, asserunt adulteros esse. Ego autem dico w bis, quod grauiter peccant, qui tales dividunt. Etiterun: Qui dicunt, talium (qui continentiam vouerunt) nupita non esse nuprias, sed potius adultería, non mihi videnm sacis acute ac disigenter considerare, quid dicant.

Exlfid & repetitur 22. q. 4. Item: Magister Sentent. lib.3. dist.39.

73. Hoc idem vult etiam regula hæc luri Canonko inserta: In malis promisis rescinde fidem. In turpivon, muta decretum: Quod incaute vouisti, ne facias. Impact promissio, quæ scelere adimpletur.

74. Porrò quæ sint nefaria scelera impuri caliban, partim res ipsa passim loquitur: & notius est intoto Papa tu, qu'am vt verbis sit opus: quamos res sit scandali plen, seculares quoco, tam summi qu'am insimi, publice conque runtur, ad cœlum clamantibus peccatis: partim dies Do mini reuelabit.

45. No.

7%

D

d, po

terun

Deus,

Etegro

ne fen

rigin

itia co

76.

l'haru

meff,

mic, n

77.

Roman oribus

Sacer

mad in

rodor

intur.

78.

recept

wille in

MILYE!

79.

mre, H

Disboli

Nec noui, aut recentes hi funt fructus calibatus. Whim ab initio authorem prodiderunt . Non confites inquit Tertullianus, nisi ipsorum infantium suos Tertull.lib. devisregitibus proditæ. Quantum autem plures, no etiam pomini aas. Muribus sceleribus suspectas habebis ? Dicam licet nos Difficile mulier femel fit, quæ timet fleri, quæch ia fas h.meft virginem mentiri sub Deo: quanta item circa mum luum audebit, ne etiam mater detegatur : Scie Rus, quot iam infantes, & perfici, & perduci ad partum hegrosduxerit, debellatos aliquandiu à matribus. Facilis klemper concipiunt, & felicissime pariunt ejusmodi mighes, & quidem similimos patribus. Hacadmittit flas thecoacta, & inuita virginitas. Hactenus Tertull.

76. Quod si iam Tertull. viueret, Sodomam horum thrum fororem, castam virginem diceret. Mirum igis mell, Pontificios de titulo ociolo, & inani nomine, re cas

me multa deblatterare.

dae

210

VIS

201

211

00

re

MZ.

fie

um

mi,

icis

ntes

701

JE: cias

m

10,

ena, ues

Do

77. Recte quidem Gregorius Magnus, Episcopus Dift. 81. Romana Ecclesia; ingressum templi facrificulis fornicas unbusinterdixit Similiter & omnibus Christianis, ne tas Macerdoris Millam audiant. Qui Canon, si observares madingentem paucitatem innumera ista Missaru muls hudoredigeretur, & rari Sacrifices in templis conspices tentur.

78. Sed origo mali tollenda (frustra enim illa dantur racepta) prohibitio nempe coniugi diabolica, & caliba. mileimpurus, cuius defensio in re omnibus manifesta,

mivilex ipfa, plane eft Satanica.

3. Barbaries verò plus qu'am Turcica est, in homis Minocentes, tantium propter honestum conjugium fæs mt. Huic verò scortationem etiam præferre, plus qu'am Dabolicumest . Hoc enim cacadæmones ipsi, Spiritus MMm 3

licet spurcissimi non auderent, sic in faciem Deoresiste, ciuscp ordinationem aperte damnare: sed Antichristohor reservabatur, cuius nota hac est, quod sit hostisconiugi, author sibidinis, & omnis peccati: adversarius Dei, quiex tollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod coliur, in templo Dei sedens, ostentans se tanquam sir Deus.

80. Quod etiam Patres Tridentini asserunt, Deur castitatis donum recte petentibus non denegare, nerum pati, nos supra id, quod possumus, tentari: verba sum sis

lesan

denor

LYPIUS

58.

đại Er

ai prin

mma

mfit at

m:n

iom,

cales

im: D

90.

mizmar

u, qua

alque h

kvideli

ried cun

91. A

naffirma

mm /

n S

heimiu heimiu

nburle no

nemente sonus.

81. Cum enim orationem ex fide proficifci necessis, alias enim nequaquam exauditur: Fides autem sit exauditur verbi: ideocp quod Deus verbo suo non promis, potendo impetrari non potest.

82. Nusquam autem Deus promisisselegitur, casiturem extra coniugium se daturu, exceptis ijs, quos itaru uit, vt communi legi natura, regula & ordini non sintok

noxij, qui bene sunt numerabiles.

83. Sed contrà, hominem creauit ad generationen.

84. Quare contra expressam Dei voluntatem sort sesciant, qui ad procreationem se natos esse sentium, no possunt continere, sed flammis libidinum vruntur, and men cælibatum vouent, ac castitatem extra conjugum Deo petunt.

85. Adeog Deum tentant, media & remediadium eus instituta negligentes, precibus id, quod Deus nuiqui promisit, impetrare volentes, cum interea ordinatione dis uina vti nolint: non secus, ac si quis neglecto & content

pto cibo, cælitus pascise expetat.

66. Præterea, vt quo loco habeant conjugium, omno metalligant, non modo honestos conjuges Sacerdotes non ferunt

e,

M,

II,

Û

n.

di

tv

ev

Opt

1,8

CTE

nec

125

nà

UK

dis

emy

nno

TID!

burdine habuit vxores, quem ipli bigamun vocant:

"Paulus velit Episcopum V NIV S vxoris virum esse.

7. Cum verò eiulmodi sint vocabuli Pautini (Vnis muinatores: cur non eadem lance librant, ponderant, leaminant verba Oportet: Episcopu vnius vxoris viru fanon enim dicit, fuisse Etitem: Si quis est, non dicit, fus intervaris vir.

Nam cum Apostolus docet, V N I V S vxoris virum to Episcopu, m nequaquam arcet ab Episcopatu eum,

b). Hic enim non est bigamus, vt illi loquntur, mali pumatici & non boni Theologi: qu'od defuncta vxor, mstamplius vxor, coniugium nullum, sed solutum vindum: non magis qu'am si soluto iugo duorum boum ius pum, vnus liber dimittatur, altero mortuo. Iam enim bralege vxoris, mortua coniuge, ab Apostolo pronuns duri: Ducat quam voluerit, ides in Domino fieri docet.

%. Sed castum vult esse, non suisse, vnius vxoris propizmaritum: non dicit monogamum. Nec asiud dicit, aut t, quamquod alibi: Ad vitandam fornicationem, vnus pique habeat vxorem suam, & vnaqueos sui maritum, tvidelicet vagis sit libidinibus deditus, aut alias pollus tidium sua propria vxore caste viuat.

91. Apostolus & ipse viduus, 1. Cor. 7. tamen sibi lice

Apostolorum, 1 Cor.9.

M. Similiter qu'od præcipit, vt vidua eligatur, quæ huminius viri vxor, hoc vult, vt sit honesta sæmina, quæ ind vno marito suerit contenta, adulteris & fornicatos nus non prostituerit.

9 Paulus igitur nequaquam per verba ista (Vnius vxoris

1. Timot.3.

Tit.b.

Rom.7.

I.Cor.7.

vxoris vir) digamum intelligit, hoc eft, eum qui priori vxore defuncta, altera duxit. Multo verò minus talemah Episcopatu excludit, cæteris donis necessaris ornatum & instructum.

Qu'od ergo eum, qui duas honestas vxores sue 94. ressive duxit, ad ordines suos sacros non admittunt, id non caltitatis amore aut turpitudinis odio faciunt Ponti ficij . Cum non solium pollutos varijs & vagis libidinibu admittant, led ferant perpetuos fcortatores, adultous, qui nædos, turpilsimosos homines, scientes volentes: lethos nesti coniugijodio.

95. Et vniuersales illa, de quibus suprains nonfor lum ad primum conjugiu pertinent: fed recte, folutopris mo conjugio morte alterius, militant etiam, & accommodari possunt ac debent ad alterum, Ido non solum in Laicis, sed etiam Episcopis, siue Ministris Ecclesia loum

habet.

Quod si enim primum conjugium erit honon bile, certe & fecundum itidem . Et si semel melius est mu bere quam vri, quid ni & altera vice melius erit?

97. Et quæ tandem stoliditas est, seu malitiapotiu, omissis præteritis, & neglectis reliquis, vel ad privatam vitam recte instituendam, vel ad Ecclesia gubernation nem ornamentis necessarijs omnibus, sine quibus Episco pus nec elle, nec officium facere potelt, cuiulmodilunta crarum literarum peritum effe, didacticum, fobrium, inte prehensibilem, fine crimine, non vinolentum, nonper custorem, &c. folum calibatum contra Deiordination nem vrgereita & requirere: & cæteris omnibus destitu tum, indoctam bestiam, stigmaricum militem, quintq natare, neceliteris sciat, solo calibatus nomine Eccleliz obtrudere, & præficere; O paftor, & 6 Idolum.

93, Hiero

9

hat

ceper

A.No

kopo:

nume

mdo fi

99.

TNIV

rirum

prima kiebat

Mofi.

ros loa

tcbat a delize (

fortian

PORE

100.

retati

copus,

DO DO TIVEO

Geneiu

101. talit ca

as, Hieronymus etfi nuptijs alias, præfertim vero fer Hiero.ad Oceans. andis, valde fit iniquus: tamen non folum exemplum res met Carterij Episcopi Hispania, qui homo, & atate & Sacerdotio, vnam antequam baptilaretur, altes mpost lauacrum, priori mortua duxit vxorem. Et arbis mis.inquit, eum contra Apostoli fecisse sententiam, qui hotalogo virtutu, Episcopum vnius vxoris virum præs etritordinandum; Miror autem te vnum protraxisse in dium, cum omnis mundus his ordinationibus plenus kNondico presbyteris, non de-inferiori gradu:ad Epis kopos venio, quos si sigillatim voluero nominare, tantus numerus congregabitur, vt Ariminensis Synodi multis moluperetur.

99. Verum etiam ita interpretatur verba Apostoli: THIVS VXORIS VIR. Hoc good dicit, vnius vxoris tium, potest & aliter differi . Ex Iudæis erat Apostolus, prima Christi Ecclesia de Israel reliquis congregabatur, kiebat lege concessum, & exemplo Patriarcharum, ac Moli, familiare populo nouerat, in multis vxoribus libes mspargere. Ipsis quog Sacerdotibus huius licentia pas that arbitrium. Præcepit ergo, ne eandem licentiam Ecs ddia sibi vendicent Sacerdotes, ne bina pariter & trina briantur coniugia: fed vt SING VL AS VNO TEMS

PORE VXORES habeant.

100. Etsi autem idem alias horum verborum inters preationes, ve de vna Ecclesia, cui sit præficiendus Epis lopus, recte reprehendat, & dicat elle coactam : hanc tas mnon reprobat: sed vult, vt Apostolum, non in V N I & Vinoris elogio, sed in omnibus, quæ precipit, doctorem Gmium luscipiamus.

ti

b

82

ď

in

M

U V

01

W

d

12

O

101. Mirari, inquit, satis non queo, quæ hominum tans ali cecitas, de vxoribus ante baptilmum disputare, &c.

NNn

Non miraturus. fed deteftaturus effet,iam fi viueSzerifieulorum viderettummam.

ret & empirudine cum tam apertum , euidensch præceptum (Non neophy tum) nemo custodiat . Qui dixir, vnius vxoris virum, jok mandauit irreprehensibilem, sobrium, prudentem, onas tum, doctorem, modestum, non vinolentum, non percus forem, &c. Adhæcomnia claudimus oculos: solas vides mus yxores. Itacs cum oppoluerint nobis vxoremante Baptismum, nos ab eis omnia, quæ post Baptismumora cepta funt, requiramus. Prætereunt quod non lice, de nciunt quod concessum est (videlicet vxores.)Hadma Hieronymus.

Ex quibus omnibus, non solum impieras les Pontificia, de conjugi Sacerdotalis prohibitione, & pen petuo calibatu apparet: fed furijs quoch infernalibus Pon tificios agitari: quod honesto, casto, & fancto Sacerdon bus conjugio interdicant: nec vllis magnatu precibus me ueantur, vt sublata turpitudine suoru, qui exemplaria pro gis esfe debebant, & scandolorum occasione, spiritualibu fuis voto & vinculo iniquitatis, & laqueo conscientiarum foluto, conjugium permittant: sed prostibula potius & omne genus libidinum vagarum concedant : innocunt vero Ecclesiæ ministros, caste cum propria coniugeni uentes, non ab officio tantim, sed etiam arbore supeni dant. Quam tyrannidem & crudelitatem inauditam, filim

> Dei in illustri suo aduentu haud dubie, pers peruis ignis infernalis cruciatis bus puniet.

> > DISPV

Mag

Hac en

Deo, m

mant de phi)qui

im Phi

tates , p

quidem

lames, pera, h

Dagia C

good co mme ton,ex

DISPVTATIO

De Magia ex cap. 7. Exod.

Quæstio.

Vm a Mole Exod. 7. cap. dicatur, magos Anno 1570. Agyptiorum suis incantationibus vertisse virgas suas in serpentes: quid de magia ipsa, & Magis sit sentiendum, quantum quilistris buendum, quæstione dignum visum est.

Propositio prima.

Magorum nomen honestissimum suit apud Persas. Beenim illis tribuebatur, qui doctrinarum studis de Do, motibus corporum coelestium, ac rerum naturalium mutdediti, & excellebant, (sicut apud Græcos Philosomh) quibus etiam Regii pueri educandi tradebantur.

2. Hi quia naturæ secreta altius rimantur, & naturas imPhilosopiam inquirunt, abdita illius mysteria, qualis ates, proprietates, & totam rerum naturam, quantum quidem acie mentis, & ingeni humani sieri potest, scrus sames, ac penitius introspicientes, admiranda efficiunt os pera, humanum captum sere excedentia, quæ naturalis migia dicitur.

Hac Professio magorum laude fuit dignissima, podcognitio illa, dux est ad Dei agnitionem, talem, quaz lamens humana post lapsum, extra verbum Dei reuelas um, ex natura contemplatione concipere potest.

4 Verum, vt fieri consueuit in plerisch alijs quoch res

bus, vt homines is non contenti, latius euagentor, & mula quædam alluant, vnde iplæ quog res male audiant, & vocabula reddantur odiola: idem his quog honeltikimh accidit studijs, & professioni magiæ.

- 5. Hincfactum est, vt & magorum, & ipsius magiz vocabulum, sicut sophista, tyrannus, & id genus alia, infa me sit, & malam in partem accipiatur.
- 6. Magi enim dicuntur, qui pacta cum diaboliche cientes, ab ipsis vel ex libris, illicitas & interdictantes (vt ita loquar) discunt, certis characteribus, exorcimi, concepta verborum qualium cunce forma, additis tenta ritibus, dæmonia euocantes, vt aliquo modo respondent, vel faciant aliquid contra verbum Dei, aut natura legem, vel ordinem in natura divinitus institutum.
- 7. Hinc magia, professio illa, vsus & exercitium dia bolicarum istarum illicitarum, & prohibitarum rerumpd artium.
- 8. Esse autem tales, sacræ & prophanæ litera, tume tiam ipsa rerum experientia, proh dolor, plus satistesse tur.

Berof.lib. 3. de Antiquit. 9. Berosus Scriptor antiquissimus, filium Noa Cham impium illum & prophanum, authorem magiasuiske fert, ideocy dictum Zoroast, id est, magus, qui primus su gyptum incoluerit (quod de filio eius Mizraim caum est) vnde magi Ægyptiorum.

bolo profectam esse hanc magiam impiam & famolam, ciusco inuentum: ideoco detestandam & cauendam.

u. Multæ præterea funt & fuerunt magiæ species, be eut varia extant cum in sacra Scriptura, tum apudprophe nos authores nomina & vocabula illarū prohibitarumas.

sical.

jun

min

Odlia

minet anda

R P

ime p

doctu

m.nec

ri,aut q

entop

mi reri

8. C

its iftas

16. I

ambiliu

km cond

1072.8K

17. P

licitas, i

onera ve

18. N

mda iplia

ma, va

b bouple

A N

Recffi

24. Su

dem, ad d

composita

boedigir

implarum, quæ aliqua ex parte, Dei beneficio, apud

Hac magia non vnum tantum in se, aut simplex met peccatum, sed muka, eademcp horrenda & abos moda.

Primum enim pugnat cum verbo Dei, quo seue Deut.18.

meprohibetur: Non sit, inquit Dominus, qui ariolos

simur, qui obseruet somnia atep auguria. Ne sit male prime incantator, neep qui pythones consulat, nec diuis

sunt qui quarrat veritatem à mortuis.

4. Nec solum prohibuit Deus, sed vt ostenderet, putopere abominaretur, è medio omnes tolli voluit, put rerum natura talibus piaculis contaminaretur.

s. Quod pij quoch Imperatores imitati, & ipli prohis

mblius cogitari potest : qu'od homines ad Dei imagis monditi, mancipia fiant diaboli, qui eorum abutitur ma & tandem secum in æternos abducit cruciatus.

d

7. Præterea abusus nominis & verbi divini ad res licias, impias & diabolicas: quod est abuti verbo Dei uma verbi divini sententiam & voluntatem.

18. Non enim in hoc est traditum verbum Dei, vt ex udaipsius per se recitatione, concepta verborum certa kma, valetudinem conferat hominibus, aut aliud, qu'am adjuddiuinitus est datum, operetur & efficiat.

Nec existimandum est, verba ista magorum tandessicaciae, aut eas habere vires, vt res istas efficiant.

M. Sunt enim tantum inania verba, & murmur quode den, ad decipiendos homines, arte diabolica conficta & compolita, quæ nullus sequitur effectus, nece ex ordinas sondiuina, nece ex causis naturalibus.

NNn 3 21.Quod

W. 1

adie

as h

maitu

periu

34 L

B. CUT

bolom (

mapix a

8. F

ponia

16. F

han pat

37.

undaci:

38. I

di Idol

am præc

Auisim

k eventu

declum I

qui prohí

w, fapi

am 21

4 St

baim, q

podetian

Quòd verò curationes istas per exorcismos din cantationes institutas, effectus quando sequitur, minum videri nemini debet.

22. Nam dæmones, vt Tertull. inquit, dum affligere cessant, curasse videntur.

los veré curare homines & iumenta.

24. Notas siquidem habeant & cognitas herbrum, & aliarum rerum naturalium vires.

25. Quam ad rem non indiget characteribus, autes orcilmis illis magorum, sed naturalia sunt, ex quibus ciam sine verborum istorum prolatione effectus secuturus crat.

26. Libenter autem hominum opera, & verbislacis, erucibus, & characteribus alijs vtitur, seu potius abutur, vt homnes in superstitione sibi deuinctos retineat.

27. Satan itaque agit iple, quæ stultus ille & impin magus se suis vocibus & incantatione agere putat.

28. Non igitur incantationibus luna coelo detrahim, aut, vt gentes infideles perperam iudicauerunt, frugrali transferuntur incantationibus.

29. Insuper magi cum diabolo in hominum exima & perniciem conspirant, fortunas, valetudinem & corpora ipsorum lædere conantes. Et hoc modo, homohomin diabolus.

30. Quod verò ad prædictiones attinet, & reumalis ignotaru significationes à Magis per diabolos safas multifunt modi superstitios, qui in rerum natura nulla la bent causas, & in verbo Dei sunt prohibiti.

31. Multa Satan suis prædicit, quæ ipse sastarusel, quorum copiam sibi à Deo concessam esse nouit.

32. Multa facilius intelligit, & futura prævidet, v Saulem interituru, sicut etiam præsentit quæda antequan fiant.

August de Divi-

In multisverborum & sententiarum ambiguitate i, vel volens, vt decipiat, vel ignorans éa, de quibus uffitur, vt quocunce modo res cadat, diuinus nihilos is habeatur. Sicut Crœso prædixit futurum, vt si cum mitu shuuium Halyn traffeeret, magnum euerteret intium. Suum ne, an alienum:

Fallunt itacs dæmones inuida voluntate homis s, cum erroribus & malis eorum gaudeant: sicut dias him Christus vocat mendacem & homicidam, estes

maginax .

ins

um

ere

300

m,

X

am rat.

TIS,

W,

ivi

W,

is do

125

et,

UZA

Falluntur & ipsi, quia non omnia sciunt, nec futus

Essi autem aliquando verum dicant: tamen cum impater sit mendacij, veritas ab ipso querenda non est-

37. Et ideo tantum interdum verum dicunt, vt

38. Hoc eodem consissio, cum viderent & scirent dias bis idololatria euersionem & abrogationem, ipsimet impradixerunt, vt nihilominus colerentur pessimi & fuisimi spiritus, & pro divinis haberentur, respondens tuentu.

3. Ynde & Christus, & Apostolus ipsius Paulus, thum Deiorganon, vera etiam dicentem Satanam los prohibuerunt, silentio ei imposito.

4. Quod non attendentes magi & qui iplos consus la fepenumero à mendaci spiritu seducti, sibi & alijs mattrahunt.

4 Stulte ergo, & non stulte solum, sed etiam impie bim, qui patrem mendacij de veritate consulunt, cum, montiatur.

4. Hoc autem facere omnes illos, qui ad magos

I focu

Wol

a pr

m, tr

main

diari.

w.fabit

pro

Mbria

54.

roun

mbus fit

55.

ngorus

mentia

thefed

Otivun

braiture

96.

dimi Paj Anastasi

17. durifed i

M vero

Mobre

A I

dender

abibus,

incantatores, & huius farinæ homines accedunt, viveli tatem ab eis inquirant, constanter affirmamus.

43. Arte etiam magica, potentia, ministerio, & ope diabolorum, qui magorum opera vtuntur, miranda & shi

penda fieri interdum, dubium non est.

44. Est enim spiritus potentissimus, & itidempelis mus, odio generis humani flagrans, & nocere acperten cupiens. Quorum vtrunce in lobis historia videress.

rum homines, quos sibi obnoxios habet, assumit, viens in obsequio & officio retineat, cum sibi facere ea videntu, quod Satan facit, & etiam abset illorum opera facerpo terat, quo fallat, & poenarum habeat consortes.

46. Vt, cum potestas aëris dicatur & sit, adeog Priveps huius mundi, Deo permittente, turbare aërem, ame

inficere potest, tempestates ciere.

47. Cumq iam instare tempus videt, deuindos la & coniuratos suos admonet magos vel sagas, villio mina sua expediant, ha verò herbulas qualdam ceram quant, olsulamq euertant.

43. Cumq sequatur effectus, grando, & alizempe states, illi suis incantationibus, murmure, & herbularin coctione, tempestates se excitasse credunt, & sibipestus

dent.

49. Quæ cum causas in rerum natura & verb Dd nullas habeant, superstitiosa, vana, impia, adeoqualega esse, sciendum est.

50. Aliquando etiam fieri videntur, & apparentos minum fensibus, quæ tamen re vera non sunt, delusibo minum fensibus, præstigijs, & fascino diabolico.

51. Hoc autem modo ludere, & oculos hominum intere, diabolo difficile non est. Cum videamus circulators

Woculatores industria sua & agilitate, miris modis hos

Sic magi à dæmonibus, qui momento esse possunt, molunt, quos suis incantationibus, aliés ad comparens in promptos & paratos, etiamsi nulli vocentur, euos a, transferuntur, & per aérem vehuntur, vt ferè nulla mainterposita, aut vnius horulæ spacio, multa conficiat diria.

8. Eundem ad modum, vel verè res alibi furto ablas usbitò auferre, & afferre, vel sensibus illudere, & nuda isproponere phantasmata possunt: sicut talia Satanæ libria esse subtra esse su

34. Cuiulmodi lunt etiam phantalmata, imagines limum & aliarum perlonarum, quas Magi luis carmis

busibi ex Orco quali excitare videntur.

5. Quod etiam interdum Satan incantationibus agorum sevitro includi simulat: non coactus humana puntia, characteribus, adiurationibus, vel vi verborum iliused sponte illic se ostentat: vt interim illaqueatum & apiuum magum eiusmodi phasmatis fascinatum in sua fuitutedetineat.

56. Cuiulmodi sunt dæmonum eiectiones, & exors timiPapisticorum sacrificuloru ad memorias Diuorum,

Anastasij & aliorum.

ope

to

ere

10/

in

tur,

rio

de

Chi.

ar

300

W

W

ga

por

bo

tord

7. Vbi volens Satan cedit, non vi verborum coas dusted ita cedit, vt cesset quidem vexare corpora: intes uverbanimas miseras errorum opinionibus replet, sis bibnoxias reddit.

Multo enim potentior est spiritus Satan, qu'am rimilero homuncione, qui antea est mancipium ipsius, anceribus, verborum coceptorum recitatione, & cars abbus, se vel alligari, vel esici patiatur.

OOo 59. Quems

edlis v

mhio mhio

pote

70.

mbho

inquit [

ibat la

72

atur ad

K,ex qu

73. 8

imand

ribili, 1

74.

no post

ncteribu

75.

mine Par

a faluta

dem crit

mentur, n

76.

min au

dierga

will

77.

mod

gos a D

59. Quemadmodum Dominus eum sub nominibus Behemoth & Leuiathan in Iobe describit.

per se, multo vero minus per suos magos, sicut perperan multi senserunt & scripserunt etiam, homines, eorumie membra, & species in alias diversas, vt bestiarrm, homines avec, & c. transformare potest.

61. Prorsus enim non potest creare aliquidembilo,

quod solius Dei eft.

formare in alias species potest.

63. Nam per λόγομ Dei filium omnia facta lunt, que

cunque sunt facta.

64. De quo recte & sancte D. August. scribin la solum animum, sed nec corpus quidem vila ratione and derim demonu arte, vel potestate, in membra, vellina menta bestialia veraciter posse conuerti, & c.

65. Et in Decreto: Quilquis credit posse fierialiqua creaturam, aut in melius, deteriusue immutari, aut inib am speciem vel similitudinem transformari, quamabipo omnium creatore, pagano & insideli deteriorest.

as in serpentes vere mutauerunt, sicut Moses mindio Dei fecit per miraculu: sed præstigijs oculos spectimin fascinantes, susse arbitror: cum ne pediculum producere potuerint.

67. Qu'od enim Moses scribit, magos secisse intersus incantationibus, loquitur ad sensum spectatorm, quibus apparebant phantas mata talia serpentum. Quate re sequenti Disputatione de miraculis copiosius.

6.8 Ita nec Satan facere potest, nec magi, vtcorp per spacium inproportionatu, videlicet per foraminal

August de ciui. Dei,lib. 18. ca. 18. misvinarijs, & similia angustiora quam sunt corpora, ins

h. Niliforte, si tale quid accidat vere, Satan loco mos appides, & alia materialia, quæ deinde mox restituat, alio quodam simili modo, sicuti est mille artisex, & vals cotens spiritus.

70. Nec incantationibus magorum, corpora, & vales whominum, aut pecudum lædi possunt: Tu maledices,

imit Dominus, & ego benedicam.

nec

am

0,

עצמ

121

lon

rdi

W

Taff

北

iplo

i for

dato

105

rum,

wade

orpi

inal l

cells

7. Exemplo est Bileam, qui sua Magia maxime cus

ibat lædere Ifraëlitas: tamen nihil proficiebat.

72. Et quidem fieri potest, qu'od homo malesicio læs turad verba magorum, vel etiam læsa hominis imagis ux quacuncum materia essicia.

73. Sed id verborum vi, aut læsione imaginis fieri, existandum non est: verum ab ipsomet diabolo, modo installi, Deo iusto suo id interdum permittente iudicio.

74. Sicut autem lædere suis incantationibus magi impossunt, ita nec curare morbos suis exorcismis & chas aderibus.

75. Quod etiam prætexunt, se verbis sacris vti: In noz minePatris, & Fili, & Spiritus sancti, oratione Dominiz usulutatione angelica, & alijs similibus, & his efficaciam samtribuunt, secp hac ratione satis excusatos esse arbiz tantar, mihil proficiunt.

76. Verbum enim Dei non in hunc vsum à Deo est bumaut institutum, vt morbos corporis curet : sed vt de bitga nos clementi ac paterna voluntate testetur, &

millas reddat conscientias.

7. Nec nouas virtutes, aut qualitates verbum Dei homodo à magis prolatum, confert rebus, præter eas, p

OOo 2 Imo

78. Imo hac ratione in plane alit & diversum, quam à Deo sit traditum, transfertur vsum, quod est abuti nomine Dei in vanum, & impietate non caret.

August.lib. 2. de doctr. Christ.

26. q. vlt.

79. Vnde recte D. August. damnat superstitionis, omnes ligaturas atca remedia, quacunca medicorumdis sciplina condemnat, siue in pracantationibus, siue in qui bussam notis, quas characteres vocant, fiant.

80. Sic & in Decreto dicitur: Admoneant fideles la cerdotes populos suos, vt nouerint, magicas arte, incans tationes ce, quibuslibet infirmitatibus hominum nibiles medíj posse conferre: non animalibus languentibus, dans dicantibusue, vel etiam moribundis quicquam medrifed hæc sunt laqueus & insidiæ antiqui hostis, quibusile perfidus genus humanum decipere nititur.

81. Cognationem cum Magis hisce habent, primin fagæ, siue lamiæ, de quibus tamen hic non disputama, qu'od peculiarem requirat res ista disputationem.

82. Deinde etiam Pontifices & facrificuli, Roman Antichristi satellites, qui multo magis hac in parte peris, qu'am vulgares magi & incantatores.

83. Certis enim & conceptis verbis, certis ritibus, certis carminibus, certis characteribus, & crucibus plurinis, & sic verè magicè, atqui incantatione mera, tribuere la bitrantur, atqui nugantur rebus: quas hoc modo exorilatione omni verbi diuini mandato, ordinatione, & infinitatione, nouas & supercoelestes vires, quas nec examinatur bus causis, nec diuina ordinatione habent.

84. Primium enim prolatione horum quinquebes ru: Hoc est enim corpus meum, cum halitu facta, se panis sub stantiam mutare, corpus Christi de coelo detrahere, din hoc illum conuertere, plane magice, sibi & alijs persudent, & audacter atos temere pronunciant.

S5. Deinde

indi

142

Hicha :

mem

mpell

no aut

ramé

88.

m for

MIN

ecoribi

lomne

m pef

89. malecra

Mangir,

90.

paenten

JAN D

dione

Mece

sacle!

andos grindine am

mie

nis.

die

Die

60

ns

TES

aus

eri ille

UM

DUS,

120 CAL.

CCT

20 OL

11/

100

de

Yin

M. Deinde idem faciunt suis exorcismis, & incantas whos' le convictis, plerisch alis creaturis, quas in coes Wac plane divinos vius magice excantant.

K. Salem exorcifant, vt sit omnibus sumentibus, fas manima & corporis, & effuget diabolos.

7. Similiter aqua, inquiunt, benedicta, deleat tibi tya Ma: Et divinæ gratiæ fumat effectum ad effugandam mem diaboli potestatem, abijciendos dæmones, mors mpellendos, ne in illis locis resideat pestilens spiritus. maura corrumpens, in quibus hæc vnda fuerit respersa, ranchi ea respersi sanctificentur ac purificentur.

88. Herbis à se exorcisatis certa & concepta verbos mforma has vires affingunt, quod omnes, qui vtuntur mibenedicantur & fanctificentur, & fit eis SANITAS MIMAE ET CORPORIS. Et omnibus hominibus, moribusq, qui ex eis gustauerint, omnem putredinem, Romne phantasma diaboli, & omnem morbum, & oms impestilentiam & dolorem expellant.

19. Deagno Dei, ex cera & lana confecto, atchafe mecrato afferunt: Peccatum frangit, vt Christi sanguis, Nangit, & C.

90. De balsamo & oleo dicunt : Exorciso te, (audis rabamagoru) creatura olei, per Deum Patrem Omnis Mentem, &c . vt fias omnibus, qui ex te vngendi funt, (madmodum faga) IN ADOPTIONEM FILIO IM DEI, per Spiritum fanctum . Item : vt per hanc dionem olei facrati accipiat vnctus plenam remissios eccatorum : & sit ad refectionem mentis & corpos Malestis medicina, tutamen mentis & corporis, ad eua andos omnes dolores, omnes infirmitates, omnemo æs pindinem mentis & corporis. 91. Oleo

000

o1. Oleo infirmorum vnguntur membra humana, quæ sunt organa sensuum exteriorum, vt per istam vn. Mionem expietur, quicquid homo istis membris & sensu bus vnquam deliquit.

92. Has vires creaturæ istæ non habent ex naturali creatione, nech divina ordinatione, aut verbi Dei institutione: ideo mera verè Diabolica, impia, & blashema

magia.

23. Etsi autem res istæ, quibus Pontificis consecratis à se vtuntur, per se bonæ sint Dei creaturæ, ad cenos vius in prima creatione conditæ: tamen hic non est earum vs sus, quem illis Pontificis magi affingunt.

94. Adhæc etsi divinis vtantur, seu potius abutantur verbis è Scriptura sacra mutuatis, tamen no in hunc vsum sunt data, ideocp non vsus verborum Dei legitimus est, id abusus impius, magicus, & detestandus.

4. Timoth. 4.

- per verbum Dei & orationem, non de magico istosant ficulorum exorcismo salis, aquæ, olei, herbarum, como rum, &c. loquitur: sed de cibis, quos non vult prohibi, quemadmodum Pontificii faciunt, quod Apostolus du Arinam dæmoniorum & Apostatarum appellat: veim pios is vti secundum verbum Dei, quo incibum concistit ea omnia, cum precibus & grattarum actione, quibus ad vitæ sustentationem consecrantur, vt eorum vinstat sicitus & concessus.
- 96. Est enim Hebraismus in verbo sanctiscai. Si cut etiam 1. Cor. 7. eodem verbo in eadem signification idem author vtitur: Sanctissicatus est vir insidelis, permu lierem sidelem. Et; Sanctissicata est mulier insidelis per virum sidelem.

97.Cm

Mon son so.

befu

idin:

berit,

ande.

100.

bita,

101.

otenti

Deima

omine

Diperl

Horum

ocant.

102.

bisig at

102.

ECHILIS.

97. Cum igitur horrendus sit abusus nominis & vere Peiin exercismis, & incantatione magorū & sacrificus im Pontificiorum: ideo magica hæc abominationem conspectu Dei esse sicendum est.

38. Seuerissime quoch Deus, & in genere, & in specie

moluo interdixit.

na,

The

alle

rali

ftis

ma

tis

ZU

75

itur

fum

led

uras acriv

TEOS

beri,

dos

rimi

cels

bus

fiat

Sie

tione

is per

.Cim

99. Addit & grauissimas minas, ac diras pœnas in bestra: Malesicos non patieris viuere, Item: Anima quæ idinaverit ad magos, & hariolos, & fornicata cum eis brit, ponam saciem meam contra eam, & intersiciam ile indemedio populi sui.

100. Sicut etiam legibus civilibus Impp. hæc funt pros

bita, addita pœnal 00000

noi. Hinc verò nos ingentem diaboli malitiam & puntiam agnoscere discamus, quòd seuerissimis hisce bimandatis, minis & pænis neglectis & contemptis, biminesmiseri, æternæ suæ salutis immemores, à diabolis bipersuaderi patiuntur, vt pacta cum ipsis faciant, seconom ministerio, cum perpetua animæ suæ iactura, adaiant.

102. Fraudes quocy, dolos & imposturas Satanæ, ab

tisq artibus nobis cauere discamus.

timus, vt nos Spiritu sancto regat in tota vita, & omnis bus nostris actionibus, nec diabolis vllum in nos ius aut potestatem pers

mittat, Amen.

DISPV.

DISPVTATIO

De Miraculis ex cap. 7. Exodi.

Quæstio.

Anno 1571.

Pfal.136.

Vin multa miranda fiant in hoc mundo or pera, mentes hominum dubiæ quarterfor lent, vnde, quo fine & consilio ifta fant. & quid de illis sit sentiendum.

Propositio 1.

Varia funt vocabula, quibus Scriptura hac de revitir. Vocantur enim miracula ab admiratione, quod homins in admirationem rapiant: Signa, quæ confirmanda alum us cuiulpiam rei gratia dantur, antequam fiant: Oltens ab oftendendo, licut etiam monftra à monftrando, velu aln volunt, a monendo: Prodigia, quali prædicia, vt Cio roni placuit, vel quod divinitus proagantur futuris, & consequuturis rebus: Portenta item, quia que poro lus, quali intentent. Et fi qua funtalia.

2. Sunt autem miracula, opera vel actiones, que fo unt diginitus præter & fupra naturæ ordinem,comm, am ac rationem viiratam à Deo institutam, addedant dam maiorem potentiam, & potestatem, quamithum na: in confirmationem doctrinæ cœlestis: ad confirma dum, vel perdendum homines, & similes causas.

Duplicia verò sunt miracula, diuina & diabolio

4. Diuina sunt, quæ à Deo authore proficilcuntur, qu proprie solus miracula facere dicitur.

5 Horm

nd!

el di

nccel ani n

pa, in

BOU

Egypt

randi

Dhid u

minis, d

mirabil.

OIL STO

ncoe

13 mou

milia 11

Horum quædam facit immediate: vt cum ex nis horlum & terram creauit: cum Solis cursum sistit, as in retrogradum fecit: resuscitatio mortuorum & alia schristum facta.

" Quadam verò per alia media ad hoc ab iplo excis all instituta, quorum opera vititur, angelorum nems

nd hominum, bonorum, & malorum.

7. Quædam omnibus apparent, & videntur: qualia hophetarum Christi, & Apostolorum plerace fuerunt, pimortuos verè excitarunt, cæcis & claudis à natiuitate immestituerunt, & ambulare secerunt. Mare non ses addiussum est, & præbuit transitum populo Dei. Mans acclitus pasti sunt in deserto Israëlitæ 40. annis, vestes minon sunt attritæ, nec calceamenta vetustate consume p, infornace Babylonis illæsi seruati, & c.

8. Alia etsi verè diuina sint opera, tamen quia natura: bausas habere videntur, admirationem apud multos

mitunt.

100

efor

28,24

rtitut,

mind

lteri

enta

velve

Cias

is,&

funt,

ne fu

1, 98

rans

ma

ימבטו

olia

ur,qu

Horum.

9. Vtcum ministerio Moss peste pereunt pecudes Egyptiorum, in hominibus vicera & pustulæ oriuntur, prodine percutiuntur agri, non curant ea Pharao & As grij magnopere.

Tale est ver'emirandum Dei opus procreatio hos minis, de qua Dauid inquit: Celebrabo te propterea qu'od minis de qua Dauid inquit: Celebrabo te propterea qu'od minis de qua Dauid inquit: Mirabilia opera tua, & as

mamea cognoscet abunde.

Talia funt miranda Dei opera, regulares corpos tecelestium motus, qu'od quotannis sœcundatur ters pouentus frugum, omnia terra nascentia, & alia constamulta.

n. Sed hæc quia sunt vsitata, & semper ac continuò sunt, vilescunt, & admiratione apud pleroscip homines

4 din

bor cl

offet.

25.

mpliu

mod e

26.

ocatio

ermitt

mione

17.

nm, vt

bominu

lamen r

28.

mndam mam in

19.

Mqua

Ja.

maica co

34,

carent, sicut August. loquitur.

13. Sic plane divinum & miraculosum est opus, con servatio Ecclesiæ silis Des: qu'od inter tot insestissimos ho stes, tamen mirabiliter sine præsidis humanis, in seuissimis istis variarum tempestatum ac persecutionum pro cellis & iactationibus servatur.

14. Talia sunt & spiritualia opera Dei, & beneschin Ecclesia. Sicut Augustinus dixit: Maius esse miracus sum, hominis peccatoris saluationem, quam coli & tente creationem.

15. De quibus Propheta testatur, impios non videre gloriam Dei.

ratur, sed etiam per malos homines, teste Christo.

17. Nec' tamen ideo rerum creatores sunt, autabi mari debent, sicut nec medici nec agricola, qui minibi sunt natura.

18. Sed ratio horum miraculorum omnium eff Di omnipotentia & voluntas, qua omnia, quacunq vultu cit in colo & in terra, omnia e illi obediunt.

19. Ex nihilo creare potest quicquid vult. Name rerum in sua habet potestate, easce pro beneplacione luntatis sua mutare potest.

20. Vnde eleganter August. Quando audisminos lum, serva sidem, non inquirat animus rationem, quilla nos homunciones latet.

rum organis, & instrumentis, Pseudoprophetis, Magis, instrumentis, Pseudoprophetis, Magis, cantatoribus, & c. proficiscuntur, quæ quo sunt mirabilora, eò etiam cautius vitare debemus.

22. Potest enim Satan, quia valde potens ef Spir

m, & Princeps huius mundi constitutus, & propter subs

Excitant dæmones tempestates, aerem turbant, & fortunas lædunt mis

hiter, quæ ex Iobis historia sunt nota.

con as hou

wilst

prov

ficia

acus

\$113

idere

Ope

zi

nilla

t Dd

lt, by

toras

070

心地

l eor

abili

Spin

14. Ita per sua instrumenta, siue Prophetæ illi sint, sie Magi, stupenda ædit miracula, quorum tamen ipse aus mest principalis, & etiam sine illorum opera efficere met.

35. Sic Simon Magus, virtus Dei magna, & quod pplius est, DEVS MAGNVS à Romanis dicebatur: podelogium sine mirandis operibus consequi non potes

16. Fiunt itacs vere etiam ab impis miracula, vel ins Matth. 7. matione Dei, vel diaboli, cum quo pacta faciunt, Deo mittente, quæ tamen non eandem habent cum diuinis mionem.

17. Interim autem negari non potest, nec debet, Sataz m, vtest mille artisex, præstigis multis ludere, & fallere hminum sensus, vt appareant, & esse videantur res, quæ mmreuera non sunt.

28. Sicut in vita Macarij legitur, fascino oculos quo : midam parentum præstrinxiste, vt existimarent filiam

famin vaccam esse conversam.

19. Talia multa fiunt etiam à Magis, qui oculos hos mumfascino præstringunt, & aliter res sensibus obijcis unum reuera sunt.

A Vt cum homines sentiunt, se videre gallum gallis ammeulmo straminis trabem ingentem trahere. Et alia ma consimilia.

PPp 2 possibile

possibile non est: cum videamus, præstigiatores celeritate & agilitate sua mirè res invertere, easig oculis hominum obijcere, & fallere.

32. Ita Exod. 7. cap. scribitur, Magos Pharaonis per

fuas incantationes virgas vertiffe in ferpentes.

33. Quod quomodo factum, & accipiendum lit, vile ri solet in rebus obscuris, variæ sunt interpretumsentes tiæ.

ndig

Morpe

rda in

belle c

iom r

mint.

42. nti, ita

43.

TIM V

moert

rifus ref

izhac

concessa

44.

goa vio

45.

pos pra

moler

phamis

mgi pot

47.

ingelori

16st virgas subito ex oculis adstantiu, & in earum locum supposius subito ex oculis adstantiu, & in earum locum supposius subito ex oculis adstantiu, & in earum locum supposius subito ex oculis adstantes alio ex loco illur allatos viuos, & veros. Et adstantes hæc dæmonum artificia ignorantes, credidisse virgas in serpentes esse conues sas. Quod sane sieri posse, & diabolis hoc suisse possibile, non negamus.

35. Augustinus assirmat, occulta esse in rerum name semina, each in elementis latere: quæ dæmones nourint, each latenter pro sui sensus subtilitate per congruastempe rationes spargere, atch ita gignendarum rerum, & acces randorum incrementorum præbere occasiones, & hx

modo facere creari, non autem creare.

36. Sic idem quoch alibi affirmat, quæ de conurlis ne, & mutatione specierum dicuntur, non reuerafici, an conuerti dæmonum arte: sed Phantasticum hominis, quod etiam cogitando vel somniando per rerum innumerabi lium genera variatur, veluti corporatum in alicum anis malis essigie apparere sensibus alienis, talemos etiamish hominem esse videri, sicut sæpenumero homo sibiralis videri in somno possit. Magna enim est Satanæ potentia, de malitia, hoc modo cum miseris hominibus sudentis.

37. Lyra dicit, tantum fuisse apparentes serpentes.

38. Burgensis contrà veros suisse afferit, potentia

tate

lim

per

fice

CDS

tu:

illuc

rtific

bile,

atura

TIEL,

mpe

ceies

hoc

reitr

i, 21.1t

pour

bis

nis

fibi

ISVB

ia, &

es.

12 58

tanz

maticos, etiamli nos rationes phylicas non videamus.

Nos verò tantorum virorum venia, quæ etiam ine bus, præsertim in disputationibus danda est, non shisse serpentes, sed formas tantum præstigiosas serpem, oculis Pharaonis suisse obiectas, & apparuisse (sie niis magi solent ludere, & fallere hominū oculos suis niigis & fascinationibus) iudicamus.

p. Quod nulla sit cognatio inter baculum aridum, limentem, præter longitudinem, vt ille in hunc subito, thintercedente temporis mora, possit transmutari.

41. Et non existimandum sit, hanc potestatem diabosideconcessam, vt ad nutum illis seruiat hæc rerum visis immateria, vt pro sua libidine eam in quiduis mutare point.

4. Sed solius Dei esse, vt ex nihilo creare res, quas

43. Vt quod momento virga Molis arida in colus hum verè mutatur. Aqua à Christo in vinum optimum muertitur, nulla intercedente mora. Coco à natiuitate hus restituitur: mortui viuisicantur, &c. diuinæ potens tehacsunt opera, quæ nec diabolis, nec hominibus sunt mucisa.

44. Sic Clemens quoch Alexandrinus inquit: Magi

4. Et in Decreto Gratiani habetur: Hec omnia Mas præstigijs potius singebantur, quam rerum veritate berentur.

Quòd si quis omnino contendat, non suisse plane para a Quòd si quis omnino contendat, non suisse plane plane por la quie potuerint.

47. Respondemus, tales fuisse serpentes, qualia sunt ingelorum bonorum & dæmonum corpora, quæ ad tem?

PPp 3 pus

1

id

fors

ufict

bratic

ff. lign

58.

a, an

tecipia

19.

mon

mofirm

60.

mr.eti

billud:

wad m

61.

mod die

melt.

62.

Faliu

finan Indus

64.

modoru

pus efformant & assumunt, quando apparent, vt sensibus percipiantur, quæ non sunt phantastica, & prossumihil, sed tamen nec durabile quid, verum propris, & modificuius dam generis, inter vera, & merè phantastica com pora.

48. In quam sententiam Tertullianus ait: Proprium esse angelicæ potestatis, ex nulla materia sibi corpussus

mere proprij cuiuldam generis.

49. Sed recte Augustinus alibi disputationes de his præcidit, in hæc verba scribens: Qualia aucem hæslim, cum non solum cernerentur, sed etiam tangerentur, com pora, cum quibus apparuerunt angeli, quis explices?

50. Dicuntur autem diabolica miracula, fallacia, il mendacia, primum causæ efficientis ratione, quod mula sint tantum ab hominibus conficta, quæ nunquam signt.

51. Alia verò, quæ fieri videntur, meræ prestigiæsum,

& illusiones satanica.

72. Multa, occulta hominum fraude, arte, & impoliura, instinctu Satanæ siunt, sicut in historia, vel vt Hieronymus vocat, sabula Belis, & Draconis, & historia Scok de Saturni sacerdote Alexandriæ, Tyranno nomine. Stalia multa, non tam arte qu'am fraude, & imposturahomis num facta sunt. Vt cum statuæ vel annuere supplicum precibus visæ sunt, vel auertere faciem, & abnuer, latingmari, excauatis stipitum capitibus, oleogi insulo, & c.

53. Deinde ratione finis, ad quem referuntur, nempe vt homines fallantur & in errorem inducantur, velmen dem retineantur.

54. Sic statuas alicubi locutas, & translatas essediciones estur & scribitur, qua secundum Spiritus sancti sententa os habet

wheth, & non loquuntur, pedes habent & non ambus

Talia sunt fallacia miracula vtroq; modo, multa, aintra aliquot centenos annos à Pontificia Ecclesia fas

effe fparguntur.

fenlis

orfu

(me

2 Cors

rium S lus

ehis

fint.

COTS

ia,&

multa

facta

funt,

offus

TONY

iccle.

. Sic

omis

cum

hry:

empe

in eos

dici

tenti

about

6. Cuiulmodi etiam sunt, & suerunt crebræ illæ spestorum, seu diabolorum potius apparitiones, animas se simclorum mentientium, & viuorum suffragia, quibus assitio illo Platonicorum & Poétarum Purgatorio listationem consequerentur, petentium.

77. Quod non recens, sed valde vetustum est diabor simentum, temporibus Chrisostomi etiam vsitatum.

18. Ita enim scribit: Non anima defuncti est, quæ di & Chrysott.in di, mima talis ego sum: sed dæmon, qui hæc, vt homines Matth.homil.29. kipiat, sic confingit.

59. Similiter & miracula ad statuas ædita, vt inuocas montuorum, & horrenda ac plane Ethnica idolomania

wirmaretur.

60. Sicut autem speciris istis sidem habere prohibes metiamsi vere defunctorum animæ obambularent, iux billud: Non quæras à mortuis veritatem. Item: Pro viuis valmortuose Ad legem magis, & ad testimonium.

Midicuntur, in admirationem homines rapiant, creden:

melt.

Mammiracula propter se non æduntur, sed pros

Contra reuelatum autem, & antea miraculis con Deut. 19.

www.credendumest.

4. Vnde perperam faciunt Pontificii, quod cum invocationem ex Israelis fontibus probare no possint,

possint, vepote cum quibus è diametro pugnet, ad miratula confugiunt, quibus eam confirmare nituntur.

65. Cum signa diuina ad doctrinæ fidei, ac promisios num diuinarum, vel etiam ad potentiæ, & verbi Deiver tatem certitudinem, ac gloriam ipsius illustrandam adautur.

quæ tanta est, vt solo Dei verbo contenti esse, esse nudo considere, nisi accedant miracula, nequeant.

75.

76.

902

impo

77.

Sol

ام, فأ

mit, fac

mreli

78.

kSpirit

kquibu

79. 1

K, men

nod die

mortu oina e

binocto:

videtur :

10h.4. Fitis, & prodigia, non creditis. Et Apostolus propurino deles ædi testatur.

68. In hunc vsum discipulos quoch suos Saluatorno ster dulcissimus dono ædendorum miraculorum ornau, & instruxit, doctrinam illorum confirmans apud ignam, incredulos, & insideles Iudæos, & Gentes, subsequentos signis.

69. Diabolica verò illa mendacia ligna, & mindi æduntur, vt falsæ doctrinæ authoritatem concilien, appeconfirment, idolatricas, impias, & superstitios opiniones, & dogmata: à verbo Dei syncero, & vero Dei abducant, atquin errore homines misere seducios confirment, & retineant.

70. Diligenter itacs cum fiunt miracula, & imas duntur, considerandum, ac perpendendum, diummini an diabolica.

71. Quod si maiores nostri, homines simplies, animis creduli, minus etiam in Scripturis sacris exerciti, at tendissent, each ad normam verbi Dei examinassent, probassent spiritus suxta præceptum Apostolicum, minustrorum in Ecclesiam inuectum esset.

Deut. 13. 72. Sed illi neglecta seuerissima verbi diviniadma

rission

vers

edans

item.

Bilo

vide

r infis

OT BO

naut

nares nthu

racti

cum

onfut.

1226

fint

CIL

11, 26

, pro

tion

iran iran, ligna tantium funt admirati, ijsq non præcedente mamine, fidem habuerunt.

Hic non tantum fenestra, sed ianua aperta fuit boligna & miracula multiplicandi, ac tetros quols mores stabiliendi.

14. Hinc concursus ad statuas : hinc Purgatorium: Millarum nundinationes; hinc peregrinationes, ins mio mortuorum &c.

7. Discerni autem possunt divina à diabolicis, plus immodis, qui è Scriptura sacra colligi possunt.

16. Primo possibilitate, & impossibilitate. Deus oms imecung vult potest, in colo & in terra: Et non est limposibile omne verbum.

77. Potelt Deus ordinem natura a le institutum, ims the, promouere, mutare pro suo arbitrio, vt sistere cur-Solis , eumich retrogradum facere . Impedire vim ni,neagat in materiam subiectam . De nouo aliquid, si hetere ex nihilo: steriles & effætas fæcundare, more atque meluscitare.

piniti 78. Diabolus cum suis omnibus, quantumuis potens ispiritus, non tamen est omnipotens, & nihil eorum, kuibus iam dictum est, facere potest.

79. Non enim creator est, nec omnipotens, sed vastas mmendax, homicida, & malus est: nihilige eorum, quæ ar biniam posset, nisi Deo permittente, efficit. Et hocest, widicitur alligatus, & folutus.

ldeo non potest vere nec per se, nec per sua orgas untuos resuscitare, ac viuificare, quod solius Dei est, maest, & vitamomnibus suppeditat.

IUS CI destare quidem potest Satan Deo concedente finctorum cadauera, motum etiam interdum præbere ident: fed iple agit omnia. Sicut homines multa arte postunt QQq

mes

ini p

Bo.

pap

mpo

anoi

Leon

prio,

mcula

90.

Ktom

Ilesio

mi Sa

mtem

91

recla

bôtri

md

TO

Mon

am h

PETOU

possunt affabre facere, & imitari naturam. Nec tames verè viuisicat, aut resuscitat mortuos, nec sunt diutura ista: ac certis notis fassitas deprehendi potest, ex conuers tione, colore, sermone, actionibus, perseuerentia: tanden enim euanescentia vanitatem arguit: sicut de virgine Bos noniensi scribitur.

82, Sicin Pathmo Insula, vrbe Pharan, Cynopsultinsignis Magus, de quo dicebatur: Magnus es Cynops, & nemo præter te, eò quòd etiam mortuos resultinare crederetur, cum dæmones essent, qui figura humanas sumpta obambulabant, & se visendos præbebant. Sed As postolus Ioannes imposturam agnoscens dicebat: Inno mine crucifixi Iesu Christi ex hac Insula egredimini, mu quam redituri: et confestim ex omniñ oculis disparuemnt.

83. Deinde miracula diuina à diabolicis dicementur organis, medijs vel instrumentis, per qua viriq, Das

& Diabolus ea operantur.

84. Diuinorum, causa est virtus Dei, mandatumein, verbum, fides, nomen Dei, oratio piorum, Matth. 8. p.

Mar. vlt. Luc. 10. Act. 3.

res, Pseudoprophetæ, & alij impij, pacta cum Diabolind ex professo facientes, vel alias illi obsequentes, qui vinus, & cooperatione Satanæ ab vsu etiam nominis & vehidi uini, Deo permittente, miracula faciunt.

86. Præterea diuina congruunt cum verbo Dialis reuelato, qu'od ad confirmationem huius ædanm, insiq certitudine feruiant, vt Prophetarum, Christi, & Apolio

lorum.

87. Diabolica vero æstimanda sunt omnia, quæcunq cum verbo Dei veteri iam agnito, & patesacto pugnan, & nouum doctrinæ genus, religionem, ac cultus præterk amer

Kurna

uerbe

ndem

e Bos

stuic .

nops,

citare

1226

dAs

ngor

'UMR

runt

Den

cis.

3. 17.

tator

190

tutt,

ni die

Pau

iant,

ontra

Delverbum instituunt, vel confirmant errores, & Wrum inuocationem, vt in Papatu, & apud gentiles, midolorum: ideoch tanquam Diabolus ipse sugiens wimsi vere fiant, Deut. 13.

B. Qualia olim fuerunt Magorum Pharaonis, & iam nomnia, quæcuncp ad Missarum Pontificiarum oblas ms, ac nundinationes, statuas, & inuocationem more mum, sue vere siue falso sacta esse, vel etiam num hocie imper Pontificios, ad confirmanda ipsorum dogmata macra Scriptura pugnantia, ædita dicuntur, & scris

mplura) cum Actius Nauius Augur, vt sua auguria, mbo Dei interdicta confirmaret, Tarquinio Regi Ros morum vanitatem a uguriorum ridenti, ac interrogans inum sieri posset, quod ille animo agitaret, consulto aus mio, respondit, fieri posse: & sic quod ille petebat, nos mula cotem discidit.

90. Quod siue verè, siue falso factum, aut potius considum sit, non disputo, quod parum referat : potuit enim susselle satanica: vel, quod difficile Diabolo non est, possi Satan, vt sidem augurijs faceret, ipse confringere mem, vt nouacula discissus videretur.

91. Finibus etiam differunt. Diuina enim ad Deum mudatum adducunt, ad gloriam nominis iplius illustrans tam, agnitionemée eius faciunt: testantur de certitudine burina cœlestis, quam Prophetae, Christus & Apostoli mudo proposuerunt: et qu'od hic ipse Christus ea ædens, me sit & diuinitus promissus Messias, quale sit ipsius mum, ad quod administrandum sit exhibitus. Ad salus m hominum cedunt, consirmationem scilicet sidei in utibum Dei, auxilium, & liberationem.

QQq 2 Diabos

92. Diabolica à Deo vero ad idola, & impietatem do ducunt, ad stabiliendos errores, & excacationem homo num faciunt, donec tandem perpetuo pereant.

93. Item diuinis prædictionibus omnibus cerions

spondet euentus, quia Deus mentiri non potest.

94. Diabolicis vero non item. Deus enimonpers mittit Satanæ semper, quæ aliâs posser, sed sæptimpelit. Ideocr plerunce dubia sunt eiusmodi oracula, nevanita, quocunce modo res ceciderit, deprehendi possit.

95. Quare non omnibus sine discrimine side di la benda miraculis, sed diligenter secundum propositas di la condum proposita di la

ime

ouz S

m tr

In Sc

md

MINI

103. KApo

& flup

ma,n

104

pood

105.

Parcifi

abiccia

WVIT

Mista

Phia!

P.L

MC CST

107.

rentias examinanda.

Deut.13.

96. Permittit autem Dominus Satanæ eiuso organis, vt Exod. 7. Magis ædere miracula, & propter pion tententur, num constanter in agnita verbi Diuini verbe perdurare velint, atq; ita vt sides illorum probetur, mai festa siat, ac patientia eorum exerceatur.

97. Permittit & hanc ob causam, ne boni magnos re hoc donu affectandum sibi putent, eoue carente con tristentur, quod commune sit etiam malis: neuequi o o

nati funt, immodice extollantur.

98. Præterea, vt pij circumspectiores reddantu, nt temere qualecunche doctrinæ genus, ad quod communicacula æduntur, recipiant, sed prius ad Scrima normam illud exigant.

a. Theff. 2. 99. Prop

99. Propter malos vero, vtingratitudo, domb ptus verbi Dei in illis puniatur, iuxta illud: Eoquidiles Clam veritatem recipere noluerunt, ideo mittetilis Des efficaces errores, &c.

permittente exercet, appareat, quamos efficax sit inimo dulis, quos pro sua libidine, vt ad omne generis selem

homi

no re

pery pedit.

miras.

cft has

sdiffe

MENO !

erital

many

nope S CON

coop

ur, ne

mani

DUIZ

W

diles

Dous

n Deo

incro

derut

2018

emis recitiorum pertrahit, ita quoq in turpisimos errores wit.

Exhis, quæ hactenus poluimus, & probauimus hurz facra authoritate, apparet, ingentem esse Pons murba impudentiam, noua à nobis exigentis miras auibus doctrinæ nostræ veritatem comprobemus.

m. Etlienim nouatores nos vocent, & nouum dos ingenus nos afferre vociferentur (quæ calumnia dus imefrefutata,) ficut ludæi quoce Christum cum sua dos Mar.s. macalumniabantur, dicentes: Quæ nam doctrina hæc ma! lic enim illis videbatur, qui hactenus maioru suos mtraditionibus, delirijs, corruptelis, ac depravationis Scribarum & Phariscorum assueti erant: tamen noua pion medt, sed tantum renouata, & repurgata à sordibus & amuptelis Papisticis.

103. Nec alia est nostra, quam Prophetarum, Christi, Apostolorum: quæ cum sit antea satis supercy miracus Impendis à Filio Dei, Prophetis, & Apostolis confirs m, nouis minime est opus.

104. Quod fi illis non credunt, nece credituri erant, fi coide innumera fierent miracula.

109. Quemadmodum Iudæorum Scribæ, Pharifæi, funices, Principes, & Sacerdotes non mouebantur ins meris Christi, & Apostolorum stupendis miraculis, vt bifasua impietate, & falsis dogmatibus, lesum ex Mas wigine natum, pro suo divinitus promisso, & exhibito Mia agnoscerent, sed illa calumniabantur, clamantes, Mabolorum principem Beelzebub ædita.

6. Et libenter agnoscimus, qu'od vociferantur Pas Lutheranos (quos sic vocant) nulla ædere miracula, rcanem, aut equum claudicantem sanare poste,

107. Namhoc opus non est: quod non nouum, aut QQq

alium Christum, no nouum aut aliud Symbolum, nouam Orationem dominica, Sacramenta, aut alia veteri & verz silij Dei Ecclesiæ incognita afferamus: sed eadem, quæ Salvuator ipse tradidit, & cum S. Apostolis, miraculis stupens dis confirmauit, doceamus, & Ecclesiæ proponamus.

veteribus & nouis, mendacibus ac fallacibus miraculislicet, quibus mortuorum inuocatio idolatrica, cœnæ Dominicæ horrenda in Missæ sacrificio prophanatio, animarum ex sictitio purgatorio liberatio, apud misereseductos.

& errabundos homines probentur,

109. Nota enim hæc est Antichristi, cuius aduentum fore Christus & Apostolus Paulus prædixerunt inomni virtute, & signis, & prodigis mendacibus, & in omnise ductione iniquitatis, secundum operationem Satanæ,

110. Hinc & quantum eiusmodi Papisticis miraculis, quæ etiamnum hodie, siue verè, siue falso iactitant novi Prophetæ, & Antichristi satellites, idoli Romani mancipia, & fulcra insirma, tribuendum sit, etiamsi verè sierent, (de quo tamen non immeritò multi dubitant, plures prossus negant) nemo vel mediocriter in religionis doctrinains stitutus, est, qui ignoret.

nobis ab illis, neue doctrinæ illorum propter miraculafis

dem yllam habeamus.

doprophetæ, & dabunt signa magna, & prodigia, itavtin errorem inducantur, si fieri posset, etiam electi. Ecceptas dixi vobis: Nolite credere, & c.

113. Hæc sunt præclara illa Papistarum miracula, graphice depicta, de quibus vseg glorientur, ac si ita infanire

cum ratione libet, triumphent.

114. Argus

114

1,8

ofir:

115.

itota

míu

dius pos

heft. &

int& qu

Unci

laticii (fi

bude rel

ú

æ

1

B

2

M

s,

B

Ĺ,

D

is

in 25

12

ire

gus

n4. Argumentum quoch hoc est, doctrinam & relisionem ipsorum nouam, à Christi & Apostolorum diuers Ioh.20 22. 10,8 alienam, alioqui illorum miraculis, quibus satis est mirmata, contenti forent.

115. Deum æternum Patrem Domini nostri lesu Chris hota animi contentione precor, vt nos per Spiritum sans im in agnita veritate conservet, & conterat Satanam musis mirificis sub pedibus nostris velociter, Amen.

DISPVTATIO

De Concilijs.

Quæstio.

Vm plurimi errores in cœtum illorum, qui Anno 1562. de Ecclesia Dei gloriantur, irrepserint, & dissidia pernitiosa, ac Schismata indesint exore ta, ideocp reformatione opus esse plericpiudis cent, cum malis illis non videatur commos

heli, & quæstione dignum: vtrum Concilia errare politik quantum illis deserendum;

Propositio 1.

Incilium, de quo nostra instituta est disputatio, Eccles Indieu (sunt enim & Concilia Politica, vel comitia, in qui Inderebus ciuilibus, & regnorum huius mundi agitur) thatus legitimus congregationis Christianorum, colles

ctæ ad certum & commodum locum, vt pie, hoc est, ex se cra, Canonica, Prophetarum & Apostoloru Scriptura, lis bere, consultet, tractet & iudicet de controuers Religios nis, quò dissensiones motæ componantur, errata emens dentur, hereses extirpentur, & alia ad Ecclesiæ ædiscatios nem necessaria constituantur.

narum ac locorum, vnde colliguntur, diuersaforiuntur nomina: dicuntur enim particularia, vel Diœcesana, cum ex vno certo loco & Episcopatu delecti coueniunt: Nationalia seu Prouincialia, quæ ex tota natione, vt Germania, Gallia, &c. congregantur: Vniuersalia, Generalia, vel Ocumenica, cum ex omnibus nationibus totius Christiani orbis delecti pij & docti cogūtur, ad res sacras tractandas, & dissidia Ecclesiastica dijudicanda.

3. Ex Decretis Conciliorum adparet, Diocesana singulis annis per suos Episcopos, Nationalia autembissime gulis annis: postea autem, cum non succederet hoc, bien nío vel triennio per Metrapolitanos, Generalia verò de cennio celebranda fuisse decretum, que tamen non sunt

obseruata.

4. Cum vero causa conuocationis sint disidia, dissensiones, hæreses, scandala & similia his, quibus Ecclesa perturbatur, ac homines dubis redduntur, vt communide liberatione & consensu dijudicentur, & quantumseripos test, sopiantur, & alía, quæ pro temporis ratione Ecclesia expedire videntur, ordinentur: ideo toties, quoties opus esse, ex re Ecclesia videbitur, & commode sicripotest, conuocanda censemus: etsi Gregorius Nazianzenus ne get, se vilius Synodi bonum sinem vidisse, & vnderes me le habentes, non magis exacerbatæ, qu'am curatæ sint.

i

Epiftoland Pro-

copium.

5. In primitiua Ecclesia orta hæresi, aut controuers

aliqua,

ion, v

mt a

at A

do S

orian

& Pe

ligion

am p

nt qua

192.8

ntur

A At

kopu

egoriu

ukhril

m: dei

lgum 8 diali et

mam per

modsad f

8. V

Ordinibu

no verb

me,ert

unt cor

Ne

Præli

Epartibu

equod iu

Men vel sua sponte, vel præcario Episcopi vicini conue. ant admoniti, ad cognoscendas vel dijudicandas illas. m Apostoli Acto . 15. Episcopi vicini Antiochiam. Samolateno luum virus spargente: Aphricanum orianus conuocauit Carthaginem.

Postquam vero Imperatores & Monarcha Rom. Mojonem Christianam sunt amplexi, recte ad suum of pertinere existimauerunt, Concilia convocare. luquatuor generalia a Monarchis Imperii Rom. funt Ma & minime ab Episcopis Rom. qui tum non agnos

mur vniuersales totius Ecclesia Episcopi.

7. Atcum auctus effet & armatus potentia Romanus kopus, & titulum Oecumenici, feu vnigerfalis (quem morius Magnus, Episcopus et ipse Romanæ Ecclesie, schristianum vocat) à Phoca Casaricida esset conses me deinde propter fulmen excommunicationis terror wm & Impp. factus: ad hac Impp . & Principes male faliessent, ad se non, nisi corport, facultatum & pacis mpertinere: tum demű hoc quog. ius couocandi Sys Mosad se rapuere, & nullum rite posse celebrari Concie m, line sedis Romanæ authoritate falso decreuerunt.

8. Vocandi autem sunt exomnibus nationibus & Minibus totius Ecclesia, non Antichristiani , persecus moverbi Dei, ac blasphemi, ve sint ludices : sed viri me, eruditione, & reliquis donis necessariis instructi & mitam politici qu'am Ecclesiastici, cum totius Eccles

untcomitiæ.

14

34

M

15

4.

E.

m

1,

25

ni

ZS,

D

ins

ď d

mt

1

fiz. lo

75 Z

13

ft,

nes

mai

118

Neque est, qu'od operose, aut potius ambitiose de ralidentia disputetur, cum eorum fit præfidere, mm & conuocare, vel quibus hæ partes ab Ecclesia partibus demandantur . Nec enim præsidentia idem Mudius supra Concilium, aut aliam, nescio quam, pos

RRr testatem testatem habere: sed sententias rogare, suffragia colligeres & actiones gubernare, ac simul cum alijs deliberare de nes

gotijs propolitis.

Manifestum est autem, quod vt non iudicare ita etiam non præsidere , nece Actorinece reo in propria causa liceat: sed arbitros idoneos, quasi judices ex viriusor partis consensu este eligendos, qui legitime causas cognos cant, adhibitis rerum illarum, quæ tractantur, peritis, doe

ctis, bonis & pns viris.

Caufæ in Concilio agendæ principales, funt com trouerliæ fidei & doctrinæ Religionis Christianæ difficie liores, que in dubium funt vocate: vel fidei articulus con trouerlus: deinde vt Schismata ex Ecclesia tollantur: Pras terea vtalia quoch ad bonos mores, disciplinam, irratian, reformationem, & Oeconomiam totius Ecclelia pente nentia ordinentur.

Ordo & modus in Concilis hic teneatur, vt vtra que pars vocetur legitime, & audiatur patienter & lutti cienter, placide conferantur fententiæ:nec fententiæpros ferantur, nisi prius optime, quantum quidem omninofier potest, cognita causa, convictus cedat melioribus.

Ius dicendi sententias definitiuas nontantumad Episcopos, & Prælatos vnctos, verum etiamad Laicos, quos vocant, qui ornati & instructi sunt donis necellaris pertinet. Sunt enim Concilia summum totius Ecclesia veræ, quæ non solum ex Prælatis & Episcopis, sedetiam Laicis, qui præcipua & maior pars sunt, constat, judicium & tribunal:nec Spiritus fanctus ad ordinem, successio nem, &vnctionem Chrismatis est alligatus.

14. Neque res hæc noura est, exemplis carens, aut An tiquitati ignota, sed plurimis ex sacra Scriptura, atqui ftoria

tota E

Kexen

15.

Patr

mt) b

polus

m &

proper

m ali

16.

OS VO

Elint:

w,cum

mreb

abaret:

tab A mm, loc

pore nor

17.

Decretis tibus con

aliorum

biselle no

18. S

lizs vim

Divini

vitati p

Mostoli

ad prop

mtexan

ilandiju

Ecclesia purioris desumptis testimonijs, argumētis,

Kezemplis probari potest.

patrum scriptis (nisi quantum sacræ Scripturæ consenem) hoc enim nec ipsi sibi arrogant, cum nec sibi nec applus credi velint, quam ex sacra Scriptura Prophetaem & Apostolorum probauerint: &, quod saluo illorum more dictum sit, interdum sibi aduersentur, ac humas maliquid, ipsismet testibus, nonnunquam patiantur,

16. Negex traditionibus non scriptis, quas Apostos les vocare quibusdam visum est: quia ignòramus, qua tesint: plurima verò, qua illorum nomine venditans mems scriptis eorum pugnant, alia dubia sunt, & de issemebus diuersa: vnde Apostolorum minime esse certò de est. Reliqua ad ceremonias spectantes, essi verum esse da Apostolis profectas, tamen certorum suere tempos m, locorum & personarum, ad quas Ecclesia hoc tems menon est alligata.

17. Sed nece ex præcedentiñ quorumuis Concilioră Deretis quibuslibet, sine discrimine, judicium de præsens tous controuersijs est faciendã. Etsi enim magna sit Constitutum veroră dignitas atca authoritas, tamen tanti nos

itellenon debet, vt quæuis eorum Decreta recipiamus.

18. Similiter nece ex longi temporis cosuetudine, quæ
tavim legis habere dicitur, pronunciandum erit: cum
udiuinis nulla quantumuis longi temporis, consuetudo
tiati præscribat.

Molica Scriptura, quæ nobis diuinitus est commenda di proposita norma & regula, ad quam omnia dogmata intexaminanda, & controuersiæ Religionis secundum ilandijudicandæ, in Concilio pronunciandum, iuxta ile

RRr 2 latefiis

la restimonia: Ad legem magis & restimon sum eius. Mals dicti qui declinant à mandatis tuis. Lucerna pedibus me verbum tuum. Oues meæ vocem meam audiunt. Si mans seritis in sermone meo, & sermo meus manserit in vebis, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem. Omnis Prophetia, hoc est, Scripturæ interpretatio, siranaloga sis dei. Si quis aliud Euangelium prædicauerit, anathema sit. Ædissicati super sundamentum Prophetarum & Apostos lorum, id est, doctrinam illorum. Item: Si quis loquitur, loquatur eloquia Dei. Hæc autem lex, eloquia, mandata, verbum Dei & Euangelion, Propheticis, & Apostosici scriptis continentur.

20. Summű itack locum in Concilio obtineat & index fit facra Scriptura, in vero & genuino fensu, qui exphral linguæ, collatione aliorum locorum, circumstantiste tus, & analogia fidei, hoc est, ex summo & præcipuoto tius Scripturæ statu, scopo & mente colligitur.

21. Cum igitur non omnes cœtus, Concilia, vel Symodi, hanc infallibilem regulam in iudicando sequantur, nece à Spiritu sancto omnino se regi patiantur, mirum 16

est, errare quædam in iudicando.

22. Clare ergo & manifeste (quod Pontificij ex nobis quærunt) respondemus, non solum posse errare Concilia, sed eorum plurima turpissime errasse, & tetros erroressas biliuisse, exemplis pluribus ex historia omnium serems

porum nos demonstraturos afrirmamus.

23. Quæ cum ita habeant, non sine discriminequas uis quorumcunch Conciliorum Decreta erunt recipiens da, sed prius ad lydium Iapidem Scripturæ sacræ, huisig analogiam examinanda, cum qua conuenientia amplesamur, pugnantia verò pro nostra libertate, ad quam sumus vocati, repudianda.

24. Ideo

tin lib

es Ec

nem h

pera

s fulp

s De

nm, q

Mamu

bta, ag

proph

16. 8

gmata,

is authorized Scri

mbare p

27.

diam in

mite, tano

18. V

undem un:& cu

19. C

tSynoc

us, vt

unt q

bus iudi

mis Spin

Ideo iniquissime faciunt Pontificii, & tyrannis inlibera Ecclesia nequaquam ferenda, quod de suis Des ans mis Eccleliæ iudicium permittere nolunt, & ante cognis nem homines cogunt, vt se Synodi futuræ iudicijs obe peraturos promittant.

R. Neg vlla cogimur necessitate, vt sententias nos suspendamus, víque ad Concilis determinationem, Decreta expectemus, ne ante cognitionem Synodi. am, quam ex verbo Dei cognouimus doctrinam, ams famur: veritas enimà quocunc & quandocunc res m, agnoscenda: & omnibus pręcipitur, vt sibi a Pseus

prophetis caueant.

is.

lis

fis

it.

0

Ir,

ta,

C ali

V

M,

2,

4

16. Sed neck propter Concilium eiusue Decretum gmata, de quibus antea certamina erat exorta, tanquam mauthoritate determinata, recipienda: verum propter ha Scripturæ authoritatem, ex qua recte intellecta sua

mbare potuerunt.

17. Non enim possunt vlla Concilia sua authoritate, knows fidei articulos condere, vel noua dogmata in Ec. of diaminuehere, velincerta, fine Scripturæ facræ authos tat, tanquam certa & indubitata proponere.

18. Verum potius noua dogmata in Ecclesia exorta modus ad facram Scripturam examinat, & testimonium tadem perhibet de vero sensu eiusdem circa illa dogs

wa: & cum Scriptura pugnantia damnat.

19. Quare etsi non plenaria eis potestas permittatur, synodi etiam veræ iudicium penitus tollat contros s, vt politicum: nam aduerfarij, etiam conuicti, non unt quærere calumnias: tamen non inutilia esse iudis siudicia piarum Synodorum. Nam'a pluribus pijs, Spiritus Sancti donis ornatis, & vna congregatis his, communi deliberatione habita, & comunicatis cons

RRr

Erdefia

lugusti

trad m

leos al

rosfy

oform on ha

ndemr.

alam v

Barn P

wtation

cibus,

pijs lul kguides

mperic

intur de

weterate

Deum ten Inflia & a

Konfera

terrina c

pobatis fo

p. E

Decoru.

Religio

apolsint

mg perfec

filijs, collatione sententiarum, facilius eruitur veritas, & communis doctrinæ formula in cotrouersijs, ex sacra Scruptura colligitur. Errantes hoc modo facilius in viam reuo cantur, infirmi confirmantur in side, confessio æditur, dos ctrina pia repetitur, & ad posteros incorrupta propagas tur, damnatis falsis dogmatibus, hæresibus & corruptelis detectis.

30. Tantum ergo valent Conciliorum Decreta, quans tum ea ex sacra Scriptura, eius cp genuino sensu probare possunt. Est enim Ecclesia ad fundament prophetica & Apostolica doctrina alligata, & Spiritus sanctus cum eas dem individuo nexu coniunctus: & ita iuxta Scripturam sacram, & ex ea controuers dijudicanda.

31. Quamobre in Concilis non numeranda erant, sed ponderada sententia, cum sepe maior & peior pars sustra gioru numero vincat meliorem: Sicut recte Chrysost, die xit: Numero decretum astimare Arrianorum est: Et vais cus Paphnutius in Concisio Nicano Canonem de probis

bitione conjugi Sacerdotum reuocauit.

32. Qu'od si graves causæ sunt, ex quibus adpare Concilium cogi non ad veritatis inquisitionem, sed opportesionem, & stabiliendos errores, non ad Ecclesia adulto cationem, sed magis eius destructionem & persequutos nem piorum: sugienda sunt eiusmodi Conciliabula: quod à multis sanctis viris factitatum historijs proditumes.

33. Palam est autem, Pontisices Romanos & corum Coniuratos, non esse veram Christi Ecclesiam, sedhostes Euangelij, Sacramentorum corruptores, & persequutor res piorum, Idololatras, & falsa dogmata verbo Deicon demnata pertinaciter desendere: quales olim suerunt, tem pore Christi & Apostolorum, Pharisei in populo Dei, Exercent iniustam seuitiam, & crudelitatem alienam becclesia

1

05

Addia Dei, in qua nulli vnquam bono, secundum D. lugustinum, placuit, si in quenquam, licet hæreticum, sadmortem sæviatur: sunt incorrigibiles, nec ylla spes imabiectis suis fassis dogmatibus & cultibus, amples imssynceram verbi Dei doctrinam: sed nos vel auditos soma, vel inauditos suis diris anathematismis, tans m hæreticos, & circa proprium sensum pertinaces, ademnaturos. Cum ipsi sudices in propria causa & pars trasint, certissimumica sit, eos, cum leges præscribant, abm veram legitimi Concisi formam admissuros.

intiones à Theologis, cum Tyrannis & Idololatris Pon inbus, hypocritis Monachis, & huius fecis hominibus pis suscipioneur, non modò nullo cum fructu, sed ne requidem vllius boni & felicis euentus: certissimo vero impericulo, cum non hoc agant, vt piæ & liberæ suscipionitur deliberationes de controuersijs Religionis, sed & interatos errores tetros, & Decreta priora impia stabia

Bumtentant, qui talia certa adeunt periculis obijciunt & lumtentant, qui talia certa adeunt pericula, cum & feræ lum & auiculæ nimis aperta retia vitent. Audiatur autē lumferatur cum Ecclesia Christi, hoc est, piorū cœtu, ex luma cœlesti pronunciante, quæ testimonia habet ex pubatis scriptoribus purioris antiquitatis.

magna etiam dignitas atch authoritas, tamen non tande de corum necessitas, vt sine illis vera & syncera doctris akeligionis conservari, aut hæreses extirpari nullo mos possint: cium neces hæreses omnes per ea sint sublatæ, impersecie sopitæ, testibus D. Augustino & experience

tia. Sed etiam multo plures in is locis, quibus exorta funt, etiam extinctæ,

37. Si verò talis felicitas Ecclesiæ contingat, vt pia & legitima Synodus possit cogi, nihil optatius, nihil melius nobis posse contingere, eamés non solum audiremus, sed quoquo modo possemus, nostra officia & obedientiames deserremus.

38. Eiusmodi Synodi ex sacra Scriptura pronuncians tis Decretis pijs, omnia Ecclesiæ membra merito (id quod haud dubie factura erant) ex animo obtemperarent: qui verò odiose contradicerent, tam ab Ecclesia excommunicandi, quam à politico magistratu, custode cotius Decalo

gi, debitis poenis cohercendi erant.

39. Etsi autem non ignoremus, eorum, quæ hacenm à nobis de Concilis dicta sunt, plerace cum Conciliorum quorundam, quæ iam aliquot seculis sunt celebrata, con suetudine pugnare: tamen hanc à nobis præscriptamsor mam, Apostolicorum, & Ecclesiæ primitiuæ, ateraliorum quorundam Conciliorum generalium suisse, st, qui eastwidiose, & sine præsiudicio euoluunt, manifestum essedubit non est.

40. Qu'od verò hac magna ex parte abrogata, plas n'e alía & long'e diuería forma, Concilia sunt instituta, & celebrata, id partim fraude & tyrannide Pontificum Ros manorum est factum, qui Ecclesiæ filis Dei suamibettas tem & priuilegia eripuerunt, & vi omnia adseputaxes runt: partim verò in pœnam peccatorum.

41. Quare recte facit Ecclesia, ius suum tandemabins

iustis possessoribus postliminij iure repetendo.

42. Qu'od si Concilium verum & legitimum, velpro pter potentiam illorum, qui tyrannidem in Ecclesia extra cent, administrationem omnium (cum tamen nihilminum m pot um fa m in kripti

Prop Coi

m,qui hpart nferei

a, acq; pbit. V dispe

De So

agnum

8

ius

ed

ci

ns

od

ui

ak

us

m

D

W

Magant) fibi viurpantes, vel alias ob caufas impetrare porest Ecclesia fili Dei :pi doctores nihilominus of um facere pergant, scientes laborem suum non fore ir min Domino, sed se Deo grata, & Ecclesiæ salutaria, riptis & viua voce facturos: & ferant ea, qua, Domis ermittente, aduersa & perícula accidunt; idos exems Prophetaru & Apostoloru, qui in hoc mundo legitis Concili cognitionem impetrare non potuerunt: 8% eftent sententiam summi Iudicis, viuorum & mortus mouivel in hac vita, si ita videbitur, deleta altera ins parte, vel certe in extremo iudicio, fententiam fue feret, & de tota causa pronunciabit, omnia fcandala mo suo tollet, & paleas, zizania, persegutores pios a actidololatras omnes perpetuis cruciatibus mane bit. Veni Domine lesu iuste ludex, & congrega filios dispersos, & misere aflictos. Amen.

DISPVTATIO

De Scriptoribus Ecclesiasticis, quos Pa=

Quæstio.

Vm Pontificij nos à limpidissimis sacrosans Anno 1570. ctæ Canonicæ Scripturæ fontibus & authos ritate, ad Patrum interpretationem auocent, hances in componendis religionis contros uersijs normam essevelint, quæstione non gnum essevilum est: vtrum gorum interpretatione

SSs

ftans

standum sit in omnibus, an vero iuste & bona illonin gratia, ab els, & in quibus recedere liceate

Propositio prima.

Præceptum Dei extat apud Prophetam, quonos de femitis antiquis vult interrogare, & videre, qua livia bona, ve ambulemus in ea, addita promissione, nos invene turos refrigerium animabus nostris.

> Quibus verbis nos Spiritus sanctus revocat ad viam, in qua Fatresambulauerunt, hoc est, vt vulgo im loquimur, ad veterem Patrum religionem.

> 3. Porro ad veterem religionem quodattinet, & que nam illa sit, de ea peculiari à nobis Disputatione, quanti opus fuit, est tractatum: iam itacs de Patribusagemus,

Gen.5.11.

Patres vero Ecclesia, secundum Scriptura fora sententiam, vocamus primim Patriarchas, lumina Ecdo Rom.3.11. fiæ Dei, qui in ea ante & post diluuium vixerunt, ex qui bus Christus secundum carnem natus est.

1. Cor. 4.

Eph.2.

Deinde hoe modo præcipui doctores Eccleliz, vi delicet sancti Prophete, & Apostoli Dei electi, reclequo Patres dicuntur, super quorum fundamentum, hocelt, doctrinam, qua fundamentum iecerunt, Ecclelia elizate ficata.

Luc.16. LBC.10

6. Hos Patres Ecclesia audiendos Christusiplecoms mendauit, inquiens: Mosen habent & Prophetas, hos au diant. Item de suis Apostolis: Qui vos audit meaudis.

7. Ex horum scriptis, & secundum illa, religionis con trouerlitas esse dijudicandas, pio nulli dubiumestiquo proline etia in propria & peculiari disputatione de Sacro fancia

Atz Si

efrat

antu erfum L S

mob

pret

fias in

n Pa

offolo

milir

hylost erior

kor, E

diplo p

1 1

mim

tita po

mitis (

byrint

KKETU

obos i

TUPLU

meft in

viere e

ingu:

Viatur

14.

orun de Scripturæ Canonicæ authoritate, a nobis est des

Esti autem hæc verbotenus pontificijconcedere antur: tamen reuera longe aliud sentiunt, & plane

, Scripturas enim sacras Prophetarum & Apostos mobscuras & ambiguas esse nugantur: ideocs Patru mretationem sequendam, & secundum hanc contros

fasin causis religionis ortas, dirimendas.

m. Patres autem vocant scriptores Ecclesiasticos, post pholoru tempora exortos: non tantum classicos illos, igustinum, Ambrosium, Hieronymum, Cyrillum, hyostomum, Basilium, & similes: sed etiam illos, qui desioribus temporibus vixerunt: Thomam, Scotum, ikot, Bricot, Mestret, & alios eiusdem farinæ, nomina hospene timenda sono.

Ingens porrò inter hos scriptores est discrimen.
Imim gratus est nobis priorum labor, & in multis vtis
imposteriores nouum & sermonis, & doctrinæ genus,
initis Quæstionum ac Disputationum vanissimarum
hyrinthis intricatum pepererunt, ince Ecclesiam Christi

exerunt.

de

via

LOS

ad

iam

ntil

CITE

do

Vb.

U

M. Scholasticos hos vno nomine appellant, qui ex interestis, Theologia scilicet & Philosophia, vnum impum produxerunt: de quibus in præsentia nobis utsinstituta disputatio: & quo loco sint habendi, nes threest doctorum, qui ignoret: & ab Erasmo, literarum inquarum restauratore, non vno in loco est ostensum.

Ad priorem Patrum ordinem quod attinet, bet illorum vtiles esse Ecclesiæ judicamus, si recte

Pratur.

4 Nam suo testimonio confirmant, nosque certiores SSs 2 reddunt,

libris

mea:

daru

siam

m 20

omina ma S

m,qu

apolle atrecij

dimon

merit e

12. 8

mfcri

w. Nan

m Patre

4 S

ton(de

tate, de

kipli i

mico

perfu

4. E

Inti.Sed

marum

reddunt, scripta Prophetica & Apostolica divinitus, & sipsismet Prophetis & Apostolis, quorum nomina prase runt, esse tradita, quæ ab eis quasi manuum traditioneper maiores suos & antecessores acceperunt: & hocmodores stess sunt, qui docent, hæc scripta & doctrinam vereab Appostolis esse traditam.

15. Preterea multa, quæ in eis obscuriora videbantur, suis commentarijs, facta locorum collatione, illustrarunt, atcp ita non solum Ecclesiam suis temporibus rexerunt, vorum etiam monumentis suis posteritatem de multis villis

ter docent, de each bene sunt meriti.

16. De multis doctrinæ cœlestis partibus, & articulis insignia habent testimonia: de Trinitate, de peccato originali, Baptilmo infantium, vsu cœnæ dominicæ, numero Sacramentorum, pænitentia, vsu adiaphororum, & alis, quibus nos suo testimonio confirmant.

nobis describunt, quod aut quale doctrinæ genus suent vsitatū, quæ forma Ecclesiæ, qui cultus, quæ ceremonia, quæ hæreses, qui doctores singulis temporibus, & quæ de ctrinarum sedes. &c.

18. Adhæc, vtilisime omnium temporum Ecclesis suis laboribus inseruiunt, synceram religionis docirinam contra hæreticorum corruptelas, errores, hæres, & falla dogmata suis scriptis & disputationibus, ex sacra scriptu

ræ fontibus defendentes.

19. Et omnino sentimus, nullum dogma in Ecclelia Dei nouum, & cum tota antiquitate omnium temporum pugnans, recipiendum: cauendas etiam & vitandas prophanas vocum nouitates, nec temere vsitatum sermonis genus mutandum, aliudes vetustati ignotum, in Ecclesiam inuehen

& h whendum, fed formam fanorum verborum retinens

eper 10. Audienda itacs & legenda effe iudicamus Patrum m, propter causas commemoratas, & si quæ sunt aliæ les: fed tamen cum iudicio, & fobrie, ficut Augustinus ibris etiam Macchabæorum pronunciat:vt videlicet eaamplectamur & sequamur, si ipsi sacrosancia Pros arum & Apostolorum scripta sequatur, eorumig sens mim affequantur, & cum ea confentiant, ad quam tans mad normam, regulam & judicem funt illa omnia minanda & probanda, authore Apostolo: Omnis Pros Rom. 12. ma Scripturæ fidei sit analoga.

L. Contra huius enim sententiam, nullorum homis m,quocunce tandem nomine, numero, atca authoritate spolleant, commentarii, sententiae, decreta & dogmata mrecipienda. Ad legem, inquit Propheta, magis, & ad fimoniu eius. Quod si non dixerint iuxta verbum hoc, Esa. 8.

meriteis matutina lux.

rafe

otes

As

ur.

int,

ve

tilis

ulis

righ

חפום

lijs,

un

iz,

dox

lijs

a

H

12

m

10

m

116

u. Sed nece vbi cum facra Scriptura Canonica Pas macripta consentiunt, par est horum cum illis authoris 8. Nam propter verbum Dei credendum est, non pros mPatres.

4 Sic D. Augustinus ad Hieronymum scribit: Alios August. Epistola de Patribus loquitur) ita lego, vt quantalibet fans 19 ad Hieron. me, doctrinace præpolleant, non ideo verum putem, tipli ita senserunt: sed quia mihi vel per illos authores unicos, vel probabili ratione, quod a vero non abhors

persuadere potuerunt.

4. Etiterum alibi: Distincta est a posteriorum libris August. contra tilentia Canonicæ authoritatis, veteris & noui Testa Faust. Manich. mi.Sed nullo modo illi sacratissime Canonicarum scris Fraum excellentiæ coæquantur : etiam in quibuscunch

SSs corum thoritas. Tamen liberum ibi habet lector, auditoriu indiciu, quo vel approbet, quod placuerit, vel improbet, quod offenderit. Si cui displicuerit, aut credere noluerit, non reprehenditur: in illa non licet dubitare, quod verum sit.

25. Si verò alicubi à Scripturæ sacrægenuina sentene tia Patres deslexisse appareat, salua, quæ illis debeur, reun rentia, nobis ab illis recedere & dissentire licet.

abili

ior in

no, qu Licri

kerei

molico acedar

AVA

3. P

to Gr

morita

winr:

WW Bo

mit, Le

inleliæ p

VE FV

III, pr

. E

dus au

. Et fo

adus co

gand

26. Necs ita ad illorum scripta, sententiam & authoritatem sumus alligati, ve quæuis illorum sine discrimine

& judicio amplecti teneamur.

27. Et hoc est, quod Christus prohibuit, dicens: No lite vocari Rabbi. Vnus est enim magister vester, &c. Et Patrem nolite vocare vobis super terram. Vnus est enim pater vester, qui in cœlis est.

28. Hanc etiam libertatem Spiritus sanctus per eleti sua organa Apostolos, Ecclesia, singulisca eius membro

concessit.

29. Omnia, inquit Paulus, probate, & quod bonna est tenete. Item: Oportet Deo magis obedire, quam homi nibus. Et: Nolite credere omni spiritui, sed probatespiritus, num ex Deo sint, Item: Caucte vobis à Pseudoprophe tis. Quemadmodum & Apostolus: Si nos, aut angelus de cœlo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizatis mus vobis, anathema sit.

August. contra Faust. Manich. lib. er. cap. 5.

30. In qua sententia D. quoch Augustinus est chini, in hac verba de scriptoribus Ecclesiasticis censes un nuncians: Quod genus literarum non cum credentino cessitate, sed cum iudicandi libertate est legendum.

August. contra Grescon. Grammat. lib. s. cap. 32. 31. Et idem alibi: Ego huius (Cypriani) authorita non teneor, quia literas Cypriani non vt Canonicash beo, sed eas ex Canonicis considero, & quod in els dium Scripturarum authoritati congruit, cum laude eius mio, quod autem non congruit, cumpace eius respuo. oftea: Nunc verò quia Canonicum non est, quod res ca libertate, ad quam nos vocauit Dominus, eius vis odaliter fapuit, non accipio. Et paulo post: Quapros hahoc Cypriani no accipio, quamuis inferior incoms militer Cypriano, ficut illud Petri Apostoli, quod gene hidaizare cogebat, necaccipio, nec facio, quamuis ins brincomparabiliter Petro.

In eandem sententiam Gelasius Papa quoch Des m, quod cum 70. Episcopis fecit de scripturis Apocrys Meribit . Postquam enim enumerasset Patrum scripta, lurerales Epistolas Paparum, addit: Sed cum hac ad holicorum manus adueniunt, beati Apostoli Pauli medat sententia: OMNIA PROBATE, QUOD

MYM EST, TENETE.

udie

bou

TCS

ne

UC

hos

nine

Ec

nim

auis

uit.

bra

ine

ritali

25 12

ining

nbi 3. Nota funt innumera fere alia quog D. Augustini lanc sententiam testimonia, quæ partim etiam in Des mo Gratiani recensentur, quibus oftendit, nos Patrum moritate non ita teneri, vt in illorum verba & sententias fpiris wiuraci.

phe 4 Sicrecte quoc Concilia Basiliense in saluo cons iste Mu Bohemis dato, in quo de judice Concili agitur, des Concil. Ball. mit, Legem diuinam, praxin Chrifti & Apostolicam, & seff. 4 tideia primitiua, vna cum Conciliis, DOCTORIBVS VEFVNDANTIBYS SE VERACITER IN EAS III, pro verissimo atos indifferente Iudice admittenda,

Etmanifestæ sunt rationes. Quia fides ex auditu: aus autem per verbum Dei . Item: Omnis homo mens Et solus Christus Ecclesiæ doctor à patre cœlesti aus dus commendatur, qui & iple nobis Apostolos dos ma audiendos proponit.

36.Inter

36. Inter Apostolos autem & alios quoscung sequen tes doctores, vel Patres, ingens est discrimen, quod ad dos Grinam & authoritatem attinet. De illis enim certifumus, qu'od scribendo nihil errauerint : neque etiamde veritate scriptorum, quæ Ecclesiæ post se reliquerunt, dubitarelis cet: quod de his affirmare nequaquam possumus,

37. Imo plane contrarium de se ipsi spontesuafatens Bast. Epist. 77. tur, sicut Basilius de se scribit: Non enim, inquit, negamus. nos infinitis erroribus subiectos ese, cum homines limus, & in carne viuamus. Loquitur autem de erroribus in dos

ctrina, quos vult ab alis ad se missis corrigi.

De facrofanetæ Scriptura autho. ritate.

Quod igitur ad interpretationem Scriptura à Par tribus factam attinet, ad quam nos perpetuo Pontificijabs legant, each nos tanguam facrofancta stare volunt, in pras fata disputatione demonstrauimus, cum ex ipsis sacris lis teris, tum etiam scriptoribus Ecclesiasticis, interpretatios nem sumendam este ex ipsa Scriptura sancta, secundums dei analogiam, confideratis antecedentibus & confequent tibus, facta locorum collatione, & ex linguarum, inquis bus scriptæ sunt, fontibus. Seipsas enim interpretantur. Et August de doctr. quod alicubi scriptum est obscurius, id alibi planius habe Christ. li.3 cap. 26. tur. & manifestius.

39. Patrum vero interpretationes, quæ ex facra Scris ptura desumptæ sunt, cum each consentiunt: etli nonrepus diemus, sed grata mente amplectamur, tame negamus, eas cum credendi necessitate, sed cum iudicandi libertateles gendas effe, vt Augustinus loquitur.

40. Quod si has corum interpretationes adeo ellene ceffarias affirmetur, ve ablog his facra Scriptura intelligi nequeat : vnde quæso Ecclesia filij Dei scriptura interpres tationem habuit, antequam hæc Patrum scripta & interi pretationes prodirent? Et vnde nam ipli hauserunt Pamo

interpres

equa ez lipi

ione

ased

43.

E VO

ribus:

tur,

dicet A

m pal

modari

where

tecript

mt, tra

mo ita wierios

Aim, ic

ecelsio

mubus

Poteri a

uens dos

nus.

tate elis

cns

us,

ius,

dos

Pas

abs

oras

s lis

tiof

mfi

iens

quif

: Et

bes

cris

DUS

28

es

ne

ligi

ores

ters

ITO

pres

werpretationem, nisi ex frequent Scriptura lectione & diratione?

u. Sic Diuus Ambrosius de se testatur: Ego raptus ficije ribunalibus, atquadministrationis infulis ad facerdos ndocere vos cœpi, quod iple non didici. Itach factum aprius docere inciperem, quam discere. Discendum m simul mihi est, & docendum.

Et ne quis existimet, vna cum infula Episcopali. nine iplum quali afflatum, & illustratum, vt statim missciret: vnde habuerit, non dissimulat: Si, inquit, mas Idem comment.in gradam mentis tuæ scripturarum ianuam pulses, & ez. elintocculta, diligenter examines, paulatim incipis nonem colligere dictorum: Et aperietur tibi non ab aleda Dei verbo.

4. Nam quod de sensu & interpretatione Scripturæ avoce facta ab antecessoribus, & Apostolorum audis mbusad posteros transmissa de corde in cor a multis ase hur, præterquam qu'od hæreticum quid sapit, qu'od vis that Apostoli non omnia omnibus reuelarint, sed quæs mpalam & vniuerlis, quædam secreto & paucis des marint, sicut refert Tertullianus de præscript, aduers whereticos: facilius etiam dicitur, quam probatur.

44. Non quidem negamus, Apostolos certum tenuis toriptura facra sensum, eumog Ecclesis, quas fundam, tradidiffe eciam viua voce. Sed quod hicfenfus permo ita sit per ordinem & successionem doctorum ad meriores ables vila corruptela traditus, & propagatus im,id vero pernegamus.

4. Puritas enim doctrina, non ita certo lemper cum mesione, vt hæreditas bonorum temporalium a pas mibus ad liberos transmittitur: sed vt plerunce liberi & Meria Maiorum suorum virtute degenerant, ita etiam doctrinæ

Ambrof. de Of-

doctrinæ synceritas raro à posteris retinetur.

Quia facilis laplus est in errores à vera doctrini & religione, quam Saran vbick corrumpere conatur. etiam veris & synceris doctoribus superstitibus, ida etis am in populo & Ecclesia Dei.

Et impia multitudo, atch falli doctores lape præualent, ac numero & multitudine vincuntinecylor adeo ferio religionis cura omnes æqualiter tanguntur,

Led aliud quærunt aln.

Hoc exempla omnium fere temporum testany tur in historia sacra. Absente Mose in colloquio cum Deo Super montem paucis diebus, Israelitæ cum suo Pontifice Aarone in fodisimam idolomaniam sunt prolapsi. Idem accidit post obitum Iosua, aliorum piorum Iudicum & Regum. Imo temporibus Prophetarum Helia, leremia, & Elaie, qui clamat, speculatores, hoc est, doctores & Epi scopos, siue Pontifices populi Iudaici, omnes cacoselle

49. Et tam amplas illi in veteri Testamento promis siones Dei, de ipsius præsentia, gubernatione, & donish buere, qu'am nostri in nouo Testamento: Inambulaboin eis. Et: Ero eis in Deum, & ipsi mihi in populum, liem: Hoc est fœdus meum cum eis, dicit Dominus: Spiritus meus qui est in te, & verba mea quæ posui in oretuo,non recedent ab ore tuo, nece ab ore seminis tuiviginpers petuum.

lerem.7.

50. Hinc vanissimæillæglorationes: Templum Do mini, Templum Domini, &c. Non recedet lex'a Sacerdou te, nece visio à Propheta, &c.

51 Obscurum non est, quid acciderit Ecclesis Co rinthiorum & Galatarum tempore noui Testament, miqua viuo Apostolo Paulo post eius ab ipsis discessum: in quo

mores :

udqu

OVOC

onis f

poril

erro

noru

mab.

otis il

, isce

men

ponu

14 I

tpræte:

retur,

mata,

meban

m& o

ablcon

m: vn

95. F

imus, n

mra fun

mauer

1. 1

mndi

Hum S

MIS COL

rin

epe

vía

tur,

fans

Deo

dem

m &

mia,

Epie

elle

miß

is hav

ni oc

(cm:

ritus

non

ers

00

das

orch

, sectas & prauas opiniones non sunt prolapsi? douos tamen sensum Scripturæ fidelissime inculcauit evoce, nihil intentatum relinquens.

tur, Nec semper pariter floret in Ecclesia doctrinæres etis mis synceritas, nec donum interpretationis omnibus poribus est illustre: nec caret Ecclesia semper omnis proribus. Sicut præcipue de horrendis tenebris pos morum temporum Christus & Apostolisunt vaticis

Et quod de Scripturæ sensu Ecclesiæ tradito viua mab Apostolis dicitur, id multo certius & verius de misillorum intelligi potest. Hæc enim semper loquuns tifice ijig animi sensa multo commodius exprimi possunt, mendari antequam emittantur, quam quæ oretenus ponuntur & traduntur.

4. Id quod profecto Apostoli editis scriptis fecerunt, matextu sensus illius viua voce traditi, Ecclesia impos mur, quæ tamen illorum scripta non sunt Sphyngis æs mata, aut oracula Delphici Apollinis obliqua: sed quæ michant, plane & perspicue suis voluerunt communis m&omnibus esse aperta & obuia, & mysteria a secus bibliondita, clare & manifeste bona fide Ecclesia explis m: vnde & lux mundi à Christo ipso dicuntur.

15. Patrum igitur interpretationem nec per omnia res mus, nece recipimus: sed ita, quatenus ex ipsa sacra Scris mulumpta est, & cum eadem consentire eam ipsi nobis waverint.

1. Nulli enim absoluta & plenaria Scripturas inters landi potestas est concessa, sed omnes & singuli ad cons hum Scripturæ & fidei analogiam sunt alligati. Nec aufquam est recipienda interpretatio, nisi eam cum Scris quo maconyenire demonstret,

57. Sicut TTt

57. Sicut desummo Sacerdote & Iudice, ad quos le raelitæ in causis dubijs ablegabantur, dicitur quidem, aus diendos effe, & mandatur illis, vt quodcung dixerint, qui loco præfunt, faciant: fed tamen additur : Si fecundum les gem Domini te docuerint.

58. Nam in Ecclesia, quæ est libera, & cui in libertas te, ad quam Christus eam vocauit, standum esse pracipit Apostolus, nullum locum habet illud Pythagoricu, quod de suo magistro, avès ¿pa, dixerunt illi: sed soli Deo, Pros

phetis eius & Apostolis conuenit.

De alijs verò omnibus quibuscuncy posterioribus illud Pauli, imo ipliusmet Spiritus sancti, tenendum eft: Omnia probate, quod bonum est tenete. Et illud Christit Oues meæ vocem meam audiunt, alieni verò vocemnon audiunt, sed aufugiunt ab eo. Et 1. Ioan. 4. Charissimi nos lite omni Spiritui credere, sed probate Spiritus, numa Deo fint.

Sed negt ipsimet Patres hoc'a nobis sibi tribuipo 60. stulant, vt omnia ipsorum dicta, scripta & placitainem nibus absca vllo iudicio recipiamus, cum vltro feerale profiteantur: sed tum demum fidem sibi haberi volunt, cum ipfi fua Scripturæ authoritatæ confirmant.

Augustinus, qui inter Patres primas faciletenet, August. Epist. 7- de se scribit : Vos autem, si me talem afferitis, vime nus quam Scriptorum meorum errasse dicatis, frustra labos ratis, non bonam causam suscepistis, facile inemeiplo

Id, de anima & eius orig.lib. 4. cap.t.

Id. de Bapt. contra iudice superamini. Item: Nece vllo modo meas literas ab Donat. lib.5.ca.17. omni errato liberas audeo vel putare, vel dicere. liem: Neque enim negare debeo, sicut in ipsis Maioribus, ita multa esle in tam multis meis opusculis, que iusto iudis cio, & nulla temeritate culpari possunt: quam ob causan & libros Retractationum scripsit.

62.De

riel

i,vel

ndun

eliceat

m ve

m Pa

raita

pxime

mias,

um du

Miptus

mate,

HNSV

inz eo

rticos & Parus

64.

prop

Kerta

bregul

Intatio1

65.

tos If

, aus

, qui

m les

Ttas

ipit

bou

eft:

raffe

unt,

net,

03

ab

m:

it2

idis

2111

De

1. Dealis verò Patribus ita scribit: Nece enim quo August. Epist. 11. mliber Disputationes, quamuis Catholicorum, & laus forum hominu, velut scripturas canonicas habere debe sytnobis non liceat falua honorificentia, quæ illis des mhominibus, aliquid in eorum scriptis improbare ats respuere, si forte inuenerimus, quod aliter senserint, im veritas habet, diuino adiutorio vel ab alis intelles wel a nobis. Et iterum: Sed si diuinarum scripturarum, Idem Epift. 192. Prog rum scilicet, quæ Canonicæ in Ecclesia nominantur, apicua firmatur authoritate, fine vlla dubitatione cres ibus Indum est. Alijs vero testibus vel testimonijs, quibus alis deredendum esse suadetur, tibi credere vel non credes risti: liceat, quantum meriti ea admonentem ad faciendam sie non m velhabere, vel non habere perpenderis.

6. Sed Pontifici sentiunt, sacram Scripturam secuns 1105 mPatres ese interpretandam, corumos interpretatios ncx mitaelle sacrosanctam, vt ab illa non liceat recedere, por mime cum non suas sententias proprias, aut alijs cons oms mas, sed communia & certa proferunt dogmata, aut defensione Camduo vel tres consentiunt : Aut cum in expositione tholica Confessio lipturæ sensum aliquem afferunt, non dubitantes de do leg. Brentij. mite, QVAMVIS SCRIPTVRA ILLA ALIVM ENSYM NONNYNQVAM HABEAT, tummas meeos nobis esse authoritatis, adeoct tanta, vt sine hæs tios & schismatis nota contemni non possint. Hactenus Petrus.

64. Primum, quis nos certos reddet, quando sentens proprias, quando contrarias, quando comunia, quans kerta aut dubia proferant dogmata : Itach hanc sequens orgulam, perpetuo nobis de genuina Scripturæ inters matione'a Patribus facta dubitandum foret.

65. Deinde res est plane impossibilis in tanta script 05

rum multitudine & varietate, in quorum lectione per on nem vitam occupari nos oportebat. Et quando tandem ad

îplos fontes Ifrael perueniemus?

ipsum, tum Prophetas, maxime vero Apostolos, quitam admirandis Spiritus sancti donis fuerunt ornati: si dicas mus, tantam in illorum scriptis esse obscuritatem, quod ad sententiam in eis attinet, vt nullus certus sensus exils his possit erui, nisi tot commentariorum plaustris illustrens tur.

Ierem.jt.

67. Et vbi manebit illa Dei promissio de luce noui Testamenti, quam tantam fore prædictum est, vtomnes Deum agnoscant à minimo vsc ad maximum?

68. Autexistimandum neest, Patres hosce posterios res maioribus Spiritus sancti donis esse illustratos, quim Apostolos ipsos, quibus Christus iuxta promissionem suam in die Pentecostes, non solum miraculorum, & linguarum variarum dona stupenda contulit, sed ita Spiritu sancto illuminauit, vt in OMNEM veritatem eos induceret, vnde & sux mundi ab ipso vocantur.

69. Cumq tantis Spiritus sancti donis suerint omati, aut non potuerunt, aut non voluerunt ea, qua intellige bant, Ecclesiæ proponere maniseste & perspicue, vtaba vicissim intelligerentur, sed tanquam Eleusinia sara & mysteria abscondita esse malebant, aut folis Sybillinis mas gis incerta: quod de ipsis sentire impium est, & absordita te non caret.

70. Quanta verò hæc est impudentia, quòd itanos volunt Patrum interpretationi esse addictos, eam viam plectamur, & sequamur, quamuis Scriptura sacra alium habeat sensum; Nunquid isti homines satis sani esse viden tur;

71.E

ple

diad

ndra

fom

acce

quòc

75

inter

tum i

76

tiaru

bus p

bbor

fed qu

77

tentio

nit, sec Scotif

Bop

am p

dwini.

78. Donhi OUR

i ad

um

am

cas

od

rens

noui

nnes

erio#

uam

nem lins

iritu

ndu

rnas

llige

abea

ra&

mas

itas

anos

tame

alium

ridens

71.E

71. Et à quo tandem Patres istos magis interpretes muntatis Dei, qu'am Apostolos ipsos, toti Ecclesia ab momet Christo commendatos, audire subemur?

72. Nec caret ea res periculo, cum sæpe contrariæ in hum Scriptis eiusdem loci Scripturæ interpretationes periantur. Vtri igitur tum sides erit adhibenda, & quis indexe.

73. D. Ambrosius locum Genes. 3. interpretans, af Ambro. lib. de Paimat, Adamum dixisse, peccatusum, & reputatum esse radiso. cap. 14.

74. Contrà D. Augustinus eundem locum enarrans, August. de Gen.

Matur Adamum more superborum, non agnouisse lape contra Manich.

lib.2.cap. 17.

msum, sed culpam in vxorem transtulisse, quam à Deo

meperat, & hoc modo voluisse ad Deum pertinere ipsum

mod peccauerit.

75. Sic Augustinus vestem nuptialem de charitate Contra Donatist. herpretatur: Ambrosius verò de Christo, quem indumé lib.1.colla.cap.20. lib 5. Epist. 22.

76. Petrus Lombardus, quem Magistrum Sentens tarum ideo appellant, innumeras ferè sententias ex Patris bus pugnantes colligit, quas conciliare magno studio & bore conatus est, vt esset concordantia discordantium: sed quam feliciter, penes lectorem sit judicium.

77. Hinc plaustra multa & ingentia librorum Senstationariorum, inter quos tamen multo minus conues mi, sed secta hinc ortæ, & familiæ diuersæ, Thomistarum, kotistarum, Occamistarum, & aliorum variæ & peculiæs popiniones. Hic nulla vnquam certa regula, sed homis amplacita & opiniones, neglecta & amissa amussi verbituini.

78. Hîc nulla certitudo in religione, nulla fides, quæ nonhumana nititur opinione, sed verbi Dei veritate nullus

lus verus consensus, sed magis conspiratio, quamin veri conscientiæ certaminibus sequitur dubitatio, & tandem vel Epicureismus, vel desperatio.

79. Nech verò solum Patres alij aliter eadem Scriptus ræ loca & testimonia interpretantur, pugnantes quasiferut sententias, sed ijdem secum ipsi pugnant, contrarias quius

dem loci expositiones afferunt.

80. Cyprianus Ecclesiam iam super Petrum, iam ves ro super Petram, id est, Christum ipsum, Domini voce sun datam docet.

Ambro. ferm.6.

SI. Ambrosius Martyres sui sanguinis profusiones. Iutem nobis peperisse dicit, qui tam sacrata hostia pronos stra propitiatione Domino sunt oblati. Idem vero alibi Christi passionem nobis ad salutem sufficere affirmat, As postolorum vero nobis contulisse ad exemplum. 80

mio

Dem 1

derre

87

tum T

mmp

pecca

nobis

res teg

ktur p

norem renia c

um A

reod

tolgen

nervit

qui pro

Serm . 66.

82. Augustinus peccata post baptismum contracta iam propter baptismum dimitti, iam verò eleemosynisess August Epist 30. piari docet, inquiens: Quicquid ab eis, qui post acceptum hantismum hantismu

baptismum hie viuunt, infirmitate humana contrahitu quarumcunce culparum, propter ipsum lauacrumdimin titur. Idem tamen parūsui memor in alia Epistola contra

dicit: Quicquid autem post eam, quæ sit in baptismo, ablutionem, peccator in hac vita manendo peccamus, etiams non tale sit, quod à diuinis remouere compellat altaribus, non dolore sterili, sed misericordiæ sacrificis expians.

83. Sed nece erroribus carent scripta Patrum, quibus propter reuerentiam libenter eramus parsuri, nisiaduris sarij eò necessitatis nos adigerent, cum adeò non solum importune, verum etiam improbe eorum authoritatem vrgeat, eace nos premere conentur, quasi per omnia abips sorum stent partibus, cum facile nobis esset, plerace Pontis siciorum dogmata & cultus, è Patrum libris & sententi resutate.

Id.Epift.54.

veri

dem

ptu:

erűt

ius

ves fun

efas

nos

alibi ,As

racta

sex

nut

hitur

imits ntra

blu

amli

bus,

195 bus

ST9

atem

b ips

ontis

rentiz

Itare,

whate. Causa itacy nobis exponenda sunt inuitis, quo musper omnia ipsorum interpretationi acquiescere pos mus.

Cyprianus Martyr vult ab hæreticis baptisatos baptilari, ide in Concilio Africano cum multis Episco sdecrevit: qui error ab Ecclesia est refutatus, & repudia:

8. Idem beneficium Christi in Baptismo consumptu Cypria lib. de Ehipoltea laplis per eleemofynam, remissionem peccato, leemos. mpetendam docet.

86. Contrà nos docet sacra Scriptura magno cum mensu: non esse aliud nomen sub coelo hominibus da & Ad. 4.10. m, in quo oporteat nos saluos fieri, nisi per Christum, miomnes Prophetæ testimonium perhibeant, remissios impeccatorum per nomen eius accipere omnes, qui cres imineum:nec esse in alio quoquam salutem.

87. Ambrolius dicit, meritis virginum delicta parens Ambro. de virg. mredimi. Idem vocat virginem propitiatricem delicto 10.11. Id. lib. 1. ad virg. umparentum. Idem docet, Martyres, si quæ habuerunt lapsameap. 4. pacata, proprio fanguine etiam lauisse: Deum quoce alía Id. lib. de viduis. Mata nostra sanguine fili sui abluere: Alia, inquit, donas Lib. 10. Epist. 82. nobis, vtbonis operibus & confessionibus nostros erro; Id. Epist. 84. Ser. 31. is tegamus. Idem: Aut quæ salus nobis esse potest, nisi ies unio nostra eluerimus peccata ? Per charitatem omne des tur peccatum. Affirmat quoch, eleemolynam indulgens forem effe, quam lauacrum aquæ: quia hic semel tantum mia detur, illic toties, quoties eleemosyna detur. Item: Pe; Super 22. cap. mfleuisse, vt lachrymis suum posset lauare delictum. Et Hexaem, lib.s. teodem: Soluamus pijs fletibus culpam, mereamur ins cap.vlt. tilgentiam peccatorum: Fleuit errorem suum Petrus, & neruit, vt aliorum aboleret errores: fleat pro nobis Petrus, piprose bene fleuit, & in nos pia ora Christi conuertat.

Dauidi

min

mbu:

me s

mipti

hila

qua

Beiu

tits T

inte a

onftr

o,vt.I

91.

Mant

bimp

n, qua

atorus

tr. Iter

merge

mite

morfus

pseleer

nofyma

um no

budean

missic

92.

Mit, f

tem s

bicebar

contra

ardictu

cap.7.89.

In 2. ad Corint. cap.6

Lib. Apol. Danid Dauidi tot operibus mirandis, vnius sanguinem tectum non credimise Et Dominus traduxit peccatum tuum. Fre go remissionem meruit iniquitatis, & texit charitate att operuit peccata sua, texit operibus suis. Idem dicit: Patiene tia est quæ saluat homines. Ouis non tetros istos errores miretur intanto vis

ro: Soli Christo hæc omnia competunt, quæhichominum meritis tribuit. De illo enim folo dictum est: Et ipse redimet Ifrael ex O M N IB V Siniquitatibus eius. Item: Iple eft pros pitiatio pro peccatis nostris, &c. Sanguis lesu Christistis eius emundat nos ab O M NI PECCATO. Et quod Apos stolus fidei tribuit, qua remissionem peccatorum colequa mur, vt tegantur coram Deo, id bonus hic pater operibus hominum, eorumice meritis adscribit, ex verbis Davidis male intellectis, contra Apostoli interpretationem. Viri

ergo hic interpreti, Paulo, an Ambrolio fidem habebimus Quod mirum fane est, cum iple ex professo enars 89. rans Epistola ad Romanos, textus euidentia ductus, mul toties affirmet, nos sola fide, & no operibus iustificari: vers ba eius hæc funt: Iustificati funt gratis, quia nihil operans tes, neck vicem reddentes, SOLA FIDE iustificatifunt dos no Dei. Qui legem servant sive Mosis, sive natura, iuftife cantur ad prælens, ne rei fint in præfenti iudicio. Qui fece rit legem, vivet in ea, hoc est, non morietur vt reus; nectas men meritum ex hoc habebit apud Deű, sed sideicausam. Quomodo ergo Iudei per opera legis iustificari seputatius stificatione Abrahæ, cum videant Abraham nonex opes ribus legis, sed s O L A FI D E iustificatum? Non ergo opus Ambrosio dicitur est lege, quando impius per SOLAM FIDE Miustificatur apud Deum. Secundum propositum gratiæ Dei, sie decres tum dicità Deo, vt cessante lege, SOLAM FIDE Mgra tiæ Dei posceret ad salutem. Sicut & Dauid dicit, hocips fum

Pfalm. 130. I.loan.2. 3. Joan. 1. Rom.4.

Pfal.37.

Amb.in Epift. ad Rom.cap.3.4.

Nota. SOLA FIDE iuftificari hominem quater ab in yno contextu.

frum tomuit exemplo Prophetæ. Beatitudinem hominis, cui Imaccepto fert iustitiam fine operibus, beatos, dicit, de mbus hoc fanxit Deus, vt fine labore & aliqua observa? mesola FIDE iustificentur apud Deum.

90. Hieronymus passim conjugium male detortis Hier. lib. r. aduermoture facre sententijs vituperat : & secundas nuptias Item ad Gerontila scortatione differre pronunciat: discrimen ciborum am de Monogamyam cultum laudat. Non est instituti nostri, singulos neius errores refutare, quod copiose à nostris sint mule mis refutati. & crassiores in tanta verbi Deiluce & clas nte appareant, quam vt operosa opus sit resutatione: mftraffe fatis est: & victoria, sententiæ eorum manifestas

nytirenæus loquitur.

. Ers

ato

tiens

vis

um

met

2010

fili

P04

quas

ibus

ridis

Vtri

nust

nar#

nul

ver/

any

dos

tifis

ces

tas

m.

I

25

US

lur

Tes

126

ips

III

9. Chrysoftomus ait: Imputantur enim, ofinino im Chrysoft. ex varijs in Matth. locis homantur merita ad remissionem peccatorum, sicut & fis mil.20. kimputatur ad iustitia. Et quid dico fidem & bona opes ,quando etiam tribulationes imputantur nobis ad pecs wrumablutionem, idig exemplo Lazari probare conas M.ltem: Lauabis me, & Super nivem dealbabor. Quonis Chrysoft. in Marc. mego lauisti me per lachrymas meas, lachrymæ meæ, & hom.6. mitentia mea fuerunt mihi pro baptismate. Idem: Nihil Id. Gen.hom. 31. porfusita nos eximere potesta gehenna ignis, atop largis Bedeemofynarum. Item: Omnes nos ad capeffendam elee, Id. Super Marth. mynam concitemur, & vt quibuscung possumus modis, unnon sit possibile aliter saluari, proximis vtilitati esse Meamus. Idem alibi septem colligit modos, consequendi Id. 2. ad Corinth. misionem peccatorum.

2. Ethic pater, vt Ambrolius, alibi aliter scripsit & Chrysoft. hom. de fit, sola nos fide in Christum saluari, exemplo latronis, fide, legenatura & Spiritu sancto. rems OLA FIDES per le faluum fecerit. Et alibi: ludæi Id.in Epift. ad Gal. bebant, qui sola fide nititur, execrabilis est. Hic (Paulus) cap.3.

contra demonstrat: QVI SOLA FIDE nititur, eum bes adictum elle. VVV

August lib. de bono perseuerant, cap.21. 93. Augustinus cum libros Retractationum scribes ret, & in ipso opere versaretur, vt recognosceret suos lia bros, & errores corrigeret, addit: Quandoquidem arros gantius loquor, quam verius, si vel nunc dico, mead pera fectionem sine vllo errore iam in ista ætate venisse.

94. Nolumus singulos singulorum Patrumerrores re censere, nimis enim hoc foret prolixum, multo vero minus in præsentia eosdem refutare. In immensum enim nobis las bor excresceret, & modum disputationis excederet. Hæe exempli tantum causa proposuimus, vt causas ostenderes mus, cur Patres Scripturæ sacræ interpretes per omnia in omnibus sine iudicio recipere & sequi nequeamus.

95. Irrepserunt paulatim in Ecclesiam & alimultier rores, vota monastica, satisfactiones, inuocatio sanctorum, Purgatorium, Missa sacrificium, & aliæ superstitiones, quæ omnia Pontificii propter vetustatem, quæ eis admirationem & authoritatem parit atq; conciliat, qualithesautos quosdam cælestes mordicus retinent, & pertinacissime defendunt, quod sacrosancta sit apud illos Patrumauthoritas. Sed hi suis hisce fruantur deliciis.

96. Cum verò hæc omnia de humano sint considains genio, extra & præter sacram Scripturam Canonicamap probare non possumus, sed cum Apostolo Petro dicinus: Si sustum est in conspectu Dei, vos & Patres potius audis re, quam Deum, ipsi sudicate. Non possumus enim, quaex Scriptura sacra Canonica didicimus, non loqui.

97. Non igitur ex Patrum scriptis, sacræ Scripture interpretatio per omnia, aut sine vllo discrimine petipos test. Nece Scriptura secundum hos est interpretanda, vid sonet, quod ipsi volunt, ac si regula essent scripturæ.

98. Quando enim tandem de S. Scripturæ fenlu & vo Iuntate Dei, in tanta opinionum non folum varietate, fed contrarietate certiores redderemur; 99.5d

Ado. 4.

ng au ndloru nda & rfamu

ipoffi rlecut forum

m doc mation ps& c

busdicu kipere,

mus om gulam, d l'oblecro l'videatu

102. I

equamu by, Ho docet, i

marum maccipi

, sed upuo.

60. Sed contrà potius Patrum, & aliorum quorums ag authorum scripta, dicta, interpretationes, sicut & fas illorum ex facra Scriptura probanda, ad illam examis da & interpretanda, & quæ cum illa consentiunt, ams famur, quæ vero dissentiunt, illorum pace respuamus. tita Patribus vtimur tanquam confiliarijs, quorum fes poffirmus scripta & consilia, si priores ipsi sacram fues rkcuti Scripturam, ex each sua probauerint: sin minus, frum venia reficere & repudiare.

100. Sacra enim Scriptura norma est & regula, vtome mdoctrinarum & controuersiarum, sic etiam inters milonum, quas omnino fidei, eiusque regulæ anas & conformas esse oportet: quod etiam Patres sens

lis

104

275

8

21

26

25

25

76 n,

8,

25

14

je

101. Balilius inquit : Oportet auditores (sic etiam les Basil. Moral. sumproditos in Scripturis probare ea, quæ à docto: ma.72.cap.1. hudicuntur: & quæ quidem consona sunt Scripturis, spere, quæ vero aliena, reijcere, & eos, qui in talibus.

Minis perseuerant, vehementius auersari.

101. Hocidem & Chryfostomus voluit, inquiens: Has Chryfost. in 2. ad busomnium exactissimam trutinam, & gnomonem, ac Corinth. 2. homil. mam, diuinarum, inquam, legum affertionem. Ideo oro blecro omnes vos, vt relinquatis quidnam huic vel lvideatur, dece his à Scripturis hæc omnia inquirite, lveras divitias discentes, eas sectemur, vt æterna bona lquamur.

4. Hoc iplum nos D. Augustinus quoch suo exems August. contra docet, inquiens: Ego literas Cypriani non vt Canonis Crescon. Grambeo, sed cas ex Canonicis considero, & quod in eis supra 30. marum Scripturarum authoritati congruit, cum laude accipio, quod autem non congruit, cum pace eius Mouo.

VVu 3 104.Idem

109.

abilier

ato ori

ahil fer

orum (

ELA

IRTIC

110.

kt:Rat

gipferi

m.

are, vt

mo fua l

mm dić

te renci

onfirma

korum

ham me

consensu

dum fit.

ponere.]

boritate

our Bali

am, qua

Hocaute

tidum e

non potu

us quæ

August. Epist. 48. Id de mut. Ecclesiæ cap.3. Id.enarrat.Psal.57.

Vincentium audiri vult, sed Dominum in suo verbo los quentem, & dicentem: Audi, dicit Dominus; non dicit, Vincentius, aut Ambrosius. Nec tu misi quos nominas, ex Euangelio legis, nec ego quos nomino, ex Euangelio lego. Auferantur de medio charte nostræ, procedat in mes dium codex Dei. Audi Christum dicentem, audiveritas tem loquentem.

August. contra Maximinum Arsia.lib.3. cap.13.

105. Nec singulorum tantum reifcit scripta, sedin cons gressibus & disputationibus cum Hæreticis, etiam Concis liorum authoritatem libenter dimittit, & ex sacris Literis testimonia vult proferri: Sed nunc nec ego Nicenum, nec tu debes Ariminense tanquam præiudicaturus proferre Concilium: Nec ego huius authoritate, nec tu illius detine ris. Scripturarum authoritatibus non quorumcuno proprifis, sed vtrisco communibus testibus, res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet, & c. Vtrictanti ponderis molibus cedamus.

106. Sæpe etiam commoda interpretatione secundum sidei analogiam, & ex sacræ Scripturæ testimonijs, ac locis facta collatione, incommodius à Patribus dicta interpretantur.

August.degratia Christi li.1.ca, 48. 107. Sicut Augustinus dictum Ambrosij de perfectione Zachariæ & Elizabeth, vbi videtur sentire Ambrosig us, hominem posse esse perfectum in hac vita, & sinepece cato, interpretatur, et respondet: Dictum hoc est, quantum mihi videtur, secundum quandam inter homines conners sationem probabilem, non secundum perfectionem institutiæ. Nam & Paulus dicit, se suisse sine querela, & tamen hanc institiam stercoribus deputauit.

August.li.t.contra Iulia.Pelag.

109. Similiter & ad aliud quoddam Ambrolijdicum respondet: Hoc dictu est aduersus Manichæos, cotra quos hoc sufficiebat.

100. Cumic Pelagiani multas Patrum fententias, pro Abiliendo suo errore coaceruarent & cumularet, de pecs ato originali, & libero arbitrio incommodius forte nons shil feriptas, aut quas detorquere poterant ad fuorum ere orum confirmationem, respondet Augustinus : VOBIS ELAGIANIS NONDYM LITIGANTIBYS, SEA August.contra In-VRIVS LOQUEBANTUR PATRES DE HIS lia. Pelagia. lib. 1. RTICVLIS.

110. Ita & Athanasius de sententia Dionys n'espon : Athanas.tom. 2. Ratio temporis & personæ consideranda est, qu'od ita Dionysij Episcopi pipferit, videlicet Sabellianismus.

u. Et idem ibidem testatur, Arrianis hoc fuisse samie samreddit, cur alibre, vt cum viderent, se ex Scripturis sacris nihil posse pfent, polua hæreli firmi adducere, ad Patres confugille.

112. Cum vero Patres non possent antecessorum Pas mmdicta commode interpretari & defendere, simplicie treficiunt. Sicut Augustinus facit, cum Pelagiani pro ansirmatione sui erroris testimonia ex opusculis cathos August.lib. de nakorum tractatorum attulissent, respondet: Maxime quos tura & gratia, wm me in huiusmodi quorumlibet hominum scriptis lis brum, quia solis Canonicis debeo sine vlla recusatione onsensum, &c. Et paulo post addit : Quomodo enim dis dum sit, author huius sententiæ viderit, qualiter possit exe ponere. Et supra ex eodem audiuimus, quod Cypriani aus boritate se non teneri afferat.

Sæpe quoch Patres in disputationibus vehemens usquædam dixerunt, calore disputationis eo protracti, ur Basilius de Gregorij Neocæsariensis sententia quas Basil. Epist. 64. am,qua dixerat, Patris & Fili νωό σασιμ vnam elle, inquit: locautem non ex decreto (proposito) sed contentione thum esse in disputatione adversus Alianum, intelligere nonpotuerunt illi,

Alexand. qua cauas Epistolas scri-

punctione cordis.

Similiter in exhortationibus vehementiores fuir re, ve animos auditorum permouerent, & eo quo volebant traherent, de qua re infignis extat apud Balilium similitus Chrysoft de com- do de inflectenda arbore, &c. Et Chrysoftomusinquit; Non putes hec cohortatorie magis, quam vere dici.

115. Sæpe etiam commodius senser ut qu'am locutifunt & scripferunt, nec talia inde incommoda subsecutura cos

gitauerunt.

116. Non raro quoc multas sententias & formulasa vulgo mutuati funt, in quibus est vel aliquid erroris, vel etiam nihil, si dextre intelligantur: & tamen hinc posteris occasio errandi data est, & accepta, vt est nomen satisfas Ctionis, & meriti, etiamsi Patrum quidam erroresillos crassos non retinuerint, sed reprehenderint.

August. de Ciuit, Deilib, 22 ca. 8.

117. Hoc modo Augustinus dicit, à quodam Sacerdote in sua absentia oblatum esse sacrificium corporis & sans guinis Christi, in villa quadam, qua à spectro vel damone infestabatur, & statim cessasse.

118. Vbi verbis tum vlitatis rem notam, nempe Synas xin celebratam describit, cum privatæ Mislæ, tum tempos ris non fuerint vlitatæ. Sed Pontifici hoc iamad Milla rum suarum nundinationem transferunt, & hinc probare & confirmare conantur, Missarum celebrationem adples raque omnia esse vtilem & applicandam. V num remedis um contra omnia mala, & morbos.

119. Verum Christus in sua coma non instituitoblatios nem, sicut nec in cœna se obtulit, sed demum postridiein cruce, in qua iple limul Sacerdotis functus est officio, & facrificium seu victimam obtulit corpus suum:nec Diony sius cœnam Domini pro mortuis oblatam scribit.

120. Quod verò Cyprianus & alij mortuorum quos mentionem faciunt, & dicunt; Sacrificia offerimus: Non Probent

TO PI a. do lood c

dexi

byel

E23 CE

chis,

illis r mo fic rum a

velege 1,&c. 122.

alege, p modur witesta

di gene wais voc mione IV

المراعات mDei, v piritu far

123. iderate er willent a m,nec p

14. In atpotero 125. Int

bones, aliq

nt

II s

4

el

ris

26

05

te

N

ne

25

01

re

24

ct

desistimandum in hac significatione vsos esse, aut eo mos evelfine dictum aut factum, quo pontificij hodie Missas succeebrant.

mi. Dicit enim Græcus Canon: Offerimus pro Patris this, Prophetis & Apostolis, Martyribus, & c. præcipue to pro sanctissima immaculata, super omnes benedis a, domina nostra Deipara & semper virgine Maria. Indeerte non ita potest intelligi, quod pro impetrans illis remissione peccatorum, & liberatione ex purgas mosscicio, cœnam Domini obtulerint: Sed pro gras mum actione Deo sacta, quod Ecclesiam inde ab inique alegerit in silio suo dilecto, esceptales Doctores donas 1,8c.

ui. Sic Patres interdum nomine oblationis mutuato akge, pro tota actione cœnæ Dominicæ vsi sunt. Queme modum & Prophetæ vocabulis sui temporis cultum mitestamenti descripserunt, legem pro doctrina Euane si generaliter accipientes, Esai. 2. Ierem. 31. Et oblaz misvocabulum pro prædicatione verbi, side & inuo atione Malach. 1. ponitur: quemadmodum & Apostos masseyopse Iesu Christi vocat, sacrisicantem Euangelizm Dei, vt oblatio gentium siat accepta & sanctisicata in spiritusancto.

13. Sæpe quoch Patres incogitantius, & minus constante errores, & falsas sententias effuderunt, de quibus bissent admoniti, haud dubie agnouissent, & correxistance pertinaciter defendissent.

14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam sententiam Augustinus de se scribit: Er = 14. În quam se scri

135. Interdum victimultitudine trahuntur in superstissiones, aliqua humana imaginatione, vt falsas sententias on probent, & præsentes traditiones durius etiam defens

XXx

Rom.15.

dant. Trahunt enim errores temporum homines, vt vlin ta minus improbent, sed boni consulant: sicut impetus fins

minum trahit nauigantes.

126. Vt in Nicena fynodo Patres omnes in legem eze libatus propter consuetudinem multorum consenserunt. Et nisi Paphnutius vnus restitisset, fuisset approbata fens tentia illorum, qui volebant decretum fieri, vi Sacerdotes abstinerent à propris vxoribus, quod tamen posteatems poris successu factumest.

127. Sie quoch canones pænitentiæ periculolisimi qui tamen tantum humanæ funt traditiones, extra Scrib pturas facras recepti funt, & confirmati, cum fuerint femi

na multarum superstitiosarum opinionum.

128. Interdum quid factum fit scribunt, vtquod Au guft.affirmat, matrem fuam Monicamante vita finempo tiisse, vt Sacerdotes ad altare sui mentionem facerent: ne tamen quorumuis dicta aut facta quælibet probanda.

129. Non enim debemus attendere, quid aliquis ante nos faciendu putauerit, sed quid, qui ante omnes est Chris stus, prior fecerit. Neg enim hominis nos sequi consuetus dinem oportet, sed Dei veritatem. Non est ergo frater cha rissime, quod aliquis existimet, sequendam este quorundi consuetudinem. Quærendum est enim, ipsi quemsintles cuti. Verba funt Cypriani, vbi docet, Christum sequens dum este, non Patres, aut antecessores, nisi benepracelles rint.

Cyprian. lib. 2. Epift. 3.

August. Episto: 56 Lib de duabus a nimabus contra Manich. cap. 3. Id. de Baptif. contra Donatiff.lib. 4.cap.5.

130. Frustra itacp, imo temere, ac insuper impieciam consuetudines longi temporis, præter vel contrasacram Scripturam, quorumcuncy tandem Patrum nobisobijei untur, quas D. Augustinus vocat annosas & decrepital fallitates: item, veternosas opiniones, ac rationem & vei August. Epist. 110. tatem consuetudini præponendam esse docet.

131.Mul

inden

nod a

eru2

ulta

dala

mde

rgra

inon

wari E

gtoler

muno

122.

Patrib

mi tame

busnof

133. E

diahab

in tame

mniti co

134. S

mittuni

boantur.

retation

Quod ex

155. I

bitramu

ket, Eurai

witer nos

Epretant

mus.

m. Multa insuper sancti Patres tolerauerunt, tempos sflas dentes, sicut idem Augustinus de se testatur, inquiens: odautem instituitur præter consuetudinem, vt quali 1025 fruatio Sacramenti sit, approbare non possum, etiams unt, ulta huiusmodi propter nonnullarum personarum dala deuitanda, liberius improbare non audeo. Vbi mde humanarum traditionum multitudine conques gravissime, etiamsi quomodo contra fidem sint, inues inon possit: tamen propter ipsam multitudinem ita mi Ecclesiam testatur, vt multo fuerit ludæorum sub tolerabilior conditio, quod divinitus ceremoniæ lus mum fint traditæ.

ens

otes

ems

imi

cris

umi

Aus

DO

nec

p. Errores autem etiamsi à pijs probentur, vt à muls Paribus Sanctorum inuocatio, & alij nonnulli: non mamen opponendi Patres verbo Dei, quod lux est pes busnostris, & lumen semitis nostris.

13. Etomnibus fere ætatibus etiam pij & docti in Ece thabent vt infirmitates suas, ita errores quoch, in quis stamen contra fundamentum non perseuerant, & ada miticorrexissent.

125 184. Sed has Patrum excusationes veras, aduersarij no mitunt, verum eo necessitatis nos adigere & astringere mantur, vt able iudicio quosuis Patrum errores, inters prationes & Scripta eorum qualiacuncy recipiamus. wodex eausis enumeratis facere nec possumus nec des mus.

155. Etad salutem æternam comparandamsufficere bitramur facræ Scripturæ testimonia, Prophetarum scis kt, Euangelistarum & Apostolorum, ad quos Saluator blernos ablegat, & a nobis vult audiri, qui se mutuo ins upretantur iplos, & optimi sui sunt interpretes.

136. De subsequentium verò scriptorum authoritate tanta, nihil tale extat in verbo Dei.

137. Qu'od verò nos quoco non raro Patrum testimos nijs vtimur in confirmatione nostræ sententiæ, non eo sità nobis consilio, qu'od sacram Scripturam insufficientem el se iudicemus.

138. Sed primum pro libertate Christiana, qua omnia veræ Dei Ecclesiæ servire debent: ideocp pro suo iureom

nia passim conquirit, quæ pro se faciunt.

139. Deinde ne illorum testimonio destitui, & sienos ua dogmata illis ignota confinxisse videamur: sed verz Dei Ecclesiz consensum in omnibus nos habere, inprimis Propheticz & Apostolicz doctrinz: deinde etiam Pastrum, in quibus & quatenus cum illis consensiunt, manis festum euadat.

140. Præterea in multis etiam Patrumnos iuuarilas boribus libenter agnoscimus & prositemur. Et Deo Patri liberatoris nostri lesu Christi, ingentes, & quas possumus maximas agimus gratias, quòd subinde Ecclesia excitat doctores, qui eam viua voce & scriptis erudiunt.

141. Interim verò sicubi à via veritatis aliqui aberrarunt, errores isti non sint nobis fraudi, nec defendendi;

hoc enim nec iplià nobis postulant.

142. Nece sequitur, qu'od cum in nonnullis, imò etiam in multis, eorum scripta amplectamur, ideò in omnibus els se recipiendos: sicut nec Apostolus Paulus cum ex Aras to versum recitat, ideò uniuersum eius scriptum approsbat.

143. Sed ea folum recipimus, verbo Dei ita edocti, & ab ipsis Patribus admoniti, in quibus cum sacra Scriptura consentiunt, ex each sua probant & consirmant.

144. In reliquis vero, quibus Scriptura authoritate

destitu Dei, P Dei ve nebris 145

boc m teltim trum f vlitati

Dei o

terlibe organ stemu

enten

adeoid

destituuntur, humani quid passos repudiamus, vt filium Di, Prophetas eius & Apostolos, doctores, incorruptum Deiverbum sonantes, audire possimus & sequi, ne in tea pebris, sed in luce ambulemus.

145. Facessant itacs omnes illi, quicuncs tandem sint, quiscripta Patrum, & eorum testimonia, tanquam sacra Dei oracula indubitata nobis obtrudere moliuntur, & bot modo sua dogmata satis idone'e se probasse sentiunt, si ustimonium vnum aut alterum, vel etiam plura ex Pas numscriptis proferre & cumulare possint, pro stabiliendis viitatis erroribus, sæpe etiam contra ipsorummet Patrum intentiam & voluntatem.

146. Ab ista servitute, aut tyrannide pottus, Deus pas teliberatoris nostri Iesu Christi suo Spiritu sancto per organa sua electa clementer nos liberavit: in qua libertate semus, nec iterum nos sugo servitutis subijci patiamur.

DISPVTATIO

De Traditionibus.

Matth.15.ex Ifa.29.cap. Frustra me colunt, docentes doctrinas & mandata hominum.

Propositio prima.

ite

96

2

C

2

14

36

æ

is

26

is

as tri

at

Agnifice Pontifici de Traditionibus sentis Anno 1373, unt, easch prædicant, & Scripturæ sacræ non solum conserunt, sed longe etiam ei præses runt.

2. Has enim Scriptura sacra pleniores ac planiores, adeocycertissimum sidei sundamentum esse affirmant.

XXx 3 Quod

3. Quod Christus non omnia Apostolis, propterez quod capere non possent, dixerit: nec Apostolos omnia scripsisse, sed viua voce tradidisse multa perfectioribus, que tanquam mysteria literis mandare noluerint.

4. Ab his igitur tradita ea, quæ Ecclesia hodie per tos tum orbem observat. Quæ etsi ex sacra Scriptura probari non possint, tamen nihilominus pari pietatis affectu ab

omnibus pijs amplectenda.

5. Hoc compendio & stratagemate, pulcherimam sibi peperisse victoriam, adeocp quali deuictis omnib.hos stibus, & telis è Scriptura sacra depromptis, excussis, serio sibi triumphare videntur.

6. Vt igitur hanc palmam ipsis eripiamus, detraditios

nibus ex fundamentis disputandum nobis erit.

7. Tradere, pro docere accipitur. Propterea quòd qui docet alterum, tradit illi præcepta & dogmata, quæ vultips sum observare, siue iam id siat viva voce, siue literis & scripto.

Exod.17.

I.Cor.II.

1.Cor.15.

2.Pct.2.

8. Sic præcipit Dominus Mosi, vt scribat pro memos riali in libro, & tradat auribus Iosuæ presium Israëlitarum cum Amalechitis. Sic Paulus: Ego, inquit, accepi a Domis no, quod & tradidi vobis: Et quid tradiderit, statimscribit. Et in eadem: Tradidi enim vobis inprimis, quod & accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis seum dum scripturas, & quia sepultus est, & quia resurrexitertia die secundum scripturas. Et Petrus: Conuerti ab eo, quodilis est traditum, sancto præcepto.

8. Hinc Traditionis vocabulum, quod & in bonum, & in malum in facra Scriptura accipitur.

10. Sed hoc interest, qu'od quando pro humanis cons stitutiunculis accipitur, semper in malam partem sumitur: ditio

902

Trad Trad

itze, 13. specti qui pr

14. poribu

occiding pore fa

Maior toris palofam, tredere

Aposte recie merramin

mindo verò in bonam, semper pro mandatis Dei accipia

w.quæ alibi in facra Scriptura extant.

11. Nec víquam Deus in tota facra Scriptura ad Tras ditiones Patrum, Maiorum, vel aliorum quorumcunque hominum ablegat, que sine authoritate divina, & Scriptus refacra, ab illis funt excogitata.

12. Cumic Apostolus hortetur ad observandas suas Traditiones, manifestum est, aliquas esse Apostolicas Traditiones: verum non loquitur de humanis præceptis meulis, sed is constitutionibus, quæ verbo Dei sunt sans

tite, eig conformes.

ez

112

3,

í

ħ

ıi

n. Ideocs monet suos ibidem initio capitis, vt circume bestisint, nec se circumueniri patiantur per impostores, wi prætextu sermonum ipsius, eos, qui Christo nomen dederunt, decipiebant.

14. Vnde intelligimus plurimos Apostosorum tems poribus impostores, pijs, prætextu Apostolicarum Tradis

tionum, minus cautis imposuisse.

15. Quod si viuis adhuc & superstitibus id Apostolis acidit, quid non postero, & imprimis nouissimo hoc tems

pore factum elle existimabimus;

16. Hoc ipfum Papia, qui vicinus admodum fuit A: Floruir anno Dopostolorum temporibus, & se eorum discipulos studiose mini 100. audiuisse testatur, accidit: quod, vt author est Eusebius, à Euseb. hist. Eccles. Maioribus sibi tradita miracula, & nouas quasdam Salua lib. 3. cap. vlt. torisparabolas, & doctrinam incognitam, magisce fabus bam, Chiliastarum scilicet errorem est amplexus, quod rederet, plus se ex viua voce, qu'am libris scriptis profices te. Cum tamen professus sit , ea quæ fidei sunt, ab is , qui Apostolis familiares fuerunt, accepta, bene se didicisse, & recie memoriæ mandasse. Et hac ratione non ipse solum erranie, AVTHORITATEM DOGMATI TANS

2. Theff.

TYM EX VETVSTATE TRIBVENS, non etiam ex ratione dictorum : verum etiam multis post se Ecclesia sticis viris erroris præbuit causas. Hactenus Eusebius.

Non ergo omnes sine discrimine autiudicio, qua nomine Apostolicarum Traditionum venditantur cons

stitutiones, vel recipienda vel damnanda.

Certissimum enim est, nos quidem à Deo princis paliter, sed tamen ex Traditione libros sacra Scriptura has bere, quos ab ipsis Apostolis per manuum successionem accepimus, quæ Apostoli Ecclesijs in carne existentes tras diderunt.

Hos libros facros Deus semper mirabiliter per Spiritum sanctum, fideli opera Ecclesia conservavit, dum Epiphanes & Diocletianus, quoscunce reperire potues runt, exusserunt.

De hac Traditione adeo certi sumus, vt potius de vita nobis sit periclitandum, quam de ea dubitandum.

De qua & Augustinus loquitur: Quod certilibri Canonici, non interrupta ferie temporum, & certa conne xionis successione ab Ecclesia custoditi, atop fideliterad posteros sint propagati, nobis q per manus sint traditi.

Deinde, Traditiones etiam dicuntur à Patribus, quæ Apostoli viua voce Ecclesis, & prædicationetradis derunt, vbi non expresse ischem literis & syllabis in lacra Scriptura aliquid habetur, sed cum Scriptura consenti,& ex eadem bona consequentia colligi potest.

23. Hoc modo habemus ex Apostolorum Tradition ne, vt quidam Patres loquuntur, Symbolum, quoddicitu Apostolorum: similiter & Baptismum infantum, quata men non esse sine Scriptura sacra, est existimandum.

Tales dici possunt Traditiones Apostolorum plures, quæ ex iplorum scriptis probari possunt: cuiusmos

diff

more

modi

25.

wof

relate

16.

& per

nm, l

mm a

Mg 20

27.

nione

Éruab

mm no

28.

hpart

29.

bert25

non fe

antur.

30.

quz fu

guz fu

& tem

31.

eft, & c

(canda

tia ab I

tiscirc

funt, Episcoporum & Diaconorum ordinatio cum muum impolitione, presbyterium, excommunicatio hordinate viventium, eleemofynarum collectio, pfale modia. dies dominica, & si quæ sunt similes.

25. Præterea dubium non est, Apostolos suisalios moldam ordinaffe, & tradidiffe ritus in publicis congress bus Ecclesiasticis observandos, qualis est, ve mulieres

relato effent capite, viri vero aperto & detecto.

16. Verum illi congruebant temporibus illis, locis, Aperlonis, non ex necessitate, vt omnium essent tempos nm,locorum, & personarum, multo vero minus ad culs um aut meritum, sed ad ordinem faciebant & decorum. ngzdificationem Ecclesia.

17. Interhac multa erant adiaphora, qua non opis none cultus, necessitatis, aut meriti, sed ordinis causa obis huabantur, quæ extra casum scandali violare, peccas

um non erat.

m

ia

ıæ

ns

15

121

m

24

rsc

ımı

Jes

de

bri

nes

ad

us,

dis

17

8

90

W

124

um

100

mt,

18. De quibus Apostolus inquit: Nemo vos iudicet

hparte diei festi, cibo, aut potu, &c.

19. Et in huiusmodi Ecclesiæ sua est relinquenda li= bettas, quam Christus ille dedit, in quastandum est, & non ferendum seruitutis iugum, aut vt laquei inncis antur.

Ingens autem discrimen est inter fidel dogmata. que funt vniuersalia & perpetua, & intercaremonias, we funt adiaphora, & certorum locorum, personarum,

Etemporum.

31. Et illa ipla Traditio Apostolorum, quæ descripta Acto.is. th,& dicitur necessaria, (propter charitatem ad cauenda kandala, ne infirmi ludæi offenderentur) de abstinens hab Idolothytis, fanguine & suffocato, cessante tempos ticircumftantia, & personarum, in desuetudinem abijt.

ZZz

22. Porro quæ illæ fuerint aliæ Traditiones, ritus at cæremoniæ, (de quibus aduersarij vociserantur) quas Ecclesis ordinarint Apostoli, cum non sint ab eis descriptæ, quæstio est, & non immerito à multis dubitatur.

33. Fertur quidem, ab Ignatio, & Clemente, olimlis bros de Traditionibus Apostolicis conscriptos, sedinters cidisse. Quod si verum est, si Ecclesia sussent visles & nes cessaris, Deus certe eos intercidere non permissis.

34. Deinde & Basilius lib. de Spiritu sancto (stamen sunt eius authoris, de quo Erasmus in Præfat. propter styli diuersitatem (nos magis propter rem) non immeritodus bitat) quarundam facit Traditionum mentionem, qua ad pædagogiam pertinent, sicut certe valde sunt pueriles vt sigura crucis signare, ad orientem conuerti du oramus, inuocationis verba, dum ostenditur panis Eucharistie, bes nedicere aquam baptismatis, & oleum vnctionis, oleum illinere, ter immergere hominem in baptismo, erectum persicere preces in vna sabbathi, genua stectere & russu erigere.

35. Sed quid hæc ad fidei dogmata: & vnde fictusille Balilius (nam verus nos non ad Traditiones humanas, led ad facras Scripturas ablegat) tot annos post Apostolos veniens certiores nos reddet, ab Apostolis hæc elle tradita? Quia scilicet tum (si tamen ita res habet) in Ecclesia erant vsitatæ, & nomine Apostolorum commendaz: quia author erat ignotus. Ideo (si Dijs placet) Apostolis

acceptæ ferendæ.

Canone Aposto-

36. Ieiunium quoce Quadragesimale inter Traditos nes Apostolicas resertur: sed ingentem huius suisseobles vationis diversitatem, exhistoria Ecclesiastica apparet.

37. Que ipla diverlitas argumento est, leiunium

d

fled

effe :

idns

39.

blive

39.

d:A

abo &

40

h Eu

rideo

non c

PTO

penio

41.

bathu

iple el

42 batho

43.

fed ad

leges

czren

Apos

44 hm, a

tor Hi

tracta

tum (

45.

fled Quadragesimale non Apostolicam esse Traditios Epipha.contra nem. Tametsi Epiphanius constitutionem Apostolicam Actium esse affirmet, in Iciunio nihil præter panem, salem, & nuamaccipere.

39. Verum Socrates in hist . Tripart multis oftendit,

blum hoc effe, & non Apostolicum.

39. Et quid Socratis proferre testimonium necesse d'Annon Apostolus suit qui dixit: Nemo vos iudicet in

abo & potu:

sac

Ece

tæ,

lie

77

25

ien :

vli

dus

Juz

les:

bes

UM

tum rlus

ille

, fed

olos

elia

Z:

lis

tio

ler!

201

lud

40. In quam sententiam & Augustinus scribit: Ego Angu. Epi. 86.

h Euangelicis & Apostolicis literis, animo id revoluens,

video præceptum esse leiunium. Quibus autem diebus

non oporteat seiunare, & quibus oporteat, PRAECE,

170 DOMINI VEL APOSTOLORVM non ins

moiodefinitum.

41. Ignatius inquit: Quicuncy Dominicam aut Sabs Ignatius Epift. Inhum ieiunauerit, præter vnum Sabbatum Paschæ, ad Philippum.

42. Augustinus verò dicit, in Romana Ecclesia Sabs Augu. Epi. 86.

batho ieiunari. Quæ plane sunt contraria.

43. Non igitur ad Apostolos hæc referenda Traditio, Euse. histo. Ecceldad Montanum hæreticum, qui primus ieiuniorum cles. histo. s. ca. 18. leges imposuit, & se Spiritus sancti inspiratione, nouas extemonias ordinare profitebatur, sicut Apostolicus vir Apostolicus testis est.

44. Sic & Traditio cælibatus, præcipue sacerdos bidem.

um, adeosdem est relata, cum de eodem Montano testes

ur Histo. Eccles. qu'od nuptias destruxerit, non tam cons

tractas, qu'am CONTRAHENDAS. Docens paracles

um secundas nuptias abstulisse, & statuisse Monogas

miam.

45. Montanum ideo damnatum hæreseos, postea ZZZ 2 seguntus

sequutus est Tertullianus, Matrimonium dixit esse ex la dulgentia. Voluntatem verò Dei esse sanctificationem, hoc est, virginitatem, abstinentiam, viduitatem,

46. Et quæ hæc est impudentia, Apostolis ista ad scribere, cum diserte hæc Apostolus Domini, antequam 1. Timoth. 4. nascerentur, damnauerit: vocans doctrinas demoniorum, in hypocrisi mendacium loquentium, prohibentium nus prias & cibos.

47. Porrò quæ dissidia orta sint ex diuersa Paschartis observatione in Ecclesiis orientalibus & occidentalibus, his illas damnantibus, & vtriscop ad Apostoloru Traditionem, suam observationem referentibus, nemo est qui

ignoret.

Epipha.lib. 2. Tom.1.hærefi 59. 48. Sic Epiphanius citat, & defendit Canonem Aportolorum de cælibatu sacerdotum, vt in coniugionon vt tantur coniugio. Sed contrà Paphnutius recte in Concilio Nicæno prohibitionem coniugis sacerdotum, & ineo consuetudinem coniugalem, vocat nouam legem. Quod si noua lex, fassum igitur est, Canonem istum de calibutu sacerdotum, Traditionem esse Apostolica, Quodetiam ex Epistolis Paulinis ad Timoth. & Titum manifestum euadit.

49. Certissimű igitur est, leges istas primuma Monstano prætextu paracleti latas, & recte ab Apostolicisvis ris, & Ecclesia primitiua hæreseos damnatas, paulatimspecie pietatis ac religionis, vel verius hypocriseos, in Eccles siam irrepsisse, vsu receptas, consuetudine approbatas, possible legum vim obtinuisse. Inde vt maior illis conciliares tur authoritas, ad Apostolos authores retulerunt, & nos mine Traditionum Apostolicarum venditarunt.

Nota vade quinq; Sacramenta,

50. In quam sententiam Fr. Petrus à Soto quoq seil bit: Habemus totum Sacramentum confirmationis, and

ordinis,

ordi

0,8

guod

pent

afid

NON

255

Euch

Trad

moru

pro de

num e farisfa

R.

51.

impuc feit, 7

pertin

ão dio

ditas &

52. bus au

fint in

53.

aque

iple Po

mirato

blums

54.

te fua t

55.

x In

nem.

ade

am

m,

nus

chas

talis

Tras

qui

por

nve

nck

neo uod

ibas

ian um

on# VİS

X4

8

10 res

TV

19

115,

ordinis, & matrimonii, & extremæ vnctionis, & Elemen nd verba atch effectus ex Traditione Apostolica, non mid negemus, in Scriptura esse nonnulla de ijs Sacras mentis: fed omnia quæ ad integritatem eorum, quæ cere Regula Pomificia nide necessaria tenemus, CVM IN SCRIPTVRA licis. O miseros vos ION SINT, NECESSE EST APOSTOLICAE Apostolos, tottan ISSE TRADITIONIS. Circa reliqua verò duo, torumq; authores Bucharistiam & poenitentiam, habemus etiam certisima Inditione sacrifici altaris oblationem, lectionem Psale morum. & canticorum vsum, inuocationem Sanctorum, modefunctis orationes. Et circa poenitentiam, peccatos um enumerationem sacerdoti faciendam, necessitatem hisfactionis, ex Apostolica similiter habemus Traditios

de Tradit. Aposto-

51. Eodemplan'e modo Concilium Trident. ingenti inpudentia, in tanta veritatis luce affirmare non erubes kir, Traditiones Pontificias tum ad fidem, tum ad mores patinentes, tanquam oretenus à Christo, velà Spiritu sans hodictatas, & continua successione, quasi per manus tras ditas & conservatas, ad ipsos pervenisse.

52. Cum ex historia omnium temporum constet, quis bus authoribus plerace successu temporis in Ecclesiam Intinuecta.

53. Et vt exempli causa vnum tantum proponamus, aquo vanitas illorum appareat. Gregorius magnus, & Greg.lib.7. ple Pontifex, ac magnus cæremoniarum amator & ad Epit.36. mirator, affirmat, morem fuisse Apostolorum, vt ad ipsam blummodo orationem Dominicam oblationis hostiam consecrarent.

54. Idem testatur, Canonem Missa, non ita multo ans ulua tempora, à quodam Scholastico consarcinatum.

55. Et quid Pontifices singuli ad Missa theatricæ poms ZZz 3

pam assuerint, donec pandora ista nobis prodiret sicorna ta, ex historijs notum est . Et collecta sunt peculiari adito libello.

Et tamen non pudet patronos Papatus nugari, 56. Missam cum omnibus suis partibus, sicut iam cam Romas na celebrat Ecclesia, hinc ab Apostolorum temporibus durasseannos 1500.

57. Non igitur terreamur, cum tanquam Gorgones caput nobis obijcitur nomen Traditionum Apoltolicas rum, quas scimus in pleriscy inane effe nomen, & pueros

rum terriculamentum, acaniles fabulas.

- Non enim mens fuit Apostolorum, leges serrede Hift. Tripart. diebus festis, aut certos prescribere iciuniorum dies, (idem esto de alijs cæremonijs iudicium) sed sanctam convers tionem & pietatem inducere. Nec Euangelia iugumles uitutis imponunt : fed homines ipli, suis quice locispro pter memoriam passionis, Pascha, & alios dies festes, sicu voluerunt, EX CONSVET VDINE QVADANCO lebrarunt.
 - Sicut & D. Augustinus de cæremonijs recliepro nunciauit, dicens: Totum hoc genus rerum liberas habe observationes.
 - Quare cum aliquid Ecclesia prætextu, & nomis ne Traditionum Apoitolicarum obtruditur, non lineius dicio & præcedente examine est amplectendum.
 - Sedad regulam, & amussim sacrarum literum examinanda Traditiones illa non scripta, num cum ps conveniant, & ad illas quadrent, nec ne.
 - Quod si cumillis pugnauerint, dubitandumam plius non erit, eas non esse Apostolorum, sed Apostan rum & impostorum Traditiones, adeoir damonion

dider ione N

doch

wine 64 Bom

romi 65.

mnt, c **Dunci** delins

66. MECO nobis 1

bafu

67. pradic effe De live fer

Brab A 68. manuu pagata.

mtia 69. dis, de

blum 1 plerife ficienti rnas

dito

rari,

mas

ous

ones icas

4OTS

rede

idem

reris

n fers

Dros

ficut M CES

pro

haber

omik

neius

rum

ım qs

itata

orum

loctris

defrinas. Apostoli enim non contraria sibimetipsis trac diderunt & docuerunt.

62. Deinde si constiterit, esse vere Apostolicam tradis onem, videndum est, quo consilio sit ab Apostolis tradis Num vt perpetua lex, an vero ad tempus, vt illa de fans wine & fuffocato.

64. Præterea Apostoli omnia sciuerunt: Christus il komnes enarrauit scripturas: Spiritus fanctus in omnem los veritatem introduxit: Is omnia eos docuit, iuxta momissionem'a Christo factam,

65. Apostoli omnia docuerunt, & non subterfuges mt, quo minus omne Dei confilium fuis auditoribus ans amciarent. Et ea, quæ initio docuerunt, postea scripto Ece delis post se reliquerunt.

66. Sic Ireneus scribit: Apostoli id Euangelium, quod Iren.li.a.cap.s. raconiauerunt, postea per Dei voluntatem in Scripturis mbistradiderunt, fundamentum & columnam fidei nos ha futuram.

67. Quod igitur obijcitur, Apostolos antea viua voce predicasse, postea demum scripsisse. Respondemus, idem the Dei verbum, fiue sermone & viua voce annuncietur, luescribatur, vel legatur, modo de hoc constet, qu'od vere hab Apostolis prædicatum & traditum.

68. Et hæc causa Scripturæ fuit, quod non bene per manuum Traditionem doctrinæ puritas sit seruata & pros Mgata. Imo ipsa legis doctrina scripta, sacerdotum neglis entia est amissa.

69. Sic circa diluuiu, quantumuis longæuis Patriars dis, depositu hoc negligenter à posteris Adæ, qui tamen hum magna ex parte audierant docentem, est seruatum, perife, paucis demptis, à doctrina & pietate maiorum des ficientibus,

70.Ita

70. Ita post diluuium, purgato iam mundo ab impija, intra paucos annos, plerice etiam in piorum familia, amis sa vera religione, Idololatriam sunt sectati, Thate quoq & Abraham, los. vlt.

fod.z.

71. Sic Israélitæ in Ægypto non eustodierunt pas cum Domini, sed Idola Ægyptiorum coluerut, Ezech, 20. Idem postea factum est in terra Canaan existentibus.

72. Sic Apostolorum temporibus quidampratextu doctrinæ Apostolicæ, turbantes Ecclesias commentis suis Traditionibus, occasionem dederunt Apostolisa vt scriptis suam sententiam & doctrinam completes rentur.

73. Nec tamen existimandum est, alia, diuersave contraria ab ijs quæ scripserunt, eos tradidise viua vote. Hoc enim non bonorum virorum suisset, nedum eorum,

qui Spiritu fancto erant repleti.

74. Paulus certè vtrict discipulo & Episcopo, Ti motheo & Tito, viua voce formam sanorum verborum, & gubernationis Ecclesiasticæ, cum eos Ecclesis prasko ret, rationem tradiderat, quibus certè tuto Traditionem Apostolicam licuisset allegare: sed sis non contentus A postolus, eadem vtrict scribit, vt confirmarentur: Que scribens, dicit, ex me audiussti.

75. Clemens prolixe de Traditionibus non laiptis
Glem.lib.1. disputat, qu'od Christus & Apostoli musta secret, seus
Surommaton Philosophi quidam secretioribus suis discipulis, tradide
rint. Item: qu'od Christus non mustis reuelauerit, que non
fuerint mustorum, sed paucis conuenire sclebat anogene.

Mysteria traduntur mystice,&c.

76. Sed quidscripserint Apostoli, notumes, 2000 nium manibus teruntur scripta illorum, nec est deillist lum apud Christianos dubium.

77.D:

Apol mils 78.

mic

79.

mh:

nmer

Miari

rvolu

80 kTra

led qu

burud

biquæ bonicæ

91.

bosriti

dolom

turæ [

aerciti Aposto

82.

nt, ipli

Ptura h

77. De illis verò, quæ vulgo nomine Traditionum Apostolicarum sparguntur & iactitantur, non item. Ideo misis incertis, amplectamur certa.

78. Necesse ergo est, vt sidem nobis faciant Pontificis to certam, hæc, quæ pro Traditionibus Apostolicis indirant, ab ipsis Apostolis esse prosecta, quam de ipso

m (criptis fumus certi.

pijs,

mil

gou

par

ch.

US.

LIX

itige

lis .

cles

ave

oce.

um.

Ti

rum, fice

nem

s A

)uz

ptis

cut

des

aon

STL,

one

.De

79. Nam vt nudæ & simplici ipsorum narrationisis mhabeamus, stultum est a nobis exigere: cum in simili, men fassi coram Concilio Aphricano committere non teveriti. Et ne quidem Authenticis & originalibus Econfarum Metropolitanarum literis de eo conuicti, cedes evoluerint.

80 Hoc igitur iam est non ploop, hic cardo disputationis i Traditionibus, non, an Apostoli quædam tradiderint imelijs a se costitutis viua voce, hoc enim non negamus: Indquæ nam illa fuerint, num ea, quæ Pontificij nobis brudunt, & vnde hoc probari possit. Et in genere, Num iquæ Traditiones & dogmata, quæ nullis scripturæ Cas micæ testimonijs probari possunt, sint recipienda?

81. Aduersaris autem Papistis hoc probationis onus itumbit, qui, vt in 50. Propositione dictum est, omnes bostitus, cæremonias, errores, cultus Idololatricos, & dolomaniam multiplicem, quam exercent, & ideo Scrip pura sacræ testimonis, vtpote cum quibus hæc illorum aercitia pugnent, probare non possunt, hac de causa ad

postolos authores referunt.

82. De hoc vnde nos certiores reddant, & fidem facis m, ipli viderint. Nos cert'e hac in parte non laboramus, pihisce non indigemus, quibus ea, quæ in Canonica scris pura habentur, ad salutem sufficient. 83. Non sufficit autem ad tantæ molis structuram suffulciendam vnius aut alterius Patris testimonium.

84. Nam hi quoch ab alis, quod in præcedentibus mo ftrauimus, misere sunt fassi, vt pro veritate mendacium acs ciperent, & sic alios secum fefellerunt, atch in errores ins duxerunt.

85. Et variæ, diuerlæ, atopincertæ de multisrebus, ab alijs atop alijs authoribus funt descriptæ Traditiones.

textu paracleti palliauit, est in plerisco sectatus, ideog& ipse ab Ecclesia hoc nomine damnatus est.

87. Sed hunc nihilominus Cyprianus Martyr Mas gistrum vocauit, vnde & ipse errauit cum toto suo Aphris cano Concilio, cuius Decretum quoque postea estrepros batum.

Epiph.lib.3. Tom.

88. Epiphanius & ipse in describendis & commendandis Traditionibus multus est.

89. Sed non tanti nobis est illius authoritas, vt propter ipsum credamus, cum & in alijs errauerit, cum Anthropos morphytis sentiens, &c.

90. Præterea collegit ceremonias, quas titulo Traditionum Apostolicarum venditauit, ex vulgi rumore & opinione.

91. De ficto Balilio quocp suprà dictum est.

92. Quare firmioribus opus est testimonis ad probate das Traditiones Apostolicas, de quibus, vt diximus ipsi viderint.

93. Quod verò de dogmatibus fidei, Scriptura sensa & interpretatione dicitur, Apostolos viua voce simulhac in corda suorum auditorum infudisse, hos porrò suis posseris, & sic quasi per manuum traditionem de corden cor, quid sit, videndum est.

94. Du

ntu

ram

ent

95 mali

nin

citut

96

polite

Deo 1

97

patris

pheta:

tempo

porie

buro (

mania

99.

bantur

bacerd

100.

vocat.

101.

or pro

entes,

lone ci

doctrin

ditiones

04. Dubium autem non est, Apostolos mediante Spis mu fancto, suis auditoribus vna cum verbis Scripture, ves amquog & genuinam eius sententiam, summa fide, dilis entia, studio ac labore tradidisse.

95. Sed quod ita semper continua successione, & iure mali hæreditario ad omnem posteritatem hæc vera & ges mina Scripturæ sacræ sententia transmittatur, facilius dis

our quam probatur.

fuf.

mõ

20%

ins

ab

res

8

la.

ris

ros

an

ter

100

dis 8

fu

2C

04

in

U

66. Sicut nec ipla pietas parentum hæreditario jure in pheros propagatur: Qui non ex fanguinibus, &c. fed ex Ioan. t. Deo nati funt.

97. Ita peculiare filij Dei sedentis ad dextram æterni Miris donum est, qu'od dat & excitat Ecclelia alicubi Pros Ephel.4.

phetas & doctores, &c.

98. Solenne quidem hoc est omnibus propemodum Imporibus, quod illi, qui funt in ordinaria successione. gorientur de huius thesauri possessione, vbi sæpe pro thes horo carbones. Et scrinium pectoris erroribus & Idolos mnia multiplici refertum.

99. Sic in politia gentis Iudaicæ, qui erant in ordinaria Incessione, Pontifices, Saccrdotes & Prophetæ vociferas bantur, Templum Domini, &c. Item: Non peribit lex'a

bacerdote, nec visio à Propheta.

Sed hæc omnia Propheta Domini, mendacia Vocat.

101. Idem videre est in historia eiusdem populi, omnis us propemodum temporibus, lud. 2.cap. Isaias vocat vis entes, cæcos.

102. Quale Pontifices isti præclari in ordinaria success one circa Christi salvatoris nostri nativitatem, & postea octrina genus lectati fint, cu etiam pluris facerent Tras dienes Maiorum suorum, quam mandata Dei, notu est.

AAaa 2

Matth. 14.

103. Idem Apostolis accidit, ipsis superstitibus, practipue Paulo, quòd sere statim post ipsius discessum, amissa luce doctrinæ, in varios errores, prætextu Traditionum & doctrinæ Apostolicæ, inciderunt Ecclesiæ Corinthios rum & Galatarum. Quod ipsum & Ephesis prædicit sus turum, quibus tamen omne Dei consilium seannunciasse affirmat.

Acto. 20.

104. Quid igitur posterioribus, post tot secula, inuas lescentibus erroribus, vt prædictum erat, prætextu Tras ditionis Apostolicæ, non factum esse existimabimus!

Apostolicas, & manuum successionem ordinariam, constuetudinem denice inueteratam longi temporis, contra

sacram Scripturam obijcere.

ditiones & Ecclesias Apostolicas prouocant, non los quuntur aut sentiunt de eiusmodi Traditionibus, que nullo Scripturæ testimonio confirmari possunt.

107. Sed sicut ex illis ipsis locis, vbi hæc transtatur, apparet, generaliter intelligunt secundum etymon, dedorina Apostolorum, ac præcipuis doctrinæ Christianz partibus, quæ in Symbolo, quod Apostolorum dicium, comprehensa sunt, quæ primum viua voce, posteascriptis tradita sunt per Dei voluntatem, sicut Irenæus los quitur.

Iren. li. 1. ca. 2. Idem li 3. cap. 4. videantur loca. 108. Hoc Symbolum Apostolorum Irenæusseciatin is locis, vbi de viua Apostolorum traditione Ecdelis facta, disputat, & ad hoc prouocat.

gula est, Apostolorum Traditionem vocat Irenæus, quam omnibus Ecclesis proposuerunt.

110. Sed hæc Apostolorum Traditio primum sinescri

pto

pto :

com

111

am i

bgia

ulla

112

es ha

deex

112.

on re

mtegr:

114.

gunti

kriptu

borita

oveni

mim p

draw c

to perf

H5.

123.86 f

diputa

pitintes

116.

m, ficu

117.

moce rel

tom eac

milla do

no facta, non pugnat cum Scriptura facra, fed maxime

mea congruit, eius queltepitome.

rach

miffa

num

hios

fus

affe

uas ras

nes

ons

ntra

ras

los Sul

ur,

dos

nz

ur,

Tip

05

29

m

III. Et secundam hanc Traditionem, facram Scriptus minterpretandam elle non negamus. Elt enim fidei anas via & regula, cum qua pugnans interpretatio Scripturæ ulla est recipienda.

112. Caufæ autem, propter quas Patres illi ad Traditios shas Apostolorum prouocarunt, & dicunt incertam dex Scripturis victoriam, hæ fuerunt, quas ipli recitant.

113. Quia illi hæretici, cum quibus iplis negocium erat, mrecipiebant Scripturas, aut si recipiebant, non tamen

megras, aut calumniabantur eas.

114. Sicenim Irenæus scribit : Cum ex Scripturis ar Iren. 11.3.ca.z. wintur (heretici) in accusationem couertuntur ipsarum Notate vos Papi tripturarum, quasi non recte habeant, nech sint ex aus stæ hæc Irenæi, aut horitate. Et quia sunt variæ dictæ, & quia no possit ex his verba, hæc enim weniri veritas ab is, qui nesciant Traditionem, non sunt & vestra argumimper literas traditam illam, sed per viuam vocem. Ob menta, mm causam & Paulum dixisse: Sapientiam loquimur ins uperfectos.

115. Tertull. Ista hæresis non recipit quasdam Scriptus m,& si quas recipit, adiectionibus & detrectationibus ad iputationem sui instituti invertit, & si recipit, non recis printegras.

116. Nota igitur Traditionis Apostolica est certisis a, sicum Scripturis Apostolorum consentiat.

117. Et vtad caput causæ veniamus, diserte, & magna ocerespondemus: Dogmata & consuetudines Ecclesia hagnifacienda, sed si ex sacris Scripturis probari possint, um each consentiant. Nullas vero prorsus Traditiones, ulla dogmata in Ecclesia Christi recipienda, quæ Scriptus

AAaa

ræ sacræ testimonijs probari non possint, sed damnanda

& rencienda huiusmodi omnia.

118. Non enim ad eiusmodi Traditiones à Spiritusans Pro, sed ad Scripturas diuinitus Prophetis & Apostolisins spiratas, passim ablegamur, Deut. 4.6.12.18. Is. s. lohan. 5. Scrutamini Scripturas, & c. Lu. 16. Mosen habent & Prosphetas, hos audiant.

119. De his certi sumus, quod sint à Deo tradita; quod de pleris Traditionibus dubium est, & incertum.

rò quicquid ex fide non est, peccatum est. Ex fide autem Traditiones ille non funt, quæ verbo Dei destituuntur.

phistæ, probatione indiget, quòd illæ Traditiones sintà Deo: à quo, quomodo esse possunt, cum ex Scriptura probari non possint, sed cum ea, que divinitus inspiraça & son pta est, pugnent?

22. Nec satisfit hoc modo per tales Traditiones anxig & dubitanti conscientiæ in veris certaminibus. Perpetud enim occurrit illud Christi: Frustra me colunt docenta

doctrinas & mandata hominum.

123. Præterea non solum inutiles sunt, sed etiam penis ciosæ tales Traditiones, parientes certamina, vt de Paschu te & ieiunio dictum est & probatum.

124. Nec ijs hæretici & contradicentes conuinci polo

funt.

Iren.lib.3. cap.3.

per docuerit, quæ ab Apostolis didicerat, quæ & Ecclesia tradiderit. & sola sunt vera.

extat apud Eusebium, scribit, se audiuisse narrantem Polys carpum, quæ ipse prior, ex ijs qui ipsum Dominum audies

ant

rant a

BAE

ERI

127

dio p

nitin

128.

mab

Trad

bguni

129.

mar

weniu

ino ad

130.

kriptu

131.

wiens !

132,

inem, c

de doc

tvzille

133.

mit cau

skdux

134.

postol

laffer

nvige

B5.

Glauci

um.

mtacceperit, verum addit: ET TAMEN OMNIA BLEC CVM SCRIPTVRIS CONSONA PROP BEREBAT.

127. Sicetiam Cyprianus scribit: Si igitur aut in Euans Cypr. Epist. ad liopræcipitur, aut in Apostolorum Epistolis et Actibus Pompeianum.

minetur, observetur etiam hac sancta Traditio.

129. Hieronymus: Gladius verbi Dei percutit omnia, Hier.in 1. eap. Agg. trabsque authoritate & testimonijs Scripturarum, quas Traditione Apostolica reperiunt (hæretici) atque consigunt.

129. Basilius: Reijciendam esse constretudine, & stans Basil. Epist. 80.
marbitratu inspiratæ a Deo doctrinæ. Apud quoscuncy
miniuntur dogmata divinis oraculis consona, illis oms

moadiudicetur sententia.

130. Sed nec opus est ciusmodi Traditionibus, quæ ex kiptura sacra probari non possunt.

1. Scriptura enim facra ipfa nobis fufficit, perfectum 2. Tim.3.

kiens hominem, ad omne opus bonum instructum.

132. Hincrecte Tertullia. Adoro Scripturæ plenitus Tertull.lib.aduermen,quæ mihi & factorem maniscstat, & facta. Scriptu sus Hermo. Edoceat Hermogenis officina: si non est scriptum, times

weillud, adificientibus aut detrahentibus destinatum.

B. Præterea tales Traditiones occasio sunt, & sues micausa multorum errorum, & hac ratione hæretici alis

sleduxêre.

inda

ans

ins

1.5.

105

por

ore

tem

Sos

nta

tos

cri

xie

tuo

ntes

rnis

has

060

113

Si2

UZ

lys

.

134. Ita Artemoniani hæretici docuerunt: Etiam iplos Euseb. hist. Eccles. postolos ita vel susceptiste, vel cæteris tradidisse, sicut nuc lib.3. cap. vlt. lasserunt. Et hanc veritatem prædicationis esse seruas Notabene. Notabene.

185. Sic Clemens dicit: Basilidem hæreticum gloriatu, Clemens Alex. Islaucio quodam, qui fuerit Petri interpres, Magistro Strom.lib.7-

hies wum.

136. Quòd

136. Quod verò obijcitur, Apostolos no potuiste por tare omnia, sed Spiritum sanctum promissum, qui suggeres ret,& in omnem veritatem induceret.

137. Negamus id de Traditionibus Papisticis, veletis am Maiorum aut Patrum quorumcunce accipiendum, nisi de Apostolis, qui vere Patres sunt nostri, quibus salvator.

id, quod promisit, in die Pentecostes præstitit.

138. Et qu'od loannes Apostolus negat omnia scripta effe, non arguit Scripturam imperfectionis: fed demiracus lis tantum loquitur, quod ex textu Euangelistæ loh. 20.21 manifestum est, quæ non singula propter multitudinem describi potuerint: sed nec opus fuisse scribit, quia ad vnum & eundem finem tendant omnia, vt hinc cognoscamus, & credamus I E S V M ex Maria virgine natum, verumelle & divinitus promissum Messiam: Hocsi credamus, vitam nos habere æternam.

139. Hanc cum ex Scriptura facra confequi possimus,

sufficit nobis, nec est quod vlterius requiramus.

140. Aut dicant nobis Pontifici Traditionarn, que sint illa alia Christi dicta & facta, ab Euangelistis & Apor stolis non descripta. Quod Augustinus dicit: Magna elle præsumptionis, si quis dicat, ista vel illa esse. Aut si quis du cere audeat: Vnde probabit: Hact. August.

Tertul. de præscript, aduersus hæret.

141. Sic Tertullia. Nobis curiositate opus non eli poli Christum Iesum, nec inquisitione post Euangelium: cum credimus, nihil desideramus vltra credere. Hoc enimpris us credimus, non esse quod vltra credere debemus.

142. Nec Patrum ea, quæ de Traditionibus Apoltos lorum scribunt, etsi ipsi quoce falsi fant, de Pontificistra ditiunculis, sicut insidiose ad eas referent, sunt intelligent da: sed de ritibus & ordinationibus, quæ vel ex scriptis A postolorum colligi possunt, aut tum nomine Apostolorum

YELL

DUS

170

יסים

Juan

14

nder:

tiena

145

Minet bbuil

wres,

146

lac (u)

terta, p

Hem n

multitu

147.

Scriptu

quibus

148.

Nam qu

Pitiua

cclesia

lovera

mobato

nitive I

perven

enditabantur, de quibus non est quod multum solliciti sia mus, quibus Scriptura facra fufficit.

143. Etli igitur Apostolos multa, & quidem plura, vie voce tradidiffe five docuiffe concedatur, quam scripses mt: non tamen alia, nec ab his aliena & diuerfa, multo no minus cotraria: sed quod plures habuerint cociones, mm Epistolas scripserint, vtrobics tamen eadem & dos mille & scripsiffe certo statuendum est.

144. Sicut Moles vult narrari à patribus, filis ea, quæ Deut. 6. iderant & audierant, & ipse descripserat, & non ab his

lima, sed legem Dei à se descriptam acui.

ITO

eres

etis

rili

OF.

ota

CUS

.21.

nem

um

,8

effe

tam

nus,

qua

po#_

effe

dis

oft

um ris

fto:

tras

ens

A

rum ndia

145. Et quidem verum est, Apostolos, quod ad verba minet, plura prædicasse, quam scripserunt: hoc est, plures buille conciones, quam Epistolas scripserint: sed no quo dres, quæ eædem femper funt repetitæ.

146. Quare cum certi simus de his quæ scripserunt, & relufficiant: quid opus est magnis laboribus sectari ins tra, præsertim etiam, cum tales Traditiones, etsi contra dem non esse videantur: tamen vt August.loquitur, ipsa whitudine oneri fint, & molesta Ecclesia.

147. Quod si quærant aduersarij : Cum Traditionem dipturæ ab Ecclesia recipiamus, cur non etiamalias, de wibus eadem testatur?

148. Respondemus, no eandem esse vtriusch rationem. Nam quod ad scripturæ rationem attinet, testabatur pris mina Ecclesia de authoribus librorum, quos apud suas cclesias deposuerat, se illos bona fide accepisse ab ijs quos loverat, viderat, & audierat, coelestibus testimonijs aps Mobatos vere Domini Apostolos. Et hæc testimonia pris hitiug Ecclesiæ, non tam per manuum traditionem ad nos Ruenerunt, quam scriptis testimonijs ad omnem postes Videhist. Eccles

BBbb

ritatem

Videlift. Eccles. ritatem funt propagata, quod ex Historia & scriptoribis

Ecclesiasticis manifestissime apparet.

149. Talia verò testimonia desunt Traditionibusillis, quæ vulgo Apostolorum dicuntur. Et non solum desunt, sed ex scripturis, de quibus dubitatio prorsus nulla est, probari non possunt, imò etiam cum eadem pugnant plus rimum. V nde ab Apostolis traditas, credi non potest.

150. Sic à Iudæis, quos August Christianorum scrinizzios, seu bibliothecarios vocat, veteris instrumenti libror recipimus: sed non ideo ortinia alia ipsorum, Thalmud, &

Traditiones Majorum recipimus.

151. Ideo autem non agnoscimus hæc, quia cum libris illis, quos nobis nomine Prophetarum tradiderunt, pur gnant, in quibus quid & quantum nobis sit credendum, præscriptum est.

152. Et hæc scripta Prophetica, sicut & Apostolica, Lydius lapis sunt, norma & regula omnium dogmatum & Traditionum.

153. Ita Ecclesia Potificia, ratione successionis testatur de libris Canonicis, cuius testimonium in hoc recipimus sicut ludæorum: sed non ideo de Traditionibus testami bus sides habenda, verum probandæ Traditiones ex illi Authenticis libris, & cum eis consentientes recipienda, pugnantes verò damnandæ.

votum perpetui cælibatus, damnationem nuptiari poli illud, oblationem sacrificii, corporis Christi in Milla, pro peccatis viuorum & mortuorum vere propinatorii, inuocationem sanctorum, orationem pro defunciis, enumerationem omnium peccatorum sacerdoti sacendam, quince Sacramenta, &c.

155. Qua

b.Se

PVC

157

NTO!

Kvis

mgn

DCUE

MIOC

158

blar

extu, exfil

159.

ertur

160

tripta

us fu

161.

killer

mitiua

162.

apico

idoni

163.

Beript

Apost

loco 8

15. Qua plena impietatis esse affirmamus, cum Scris mis facris pugnantia. Ideoco non Apostolis adscribens hed hominibus à fide deficientibus, accepta ferenda.

16. Quid enim Apostoli de his omnibus & singulis iplerint, extat in iplorum libris, quibus contraria eos vis

avoce tradidisse, nequaquam credendum est.

17. Inquam sententiam Nicephorus quoch scribit: Ad Notes kolog, quos eum (Paulum) adire Spiritus sancti gratia, Kris iusserat, quosos per fidem in Christum Euangelio bros monifice regenuerat, quæ præsens oratione sua dilucide d,& bouerat: eadem per compendium absens, in memoriam mocans, Epistolas dedit.

158. Et certe ingens fuit necessitas scribendarum Epis blarum contra Traditionum figmenta, quod harum pres tatu, peregrina, & commentitia dogmata spargerentur,

mihac ab Apostolis esent tradita.

159. Sicut perfidi & Pseudoapostoli hoc potissimum nomine Ecclesias recte & bene ab Apostolis constitutas perturbarunt.

160. Vnde electum Dei organum Epistolas à se cons triptas, peculiari quoce signo, signare est coactus, & mas

uslubscriptione firmare.

ribus

illis.

unt

eft.

olus

inia

libris , pus

dum

ofica,

m &

tatur

mus

antis

illie

dz,

nt,

Aod

ifi.

ator

chis,

iens

Jua

161. Multi etiam multa quasi ab Apostolis tradita, & killorum gestis scripferunt, quæ tamen ab Ecclesia pris mitiua non fuêre agnita.

162. Quid igitur iam post tot secula nobis sunt molesti apicole, cum commentitijs istis suis nugis, figmentis Tras

Monum humanarum & aranearum telis?

163. Autenim, vt breuiter quod resest, dicamus, cum kriptura divinitus inspirata, quæ nomine Traditionum Apostolicarum Ecclesia obtruduntur, consentiunt, & suo loco & modo recipimus; Aut ab eadem dissentiunt, & iure

BBbb 2 nostro. nostro, ac libertate nobis à Deo concessa, tanquam notha & adulterina repudiamus & damnamus.

164. Postremo, vt tandem concludamus, miretur sors tè aliquis, quare Pontisicis tanti faciant, tantoperes vrges ant Traditiones non scriptas, easque Scriptura prases rant.

vident in tanța doctrinæ cœlestis luce, se Scriptura sacra authoritate & testimoniis destitui in probatione suorum dogmatum & cultuum. Ideo ad non scriptas Traditio. m confugiunt, & omnia, quæ in Scripturis non habentur, sed à Romana Ecclesia Catholica illa exercentur, ab Apostolis esse tradita asserunt, vt hoc modo authoritatem illis concilient.

166. Quo compendio omnes quantumuis tetros es rores, & cultus Idololatricos sine maiori molestia confinmant, quæ ratio & via valde est expedita, ac optimame

thodus Papistica.

167. Sed ab hoc fermento Papistico, Deus pater liber ratoris nostri IESV CHRISTI, per Spiritum suum san ctum clementer Ecclesiam suam immunem, atch inagnita veritate verbi sui conseruet: & sit sucerna pedibus nos stris sacra Scriptura, cui attendentes tanquam sucerna

lucenti in loco caliginoso huius mundi & tenes
bris, ben'e facimus, donec dies illucescat
& Lucifer oriatur in cordis
bus nostris,
Amen.

2, Pet.1.

DISPV.

D

E

ne fact a

ne, &

ulune

is fuer

la puds

rocinia

Arudi

Symmi/

mnes p

dinni)

netiam

ni fen li

me fati

mdum

ins satis

moin h

DISPVTATIO CON-TRA PVRGATORIVM.

Lectori S.

Ditus est non ita pridem Ingolftadij libellus, & in forma Disputationis publice propositus, titulo, Dostrina Catholica de purgatorio, animarum sedibus, &c. continens errores mus Pontificiorum, eos á, crassiores & palpabiles, vittatos in Ec-

ufa Romana iam longo tempore.

otha

fors

fee

20

cræ

um

1.76

tur,

por

illis

ers

fire

mes

ibes

fan,

nita

no+

rnz

Et sane miror hoc nostro seculo tam erudito, in tanta Scriptuware luce, post tantum temporis internallum, quo ista nuga, ineme, impietates de purgatorio, à nostris bominibus ex verbo Dei ujunt refutata, & explosa, ve fere passim per Germaniam altu de ufurit silentium, adeog ipsos harum putidarum mercium Propoapuduerit: reperiri potuisse bominem alias non illiteratum, qui paneinium illarum suscipere, eas in vsum reuocare, atq inuitis, nauunibus & abhorrentibus plerifg, hominibus, melius sana Dostrina mudis, obtrudere non sit veritus. Prasertim verò, cum alij ipsius humista vi veritatis adatti, aperte scribere ausi fuerint, Christum mes peccatorum omnium pænas sufficienter & superabundanter Minuisse, pro enq omnibus sua passione satisfecisse (nisi forte suo montiam hoc ipsum, quod dicunt, mentiantur.) At hic Disputatioin fin libelli Author boc negat, & vel nostris operibus bonis in bac mesatisfaciendum, vel post hanc vitam in Purgatorio nobis paindum, vel alijs pro nobis, mißis, eleemofynis, orationibus & ieiussainfaciendum, magno conatu magnas nugas protrudens, seu poim impierates meras euomens, probare es Conatus. Quam feliciter momboc avone sudauerit, hac contraria illi opposita Disputatiou, quam exercitij causa, ad detegendum fucum, conseruandam Dodrina caleftis puritatem, & Scripturarum veritatem, à corrupteAisistorum excacatorum bypocritarum, vendicandaminstinumus

Feu

eln

mo d

7. Liffra

berati

duitis

66.E

Mio a

8.

it rec

mopr

110,21

tosfac

Pergal

9.

Mera

m,&f

migra

Mero f

10.

peredi

oper e

mm,&

bm.Qt

que no

manifestum nos fecife omnibus, confidimus.

Excessit modum Disputationis, & fere in libelli magnitudinem Sub manibus hic nofter labor creuit : fecit id materia varietas errorum atq impiarum opinionum quas Author illius libelli cumulanit, multitudo. Nec tamen fingula perfequi potuimus, boc enim effet Augia flabulum repurgare. Et requirebant singula matria Dibutationes singulas, Vale.

Propositio prima.

Anne 1569.

Vrgatorium Pontifici definiunt locuquen dam esse, seu spacium eiusmodi intrasiue sus pra terram vere realiteres existere, in quo hominum spiritus à vinculis corporeis iam soluti, tantisper detineantur, donec propes Catis in vita perpetratis ad pienum fatisfaciant, vel patian

tur, ab eisch perpurgentur.

2. Ad hunc ignem purgatorium ablegant pie desun ctos, & fideles, qui tamen nec optimi nec pessimi in vita moribus fuêre, sed medij inter vtroscy medium tenuêrelis tum, vt in illo fordes peccatorum, tanguam scoria aban gento, ab eis expurgentur.

3. Has aute purgatorif poenas, quibus satisfaciant, aut patiantur pro delictis, maximas & grauissimas elle lentis unt, adeo vt excedant omnes pænas, quas vnquam quils quam in hac vita passus sit, & non nisi duratione ab igni infernali differre:ideog non infrequenter propter crucias tuum atrocitatem damnationis nomine significari.

4. Narrant etiam eundem illum ignem, quiinferne, hocest, terræ meditullio, proxime exæstuans, contorque damnatos, superne exundantem, compurgare fideles, qua

mui.

mem

er-

Tet

bu-

iens

quo

iam

peco

funs

ita &

estas

bass

, aut

ntis

vile

igni

ICI26

rnc,

quet

dus,

DUR

Runcpadhuc pænarum debito obstrictos, donec rugosa

5. Hunc porrò ignem seu pœnain sensilem in igni isto m vbiq este parem, sed pro meritorum ratione maiorem. Iminorem, quod noxis ad amussim commensuretur.

6. Ex quo milera defunctorum animule suffragis vie orum liberentur: videlicet Missarum celebratione, oras inibus & eleemosynis, indulgentijs & ieiunijs viuorum, modefunctis effusis, datis & factis.

7. Vnde Albertus Magnus scribit: Tot possunt sieri issagia pro vno aliquo, quod statim in momento inde listratur: & ideo in hoc solo casu meliore esse conditionem inisquam pauperis: quia habet, vnde suffragia fiant pro is Etid probare conatur Scriptura testimonio: Redems

nio anima viri, divitia eius. Hactenus Albertus.

8. Hæc verbæ funt & sententia Pontificiorum bona fis kretitata: sed nugæ & sigmenta ociosorum hominum, impræstigiæ fallacium dæmonum, quæ eum Christi mes imanalogia sidei, fundamento nostræ salutis, adeog tos insacræ Scripturæ eonsensu & authoritate, qua ignis ille Ingatorius destituitur, pugnant.

9. Quemadmodum enim duo funt tantum hominum merain Ecclesia, quorum vnum in vera filis Dei agnitios 18,8 side in Christum, alterum vero ea carens, ex hac vita migrat: ita duo etiam tantum esse loca (vt ita loquar) in tero seculo, eadem Scriptura sacra testatur.

10. Qui credit in filium habet vitam æternam: qui aut loan. 3. medulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet loan. 3. hper eum. Qui credit ci, qui me misit, habet vitam æters mam, & in iudicium non venit, sed transsuità morte in vis m. Quod si iudiciu effugerut, vtiq & Purgatorij pænas, ye no minima iudici pars sunt: & sià morte in vita trans

feunt.

Marci vlt.

seunt, quomodo cruciatus Purgatorij sentiunt ! Item, qui fint crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui vero no cres diderit condemnabitur.

11. Inter hæc autem duo, credere scilicet & non credes re, Scriptura nullum facit tertium : siquidem infirma quos que fides, fides vera est, eundem Christum firmissimam fa lutis anchoram apprehendens, & peculiares habet promis fiones diuinas.

12. Qu'od si præter hæc duo saluationis & condemnas tionis loca, tertius quidam & medius esset animarum stas tus, qui fit, qu'od Apostolus de defunctorum statu & con ditione interrogatus, nullam eius faciat mentionem tyt maxime enim ex Canonicis Scripturis nihil respondere potuisset, cum nihil in eis de hac re extet : raptus tamenin tertium cœlū, vbi vidit res ineffabiles, hæc quoq vidilet, Quod si inter illa ineffabilia ? Quomodo aut vnde nostri illi boni homines effari possunt, & adeo apte describer per omnes circumstantias, & vnde ipsi didicêre : à spirite bus scilicet defunctorum, qui in balneis (teste Greg.) suda uerunt, & in glaciei crusta friguerunt, & his passionibu pro peccatis satisfecerunt, tum etiam Missis adiuti, inde sunt liberati. Sed de hoc mox plura.

13. Nece vero folum nullam Purgatorii facit mentios nem, sed insuper bono vult eos esse animo, & non contris stari super dormientibus. Et quomodo non possum non contriftari, si sciant, suos charissimos tam horrendos sufis nere cruciatus? Et quare Apostolus ipse reliquissemilers animas in poenis istis Purgatorii: Quanta ipsius crudelis tas, quod tanto eos priuauit folatio & præsidio: cum tame alias profiteatur, se nihil reticuisse, verum omne Deiconlis lium annunciasse. Hic certe loco tam commodo, oblata occasione, interrogatus à Thessalonicensibus de statu des

Actor.20.

tam

lolu

14

isfic

kA

Apol

NG I

morte

edin

pecca

per q

quitat

mcen

15.

ple p

fatisfa

pron

tivita

dimid

plius

16.

erun

pro p

torun

fentis

mas in Vere cres

edes

LOU

1 fas mil

nnas Istas

cons

1.vt

dere

enin

iffet.

oftri

ibere

iritie

uda

ibus

inde

tios.

itris

non

tis

125

lelis

ame

nlis

ata

des

ctor

Inflorum, respondere debuisset, aut suam fateri ignorane , qui amiquod non erubuisset facere: & non turpiter adeo to m fallere Ecclesiam. An vero Machabæorum libros. main Hebraa non funt scripti lingua, non legit? Aut in Judas fecerit ignorauit? Aut Paulum impostorem. mpastorem Ecclesia fidelem, Apostatam, & non Apos folum, iudicabimus;

Sed non folum nulla in facris Canonicis scriptus iffclith huius Purgatori fit mentio: verum etiam cum fie kApostolica & Catholica pugnat, Ita enim in Symbolo Apostolorum habetur: Credo remissionem peccatorum, to per & propter Christi obedientiam, passionem & 1. Pet. 2. nortem, qui pro peccatis satisfecit, non media ex parte, Mintotum, & non est dimidius, sed integer Saluator, qui meata nostra pertulir in corpore suo super lignum: sus per quem Deus pater non solum omnium nostrûm ini witates poluit, sed etiam castigatus fuit, vt nos haberemus mcem.

Nece ita nobiscum officium suum partitus est, vt plepro culpa tantum satisfecerit, nobis vero pro poenis atisfaciendum aut patiendu relinqueret, nostris vel alioru pronobis bonis operibus, aut passionibus in hac præsens tvita, vel in purgatorio alterius seculi. Hoc enim modo dimidiatus redemptor Christus esset, quod vel maxime

plius merito & officio derogaret.

16. Nam ipse non solum legi diuinæ exactissima os perumiustitia, verum etiam passione, cruce & morte sua pro peccatorum nostrorum culpa satisfecit: pœnas peccas torum nostrorum omnis generis, videlicet, cruciatus præs lentis huius vitæ, iram etiam Dei, dolores mortis, & flam? masinferni in corpore & anima sua, pertulit. Iuxta illud: Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse Esai. 53.

CCcc portauit. portauit. Disciplina pacis nostræ super eum& limore eins fanati fumus. Item: Seruire me fecifti in peccatistuis, pras buisti mihi laborem in iniquitatibus tuis,&c.

Hinc etiam triftitia illa anima iplius vice ad mortem, hinc fudor fanguineus in horto. Hinc vocesilla: Deus meus, quare me dereliquisti. Et aliæ consimiles in

Plalmis & Prophetis, hinc inde querela.

Porro hanc suam, quam legi præstitit, justitiam, & faciendo seu implendo perfecte, & omnis generis poes nas peccatorum ferendo ac patiendo, credentibus infe donat : quibus etiam imputatur ad iustitiam, ita vt hac coram Deo, eius ce tribunali non secus confidere debeant,

ac si ipsi eam suis operibus præstitissent.

Quod si iam ex hac vita Christianus, hocest, ve ram habens in Christum fidem, justificatus à peccatisses is, & liberatus à maledicto legis emigrat certe, praterite vitæ peccata ei obesse non possunt, nec eumab ingresse vitæ aternæ impedire. Vtrumæ enim Christus prastitit, factus legi obnoxius, & obedientiam perfectam, & pal liones atop poenas peccatorum omnis generissustinens quibus nos à peccatis, & à poenis, redemit & liberauit,

Hoc modo Christus pro peccatis mortuus ell, each suo sanguine expiauit, & emundauit credentes in iplum abomni peccato, a quo abluti funt, fanctificati,& iustificati, non habentes maculam aut rugam, autaliquid huiusmodi, sed sunt immaculati. Quid igitur maculacas

rentibus alia purgatione opus est?

Hoc Paulus de Corinthijs pronunciat, qui mulis plicibus peccatis & erratis polluti erant, non solumants quam ad Christi agnitionem peruenissent, sed posteation am, propter quæ Papistica cohors eos in Purgatorium ablegallet. Paulus vero nulla alia illis purgatione opuselle

Rom. 4.3. 10. CE1.3-4.

I.loan. I. 1. Cor. 6. Ephel.s.

> role bend

> > Doct PETTY vero:

fatu

22

tone

relet

ld d

am f

ne, fi

pud

23.

00,0

ghad

alfe .

Quoc

Wen

poci

tt car

Viui T

lius

imili

DID IT

non fi

BS TE

dich :

Mc.C

proba

24

Itatuit

thuk, qu'am ablutione, quæ fit sanguine Christi.

eius

124

ad

læ:

in

am,

in fe

hac

ant,

sius

ritz

reffu

titit,

pale

ens:

t.

cit,

s in

ti,&

wid

CU

ultis

ntes

etis

ium

selle

cuit

Quemadmodum Saluator noster dulcissimus las mem in cruce, qui nec ipse bonis operibus, qua nulla buerat, satisfecerat in vita prosuis satrocinis, & aliss kleribus, nec iam satis patiebatur coram Deo prosilisse di digna factis suis, ve ipsemet affirmat, recipiebat cos am mundo: non eum tamen in Purgatorium, qui maxim, si quisquarn alius, eo indigebat, ablegat, sed Paradifi pudium & gloriam hac eadem die ipsi pollicetur.

22. Eodem plane modo Dominus in extremo iudis momnes tunc superstites in adventuipsius, & qui ante ulacvita excesserant, congregabit, & sententia sua aut skevocabit, aut in perpetuos inferni cruciatus abijeiet. Quod finullus tum erit purgatorius ignis, iustitia Domini thendi non poterit, qui multa hominum millia, qua vel pucis diebus ante iplius aduentum mortua funt, statim trarcere illo Purgatori dimittet, vel in aduentu ipfius mi reperti, immutabuntur, prorfus fine tactu & fenfu dius Purgatori, in regnum coelorum recipiet: cum alios milibus peccatis obnoxios, & multis annis ante iudicis m mortuos, tam diu torferit. Cum vero Deus iniustus confit, sed reddat æqualia æqualibus, certe nec illis pæ wremittet. Ergo Purgatorium erit etiam post diem lus din Hoc vero pugnat cum loco Matth.25. Ite, venite, Mc. Quare hac eadem ratione, new jam Purgatorium effe mobari poteft.

24. Sentiunt autem authores Purgatorii, alii quidem, noleuibus culpis, in eo ante iudicium nouissimum par iendum: vnde Monialis propter stultiloquium visa est noctu à custode in templo, vbi erat sepulta, post mortem permedium secari, & pars vna illius igni cremari, pars veroaltera intacta remanere. Pascasius Diaconus, quod à CCcc 2 partibus

Minh.2%

B.Greg.lib.4. Dial.cap.39.

partibus Laurentij contra Symmachum in electione fte lo tiffet, in caloribus Thermarum servire & sudare fingitur. 1bid.cap 55. Et iustus Monachus, quod tres aureos occultatos habuils fet, ab ipfo Gregorio, abfcp omni fratru consolatione mos ri. & in sterquilinio iussus est sepeliri, atopideo in Purgas torio excruciatus ab ipfo scribitur, donec per triginta Mile farum celebrationem inde sit liberatus: quod posteafrani suo apparens, narrauerit. Quis dubitat de illo:

> Ali verò pro omnibus omnino peccatorum por nis, pro quibus in hac vita non fuerit satisfactum bonisos peribus hominum, in Purgatorio esse patiendum docent, donec satisfiat vel per suffragia viuorum pro defunciis,

vel, siñs careat, passionibus propriis.

26. Atos ita commentitium hoc Purgatorium partin ortumest ex ignorantia articuli de gratuita fidei lustifica tione, offici Christi, meriti passionis, mortis, ac satisfaction nis iplius, quæ vnica noftra eft, & omnium, adeog proto tius mundi peccatis sufficiens satisfactio, & fit nostra, nos bisch fide vera applicatur: partim verò ex fabulis Pocion opinionibus Platonicis, qui animas malorum post morten circa sepulchra vagari, & circumuolare nugati sunt, nu posse in colum propter peccatorum molem ascenden, donec perpurgentur à sordibus : postea vero à diabolis, corumg spectrorum phantasmatis confirmatumest: iam vero propter quæstum retinetur & defenditur.

Quod si Christus non pro omnibus, siuemagnis siue paruis, delictis satisfecit, sed nobis aliquid proppo tiendum & satisfaciendum reliquit, non integer autions est mediator, sed dimidius tantum: nos vero vel aliqualas tem ex parte constituit mediatores. Quo pacto meritum iplius imminuitur & non (vt aduerfari) nugantur) ampli ficatur, dum nostris passionibus aliquid attribuitur se

fordedat

mea

bom

lefu

29

&A

mon

30

licis i hor

ratio

truer

mus.

31.

ttimo factu

quem

32. cit, Po

lane,

hinda

Hilsin

33.

abuil

e mos

urgas

Mile fracti

n poe

nis of

ocent,

ınctis,

partin attficas

faction

rotos a, nos

eticis, orten

it, na ndere, bolis,

: iam

ignis

ispac

folus

ra fals

ritum

mply

r: fed

defait

fordescit & vilescit, dum hominum passionibus, quas non ne ste hoc confecrauit, tribuitur, ipfi vero detrahitur, cum tas gitur. nen languores nostros, ipsum tulisse, Propheta scribat. Et Efai. 33. fe redemit Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

28. Nam quod afferunt, humana merita hoc ex Chris ipassione habere, friuolum est. Hanc enim gloriam satis fionis non communicat vel operibus, & meritis, vel msionibus hominum, sed sibi soli reservat. Ego, inquit, Esa. 63. 42. 43. prular calcaui sor vs, & non homo mecum, Gloriam mem alteri non dabo. O homo, seruire ME fecisti in peca atistuis, &c. Item: Non est aliud nomen sub coelo datum Actor. 4. lominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, nisi in nomine lefu Christi.

29. Ator ita Purgatorium cum consensu Prophetica l'Apostolicæ Scripturæ ac sidei analogia pugnare, des monstrauimus.

Quod verò ignem hunc ex Propheticis, Apostos kis & Euangelicis literis, Pontificum Romanorum aus horitate, Synodorum decretis, Patrum testimoniis, denice mionis humanæ lumine, ex Poetis, Aleorano iplo, se exe twere & fouere gloriantur, id quam apte faciant, videbis

Expectabamus, vt Titulus libri pollicebatur, tes timonia ex Propheticis scriptis. Et ecce ex Machab. 2. haum quoddam Machabæi depromitur: pro thesauro, quem ostentare videbatur, carbones.

32. Factum igitur vnicum Iudæ, quod suo iudicio fes kit, Pontificijs scriptoribus Prophetica sunt oracula. Digni lane, vt eiusmodi se oblectent nugis, qui certissima fidei fundamenta in sacris Scripturis passim obuia & manise: tissime proposita, sophistica sua calumniantur.

3. Nemo est, qui ignoret, quo loco librihi à vetustios CCcc

ribus Patribus fint habiti . Et quantum illis firtribuen dum, præcipue posteriori, ex quo factum hoc ludæ recte tatur, author iple in fine testatur, cum veniam libi concedi

petit.

D. Cypria - us inquit: Nec proferri ad authoritas tem ex his fidei. Hieronymus: Machabæorumlibros legit quidem Ecclesia, sed eos inter Canonicas Scripturas non recipit. Et D. Augustinus testatur, non esse in Canos ne Hebræorum & eorum numero, de quibus Christus ait, quod de se testentur, vr sunt Mosis & Prophetarum scripta:tamen ab Ecclesia receptos esse non inutiliter, st SOBRIE LEGANTVR. VEL AVDIANTVR. Maxime propter quorundam Martyrum passiones mira biles: non dicit, propter ludæ facrificium.

- Non est autem nobis attendendum, quid ludas fecerit, sed num recte, pie, & iuste ab iplo sit factu. Tum au rem recte fecisse iudicandum est, si secundu Scripturams cram. Fatetur autem author ingenue in fua Catholicade Purgatorio doctrina: Nihil in lege Mosaica desacrishu nebribus cautum extare, vtich nech in Prophetarumon culis. Cautum enim est in eadem lege, ne quid illi adde rent: ludæos autem, inquit, non ea solum observasse, que in divinis codicibus præcepta legebant, verum etiamea, quæ sida traditione à maioribus acceperant.
- Audire mihi videor Pharifæum quendamexins ferno redeuntem, & Christum eius & Discipulos acculans tem, quod non observarent traditiones maiorum. Sed quod illic respondet Saluator Scribis & Pharifæis, hochs Matth.15. bi traditionari dictum existiment: Irritum fecistis mandas tum Dei propter traditionem vestram, Hypocrita, bene propherauit de vobis Esaias, dicens: Populus hic labisme

lon er es ter bus a mim

bonor

m co

37. nione Dec ma mhori bimo zorun

umrec ncæpe MOOCC rveter mi.

28. mondum manis, S mipro mram]

mici ve ratis tot manuer

39. mnia fa is delict bipro n Purgato

me inde

honoras

li

1

t

34

18

12

25

IB

Ge de

Uf

2

es

12

2,

15

b3

(B

125

ne

me

26

molunt me, docentes doctrinas & mandata hominum. In enim obscurum est ex sacra Scriptura, sudæos omnistemporibus sine verbo Dei multa confinxisse ates cultura affuisse, sed male. Quo nomine ctiam a Prophetis as mime reprehenduntur.

37. Etsi verò concederemus, Judam recte secisse obsessione huius sacrisicii pro defunctis: cuius tamen rei a Do mandatum non habuit, nec illi licuit cultum propria antoritate instituere: sicut nec Razias recte secit, quò d 10seph. lib. 13 Aribimortem consciuit, qui tamen ab authore libri Machas tiq.cap. 8. Itorum laudatur: ac omninò existimo, ritum hunc suisse mrecens à Pharisais excogitatum, qui circa illa tempos acceperunt: non tamen illic dicitur esse Purgatorium, ex quoccisos liberare hoc sacrissicio vesit: hoc enim durans tveteri Testamento, & etiam docta antiquitati suit ignos

38. Nec fuit Misse sacrificium oblatum, hoc enim tondum erat consictum & consutum à Pontificibus Rosmis. Sed Leuiticum, qualia multa in Lege dicuntur of smipro peccato, non qu'od verè aut ex opere operato torm Deo suerint peccatorum expiationes, sed typi micivere expiatoris sacrificis Christi, quod ipse pro pecsatis totius mundi semel obtulit: quo facto vmbræ illæ manuerunt.

39. Cumq in Leuitico, & aliâs in lege tam diligenter mia sacrificia, eorumq ritus sint descripti, & pro cere adelictis certa sacrificia offerre sint iussi: nullum tamen hipro mortuis sieri iubetur. Quòd si tale quoddam esset hurgatorium, aut suisset, & hoc modo per sacrificia anis inde liberarentur, certè rem tantam Dominus non reticuisset,

reticuisset. Sed nece Leuitica illa Missaticum reprasentas runt facrificium:verum Christi vnicum cruentum,non in cona fed in cruce femel oblatum, quo etiam vnicofemel in perpetuum confummauit fanctificandos, quod nec pos

test, nec licet repeti.

2. Macha, 12.

Deut.18. Matth.3.

Luc. 16. 10.

Et aliæ recitantur caulæ, propter quas ludas hoc facrificium pro occisis offerri voluerit. Non quod velit nos imitari, ficut etiam non tanta est illius scriptoris, aut Iudæ authoritas, vt hac in parte nobis sit imitandus: sed guod hoc opere testari voluerit fidem suam de mortuos rum resurrectione. Deinde, vt testaretur, eos, qui pie obe dormiunt, certos esse de sua salute, iden ex gratia. Postre mo qu'od pium sit publice declarare, eos, qui pie defuncti funt, a peccatis suis absolutos esse. Sed quid hocad Purgu torium, vel etiam Missa sacrificium pro peccatis mortuo rum! Et, vt hoc quoque sensisset Iudas, quid ad nos, quid ille fecerit, dixerit aut senserit! Qui non ludam audirevel imitari iubemur, sed Prophetam illum, quem Dominu nobis suscitauit, qui porro nos ad Mosen, Prophetas & Apostolos ablegat, eos quadiri pracipit.

Tantundem, imo multo minus, valet, quodex A postolicis scriptis probare conantur Purgatorium, vbia 1. Corinth.3. similitudinem seu Metaphoram Apostolis proponit, de structura vel ædificio spirituali, quod ficin Ecclesia, ministerio verbi fundamento iacto, & eo, quod Super ædificatur, vbi additur: Si cuius opus arleit, iachi ram faciet, ipfe vero faluabitur, sic tamen quali perignem. Quem locum'a plerisce Patribus de Purgatorio expolis tum esse affirmant Aduersarij, productis pluribus Patrum

interpretationibus.

42. Constat, varie hunc locum à Patribus intelligi: 2 enim aliter interpretantur. Chrysostomus simpliciterde

rione

Helt,

ulta

teril

43.

Pur

niens

am co

kræ a

offoli

moaffe

Merib

brum

44.

m in

TOTUTT

unt . Merced

mis ex

nuerun

te, falu

torum.

45. deliz a

describin

Dei offic

buctur

nini fide

mm ipfo

mentum

bes andi

km con

tas

in

let

02

C

it

ut

ed

105

be

re

CH

gas

UO:

uid

vel

nus

8

A

a

lo

in

od

U

Sis.

IM

time & igni infernali accipit. Saluus erit quali per ignem, tell, permanebit in igni, non redigetur in nihilum: ficut ulta salua in igni maneant, quæ illum etiam absepsus teritus ferre queant.

43. D. Augustinus, etsi serè nullibi minus sibi, quam a Purgatorio, constet: iam enim dubitat: forsitan est, inspiens, &:incredibile non est, sam verò prorsus negat, imcontrà affirmat: vt vel hinc videre sit, eum Scripturæ invanthoritate de Purgatorio destitui: Tamen hunc Appsolilocum, qui fundamenti loco à Pontificijs ponitur masserndo Purgatorio, non de hoc igni Purgatorio, istribulationis, & dolore, qui ex amissione rerum & bomum temporalium prouenit, interpretatur.

44. Hieronymus de Doctoribus & discipulis eos minterpretatur, qui acceptis institutionibus Magis forum suorum, vel observant præcepta, uel neglis mit. Doctores autem super his, qui probati suerunt, accedem retributionis accipient: in illis vero, quos pus exurit, damno afficientur, quia in vacuum labos nuerunt. Iidem autem Magistri in iudicium veniens m, salui sient, si tamen ipsi causa non suerint perdis trum.

45. Manisestum autem est, Apostolum illic de Ecs desia adisicatione loqui, vbi ministerium Ecclesiasticum testibit, & quodnam sit Ministrorum in Ecclesia filis Dei officium, similitudinibus ab agricultura, & adium tructura desumptis, id declarat. Quod licet ipsi per se nes nini sidem dare aut saluare possint quenqua, tamen labor missorum non esse irritum in Domino, qui det incres nentum, cuius sint coadiutores. Et vt maxime non oma manditores, de quibus spem conceperat Doctor, salus tem consequantur, sed pereant; tamen hoc non impedis

DDdd

mento

mento effe Ministro Ecclesia, si iple fecerit officium, fed nihilominus eum faluari,sic tamen quali per ignem:quia excrucietur, quod opera iplius perierit, & non lit confes

quta suum effectum:quæ crux est quali ignis.

Non enim dicit Apostolus, eum salvari per ignem scilicet Purgatorium, sed quasi per ignem. lam vero Purgatorium, non est quali ignis, sed talis & tans tus, secundum illos, qui non nisi duratione abigni infere nali differat. Qu'od si igitur ignis de Purgatorio accipias tur, aqua fortalle, per quam transire coguntur, destygia palude, Acheronte vel Lethe fluuis infernalibus intellis

genda erit: quibus ignis ille extinguetur,

Locum Matth. 12. vbi dicitur: Non remis tetur nece in hoc, nece in futuro seculo: Marcus his verbis reddidit: Non habet remissionem in aternum, Domini, Serm. 11. Sicut Augustinus ipse interpretatur, verba eius hat sunt: Item, quod scriptum est: Non habet remissionem in æternum, fed reus erit æterni delicti, quid aliud eft, quam id, quod secundum Matthæum legitur ? Non remittetur ei, nece in hoc, nece in futuro feculo.

Item de Sermone Dominiin monac.lib.I.

August. de verbis

Pfalm.65.

Similiter & alterum locum; Donec soluas au tem, quod dictum est, (nouissimum quadrantem) miror, si non eam significat poenam, qua vocaturaten na. Vnde enim soluitur illud debitum, vbi iam nonda tur pænitendi & correctiús viuendi locus?

Super Matth. cap. 1. Hom. 16.

Sic quoque D. Chryfostomuus supa verbz Esto consentiens adversario tuo in via,ne te matiu dici : Mihi autem , inquit , de his, qui in prasentimi, videtur dixisse iudicibus, ac de illa via, qua ducit ad carcerem : Super isto vsitato disputalle carcere.

Chryfoll, in Pfal.

Item locum Pfalmi: Transiuimus per ignem & aquam, Chryfostomus interpretatur, dicens: Gloriosas vi

delicet

Mice

Indi.

dunt

51.

uz v

ofit i

om, f

vincto

inferni

lorgal

mis fi

mnin

och re

52.

Dec tan

tare &

zi Pon

mm a

mgas

mentio

mo def

53.

Ecclesi

ntione

bus Pa

tiz no

icut A

brum guffini

vimax

ic, qu

fed

uia

Ses

er

NS

ers

125

gia

عالا

nits

his

ım.

hæt

1cm

eft.

Von

eten)

da

b2:

in

m,

20

m &

SVI

licet

Mice mortes Martyrum commemorat, gladif, ignis, pros indi. Augustinus de tribulationibus, quæ in hac vita acs dunt, interpretatur.

51. Ad reliqua Scripturæ testimonia quod attinet, uz vndiquaç sine iudicio corraduntur, vbicunç mensosit iræ & furoris Domini, ignis, tenebrarum, mortuos mm, mortis, redemptionis & liberationis animæ, lacus vinctorum, inferni, dolorum inferni, & quod Dominus in infernum deducat & reducat, &c. quibus sictitium suum lorgatorium souere conantur; nec ipsi multum collocant inissiduciæ, dicentes: Nec inficiamur, quin hæc ipsa, si mnin totum, saltem in partem, aliam quoce interpretatios marecipiant.

92. Vident, se sacræ Scripturæ testimonijs destituis metamen superbi Hypocritæ & Pharisæi Deo gloriam tre & hoc aperte sateri volunt. Ideo omissis Scripturis al Pontisicum Romanorum & Conciliorum decreta, Paammauthoritatem, quos longa serie enumerant, aliascum medes conuertunt, vbi (quod nõignoramus) crebra siat mentio memoriæ & commemorationis, ac oblationum modesunctis.

33. Quæ etsi verè asseuerare possumus, quod & ex Euclesiastica historia & Patrum scriptis constat, longè alia naione apud veteres suisse vsurpata, quam à recentioris lus Papistis: Recitabantur enim in celebratione Eucharis sia nomina eorum, qui piè in side Christi desuncti erant, scut Apostolorum quoch & Martyrum, imò & Prophes larum, ac Deo gratiæ pro iss agebantur: sicut mater Aus gustinissui quoch mentionem sieri ad altare petist: tamen, vsmaximè planè eodem modo, sine, intentione, & consissio, quo hactenus, & etiamnū hodie, in Pontificia Ecclesia DDdd 2 sunt

Robi Robi

de l

rend

lictis:

58.

pre, c

wæ fi

Morus

nica p

acogi

ficium

angui

relebra

interpr

tilioru

corum

59.

latur, t

rendos

corpori

Mon.

ram De

led quio

meruci

ad mun

abtob

funt & fuerunt vlitata, esse tum quoch vsurpata ex pleris que Patribus, & longa temporum serie in Ecclesia Rox mana probari posset: nihil ad veram Christi Ecclesiam ex pertinere, nech hinc sequi, Purgatorium esse, constanter assirmamus.

54. In facris enim scimus, non ideò aliquid amples ciendum esse, quia tantæ authoritatis viri tot numero, tam longo temporis spacio ita senserint: verum si Canonicis Scripturis confirmari possunt, à qua si recedant, non est obscurum, quid Apostolica authoritate nobis faciendum præcipiatur, cum dicitur: Si nos aut angelus de cœlo, nes dum Pontisex Romanus, aut Concilium aliquod, sine etiam Patres, aliud Euangelium annunciauerit, anathema sit.

55. Sic Diuus Augustinus nec Concissi, nec Diui Cy Cont. Faust. Mamich. lib. 32. cap. 14. priani authoritate vult detineri: sed Scripturarum authoritate

lib.2.cap.32. illius se respuere, asseuerat.

56. Et in hoc casu, sicut in reliquis omnibus, siden concernentibus, pluris facimus cum Panormitano vnim priuati dictum, dicto Papæ, cum melioribus authoritati bus noui & veteris Testamenti mouetur, qu'am Papa. Si cut certe in hoc negocio de Purgatorio priuati homina euidentiora Scripturæ Canonicæ testimonia proferepos sunt, non esse Purgatorium, qu'am omnes Pontisce Ros mani, eorum Concilia, & omnes scriptores, quocunquan dem nomine appellentur, aut numero producantu, qui bus illud extruere & consirmare conantur.

57. Nullius igitur momenti est, quantumuis magna verborum pompa propositus in libro de Purgatorio, no mine Catholicæ Ecclesiæ ædito, catalogus valde prolixu, in quo Patres, Pontifices Romani, eorum Concilia, Epitopi,

eril

205

nea

ter

les

am

icis

eft

um

nes

live

ema

Cys

hos

Dace

lem

niw

atis

nes

of

04

16

10

W,

lopi, Abbates multi, sieut ordine recensentur, qui omnes glinguli tam longo tempore senserint esse Purgatorium, vanimas illic constitutas, viuorum suffragijs iuuari, easeg de liberari: V nde concludunt: ergo hæc omnia ita se has mt, vera sunt, & ab omnibus Ecclesiæ membris amples sinda. Quæ quantum valeant in Ecclesia filij Dei, ex iam lissapparet.

158. Iam quòd ex fictitio illo Purgatorio animas se libes me, oblatione cœnæ Dominicæ, dicere non erubescunt, questi facriscium expiatoriü, pro peccatis viuorü & more morum: horrenda sanè est & abominanda cœnæ Domis mæ prophanatio, non à Christo instituta, sed à diabolo acogitata. Siquidem ipse se non in cœna Deo patri sacrissicium obtulit, sed discipulis corpus sum edendum, & singuinem suum bibendum exhibuit: ides ab eis postea telebrari voluit, in sui commemorationem, siue, vt Paulus interpretatur, vt mortem Domini annunciarent: quorum nihil desuncti facere possunt. Nec omniñ Patrum & Constiliorum; quæ hic recensentur, est sententia, sed manifesta toum corruptela & depravatio.

59. Concilium Toletanum 3. quod dicto libello cistur, tantum cum Psalmis defunctos ad sepulturam desermodos monet: nullam (sicut nec alia pleracy,) oblationis

corporis Christi pro defunctis mentionem facit.

60. Quòd verò alicubi à veteribus Scriptoribus, cœs ma Domini oblatio dicitur & facrificium, non eò fit, quòd am Deo pro peccatis viuorum & mortuorum obtulerit; led quòd Christus ipse Sacerdos, & facrificium Deo patri incruce se, suum'cp corpus, & fanguinem, pro peccatis eos rum, qui tum mortui erant, viuebant, & venturi erant vsep ad mundi consummationem, obtulerit. Cuius vnici facrific i propitiatorii memoria in cœna vel Missa, que tum come

DDdd 3 munio

munio fuit, celebrabatur. Vnde adhuc verbum celebrate, quod non lignificat Missas demurmurare, sed prædicare, taudare & gratias agere. Et quod illic quot pij, panes, vis num, & eleemosynas, quæ postea inter pauperes distribue bantur, (quod ex Patrum scriptis probari potest) obtules rint, vnde adhuc offertorium in Missa. Sed dehis copios'e peculiaribus Disputationibus, vt supr'a videre est, egimus.

61. Lateranense Concilium maximum, cuius etiam decretum ab authore recitatur, clericos reprehendit, quod pro exequis mortuorum, & similibus pecuniam exigant & extorqueant, & si forte cupiditati eorum non suerit satisfactum, impedimenta sictitia fraudulenter opponant.

rium vel Millæ sacrificium faciat, quorum etiam mentios nem nullam facit, si in vsum reuocetur, non solum admenticitatem Monasteria, & Sacrificulorum coetus redigentur, præsertims i iusti esse velint, & hoc modo iniuste parta restituere, (quod Carneades olim de Romanis dixis, ad casas illis esse redeundum,) sed paucæ aut nullæ etiam omnino Missæ pro defunctis miseris celebrabuntur. Qui enim ignorat, hunc quæstum esse longe vberrimum, pro pter quem etiam ignis isse adeo strenue, & gnauiter sous tur, ne culinæ ipsorum frigeant? Ates ita nimio propus gnandi studio excæcati homines, gladium nobis inmas num tradunt, quo ipsos consiciamus.

63. Qu'od si omnino tale quod est Purgatorium, qui le ipsi fingunt, & tanti in eo cruciatus, ac misera animula inde Missarum celebrationibus, quod nugantur, redim ac liberari possunt: crudelissimos omnium hominum, quos sol hic conspexit, esse necesse est fraterculos & saris ficulos, qu'od non singulis diebus multa & innumera Mis

Carum

brott

rendis

im a

bód

on ex

tiam]

baiun

m, vi

tius v

M agn

w,inte

puzlit

64.

relgne

um lig

gnaen

Etvtf

Aposto quia S

nec yn Linco

rum au lit, qui

lentent

remini

fimon

pomin rum fac

lolymo

to Do

re.

re,

vio

Id

25

e

S.

in

bo

int

Tit

nt.

105

ios

ens

MIS

att

cit,

211

HIS

TO

IC

W

25

mi m,

Tis

Λib

fammillia pro defunctis celebrent, quibus eas ex hore mdisiftis Ignis Purgatorij cruciatibus liberent : quid es in aliud agunt ? Præcipue vero Pontifices Romani. od potestatem suam, quam habent in Purgatorium, on exerceant suis indulgentis. Nechoc folum, verum mim Deum ipfum iniustum negociatorem, & crudelem ciunt, qui suffragiis, pecunia male parta, emptis, moueas m, vt remittat pænas : negligat autem alios , qui hones his vixerunt propter paupertatem. Sie non soto sanguis ragni immaculati redempti essemus: sed auro & argens winterdum malis artibus, fraude, impostura, ac rapinis qualitis.

64. Patrum deinde testimonis succendere & foues rignem suum conantur, sed valde frigide, vt vix paruus lm lignum fulphure tinclum inde accendere queas: mas maenim ex parte nullam Purgatorij mentionem faciunt. Evernaxime omnes vnanimi consensu, hinc à réporibus Apostolorum, testarentur, Ignem Purgatorij este: tamen quia Scripturæ sacræ authoritate destituuntur, ex qua ne vnicam quidem sententiolam in suo genuino sensu, Mincorruptam, proferre de illo possunt, non tanta est illos tmauthoritas, vt propterea verum esse existimandum lt, quia illi ita senserunt . Quam vnicam Diui Augustini August. Epist. 19. Intentiam omnibus omnium Patrum sententijs oppones ad Hieronymum. teminime dubito: tamen quædam videamus Patrum tes Videctiam Delimonia, qua à Purgatori propugnatore in suo libello, pomine Catholica Ecclesia adito, adducta sunt, quid ad remfaciant.

65. Et prima in acie collocatur Diuus Iacobus Hieros lolymorum Antistes, qui in sua Lyturgia dicat: Memens to Domine Deus noster spirituum vniuersæ carnis, quos rum

rum memoriam egimus, & quorum non egimus orthodo xorum, & rectè de fide sentientium, ab Abel iusto vsqu ad hodiernum diem. Fac eos requiescere in regione viuen tiŭ, in regno tuo, in delicijs Paradysi, &c. sed, vt nihildicas mus vel de authore, vel de ipsa Lyturgia, quidhær ad Purs gatorium? Num & sanctos illo torqueri, proquibus he preces fiunt, existimat? Aut igitur nihil ad Purgatorium, aut Abeliustus, & alij Sancti adhuc (quod ablit) in Purs gatorio erunt. Sed quomodo hæc oratio sacobi conuenie cum illo Papistarum figmento, de Lymbo Patrum, qui a Christo inde, cum ad inferos descenderet, educti dicuntur. Cum igitur inde sint, vel ipsorummet iudicio, autopinio ne potius, siberati, quomodo tales preces sacobo affin gunt?

68

men

it fa

Chris

Dirion

MD,

ptiu

fabi

mm i

Magil

qui, ac

ptorri

60.

Deum

pespro

Vbi,q1

hinfer

qui in i

de enin

celi, te

repote

Inferna

Mus, ce

faribit

carnis

70.

66. Adducuntur deinde Origenis & Tertullianite stimonia, ad confirmandum negocium propositum. Caster'um non ignorat author, vtriusque errores ab Ecclesia damnatos: sed quia nonnihil ad rem facere videntur, etiam hi producendi erant, vt vel numero vincat. Et quidnica fictitio Purgatorio igni Origenes miseras animas liberans das statueret: qui etiam damnatos, tandem purgatos, imi

& diabolos ipsos saluandos senserit:

Oleum ad sepulchrum mortuorum accendenda: essenim holocaustum. Sed vnde, quomodo, quoue sacra Scipuira testimonio ista, quæso te, probabuntur ? Nisi sonical stimet, locum habere in Ecclesia filis Dei de Patribusti, quod in Pythagoræ schola olim apud ipsius discipulos ανλος εφα: quo plurimum falluntur boni isti Purgatori Patroni. Aut num etiam cæremonias Iudaicas, quod alia facere consueuerunt, in Ecclesiam Christi inuehent, cum dudum Synagoga cum suis vmbris & ceremonis euanum tits.

odo

(quad

uen

dicas Purs

hæ

um,

Purs

enict qui à

tur! inios

ffine

tiam

niex

rans

imo

m&

min

15.

08,

on

100

fit fepulta ? Et tamen ne sic quidem, quod institues probabunt: ridiculum enim est, hoc modo argumens vi Athanasius dicit, cereum & oleum ad sepulchra more orum accendenda : ergo est Purgatorium, & per hæc ima inde liberanda.

68. Gregorius Nazianzenus Orat. 7. de Casareo, Des Greg. Nazianze. precatur, vt eum suscipiat, peregrinationis nostræ, ins nus Oratione in miens, primitias. Sed quid hæc ad Purgatorium: Idem cers crum. thatuit, et le scire affirmat, ignem expurgatorii, ad quem Griftus supra terram iacere venerit. Deinde & alium se wille ait ignem præterea, non purgatiuum, fed afflictis m, qui paratus sit Diabolo & angelis eius. Cur verò hic rium illum reticet, si talem esse sentit ? Sed hoc est, quod habulis de lupo quidam recitant, non illepide. Hic enim nite iminscholam effet missus ad discendas literas, & iuffus Cas Magistrum docentem, & præeuntem literas, voce subses delia qui, ad fingulas literas, agnum ingeminat. Hoc idem Purs ptori Hyperaspistæ factitant.

69. Basilius quoce producitur, qui ne sit Asymbolus, Deumin Lyturgia alloquitur, dicens: Supplices expiatios ospro his, qui in inferis detinentur, suscipere dignatus es. Vbi,quæso te: quisquis es huius Lyturgiæ author: Atqui minferno nulla est redemptio: Ergo ne ad illos quoq iam, min inferno sunt, oblatio Misse pertinebit? Quid ni? Ins benim alleuiationem sentiunt. Et triceps ille Cerberus Wisterræ & inferní dominus, qui rerum naturam mutas repotest, non posset in inferno dominari, & mutare, pro afernali, cœlesti dicere debebam, suo arbitrio, omnia ?

70. Dionylius, quisquis ille est, de quo postea videbis mus, certe nullam Purgatorij facit mentionem: sed tantum kribit precationem fieri, vt Deus defuncto cuncta per carnis infirmitatem admissa peccata condonet.

71. Chrys EEee

10. Homil. 2. Idem ad populum Antioch Homil. 22,

71. Chryfostomus quoch in aciem & arenamproducis for tur, qui MODICI ALIQVID AVXILII defunctis procurandum censet, eosepiuuandos orationibus & elee molynis, & in tremendis Mysterijs eorum agendam coms Chrysoft de Laza. memorationem. Sed idem hoc ipsum alijs multis in locia nega : Donechic fuerimus, spes habemus praclaras: simul atos verò discesserimus illuc, non est postea in nobis situm pænitere, nech commissa diluere: Legite salvatoris Scriptu ras, & discite, quomodo NOS HINC ILLYC MU GRANTES ADIVVARE POTEST NEMO.

Necromantia.

72. Damascenus multas ridiculas fabulas, Ecclesie doi ctore indignas, partim etiam impias ex alifs descriptas nari rat: Gregorium minime vigilantem, ipse quoch minus vi Atqui damnata eff gilans fequutus, vtpote quod scribit, Macarium ex Cranio mis arido sciscitando de defunctis, pleraque edidicisse. Vbipi ter alia Cranium in hæc verba proruperit: Quandopo konti mortuis offers preces, CONSOLATIVNCVLAM fer Infinio timus. Similiter quod Gregorius Traianum iam olimbo dioff functum EX DAMNATIONE liberauerit. Fit fria c digniscilicet testes, & authores Purgatorif, qui, cont fochi manifestum & expressum Dei verbum, veritatem'a mou tuis quærunt.

aur. C

75.

disex

e tefta

He:qu

libili in

ficat.

Eccles

mifici:

niat. F

cellun

factio

bluti

76

Deut. 18. Efai. 8.

> 73. Theophilactus affirmat, oblationes & distribution nes, quæ fiant pro defunctis, non parum conducerents am his, qui in grauibus peccatis sunt mortui. Atquihosaig simpliciter in infernum detrudunt, & tantum prokubus peccatis satisfieri in Purgatorio asserunt, in quotanium mediocres sint, non valde mali. Sed cum Apostolus veit omnia probari, quo Scriptura testimonio id Theophilas ctus probat ? Num sufficit dixisse?

74. Epiphanius iple Scripturæ testimoniose destina fatciw,

roducis ferur, & ad traditionem à patribus acceptam confugit: functis (tis, inquiens, poterit statutum matris dissoluere, aut les & elees mpatris: Si per legem P A T R I S intelligit facram Scris com, Lam, hæc enim est oraculum cœlestis patris, certe nemo locis ment ne iota quidem, nedum legem, de illa soluere. Si verò fimul PATREM, scriptorem aliquem Ecclesiasticum extra situm Gmernm Prophetarum, Euangelistarum & Apostolorit criptu miligit, antea dictum & probatum est, quantum his sit Mi Grendum. Deinde non statim Ecclesiæ matris decretu Aquod quibusdam placuit, & cæteri minus attenti ams siedo Afuntur. Hic enim à Deo patre, non patres illos Eccles as nap lificos, sed negs matrem, verum filium Dei audire iubes ous vis Jur. Comice mater Ecclesia, sit sponsa Christi fili Dei, vos Cranio m sponsi & ipsa audiet.

bim 75. Cyprianus Martyr pro Celerina, Laurentio & topro Imatio fanctis Martyribus, qui diabolo prostrato, iam sua I fent posione illustri, palmas & coronas consecuti erant, sacrifis indo mofferri, quoties Martyrum passiones, & dies, anniuers Fite fina commemoratione celebrentur, testatur. Ergone & com Indi Martyres in Purgatorio : Ergone pro his redimens mou liex illo, sacrificia offerenda ? Sed contrarium author ips testatur, eos scilicet iam palmas & coronas consegutos de:quo ipso declarat, eos frui gloria & corona immarces bilin vita eterna, & tamen pro his facrificia offerri fignis icat. Vnde apparet, aliud quid intelligi apud scriptores beclesiasticos, quos patres vocant, dum offerriscribunt sas rificia pro defunctis, quam vulgus hoc Papisticum some hiat. Præterea Cyprianus iple scribit : Quando isthinc ex Cyprianus cont. cellum fuerit, nullus iam locus poenitentia est, nullus satis Demet Tract. hacionis effectus. Hic vita aut amittitur aut tenetur : hic

ution

eetis

salá

bus

mui

velit

iles

Ψ,

ahtizternæ cultu Dei,& fructu fidei prouidetur. 76. Hieronymum miror qua fronte allegent, cum hoc EEee 2

in loco nec Purgatorij, nec oblationum, aut aliarum nuga fife rum Pontificiarum, mentionem faciat: sed tantum Psalmo, sing diæ. Sonabant, inquit, Psalmi, & aurata tecta templorum reboans, in sublime quatiebat Halleluia. Hic iuvenuchos rus, ille senum, qui carmina, laudes fœmineas & facta fes rant : & funus cunctis aduenientibus monstrabant. Ergo eft Purgatorium, & inde liberantur animæ Psalmodia; vas let consequentia, à baculo ad angulum. Et idem Hierony mus super illud ad Gal. 6. vnusquist onus suum portabit. scribit: Obscure, licet docemur per hanc sententiolam, no me uum dogma, quod latitat : dum in præsenti seculo sumus, brum sive orationibus, sive consilis posse nos invicem adiumas miter ri, Cum autem ante tribunal Christi venerimus, non lob krific non Daniel, nec Noë rogare posse pro quoqua, sed vnum uma quemes portare onus suum, vbi nullam certe tertifod 79. mentionem facit.

77. Ambrosius vota facit, & offert pro Impp. quo | waz) iam beatos prædicat : Da requiem, inquiens, PERFE CTO SERVO tuo Theodolio. Absolutus dubio cents mine, FRVITVR IAM PERPETVA LVCE, Au gusta memoria Theodosius. Quod si verum est, quidob lationibus suis eos frequentat ? Nisi quod Deo gratiasos fert, id est, agit in celebratione coenæ Dominicæ, inqui nomina ipsorum recitabantur, & memoriæ agebantur, quod moris fuisse videmus hic quoch, sicut apud Cypria nu. Verum Pontificij non hoc volunt, sed in mishobbi tionem cœnæ Domini, sacrificium esse propitiatoriumpro peccatis viuorum & mortuorum. Quod si secundiquos dam patres, singulorum nomina, tam longa temporumies rie pie defunctorum, in celebratione cona commemos randa erunt, quis finis tandem horum erit? Et quidinto rim de viuis agetur ? Sic D. Augustini mater mentionen

bean

mnes

is, fur

tous o

Morun

puras

omus Augul

80. pello,

W,tot ngis

whom

in gr 81.

qui se

minur

chos

ta fes

Ergo

rias

126

pro

uols

mos

ntes

jeff

nuga fificivoluit ad altare. Et pro defuncta iple orat : Dimite falmo, rinquiens, & tu illi debita sua. Et addit : Credo iam fece. , quod te rogo, sed voluntaria orismei approba Dos lorum

78. Sed nimis prolixum foret, singulorum Patrum sene mias recensere, quas producunt, & ostendere, quam vel mint vel non faciant ad Purgatorium probandum. Esto 2.VZ ronyi min indubitatum, tametli probari nequaquam possit, tabit, mnes patres hinc ab Origene, aut si mauultis altius repes m,no mPurgatorij initium, a luda Machabæo, qui hoc e mas mus, from traditione, quod afferunt, habuerit: in hoc vnanis liuvas mier consensisse, esse & Purgatoriu, & inde animas missa nlob, krificio liberari: quid tum postea : Et quid boc admos num amad nos:

tijlod 79. Non enim hos, quos ita vocant, Patres Ecclesiastis osaudire à Deo iubemur Doctores (vt sciatis vos Papis qua lola) sed Prophetas & Apostolos totius Ecclesia Doctos RFEI Is, Super quorum doctrinam Ecclesia est ædificata, & quas certs muscum his illi consentiunt, ide ipsorummet Patrum sas Au norum bona gratia. Secundum Canonicas enim Scris dobi puras, decæteris literis vel fidelium vel infidelium iudis asof amus: & has ex Canonicis consideramus, authore D. ngu Augustino.

80. Quod si Papiste secundum conscientiam, quam apo ntur, plo, siquam habent, loqui vellent, ne illilibere faterens In,totum hoc negotium de animarum Purgatorio & sufs ragis, quibus inde liberentur, non ex facra scriptura, sed Thominum traditione & authoritate dependere, & quæs lusgratia retineri. nies

81. Hinc etiam est, quod Lutherum ipsum adducunt, pilescire Purgatoriu esse affirmauerit. Norunt aut, Dos himm Lutherum fanctæ memoriæ, tum, cum hæc scris plit, EEee

Gersc

mer

ivel

081

ntori

ices

84.

nt, n

balis,

mi fui

ico ip

85.

pentu

lem fa

mum

tucas

amen

ned pe

wiin I

műfu

nnolu

a Poi

mini in

86.

pinio

duxêre

hinc in

Midso

gnem

plit, anno scilicet 1518. adhuc cono Papisticarum impietas tum & Idolomanie immersum, cum adhuc agnosceret Ros manum Pontificem pro Christi Vicario, quem postea pros bauit effe Antichristum ipsum, et Papatum Romanua dias bolo fundatu, intrepide confessus est & euicit. Significauit aut nibilominus tum in eadem resolutione iple quoq, licer Pontificia doctrina addictus, se sacra Scriptura authoris tate carere de Purgatorio, in hæc verba scribens: Ego cum beatissimis patribus Purgatorium esse confiteor: nectame eft necesse dicere, qua via nouerim Purgatorium. Mirum quodao scribant, eum Missas quoq per annos 15.celebras fe, vt cum alia beneficia, more Papiltarum, consequeretur, tum etiamis animas ex Purgatorio liberaret! Necignos rare possunt, ipsum scripsiffe, se cum D. Augustino ex es rum esse numero, qui scribendo proficiunt, & proficiendo scribant. Sed quod in Diuo Augustino laude dignumius dicatur, hocab iftis hypocritis in Luthero condemnatur.

92. Quod deinde attinet Pontificum & Conciliorum Decreta, frustra ea proferuntur, cum à Saluatore nostre edocti simus, frustra Deum coli doctrinis hominum, & cavuendum nobis esse à fermento Pharisæorum. Et cum D. Hieronymo dicimus: Quod de Scripturis authoritatem no habet, eadem facilitate contemnitur, qua dicitur. Etiterum: Sine authoritate Scripturaru, garrulitas non habet sidem.

83. Patres certe saniores omnia ex sacra Scripturapro, bari volunt, etiam a Concilis, & quibuscunce undem scriptoribus & doctoribus, à Papa denice Romanoips. D. Augustinus non vult Maximum Arrianum premete authoritate Concili Nicæni, sed scripturarum authoritatibus. Et Gerson: Plus esse credendum docet alicuism plici non autorisato, in facris literis excellenter erudito, in casu doctrinali, quam Papæ declarationi. Quia con sul doctrinali, quam Papæ declarationi.

Hier.fuper Mat.23. cap. Ad Titum, cap.1.

Augustin.contra Max. Arrianorum Episcop. pri.lib. 3. ca.14. Gerson parte1.deexaminatione doctrinarum. fatplus credendum esse Euangelio, qu'am Papæ. Et addit sus seruditus deberet in casu, si dum celebraretur merale Concilium, cui & ipse præsens esset, illi se oppose resissentiret maiore partem ad oppositu Euangelij, malis evelignorantia declinare. Cum igitur supra ex Euanges of sacra Scriptura probauerimus, non posse cu his Purs moriuconsistere, nihil ad nos, quicquid Concilia & Ponsices Romani senserint, decreuerint, & scripserint.

Bellissimum verò est, quòd Pontificius ille Doctor lugatorium vel solo rationis lumine constitui posse affire ut, nempe ex Poctarum, Homeri, Vergili, & Ouidi, faz ulis, Platonis commento, & omnium gentium moribus, ulus defunctis parentarunt: denice ex Alcorano Tura

ico iplo.

ieta,

Ro

pros

dias

auit

icet

oris

cum

ame

irum

braß

etur,

gnos

109

endo

n ius

ur.

rum

oftro

(cas

n D.

m nõ

um:

lem.

prof

cm

olo.

nere

itas

(into

lito,

on

fet,

85. Me herculè verissima & aptissima origo, & fundas untum huius structuræ optimū. Hoc eodem modo eius imfarinæ homo quidam Missæ sacrificium probauit, dis pum patella operculū, vt habeant scilicet similes labra las sucas, & intelligamus, quæ sint Pontificiæ Religionis suns imenta. Cæca nempe ratio, quæ nec videt, nec intelligit, umpercipere potest ea, quæ sunt spiritus. Digni sane sunt, prin tenebris versentur perpetuò, qui lucem sacrarū lites mūsugiunt, & qui Prophetas et Apostolos Domíni audis molunt ac veritatem, vt salui sierent, sabulas & mendas sa Poëtarum, atca Alcorani Turcici adorent, vt susto Dos mini judicio damnentur, & pereant perpetuum.

86. Hinc boni patres minus vigilantes, male persuasi pinionibus gentilium, in Ecclesiam Purgatorium introsture. Postea, vt confirmarent illud Christianis, quærere tincinde in sacris literis cæperüt, quæ per vim detorserüt, midsonarent, quod cupiebant, & sic ab Ethnicis excitatü mem sabulosum, souere Christiano cæperunt. Deinde

accelsit

accelsit fathan, fenestra hac sibi aperta, qui spectris & prat Rigiarum ludis, nugas, & mendacia hominum confirmas uit. Qu'od enim gentiles senserunt, purgatione peccatori opus esle, factum id est ignorantia iustitie imputativa:ideo aliam cogebantur imaginari purgationem. Christiani ves ro, qui alieno sciunt se iustificari merito, Christiscilicet, tas li satisfactione minime indigent. Præterea si gentilium cos fensus hac in parte statuitur, eadem ratione summusillos rum consensus de Idolis approbabitur. Et qui tandemens rores hac ratione in Ecclesiam Christi non inuehentur!

87. Sed sublato, inquiunt, Purgatorio, iustitia divina aliquid decedet, cum nullum sit futurum discrimen interla tronem, sub vitæ finem conuersum, & eum, qui totum vis tæ curriculum in integritate consumpsit: Respondeo, quod ad ipsam vitam æternam, nullum esse discrime. Vnaenin ire est & eadem vita æterna, quam Christus omnibus infecto dentibus ex æquo parauit. Vna & eadem ratio hanc cow sequendi omnibus præscribitur, quocunque vitæ tempon authora vocentur, & veniant in vineam Domini (nullu enim humanum meritum nostrum) etsi murmurent dela Pharifæi. Gradus autem effe affirmamus, sicutinintem damnatorum, ita in ipsa quoque vita æterna præmiorum Nec quicquam iustitiæ diuinæ decedit, Christus enimp fus est, & quidem satis, pro totius mundi peccatis, siuema gnis, siue paruis, multis & paucis, quia pro omnibus, aqui bus sanguine ipsius sumus emundati. Vnde & latronidis cit: Hodie mecum eris in Paradiso. Sanguis enim du Christi, filij Dei, emundat nos ab OMNI peccato.

r. loan.z.

88. Quod postremo probare volunt Purgatorium ab ijs, qui ex mortuis in vitam hanc funt reuocati, qui nec in colo, nec in inferno esse potuerint, ergo in Purgu torio ? Ridiculum est & temerarium judicium, Vbienin

Math.20.

inter 91.

r.vt

ba: e

enti

inde

mob:

son o

masd

rtpot

natus

90

& tan libi ar

rum i deem

for,h:

whin

irmas

:ideo

ives

t,tas

ncos

sillor mer

ur:

liuinz

nter la

ım viş

le cro

C COD

mport

nferno

orum

im pal

ue mas

,a qui

oni dis

m ldu

orium , quia

urga

i enin

(pras Minterea fuerint, donec in vitam funt reuocati, non est nofrum curiose inquirere, cum Deus hoc nobis in verbo non reuelârit: nec opus erat scire, quid Deus cum paus atorii illis egerit, nec ideo Purgatorium fabricandum, Quod iomnino divinare licer (quod illi fibi fumma cum licens insumunt) potuit Deus illos interea ita conservare. memadmodum nos in somno, vbi nihil nec videmus nec indimus, externis sensibus occlusis, & mortuis quali: & men nihilominus anima interius habet suas actiones. melt ociola, sed mirabilia videt & agit. Quemadmodum mim Apostolus in extali constitutus affirmat, se ignora 2. Cor, 12. gytrum in corpore fuerit, an extra illud, & tamen in ters iom cœlum se raptu affirmat, vbi viderit ineffabilia vers ,quod hergone hoc exemplo quartum constituetis, & pecus enim Jirem statum extaticorum?

89. De pœnis deinceps Purgatorn ita suauiter & nue entur, & certo pronunciant, ac si illas experti, iam primu ideegressi, redierint: verbulo nullo è sacra Scriptura id nulla robare conantur, quod mirum non est, cum resipsa in ea deht aon cotineatur. Sed nec illis opus est, sufficit, quod Aquis usde is pronunciet, satis idoneus harum rerum testis. stpote qui mortuus, à Paulo Apostolo testimonio sit or ? natus, quod iplius Epistolas optime enarrarit,

Porro de suffragijs viuorum pro defunctis, serio, Manquam pro aris & focis, sicuti reuera est, pugnandu biarbitratur: iuuari scilicet & liberari animas defunctos rumin Purgatorio suffragijs. Missis nempe, orationibus, deemosynis & ieiunijs viuorū, quæ pro illis faciant. Mis tor, hac in parte indulgentiaru nullam fieri mentione, quæ inter suffragia nequaquam postremum locum obtinent.

91. Ne autem prorsus sacræ Scripturæ authoritate & tdimonijs destitui in tanto negocio, quod Pontificij regni neruus neruus eft, videantur, pro forma (vt loquuntur)vnumat in alterum afferunt, prorsus ad rem nihil facientia, quod ex omnes, Idiotæ etiam, facile intelligent, & manifesta ator life infignis eft facræ feripturæ depravatio : fed faciuntid fino more.

Gal. 6. lacob.s. 1. Cor.12.

92. Præcipit (inquiunt) Scriptura, vtalter alterius onera portet,& vt pro inuicem oremus, quo salui fiamus, lino quia membra simus eiusdem corporis. Sedhactestimo ko nia non ad mortuos, verum ad viuos pertinent:nec enim hio viui defunctor u onera portare possunt, qui iam coramti vo bunali Dei sunt constituti. Nec Apostolus Paulus illicit is, mortuis verbum vllu facit, ficut nec ad illos feribit: fed pro Omn cipit, vt n, qui funt spirituales et fortiores, ac majoribus Spi refa ritus fancti donis ornati, reliquoru infirmiorum ac super liur stitum lapsus, si fuerint delicto aliquo præoccupati, por mio tent, & Spiritu lenitatis eos instruant. Ferre itag vultalis bis alioru onera, hoc est, infirmitates, quibus obnoxios proxi Cano mos effe videmus, eosog inftruere. Inftruere aute viui mos forip tuos in Purgatorio, aut alibi existentes, nequeunt. Demos mosis tuis eorumich statu quid sentiendum sit, alibi idem Apo

1. Thefs. 4. Stolus docet.

Sic nec lacobus de mortuis, sed de viuis & firmis loquitur, quos vult inuicem peccata fua confite & orare pro inuicem, vt faluentur, Sicut totus contes tus de viuis, & pro viuis orantibus loquitur, quemadmo dum & Heliæ exemplum adductum probat:& mlon quidem illic de mortuis. Ergone mortui in Parguot rio confitebuntur peccata sua viuis: Et qualis, obletto vos, hac confessio: Quis vnquam eam audiuit! Nilifon fuisp sitan Gregorius & ipsius similes, quibus diabolos, col rum spectra & mendacia, audire placet.

96

ton p Bere .

HORE indici

wio:

nal I

97

mena

dosp

eftin

Rem (

94. Etli autem membra fumus omnes credentes frid

umat milia eiufdem corporis: tamen no eadem ratio est, & cone quod pexio viuorum, & mortuoru, vt hi ab illis iuuari polsint, Mentiant ea, quæ à viuis fiunt. Sed, vt ante ex Hierony a ator Pauli Apostoli locum explicante probauimus, vnus ilgonus suum portabit coram tribunali DEI.

of. Quod vero Purgatorij nouus Patronus ex Gras mus, anoad hoc Hieronymi testimonium respondet, contra timo kharlos, vt loquitur, de impænitentibus id accipiendu: enin livolum est & nugatorium commentum Pontificium. Ita mm vobis nouis, & Grammaticis malis, & Theologis pessis allice is, VNVSQVISQVE impoenitentem significabit: ed pro Omnes itacs homines vobis impornitentes erunt? Vnis us Spi peralis enim est Apostoli sententia. Et quis tandem saluas Super Jur vobis interpretibus Scriptura: Sed talis est interpre i, por pio hac, qualis & illa: Bibite ex hoc OMNES, id eft, It alice foil Sacerdotes. Et qualis illa quoce in Iure vestro minime proxi Canonico: Statuimus, id est, abrogamus. Egregios scilicet imo Cripturæ interpretes, quales alini ad lyra, pudeat tandem emon nesistarum ineptiarum, ineptissimi impostores.

Apo 96. Videt & iple author, commentum hoc friuolum, un posse in tanta Scripturæluce, & Solis claritate subsis te. Ideo timide & dubitanter aliam subijcit interpretas nfitth timem: Non minus fortassis (inquiens) vere ad supremi ontes bicirrationem Hieronymianum illud referri queat . Ats admo quiomnes quamprimum ex hac vita emigrant, ad tribus

ilon al DEI accedunt.

diuo

erius

103601

ilifor

s, co

(pin

ruzlia

97. Quod igitur adrem ipsam attinet, sciendum est, oleto omam Domini, quam Sacrificuli nugantur, se in Missis luis privatis, pro defunctis offerre, prorsus nihil ad defuns dos pertinere. Non enim defunctis, sed in vsus viuorum thinftituta, vt hinc consolationem, & fidei confirmatios memconcipiane: cum personale sit coena Dominica viuens

FFff 2

Ren

MUE

Doct

mar

verit

Y vii

fanti

10

tram

mA

mm

im i

htion

pro p

liber

rat.

tata !

mra

hine

ligni

Purg

accep bate

tium beneficium, quod eorum personam non egreditur. In medio est institutio à Christo sacta, & maniselta, que ab Apostolo repetita est, in qua vult corpus suum mandus cari, non offerri aut sacrificari, & sanguinem suum bibi ab omnibus, non ab vno pro cæteris, idép sacere insuicome memorationem, hoc est, vt Paulus interpretatur, montem eius annuncient. Horum nihis sieri potest à mortuis, qui non audiunt hæc, non intersunt, non comedunt, non bibunt, non in Ecclesia prædicant mortem Domini: & tamen hanc actionem totam ad mortuos isti male feriati hos mines transferunt. Probent id vel vnico lota ex institution ne Christi, omnes Sacrifices, si possunt.

charistia defunctorum mentionem secerunt. Adid iure optimo cum D. Cypriano & August. respondere possemus. Quid ad nos, quid illi, qui ante nos suerunt, dixerim aut secerint, nos illorum authoritate non tenemur: sed Christum audire iubemur. Quòd si Christus solus audien dus est, non debemus attendere, quid aliquis ante nos se ciendum putauerit, sed quid, qui ante omnes est, Christu, prior secerit. Neque enim hominis consuetudinem sequi oportet, sed Dei veritatem. Hactenus illi.

99. Sed tamen longe alia ratione & fine illi defundo rum mentionem in cœnæ Dominicæ celebrationefecturunt, qu'am hodie à Sacrificulorum turba fiat, qui hoclos lum agere volunt, vt mortuorum sint saluatores, quos vis uos curare docendo non potuerunt, sed turpissime negles xerunt, vt quorum animas perdiderunt, iam quoq, Hys Matth. 23. pocritarum instar, bona diripiant, & domos viduarum deuorent, prætextu longarum precum, vigiliarum & Mis

100. Recitauerunt Patres initio suo quodam non mai

quæ

andus

biab

ome

rtem

iup,

on bis & tas

ti has

tutio

el Eu

Doffe

cerint

r: fed

dien

os fas

iftur.

fequi

ncio

feces

clos

Vis

gles

Hys

rum Mil

1126

holilio, in celebratione cona Dominica, nomina Mars ditur. mm,imo & Prophetarum & Apostolorum, quod supra lendimus, no eo certe consilio & fine, quod pro illis coes m Domini offerendam judicarent, vt illos ex Purgatorii weiatibus liberarent, quos iam beatos esse sciebat & præs bant, ficut in præcedentibus demonstrauimus. Quis min hie furor effet ? fed Deo gratias egerunt, quod tales Mores Ecclesia dederit, tamés fortes Athletas, qui pavis tormentori genera pati maluerint, quam agnitam mitatem abijcere. Deinde prædicauerunt illorum fidem Kvirtutes, vt alios eiusmodi propositis exemplis, ad cons lantiam in agnitæ veritatis professione, excitarent.

Postea factum est, vt ali quog Christiani fidem d iure sampost mortem Ecclesiæ prædicari voluerint: sicut mas mAugustini petit. Cuius commemorationis causam, am posteri minus considerarent, consuetudini paulas im inualescenti superstitio accessit, quod senserunt, obs bionem in Missa factam, sacrificium esse propitiatorium propeccatis defunctorum, quo illi ex Purgatori poenis berentur. Sicut Gregorius de suo Monacho & alijs nars m. Hac postea propter hicrum, quod accessit, consers was funt, propagata & confirmata, hodiect etiamnum, undem ob causam, mordicus retinentur & defenduns ma Pontificia tyrannide. Hic quæstus est vberrimus: hine collegia Sacrificulorum & Monachorum incremens alumplere.

102. Quod ad preces attinet viuorum pro defunctis, ignificat & ipse Epiphanius, qui hoc loco in testem de Purgatorio producitur, cotra Aerium de hacmateria scris Vesup. 74. bens, se Scriptura sacra testimonijs destitui, & Ecclesia acceptum fert. Et qu'od Eceleliæ authoritas sufficiat, pros batex Salomone, dicente: Audi fili sermones Patris tui, &

FFff

me repudies statuta matris tuæ. Ostendens per hoc, quod & in scriptis, & sine scripto docuit Pater, hoc est, DE vs, & vnigenitus, & Spiritus sanctus: mater autem nostra Ec

clesia habet statuta in se posita indissolubilia.

nes & decreta hominum, citetur Salomonis sententia, vis demus: est enim mandatum Oeconomicum, adquartum Decalogi præceptum pertinens. Id libuit Epiphanio alles gorice tractare, & sigura hac rem probare dubiam adhuc & incertam, de traditionibus Patrum & Ecclesiæ. Quas, si certum estet, ab Apostolis esse traditas, certe quod ad dogmata Ecclesiastica, aliud non vellent, nisi quod scriptis suis complexi sunt. Aut si de ritibus quibusda tractarent, scimus, Apostolos non voluisse leges sancire toti Ecclesias omnium temporum, locorum & personarum, de iciumis, festis, & similibus: multo verò minus ritus cum Scriptum sacra, & sis, qui in eis habentur pugnantes, præscribere & ordinare.

104. Cæterum, vt maxime shater Ecclesia audiends sittamen illa non habet plenariam, quicquam sine sanz Scripturæ authoritate, in rebus ad animæ salutempero nentibus, statuendi potestatem. Sed est sponsa Christiobe diens, quæ vocem audit sui sponsi, qui Apostolos suosab legans, etsi ornatos Spiritu sancto, & ad docendum dons instructos, tamen non voluit eos, quicquid ipsis videreur, docere: sed mandatum certum & instructionem dedit, qua voluit, vt ea tantium, quæ ipse eis præcepisser, auditorbus proponerent, & quid docuerint, ex ipsorum scriptis appiret, sed quid tradiderint, non perinde certo constat. Ho autem certum est, eos contraria is, quæ scripto relique runt, non tradidisse: puto autem & Apostolos præcipum Ecclesia suisse partem.

105. Quomodo

nitu.

ilie

ng ref

mus

Equ

10

tico

bare

125 C

elle c

bitat

nibu

bus I

ens,i

CZCC

10

mort

mus

DVI

verò

Wato

cius,

dit is

10

Qui

pac.

quod

EVS.

ra Ec

litios

tum,

alles

dhuc

Quas,

od ad

riptis

arent,

lefiæ

unns,

ptura

ere&

ienda

factz

pertir i obe

os ab

donis

etur,

t,qua

ibus

ppas

Hoc

ques

uzm

nodo

11.9. Quomodo autem DE v s Pater, Filius & Spissius sancius Ecclesiam docuerint, omnibus constat, dato ilicet cerro verbo, in quo se, suams produntatem pateses irgeneri humano. Illud deinde, vt certi de ipsius voluntas ressemus, & ne omni vento doctrinarum, malitia homissum & diabolorum consictarum, circumferremur, literis misgnari per Prophetas, Apostolos & Euangelistas, ad inexcitatos, voluit, pro quo dono inenarrabili ipsi agas mus gratias. Hæc nos, ad salutem & vitamæternam consiquendam, sufficienter instruunt.

ticomplices, quia ex his Ethnicam suam doctrinam prostarenequeunt, ad, nescio quas, incertas, dubias, & obscus astraditiones, quas Christus damnauit, & eradicandas este docuit, costugiunt, & has longe Scripturæsacræ industate præferunt. Quid ergo tandem cum eiusmodi homistate præferunt. Quid ergo tandem cum eiusmodi homistates agemus aliud, nisi quod Saluator cum horum similistus Hypocritis Pharisæis agere suos voluit e Sinite, inquistas, illos, quia cæci sunt, & duces cæcorum: si autem cæcus accodux erit, ambo in soueam cadent.

nortuis Apostolus Ioannes inquit: Hanc siduciam habes mus ad DEVM, quia quæcunce petierimus SECVNs DVM VOLVNTATEM IPSIVS, audit nos. Quæ verò sit voluntas DEI in salvandis hominibus, ipse Salsuator diserte exposuit, dicens: Hæcest autem voluntas eius, qui misit me, Patris, vt omnis, qui videt silium, & cresditineum, habeat vitam æternam.

108. Autigitur in hac fide moritur homo, aut absep ea. Quod si in illa inueniatur in hora mortis, & sicemigret ex hac vita, habet sine dubio, secundum Christi sententiam,

vitam

vitam æternam,& in judicium non venit, fed transfutper pint mortem in vitam . Et ideo nihil opus eft precibus viua rum pro tali defuncto, qui iam habet vitam zternam, nisi forte aliquid amplius supra vitam æternam, & supra cœlum habere cupiat, quod quale sit, viderintilli.

109. Sivero fine fide hac emigrauit, haudduble cons demnatus eft, fecundum fententiam Christiamdiftam. & nihil illi proderunt exequiæ in depolitione, leptima tricelima, addo quadragelima,&c.vel anniverlarische bratæ. Senteneia enim Christi retractari non potett, net vlli conceditur prouocatio ab illo Iudice summovino rum & mortuorum.

Nec tertium est hominum genus inter creden ente tes & incredulos. Nam infirma licet fides lit, tamen i 114 des vera eft, etiamfi sit tantum vt granum synapis. Neg Gala Christustali infirma fide apprehenfus, infirmuset, la fin fortis, cuius virtus in infirmitate perficitur, & lina fumigans non extinguit. Nec fides vera & viva vnqua dilectione caret, ex qua oriuntur bona opera, provi catione.

Deinde, cum orationem ex fide proficifci ned le sit , lacobi 1 . fides autem sit ex auditu, auditus per vo bum Dei, careat autem talis oratio pro defunctis vem DEI: ideo frustranea talis pro defunctis intercessio.

Eleemofynis, dum in vita hac constituti sums, inopes iuuemus : nam is, quæ post mortem defuntos rum causa in pauperes distribuuntur, inde nihil mornon iuuari certum est. Et riserunt hanc stulticiam Patres fanto res: alias hinc sequeretur, homines viuos esse defuncto rum saluatores, qui peccata eorum suis eleemosynisted merent, vel'a pœnis peccatorum meritis liberarent: & li eleemolynæ Avogop ellent : quod qu'am absurdumsu, in

Chri

rell

mt

113

de

imus

reru

Rhu

men

Dini

noed

nem

decla

ditter

Dium

mam

M,A

à Do

ables

11

Patr

Sano

mor

s viuo

ernam, Clupra

e cons

nece

ervo

verb

amus,

unctos

orthos

(anio

metos

s redu

88

pium

min. & contumeliolum, addo & blafphemu in languine iuitper Chrifti, horret animus dicere, ac non dubito, pios omnes relligere. Negat Apostolus, nos auro & argento res mptos.

in. Et quid, obsecro te, iciunia viuorum mortuis pros effent: quia nece cum manducamus, nece cum ielunas ictam, lus, sentiunt, sobrietatem vero Deus a nobis requirit. ptima mouistempore, vt & ad preces, & reliqua pietatis officia. iscele heor obeundum nostrum munus & vocationem magis ft, no linus idonei. Hine vero ad demortuos fructum aliquem vivo ruenire, nusquam in tota sacra Scriptura legimus. Quas whunc cultum & opus, consilio hominum, hoc fine suf reden grum frustraneum esse, pronunciare non dubitamus.

mente 114. Quod enim mortuo Saule, cum filis, viri labes Net Galand septem diebus ieiunarunt : similiter David cum eft, fel fis viris , fleuerunt & iciunauerunt vice ad vesperam line fper Saul, Ionatham filium eius, & super populum Dos nqual mini: nequaquam hoc fine factum est, vt vel in Purgatos prom messeffe, & hoc iciuno inde liberandos, vel mitigatios mm ponarum inde eos consecuturos, existimarent: sed telarandi sui doloris causa, sicut ibidem in textu ratio ads dur: Eo quod corruissent gladio. Vnde & Hebræis ieius dumin facra Scriptura, afflictio animæ, & affligere anis mam dicitur, quod & in alis exemplis ibidem est videre: M, Abner, & alis. An vero Papistæ jam Saul quog, qui Domino est abiectus, & desperauerat, in Purgatorium ablegabunt?

115. Adducuntur postea ex 67. diversis diversorum Patrum, Episcoporum, Abbatum, Monachorum, adeogs anctorum scriptis & factis, vetituli præ se ferunt, testis monia, qui partim affirment, in mysteriorum sacrorum Mebratione, memoriam desunctorum factam, partim

GGgg

ExA

tone

kfu

beni

not Chri

121

inet quod

gia fi

que!

nun

nım ı

admi

Dier

122

dum

Elac

Di, fed

muta

fum

Warn

etiam oblatum effe Missa sacrificium pro defunctis. Prei terea eleemosynis, orationibus, & iciunis, animas corum

ex ignis Purgatorij cruciatibus liberari,

Mirum, quod non plures citentur testes, cum & plures haberi possint : omnes scilicet Pontifices Romani. tam longo ordine, qui sedem illam Antichristiani regnià Gregorio Magno tenuerunt, Cardinales, & Episcopiples rice Pontificiæ Religioni addicti: nisi quod non pauciin

corde has nugas & ineptias rideant ipsi.

117. Hæc verò ita à bonis istis Purgatorii Patronia recensentur, quali iam causa illi dubia & periclitanti fa tis lit factum, & consultum, quod tot Patres, viglorian tur, Diui, Episcopi, & Monachi ita senserunt, & scriplo runt, tam longo tempore facta fint ifta, quod videliceft Purgatorium, & inde suffragijs istis animas liberari: ergo ita res habet.

Hec ita facia non negamus. Neque vero, quidh ctum sit quæritur, sed num recte sint facta, & etiamnum hodie à colluvie Papistica fiant, hoc agitur : id quodali firmioribus & indubitatis argumentis & testimonis is cræ Scripturæ probandum erat. Nam si hoc modoli cet argumentari, eadem ratione probare & concluder promptum est: iam hinc non modo à mille annis, sei mundo condito, Idolomania, homicidia, mendacia & in scelera ab ingenti hominum multitudine, etiam ab is, qui in externa Ecclesia societate, addo & administrationem fuerunt, vt Aarone, Pontificibus summis populi ludio, vbi fuit ordinaria successio, divinitus instituta, quiqpro missionem habebant præsentiæ Dei, quod non errarent, funt designata: Ergo recte fecerunt, & adhuc hodierett ista fiunt.

119. Etiamli igitur non 67. solium, sed sexagies septies

Przi

orum

m &

ani.

mia

iples

uci in

tronis

nti fas

orians

riple

: ergo

urid fas

mun

od alin

nis &

odol

ludat , fedi

& alia

is, qui

nead

adaid,

p pros

arent, recte

prio,

204

in simalunt, sex millia Patrum, Episcoporum, Abbas m, Monachorum & Monialium testimonia proferant. milinde probabut, fine facra Scriptura, ex qua quicquid on probatur, eadem facilitate contemnitur, qua dicitur, rundum Hieronymum. Et tamen longe alio fine ab is faelle oftendimus, qu'am hodie à Papistis fiant.

De memoria defunctorum olim in Mysterios m celebratione facta, suprà diximus. Quod item Patres irre, etiam pro defunctis esse sacrificium, commodius inferunt, quam locuti funt. Verum enimest, passionem Christi, cuius in cœna Domini sit commemoratio, oblas inem esse vnicam, sufficientem pro peccatis vivorum & thinflorum. Quod si cum Papistis senserunt, opus hoc icetir ferificuli offerentis facrificium effe propitiatorium, vides int ipsi, quomodo ex institutione coenæ Dominicæ à Christo facta, id probent.

121. Quod ad ipsos authores & eorum testimonia ats inet, quæ ex Patribus recensentur, multa sunt notha: vt quod primo loco tanquam in acie collocatur, de Lyturs ga fratris Domini: in qua orare fingitur, vt oblatio illa, que fit in Milfa, grata fit & acceptabilis Deo, propter Spis mum fanctum, fanctificata in propitiationem peccatos mmnostrorum, & eorum, quæ populus per ignorantiam admilit, & in requiem animarum eorum, qui ante nos dors mierunt.

Quæ verba & oratio, si Papistico more, & securs dum Concilii Tridentini decretum intelligantur de Mile la facrificio ex opere operato oblato: sic certe non Domis ni, sed Diaboli frater loquitur. Frater enim Domini non Gal. 3. mutat testamentum Domini, aut superordinat. Manifes hum autem est, Christum Dominum no hoc fine conam ham, quam Testamentum nominat, instituisse. Aut igitur

GGgg

fion suo more intelligent hac Pontifici, & sic nihilad rem faciet hoc testimonium, aut fratris Domini non erithac Lyturgia. Idem est iudicium de consimilibus aliorum Es piscoporum, Abbatum, & Monachorum testimoniis.

rum authoru sint, de quo non immerito dubitatur, vt quod statim secundo loco ponit ex historia Apost. de S. Abdia Babylonioru Episcopo, quod cum S. Ioannes, & vir Drus sianæ, Andronicus, matutinis horis ad tumulum conue nissent, vt sacra peragerent, claues sepulchri non inuentas esse. Ita ne statim vbicunce sit sacrorum mentio, Misse sebratas pro peccatis viuorum & mortuorum, vt ex Pun gatori poenis liberentur, existimandum erit: Sedita cent sacrificulis perpetuo non solum in ore est, sed ob oculos sin anistio versatur illud suum Misse sacrificium, quemat modum lupo agnus, vt aliud somniare, cogitare, crepate, quam Missa pro defunctis, ad quas celebrandas ordinan tur, non possint.

ora f

m, 8

ca Pa

fent, (

dum

met:

quod

offers

lentin

osibi

quis a

vino

lica el

ta Gr

lespr

nis pi

quod

nes mortuum consalutent: postea oleo corpus perimi dat, & pro omnibus precatione adhibita, corpus septimi feribit. Sed quid hæc ad Purgatorium? Quid ad Missalum ferissis.

qui scribit: Memoriam parentum & amicoru in fidedon

ad rem

rithæe

um Es

S. TOR

cillos

duod

Abdia Drus

onue

entas

Pur

certe

los & made

pare,

inans

odfe

i na

Dio

m ad

nens chis:

m

ms diri

120

UT,

sentium deuote agimus, tam illorum refrigerio gaudens, quam etiam nobis piam consummationem in side possilantes. Et sestiuitatem celebrari, sidelibus & clero insatis, & etiam pauperibus, viduis, & pupillis, qui satus mur, vt siat (inquit) sestiuitas nostra in memoriam resides functis animabus, quarum memoriam celebras is. Vbi hic, queso vos satellites Romani Pontificis, Pursporium, Missa, oblatio pro redemptione anima ex Pursporio? Vbi preces & ieiunia pro desunctis en sestiumis propixi singula percurrere & exscribere, multi enim munis memoriae desunctorum mentionem faciunt, de quasiperius.

med. Multa quoch fabulosa habentur in ista farragione, & centone pallij mendicitatis: vt quod Damascenus uPalladio de S. Macario narrat, qui cupiuerit scire, nunquid preces sua, quas pro defunctis faciebat, illis prodesome, (hoc scilicet est orare in side, absch hæsitatione, secundum Dei voluntatem) & an consolatio eis inde prouesomet: Deum Cranio, quod exaruerat, inspirasse: (miror quod non securi sub scamno, quæ, Deo volente, cantare dicitur,) vt in hæc verba proruperit: Quando pro mortuis offers preces, consolatiunculam (valde scilicet frigidam) sentimus.

127. Magiæ hæcspecies olim suit, ex demortuorum osibus aliquid sciscitari. Et diserte a Deo prohibitum, ne Deut.18. quis a mortuis veritatem quærat. Et quis adeò cæcus est, vinon videat, hæc non modò fabulosa, sed plane Diaboe lica essemendacia, imposturas, & præstigias; qualia multa Gregorius fabulator narrat. Et hoc modo ex Beda simie les præstigiæ diabolicæ de ligatis solutis, tempore oblatioe nis pro ipsis factæ, recitantur. Quòd si omnino factum est, quod siti narrant, Diabolis id adscribere non dubito, qui

GGgg 3 Idolomas

Idolomaniam hanc, eo modo, Domino permittente, conì igat, firmare voluit.

Citatur & Clemens D. Petri fuccelsor, qui feris bat fine vlla exceptione: Conuenite in comiteria, facros libros in is legentes, & pfallentes pro is, qui dormierunt Martyribus, atch OMNIBVS fanctis, progfratribusnos stris, qui in Domino obierunt: & acceptabilem offene Eucharistiam in Ecclesis & comiterijs vestris. Atti exitu mortuorum pfallentes, cos deducite, si fideles fue rint in Domino. Et rurlum: Oremus fratres, vt benignus Deus qui iplius animam suscepit, dimittat ei omne delle ctum, voluntarium& involuntarium, propitius illi factus. collocet eum in regione piorum & beatorum. Et Ambro sius dicit: Anima piam nostris prosequamur oblationibus

Si Martyres, fi Sancti, & Pf fuerunt in Domis no, si Deus animas eorum suscepit, cur pro ijs oratur! Cur Eucharistia offertur? Num & hi secundum Clementem in Purgatorio erunt! Atqui hoc vel vobis sentire in pium iudicatur. Nam cum Paulus prohibeat, ne conni stemur de is, qui per lesum dormierunt, cum spiritu, beatos illos pronunciet : quid ni multo magis de Sancis & Martyribus hoc statuendum? Quod si igitur hace ca & facta sunt pro eis, necesse est alio fine in primitiu Ecclesia factas oblationes & sacrificium, quam hodie Pontificis.

Sed quid admodum sumus soliciti, in reculen dis omnibus omnium dictis & factis, cum in is sint que dam etiam palam impia. Quale est illud, quod ex Pero Rauennatis Episcopo scribitur: Etiam apud inferospos nali cultodia deputatos, ad fanctorum quietem non polit transferri, nisi Christi gratia redempti, ab hac desperation ne, Ecclesia intercessione soluantur, vt qu'od sententi

Degah

ofern

re,C

Aim

mfurs

rificit

no cis

boft

erfz!

122.

Meru

dio

Mdor

doctri

palsin

bela,

moftol

Mock

mme

kripti

123.

Eccle

ferme

folor

lie Et

Eruar

nostri

obser

ta del

Vbil

cros

nos ferte

topia

fuer

gnus

delis

anne

ritus,

nclis

ccd

litiu

die a

(en)

W.

ctro

DOE

otte

tio

DCM

cond fort Ecclesia mereatur. Ergone CHRISTI sententia in Luc. 16. frnum præcipitatű, Ecclesia inde post liberare & trans recum ex inferno nulla sit redemptio?

i Scrie m. Ali rurlum aperte significant, se Scripturæ sacræ fimonio destitui, ideog ad traditionem Apostolorum runt mugiunt, vt Isodorus & Damascenus credunt, quod sas ficium pro Fidelium defunctorum requie offertur, vel meis oratur, quia per totum orbem custodiatur, ab ipsis hostolis traditum. Et Augustinus non paruam esse vnis ma Ecclesia, qua in hoc claret, authoritatem adstruat.

m. Ergone ea, quorum Origo ignoratur, cum passim ectus, blewentur, statim ad Apostolos authores referenda! Di nbro reliora pijs Apostolis. Non enim ignoramus, cessantibus libus kdormientibus Episcopis, inimicum Zizania seminasse, omis hiusitace eiusmodi traditiones examinanda, num cum Cur bofrina & scriptis Apostolicis consentiant . Multa enim ntem pasim sub nominibus & prætextu Apostolorum dicta, in in Ecclesiam filij Dei inuecta sunt, quæ constat As postolis nunquam in mentem venisse. Cuiusmodi sunt ista was de oblatione cœnæ Dominicæ pro defunctis, quæ mmediate, & plus die 213 warde cum ipsorum doctrina & friptis pugnat.

Nec obscurum est, cuiusmodi dissensiones inter Hist. Eccles. Euf. Enelias Orientis & Occidentis de Ieiunio, die Paschatis, lib.5.cap.24. firmentato & infermentato, ortæsint, paulo post Apos folorum tempora. Nece enim Anycetus Romanæ Eccles lie Episcopus Polycarpo persuadere poterat, vt non obs kruaret ea quæ nouerat, Ioannem discipulum Domini noltri, vel cæteros Apostolos, cum quibus semper fuerat,

observasse. Nece rursum Polycarpus Anicetum persualit adeserere, quæ ille dicebat à se maiorum more servari. Vbi singuli pro se suace sententia confirmanda, Apostolos

rum

rum authoritatem & traditionem adduxerunt . Quoda tum in re omnibus manifesta, Apostolorum tradititio & observatio non longi temporis, ignorabatur, quid por steris temporibus factum existimabimus, vbi paulatim neglecta doctrinæ puritate, cæremonias variascummus lauerunt? quarum multitudine Ecclesiam suo tempore ita grauatam scribit Augustinus, vt præ hactolerabilis or fuerit ludæorum conditio, sub iugo cæremoniarum multiplicium grauatorum.

134. Quemadmodum itacs historia Ecclesiaftica con si cludit, & affirmat, non fuit mens Apostolorum, de diebu Inter sancire festiuitatum, sed conversationem rectam & Del mod prædicare culturam: Ita nequaquam existimandum es lus mentem fuille Apostoloru, docere, quomodo animado hatt functorum ex commenticio Purgatorio, quod ipliignora 18 uere, liberentur: fed quomodo viui ex verbo Dei inft po tuantur, vt Deum inde, & viam ad æternam falutem cop nom noscere discant, eu pie colant, & honeste viuar, quo ex ha depr erumnola vita emigrantes, cum Christo perpetuo viuan mil

135. Alij, vt Hieronymus & S. Victor Epif. Vices pecar fis testantur, corpora defunctorum cum psalmodia a midir sepulturam deducta. Petrus Alexandrinus Episscribità int. quibusdam infantibus'à Iudice excarnificatis, quimon des v tui nech parentum, nech fratrum exequis folennibusia potiti. Et quid hac omnia ad propolitum : Suffragiski licet animas defunctorum ex Purgatorio liberarit A non hæc eadem multis Martyribus acciderunt: Igium infeliciores? cum hæc omnia secundum Augustinum solatia sint magis viuorum, quam subsidia mortuorum. 135. Etvt summatim dicamus quod reselt, pleis

omnes tantum quid factum lit hiftorice recensent. Hat

vero ita a patronis impietatis adducutur, ac li sufficiaillo

139. mo i

ed cis

Men

ms, se

Non v

imo abhor

ketio

Augustinus.

maufhoritas tantæ rei confirmandæ, de qua in facra Griptura nec iota quidem habetur. Cum Apostolus ne selo quidem de coelo aliud doctrinæ genus afferenti. mhaberi velit. Nedum luoni Episcopo, & Monachis affirmant animas defunctorum solui quatuor modis, roblationibus facerdotum, aut precibus fanctorum, aut prorum eleemosynis, autieiunio cognatorum.

17. Quid enim si quis ignotus, & charorum ator co: morum subsidis & suffragis destituatur, quales sunt sim multi fiue inopes, fiue ignoti, & inter ignotos vers a com diebu intes: illis ne non sufficit miseros esse in hac vita, sed in als & Del modemű seculo poenas insuper orbitatis suæ luent? Cum m eft lusmaxime se patrem orphanorum & pauperum pros

na do katur ! Quæ hæc iniquitas!

DuodA

titio &

rid por

ulatim

nmus

pore

rabilia

iarum

ım.

TUM

enora us. Vota vero Patrum, sicut Gregorii Nazianzeni infly m Cafareo, Ambrolij pro Theodolio Impp. Augustini m cop momatre, & aliorum, qui iam de suorum salute certos se exhat deprofitenter: ex charitate profecta funt, quibus amos rivant mi suum erga defunctos declarabant, bene illis non tam tices mando, quam optando, aut magis etiam illorum beas dia a midinem prædicando. Cumos plerique Rhetores fues ibità int, Rhetorum more, Apostrophis eiusmodi ad defuns imon dos vii funt.

us fin 19. Cæterum quod subinde, & illa verba ex Augus riski moingeminantur de suffragijs viuorum pro defunctis: An deishæcprofunt, qui cum viuerent, vt hæc sibi postea www polent prodesse, meruerunt. Audio quid dicat Augustis inum mus, sed non audio, quo Scripturæ testimonio id probet. Nonvult autem iple alijs fidem habere affirmantibus, nili leig limo Scripturæ testimonio, aut ratione, quæ a vero non Hat bhorreat, probent suam sententiam. Talis, inquit, sum in Augustinus rillo kilione aliorum, tales volo esse intellectores librorum Epist.m.

HHhh meorum meorum. Et quid quæso est, quod dicit, viuos mereri, re post mortem aliorum merita superstitum ipsis prosint? Quid enim si, vtantea proposuimus, nullos habeant supers stites, qui curam ipsorum suscipiant, aut si sint pauperes, ve Missas mercari nequeant? Ergone merita illorum erunt irrita?

bemus, siue in hoc, siue in futuro seculo, præter vnicun Christi meritum & passionem, cuius singuli side sium patticipes. Ridiculus autem homo, dum Sectariorum argumenta in suo sudicro certamine se refellere imaginaturi hanc Augustini sententiolam producit, nec meminitillo rum, que idem author, cum de aliorum, tum etiam suis sententios sen

Certe cum ali Patres synceriores, tum iple quoq

fiti

ptis, sæpenumero inculcat.

redimere nolvisti.

Augustinus, quod ad suffragia attinet, in contrariasum sententia. Hic. n. quemadmodū de Purgatorio ipse fibini constat, (quod suprà demonstratum est) ita nec de suffragiorum operibus. Iam enim dicit non esse negandum, de sunctorum animas pietate suorum viuentium relevant cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, vel elecmo synæ in Ecclesia siant. Alibi hoc ipsum etiam negat, inqui ens: Et qualis quisque hinc exierit suo nouissimo die, mis inuenietur in nouissimo seculi die. Nihil te adiuubit quod hic non seceris, vnumquemos opera sua iuuabum, autopera sua pressura sunt. Idem alibi: Frustra parenis bus ac propinquis curam tuam iniungis. Nemo tepost mortem tuam sideliter redimet, quia in vitatus.

Aug deverbis Domini. Serm. 21.

August.de temp.

142. Postea, quasi parum sit, plurimorum Monacho ru somnia protudisse, ad mulieres confugit (quas Spirite Min Ecclesia tacere voluit, & discere in silentio, non me illarum fuffragia in caufa mala implorat libelli Au radS.Brigittam, Monicam Augustini matrem, que sui moriam ad altare fieri petierit: Leobgittam, quæ pro mapatris sui offerri petierit. Et quidem Brigittam in lis prevelationum. Quid ni : Iuxta illud : Vbi multa funt Ecclef.

mia, plurimæ funt vanitates.

reri, vi

olint!

lupers

res, vt

crupt

ite has

nicum

nt pas

argus

inatur:

nit illos

is feris

poup s

ia fuer

fibin

fuffra

m, de

eleuan

leema

,inqui

die, w

uusbi

rabunt,

arentis

epott

2 With

nacho

pirite fan

13. Sed quorsum opus est tam prolixa, & operosa res mione ad fingula eiulmodi testimonia, cum vnica suffi; tomnia & singula litura inducere, dicente Domino: Terem. 23. divi quæ dixere Prophetæ, Prophetantes in nomine mmendacium, atcp dicentes: Somniaui fomnium. Vs. quo istud est in corde Prophetarum, vaticinantiu mena him, & prophetantium seductiones cordis sui: Qui vos hacere, vt obliuiscatur populus meus nominis mei, pro romnia eorum, quæ narrat vnusquiste ad proximum Sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter . Propheta qui habet somnium, narret somnium, & habet fermonem meum, loquatur fermonem meu ves Quid paleis ad triticum ? dicit Dominus. Nunquid no mbamea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malles Monterens petram:

144. Postremo, honestas funeru ceremonias, tantim bett, vt damnemus, vt maxime hoc defunctis postremum manitatis officium, præcipue propter resurrectionis bilitæ articulum, præstandum iudicemus. Sed absit supers Mitio, absint impiæ & idolatricæ opiniones, absit &

horrenda cœnæ Dominicæ in sacrilega Missa Papistica, prophas natio.

> HHhh Dispus

DISPVTATIO DE INDVLGENTIIS.

Lectori S.

Nitium certaminibus, & occasionem mutationi isti ingenti, qua I in Ecclesia, & Religione est subsequuta, prabuere immoditate falfa laudes Indulgentiarum. Harum enim fraudes, o impofunti, ica vir Dei , Reuerendus Dominus Doctor Martinus Lubermis Mrc lucem produxit, & toti orbi Christiano manifestanit, ve authores is. fos & patronos istarum nugarum puduerit, net interea tempori fumos iftos venditare aufifint.

Miraberis itag Lector Candide, quid nobis in mentem were no rit, quod putridas istas putidas, & obsoletas merces hoc tempore de

trudere, ijsą molestiam creare tibi conemur.

Sed aduerfariorum nostrorum non modo cacitas, verim eius pertinacia, intemperies, vertigo, & plane canina impudentiaidfe cit: qua tanta est, ve in hac Euangelica veritatis luce, easpostliminio quasi in voum renocare non erubescant. Sicut praterita alle te in celebri quadam sua Academia hanc materiam disputanta proposuerunt, & veteres Vittatos suos in hoc argumenti genere (reliquos eciam omnes, quantumuis crassos) errores defendere mu runt. Cui hanc nostram opponere disputationem visum est, illen ex facra Scriptura refutare, monstratio veris fontibus, quos adunto rij instar Philisteorum, inuedis sordibus tradicionum humanom obscurare vnice fludent. Indico itag, bono & vili confilio, Dan Opt. Max. vt alia omnia, pro sua sapientia & bonitate, reliquo !! bis facere Aduersarios, cum alias ob causas, eum propter hancquos pt nostra inuentus in facrarum literarum militia exerceatur.

Sicut de Cananais & Philistais sacra testatur historia. Vale.

Jud s.

omni

vian:

krua

deran

Mat

com a

6.

ideoid

coran

7.

nec ea

8. lica fa

& exc

iplis i

Propositio prima.

Orribiles sunt & fuerunt à Pontificis errores Anno 1572. de Indulgentijs in Ecclesia filij Dei sparsi, qui supra modum creuerunt, & varios ac multis plices errores alios, atch superstitiosas opinios nes (vt error est fœcundus) pepererunt.

2. Initio autem Indulgentiæ nihil aliud erant, quam ublicarum pænarum, seu satisfactionum codonationes, Arelaxationes veterum Canonum Poenitentialium.

1 , 9KA

dica & ofturas.

erus ka

ores ib.

orn fu-

70W-

llent

uerfo

eren, Denn

05 10-

9404,

3. Lapli enim non statim recipiebantur ab Ecclesia, nie lprius certo temporis spacio publice testarentur, vere se mitentiam agere ritibus quibuldam, ab Eccleliæ guber Augusti Enchif. ntoribus præscriptis, observatis: abstinentia scilicet ab ad Laurene. ca. 65. ored omnibus etiam licitis voluptatibus, carnibus, balneis, cons mins, vino, &c. ieiunia, stare loco quoda certo templi, &c.

etiam 4. Et hi dicebantur Canones poenitentia, quorum ob: sidfe fruatio satisfactio dicebatur, non quidem pro peccatis cos poff- nm Deo, fed vt fieret etiam fatis Ecclesia, quam qui offen : trant, testarentur se de peccato dolere.

5. Hæcdisciplina per se non meretur reprehensionem, ne / Bhat modo debito : fed certe nimis fuit dura & austera, am ad annos septem, decem, & amplius sæpe durauerit.

6. Éterant tantum humanæ traditiones, Canones illi, ikog non merebantur remissionem culpæ, aut pænarum coram Deo.

7. Quare etiam sua sponte in desuetudinem abierunt, necea ratione restitui possunt, aut debent.

8. Postea verò amissa & neglecta magna ex parte pubs lica satisfactionis ratione, vocabula nuda remanserunt, & exorti sunt inde tetri errores, quemadmodum etiam de iplis indulgentijs.

9. Quod HHhh

9. Qu'od homines doctrinæ cœlestis ignari opinati sunt, vere is pro peccatis coram Deo satisfieri.

10. Item quod satisfactiones sint opera indebita, hoc est, à Deo non mandata, ad redimendas pœnas peccatoru temporales & Purgatorij, excogitata.

nam, culpam aute remitti per absolutionem propter Chris

fti meritum.

12. Sed quia Deus sit iustus, non relinquere eumpecca tum impunitu, ideo remissa culpa manere tamen ponam.

13. Verum cũ idem sit misericors, mutare eum pænam æternam in temporalem præsentis vitæ, aut si in hac non satisfiat operibus misericordiæ, orationibus & ieiunis, aut sustinendo calamitates & pænas: in Purgatorio has luen das, donce iustitiæ Dei satisfiat.

14. Satisfieri autem Deo vel pœnis in eo sufferendis, vel suffragijs viuorum, vel etiam per indulgentiarum literas

redimi eas.

Hicquæstus longe fuit yberrimus.

15. Has tam impudenter prædicarunt quidam, quoe mungerent pecunias à misere seducta & rudi plebecula, ve affirmare non erubescerent, quamprimum nummusincis stam coniectus tinniret, animam statim è Purgatorio in cœlum evolare.

Pontif. vt soluere possint hominem, etiamsi quisperim possibile (horresco referens) genitricem Dei violasset.

rum remissio: qua quidem gratia nihil maius possit diche eò quòd homo peccator, & diuina gratia privatus, per illas perfectam remissionem, & Dei gratiam denuò consequatur. Per quam etiam remissionem peccatorum, poenzin Purgatorio luendæ propter offensam divinæ Maiestatis.

plenile

MI

foa :

1€, €

gent

21

tion

raru

rum

deba

21

to vi

& fo

purg

22

nutte

fedh

ne ir

Hic e

nosti

23

neC

re, v

tinct

meri

Etfic

quot

Indulgentiarius Pontificius in fuo libello.contra que feripfit D. D. M. Luth, nati

hoc

orũ

CE J

ris

cca

am.

nam

non

,aut

iens

,vel

eras

DO

la,vt

n cis

io in

rum

im

t.

201

dici.

illas

1826

zin.

CIS,

nile

plenisime remittantur, atch dichi Purgatorij pænæ omnis

19. Hanc porrò vim Indulgentias ex Ecclesiæ thesaus thabere, in quem sint reposita superabundans passionis Christimeritum, & opera supererogationis perfectorum, orumòs Pœnalitates.

19. Ad hunc thesaurum, Romanum Pontisicem, pro inauthoritate ex plenitudine Iurisdictionis, claues habes n, ex cuius intentione & declaratione pænæ per Induls gentiam remittendæ Quantitas sit sumenda.

20. Postremo autem Indulgentiæ factæ sunt nundinas tones Romanensium impostorum, quibus vius creatus num Dei liberrimus, ab ipsis interdictus, carnium, ouos num, caseorum, butyri, &c. numerata certa pecunia, vens thatur.

21. Hoc est illud Augiæstabulum, a nobis instrumens werbi Dei repurgandum, et ab illis secibus, stercoribus & sordibus Pontificiarum traditionum Ecclesia Dei res purgata, immunis maneat.

22. Quod igitur ad satisfactiones attinet, sciendum est, millum opus humanum satisfacere pro peccato cora Deo: kidhoc proprium esse & peculiare solius Christi obediens tain passione eius, quæ vnica est pro peccatis satisfactio. Hicenim est propitiatio pro peccatis nostris, non autem 1, soan. 2. nostris tantium, sed totius mundi.

23. Quod verò obijciunt, bona nostra opera ex passios ne Christi hanc virtutem pro peccatis satisfaciendi accipes re, vel, vet alij eadem impietate dicunt, sanguine Christi sinsta: Hoc aliud non est, quàm si dicant, Passionem & merita Christi sacere, ve opera nostra siant Christus iple. Etsic tot Christus, hoc est, expiatores & redemptores esse, quot sint bona nostra opera. Cum tamen Christus non

pro

pro bonis, sed pro malis nostris operibus, hoc est, peccatis

lit passus.

24. Nec fuit hæc mens, sententia aut voluntas eorum. qui hos fatisfactionum ritus & morem primi instituerune fed tantum hoc modo animos pænitentium probarevos luerunt & explorare, num reuera poeniterent, an verotan tum simularent.

25. Verba sunt Eusebij in vita Constantini Magnilib. 3. Hæreticos ad Ecclesiam redeuntes animo veraci, prasis des Ecclesiarum aliquanto tempore probarunt, & post sub ficientem experientiam receperunt.

26. Multo vero minus hic honor tribuendus est hos minum operibus indebitis, hoc est, quæ lege Dei non sunt mandata. Qualia fuere peregrinationes, rosaria, certorum

ap2

ton i

cator

torpo

Etqu

na al

often nasil

37.

tota E

miler

nem.

38. milsi

te fer

26.

34

dierum ieiunia, cooptatio in fraternitates,&c. 27. Ritus publice poenitentium & satisfacientium h

fere fuerunt: Lugubri veste siue sacco indutuminceden, homilijs ad popu- lachrymæ, gemitus & sufpiria, corpus fordibus obscurar, animum mœroribus dencere, peccata tristi tractation mutare, abstinere ab omnibus etiam concessis voluptati bus & gaudio, à conviuis, balneis, opere conjugali, per

liari loco stare in templo, & similes.

Matth.rs.

Tertull. de poenit. Cypr. Sermone 1.

de lapsis. Chrysoft.

lum Antioch.

28. De his enim dicitur : Frustra me colunt docente doctrinas hominum. Quod si authore & teste Christo, for stra his Deus colitur, quomodo satisfactiones!

29. Imo quod amplius est, talia opera hominum studio excogitata & facta, hinc inde in facra Scriptura reprebat duntur acerrime. Sicut hanc eandem ob causamnon foli vehementissime Iudæos insectati sunt Prophetæ, sed eti am penitus abducti, & ex propria sua terra eiecti tanden & Ifraëliti & Iudæi.

30. Porro quod duo in peccato esse dicunt, culpama poenam

mam, quorum illa remissa, hæc retineatur: non'e Scris ccatis mræfacræfontibus est petitum, sed ab ociosis hominibus rcogitatum.

11. Hinc etiam manifestum est omnibus, fallisimum Lauod vlterius nugantur, Christum pro culpa tantum isfecisse, nobis verò pro poena satisfaciendum aut pas

indum.

orum,

erunt:

re vos

otan

ni lib.

prafis

oft ful

ft hos

edere

urare, ation

Iptati

cente

Audio

ehov

n foli

ed etis

ndem

ama

enam

n. Hoc names modo nec nomen lesus recte illiesset ditum, nec ratio nomini addita locum haberet: Quia res imerpopulum suñ à peccatis, nec Baptista recte ac vere iceret, eum agnum esse Dei, qui tollat peccatum mundi.

1. Nec Christus integer esset aut perfectus Media? on funt or, Redemptor, Iustitia, Propitiatio: sed tantum dimidia

torum aparte.

14. Et pœna, quales sunt morbi, aliæ calamitates, mors ium hi knig ipfa non funt peccatum, sed stipendium peccati.

35. Et quidem verum est ratione sustitia sua, Deum mrelinquere peccatum impunitum: sed has quoch pecs atorum poenas Christus factus victima in suo proprio torpore pertulit. Disciplina pacis nostræ super eum, &c. Efai. 53. per Equæ in hanc sententiam ibi dicuntur plurima.

16. Nec est opus hoc figmento de immutatione poes waternæ in temporalem. Quia enim æternus Deus est to, for offensus, ideo opus erat, vt æternus Deus incarnatus pæ

nas illas sustineret. & sic divinæ iustitiæ satisfaceret. 37. Quod vero Adam, Dauid, & alij multi Sancti: imo tota Ecclesia remissis peccatis, tamen adhuc obnoxi funt mileris & calamitatibus, aliam hac habent confideratios nem.

38. Ideog remissio culpæ non est distinguenda à res missione panæ aternæ, vtrumer Christus expiauit. Non te servire feci in oblatione, neclaborem tibi prebui in thus Esai. 43.

re.

re. Non emisti mihi argento calamum, & adipevicimas rum tuarum non inebriafti me . Veruntamen feruire me fecilti in peccatis tuis, præbuisti mihi laborem in iniquis tatibus tuis . Ego fum, Ego fum, qui deleo iniquitates quas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor. Hanc fuam gloriam alteri non vult dare.

39. Sed remissio Peccati distincta est a remissionepos

Mil

40

mod

lia q

n,a q

pecul

pana

49

rius I

his fui

nem c

50.

bris i

nsme

51.

nver

52.

cia, q

mr,&

53.

gento

næ tra

nari 8

in De

næ temporalis,ide in hac tantum vita.

40. Adam Dauid & alij accipiunt remissionem per cati sui: sed tamen in hac vita subjiciuntur pœnis. Ha vero pænæ nequaquam sunt compensationes aut meritapro vita æterna, nec etiam satisfactiones pro peccatis, cos rumue expiationes. Nihil horum.

41. Sed alia est ratio calamitatum piorum in hac vita. in his enim proprie non funt pænæ, fed rantum crux&

afflictiones.

Quia non habent amplius pænæ rationem, vides Prouer.7. licet sensum iræ divinæ, nec Deo irrato infligutur. Quem diligit Dominus, corripit, flagellat autem omnem filium, quem recipit. Ego quos diligo, arguo & castigo. El tantum abelt, vt fancti in cruce iram Dei fentiant (nil forte sit tentatio aliqua, & ratione carnis) vt insuper etiam glorientur in tribulationibus.

> 43. Sunt igitur admonitiones & castigationes pater næillorum, qui eas sustinent, quibus commonefiunt de peccatis, vt ea serio agnoscant, & crescat in eispoenitens tia, & reliqua pietatis exercitia, & de reliquis peccatos rum in sua carne hærentium, each mortificentur, & pono

cautius ambulent: σαθήματα μαθήματα.

44. Atorita magis respectu futurorum peccatorum, vt caueantur, qu'am præcedentium, vt puniantur, influ guntur, & sic freni quali ad cohercendam carnem, & 70 DULARION

Rom.s.

Efaix 42.

Manlena, vt cautius in posterum & attentius viuant.

45. Sunt item exempla, quibus alij à peccatis deteremur, & ad pœnitentia excitantur, vt cum vident, Deum equidem Sanctis parcere, timorem hinc Dei concipiant, Mibi à Peccatis caueant,

46. Sunt item probationes piorum. Vnde recte lob iputat, & contra suos amicos negat, se propter suum ali pud delicium adeo horribiliter affligi à Deo. Sicut sunt inquoc plures affliction pior cause, de quibus alibi.

47. Purgatorii fabulæ in Ecclesia filii Dei locum Platoin Phædone mllum habent, sed ad gentilium & Poetarum figmen Virgil. in 6. Ac. naquibus exortæ sunt & excogitatæ, relegentur, quas

eculiari disputatione refutauimus.

48. Nec Canones, nec Episcopi suis Indulgentis traspeccatorum veras soluere possunt. Dei hoc est.

49. Et horrenda est blasphemia, quod Indulgentias sus Institor Romanensis, blasphemo ore impie euomit, institis chartis plenariam omnium peccatorum, remissios aem contingere ementibus.

50. Hæc enim solius Christi, veri & vnici Media Ioh. 3.

brisinter Deum & hominum, intercessoris ac redemptos 1. Timoth. 2.

ismerito, obedientia, passione, sanguine & morte est pars 1. Joh. 2.

ta.

imas

e me

quis

tuas

pæs

pecs

vero

pro

, 601

vita.

38xI

vides

uem

ium.

. Et

(nili

uper

aters

at de

itens

2104

orro

um,

nflis

lord

51. Offertur autem non per bullas illas Pontificias, sed inverbo Dei omnibus miseris peccatoribus.

52. Emitur non argento vel auro: sed vera animi fidu: Esai. 55. Rom. 3. 4. ta, qua oblata Christi beneficia & merita apprehendun: Ephesia.

tur,& singuli sibi ea applicant.

53. Scientes, qu'od non corruptibilibus auro vel ar .. Pet. 1.
gento redempti estis, de vana vestra conversatione pater .. pet. 1.
nati & immaculati Christi, & c. Qui per ipsum sideles estis
in Deo, Ilii 2 54. Hæ

in

di

Q

VE

ope

foo

nes

ad

Væ

grat

pijs.

tame

tem

tia,

facta

65

debii

merc

funt o

riam,

67

Pont

quia

runt.

68

66

6

ftri Christi, hic annus Iubileus, hæc plenaria omnium pecs catorum remissio.

Propolitionibus ab initio contra Tezelii impudentissimi Indulgentiarii falsas & immodicas laudes scripsit, quiuis Christianus vere poenitens & credens, plenariam habet omnium suorum peccatorum remissionem, etiam sine Romani Pontificis Indulgentiis.

76. Contrà verò fiducia illa in literas Indulgentias rum, plena est Idololatriæ, blasphema est in sanguinem & meritum Christi, & ingens inde sequitur ac profanase

curitas.

virorum perfectorum, & pænalitates eorum, vt loquum tur, attinet, quæ nondum fuit remunerata, & hunc essev nê cum Christi meritis Ecclesiæ thesaurum, ex quo Induls gentiæ depromantur, quantum momenti habeat, videns dum.

58. Firmiter autem tenendum est, in Ecclesia Christi nullam esse in hac vita, etiam in renatis, persectionem nos strorum operum, facta collatione cum iustitia Dei & lege ipsius.

59. Nam propter carnem, & peccatorum in earelis quias hærentes, impossibile est, quenquam in hac mortas li vita (Christo excepto) Legi diuinæ satisfacere: vnde&

omnes Sancti in hac vita peccatores.

Luc.17. 60, Et quæcunce faciunt renati, etiamli omnia (quod impossibile est) faciant, tamen ratione operum per & properer se nihil merentur; quia sunt debitores, ideoce serui intuites.

61. Hincest, quod David sanctissimus Propheta, &

06

CS

IIS

ní

is

et

ne

ias

em

les

ım,

Ins

V5

luls

ens

rilti

nos

ege

elis

rtas

e&

pon

ros

ino

,81

vii

vir secundum cor Dei, non de se solum, quia adulterio & cade iniusta erat contaminatus (excipiat aliquis) sed ingenere de omnibus, & toto genere humano loquitur, dicens: Domine, ne intres in iudicium cum seruo tuo.

Quianon iustificabitur in conspectu tuo OMNIS VIS Psal.143.
VENS.

62. Ideocs non modo nil superest sanctis bonorum 10b.9.

operum, sed etiam deest plurimum. Non possunt enim res
spondere vnum pro mille.

63. Maxime cum & ipsa bona opera, atep iustitiæ om Esai. 64. 185 piorum sint veluti pannus menstruatæ, vnde & ipsa adem venia indigent. Sicut & Diuus inquit Augustinus: Væ hominum vitæ quantumcunæ laudabili, si remota gratia inspiciatur.

64. Pænalitates verò, sicut & ipsa bona opera, etsi in pis Deus propter promissionem suam eas remuneretur: tamen id non fit propter operum & passionum dignitas temper se, sed ex gratia, qua illi in filijs probatur obediens ta, & propter suam promissionem ex eadem gratia illis lasam, præmijs ornat & simul compensat.

65. Hæc enim omnia debentur à nobis. Porrò vbi est Rom. 4. debitum, illic merces locum non habet: ideocp indebita merces est, & dicitur.

66. Vnde & Apostolus inquit: Existimo, quod non Rom. 8. sunt condignæ passiones huius temporis ad suturam gloz riam, quæ in nobis reuclabitur.

67. Ad hunc autem Ecclesiæ thesaurum, Romanum Pontisicem ex authoritate plenitudinis iurisdictionis, & quia Petri sit successor, cui traditæsint, claues habere assent.

68. Quod si verus esset Pastor, nec claues illi negares

mus , nec contemnendas effe in iplo libenter fateremur,

& illis recle poffet vti.

lam verò cum fanam & fynceram verbi Dei dos Arinam damnet, peruertat, blafphemet, perlequatur,idos lolatriam multiplicem exerceat, fallarius lit, impostor, raptor, &c. Ecclesiæ claues nihil ad ipsum.

70. Sunt enim non foli Petro data, eiusue succels feri, sed Ecclesia, & omnibus ac singulis Apostolis: & sic omnibus veris Ecclesiæ ministris: Accipite Spiritum fans

chum, quorumcuncy remiseritis peccara, &c.

Luc.10.16.

loan.zo.

71. In quam fententiam & Cyprianus Martyrscris cyprianus de sim- bit : Hoc erant vtic & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus. photrare Prelato- PARI CONSORTIO PRAEDITI ET HONORIS ETPOTESTATIS. Et paulo post: Episcopatus vnusest, cuius a singulis in solidum parstenetur.

> 72. Verum nihil opus est istis Indulgentiarum chars tis. Sunt enim multo certiora & firmiora scripta Pros phetica & Apostolica, quædiuinitus nobisaudienda &

fide accipienda, sunt commendata.

73. Nec pecuniæ redimuntur. Sic enim et in hoccale ditiores melius haberent pauperibus, qui hoc modo non in hac folum vita, fed & in altera, & fic bis mileri effent arcy negligerentur præ divitibus. Deus quocy respector ester personarum, qui ab iniquitate difficulter exculait posser.

Hæc igitur inter vtrascy Papæ & Christi indul gentias est differentia : quod illis crumenæ euacuantur, his vero conscientia a peccatis coram Deo expurgatur.

Indulgentia porro Romani Episcopi, quibus ves niam vendit, & vium concedit ciborum, nefastis diebus a se interdictorum, superiore atate inualuerunt, vi mers caruta & negociatio facta sit amplissima & vsitatissima in

CI

Ro

fer

imo

US CI

libu:

7

daci

do ca 80

rum

com quoc

81.

deine

homi

Wint a

82.

Ptura

ceffus

duci i

83.

ti,&

mut,

bypor

rarum

84

cutia Romana, quæ non accipit ouem fine lana.

76. In hac autem nundinatione in qua Pontifex Romanus, Institor turpissimus, ac falsarius, ex re quauis fere monetam cudere potuit, summa versatur iniustitia.

77. Qu'ed rerum vlum, qui in ipsius non est potes fate, prohibet, & postea iterum precio vendit, ac sic les

gesfigit atch refigit.

II,

05

05

r,

6

fic

יחו

Tis

us,

IS

eft.

215

105

8

alu

on

ent

tor

ari

uls

II,

ves

US

ers

ria

78. Nec folium iniuftitia, verum etiam impietas eft, modiabolica doctrina nota, prohibere cibos, quos Des screauit ad percipiendum cum gratiarum actione fides libus.

I. Timoth. 4.

Ide plane diabolico more, per hypocrisin mens decium loquens, abstinendum scilicer ab illis, vt hoc mos docaro mortificaretur.

80. Quali vero non eodem modo, vlu & elu alios rumæque ciborum, ac carnium peccari possit crapula & comessationibus, præsertim delicatiorum, & piscium:

quod experientia notum est.

81. Hæc postquam illa intentione receptasunt, vsu deinceps confirmata, robur acceperunt, male persualis hominibus, postremo per vim & tyrannidem retenta unt ac defenfa.

Sed vbi hic libertas Christiana, vbi sacra Scris ptura: quarum vtrace liber omnium ciborum vius est con: Cal.4. cellus. Et dilerte cautum, ne patiamur nos decipi aut les

duci in cibo aut potu, per superstitionem.

83. Postremo vt videatur liberalis, homo iste peccati, & filius perditionis, horum à se interdictorum cibo= jum, per impietatem, Tyrannidem & imposturam, ater hypocrisin diabolicam, vsum denuo vendit earum creatus farum, quas Deus nobis gratuita bonitate concessit.

84. Verum harum nundinationum fraudem& impos fturam

fturam pleric sapientiores dudum intellexerunt, cum vulgo piæ fraudes & fidelium deceptiones vocarentur,

Hinc factum est, ve ante annosfere so. Decreto Senatus totius Imperij Romani, loco grauaminis, inter reliqua plurima, Pontifici sit propositum, & petitum, ve Germanis amplius istis suis indulgentiaru mercibus non

effet molestus:ide haud iniuria.

Atos ita ex captiuitate Babylonica sumusliberas ti. immensa Dei bonitate, qui Ecclesia sua, qua subtugo & tyrannide regni Pontificij in servitute plusquam Agw ptiaca feruinit, mifertus, nos luce verbi fui in priftinamlis bertatem restituit. In libertate igitur, ad quam nos Chris ftus vocauit, stemus, & ne trerum jugo humanarum tre ditionum nostra colla subisciamus: verum pugnemus pro aris & libertate nostra . Caueamus autem , ne libertatem

hanc in occasionem demus carni.

Quæ cum ita fe habeant, nihil terreamur minis Sess. 25. decreto de Concilii Tridentini, quibus anathemate damnantur al Indulgentijs. ferentes, Indulgentias Pontificias inutiles effe, quarum vsus populo Christiano maxime salutaris esse pronunci

atur:fulgura enim ex pelui funt.

Sefs. 21, cap. 9. Præstigiæ curiæ Romanz.

85. Prauos quæstus pro his consequendis, sancti Pa tres abolendos esse decernunt in populo Christiano:in tamen, vt in eodem Concilio in immeditate lequentibu,

oblata hoc nomine caritatis, subsidia, certis à Capitulo deputatis personis, cols ligendi facultas des

tur.

DISPY

nisi

Die c

2

bus,

omn

in pe

aitfu

4.

nitus

Mess

bister

Eccle

5.

remoi

versat

alijs go 6, dem f postea

DISPVTATIO

rin

to

er

126

go gy: ali

hris

traf

pro

tem

ninis

r ab

rum

mci

i Par

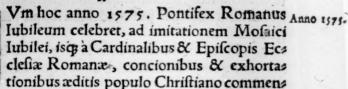
o:ita

Abus.

PV,

De anno Iubileo.

1.

leur, qu'od Romam adeuntes, gratiam consequantur ples usimam, & pro peccatis satisfaciant: videndum est, quid vie de illo sit sentiendum.

2 Tota Lex Mosis, cum omnibus suis ordinationis bus, sacris, & ceremonis, quemadmodum & Prophetæ omnes, principaliter in venturum Messiam respexerunt.

3. Hoc consilio Deus certum sibi populum elegit, & in peculium adoptauit quem hanc ob causam etiam vocas utsum primogenitum.

4. Hoc fine, & terra Canaan populo Israelitico diuis nitusest concessa, vt in terra propria & peculiari populus Messiæ habitaret separatus ab omnibus reliquis totius ors bisterrarum populis, & certò constaret, quæ sedes esset Ecclesiæ Dei veræ in terris.

5. Ideoch populus hic varijs non solum legibus, & cestemonins diuersis, verum etia in totius vitæ ratione, & consuersatione, victu, vestitu, & alijs institutis est separatus ab alijs gentibus & populis omnibus.

6, Eodem consilio idem ipse populus, cum vno, & eos dem stipite ortus esset & propagatus, in certas tribus, & postea exdem tribus in familias sunt diuss, vt scilicet

KKkk constaret,

M

mai rife

ap

15

ntic

men

inqu

nenc

vteti

Don

17

DUS 2

18.

porti

ti, ag

rum '

rent a

Acre

19.

interu

lonos,

liones

20.

lideric

21.

num p

22.

tus Iu

pollel

constaret, non solum ex quo populo, sed qua tribu, adeois familia, secundum promissiones divinitus patefactas, nais citurus esset.

7. Hane ob causam Deus quoch hunc populum illus strem esse voluit & multis stupendis Miraculis exteris nas tionibus, adeocp Monarchijs omnibus innotescere, vttans quam illustriori loco positi, ad illum se, qui vellent, aggres gare possent.

8. Hoc consilio inter alias leges populo Israëliticolas tas, vna quoce fuit de lubileo anno, quæ extat Leuit. 25.

descripta.

9. Deriuatur autem, & dicitur Iubileus ab Hebrao Iobel, quod buccinæ sonitum, & productiorem eius clans gorem significat, adeocp intensionem, & iubilum reddere licet. Cum verò absolute ponitur vocabulum Iobel in Hebr. pro ipso anno quinquagesimo accipitur, quodhie annus buccinæ clangore & iubilo annunciaretur. Sicut vocabulum Pæsah, quod transitum significat, pro ipsofes sto Paschatis accipitur.

no. Anni lubilei hæc fuit ratio, & ordinatio, quodeo no licuit debita exigere. Et gratis nulla interueniente solw tione, eo anno veteres possessores, eorumue hæredes ad pristinas suas possessones, & bona redibant, restitueban turg. Sicut & septimo anno serui Hebræs secundumbo

gem manu mittebantur.

u. Deus enim non solum Israelitis in terram Canan introductis, eam sorte per tribus voluit distribui: sed etiam familijs singulis certas suas assignari possessiones.

12. Deinde lege cautum est, vt ex possessiones, qua initio contigerant, perpetuo apud eosdem manerent pos

sessores, nec abalienarentur.

33. Vnde recte fecit Naboth, quod vineam suamper

miRegi Ahab, noluit vendere, aut permutare.

or

26

lus

20

ns

124

las

25.

rzo

an#

lere

l in

hie

icut

ofes

deo

olus

s ad

211

10

2213

iam

lux

2006

per

nui

14. Non possunt autem (quia ingens est rerum hus manarum varietas, & multi ac varii incidunt casus) postes silemper hæreditates sibi à suis maioribus relictas, & persupras, retinere.

15. Ideo Legislator Sapientissimus, mediam inuenit ntionem, qua & præsentisuccurreretur necessitati: & tas men dominium directum semper apud veteres dominos

inquacuncy tribu & familia nihilominus maneret.

16. Hæc autem fuit ratio: Qu'od licuit prædiorum dis undere vium fructum, sed non dominium directum: ita vetiam dominium vtile, anno Iubileo ad pristinos rediret Dominos.

17. Erat autem Iubileus, quinquagelimus quilce ans us ab eo tempore, quo fuerant ingressi terram Canaan,

18. In quo hic observabatur modus: quòd pro prosposione annorum vsq ad Iubileum, & frugum, quas horst, agri, vineæ proferebant, vsus fructus prædiorum illos num vendebatur, vt quò plures paucioresúe anni restas num ad Iubileum, maius minusúe precium illorum esses, & cresceret.

19. Quinquagelimo igitur anno lubileo, absep vllo interueniente precio, ad pristinos, & veteres redibant cos inos, prædiorum omnium in vniuersa terra Israel posses.

20. Vnde maximo expectabatur annus Iubileus des

Mine apparet in Politia Israelitica, lubileum and mum proprie Politicam fuisse legem, & ordinationem.

22. Hocautem fine fuit à Deo in regno Israël institus us lubileus, vt non solum in vnaquacs familia, & tribu, possessiones propriæsingulis debitæ conservarentur: sed KKkk 2 finem

finem vitimum fuisse, vt tribuum quoce discrimen conservuaretur propter venturum Messiam, qui ex tribuluda & familia Dauidis nasciturus erat.

23. Hic heros ille erat, & est, & erit porro, in quem hac omnia respiciebant, propter quem etiam, & hac. &

alia omnia in hoc populo erant instituta.

24. Vt igitur promisio Messiæ, qui caput erat, & est principium & sinis a & a, certa conservaretur, & ad poss steritatem propagaretur, tribuum quoca distinctio, & as grorum per tribus & familias divisio est instituta.

25. Hæc vera fuit Iubilei Israëlitici quinquagelimi

anni observatio historica, & literalis.

26. Cæterum Prophetæ diligentius hæc considerans tes, attentius perpendentes, at acutius intuentes, Spiritu sancto illustrati, ad Christum Dominum, eius aduenum, & beneficia spiritualia acæterna, quæ Ecclesiæ suæ secum attulit, accommodauerunt.

Haiæ. 61

27. Sicut manifesta sunt verba Isaiæ in personaventuri Messiæ dicentis, Spiritus Domini super me, eo quòd vnxit me Dominus, ad euangelizandum afflictis misitme, vt mederer contritis corde, vt prædicarem captiuis libertatem, & vinctis apertionem carceris, vt prædicarem AN NV M ACCEPT ABILEM Domino.

28. Hic verus est lubileus annus Christianus, qui de Euangelicus dici potest, per illum Mosaicum, seu Leuisis cum adumbratus: suit enim lex vmbra suturorum, coss

pus autem Christus.

19. Hic clangore buccinæ, & tubæ Euangelica an nunciari cœpit, cum Christus Euangelium suum prædis care cœpit in Iudæa.

30. Hunc sequuti sunt ipsius vocatione & mandato, Apostoli, quos in totum terrarum orbem emisit, vtprædi

carent

um

mm

enir

bile

lica

his,

tunti

33

pecc

ferui

prod

34

fua pa

fuam

berta

35.

adpri

36.

rosses

infeu

37.

quam

numa

38. defia

bunci

39.

fers

28

rem

.80

est

po: X av

Gmi.

rans

iritu

tum.

cum

very

boup

t me,

bers A No

ui &

uitif

COTF

ans

ædis

ato,

ædis

rent

macceptabilem Domino.

31. Hic annus Iubileus non quinquagesimus est tandim quisco, sed perpetuo durat, & continuo sine sine. Est minsseut Sabbathum ex Sabbatho, sta Iubileus ex Iusbileo.

32. Quicunce clangorem buccinæ siue tubæ Euanges siæ in Ecclesia sonantis vera side audiunt, & percipiunt, sis, gratis, debita omnia, quibus legi sunt obstricti, remits untur, vt Satan nullam habeat exigendi ea potestatem.

33. Similiter & ex servitute Diaboli, in quam propter peccatum traditi illi sunt, libertate pristinæ non secus ac swi Hebræi, septimo quocy anno, qui in se multiplicatus, producit 49. quem sequens, subileus est, restituuntur.

34. Christus enim hoc Iubileo prefiguratus, veniens, sapassione, & morte pro peccatis satisfaciens, Ecclesiam sum e seruitute, captiuitate, & potestate diabolica, in liebetatem filiorum Dei credentes asservit.

35. Adhæcanno hoc Iubileo, iure postliminij quasi, apristinas suas possessiones & bona credentes redeunt.

36. Satan enim totum genus humanum per peccas um, in quod protoplastas impulit, omnibus suis bonis & possisionibus exuit, spoliauit, & eiecit, ac Paradiso, quem inseudum à Deo acceperant, indignos reddidit.

37. Filius verò Dei incarnatus, in hunc mundum, tans quam in exilium veniens, pœnas luit, vt Paradisum, regsumig cœleste reparans, nos in integrum restitueret.

38. Hic annus Iubileus acceptus Domino, in tota Eca delia populi, & filiorum Dei, qui sunt veri Israelitæ, ans

39. Hic plenaria omnium delictorum remissio gras KKkk 3 tuita tuita omnibus in Christum credentibus contingit. Hicve

ra libertas, & in integrum restitutio.

ftianus, non tantum vel quinquagelimo, vel vicelimos quinto quoque anno est celebrandus: sed singulis annis, imo diebus, ac temporum momentis perpetuo vsque ad mundi finem.

Plat . in vita Boni-

41. Porro ad imitatione Mosaici Iubilei Bonifacius 9, Pontisex Romanus anno Christi 1300, Iubileu Roma co lebrandum centesimo quoca anno instituit, & ipse primus eodem anno celebrauit, quo plenam delictorum omniure missione his, qui limina Apostoloru visitassent, præstabat,

42. Quam tamen vanitatem recte Platina ipse refus tat, addens, apud ludæos longe aliam habitam fuisse ratios nem lubilei, propter quam eum quinquagesimo quoq an no repetiuerint. Quod debitores à creditoribus laxaban tur vt losephus ait, & serui libertatem vendicabant.

43. Clemens autem 6. anno 1350. non expectato centesimo anno iuxta præscriptum prædecessorissui, lubileum à centesimo reduxit in quinquagesimum, quo eum celebrauit, ita vt ne primus quidem subileus rites cundum Bonifacii decretum sit observatus.

44. Gregorius verò vndecimus ad annum tricelle

mum tertium lubileum reduxit.

45. Hos post annos 10 o. sequutus Sixtus 4. lubileum in 25. annos contraxit, & celebrauit primus anno 1475.

46. Id hacenus ab eo tempore consuetudine obstuuatum est, sicut hoc quog anno 1575. Stultus populus

s.P.Q.R. Quærit Romam.

47. Non enim opus est peregrinatione, qua Roman homines proficiscantur tanqua ad locum sanctiorem, quo Deus magis sit propitius, ad limina scilicet Apostolorum,

ef, que R nbur ni Par

NO

Chr

orq ris al

lum e

49 phetan polite

so. tutus, i tuus n veteri

fire aur qualtur tibus,

plenus i tiul cy n

in Dom it, aut p minus c

53. eft,qui s phetaru sportum e

15

0/

S,

d

9.

CO

us

re

at.

fu#

103

ans

alle

ato

lus

380

eles

elis

um

75.

fers

ulus

1211

quo

um,

chilin ad Tabernaculum Leuiticum, quod typus fuit Chilli, qui per Tabernaculum, & in eo arcam propitias pri, & postea templum Salomonis, ad quod sacra factus inascendendum erat, adumbratus est.

48. Quo adueniente discrimen hoc locorum per ips smelt sublatum, ipsomet dicente: Veniet hora & nunc st, quando nect in monte hoc, nect Hierosolymis (& sic sc Romæ) adorabitis Patrem: sed veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu & Veritate: tales enim quæs ipater, qui eum hoc modo adorent.

49. Et nota sunt inter alias, peregrinationes, Pseudos huarum, qui dicunt: Ecce hic est Christus, ecce illic. Sed wlite, inquit Christus, credere, nolite egredi.

70. Hic ergo Iubileus Pontificius non à Deo est instismus, sicut vetus Mosaicus: nec à Christo, sicut ille perpesmus noui Testamenti, imò verò à Deo, & Christo, cum veteri Mosaico, antequam à Pontificibus Romanis instismentur, abrogatus.

11. Sed ex superstitione primum originem duxit, postu avaritia Romanorum incrementasumpsit, hic enim pustus longe est vberrimus ex concursu ex diversis gene tous, & sic hactenus ex issdem principiis confirmatus: senus impietatis, impostura, blasphemia contra Christū, insigmeritum, & Idololatria.

52. Nec enim Reliquias sanctorum Apostoloru (qui in Domino obdormierunt, & in pace requiescunt) curios kaut potius superstitios equærere & inuisere, multo verò minus colere à Deo est mandatum.

53. Pharifæorum, Scribarum, & Hypocritarum hoc th,qui edificant & ornant sepulchra, & monumenta Pros phetarum & iustorum, quos Patres ipsorum occiderunt, from operibus fili consentiunt.

54. Reliquiæ

54. Reliquiæ diuorum non ad cultum prostituens dæ, sed iuxta sententiam diuiuitus latam, terræ sunt mans dandæ, vt in puluerem reuertantur. Sicut Eusebius de Pos lycarpi Martyris reliquis seribit, qu'od Ecclesia Smyrs nensis ossa ipsius ambusta preciosissimis gemmis charios ra, & omni auro probatiora igni facta, collegent, acsicut conueniebat, ex more condiderit, Euseb. hist. Eccles. d. cap. 15.

mi.

ad

be

ps:

ab !

fue

no

om

pals

Ap

fto]

lequ

6

hiu

fold

6

Inte

cred

for

6

(ein

huiu Chr

abo

55. Nam quod ad ossa reliquias Helisi, & alios rum in primitiua Ecclesia Sanctorum, ædita sunt miratus la: non est existimandis, virtute vel ossium, & reliquiatis, vel ipsorummet Sanctorum, quorum illa siue vere, siue salsò sunt, sed Dei sacta esse. Non ad instituendas, aut con firmandas peregrinationes, aut inuocationes: sed ad Mis nisterij eorum, & doctrinæ, quam in vita professi sunt.

veritatem testificandam.

Rom. scribit Rhetorum more, Romam se amare & ce lebrare, quòd illic sepulta sint summorum duorum Apos stolorum Petri & Pauli corpora, vbi etiam e sepulchis tuis resuscitatiobuiam sint ituri Domino optat etiam am plecti sepulchra eorum, videre cineres corporis Pauli, puluerem etiam manuum illius, quibus scripsit Epistolas suas, similiter etiam puluerem pedum illorum, qui peras grato mundo non sunt defatigati, &c. Primum, nulla hic sit mentio nec Iubilai, nec Indulgentiarum, quas Romam anno Iubileo peregrinantes consequantur. Deinde maxime hoc facit contra superstitionem Papisticam, qua corpora Sanctorum Apostolorum monstrantur, qua D. Chrysost. scribit sepulta, in cinerem, & puluerem redacta suo tempore. Vnde igitur nobis reparata:

57. Ad preces quod attinet, Roma & in ea templa

divorum, plane nihil faciunt. Volo, inquit Apostolus Rosma occisus, cuius etiam ibi reliquia religiose custodiuns our, & monstrantur, volo, inquam dicit, viros orare in omiloco, leuantes puras manus abscrira, & hæsitatione. Non adsimina Apostolorum, & sic certaloca alligans, sed lis berum relinquens in omni loco.

58. Limina autem Apostolorum ibi sunt, & omnibus is in locis, quibuscuncy sonat doctrina Euangelis, quod bipsis prædicatum & per totum terrarum orbem spars

fum eft.

ne

Ins

05

119

05

UC

ib.

lios

CUS

ırü, live

one

Mis

unt.

. ad

CO

pos

ami

olas

eras a hic

Ros

inde

qua.

acta

ppla

um,

59. Corpora Apostolorum organa tantum, & vasa suereterrestria, & sictilia, in quibus thesaurum istum bos norum coelestium habuerunt, & portauerunt.

60. Hunc thesaurum, plenariam nempe delictorum omnium remissionem suo ministerio circumtulerunt, & passim predicatione Euangelij de Christo distribuerunt Apostoli.

61. Vbicunce igitur annunciatur hoc ipforu de Chris fo Euangelion, illic plenariam delictorum omnium cons fequuntur credentes veniam, siue hic, siue alibi.

62. Ad accipiendam ergo plenariam delictorum ome hium remissionem, locus, & limina, vbi polita sunt Apos stolorum corpora & reliquiæ, nihil prorsus faciunt.

63. Sed requiritur vera in Christum Mediatorem & Intercessorem vnicum Fides, seu Fiducia, qua omnis, qui tredit in eum, justificatur, accepta plenaria omnium delis sorum remissione.

64. Quod ergo Pontifices Romani id anno Iubileo à feinstituto limina Apostolorum visitantibus, & merito huius operis tribuunt: horribilis est impietas, blasphemia Christi, ciuscu passionis, & meriti, addo etiam Idololatria abominanda, & detestanda.

LLII 65.Pros

65. Propriũ enim hoc est, & præcipuũ Christiossicis um, & benesicium, qu'od ipse solus est & vnus Mediator, Intercessor, Redemptor, Saluator, Liberator & Opitula tor in omni necessitate, & augustia nostra.

ve

illi

Cu

me

nol

em

7

& a

nz,

Ho

tiun

inpo

wpr.

pore

tim e

delia

no, v

76 leges

nihil

Hier

77

enda.

bic le

7 Id li

66. Quicunce ergo peregrinationes religiosas suscis piunt, vt merito huius operis, & defatogatione ac moles stia itineris veniam & indulgentiam suorum delictorum consequantur: ex semetipsis Idola faciunt, opus manuum suarum adorantes, quod faciunt digiti eorum. Isa. 2.

na Apostolorum adeuntes, vt illorum meritis & intercessione veniam & indulgentias peccatorum adipiscantur.

63. Hic enim honor nec sanctis Apostolis, nec Mars tyribus debetur, nech hoc modo honorari volunt, sed mas gis ignominia se affici sentiunt cum honor hic, qui soli

Christo debetur, ipsis exhibetur.

69. Impic etiam faciunt, qu'od gratiam Dei, & officium Christi, ad certa loca alligant, quasi illis magis sit pro picius, facilius peccata remittat, citius exaudiat, propior sit, qu'am alibi. Cum vbicg sit, & omnia in omnibus, segin nomine Christi inuocantes, quocuncy locorum sint, exauditurum promiserit.

por Ad se inuitat Christus omnes male habentes, la borantes & mole peccatorum onustos, liberationem pros mittens. Non ergo à Christo refugientes, ad Diuos cons

fugiamus: quæ est Idolomania turpissima.

71. Præterea pessime faciunt, quod non solumou tu Ecclesiastico, sui cuiusop loci, sed etiam vocatione, ad quam diuinitus sunt vocati, familia, vxore, liberis, parentibus desertis, ad loca peregrina, Religionis causa & optinione meriti, se contra mandatum Apostoli conferunt.

72. His adde, qu'od Romana curia Indulgentias istas

preciovendit, adeo vt nullü tantum sit scelus a quoquam admissum, a quo non, datis nummis absoluatur. Sicut ex taxa Romanæ curiæ apparet. Et ita omnia Romæ sunt venalia, præter veram animi pietatem. Vnde & nullum illic peccatu esse perhibetur, præterquam pecunia carere. Cum Deus gratis delicta remittat, nullo alio precio, nisse merito silij incarnati intercedēte, qui diresop redemptionis nostræ persoluit in proprio corpore. Et nos vult gratis mere a se, absop argento & pecunia, Isa. 55.

73. Ad hæc qu'am plan'e Diabolica est præsumptio & arrogantia, Qu'od vicarius ille non Christi, sed Satas az, non veretur Angelis Paradisi mandare, vi animas in soitinere Romam versus peregrinantium, & moriens

tium, statim in coelestem patriam abducant.

14

r,

12

is

3

m

ım

nk

.

are

foli

offu

pros pior

quin exi

, 21

pros

tno

cos , ad

ren

opis

iftas

ecio

74. Nec est quod exemplo veteris Testamenti recte il licere sibi facere autument, vt Platina resert. Cum nec inpolitia Mosaica, hoc fine, sed propter mere politicas, vt supra demonstratum est, causas, institutus fuerit Iubileus.

75. Etsi enim retineamus quædam in Ecclesia tems pore Noui Testamenti reuelati, partim ceremonialia, pars tim etiam moralia, quæ in genere ex lege Moss sunt mus timata, vtSabbathum septimæ diei, Et quod Ministri Ecc desiæ ex prædicatione Euangelij, quo laborant in sacras to, victum habent.

76. Sciendum tamen est, Politicas & Ecclesiasticas leges Mosaicas cum Sacerdotio Leuitico vel Mosaico, nihil ad nos in specie pertinere, sed abrogata ea esse, vià tum ipsa politia, gente & terra, adeocp synagogam, vt Hieronymus loquitur, cum honore sepultam.

77. Non igitur ex cineribus bene conditis hæc erus enda, cum propter Mosen nihil ad nos pertineant. Qu'od hic legis lator suerit populi Isralitici, qui in hanc formam

LLII 2 Reip

Reipublicæ & leges consensit, sædere super hoc cum Deo inito. Qua ratione nihil ad nos.

fer

OII

faic

8

nou

dux

idta

& n

crific

m,a f

gratu

lictor

litia I

87

tatis,

pris, c

Leuiti

leus, &

tiat, f

togita

89.

supersti,

89.

malias

rant, &

86

78. Sicut etiam longe alia fuit ratio Iubilei Mofaici, vt supra demonstratum est: ideocp nibil ad nos Christias nos. Et alia iacienda erant huius structuræ fundamenta, Hoc enim nimis insirmum est. & futile.

79. Cæterum licet quidem pro libertate Christiana, siue in Ecclesiasticis, siue in Politicis ordinationibus, quæ in earum Politia costituenda, ad ordinem, decorem & rem, ac vsum præsentis temporis facere videntur, si sintrationi consentanea, vndecunce desumere, & mutuari: sicut de Sabbatho, & victu Ministrorum Ecclesiæ dictum est.

80. Sic in Politia possent, si vellent Legumlatores, lis ber'e multas pulcherrimas & honestissimas leges mutuas ri ex Mose. Qualis est, verbi gratia, vt qui virginem stus prauerit, ducat & dotet eam.

81. Verum hæc non propter Mosen sunt recipienda, dicta de causa: sed pro libertate Christiana, quia suo institutoseruire viderentur. Sicut ex quaus alia Politia Magis stratus leges potest mutuari.

82. Sedlonge alia, & diuersissima ratio est, cultus instituere in Ecclesia, & facra, quibus ira Dei placetur, & quorum merito veniam consequantur homines suorum delictorum, gratiamica Dei promereantur: hoc nullisice creaturæ propria authoritate, sine expresso Dei verbo, sis ue Propheta ille sit, siue Apostolus, addo Angelus, nedum Pontisex Romanus.

83. Sic nec propria, hoc est, vlla humana authoritate licet reuocare in Ecclesiam ritus Leuiticos, vt sint cultus, Sicut circumcisio Iudæorum, Turcorum Mammalucca rum hoc tempore, & ab euersa Hierosolyma, non est Sas

ed

ci,

23

a.

12,

uæ

m,

oni

t de

, lis

uas

lus

1d2,

nstis

agis

ins

,&

rum

licet

, fis

lum

tate

tus,

ccar

Sas

um

crimentum amplius diuinum, sed tantum humana obs

84. Sic næniæ & nugæ Pontificiæ, cæremoniæ aliæ omnes, quascunca Pontifices Romani κακοζκλία legis Μος hice in Ecclesiam introduxerunt innumeras, non sunt

cultus Dei, sed leges humanæ, sine mandato Dei.

85. Nec magis Deo grata, aut verbo ipsius Ecclesiæ noui Testamenti instituta, quam quod Reges & populus stræl, & Iuda silios suos, exemplo Abrahæ, per ignem tras uxerunt, & sacrificando Deo combusterunt. De quibus ustatur, quod immolauerint silios & silias suas dæmonijs, & non Deo: quia non his, sed illi mandatum erat. Nec amen Deus ab illo ipso quogs Abraham crudele hoc sas miscium sibi offerre voluit, voluntate contentus & conas mas acto desistere præcepit, ne quis stulte imitaretur.

86. Sic nec Iubileus annus Pontificius, cultus est Deo gatus, cuius observatione homines veniam oinnium des listorum plenariam consequantur: cum ne quidem in Pos

hia Ifraëlitica hunc finem vnquam habuerit.

87. De his igitur cultibus humana audacia excogistis, vel ex cæremonijs Mosaicis ratione aliqua desums pis, cuiusmodi sunt: peculiaris habitus Pontificalis, vel Luiticus, Chrismatis vnctio, aqua lustralis, annus lubistus, &c. Regula Christi ex Isaia observetur, qua pronuns tat, frustra se coli doctrinis & cultibus ab hominibus exergitatis.

89. Nec verò frustra solum colitur, sed etiam impiè, superstitiosè, Idololatricè, cum siant hæc omnia opinione

meriti, cultus, necessitatis, ide ex opere operato.

89. Hæcenim qu'amprimum accedunt ad adiaphos nalias, statim amissa sua natura & proprietate, degenes unt, & siunt impia, & execrata sacra.

LLII 3 90.Quod

dele

tions

kin f

Ancu

119.4

tipula

hem fe

to. Vtc

po.ed

¥3.10.1

\$7.20.

nunt. 4

402 32.

CO.1. VC

160

ABC

la B

00

AAa

KK

AAa HE

Quòd si omnino tam sacer est cultus iste, & thes saurus tantus Ecclesiæ, vtà Pontificis perhibetur, anno Iubileo limina Apostolorum visitare: & tanta indecons sequuntur observantes beneficia: qui factumest, & vbi mansit Spiritus sanctus Ecclesiæ promissus, vtinomnem veritatem eam introducat? Quòd rem tam salutarem, tam necessariam Reipub. Christianæ, tanto temporisspaciores ticuit, nec suggessit Pontificibus, nisi post tot tandem se culorum intervallum? Et quare tam salutari remedio tans tisper fuit destituta?

91. Sed in re omnibus manifesta & nota, pluribus os

pus non est.

92. Nos in nostris Ecclesis buccinæ Euangelicæ clangerem Dei Opt. Max. beneficio audietes, aures, & corda aperiamus, fide amplectamur, & Deo gratisimus, eumos suplices oremus, vt perpetuo eum sonare in eis faciat, ad nostram etiam posteritatem.

93. Alis per nos sane (cum sana consilia exverbo Dei admittere nolint surdi, & muti) licet vel à mariad mare currere, & quærere salutem, & non inuenire, quam domi habere poterant. Ideogriusto Dei judicio samesillis

mittitur & sitis audiendi verbum Dei.

94. Nos verò recta ad fontem aquæ viuæ accedas mus, & hauriamus de fontibus Saluatoris cum gaudio, emamus abscp argento, & abscp vlla commutas

inuitet: Si quis litit, veniat ad me, & bibat.

FINIS.

ERRATA SIC CORRIGE.

Prior numerus paginam, posterior lineam denotat.

Pagina 10. linea 20. pro contineri, lege continere. 12.18. post vocula, timore, kelevirgulam, & pone eam post sequentem dictionem, ipsius. In eadem Proposinonepost &c.adde:ablegat. 25.32. accipit. 29 16, dele virgulam post contenf, kin sequenti vocula, perpetuò, dele grauem accentum. 32.15. facilime 38.10. frentis. 42. in margine abinitio, lege Hebreos. 73. 6. At hoc. Ibidem lin. 10. Ancam dubitat? 75.1.dele,ad hoc. 79.19.estote. 86.23.erat. 119.19.excripsi. 19.4. putrido. 138.10. quod. 143.1. Luc. 18. 209. 21. ira cius placetur. 212.11. 11. 215.29. cœloru habens. 217.19. arbitraria. 220.11. Ecclesia. 225.29. dementes. 230. 21. lege sententia definitiua, depta virgula. 243. 16. Isaix. 31. 249.2. hpulas. 257.8. Heliæ. 265.20. Sic. 267.31. Antichristo. 274. 2. seuiut. 277.2. kle&. 277.28. Ebionitæ. 282.11. post voculam, pulcherrimu, dele virgulam. kemsequenti linea, post, negligerent, dele virgulam, & pone post, idolum. 282. wrtcung; 283. 23. non. 297. 21. populus. 300. 26. alij. 301. 15. deeft fuit. po.edificatam. 325.21. actitatum. 328.23. Pontificum. 331. 16. infulis. 342.9. pena. 342.2. non vlla. 344.29. ludaicam. 345. nesi. 345.18. acceptos cultus. 15.10. facta. 354.16. adde:hortum egreffus, fanguinem fudauit, & animam fuam ue ad mortem contristatam affirmat. 364.12. adde:id quod iam in Concilio Indentino damnatum est, contra Magistrum sententiarum. 365.4. Saluatoris. \$7.20.est. 368. 19. exalijs. 390. 27. adducebat. 391. 30. suum. 405. 23. desiunt. 410.5. currentem. 410.17 participia. 415.32. à calice. 443. 14 lib.1.450. 10. 452713. vruntur. 477.2. confictis. 490.24 abulu. 490. 28. certitudini. 19232.genus 497.27.comitia. 497.29.iure. 502.16. vincat. 504.5. posset. 501. veris. 525.13. conformes. 526.21. lege, iplimet patres interpretantur. 537.

Series Chartarum.

ib c d.

10

ris

bi

n

24

Ses.

ns

04

ans

rda

na

, ad

rbo

iad

ram

illis

das

dio.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

la Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.

AAaBBb CCcDDd EE e FFf GGg HHhIIi KKk LLI M Mm N Nn O Oo P Pp QQq RRr SSs TTt V V v XX x ZZz.

AAaa BBbb CCcc DDdd EEee FFff GGgg
HHhh IIii KKkk LL11.